

FLORENTISSIM ORVM REG-NORVM, ANGLIÆ, SCOTIÆ, HI-

BERNIAE, ET INSVLARVM ADiacentium ex intima antiquitate

Chorographica descriptio.

Authore

GVILIELMO CAMDENO.

Nunc dentiò recognita, & plurimis locis adaucta.

Timas Regin

Per Radulphum Newbery.
Cum gratia & priuilegio Regia Maiestatis.

1587

Britanmia Pua illustrash mganij et.
Pushiw dani fue. Mulho Patria tibi ?
best. Mulho Servic nos. qui fin te pulcha
rima Insula Pridemus etia al non videm
Just. Lipsi? Gul: Cam d. Cent. J. Grist. 2

CLARISSIMO, ET HONORATISSIMO VIRO,

Domino Guilielmo Cecilio, Baroni Burghleo, Georgiani ordinis Equiti au-

rato, Summo Anglia The faurario, Regia Maiestati à sanctioribus consilijs, bonarum literarum, & Collegij West-

monast.Patrono singulari.

NNVS IAM agitur decimus (vir longè Honoratissime) cũ eximius vniuersæ Geographiæ instaurator Abrahamus Ortelius mecum pluribus egit, vt Britannia nostram antiquam illam illustrarem: hoc

est vt Britanniæ antiquitatem, & sue antiquitati Britanniam restituerem, vt vetustis nouitatem, obscuris lucem, dubijs sidem adderem,

A 2

EPISTOLA

& vt veritatem in rebus nostris, quam vel scriptorum securitas, vel vulgi credulitas proscripferunt, quoad fieri posser, postliminio reuocarem. Opus sanè arduum, & plusquam difficile, in quo quantoperè sit sudandum vt nemo serè sentit: sic nemo planè credit, nisi qui ipse aliquando periculum fecit. A proposito tamen, quantum rei difficultas me deterruit, tantum ad idipsum aggrediendum patriæ gloria exci-tauit. Ita dum simul onus subire metui, & patriæ gloriæ, quantum in me sit, deesse nolui; res diuersissimas, timiditatem & audaciam, quæ nunquam in eundem hominem cadere posse putaui, nescio quo pacto, in me iam con-iuncta animaduerti. Verumenimuerò iacta est alea, & res non solum adfecta, sed confecta. Britanniæ ਬਾਪ੍ਰਘਾ, primos incolas, diuisiones antiquas, &c. timidè & audactèr peruestigaui. In fingulis Angliæ Regionibus, qui sunt limites, quæ terræ dotes, quæ antiquioris memoriæ loca, qui Duces, qui Comites fuerunt, paucis perstrinxi. Quid verò præstiterim dicant, qui rectè iudicare norunt, & mihi ipsi hoc liceat præfari, tria illa quæ ad antiquitatis veritatem eruendam plurimum habent momenti, neutiquam à me fuisse neglecta. Subsidio mihi Britannorum antiquissimorum linguam comparaui, partem huius regni longè maximam perlustraui, in patrijs scriptoribus diu multumque versatus sui, & quod Antiquarium decet, side fanè antiqua, & optima. In fidem enim, aut Genium

EPISTOLA.

-

1,

n

i-

a-

i;

a,

re

1-

fl

citi-

In

s,

0-

cis

ui

at

m

ti-

ri-

a-

er-

ue

de

je-

ım

nium meum peccare mihi religio. Hoc autem folum malè metuo, ne in Etymologijs, & coniecturis paulò quibusdam videar esse audacior: quas tamen, vt scientes medici vulnera, leui & pendente manu tracto: si verò ex Platonis præcepto rei naturam non exprimant, fi non fint liquidæ, puræ, ex natura ipía petitæ, explodantur, eijciantur, exulent. Cæterum qualecunque hoc sit opus, sub sœlicissimi, & æterni tui nominis patrocinio vt publici iuris faciam, imperârunt causæ publice, impulerunt priuatæ. Publicæ sunt, virtutes tuæ nulla vitiorum nebula infuscatæ, prudentia quæ nulli non Britanniæ parti radijs salutaribus illuxit, ex quo DI v A nostra ELIZABETH A meritiffimis honoribus eam in Reipub.vsum euocarit, & charitas in patriam maxima, quam non senfu tuo, sed ipsius patriæ salute, & gloria ita metiris : vt homo planè nemo sit, cui Britannia plus debere se non solum agnoscar, verumetiam profiteatur. Sed in laudes tuas hoc in loco infurgere non est animus, orationem meam ad tuam modestiam, moderationémque submitto. Priuatæ verò que impulerunt causæ, sunt benignitas tua perspecta planè ac cognita, qua Collegium hoc nostrum Westmonasteriense amplexaris, & foues, humanitas in me singularis, politiffimum in his, & huiufmodi eruditis studijs iudicium, & lux non exigua quæ mihi in his scriptis è tua instructissima Bibliotheca effulfit. Cùm igitur nemo fit, cui plus ex officio

EPISTOLA.

officio debeam, cui magis ex animi propensione velim, hoc literarium munus, prolem scilicet meam tenellam illam, & iprosen, more illo antiquissimo à Ptolemeorum temporibus iam inde recepto, tuæ Amplitudini quam possum humillimè inscribo, & animo qui æternumerit deuotissimus, lubens meritò consecro. Simulque preces Deo Opt. Max. indies adhibeo, vt amplitudinem tuam Reipub. nostræ diutissimè incolumem prestet, cumulatéque virtutis tue laudem æterna gloria slorentem adaugeat.

Westm.2.Maij. 1586

Amplitudini tua denotissimus

Guilielmus Camdenus.

Beneuolo Lectori S.

A ego parùm prudens, & minùs verecundus videar, (humanissime lector)qui cùm bene latêre potuerim, in erubene ditissimi huius seculi theatrum, inter varios ingeniorum, & indiciorum gustus prodierim. Sed vt quod res est, liberè ac ingenue dicam,

patrie charitas, Britannici nominis gloria, amicorum consilium verecundiam meam expugnârunt, & velim nolim, etiam aduersus iudicium meumme personam banc suscipere coegerut. Indicia enim, preindicia, censuras, obtrectationes, reprehensiones confertim quasi sub signis in procinctu undig me cercustare prospicio. Aly sunt qui totum hoc rei antiquaria studiu vt curiosam in prateritum diligentiam omnino aspernantur, & reyciunt. Quorum anihoritatem vt non penitus totam contemno, ita sanè prudentia non valde admiror. Nec mihirationes desunt, quibus bonis, & cordatis hominibus, qui patriam illustratam cupiunt, hoc institutum facile probare, & in his studys suan simam animorum oblectationem, & libero homine non indignam docere possim. Si qui verò sint, qui in vrbe sua hospites, in patria sua peregrini, & cognitione semper pueri esse velint, sibi per me placeant, sibi dormiant, non ego illis hac conscribo, non illis vigilo. Sunt aly qui mihi tenue dicendi filum, & horridulam, ac incomptam orationem obisciet. Agnosco sane, nec enim aurificis statera (quod iubet Varro) verbum vnumquodque appendi, nec orationis

AD LECTOREM.

rationis omnes undique flosculos carpere decreni. At quid hec obijcient, cum ipse eloquentia parens Cicero hoc argumenti genus योजा एक एक जिल्ला जिल्ला posse neget, & एर inquit Pomponius, facundiæ minime sit capax. Complures etiam vel eo nomine forsitan insultabunt, quod coniecturis subinde antiquorum nominum origines venari, & indagare ausim. Qui si coniecturas omnino pergent porro excludere: vereor ne magna politioris literatura, atque adeo humana cognitionis pars pulsa tandem exulet. Mentis enim nostra acies ita plerunque est hebes, vt multa in omnibus artibus coniecturis persequi & explicare cogamur. In re medica σημετα, τεκμή ειας είκό τοι, qua nibil fer è aliud sunt quam coniectura locum obtinent. In Rhetorica, Iure ciuili, & aliys artibus, coniectura suam sedem habent, eámque tuentur. Cum autem coniectura rei latentis sint indicia, & (vt inquit Fabius) rationis ad veritatem directiones, inter airhias quibus TEMPVS VE-RITATEM in Democritiputeo demersam haurire, & subducere solet, ego semper numerandas existimaui. Quod si animum inducant aliquem conie-Eturis locum tribuere, vt mihi etiam veniam tribuant non dubito quin modestia, & moderatio mea in his tractandis facile impetrauerit. Plato in Cratylo iubet vt nominum origines ad Barbaricas linguas, vtique antiquières reuocemus:ego ad Britannicam siue Wallicam (vt iam vocant) linguam, qua primeui, & antiquissimi huius regionis incola vsi sunt, in etymis, & coniecturis semper recurro. Iubet ille vt rei nomen, nomini res consonet : si dissonent, ego minime admitto. In rebus inquit ille, est own sous so xemus: si hac nomine

AD BECTOREM.

non exprimantur cum contemptu vbique reigio. Etymologias obscuriores, durinsculas, agrè detortas, & que in varias partes duci possint, bisce nostris commentariolis intexere non sum dignatus. Denique in coniecturis adeo parcus, & provide cantus fui, (vt nisime fallam) aquo lectori si non turon pos, certe ron puneos viderinon potuero. Licet vero semel atque iterum in hoc suaui ingeniorum prolusione, vnam & alteram coniecturam in una eadémque re attulerim; V N I-TATEM tamen VERITATI consecratam esse interim non obliniscor. In cateris fere omnibus aut tabula, aut authorum side dignissimorum testimonia inrem prasentem proferri possint . Fieri tamen potest vt à nonnullis, quibus fidem adhibui, perper àm sim edostus. At insimulabunt iam Mathematici, & in crimen vocabunt quasi in Geographicis Latitudinis, & Longitudinis dimensionibus toto cœlo aberrarim. Audi queso, tabulas Astronomicas, nouas, antiquas, manuscriptas, Oxonienses, Cantabrigienses, Regis Henrici v. diligenter contuli. In Latitudine à Ptolemeo plurimum discrepant, inter se ferè conspirant:nec tamenterram è suo centro dimotam esse cum Stadio existimo. His igitur v sus sum: in Longitudine autem nullus consensus, concentus nullus. Quid igitur facerem? Cum recentiores perpendiculum in nauigatoria pixide magnete illitum inter Asores insulas retta Polum Borealem respicere deprehenderint, inde Longitudinis principium tanquam à primo Meridiano cum illis duxi, quamnec vbig, somomens permensus sum. Ab Heraldis nostris, sine Facialibus, tantum abest vt reprehensionem metuam; vt etiam me gratiam ab illis initurum

AD LECTOREM.

initurum sperem, adeò parce, adeò lente, qua ad illorum artem spectant, passim tractani. Obscuritatis, fabularum, aut vaga narrationis culpam non est, vt spero, cur deprecer. Ab obscuritate nullum est periculum nisillis, qui literas antiquas, & historias nostras primoribus labris non gust arunt. Fabulis ne tantillum quidem tribui, & ne dioressionibus binc inde vagarer, titulum (quod monet Plinius) sapius legi, & identidem me interrogani quid scribere incaperim. Nonnulli fortasse erunt qui tabulas Chorographicas hic expectent, quas lenocinante pictura oculis esse incundiores, & in his Geographicis studys plurimum interesse fateor, maxime, si mutis tabulis literarum etiam lumen accedat. Hoc tamen prastare facultatis non est nostra, & Angliam accuratissime in tabulis seorsim ornatissimus vir Thomas Secfordus Regia Maiestati à Supplicum libellis, suis impensis, & Christophori Saxtoni optimi Chorographi opera, magna cum laude descripsit.

7

d

77

d

d

9

li

Sed ne nimis in proæmio excurrat oratio, & vt ve-la iam contraham. Ad hoc opus elimandum, id est, ad antiquissimam Britannorum, & Anglorum originem indagandam, & vetustas Britannia vrbes, quaru meminerunt Ptolemaus, Antoninus, & aliy, è tenebris eruendas, omne industria mea curriculum, hos aliquot annos subcisiuis operis, elaboratum est. Angliam ferè omnem peragraui; scriptores Gracos, Latinos, patrios studios è euolui; lingua Britannica Glossaria, & peritissimum quemque sedulo consului. In omnibus pertinaci diligentia, & side antiq ua syncerè sum vsus. Gentem nullam in calumniam rapui, nullius famam lasi, nullius in nomen lusi, nullius sidem imminui, ne Galfredi quidem

AD LECTOREM.

m

ir

1-

us

i-

n

e

16

is

-

-

n

22

d

7

dem Monumethensis, cuius historia, (quam magnoperè confirmare velim) inter omnes eruditos habetur Cane Sufectior. In plurimis tamen me errare posse fateor, nec erroribus indulgebo, quis totam diem iaculans semper collineet? multa sunt in his studys, vt inquit ille, cineri supposta doloso. Errata possint esse multa a memoria. Quis enim in memoria the saure omnia simul sic complectatur, ut pro arbitratu suo possit expromere? Errata possint esse plura ab imperitia, Quis enim tam peritus, vt in caco hoc antiquitatis mari cum Tempore colluctatus scopulis non allidatur? Hactamen à te, Humanissime lector, tua humanitas, mea industria, patrie charitas, & Britannici nominis dignitas mihi exorent, vt quid mei sit iudicy, sine aliorū praiudicio libere proferam, vt eadem via qua alij in his studys solent,insistam, & vt erratis, si ego agnoscam, tu ignoscas. Que ve ab equis, & bonis magis speranda, quampetenda sentio: ita iniquos, & malos, qui omnes in conuiuis rodunt, in circulis vellicant, inuident, calumniantur, obtrectant, nibil moror. Obtrectationem enim stultorum esse the saurum, quem in linguis gerunt, è Comico didici; & Inuidiam (dicam vel Inuidia adstante) non in alio, quam degeneri, minuto, & ieiuno animo domicilium sibi collocare exploratè cognoni. Vale, faue, & fruêre.

Teremianu Maurus.
Pro captu lectoris habent sua fata libelli,

Ε'ις Βρεταινικιώ άρχαμολοχίαυ
Τλέρμε Καμεδιώε νεωςὶ ἐκτυπωθεϊσαν, ἐξάςτχον
Β.Δωσιγκτώνε.

Τρηθιμβμής, φιλαληθής, πουλυμαθής τε παιελθών,
Καμεδθιώς παίζη φωσφόρος εξεφάνη.
Τήχει κ' αμφάδομεν λευκώλενος εξτα ποθεινώς
Τηλυγέτω μώθον κὶ φάτο Βρεπανίη.
Χαϊρε γεραιάν δε διας ανηθωσίω απέθειξας,
Καινωνός πιμής έστεαι αθανάτης.

Eiusdem in eundem Latine.

Quæ peperit charum fælice Britannia partu,
Ortum Camdeno nunc referátq; suum.
Eruta sic tenebris caput extulit alma profundis,
Fabula nec sucum spreta souere potest.
Prestitit hoc doctrina, sides, labor omnis alumni,
Qui studijs clarum quærit vtrique decus.

Ad Guil. Camdenum eruditæ Antiquitatis diligentem inuestigatorem, Ed. Grant sacra Theologia Baccalaureus, Scholæ Westmonass. moderator.

Ergone priscorum lustras monumenta virerum, Vt possis facili contexere singula filo, Qua latuere din cacis immersa tenebris, Antiquata vsu, priscum sumptura nitorem? Vnde Britannorum nomen? quo cœperit ortu? Incola quis primus celebres habitauerit oras? In quanis regione doces, quacunque vetusta Sunt vrbes, qua vera simul Comitumg, Ducumg, Stemmata: que terra dotes: quis limes agrorum, Ordine perspicuo perstringis singula plene. Egregium moliris opus, vel indice Momo, Quod semper prasens, quod postera pradicat atas, Te patria stimulauit amor, te docta vetustas Excitat, vt cunstis patria spatieris in agris. Multi multa canunt, tu multum scribere tentas, Hoc multo multos superas, qui multa tulerunt. Tu Camdenus eris seros celebrandus in annos, Ergo age quo tendis gressu, patriámque venusta, Ne labor iste tuus desit cupientibus ista.

Alphabetum Anglo-Saxonicum, hic apponendum curauimus, quò Saxonica nomina que passim in libro occurrunt, factiliùs legi possint.

KD. J. C.	N'ST	6		82.3		2	2
	X2.		27	2 5		27	3
36		25	で見る	25	126		图
	A	1 4		n	1	TO SE	颁
学学院	b	6	河本原	8	S	でで	N
2000	0	d	2000	10	1	200	3
NOT THE STATE OF	90	•	KIN TO	u	14	不能	×
CESS	ŗ	f		3	w X	2	13
	r 5 b	8		TO CD B X X 文世代刊的中国	x		1
WOX YOU	1	i		ý_	y_		米
	k	k l		Fe	Æ	Con .	2
	i m	m		Ŧ	Th		3
STATES OF	n	n		ð	th		Ý
(3)(6)	0	0	(3)(3)	þ	th	(S)(C	Q
NA PA	P	p	るよう	+	and that	No.	M
	q	1 7		y	,		W
TENERO I							W
MAR	N. C.		iblius Ouidius Na			る人	N
A) (Co	Nescio qua natale solum dulcedine cunctos Ducit, & immemores non sinit esse sui.					200	3
823	1503	G	X2.Z	503	SGE	32	Ž
	NY TO			***		No.	S
25 - 12		300	25		200	550	S

BRITANNIA.

RITANNIA, quæ & ALBION, Gręcis Bertarla, Pertarnud, Pertarls, Alcian, & Alcian, infula totius orbis longê celeberrima, interfulo Oceano ab Europe continente difereta, Germaniæ, & Galliæ figura triquetra obiacet, tribus nimirum
in diuerfa procurrentibus promontorijs: Belerio, quod fo-

lem occidentem, CANTIO, quod orientem, TARVISTO, siue ORCADE, quod Septentriones prospectat. Ab occasiu, quà Hybernia sita est, Vergiuius Oceanus irrumpit, à Septentrione, vassissimo, & apertissimo Hyperboreo mari pulsatur, ab Ortu, quà Germaniæ prætenditur, Germanico, à Meridie, quà Galliæ opponitur, Britannico vrgetur. A circumuicinis illis regionibus commodo vndique interuallo disiuncta, patentibus gremijs vniuersi orbis commercio opportuna, & tanquam ad iuuandos mortales auidè in mare omni ex parte se proijciens. Inter Cantium enim, & Caletum Galliæ, ita in altum se euchit, & adeò in arctum mare agitur, vt persossas ibi terras anteà exclusa admissse maria opinentur nonnulli, opinionisque suæ assertores adserunt Virgilium in illo versu,

Et penitus toto divisos orbe Britannos:

Quia, inquit Seruius Honoratus, olim iuncia erat continenti Britannia; & Claudianum, qui illum imitatus cecinit

Nostro diducta Britannia mundo.

An hoc verum sit, & an insulæ suerint ante Diluuium, non est in animo hie disputare, nec de diuinis operibus sententiam supine ferre libet. Diuinam prouidentiam diuersas res ad vnú sinem disposuisse noui: & sane sparsas in æquore B terras,

terras, non minus ad vniuersi ornatum facere, quam lacus in terra diffusos, & montes sublime extructos semper existimaui.

for 11: ampull. hiber of of wift Paner yricus Constantio dictus or falfo Maximiano inscripus.

Liuius & Fabius Rusticus oblongæ scutulæ, siue bipenni huius formam assimulauerunt, & ea certe facies est ad Austrum (vt habet Tacitus) vnde in vniuersam fama transgressa est. Sed ad Arctum enorme spatium proiectarum extremo littore terrarum veluti in cuneum tenuatur. Tantam tamque immensam circuitu crediderunt veteres, vt Cæsar ille, qui primus Romanorum aperuit, alium se orbem terrarum scripserit reperisse, tanta magnitudinis arbitratus, ve non circumfusa Oceano, sed complexa Oceanum videretur. Iuliúsque Solinus Polyhistor sua amplitudine penè alterius orbis nomen mereri prodiderit. Nostra autem ætas ex multis multorum itineribus certam quodammodo totius insulæ iam tandem deprehendit dimensionem. A Taruisio enim circumactis curuatísque littoribus per occafum ad Belerium plus minus DCCCXII. mill. paff. numerantur, inde conuersa in Austrum littoris fronte ad Cantium CCCxx.mil.paff, Hinc fecundum Germanicum mare angulosis recessibus per occirri. mill.pass. ad Taruisium protenditur, vt hac ratione totius infulæ ambitus M. DCCCXXXVI. mill.paff.colligat. Quæ menfura, vt Plinij multò, fic etiam Cæsaris aliquantò minor. Schitinium autem Chium non est cur memorem, qui cum apud Apollonium in Mirabilibus, fabulatus fuerit, fructus fine nucleis, vuásque fine acino in Britannia nasci; eius circuitum cccc.tantum stadiis definierit. Qui verò cœli spacia terræ tractibus accuratius comparârunt, Britanniam octavo Climati subiecerunt, Parallelis decimo octavo, & vicesimo sexto incluserunt. Diem maximum horaru Æquinoctialium xvIII. cum semisse putant. At Belerium in conuexo terræ situ ab vltimo occidente xyz. temporibus z. fcrupulis. Cantium xxz. temporibus secundum longitudinem describunt. Latitudinem in australi ora L.grad.x.scrupulis, Taruisium Lix.grad.xL.scrup. metiuntur: víqueadeò ut hic situs Britanniam definiat cœlo, & solo iuxtà fœlicissimo, & mitissimo. Cœlum enim ita mite, & temperatum eft, vt æftates minus feruidæ fint, calores enim mitigant perennes aura, qua cum terra naf-

centia

F

0

77

9

24

I

71

R

g

m

tr

pr

centia recreant, tum homini pecoríque saluberrime, & iucundiffime adblandiuntur : & hyemes fint clementiffima, frigoris etenim vim (vt taceam aërem craffiusculum) frequentes & sedatæ pluuiæ sic dissoluunt, maréque circumfusum ita moderato tepore terram fouet, vt multo remissius sit apud nos frigus, quam in nonnullis Gallia, & Italia regionibus. Vnde Minutius Fælix, cum docet diuinum numen sua prouidentia non solum vniuersitati, sed & partibus consulere, Britannia inquit, sole deficitur, sed circumfluentis maris tepore recreatur. Quò etiam spectasse videtur Cescenius Getulicus, Poeta inprimis vetustus, cum de Britannia cecinerit.

n

r

s,

è

n

0

A 2-

n-

m

4-

n-

TI.

m

on

li-

i-

ijs ùs

a-

m

u.

n-

us

u-

ıp.

œ-

ita

ca.

af-

tia

Non illic Aries verno ferit aëra cornu, Gnosia nec Gemini pracedunt cornua Tauri, Sicca Lycaonius resupinat plaustra Bootes.

Probus in Vira gily Georg.

Solum veró ita fæcundum est, vt à continente præter vinum, & oleum nihil ferè perat, & ab omni frugum genere ita beatum, vt Cereris sedem fuisse dixerit Orpheus. Nam de hac nostra insula intelligendum illud est

* is oupea of what avacous

* Cereris regalia funt hic Ampla Ders

Dinun Jos Et Occidentalis imperij quasi horreu, & cella penuaria fuerit, vnde DCCC. nauibus, quæ lembis maiores erant, mag- Zosimus, num frumenti numerum in Germaniam ad limitaneos exercitus alédos quotannis exportauerint Romani. Sed ne in patrie laudes effusior lasciuire videar, audi pro me veterem oratorem eius laudes pleno ore celebrantem. O fortunata do Panegyricus omnibus beatior terris Britannia, que Constantinum Cafarem pri- Constantino ma vidisti: meritò te omnibus cœli, ac foli bonis natura donauit, in qua nec rigor est nimius hyemis, nec ardor æstatis, in qua segetum tanta facunditas, vi muneribus viriufque sufficiat, & Cereris & Liberi : in qua némora sine immanibus bestijs, terra sine serpentibus noxys, contra, pecorum mitium innumerabilis multitudo, lacte distenza & onusta velleribus : certè, quod propter vitam diligitur, longiffimi dies, & nulla fine aliqua luce noctes, dum illa littorum extrema planities non attollit rmbras, nochífque metam cæli, & fyderum transit aspectus, vt sol ipse qui nobis videtur occidere, ibi appareas praterire. Et quia nostra Britannia ab optimis principibus B 2

BRITANNIA.

semper suerit sedicissima, nec minus nunc selix, Sereniss. Diva Elizabetha regnante, quam tum temporis suerat Constantino Maximo imperante, adiungam & clausulam subsequentem, quæ sedicissimo nostro tempore, de Diva nostra verissime vsurpari possit, Diboni quid hoc est, quod semper ex aliquo supremo sine mundi noua Desim numina vninerso orbi colenda descendunt? Alium item si placet, Constantium Constantini Magni patrem sic alloquentem audi. Et sanè non sicut Britannia nomen vnum, ita mediocris iastura erat Reipub. terra, tanto srugum obere, tanto lata numero pascuorum, tot metallorum sluens rivis, tot vestigalibus quastinosa, tot accinsta portubus, sec.

Panegyr. Constantio dictus.

In comment.
ad Lycophro-

nem.

Opulenta hæc Britanniæ vbertas, & beata amænitas fidem fecit nonnullis, Fortunatas, fiue Beatorum infulas, in quibus omnia perpetuo vere ridere scribunt Poeta, apud nos fuiffe. Hoc enim Ifacius Tzerzes non minimi inter Græcos nominis affirmat, maiorésque nostri ad veritatem eredidisse videntur. Cum enim, vt est apud Robertum Auesburye, Clemens v 1. Pontifex Romanus, Lodouicum de Hispania Fortunatarum Insularum Principem designasset, & in eius subsidium delectus in Gallia & Italia haberet, perfuafiffimum nostris erat, illum Britanniæ Principem defignatum fuisse, & in Britanniam, quasi vnam de Fortunatis, ve inquitille, omnem istum apparatum fieri. Ipsique viri prudentissimi, nostri apud Pontisicem legati, ita hanc opinionem imbiberunt, vt statim se Roma subduxerint, & in Angliam, vt suos certiores facerent, aduolârint. Nec aliud nunc iudicârit, qui fortunatas, & beatas Britanniæ dotes penitiùs nouerit, est enim naturæ gaudentis opus, quam quafi alterum orbem, extra orbem ad delicias humani generis constituisse, & tanquam formam quandam ad eximiam pulchritudinem, & vniuerfi ornatum egregiè depinxifse videatur. Ea varietate gemmea, & descriptione amœna oculi quocunque inciderint, reficiuntur. Vt incolas taceam, optima corporis habitudine, commodiffimis moribus, mitissimis ingenijs, & maximis animis, quorum virtus rebus domíque, bellíque gestis est vniuerso terrarum orbi testatiffima.

C

n

Se

al

fi

qu

lu

Primi incole.

Qui verò vetustissimi, adeóque primæui insulæ huius in

s.

1-

1-

C

Ŧ,

7-

1-

Ez

at

n,

ta

fi-

in

bı

er

m

A-

de

et,

er-

ig-

is,

iri

pi-

in

ud

tes

am

ge-

mi-

xif-

ena

ım,

mi-

bus sta

in

ola

colæ fuerint, que item Britanniæ nominis originatio, variæ fubinde enatæ funt opiniones, & multos (vt inquit ille) incertos certare hanc rem vidimus. Quidam primos incolas Aborigines fuiffe censent, non aliunde aduectos, sed ipsa terra æditos, quos Gigantes nostri historici vocant, referúntque Brutum quendam parricidam, origine Troianum, Æneæ magni ex Syluio Posthumo abnepotem, exiguas Troianorum reliquias secum trahentem huc tandem, peragrata Græcia, & alijs regionibus, ex Dianæ oraculo delatum, Aborigines illos deuicisse, & à suo nomine Britanniæ nomen indidiffe. Th. Eliottus vir equiftris dignitaris & fingularis eruditionis à Graco fonte repetit, Притачей a scilicet, qua dictione suos redditus publicos vocarunt Athenienses. Lhuyddus qui in antiquitatis cognitione familiam quodammodo inter nostros ducit, ad Britannicam dictionem PRID-CAIN, ideft, forma candida, confidentius refert. Pomponius Lætus Gallo-Britones ex Armorica nomen dedisse contendit: Goropius Becanus Danos hîc sedes quefiuiffe, & BRIDANIAM, id eft, liberam Daniam, 152pe pro fræ denominaffe. Alij à PRVTENIA Germania regione, Bodinus à BRETTA Hispanorum dictione, quæ terram fignificaret, nominatam arbitratur: Forcatulus à BRI-THIN, quo, vt est apud Athenaum, pro potu vsi funt Graci, deducit. Alij à BRYTIIS Italia, quos Eperliss Graci dixêrunt.

Hæ sunt omnes (quòd sciam) quæ de Britanniæ nomine inualuere diuinationes. Sed vt in hac re exterorum commenta non possumus non risu excipere, ita nostratium non admodum probamus. Nam præterquam quòd absurdum sit huius nominis rationem ex aliena lingua petere; Lætum conspirans omnium meliorum historicorum consensus refellit, qui docent illos Galliæ Britones hinc demigrasse es nomen secum detulisse. Britannia item hoc nomine multis seculis storuit, antè Daniæ & Prutenie nomina enata. Quid autem Britanniæ cum Hispanorum Bretta? quod dubito an sit Hispanicum, & cur magis hæc insula sic dicatur, quàm queuis alia terra? Brithin in vsu nostris suisse vix doceri possit, & genti nostri à Græcorum potu nomen facere ridiculum. Brutios verò Italiæ, qui Bpéssor dicti erant à Lucanis,

teste Strabone, quasi transfugæ, in Britanniam transfugisse nunquam probari poterit. Quod ad nostratium verò coniecturas attinet. Eliottæ Pporaveia haud probabile videtur, cum illud fuerit peculiare Atheniensium vocabulum & Greci hanc infulam Bretaviar, non Protaveido dixerint. Lhuiddi Prid-Cain pro Britannia, tùm altiùs repetita, tùm duriufculè deducta videtur, vt taceam Cain illud ex Latinorum Candido in provincialem Britannorú linguam subrepsisse.Illam autem de Bruto historiolam, qua sustulcire valde velim, conuellere plane non ausim; illud enim effet Xeó no rolqueis, & in præoccupatis animis, vix veritati locum fore videmus. In hac re suum cuique liberum esto per me iudicium, quicquid existmârit lector, haud equidem in magno ponam discrimine. Detur hec venia antiquitati, vt miscendo falsa veris & humana diuinis, primordia gentium, & vrbium augustiora faciat. Hoc tamen admonere liceat, Bruti illius nomen non prius mundo auditum, quam barbaro feculo, inter densissimas ignorantia nubes, Hunibaldus ineptus scriptor Francionem Troianum Priami regis filium Franciægentis fuisse conditorem fabulatus fuisset. Cùm enim nostri Francos vicinos à Troianis genus ducere accepissent, deforme existimârunt ab ijs origine superari, quos virtute æquarent; Galfredus itaque quidam Monumethenfis Brutum istum origine etiam Troianum quasi Britannicæ gentis authorem, antè annos plus minus quadringentos, Britannis nostris primus, vt multi sentiunt, progenuit. Anteà verò homo planè nemo de Bruto illo, quòd vípiam legi, meminerit. Sub id quoque tempus Scoti ne in postremis consistere viderentur, Scotam Pharaonis Ægyptij filiam suæ nationis conditricem ementiti sunt, Tunc etiam Hibernis suum Hiberum, Danis suum Danum, Brabantijs suum Brabonem, Gothis suum Gothum, Saxonibus suum Saxonem, quasi gentium authores, homines quidam ingenio & otio intemperanter abufi, affinxerunt, Sed cùm nostra ætate, quæ è fatalibus illis ignorantiæ tenebris emersit, Franci suo Francioni tanquam ementito patri renunciauerint, Scoti sanioris iudicij suam Scotam reiecerint, Hiberum etiam, Danum, Brabonem, & eius farinæ cæteros ymbratiles heroas veritas ipfa fugauerit: cur Britanni

Te

n-

ır,

&

d-

f-

m

[]-

m,

ĩ,

11-

i-

10

n-

r-

ıti

e-

p-

m

m

C-

ri,

u-

asi

a-

ıt,

lo,

oti

nis

nt,

m,

0

es

nt.

te-

to

ım

ri-

ur

mi

Britanni suo Bruto adhærescant doceant alij, ego verò nihil video, quomodo illum fuffulciam, quem Viues, Hadr. Iunius, Buchananus, Polidorus, Bodinus, & alij magno iudicio viri coniunctis sententijs denegant, & ex nostratibus quamplurimi eruditi, vt supposititium non agnoscunt. Inter quos vnus Ioannes de Wheathamsted, abbas S. Albani, Floruit anno vir summi iudicij, instar omnium erit, qui olim hac de re in suo Granario sic scripsit. Iuxsa historias alias quibus querundam indicio, maior adhibenda est fides, torus processus de Bruto isto, poeticus eft, potius quam historicus, opinatiuisque magis propser causas varias, quam realis, tum primo quia nec de interfectione patris,nec de generatione, aut de abdicatione, prolis fit alicubi mentio in historijs apud Rom, tum secundo, quia Ascanius iuxta varios, nullum talem filium genuit, qui Siluius proprio nomine dictus erat. Solum enim fecundum filium genuit unicum videlicet Iulum, à qua posterius familia Iulia sumpsit suum ortum, &c. Tertioque Siluiue Posthumus de quo forsan intelligit Galfredus, Aeneæ ex vxore Lauinia filius fuerat, filiumq, A Eneam generans in anno sui regiminis 38.morte naturali vita stadium consumebat, non igitur vi volent vary, ex Bruto filio Siluy regnum quod iam vocatur Anglia, dudum dicta erat Britannia. Est igitur secundum illos,opus vanitatis, & satis plenum ridiculi vendicare dignitatem sanguinis, & carere vendicationis probabili fundamento. Sola enim virtus facit gentem nobilem, solusque est animus, & ratio perfecta que reddunt hominem generosum. Quare è Platone scribit Seneca in suis Epistolis: Neminem regem non ex seruis oriundum, neminem non seruum ex regibus. Sufficiat igitur Britannis pro nobilitatis sua origine, quod Epistola 44sint fortes, & potentes in pralijs, quodque undique debellant aduersarios, nullumq, penitus patiantur iugum seruitutis. Hæc Abbas ille. Alij Galfredi ineptias, & delicias in historià istà excutiunt, totámque ex absonis, & absurdis consarcinatam persuadere volunt, alij obseruant quomodo isti qui Brutum maxime admirantur, de suo Bruto æstuant, & fluctuant. Ille,inquiunt,qui Gildæ nomen,& personam induit,primum Brutum hunc fuiffe Confulem Romanum, inde Siluij, & demum Hessicionis filium comminiscitur. Aliorum iudicio magis probabilem, & minus humilem Britannorum originem reliquissent, si vel à Britone Centauro, cuius meminit Higinus, genus ementiti fuiffent; vel à Bretano illo, ex cu-

Christi 1440.

2.

ius filia Celtice, Parthenius Nicæus author inprimis antiquus, Herculem Celtum Celtarum patrem suscepisse prodit, & à quo Britanniam deducit Hesichius. Quod igitur ad nominis notionem, & primorum incolarum originem attiner, haud quisque facilè certum narrauerit, cùm Cæsaris & Taciti ætate, vt inter barbaros, hoc minimè compertum, & indigenas interiora tenuisse creditum suerit. Nos tamen bona cum lectoris venia, qui primi illi incolæ suerint, licèt in vltimo vetustatis recessu lateant, quo ad poterimus, inuestigabimus. Illis enim inuentis sœliciùs, & faciliùs nominis

ſ

V

n

d

t

h

C

r

e

t

d

n

0

1

C

i

p

I

d

f

ſ

C

i

ľ

t

quit

rationem, vt speramus, expiscabimur.

Vt verò altiùs rem repetamus, & Cæsarem cum Diodoro omittamus, qui Britannos ἀυτόχ θονας fuisse volucrunt, hominésque blittarum, & fungorum instar è terra, in principio germinaffe suspicati sunt. Ex sacra Mosis historia docemur, à diluuio tres Noachi filios, Sem, Cham, & Iaphet, numerofiore prole adauctos, ab Armeniæ montibus, vbi arca hæserat,in diuersos terræ cardines secessisse, & per orbis vastitatem gentes propagasse. Ad nostram etiam insulam, disseminatis paulatim familijs, ex eorum posteris quosdam peruenisse cum ipsa ratio, tum Theophili Antiocheni authoritas comprobat. Cum, inquit ille, priscis temporibus pauci forent homines in Arabia & Chaldaa, post linguarum diuisionem aucti & multiplicati paulatim sunt : hinc quidam abiêrunt versus Orientem, quidam concessere ad partes maioris continentis, aly porrò profecti funt ad Septentrionem sedes quasituri, nec priùs desierant terram voique occupare, quam etiam ad Britannias in Arctois climatibus accesserint. Nec minus diserte hoc docet ipfe Mofes, cum scribat à Iapheti posteris insulas gentium, in regionibus suis diuisas fuisse. Insulæ gentium Theologis vocātur, quæ funt remotissimæ, & Wolphgangus Musculus non infimi ordinis Theologus, existimat gentes & familias, quæ à lapheto profluxerunt, primum occupaffe infulas Europæ, quales sunt, inquit ille, Anglia, Sicilia, &c. Iapheto autem huic & eius proli Europam ceffiffe præter Theologos, etiam Iosephus alijque meminerunt, & in Europæis il-Iam Noachi benedictionem Dilatet Deus Iaphet, & habitet in tabernaculis Sem, sitque Chanaan seruus eius, adimpletam vidimus. Europa enim victoris omnium gentium populi,vt in-

Genesis.9.

C

C

i

S

18

t

S

,

0

73

quit Plinius, altrix, de reliquis orbis partibus, quæ Semo & Chamo obtigerunt, non semel triumphauit, & Iapheti prosapia in hac parte longe latéque se diffudit. Eius etenim filii Magog Massagetas, Iauan Iones, Thubal Hispanos, Melech Moschos procreauit, Gomerus verò filius natu maximus Gomeris, qui poste à Cimbri & Cimery dicti, in his vitimis Europæ finibus & originem dedit, & nomen impoluit. Cimbrorum e- Gomeri, Cimenim fiue Cimeriorum nomen hanc orbis partem quodammo- ry, Cumeri, coc do oppleuit, nec solum in Germania, sed etia in Gallia latiffume patuit. Qui nune funt Galli, vt habet Iofephus, & Zonaras, Gomari, Gomerai, & Gomerita à Gomero vocabantur . Ab his Galliæ Gomaris, fiue Gomeris Britannos nostros originé duxisse, & nomen in originis argumentum detulisse semper existimaui; ipsumque proprium, & peculiare Britannorum nomen idem persuasit. Ipsi enim se Kumero, & Kumeri, mulierem Britannicam Kumeraes, & linguam Kumeraec appellitant. Nec alia agnoscunt illi nomina, licet ex his scioli quidam Cambros, & Cambriam procuderint. Et vnde quæso hæc nomina profluxisse existimemus, quam à Gomero illo, & Gomaris in proxima Gallia? quæ priscorum Gomerorum sedes? Germanos ab Aschenaz, Turcas à Togorma Gomeri filijs prognatos credunt eruditi, quòd hi Togormath, illi Aschenaz hodie Iudæis vocentur. Thraces, Iones, Riphaos, Moschos, &c. à Thirax, Iauan, Riphat, & Moschi oriundos nemo inficiatur, proptereà quòd nomina non discrepant : Aethiopas item à Chus, Aegyptios à Misraim Chami filijs proseminatos fuisse, quòd issdem nominibus, sua ipsorum lingua dicantur, nemo non fatetur. Cur ergo non fateamur Britannos, fiue Cumeros nostros ipsissimos esse Gomeri posteros, & à Gomero nominatos. Nomen enim optime confonat, & in confesso est illos extremos Europæ fines infedisse. Quod etiam ipsum Gomeri nomen non temerè, sed diuinitus datum innuit. Gomer etenim lingua fancta Finiens Ph. Melaninterpretatur. Nec quis detrahendi studio nostris Cume- Ethon. ris, fiue Cimbris obijciat quòd Cimbros lingua Gallica latrones dici Sextus Pompeius scripserit. Licèt enim Cimbri,inter quos, & nostros Cumeros fuisse probabile est, in illa Domin mundi ætate, qua fortitudo bellica excelluit, ab his Europe finibus errabundi, vt author est Possidonius, ad Paludem

200

Li

ci

br

ri

pr

N

fa

ta

Q

re

nı

xi

fig

C

ra

tu

in

ci

CC

te

CL

di

lie

al

m

CO

tu

0

m

ol

ludem vsque Mæotidem latrocinando militiam agitarint;
non tamen Cimber magis latronem significat, quam Ægyptius superstitiosum, Chaldæus Astrologum, & Sibarita delicatulum. Sed quia tales suerunt illæ nationes, de earum nomine, qui tales sunt vocantur: & in hoc iuxtà mecum sentit eruditionis lumen Iosephus Scaliger. Nec quis miretur quòd Berosum hic in partem non vocem, vnde tantum instrumenti scriptores hodie habent. Certè (vt semel dicam) acies authoritatis Berosi illius qui circumfertur, ita apud me hebescit, vt nihil aliud, quam tenebrionis, & impostoris alicuius ridiculum commentum, cum eruditissimis nostri seculi hominibus, & inprimis cum Gaspare Varrerio existimem. Qui in sua de Beroso Censura Romæ impressa, instrum illum de hoc scriptore errorem facilè ex animis euellere potest.

Hæc mea est de Britannorum ortu sententia, & hic ortus à Gomero, & è Galliâ, quàm à Bruto, & Troiâ grauior, antiquior, & verior videtur. Imò ad veritatem propendere, nostrósque Britannos veram esse Gallorum propaginem, è nomine, situ, religione, moribus, & lingua comprobabo, quibus omnibus antiquissimi Galli, & Britanni quasi communione quadam coniuncti suerunt. Hoc vt probem, liceat mihi quæso, cum bona lectoris venia, liberius paulatim

De nomine verò, cùm superiùs dictum sit, hoc solum-

exspatiari.

modò repetam, quòd, vt prisci Galli Gomerai, Gomerita, & contractè Cimbri, sic etiam Britanni nostri Cumeri, & Kimbri dicuntur. Gallos autem Gomeros dictos suisse Iosephus & Zonaras, vt dixi, comprobant, Cimbros etiam appellatos suisse è Cicerone & Appiano colligi possit; Barbaros quos Marius oppressit, Cicero planè Gallos vocat, C. Marius inquit, influentes in Italiam Gallorum copias repressit. At historici omnes Cimbros suisse contestantur, loricaque Beleir regis illorum ad Aquas Sextias, vbi Marius illos sudit, essos Cimbros. Qui Delphos item Græcia, duce Brenno diripuerunt, Gallos suisse vna voce, & mente scriptores consentiunt omnes; hos tamen Cimbros vocatos suisse testa-

tur in Illyricis Appianus. Celta, sine Galli, inquit, quos Cimbros

Nomen.

De Pro.Con-

Forcatulus ex Gal.ann.al.

1235

vocant. Neque hic in partem vocabo Lucanum, qui percufforem ad Marij cædem immitlum Cimbrum vocat, quem Liuius, & alij Gallum fuisse afferunt, nec Reinerum Reineccium adducam, qui ex Plutarchi Sertorio Gallos & Cim-

bros eadem lingua vsos fuisse constanter affirmat,

1

.

n

n

a

S

Cum igitur antiquissimo nomine hæ gentes conuene- Sime. rint, vnde hoc nomen in hanc insulam enauigauit, nisi cum primis incolis è vicina Gallia exiguo diuortio separata? Non enim simul, & semel orbis cultus, sed regiones, quæ Armeniæ montibus propiores sunt, priùs habitatas suisse farendum est, vrpote Asiam minorem, & Graciam ante Italiam, Italiam ante Galliam, & Galliam ante Britanniam. Quâ in re suavissima est consideratio, summum condito- Erasmu Mirem ita regiones coniunxisse, & insulas sparsisse, ve inter chaeluis dere nullas tantum interiectum fit interuallum, quin, quæ ma- nautica. ximè distat è vicina aliqua conspici possit, & quasi oculis signari, Nec alio consilio hoc factum, nisi vt gentes cum exundarent, cernerent, quò se exonerent; donec orbis terrarum vniuersitas, incolis ad conditoris gloriam compleretur. Par igitur est vt credamus Gomeros antiquos, vel ab alijs insequentibus protrusos, vel multitudinis minuendæ causa eiectos, velvlteriora visendi innato mortalibus studio incensos, in hanc infulam, quam è continente despicere poterant, primum transmissife. Nec aliunde Britannorum incunabula accersunt scriptores. Britannie pars interior, inquit Cæsar, ab ijs incolitur, quos natos in insula ipsi memoria proditum dicunt, maritima pars ab ijs qui belli inferendi causa ex Belgio Gallia transierunt. Tacitus item, In vniuersum (inquit) astimanti Gallos vicinum Britannia folum occupasse credibile est. Beda etiaminter omnes nostros scriptores veritatis amicus, Inpri mis,inquit, hac infula Britones folim, a quibus nomen accepit, incolas habuit, qui de tractu Armoricano, ve fer tur, Britanniam aduecti, australes sibi partes illius vendicarunt. Armoricanum tractum vocat ille maritimas Galliæ regiones insulæ nostræ oppositas. In rem etiam præsentem facere videtur, quod Cæfar memorat sua memoria Diuitiacum Gallum, cum magnam partem Galliæ, tùm etiam Britanniæ imperium obtinuisse.

Eadem etiam religio verique genti colebatur. Apud Bri- Religio. sannos,

no

fif

G

li

ru

pr

na

ca

PC

or

\$17

ra

ci

au

no

lo

se.

tu

fu

ru

q

lo

ol

G

di

A

Druide

tannos, inquit Tacitus, Gallorum facra deprehendas superficto. num persuasione. Galle detestabili sacrorum ritu, inquit Solinus, non ad honorem, sed potius iniuriam religionis, humanis litabant sa. cris. Idem Britannos fecisse præter alios, author est in Nerone, Dio Cassius. Vtramque gentem suos Druidas habuisse Cæsar & Tacitus authores sunt locupletissimi. Hi sapientiæ erant magistri, sacrificia publica & priuata procurabant, religiones interpretabantur, de controuersijs constituebant, animas non interire docebant, multa præterea de fyderibus, eorum motu, de mundo, & terrarum magnitudine,&c.iuuentuti tradebant, quæ non fas existimarunt literis mandare. De quibus si plura desideras, ad Cæsarem, Plinium, Lactantium, Eusebium in Præparatione Euangelica, & Pseudoplauti Aululariam remittimus. Quocunque nomine, hi suis Celtis, & Britannis innotuerint, mihi persuafissimum est hoc Druidum nomen à Græco fonte scilicet Apus, i.robur, fiue quercus, profluxiffe, non folum quòd visco è robore nihil illis fuerit sacratius, vnde Ouidius,

At viscum Druida, Druida clamare solebant,

vtique qui roborum lucos incolerent, nec vlla sacra sine ea fronde consicerent: verumetiam quòd Diodorus Siculus hos Gallorum sacerdotes eodem sensu accident vocarit, quod vocabulum quercus, siue robora sonare sciunt omnes qui Græcè sciunt. Cæterûm ab his Druidibus videatur, quòd Saxones nostri, vt apud Alfricum legimus, Magum

Dny sua lingua vocarint.

Bardos item inter suos religiosos habuerunt Galli, qui fortia virorum illustrium sacta versibus composita lyræ modulis cantitarunt. Eosdem etiam eodem nomine, etiamnum Britanni nostri habent, Bard enim indigitant, qui præterquam quòd eo munere sunguntur, etiam pertexendis Genealogijs operam inprimis studiosè nauant. An verò Britanni, vt Galli, se à Dite patre prognatos crediderint proditum non est, quòd eam ob causam, spatia omnis temporis non numero dierum, sed noctium sinierint Galli, vt noctem dies subsequatur: idem planè observarint nostri Britanni. Quod enim Latini septimanam, & duas septimanas dicunt; illi Wyshnos, id est, octo noctes, & Peshessos, is sedecem noctes

Berdi.

noctes appellant.

2

IS,

4.

e.

4-

i.

1-

le

1-

2-

1,

C

Reipub.formam etiam eandem vtraq; gens sibi descripRespub.
sisse videtur. Non enim vnius imperij regebantur, sed vt
Gallia, sic quoq; Britannia plures reges habuit. Vtque Galli in rebus difficilioribus publicum gentis concilium egerunt, & vnum imperatorem designarunt: idem Britannos
præstitisse ex his Cæsaris verbis elici possit. Summa imperij
belliq, administrandi communi consilio permissa est Cassiuellauno.

Nec distimiles moribus, & institutis hæ gentes suerant, Mores. nam, vt taceam vtramque gentem bellicosissimam suisse, cædis auidissimam, ad conserenda prælia, deposcendáque pericula eandem audaciam, quod ex Strabone, Tacito, Dione, Herodiano, & alijs constat. Moribus, inquit Strabo, partim Gallis similes sunt Britanni, & statim subiungit, instar Galloram quorundam in bellis gerendus sunt vt plurimum immanes.

Britannorum ædificia ferè Gallicis consimilia, & syluis

circundata fuisse docet cum Casare Strabo.

Britannos dimicasse Gallice armatos prodit Mela.

Gallos & Britannos in medio digito vsos suisse annulo, author est Plinius.

In more fuit verique genti, in bello ita aciem per nationes struere, ve discreta virtus clariùs elucesceret. Hoc Gallos secisse his verbis testatur Cæsar. Galli distributi in cinitates vada obtinebant. Quod de Britannis sic confirmat Tacitus in prælio Carataci. Caterna nationum pro munimentis constiturant.

Galli, inquit Strabo, ingenio docili, & ad doctrinam prompto fuere, nec minùs Britanni, quorum ingenia studijs Gallorum anteferebat apud Tacitum Agricola, vt qui modo linguam Romanam abnuebant, eloquentiam concupiscerent.

Mente candida & simplici suisse Gallos tradit Strabo, quod Tacitus de Britannis innuere videtur, cum scribat illos delectum, tributa, & iniuncta imperij munera impigre obire, si iniuriæ absint.

Mobilitate & animi leuitate nouis imperijs studuisse Gallos refert Cæsar; Britannos similiter sactionibus, & stu-

dijs trahebantur, inquit Tacitus.

Ex hac Gallorum mobilitate, quam infirmitatem honefiùs Cæsar vocat, credulitas tanta in eorum animos irrep-

Gr.

sit, vt Gallica credulitas in prouerbium cesserit, & Poeta cecinerit,

8

F

1

F

7

8

r

C

2

d

1

0

1

n

2

C

n

fi

fi

ti

V

f

I

q

D

fu

re

q

VI

di

Et tumidus Galla credulitate fruar.

Necdum in ea Britanni nostri degenerarint, qui vel Milesijs fabulis auidam aurem admouent, & ineptissimis vaticinijs superstitiosa vel spe, vel sollicitudine statim credunt.

Gallos propinquis, quos violatos viderint maximè indoluisse legitur apud Strabonem. Eandem sympathiam nostris Britannis inesse, notius est quam dici possit, & vulgò cantitatum.

Galli, vt est apud Cæsarem, vti quisque genere, copijsque amplissimis, ita plurimos circum se Ambactos, i. seruos & clientes habuerunt: hanc vnam gratiam, potentiámque nouerunt. Nec aliam hodie nobiles nostri Britanni gratiam nouerunt, à quibus, vt existimatur, Angli tanta assectantium famulorum agmina secum trahere didicerunt; qua in re Europæis omnibus longè antecellunt.

Galli, vt testis est Strabo, aureos torques collo gesserunt, nec alibi hodie illud ornamentum magis est in vsu, quàmin hac insula, & apud nostros Britannos.

Gallos comas aluisse, memorat idem Strabo, & Britannos promisso fuisse capillo testatur Cæsar.

Apud plures extat authores Gallos vestimentis quibusdam vsos suisse, quæ Brachas patrio sermone dixerunt: hæc & nostris Britannis communia suisse docet Martialis versiculus.

Quam veteres Bracha Britonis pauperis.

Alia attexerem quibus hæ gentes inter se conuenerunt, sed illud mihi perplacet. Omnia modice & intra modum; & infirmius forsitan videatur, quod hinc ducitur argumentum.

Nunc ad linguam ventum est, in qua maximum est huius disputationis sirmamentum, & certissimum originis gentium argumentum. Qui enim linguæ societate coniunctissunt, originis etiam communione suisse coniunctos homo opinor nemo inficiabitur. Quod si omnes omnium historiæ intercidissent, & nemo literis prodidisset nos Anglos è Germanis, genuinos Scotos ex Hibernis, Britones Armoricanos à nostris Britannis prognatos suisse: ipsarum linguarum

Lingua.

ta

e-

1-

n-

0.

zò

uc

&

ue

m

i-

in

ıt,

in

n-

16-

ec

fi-

ed

n-

1.

us ti-

ai

no

ix

è

0-

n.

m

guarum communitas hoc facilè euinceret imò faciliùs. quam vel grauissimorum historicorum authoritas. Si igitur priscos Gallos, & nostos Britannos eadem vsos fuisse lingua docuero, eiusdem etiam originis fuisse, vt fateamur, ipsa vis veritatis extorquebit. Nec moror quòd ipsos Gallos lingua discretos scripserit Cæfar, Dialecto tantum discrepasse docet Strabo. Eadem, inquit, non vsquequaque lingua omnes, sed paululum variata. Cæterum veterum Gallorum linguam eandem cum Britannica fuisse (nisi forte Dialectivarietate) docetiple Casar, qui scribit moris fuisse, ve Galli, qui Druidum disciplinam diligentius cognoscere vellent, in Britanniam ad nostros Druidas proficiscerentur. Cum autem illi libris nullis vterentur, confentaneum est eos eodem, quo Galli, vsos fuisse in docendo sermone. Quod Cornelius Tacitus disertius affirmat. Britannorum, inquitille, & Gallorum sermo hand mulium dinersus. Vnde in hanc opinionem concesserunt Beatus Rhenanus, Gesnerus, Hottomannus, Petrus Daniel, Picardus, & omnes qui venerandæ antiquitati litarunt, præter pauculos, qui Gallos Germanicè loquutos volunt, & contendunt. Sed ne quis hac in re nobis puluerem ob oculos spargat, ex authoribus quæ poffumus, veterum Gallorum verba, tanquam tabulas è naufragio (cum ea lingua oblivionis fluctibus iam submerga- Britannico tur) colligamus, & conferamus. Plurima enim non ægrè, & Gloffario Guil. violenter, sed facillime, & nulla ferè conuersione, cum no- Salisbury & stris Britannicis & sono & sensu consonare videbimus.

alio M.S.

Dinona Deorum fontem Gallica lingua fignificaffe au- Dinona.

thor est Ausonius in illo versu, Dinona Celtarum lingua fons addite Dinis,

Deum verò Dyw & fontem Vonan vocant Britanni nostri,ex quibus coalescit Diuonan, & Latina analogia metri gratia

Iouem, qui à tonitru Græcis Begrações, & Latinis Tonans, Taranis. Sub Taranis nomine Gallis cultum fuisse non pauci scriptores memorarunt. Taran autem Britannis tonare denotat. qua eriam fignificatione Germani Iouem Thonber dixisse videntur. Diem enim Iouis Thonderdath, id est, Tonantis diem vocant.

Deum

16

PRIMI INCOLA.

Hem.

Deum alium habuerunt Galli Hesum Lucano, Heum Lactantio dictum, Anubim latrantem author Queroli vocauit, quòd canina forma pingeretur, & Huadh canem Britannis nostris significat.

Tentates.

Mercurium sub Teuraiis nomine Gallos vt artium inuentorem, & itinerum ducem coluisse certissimum est, & Din taith itineris Deum Britannice sonat. De his tribus Gallorum Dijs, tres habe, si placet Lucani versiculos,

Et quibus immitis placatur sanguine diro Teutates, horrensg, feris altaribus Hesus, Et Taranis, Scythica non mitior ara Diana.

Dusy.

Lib.I.

Dæmonas incubos à Gallis Dussos nuncupatos suisse quis assidue immunditiam illam peragant, authores suut Diuus Augustinus, & Isidorus: quod verò assiduum & diurnum Dysh Britannis etiamnum dicitur.

Lene.

Scribit Pomponius Mela. Antistites cuiusdam Gallie numinis perpetua virginitate sanctas Galli Senas vocant, Lenas, ego si ausim, legere malim. Virgines enim sacras, quas Moniales, & sanctimoniales nunc dicunt, Britanni (vi est in antiquo Glossario) Leanes vocarunt, vinde vetustissi mum inter Britannos Monialium monasterium Lean-minister, nunc Lemster dictum, nomen traxit.

Geffatie.

Galli, inquit Polibius milites conductitios Gessatas sua linguâ nominarunt: seruos verò conductitios Guessin Britanni nunc appellant.

i

q

B

g

G

B

ac

CC

ru

Geffi.

Viri fortes, scribit Seruius, Gallis Gessi nominabantur, & Guassdewr idem Britannis sonat, quod Latinis sortis & strenuus.

Caterua.

Vt Phalanx Macedonum, sic Caterna propriè Gallorum legio erat, vti videre est apud Vegetium. Nec hoc Britannis exoleuit, qui bellum Kad, & belli robur quod in legione postum Kaderne vocitant, & Caterna in nonnullis Vegetij exemplaribus concipitur.

Geffa.

Gessa telum Gallicum, hastam virilem interpretatur Seruius, cui assine Britannicum Ceshilou videtur, quod sude præustas, & semen bellicosum interpretatur Nennius.

Galli, quos Brennus in Græciam duxit, equestris pugna institutionem, quæ ex tribus equis constabat, patrià voca inqui C

ri-

n.

in

0

112

Us

m

ici

nt.

25,

VI

fi.

ni

iua

ri-

, &

ım

nis

ofi-

m

er.

de

nz

Ct,

u

rc.

inquit Pausannias, Trimarciam nominarunt, equum enim Trimarcia.

Marcam appellarunt: quod purum putum Britannicum est
eâdem significatione.

Eodem libro prodit Pausannias, Gallos scuta patria Thi- Thireos.

reos vocasse, que hodie ctiam Tarian Britanni nominant.

Cæsar in Éphemeridibus suis scripsit, vt est apud Seruium. Cùm ab hoste in Gallia raptus equo eius portaretur armatus, occurrit quidam de hostibus qui eum nosset, & insultans ait, Ceros Casar, quod Gallorum lingua dimitte signisicat, & Geduch idem Britannicè denotat.

Rheda Gallorum vocabulum, inquit Quintilianus, eiuf-Rheda. dem est significationis, cuius apud Latinos Caruca, id est, currus. Hoc Britannica lingua nunc non agnoscit, in vsu tamen Britannis susse Rhediad pro cursu, Rhedec currere, & Rhedecfa curriculum demonstrant, quæ ex eadem esse cum Rheda traduce, non est cur quispiam dubitet. Nec absurdum erit Eporediam Salassorum cinitatem hinc deducere, quam sic dictam ab equorum domitoribus scribit Plinius.

Aliud vehiculi genus vtrique genti in viu fuit, quod vno Couinus. vocabulo Couinum, eiúsiq; aurigam Couinarium dixerunt, Esfedum Cæsaris suisse credam. Licet verò hoc nomen cum ipso vehiculo euanuerit, eius tamen primitiuum, vt ita loquar, apud Britannos remanet, quibus Komain, in vehiculo vehere significat.

Alpibus Penninis, quæ Cesari Summæ sunt Alpes, nomen Penninum. inditum scribit Liuius, non ab Annibale Pæno, sed ab eo quem summo sacratum vertice Penninum montani Galli nominârunt; Pen verò summitates montium etiamnum Britannis vocantur, vnde Pen-monmaur, Pendle, & Pennigent montes apud nos æditissimi nomen inuenêrunt, nec aliundè nomen est Apennino Italiæ.

Ciuitates Galliæ, quæ Oceanum attingunt, Aremoricas Armorica.
Gallorum consuetudine appellari scribit Cesar, quibuscum
Britanni eadem voce eadem in re conspirant; Ar-mor enim
ad mare, vel supra mare illis significat.

Dioclesiano imperante, tumultum Rusticani in Gallia Bachaude. concitarunt, sactioníque sux Bancadarum nomen impositerunt, & Beichiad Britannis subulci, rusticíq; nominantur.

Brachas communes fuisse Gallorum & Britannorum Bracha.
C vestes

vestes antè docuimus, vestes intonsas varijque coloris Diodorus Siculus vocat : vestes autem squallidas & laceras Brait nunc Britanni appellant.

Bardocucullus.

Bardocucullum Bardorum Gallicorum fuiffe, ex Martiale, & alijs docemur: vt vero Bard, sic etiam altera verbi pars integra Britannis manet, quibus pallium Cucull dicitur.

Brance.

Galliæ, inquit Plinius, suum genus farris dedere, quod illi Brance vocant, apud nos sandalum nitidissimi generis. Apud Britannos item candidissimi grani far, Guinenth v. rane nominatur, & in Norfolcia apud nos Branke.

Pempedula.

Quæ Græcis Pentaphyllon à quinque folijs, Pempedulan Gallis dictam docet Apuleius. Pempt autem Britannis, quinque, & Deilen folium denotat.

Vt Pempt quinque, fic Petor quatuor, Gallis designaffe è Festo discimus, qui Petoritum Gallicum fuisse vehiculum à Petoritum. quatuor rotis fic dictum tradit, & quatuor vox Pedar Britannis fignificat.

Guuia. Betulla.

Inter instrumenta lignaria Canterium quod nobis à Leauer, Guuiam Gallice dictum scribit Isidorus, & nunc Gwif Britannice dicitur. Betullam quam nos Birch vocamus, Gallicam arborem vocat Plinius. Britannicam etiam iam vocaret: in Britannia enim lætissimè prouenit, & Bedu Britannice nominatur. Sic, ne omnia consecter, apud Dioscoridem, quæ Latinis

Filix, Gallis priscis Ratis, Britannis Redin. Que Latinis Sam-

bucus, Gallis Sconies, Britannis Iscaw. Quæ Italis Serratu-

Ratis. Scouies. Vetonica.

Marga. Gliscomarga.

Tripetia.

Candetum. Becco.

la, Gallis Vetonica, Britannis & nobis Betany. Quæ apud Plinium Latinis terra adeps, Gallis Marga, Britannis Mark, Quæ Latinis candida Marga, Gallis Gliscomarga, Britannis Gluysmarle dicipotuit. Gluys enim illis splendidum sonat. Quæ Latinis Sellula tripes, Gallis Tripetia apud Sulpitium Seuerum, Britannis Triber. Quod Latinis centum pedes, Gallis Candetum apud Columellam, Britanis Cantroed. Quod Latinis auis rostrum, Gallis apud Suctonium Becco, Britan-

nis Pic. Nec Goropij infaniam infanirem, fi reuocarem Galban Suctonij pro præpingui, ad Galluus Britannicum, quod pre grandem fignificat. Bulgam Verri Flacci pro facco scorteo, ad Butsiet Britannicum, Soldurios Cæsaris pro deuotis homi-

Galba.

Bulga. Soldury.

nibus

t

t

r

ſ

n

Ca

C

ta

CI

pu

ca

m

>-

15

e,

1-

d

S.

v.

s,

è

à

i-

2

nc

3-

m du

115

n·

li.

le.

at,

m

es,

n-

an rç.

20,

ni-

nibus ad Sowdiwr. Planarat Plinij, pro aratro ad Arat, quod Planarat. aratrum fignificat. Taxeam Ifidori pro lardo ad Tew. Zithum Taxea. Diodori Siculi ad Sider. Ceruifiam ad Keirch, i. aucnam, è qua Zithum. potum illum Britanni multis in locis conficiunt.

Hæc omnia Gallorum veterum fuisse verba, ex authoribus illis constat, & vides quam apposite, & sono, & sensu cum nostris Britannicis conueniant. Nec necesse est, locorum nomina prosequi, quæ apud vtramque gentem terminatione conspirarunt, scilicet in Duno, Brina, Duro, Mago, &c.

Vicissim nominum quorundam Gallicorum ratio ita commodè possir ex Britannica nostra lingua reddi, consentiente rei natura, vt vel à Britannis imposita, vel Britannos Gallicè loquutos suisse necessario fateamur. Sed sufficiat vnum & alterum in medium adserre.

Nobilissimum Galliæ slumen Garumnam torrentiùs, & Garumna, quasi ex asperatis vndis ferri notissimum est, vnde poetis Validus Garumna, Æquoreus, Rapidus, & hoc Garrw Britannicè designat.

Flumen Arar incredibili lenitate fluit, ita vt oculis in v. Arar. tram partem fluat, iudicari non possit, hinc apud Poetas Araris tardior, & lentus Arar; Ara verò Britannis lentum, & tardum significat.

Rhodanus, cui Arar se insert, præ rapida celeritate decurrit, vnde incitus, celer & præceps dicitur, quod à Rhedec quæ
celeriter currendi significationem habet, non multum absonat.

Ad littus Galliæ Narbonensis, vbi Herculem, & Albio-Campi Lanem concertasse fabulantur, lapides adeò multi passim, & pidei. latè iacent, vt lapides pluisse credas; vnde littus lapideum, & campus lapideus ab authoribus nuncupatur, Gallis hodie le Craux dicitur. Nominis tamen rationem nesciunt, at lapides Craig Britannica lingua nominantur.

Qui maritimam Gallie regionem nobis proximam olim insederunt Morini sua lingua dicebantur: & mare Mor Britannicè vocatur, vnde illud profluxisse videtur. Maritimos enim Morinnyr appellant. Rursus, vt nullus in hac rescrupulus relinquatur, cùm constet recentem linguam Gallicam Latinæ & Germanicæ ita esse propaginem, vt in ea tamen plurima è veteri Gallica supersint: accepi ab illis qui

C 2 vtriufque

veriusque linguæ periti sunt, plurima ex illis Gallicis dictio. nibus, que nec ad Latinam nec Germanicam originem referri possint, & proinde ex antiqua Gallica videantur, ar-Aiffima affinitate Britannica attingere, exempli gratia, Galli hodie Guerir, Britanni Guerif, pro sanare, Galli Guaine, Britanni Gwain, pro vagina, Galli Derechef, Britanni Derchefu, pro denuò, Golli Camur, Britanni Cam, pro incuruo, Galli Batean, Britanni Bad pro cimba, Galli Gourmond pro nimium edace, Britanni Gormod, pro nimis, vel supra modum, Galli Baston, Britanni Pastwa, pro baculo, Galli Accabler, Britanni Cablu pro opprimere vsurpant, & id genus alia, quæ lectori fortaffe minus sapiant, licet ad hanc reminprimis faciant,

Hinc concludi possir, Gallos veteres & Britannos ca. dem vsos fuisse lingua, & ex necessaria consecutione Britannorum originem ad Gallos referendam. Fatendum enim est Galliam, ve iam diximus, pritis habitatam, vepote Armeniæ propiorem. Nec honori non summo Britannis esse possir, à priscis illis Gallis originem duxisse, qui bellica fortitudine inprimis excelluerunt, quíque, vt Poete potius,

quam meis verbis vtar,

Per omnem

Inuecti Europam, quasi grando Aquilone, vel Austro Importata, grani passim sonuere tumultu. Scit Romanus adbuc, & quam Tarpeia videtis Arx attollentem caput illo in monte superbum, Pannones, Amathy norunt, scit Delphicarupes. Et paulò post:

Intrauere Asia fines: prope littora Ponti In gentem creuere nouam, que tenditur v sque Ading a Pamphilum, Garamantica sydera contra, Inter Cappadoces posita, & Bythinica regna.

Sin autem Britanni nostri, velit, nolit veritas, origine Troiani effe velint, me sanè repugnantem non habebunt, per Gallos tamen se commodiffime, vt mihi videtur Trois nis imputabunt. Aiunt enim quidam, vt est apud Ammianum, paucos post excidium Troiæ fugitantes, Galliam tunc vacuam occu passe: In hac verò linguarum consideratione non possumu gua

ling Æ

ges

tho

ab a

Gra

(vt

1

P

r

N B

9

2 li

3/

ca

fu

non maxime admirari & prædicare diuinam summi creatoris benignitatem in nostros Britannos antiqui Gomeri posteros, qui quamuis à Romanis, Saxonibus, & Normannis deuicti & triumphati fuerint : auitum tamen nomen, & primigeniam linguam sartam tectam hactenus conseruârint; quanquam etiam latis legibus abolere studuerint Normanni, Venon ab re respondisse videatur nobilis senex Britannus, qui ab Henrico II. Anglorum rege interrogatus, quid fibi videretur de viribus Britannorum, & regio in eos apparatu, Grau iri, inquit, plurimaque ex parte destrui, vel debi- Giraldus in litari, vestris, Rex, aliorumq, viribus, nunc ve olim, & pluries gens Topographia ista valebis. Ad plenum autem propter hominis iram, nist & ira Dei Wallia. concurrerit, non delebitur. Nec alia, vt arbitror, gens quam Cambrica, nec alia linguz pro parte maiori in die districti examinis coram supremo iudice, quicquid de ampliori contingat, pro hoc terrarum angulo respondebit.

BRITANNIÆ NOMEN.

r.

a,

le,

lli

m

lli

ni

ri

ıt.

â.

i.

c-

te

115 ca is,

nt

ia

m,

aus

on

T inquies, si Cumero sit primæuum incolarum nomen, vnde Albion, vnde Britannia?quæ ita inualuit, vt illi quodammodo tenebras offuderit. Audi quæso, quod mihi persuasissimum quia verissimum Et res eedem varijs possunt circumstantijs confiderari, varifque adeò nominibus defig-

nari,vt docet in Cratylo Plato; & fi recentia, & antiqua percurras fingula, observabis singulas gentes, diversis, ac ipsi vsi sint nominibus, ab alijs denominari. Sic, qui patria lingua Israelitæ vocabantur, Græcis Hebrai, & Indai, atque Ægyptijs Huesi (teste Manethone) nominabantur, quod reint ges pastores habuerunt, sic Græci eos Syros, qui se (vt author est Iosephus) Aramæos dixerunt, Qui se Chusios, Graci ab atro vultu Aethiopes vocarunt. Quifibi fua lingua Celta, Græcis Gallata dicti, à lacteo forfitan candore, facies enim (vt ex Petronio colligo) incretabant. Sic qui seipsos sua lin. gua Ceutich, Numidas, & Hellenas nuncuparunt, à Romanis Germani, Mauri, Graci, appellantur. Sic hodie ne plura per-

sequar, qui suo ipsorum idiomate Muselmanni, Megari, Czechi, Besermanni dicuntur, ab Europæis omnibus Turca, Hungari, Bohami, & Tartari nuncupantur. Et nos ipsi Angli, qui nobis nostra lingna Englishmen vocamur, Britannis, Hibernicis, & Syluestribus Scotis Saffon appellamur. Eadem ratione judicandum eff, maiores nostros, qui se Cumero dixerunt, alia de caufa, velà fe, vel ab alijs Britones dictos fuifle, vnde Græci Berteinas conflarunt, & quafi per manus Romanis tradiderunt. Hoc posito, in insulæ nostræ nomina nunc inquiramus.

Albion.

De nomine Allion non multum laboro, quod huic infulæ imposuerunt Græci ad differentiam, cum circumuicinæ infulæ omnes Britannicæ vocarentur. A Græcorum enim vanitate, fabulofitate & defultoria illa in fingendis nominibus leuitate, quam iph ας απον έυρεσιλογίαν dixerunt, enatum videtur. Cum enim illi Italiam ab Hespero Atlantis filio Hesperiam, Galliam à Polyphemi, Gallatiam, &c. fabulosè dixerint: non possum non credere, quin hanc insulam ab Albione Neptuni filio Albionem etiam fabulose denominarint, quod Perottus & Lilius Giraldus prodiderunt, Nif quis malit ab angor deducere, quod, teste Festo, album Grz. cis sonat, vnde & Alpes appellatæ. Albicantibus enim rupi bus, quas mirificas moles Cicero vocat, coronatur, vnde in Antoninij Pij, & Seueri nummis Britannia muliebri habi tu, rupibus insidens figuratur, & ipsis Britannis Inis Wen,il est,insula alba indigitatur: vt taceam Orpheum in Argo nauticis insulam proxime Hiberniam fine Iernin, que no ceffario fit hac nostra, Acunajor xéporo, id est, albicantem ter ram dixiffe, quam ante pauculos versus moon meunicareu pri Asunisaran vocasse videatur. Nec est cur anxie inquiramu Insula Caruli. qua de causa Britannia, Insula Caruli in Parodia illa antiqui contra Ventidium Baffum dicatur, cum circumfusa sit 0 ceano, qui Cærulus, & Cærulum poetis vocatur, vnded Britannia Claudianus.

cuius vestigia verrit.

P

9

11

P

in

b

770

ap

ha

Sa

re

na

vt

Bu

lin

inf

Bri

pri

Carulus.

Sed de Britanniæ nomine & originatione valde dub pro hominum ingenijs fluctuat veritas. Qua in re, vt mi 11

1-

¿.

2-

10

u.

æ

m

i.

m

10

sè

ab

ni-

lifi.

2.

pi.

10

bi

,10

ne

er.

nu

qu

: 4

ni

21

meam interponere liceat sentétiam, Britannis nostris præfabor, vt linguis animisque faueant, vt dum cognoscere cupiant, ignoscere velint, & non mihi intercludant eam viam, qua Eliotta, Lelandus, Lhuidus, & alij institerunt.i.vt aliunde quam à Bruto repetam; nimirum ex ipsa Britannica lingua, quæ vt minimè permista, & longè vetustissima, ita huic negotio multum instrumenti allatura videtur. Lingue enim antique ad origines perscrutandas inprimis necessarie censentur, & prima nomina longo temporis situ obsoleta in Barbaris linguis, vt antiquioribus, conservari docet Plato, In Cratilo. Quanquam verò his rebus à memoria propter vetustatem remotis tanta offusa sit caligo, ve vota potius facienda, quam veritas speranda videatur; elaborabo tamen veritatem limare,& quod mei iudicij fit, quam possum breuissime, proferam, nemini quicquam præiudicati allaturus, sed si quis probabilius attulerit, libentissimo animo exosculaturus. Non enim in meipfo, magis quam alio veritatem amo, complectarq; quocunq; videro. Primum hoc mihi pro concesso, & probato, cum bona lectoris venia sumam, vetustos populos principio sua nomina habuisse, & ex illis posteà in analogiam deflexis Grecos, & Latinos nomina regionibus indidiffe, i.vt planius dicam, populos ante regiones nominibus infignitos, & a populis regiones denominatas fuisse. Quis neget Indeorum, Medorum, Perfarum, Scytharum, Alamanorum, Gallorum, Getulorum, Saxonum, Anglorum, Scotorum, dec. appellationes priùs extitisse, quam Iudea, Media, Persia, Seythia, Alamamia, Gallia, Getulia, Saxonia, Anglia, Scotia, &c. Et hæc vocabula ex illis superioribus enata quis non videt ? A Samnitibus, Infubribus, & Belgis Liuium & Cæsarem ipsas regiones Samnitium, Infubrium, & Belgium, primum nominasse legimus. A Francis Constantini Maximi temporibus, vt in nummis videre est, Francia primum deducta est, & à Burgundis Burgundiam primus efformauit Sidonius Apollinaris. Eadem ratione necessariò credamus hanc nostram insulam Britanniam ab incolis denominatam esse, quos *In Gallis au. Brit, vel Brith barbare dictos fuisse persuadent nonnulla; In- ro locupletibus, primis vetustissimus ille Sibillæ versus.

*Ε΄ ανεται εν Βρύτεατ κ) εν Γάλλοις πολυχεύσοις Ω' κεανός κελαδών πληρεμύρος αίματι πολλώ.

atque Britannis, Oceanus multo resona. bit sanguine

Præterea plemus.

BRITANNIÆ NOMEN.

Ifi

ci

cc

dı

ne

lis

30

G

B

Se

L

n

tr

nı

qu

de

G

qu

ri

go

fil

vt

01

m

po

ti

E

re

m

1

no

ru

M

re ha

ro

m

Prætered Martialis, Iuuenalis, Ausonisque authoritas, & inscriptiones veteres ab ipsis Britannis positæ, in quibus leguntur Brito, Britones, Coh. Briton. Ordinis Briton, & Romæ ad S. Mariam Rotunda, Natione Britono. Ipsi etiam Saxones, Britones Britof sua lingua dixerunt, & Witichindus Saxopro Britannis voig; Britas concipit, vt procul dubio Brit sit weenstannis voide Brito deducitur, & vnde lumen huic nomini Britanniæ exoriatur.

Quum verò gentes nomina ex co inuenerint, quo reliquis vel præstarent, vel à reliquis internoscerentur, sue pro primi conditoris dignitate, vt Iones à Iauan, Ifraelice ab Ifraële, Chanan.ei, à Chanan filio Chami, fiue pro natura, morum, & fludiorum ratione, vt Iberi Hebraica origine, quod fossores, Heneti quod vagabundi, Nomades quod rei pecuariæ studerent, Alamanni & Germani, quod vii istrenui censerentur, Franci quod in libertatem le affererent, AEthiopes, quod atri essent, Pannones, quòd manicatis è panno, vt placet Dioni, vterentur tunicis. Cúmque nostrates, qui communi cum vicinis nomine, Cimbri & Cumeri dicerentur, nullam notam habuerint, qua internosci & secerni à finitimis melius poterant, quam ritu illo corpora sua pingendi: Britannos enim se glasto (Glass caruleum etiamnum illis significat) depinxisse graussimi quique authores Cæsar, Mela, Plinius, &c. doceant: quid si à depictis corporibus Britones dictos fuisse coniectarim? Quicquid enim depictum & coloratum, Brith patria, & antiqua lingua appellant. Nec est cur quis hanc duriusculam aut absurdam esse Britonu etymologia existimet, cum quæ in etymis maxime requiruntur, & voces consonent, & nomen, tanquam rei imago, remipsam exprimat. Brith etenim & Brit optime consonant, & Brith illud Britonibus denotat, quod Britones re ipsa erant.i.picti, depicti, infecti, colorati, vt Latinis poetis dicuntur, & A10λόνωτοι, i.variegatum tergum habentes, vt Oppiano in Cynegeticorum primo nominantur. Vt interim taceam Britonem Brithon Britannice in historijs dici. Aspirationis notam nihil moror, cum Britanni quibus, ve inquit Chryfostomus, lingua erat sibila, aspirationibus gaudeant, quas Latini studiosè vitarunt. Iam vt à Brith Brito, sic etiam Britannia vt mihi videtur promanauit. Britannia, inquit Isidorus,

Britones unde

In ferm.
Pentecost.

8

e.

.

·1

2.

1-

r,

i-

0 C-

)-

d

-

-

3,

.

.

-

S

-

×

í

Ifidorus, à vocabulo sua gentis cognominata eft. Cum enim Grecivetustissimi (hi namque primi huius insulæ nomen sic concepêrunt) vel pyraticam, vel mercaturam exercentes, difiunctiffimas regiones, littora legendo, vt ait Eratofihenes, adierint, & hanc gentem vel ab ipfis incolis, vel à Gallis quibus vna eadémque lingua, Brith & Brithon appellari accepiffent, illi ad Brith, Taria addiderunt. Quod vt eft in Taria Gloffarijs, regionem Græce fignificar, vnde Berraria, id eft, Briton uregio, conflarunt, pro qua Berravia perperam Icrip - Sic hodie Genferunt, fed rectius Lucretius & Cæfar Britannia, qui primi mani Landt, Latinorum eius meminerunt. Hanc rem ita se habere fir. regionum nomiùs credo, quòd in spatiosissimo orbis terrarum theatro iungunt. tria tantum præter nostram Britanniam, maiorum regionum nomina reperias, quæ in T a n 1 a terminantur, & illæ quidem in Occidua hac orbis plaga, MAVRITANIA VIdelicet, Lysitania, & Aqvitania, que nomina Gracos feciffe, & Latinis tradidiffe minime dubito, vtpote qui has terras primi perlustrauerunt. A Mauris enim Manritaniam quafi Maurorum regionem fecerunt, quam Indigenæ, teste Strabone, Numidiam vocarunt, à Luso Liberi filio Lustraniam quasi Lusi regionem, & Aquitaniam forsitan, vt Iuoni Carnotenfi videtur, ab aquis, quafi ad aquas regionem, quo fensu, vt habet Plinius, prius Armorica, id est, ad mare,dicebatur. Nec nouum est, vocabulum aliquod ex peregrino & Græco componi. Componuntur, inquit Quintilianus, nomina aut ex nostro & peregrino, vt Biclinium, contra Lib.t. Epitogium, Anticato, aut ex duobus peregrinis, vi Epirrhedium. Et receptissima est hac compositionis ratio in regionum nominibus, Nonne Treland ex Hibernica Erin, & Anglica Land, nonne Angleserre ex Anglica dictione, & Gallica. nonne Franclord (fic enim Saxones nostri Franciam vocarunt)è Francica, & Saxonica, nonne Poleland, è Polonica & Germanica, nonne Danmarch è Danica, & Germanica March, quæ limitem fignificat, compositione coaluit? Sed in re tam perspicua non pluribus vtar. Nec est cur Græcam hanc adiectionem TANIA miremur, cum per omnia Europæ littora, & infulas víq; ad hanc noftram Græcos fuifle accolas, ex antiquissimis authoribus doceat B. Hieronimus in Quaftionibus ad Genefim, Legamus, inquit Varronis

ch

ba

du

qu

É

fi

d

V

B

n

u

n

t

de antiquitatibus libros, & Sisinnij Capitonis, & Gracum Phle. gonta, caterósque eruditissimos viros, & videbimus penè omne insulas, & totius orbis littora, terrasque mari vicinas, Gracis accelis occupatas: qui vt supra diximus, ab Amano & Tauro montibue omnia maritima loca vsque ad Oceanum possedêre Britannicum.

Hæc mea est de Britonum originatione sententia, & de Britanniæ nomine, siue error, siue coniectura, cui, si à vero aliena sit, vtinam veritas ipsa intercederet. Si quis me pro veritatis tribunali sisteret, non aliud est quod respondeam Britannos autem nostros doctiores vel precibus omnibus oro, & obtestor, omnem operam, industriam, cogitationem, mentem denique omnem in hac disquisitione tantispersigant: vt veritas tandem aliquando inuenta omnes con-

iecturarum nebulas fua luce discutiat.

Quid verò Britanni primis temporibus gesserint, quam Reipublicæ formam habuerint, quibus institutis vixerint, vir optimus & eruditione ornatissimus D. Daniel Rogersius optime de me meritus suis scriptis nos docebit. Nam qui fuerint illi vetusti immanium tyrannorum anni, de quibus Gildas, me later, nisi illos innuar, qui in hac regione imperium sibi contra Romanos arripuerunt, eóque tempore Tyranni vocabantur. Subiungit enim ille. Porphyrius rabidu orientalis aduersus ecclesiam canis dementia sua, ac vanitatis style hoc etiam adnexuit. Britannia, inquiens, fertilis prouincia tyrannorum. Nec de prisca corum religione verba faciam, quæ ne religio quidem, sed tristissimum superstitionum chaos, Cum enim Diabolus cumulata caligine veram doctrinam demersiffet, Britanniæ portenta erant, inquit ille Gildas, ipfa Diabolica, penè numero Aegyptiaca vincentia, quoru nonnulla lineamentis adhuc deformibus, intra vel extra deferta mania, folito more vigentia toruis vultibus intuemur.

Quòd verò Britannos vnà cum Hercule in Hesiones raptu adfuisse colligatur ex his Cornelij, vt existimant, Nepotis versibus, dum nuptias Telamonis & Hesiones describit.

& in aurea pocula fusi

Inuitant sese pateris plebs mixta, Britanni, &c.
Planè Poeticum est. & illius authorem non suisse Co

Planè Poeticum est, & illius authorem non suisse Cornelium Nepotem, vt Germani volunt, sed Iosephum monachum

chum Exoniensem dilucide & quasi obsignatis tabulis probare possum. Vtique qui Henrici nostri Secundi, & Thomæ Cantuarienfis meminerit.

An Vlisses huc penetrarit, quem in Caledonia appulsum ara Græcis literis inscripta, vr habet Solinus, manifestauit, dubitarim ego cum Brodæo, & potius in Vliffis honorem, quam ab Vlisse positam iudicarim: etiamsi Vlissem illum

Elizzam Iapheti nepotem fuisse contendant.

Phle.

mne

acca.

ibu

& de

ero

pro

am.

bus

em,

rfi.

on.

am

nt,

cr.

m

us

ri-

y.

ш

do

0-

IC

5,

n

n.

Quod loannes Tzetzes in varijs historijs scripserit Reges nostros Britannicos Catonem illum seniorem, qui cu P.R. moribus bellú geffit, muneribus virtutis ergô affeciffe, fidé iple sua liberet, qua fabulosus sit scriptor, norut omnes.

Nec quis putet Hannibalem in Britannia militaffe, quòd apud Polybium vndecimi libri eclogis legatur, Tero de Gav e ολίχω συγκλειομβύν της δρεπανίας είς πάνυ δραχείς τόπες αννίδε. Mendolus etenim est locus, & pro Bperlavias, Bperlavias legendum, vt etiam apud Dionem lib. 42. Agitur enim vtrobíque de Brutijs in Italia, Græcos tamé circa hæc tempora infulam nostram adijsse non diffiteor. Dum enim Athenaus nauem illam Hieronis, cuius magnitudo & artificium cunctis miraculo fuit, è Moschione vetustissimo authore descripfit, præcipuum malum difficulter in Britanniæ nostræ motibus a subulco inuentum, & à Philea Tauromenite mechanico in Siciliam deductum prodit.

Britannos autem cum Cimbris & Gallis permistos fuiffe Britones in exin expeditionibus illis in Italiam & Græciam videtur. Nam peditionibus præter nomen commune, in Britannico Triadum libro cum Cimbris. vetustissimo, vbi tres maximi exercitus, qui è Britannis conscripti erant, memorantur, proditum est, exterum quendam ducem, longè maximum exercitum hinc contraxisse, qui, populata magna Europæ parte, tandem ad Græcum mare (forsitan Gallatiam innuit,) consederit.

Britomarum item ducem inter illos militarem, cuius me- Britomarus. minit Florus & Appianus, Britonem fuisse nomen euincit. Brito. quod Britonem magnum significat. Nec torquebo illud Strabonis, qui Brennum natione Prausum fuisse scribit, vt natione Britonem faciam. Nec quod Ottho Frifingenfis Lib.2.cap. 13. tradit ad Draui scaturiginem Cimbrorum prolem Briones sedisse, in Britones conuertere ausim.

Brodem lib. 3. cap.4. Miscell

Ante

Divitiacus Celta Britannia priefuit.

Cafaris in Bruingressis.

Lib.4. Epl ad Anicum &pla. 14.

Lib.53.

Annov.c.
127.
Dio.
Strabo.
Britannia
vectigalis.

ROMANI IN BRITANNIA.

Ante Iulij Cæfaris tempora, nihil de Britannis exploratè cognitum est, nisi Diuitiacum Suessionum regem Britanniæ imperium obtinuisse. Cum autem virtus & fortuna ita conuenissent, aut potius diuinum statuisset consilium, ve Roma iugum omnibus terris imponeret; Caius Iulius Cæsar Gallias iam victorijs emensus, vt quas natura diremerat, victorijs committeret, Britanniam primum ingresfus est anno ante Christum natum quinquagesimo quarto, sed acerba pugna, vt inquit Eutropius, fatigatus & aduersa tem. pestate correptus, nihil ferè præstitit. Anno autem insequente, primo vere, maiori classe, & auctis copijs redijt, & Cassibellino nostro multis detrimentis fracto, partem aliquam infulæ in deditionem accepit, obfides imperauit, quid in annos fingulos Romanis penderetur, conflituir, reuerfulque ad mare Calendis Septemb, ad vI. Calendas Octobr, foluit, & exercitum in Gallias reportauit Sed hæc fuse perfequitur ipfe Cæfar. Veruntamen, aliorum indicio Britannos tantum prospera pugna terruit, vel vi Lucanus cecinit, qui Cæfarum familiæ iniquior,

Territa quesuis ostendit terga Britannis.

Gravissimus que scriptor Tacitus scribit illum Britanniam tantum ostendisse, non tradidisse Romanis. Tantum abest vt verum sit illud quod Aulicus ille Historicus Velleius Paterculus scripserit, Bis penetrata Britannia a Casare, vt vix ab illo intrata suerit. Annos enim viginti ab hoc Casaris ingressu, nostra insula, vt ex Dione colligi possit, sus regibus concessa, de suis legibus vsa, præsectos non habuit. Cum Casar Augustus bellum huc translaturus esset, Britannieque principes dona Dijs in Capitolio osserentes, se in eius sidem permitterent, vectigalia pensitare caepit. Quo tempore ad Fortunam Horatius

Serues iturum Casarem in vltimos Orbis Britannos.

Posteà sub Claudio maritimæ insule partes, quæ Belgicam, & Galliam prospiciunt in Prouinciæ formam sunt redactæ. Deinde interior Britannia magis ciuilibus bellis, & partium studijs, quam Romanorum viribus attrita, post varias clades vltrò citróque illatas, in Romanorum potestatem

pau-

pat

cla

bu

tra

per

qui a f

141

3477

bu

op.

ba

ris

pr

in

tr

CL

p:

01

Co

V

TU

ir

ft

CI

21

n

C

a

C

b

C

ra.

3ri-

ina

m,

lus

re.

cf-

to,

m-

n-

Ti-

m

in

if-

r,

r-

n. it,

ft

1-

r

paulatim concessit. Hanc de nostris victoriam inter præclarissima monumenta, & testimonia Romanæ virtutis habuerunt scriptores, vnde Ægesippus. Testis est Britannia extra orbem posita, Romanorum virtute in orbem redacta, quos atas superior ignoranis, didicit Romanorum victoria , feruiunt & ipfi, qui, quid effet fernitus ignorabant, foli fibi nati, & femper fibi liberi, qui à superiorum potentia interfuso Oceano secreti metuere non poterant, quos nesciebant. Plus itaque transisse ad Britannos, quam triumphasse de Britannis, Et alibi, Britanniam quoque inter vndas adbuc latentem Romano imperio armis acquisiuerat, cuius triumpho opibus Roma ditior, Claudius consultior, Nero fortunatior astimabatur. Poeta item antiquus inter alia in Claudij Imperatoris laudem,

Oceanus iam terga dedit, nec peruius vlli, Cesareos fasces, imperiumque tulit. Illa procul nostro semota, exclusaque cœlo Alluitur nostra victa Britannis, aqua.

Annus tamen tricessimus supra centessimum agebatur, priusquam plene prouincia facta esfer. Eo enim tempore, imperante Domitiano, Iulius Agricola in vltimos infulæ tractus victor penetrauit, Romana classis Britanniam circumuecta insulam esse primò affirmauit, viteriorique illa parte, vt aspera & infrugifera, Barbaris relicta, hanc citeriorem plane & plene in Prouinciam redegerunt. Quæ nec Consularis, nec Proconsularis, sed Prasidialis, & Casarum fuit. Britamia Vtpote quæ Romano imperio post divisionem Provincia- presidialis rum ab Augusto factam, accessit, & suos Proprætores habu- prouincia. ir. Posteà cum nouam Reipub, formam descripsisset Constantinus, sub Præfecto Prætorio Galliaru Vicarius præficiebatur, & cum illo in rebus bellicis Comes Britanniaru, Comes littoris Saxonici per Britanniam, & Dux Britanniarum, præter Presides, Rationales, &c. Tribus etiam legionibus exxix.quas Romani per imperium constituerant, co- Que legiones ercebatur: Legione Secunda Augusta, Legione Sexta Vi- Dio. 55. Arice, & Vicessima Victrice. Sed hoc de' Seueri tempore capiendum, antea enim & alias, & plures fuisse ex authoribus discimus. Quamuis enim scribat Strabo ad Britanniam continendam non plus vno ordine militum opus fuisse:

in Britannia.

ROMANI IN BRITANNIA.

m

do

VI

in

CC

lu

B

Sc

q

go

E

of

fe

Sp

PI

ta fe

n

to ni

rı pi

m

ni V

vl

lie

q M

ci

v

V

in

a

Sencrum

fub Claudio tamen locatæ hic fuerunt præter illas, qua Se dixi, Legio 1x. Hispaniensis, & Legio x1111. Gemina Mar rio tia Victrix, imò sub ipsa Vespasiani tempora, quatuor Legi. 100 ones in hac infula militaffe docet lofephus: Britannia inqui circundatur Oceano, & pene non minor quam nofter orbis eft, habi. santes Romani redegerunt in ditionem fuam, quatuorque legione tanta multitudinis infulam tuentur. Hoc Romanorum ingum quamuis graue, tamen falutare fuit. Salutare enim I HEST CHRISTI lumen Britannis vna affulfit, de quo postea, & clarissimi illius imperij lux barbariem à nostrorum animis fugauit. Traductis namque Colonijs, & conuocatis in ciuilis vitæ societatem indigenis, ita legibus temperarunt, & moribus excoluerunt, vt victu, cultuque cateris prouincis non concederet : ita ædificijs & magnificis operibus in Aruxcrunt, vt corum reliquiæ & rudera fummam iam intuentibus admirationem-commoueant. Inprimis verd Muru Picticus, de quo suo loco, & vix illa admirando opere per omnem regionem, alicubi deficcatis paludibus, alibi aggeratis vallibus munitæ & conftratæ, ea latitudine, vt occurrentia fibi inuicem vehicula liberè exciperent. Nunc verò alicubi interscissa, rusticis inde glaream esfodientibus, vix apparent, alibi per auia & pascua ducentes alto aggere sunt cofpicue. Has illi vias Confulares, Pratorias, Militares, & Pub licas vocarunt, ve videre est apud Vlpianum, & Inlium Frontinum. Historici nostri, in hoc proculdubio falsi, quatuor ta tum huiusmodi vias fuisse volunt, quarum primam toats lingtreat & werlamtreat, quod per Verolamium duxe rit, alteram I keniloftreat, quod ab Icenis initium habuerit, tertiam foffe quod foffa, vt putant, vtrinque munit fuerit, & quartam @rminftreat barbaro vocabulo appelli rant. Creditum est Mulmutium, nescio quem, multis ante Christum natum sæculis, has fecisse, sed tantum abest, vt & go fidem adhibeam, vt confidenter dixerim Romanos paulatim substruxisse, Dum præesset Agricola, inquit Tacitus Dinortia itinerum, & longinquitas regionum indicebatur, ve cinirates à proximis hibernis, invemota & ania deferrent. Et in Schidis antiquis legimus. Diebus Honory & Arcady fabli funt in Britannia calles à mari ad mare. Romanorumque opus fuisse doceripse Beda. Habitabant, inquit, Romani intra vallum, (quod

Romanorum in Britannia opera.

Vallum fine Murus Picticus. Via militares. 12 Severum trans insulam fecisse commemoravimus,) ad Plagam mear ridianam, quod ciuitates, fana, pontes, of firata ibidem facta ofque gi. hodie testantur, Huiusmodi vijs struendis Romani soliti sunt uit milites, & multitudinem exercêre, ne otiofi nouis rebus flu- Lib. 4. cap. 13. bi. derent. Strass, scribit Isidorus, Romani per omnem penè orbem ne disposuerunt, propter rectitudinem itinerum, & ne plebs effet otiofa, videturque in Hispania via Salamantica, siue Argentea, & in Gallia viæ quædam militares à Rom. constratæ, vt taceam viam Appiam, Pompeiam, Valeriam.

ım

SY

&

nis

III-

&

115

n.

u-

ru

cr

c.

11-

rò

XI

nt

16.

11.

1.

ts

e.

C.

ta

1

te

¢.

u.

13,

ji.

11.

Te

Quia verò & locus exigere videtur, & sequenti narrationi lux maxima inde exoriatur, liceat mihi Romanorum in Britannia historiam non è fabellis nostris quas vani esfet scribere, & stulti credere: sed ex incorruptis prisca antiquitatis monumentis summatim, & carptim hic perstringere; nec ego gloriæ segetem illis præcidam qui hoc argumentum moliuntur. Cum Cæfar Britanniam Romanis Videin Canto oftendiflet, Augustus, Tiberius & Caligula frustra cogitasfent; Claudius transuectis legionibus opera A. Plautij, Ve- Vide in Trinespasiani, & Ostorij Scapulæ australem partem paulatim in bansibus. prouinciam redegit, Caratacum Britannum capit, de Britannis triumphauit. Auitus Didius Gallus, qui Oftorio suffectus, tantum parta continuit. Sub Nerone Didium Veranius excepit qui nihil præstitit intra annum extinctus. Suetonius hinc Paullinus biennio prosperas res habuit, nationibusque subactis, ad Monam vsque penetrauit, cum interim Britanni, Bunduica regia fæmina duce, fumptis armis, præsidijs expugnatis, Romanorum Colonia excisa, plurimis interfectis, Romanorum penitus excussissent iugum. nili vnius prælij fortuna prospere subuenisset Paullinus. Verum cum ille arrogantior in deditos effet, & fuæ iniuriæ vltor, missus est à Nerone Petronius Turpilianus, vir faciliori ingenio, qui rebus compositis, nihil vltrà ausus (vtique qui honestum pacis nomen segni otio imposuit)Trebellio Maximo prouinciam tradidit, qui cum exercitum otio lafciuire pateretur, eò à suis adactus est, vt sine authoritate vlla precariò præesset. Flagrante iam ciuili inter Galbam. Vitellium, & Othonem bello, Vectius Volanus erga hostes iners, maiori cum charitate, quam authoritate prouinciam administrauit, aded vt iam missam Britanniam. i. neglecta, dixerit

ROMANI IN BRITANNIA.

L

ve

re

ta

re

C

D

·lis

fu

ni

tu

E

Pe

ta

ve

pł

00

et.

de

H

To

re

an

fer

di

do

ni

m

ru

co

ia

lar

m

B

Tacitus ex-

dixerit Tacitus, nec enim amissa erat, ve aliqui noua lecti ne reponunt. Extincto autem illo inter Romanos belle cum Vespasianus iam rerum poriretur, Petilius Cereal Brigantes maxima ex parte aut victoria, aut bello ample xus eft; eiusque successor I. Frontinus pugnacem Silurus gentem armis subegit. Post illum Iulius Agricola Britan niam obtinuit, vir bellica prudentia longè clariffimus, qu deuictis Ordenicibus, subacta Mona, debellato Calgan extremis gentibus domitis, & vltima Britannia penetrau fua ipfius virtute, & Taciti generi scriptis æternitati insen tur. lam plenè in prouinciam redacta Britannia, & Agrico la a Domitiano qui hominis virtutibus & gloriæ infensio erat, reuocatus, successorem habuit, vt alijs placet, Cn. Tr bellium, vt mihi videtur, Salustium Lucullum, quem De mitianus statim, quod lanceas noua forma Luculleas appel lari passus sit, occidit. Qua etiam tempestate Aruiragu in hac insula floruit, non Claudij tempore, ve fabulatu Galfredus Monumethenfis. De Domitiano enim Iuuenali ille versus intelligendus

Succonius.

Omen habes,inquit,magni,clarique triumphi Regem aliquem capies, aut de temone Britanno Excidet Aruiragus.

Sub Nerua, & Traiano, Britanniæ mentionem intermise runt scriptores. Imperante autem Adriano, Iulius Seueru Infulæ nostræ præerat, qui cum contra ludæos tunc tu multuantes euocatus effet, Britanni sub Romana dition teneri non poterant, nisi ipse Adrianus adijsset, qui mult correxit, murumque pro Ixxx. mill.paff. primus inter Bar baros Romanosque duxit. Sub Antonino tamen hoc bel lum denuò exarsit, quod per Lollium Vrbicum legatum barbaris submotis, alique muro cespititio ducto, restinxit Sed Britanni bellum ex bello serentes, res sub Antonin Philosopho mouere ceperunt, ad quas componendas mil sus est Calphurnius Agricola. Quo tempore discussis su perstitionum nebulis diuinus Christianæ lucis fulgor regi oni nostræ Lucij regis opera illuxit, qui alicubi Romano rum permiffu (illi enim & reges feruitutis instrumenta ha buerunt) hic regnauit, vnde Nennius. Lucius rex agnomin Lem

Capitolinus.

9ie

:116 al

ple rut

:21

q

100

ati

ell

CO fie

re

00

e

gu

tu ali

fe ru

tu

n

lt

21 e

m,

11

i Û

0

2

Leuer Maur. i. magni fplendoris, propter fidem que in eius tempore venit. Sub hæc, inquam, tempora, historiæ nonnullæ veram religionem ad nos primum peruenisse produnt. Certum Videin agro tamen est, Britannos in ipsa ecclesiæ infantia Christianam Somerser. religionem imbibisse. Nam vt Iosephum Aramathæum, & Claudiam Britannam A. Pudentis vxorem omittam, cuius ftana in Bri-D. Paulus in posteriori ad Timotheum meminit, & Martia- tannia recepta lis poëta tantopere laudat: Dorotheus Tyri Episcopus in fua Apostolorum Synopsi, Simonem Zelotem qui Mauritaniam peragrauit, in Britannia tandem occisum, & sepultum tradit : nec non Aristobulum cuius meminit Paulus in Epistola ad Romanos Britanniæ Episcopum factum fuisse. Petrus etiam ipse, (si Lippomano credimus Simeonis Metaphrastis Græculi fide suffulto) huc penetrauit, & diuini verbi lumen diffudit. Et quid ni credamus? Cum Nicephorus idem de Petro prodat. Eandem, inquit, doctrinam ad Occidentalem Oceanum, Britannicasque insulas perfert. Paulus etiam teste Sophronio, & Theodoreto, post secundam Romæ incarcerationem hanc nostram regionem adijt, vnde de illo Venantius Fortunatus.

Transit Oceanum, vel qua facit insula portum, Quasque Britannus habet terras, quasque vitima

Huc etiam facit tum Origines in 4. ad Ezechielem, tum Tertullianus contra Iudxos. Hic enimintimas Britannix regiones, & inaccessa Romanis loca sua ætare Christum amplexas fuiffe tradit; ille verò Britannos in fidem confensisse, & ad Deum per Druidas viam sibi muniuisse oftendit, qui vnum esse Deum semper inculcarunt. Sub Commodo omnia bellorum, seditionumque per Britanniam plenissima erant. Barbari enim Britanni murum transgressi multa vastarunt, Romanum ducem, & milites obtruncarunt, ad quos reprimendos missus est Vlpius Marcellus, qui Vide in fine corum audaciam adeo fœliciter contudit, ve eius virtutem Cumberlandia iam inuidia laceraret, & reuocatus fuerit. Quo facto, petulantia in castra irrupit, & laxata militari disciplina, Commodi imperium Britannici exercitus recusârunt, quamuis BRITANNICYS ab adulatoribus fit appellatus. Has

DI

tamen

ROMANI IN BRITANNIA.

(

t

F

F

r

d

M

1

f

(

(

n

il

8

it

C

q

b

ta

P

q

9

m

Ы

P

ro

læ

gi

ft

no

Capitolinus.

tamen sediciones Heluius Pertinax compescuir, nec sine ingenti periculo, ipse penè occisus, certè inter occisos re lictus. Pacatam iam Britanniam accepit à Commodo Clo dius Albinus, cui, quód Cæsarum imperium liberius concione exagitaffet, lunius Scuerus datus est successor. Commodo autem interfecto, & Pertinace ad imperium iam alfumpto, in Britanniam remissus est Albinus. Summum de inde orbis terrarum fastigium Septimius Seuerus conse quatus ad Britanniam obtinendam Heraclianum misit, paulóque post deusco in Gallia Albino, qui cum delecto Britannici exercitus robore se obiecerat, Britanniam ipfam adijt, bellifque confectis, muro per transuersam infulam ducto muniuit, demumque Eboraci fatis concessit. De inceps res Britannicas longo filentio præteruecti sun scriptores, nec enim Alexander Seuerus in Sicila Britanniævico, sed in Gallia occisus. Gallieno verò in omnem luxum diffluente, Triginta Tiranni imperium fibi diuerfis in locis arripuerunt, è quibus Lollianus, Victorinus, Posthumus, & Terrici, in hac infula, rerum (vt opinor) poriti funt, eorum enim nummi quotidie hic eruuntur. Sub Aureliana Bonosus ille bibacissimus, origine Britannus, imperium cum Proculo inuafit omnesque Britannias, Hispaniam, & Braceatam Galliam fibi vindicauit, sed longo grauig; certamine à Probo superatus laqueo vitam finiuit, iocusque extitit; Amphoram, non hominem pendere. Probum tamen no uæ in Britannia turbæ exceperunt. Quidem enim (vt habet Zosimus) defectionem meditatus erat, quem ipse Probus Victorini Mauri familiaris sui commendatione adductus ad magistratum euexerat, vnde cum Victorino expostulauit; qui impetrata ad illum abeundi potestate, se Imperatorem fugere simulans amanter à Tiranno susceptus, noctu illum occidit, ad Probum redijt, fimulque prouincis ex hac turba emersit. Carus Augustus deinde Carino filio hanc nostram regionem cum Gallijs, Hispanijs, & Illirio decreuit. Sub Diocletiano Carausius qui propulsandis Germanis mare infestantibus præfectus erat, cum parun multos opprimeret, neque prædam omnem in ærarium re ferret, Maximiani metu à quo se cædi iussum compererat Britanniam nostram, affumptis imperatorijs infignibus

Vepiscus.

ne

C. 0

ci.

n-

af.

c.

e.

ît,

of

p.

u.

e-

nt

nm

10

U. It,

10,

m-

&

1.

ut

0

2.

0.

C.

0

ıs,

0, CO

15

M

e.

ıt,

occupanit, classem construxit, legionem Romanam, & Francorum copias in societatem illexit, & omnia circumquaque littora infesta habuit, ipfique aliquandiu remissum est insulæ imperium postquam iustu & munimento incolarum contra gentes bellicosas opportunior est habitus. Sed octauum post annum, cum ad recuperandam Britanniam mitteretur Constantius, Carausium familiaris eius Allec- Videin Midletus, (cuius plures nummos vidimus) dolo interemit & pur- fex. puram induit. Statimque Allectum Asclepiodatus iusto prælio occidit; Francos in vrbe Londinensi ad internecionem deleuit. Qua victoria Britanniam plenè recuperatam magna cum laude administrauit Constantius ille Chlorus Christiani nominis admodum studiosus, breuique Eboraci Vide Eboradiem obijt, vbi protinus milites filio eius Constantino Magno purpuram iniecerunt, qui & Rempub. Romanam in libertatem afferuit, & Christianam pietatem maxime instaurauit. Quo tempore Britannicum exercitum rexit Gratianus cognomine Funarius, qui pater Valentiniani Marcellinus, Augusti, Constantino defuncto, obtigit Britannia filio eius Constantino, qui cum dominandi libidine percitus in aliena irrueret, à fratre Constante interfectus. Qua victoria ille tumidior Britanniam & reliquas provincias occupanit, & in vitia iam præceps à Magnentio scelere circumuentus interficitur. Hic Magnentius patre Britanno natus, occiso Zonaras. Constante, regium habitum in Gallia induit, Britanniamque in suas partes pellexit, iámque per triennium acrioribus prælijs à Constantio exagitatus sibi manus intulit, Britanniaque nostra Constantio se submisse, qui protinus Paulum Hispanum cognomento Catenam huc mist, vt quosdam Magnentiani sceleris conscios ad se pertraherer, A.Marcelliqui cum omnium fortunis torrentis instar irruens grauissimè graffaretur, etiam Martinum Britanniarum Vicarium blandis verbis hominem lenire conatum, in communem periculorum fortem traxit, & ita exagitauit, vt abrepto ferro Paulum illum peteret, fed cum languente dextra non latalia ferire poterat, in proprium latus mucronem impegit. Deinde Scoti, Pictique excursionibus Britanniam vastarunt assiduis, ad quos comprimendos missus est à Iuliano tune Galliam administrante Lupicinus, Constantio in-

D 2

terim

terim defuncto Iulianus ille Apostata, qui Augusti, nomen affumpferar, Palladium primum ex magistro officiorum in Britaniam exterminauit, Alipiumque qui Britanniam pro Præfecto curauerat, ad Hierofolymam instaurandam mifit, sed metuendi flammarum globi propè fundamenta e rumpentes ab incepto deterruerunt. Cum Valentinianus Augustus ad Romani imperij gubernacula sederet, bellicum per vniuersum orbem canentibus buccinis, Picti, Saxones, Scoti, Attacoti, Britannos ærumnis vexauêre continuis. Nectaridius maritimi tractus Comes interfectus, & Bulchobaudes hostilibus infidijs circumuentus. Quibus magao cum timore compertis, Imp. primo Seuerum Dometticorum Comitem, posteà Iouinum, & demum Theo. dofium magno cum exercitu huc misit, qui prouinciamin libertatem & quietem restituit placidam, & Valentinia. num Pannonium hic res nouas affectantem, antequam negotium efferuesceret, oppressit, vnde Equestris statuæ honore decoratus, vt docet nos Symachus, ad eius filiú Theodofium Augustum, Familia, inquit vestra & stirpis authorem, Africanim, quondam & Britannicum ducem, statuis equestribu inter prisca nomina consecravit ordo amplissimus. Gratianus deinde imperium suscepit, qui etiam Theodosium Augustum declarauit, quod Clemens Maximus eius æmulus ægrèferens, qui Britannico exercitui iam præerat, purpuram arripuit, Gratianum occidit, victorem filium suum Ce. farem defignauit, tandemque ad Aquileiam a Theodoso captus obtruncatur, quæ victoria adeò magna, & memorabilis vifa, vt testante Procopio, Romani deinceps illum diem quotannis festum agitarint. Theodosio successit in occidentali imperio filius Honorius, sub quo Stilico Britanniam contra Pictos, & Saxones communiuit, vnde Britannia de se apud Claudianum.

Me quoque vicinis pereuntem gentibus, inquit, Muniuit Stilico, totam quum Scotus Hybernem Mouit, & infesto spumauit remige Tethis. Illius effectum curis, nec bella timerem Scotica, ne Pictum tremerem, ne littore toto

Prospicerem

P

Sa

ni

A

ci

lig

CC

TU

fp

CL

u

m

n

di

ru

H

he

bı

B

2

E

F

R

b

n

A

r

acn

n in

pro

ni-

a e. nus

lli-

Sa-

ti-

,&

ous

0.

0.

in

13.

ic-

10-

0.

m,

144

us

ę.

u-

Prospicerem dubiys venientem Saxona ventis. Satisque tuta ab hostibus Britannia tunc videatur. Alibi enim canitille Poeta

domito quod Saxone Thetis Mitior, aut fracto secura Britannia Picto.

At cum barbari vndique prouincias affligerent, Britannicis exercitibus adeò erant formidabiles, ve ad Tyrannos eligendos se conuerterint, primum Marcum in Regio solio collocarunt, eique tanquam rerum in his locis potienti paruerunt, eo deinde necato, veluti moribus illorum non respondente; Gratianum municipem in medium producunt, purpuráque, & corona cinctum, ceu principem obseruantes comitantur, verum & huic neglecto post quatuor menses imperium abrogant, vitam eripiunt, & Constantino cuidam auspicati nominis omine rerum summam tra- Videin Hansdiderunt, qui in Galliam profectus cum quatuor annos re- Shire. rum potitus esfet, Arelati captus, & trucidatus. Interim Honorius ciuitates Britanniæ auxilium postulantes literis Zosimus. hortatus est, vt sibi cauerent, & consulerent. His temporibus Chryfanthus Episcopi Martiani filius, & Victorinus Britanniam administrarunt: & in huius Victorini laudem. apud.Rutilium Claudium hi extant verficuli.

Conscius Oceanus virtutum, conscia Thule,

Et quecunque ferox arua Britannus arat.

Quâprefectorum vicibus frenata potestas

Perpetuum magni fanus amoris habet. Extremum pars illa quidem discessit in orbem,

Sed tanguam medio rector in orbe fuit.

Plus palma est illos inter voluisse placere, Inter quos minor est displicuisse pudor.

Romanum imperium nunc quasi ætate ingrauescente, barbaricísque bellis præpeditum, plane mancum, & omnibus membris captum iacuit. Britannique acceptis Honorij Augusti literis excitati arma sumplerunt, vt vrbes suas tuerentur, verum cum barbaris vndique superinfusis pares non effent, misuntur, ve inquit Gildas, queruli legati sciffis

Picheum.

Ter Confuli.

Guidas.

Romani è

Britannia re-

cediens anno

Chr 14. 446.

ROMANI IN BRITANNIA.

8

2

16

>

24

n I

S

1

X

d

P

t

i

C

r

&

(vt dicitur) reftibus, opertifque fablone capitibus, impetrantes à Romanis auxilia, ac veluis simidi pulli patrum fidissimis alis succumbentes, ne penitus mifera patria deleretur, nomenque Romanorum quod verbis tantum apud eos auribus refultabat, vel exterarum gentit opprobrio obrofum vilefterer. Quibus fubinde auxihum fubmifit Ætius qui Galhæ præerat, murum primum è Tide Murum cespite, de inde è saxo viuo construendum curauit. Post decomum fextum annum rurfum miferi Britanni epistolam ad Ætium miserunt hoc modo loquentes. ÆTIO III. COS. BRITANNORVM GEMITVS. Espoft pauca querenses; Repellunt Barbari ad mare, repellit mare ad Barbaros. Inter hac duo genera funerum aut iugulamur, aut mergimur. Iam confecta erat in Britannia Romanorum imperij periodus, quingentessimus nimirum à Cæsaris ingretsu annus; cum Theodosio luniore imperante, Romani transuectis ad Galiuxta Bedam. liam defendendam legionibus, & defossis (vr habet Florentius Vigornienfis) thefauris, Britanniam fua iunentute crebris delectibus exhaustam, omnique præsidio nudatam, Pictorum & Scotorum immanitati reliquerunt. Nec multò post Saxones à Britonibus in auxilium euocati in hospites exitiabile bellum conflarunt, misellosque Britannos post ancipites bellorum euentus, vberiori infulæ parte, & auitis sedibus exuerunt. Quorum nonnulli in Armoricam se contulêrunt, (vbi Britanni, qui Maximo militârunt iam anrè

Saxones euocati.

Britanes Armoricani.

> Vicit Aremoricas animosa Britannia gentes, Et dedit imposito nomina prisca iugo.

Scaliger in Vrbibus.

Nec ante hæc tempora Britanni in Gallia habitarunt, nisi illi quos in Picardia Plinius locare videtur. Namillum Dionisij Afri versiculum.

consederant) noménque nouum imposuêrunt, vnde Iul,

D' nedus néguy fuzgos poos, enda Bretanoles

In wrbibus.

Malim ego cum Stephano de nostris, quam cum Eustathio de Armoricanis intelligere. Hi Britones, (vt ex Rutilio Claudio, & Ægidio Masserio colligi possit) qui quasi serui primo erant, libertatem in Armoricanos erexerunt, tranflata in fe Repub. quam fortissimè primò sub regibus, postea sub Comitibus, & nuper sub Ducibus contra Gothos C-

0-

1-

i-

è

-

11

ı.

*

n

470

& Francos propugnarunt. Quid de his fabulatur Nennius. accipe ipfius Nennij verbis. Britones namque Armorici qui vl. tramare funt, cum Maximo Tyranno hinc in expeditionem exeuntes quum redire nequierant, occidentales partes Gallie solo tenus vastauerunt, acceptisque eorum vxoribus & filiabus in coningium,omnes earum linguas amputauerunt, ne corum successio maternam linguam disceret, unde & nos illos vocamus in nostra lingua Lhet Vydion, id est, semitacentes, quoniam confuse loquuntur. Sed reiectis fabellis. In eam potentiam statim excreuerur, vt Gothis, quo minus Galliam totam occuparent obstaculo fuerunt, vt videre est apud Procopium qui Arboricos pro Armoricos, & apud Sid. Apollinarim, qui Britannos Super Ligerim ficos appellat, & Riothimus Rex horum Britannorum x11. millia in auxilium Romanorum contra Gothos eduxerit, vt apud Iornandem legimus. Bella autem quibus posteà Carolum Magnum, & Francorum reges exercuerunt, Rhegino, & alij latis fusè declarant. Reliqui verò Britannorum, qui patriam in patria quæsiuerunt, in Occiduos infulæ tractus naturæ munimentis, montibus & æstuarijs obseptos, scilicet in Walliam, quam nunc dicimus, & Corn- Cornweales, wallsam se subduxerunt. Huius incolas Saxo Connpealer, illius Bnitpealer nuncupauit, Quod enim exterum & pe- Britmeales. regrinum, Welth illis dicitur, vnde Wallones in Belgica, & Vallachi ad Danubium nomina traxerunt. Hi Britowalli Walli. bellicosissima gens, multis seculis libertatem sub suis regulis tutati sunt, licétque fossa admirandi operis, quam Osfa Rex perduxit, ab Anglo-Saxonibus fuerint disclusi, eorum tamen vrbes ferro flammaque subinde vastarunt, itidémq; ab illis grauissima quæque pertulerunt. Nullo tamen modo induci potuerunt, vt feruitutis iugum subirent, nec vlla ratione res componi, & funestissimum inter gentes odium restingui potuit, donec HENRICVS VII. ab illis oriundus salutarem manum iacentibus Britannis porrexerit, & HENRICUS VIII, in parem iuris, libertatisque conditionem, arque nos ipsi Angli sumus, acceperit. Ex quo tempore, & non paucis antè annis immobilem corum fidem, obsequiúmq; Angliæ reges sunt experti. Illi verd Cornwalli licet vires omnes ad patriæ salutem tuendam animose contulerint, citò tamen in Saxonum potestatem concesserunt, D 4 ytpote

vtpote nec numero valuerunt, nec regio satis a natura munita eos tutari potuit.

Hæc de Britannis & Romanis dicta sufficiant. Sed cum de incolis agatur non tacendum est, quod Zosimus libro Vandali Co primo tradit, Probum Imperatorem Vandalos, & Burgundos, Burgundin quos deuicerat in Britanniam missse, qui sedes hic nacti Britannia. villem operam Romanis præstiterunt, quoties aliquis seditionem moliretur. Vbi verò sederint nescio, nisi in agro Cantabrigiensi. Geruasius enim Tilburiensis meminit antiquivalli in illo agro, quod Mandelfburg vocat, Vandalo-

> Nec suspicetur quispiam Constantij temporibus Pænos hic fedes habuisse ex his Eumenij Rhetoris verbis, Nis forte non grauior Britanniam ruina depresserat, quam si perfuso tegeretur Oceano, que profundissimo Penorum gurgite liberata ad conspecium Romana lucis emersis. Vetustus enim codex qui fuerat Humfredi Ducis Glocestrensis, nunc est honoratissimi Baronis Burghlæi fummi Angliæ Thefaurarij panarum gurgitibus legit, De calamitatibus enim & pænis loqui vide-

tur, quibus sub Carausio suit affecta.

rumque opus fuisse dicit.

Quod Agathias in historiarum secundo habet, Hunnica natio Britones sunt, ne quis inde Britannos in calumniam trahat, vel Hunnos existimet. Birlopes etenim Græco codice, non Britones legi, testatus est mihi iampridem vir eruditisfunus Franciscus Pithæus, & nunc prodidit I. Lewenclaius.

Ad alios Britanniæ incolas nunc accedamus, & primum ad Pictos, quibus primas in antiquitate post Britannos detulerunt historici. Hos Hector Boetius ab Agathyrsis, Pomponius Lætus, Auentinus, & alij à Germanis, nonnulli à Pictonibus Gallia, Beda à Scythis deducit. Contigit, inquit, Gentem Pictorum de Scythia (ve perhibent) longis nauibus in Britanniam peruenisse. Ego verò in tanta varietate quidsequar non video, vt tamen quod res sit dicam, & sententiam meam proferam. Nisi hac in re venerabilis Bedæ authoritas omnibus omnium coniecturis præponderaret, Pictos non aliunde aduectos, sed ipsissimos fuisse Britannos, veram priscorum Britannorum sobolem existimarem. Illos nimirum Britannos, qui ante Romanorum aduentum Borealem insulæ partem insederunt, quique ad hos, seruitutis

Picti.

iugum

iug

DO!

Br

inf

fe!

Br

rei

co

bú

fu

dé cf

ar

ni

fu

R

A

rı

8

b

r

h

it 8

q

1

e

t t

I

I

ım

ro

los,

ai

i-

ro

n-

0-

P-

ifi

ezd

e-

ni

7.

.

4

n

,

.

1

us iugum repellentes (vt est natio seruitutis impatientissima,) posteà confluxerunt. Quemadmodum incursante Saxone, Britanni, qui sua libertate se abdicare nollent, in occiduas infula regiones, montibus asperas, Walliam & Cornwalliam se subduxerunt: sic proculdubio, Romano ardente bello, Britanni ne servitutem, omnium malorum extremum subirent: in has Boreales partes, quæ cœli inclementia rigent, confragosis locis horrent, & Oceani alluuionibus paludibusque stagnant, se recepérunt. Vbi no tam suis telis, quam suo cœlo, & sydere armatæ, cum indigenis, quos ibi offendêrunt in numerosam gentem succreuerunt. Author enim est Tacitus Romanorum hostes in hanc partem veluti aliam infulam à focero suo Agricola submotos fuisse, & nemini dubium quin Britanni fuerint, qui has remotissimas infulæ partes incoluerunt. Quid omnes ne illos Britannos, Romanorum hostes, qui triginta millia armatorum contra Agricolam edux êrunt, qui tantis cladibus Seuerum affecêrunt, vt vna expeditione septuaginta millia Romanorum, & sociorum desiderârit, ad internecionem deletos somniabimus? vt aduenis è Scythia, aut Thracia locum præberent, & nulli in semen relicti essent. Tantum abest, vtego hoc credamnisi Beda scripsisset, ve potius affirmarim, illos ita auctos fuiffe, vt folum, neque alere, neque capere poffer, & proinde coactos Romanam prouinciam inundare, & quasi obruere, quod postea, cum Scoti aduenissent, factum nouimus. Sed quia Beda scripsit, vt alij illo tempore perhibuerunt, credam ego cum illo Pictos illos ex Scythia ad Britannos illos septentrionales accessisse. Ne quis tamen probabili mendacio me fidem accommodare opinetur: quod Picti ipfi Britanni fuerint, videor probare posse ex Pictorum more, nomine, & fermone, quibus optime cum Britannis conucnisse videbimus.

Vtverò inter alia omittam, quòd nec Picti, vt prodit Be- Mos. da, nec Britanni, vt scribit Tacitus, sexum in imperijs discreuerint, aut fœminas a sceptris excluserint: ritus ille pingendi, & coloribus se oblinendi vtriq; genti communis erat. De Britannis iam anteà docuimus, de Pictis pro nobis docet Claudianus, qui canit

Nec

PICTI. Nec falso nomine Pictos

per

nè,

gea

ling

run

rita

no

re

PI

12,

&1

ve

qu

tul

PI

eff

gi

da

ci

a

lis

fa

M

b

que B

n

P

le

d

1

C

t

Edomuit.

Et alibi Perlegit exanimes Picto moriente figuras.

Nec minus diserte Isidorus. Non abest genti Pictorum nomen a corpore, quod minutis opisex acus punctis, co expressos nazini graminis succos includit, vi has ad sui specimen cicatrices ferat, Pictis artubus maculosa nobilitas. Iam existimabimus-ne hos Pictos, Germanos suisse, qui hoc pingendi more nunquam sunt vsi, aut Agathysos Thraciæ tanto spatio dissitos? vel potius ipsos Britannos, cum in eadem ipsa fuerint insula, & eundem pingendi morem retinuerint.

Nec alio nomine, quàm Britanni, Dioni, Herodiano, & Vopisco vocantur barbari illi, qui ex Septentrionali illa ora Romanos exercuerunt. Ausonius illos Caledonios Britannos vocat (forsitan quod duri, & asperi id enim Kaledion Britannicè significat) dum viridi musco glare a distincto corum

colorem assimulat in illo versu

Tota Caledonis talis pictura Britannis.

Tacitus etiam passim Britanos vocat, quòd tamen ex rutilis comis, & magnis artubus eorum originem è Germania coniectat, rectius mea opinione diuinasset, si rubedinem il Jam, & magnitudinem in Septentrionalem cœli inclinationem retulisset. Sub Septentrionibus, inquit Vitruuius, nutriuntur gentes immanibus corporibus, colore fusco, directo capillo, & rufo. Caledones item, qui fine controuersia erant Britanni, eandem cum Pictis fuisse gentem quodammodo innuit Panegyricus, cum scribit Caledonum, aliorum que Pictorum fylwas, coc. quafi etiam Caledones Pictifuiffent. Caterum vt hi longo iam tempore, non alio, quam Britannorum nomine innotuerunt, idq; à depictis corporibus : sic posteà circa tempora Maximiani & Dioclesiani (nec antea Pictorum nomen apud scriptores occurrit) cum Britannia tam diu prouincia fuiflet, vt incolæ prouincialem Latinam imbibisfent, PICTI, vt videtur, dici coeperunt, ad distinctionem eorum, qui socij Romanorum erant, Britanniq; dicebantur. Ervnde Picti dicerentur? nisi quod se depingerent. Si quis verò sit, qui non credat Britannos nostros linguam Latinam prouincialem vsurpasse, næ ille nouerit, quantoperè

Moment.

nen

T4.

Hi

OS,

vli,

p.

m

&

ra 05

7.

m

bere Romani laborarint, vt Prouinciæ loquerentur Latinè, nec viderit quanta vis Latinarum dictionum in Britannicam linguam irrepferit, vt Taciti authoritatem non vrgeam, qui scribit Britannos Domitiani tempore, Latinz linguæ eloquentiam concupijsse. Quantum verò ad Pictorum nomen attinet, hunc scrupulum Flauij Vegetij authoritas facile eximat, qui quodammodo demonstrat Britannos hoc vocabulo Pieta codem plane fenfu, quo Latini, pro re colorata vsos fuisse. Britannos enim nostros scribit PICTAS vocasse scaphas illas exploratorias, quarum vela,& funes Veneto colore erant intincta, & quarum nauta. & milites Venetam vestem induti erant. Certe si naues ob Lib 4, eap. 37. vela Veneto colore infecta PICTAS vocarint Britanni. quid impedit, quo minus populum varijs coloribus depictum & inprimis Veneto (is enim glastinus est è glasto)

PICTOS appellauerint.

Ex lingua quò minùs pluribus argumentemur in caussa Lingua. est, quod Picticæ linguæ vix verbulum ex authoribus colligi possit: candem tamen cum Britannica fuisse videtur.Beda scripsit, vallum incipere in loco, qui Pictorum sermone Penuahel appellatur, & Pen-gwall Britannis caput, fine principium valli expresse significat. Toto etiam illo insulæ tractu, quem Picti tenuerunt (erat ea pars Scotiæ Orientalis) plurimorum locorum nomina originem Britannicam fapiunt, vt Morria, Marnia, quod regiones fint maritima, à Mor Britannico. Aberden, Aberlothnet, Aberdoze, 3 = berneith, i. oftium Deni, Lothnetti, Dori, Neithi; ab Aber quod Britannis oftiu denotar. Strathbogy, Strathbe. Strathearn. i. vallis Bogy, Dee, & Earne, à Straith, quod Britannice vallis est. Ipsa etiam primaria Pictorum sedes non aliam, quam Britannicam originationem agnoscit, Edenburgum dico, quam C A S T R V M A L A T V M VOCat Ptol. Aden enim ala Britannicè dicitur, Nec in argumenti locum arripiam, quod nonnulli Pictorum reguli Bridij fint dicti, id est Britannice, vt sepiùs diximus, depicti, Nec quòd Ninianus Britannus illos ad Christi sidem, & religionem conuerterit. Ex his veique quicquid Beda dicit, linguam Pictorum à Britannica non diuersam fuisse, & proinde gentes non diuersas non absurde concludatur.

be

fin

ri

te

91

n

å

ni

ri

co

ia

C

à

11

a

17

1

(

1

1

Vecturiones.

Nec est cur quis mirêtur, quòd Picti gentilibus suis Britannis tantas clades intulerint, cum videamus hodie in Hibernia, illos qui Anglico parent imperio, nullos adeò infestos hostes habere, quam gentiles suos syluestres Hibernicos. Quemadmodum enim, vt Paulus Diaconus habet, Gothi, Hyppogothi, Gepidi, & Vandali, nomen tantim mutantes, una eademq, lingua vsi,infestis signis sæpe inter se concurrerunt; fic etiam Picti, & Britanni, maxime, cum hi iam effent Romanorum focij. Hæc erant, qualiacunque funt, quæ mihi manum quasi iniecerunt, & animum fere induxerunt, vt Pictos Britannorum reliquias iudicarim : sed hæc forsitan eleuat Bedæ authoritas, & vincat valeátque præ his conie-Auris tanti virifententia. Pictos hos in DICALIDONI-Dencaledony. OS, & VECTVRIONES dividit Ammianus Marcellinus, Deucalidonios legerim ego, & ad occiduam Scotiæ oram, qua Deucalidonius Oceanus irrumpir resedisse existimo. Quaquam hos fic dictos, quasi nigros Calidonios opinatus fuerim (Dee, enim nigrum Britannis fignificat) quemadmodum Hiberni hodiè eius tractus Scotos, Duf Allibawn, i. nigros Scotos vocant, & Britanni prædones ex hac ora mare infestantes, Y lu du.i. exercitus ater, dixerunt. A situ tamen nomen traxisse statuo. Etenim Deheu Calidony, Caledonios dextrorfum habitantes, i.ad occasum notat. Vt Picti alij qui finistrorsum tenuerunt, i.ad ortum, (quem finistralem plagam vocat Nennius) Vecturiones dicti fuerant, deflexo fortaffe à Wetthy vocabulo, quod finistram Britannis fignificat, quos VERNICONES corrupte apud Prolemæum dici suspicantur nonnulli. Antiquum fragmentum Saxonicum Pezpeonn vocare videtur, sic enim inimicam Britannis gentem nominat, cum ipsos Pictos Dehits Saxones appellarint. Vnde apud Whitkindum Pehiti, pro Picti paf-

Pictorum mores.

fim legitur.

Mores horum Pictorum, fiue priscorum, & barbarorum Britannorum nunc si legere libeat, è Dione, & Herodiano habe. Mænia non habent nec vrbes : agros nullos colunt : de prada & venatione, fructibusque arborum vinunt: nam pisces, quorum ibi maxima est & innumerabilis copia, non gustant. Degunt in tentory's nudi & fine calceis : vtuntur communibus vxoribus, liberosque omnes alunt. Apud hos populus magnà ex parce principatum senes:

1

in

1-

r.

0-

14

;

)-

11

t

n

-

5,

a

tenes : latrocinantur libentissimè : militant de curribus : equos habent paruos & celeres : pedises currunt celerrime : dum frant firmiffimi funt. Horum arma funt feutum & hasta breuis, in cuius inferiore parce panum est ex are, vt dum concutitur, hostes fonitu perterrefaciant. Pugiones quoque habent: sed in primis famem, frigisfque, ac labores omnes perferunt. Nammersi in paludibus capite tenus, per multos dies inediam sustinent: in sylus autem, corticibus asque radicibus arborum aluntur. Certum cibi genus parant ad omnia, quem si ceperint, quanta est vnius fabæ magnitudo, minime esurire aut sitire solent. Herodianum iam audi. Neque vestis vsum cognorunt, sed ventrem at que ceruicem ferro incingunt, ornamentum id effe, ac divitiarum argumentum existimantes, perinde vt aurum cateri barbari, quin ipfa notant corpora pictura varia, & omnifariàm formis animalium, quocirca ne induuntur quidem, videlices picturam corporis ne adoperiant. Sunt autem bellicosissima gens, atque auidissima cadis tantum scuto angusto, lanceaque contenti, prætereà gladio nudis corporibus dependente, loricæ ac galeæ penitus ignorant vsum, impedimentum id esse transgrediendis paludibus arbitrantes.

Nunc reliquum est, vt attexam, hos Pictos, cum primum per se, poste à cum Scotis sæderatis hanc Romanorum prouinciam afflixissent, demum ab ipsis Scotis ex Hibernia instuentibus ita obtritos suisse, vt in corum nomen, & nationem tandem concesserint. Quod idem accidit potentissimæ Gallorum nationi, qui à Gothis & Francis deuicti in Francorum nomen quasi subitos abierint.

Quòd Panegyricus innuit ante Cæsaris tempora Britanniam, Piesis & Hibernis hostibus assueram suisse, more sui temporis loqui videtur, certè Picti nomine, eo tempore in Britannia non crant. Quòd etiam Sidonius Apollinaris in Pa-

negyrico ad socerum cecinerit,

Victricia Cafar

Signa Caledonios transuexit ad vsque Britannos, Fuderit & quanqua Scotum, & cum Saxone Pictum. Non possum non exclamare cum altero Poëta,

Sit nulla fides augentibus omnia Musis.

Hæc Cæsar effusè in suis ipsius laudibus prodigus, nunquam reticuisset, si modo præstitisset. Sed hi non dissimiles videntur videntur bonis illis, & doctis hac ætate scriptoribus, qui dum Cæsaris historiam consarcinant, illum Francos in Gallia, & Anglos in Britannia deuicisse scribunt, cum ille tempore, nec in hac Anglorum, nec in illa Francorum nomen vel sando auditum suisset, vepote qui multis post sæculis in has regiones deuenerunt.

Pictiones Galliæ eandem cum nostris Pictis suisse gentem, cum Ioanne Picardo credere non ausim, cum Pictonum nomen in Gallia etiam Cæsaris ætate suerit celeberrimum, & nostri nusquam Pictones dicantur: vno tantum Panegyrici loco Pictonum pro Pictorum, librariorum incuria

subrepsisse scio.

SCOTI.

P

Roximum à Pictis locum inter Britanniæ gentes Scotissibi vendicant, quorum âtopus, & origo, ita onoricetus, & caligine circumfusa latet, vt ipse perspicacissimus Buchananus vel parum viderit, vel sibi viderit, intúsq; cecinerit: omnium enim expectationem hac in re planè sefellit.

Hinc ego iam diu me sustinuerim, ne in hanc arenam descenderem, & cum alijs, fabulas admirando, suauiter ineptirem. Ad Deos enim æquè probabiliter Scotorum origo referatur, quam ad illam Scotam Pharaonis Ægyptij fomniatam filiolam. Sed vt hæc opinio è superstitione, & imperitia rudis antiquitatis enata, etiam à candidioribus Scotis reijcitur; ita altera illa recentior à Græco fonte deducta, quod Scoti dicantur quafi oxó mos. i. furto concepti, vt in gentis fortifimæ contumeliam ab inuidis excogitata, mihi prorsus exploditur. Nec Florilegi nostri è Saxonica lingua petita originatio mihi arridet, Scotos nimirum appellari quòd ex confusa gentium colluuione prognati fuerint; Scot, inquit, illud dicitur quod ex diversis rebus in vnum aceruum aggregatur. Sed cum suos habeat Scotia alumnos, qui reiectis huiusmodi fabellis, originem ex intima antiquitate, potius quam è suo sensu depromant, & sux, patrixque glorix

ui

in

Ic

0.

1-

1-

r-

n

1

gloriz optime consulant, fi in hanc rem totam curam omnémq; animum ponerent; intendam ego tantum digitum ad fontes, vnde veritatem hauriant, proponámo; nonnulla quæ illos diligentius perpendere velim. Nam ego in hac re Scepticus. Et primum de origine, posteà de loco vnde in Hiberniam transinigrarint. Constat enim illos ex Hibernia in Britanniam transmissife, nam & Isidorus Hiberniam à Scotorum gente S C O T I A M vocat, Scotólque Hiberniam coluisse Orosius, Beda, & Eginardhus sunt testes omni exceptione maiores. Sed ad ea quæ Scotos perpédere velim.

Cùm qui veri & genuini fint Scoti, hoc Scotorum nomé Scotorum arinon agnoscant, sed alias se Gaoithel, & Albanach indigitent, go. cúmque populi plurimi alijs ac ipfi vtuntur, à vicinis infigniantur nominibus, quibus gentium origines sæpè subindicantur: vt Pannoniæ inferioris incolæ qui se Mægaros dicunt. Hungars Germanice vocantur, quod origine fint Hunni, Syluæ Hercyniæ accolæ, qui fibi Czechi nominantur, alijs Bohami appellantur, quod à Boijs fint orti, Africa incolas, qui & suum sibi nomen habent, Alarbes Hispanis dicuntur, quòd fint Arabes, & ipfi Hiberni, & Britanni nos Anglos non alio vocant nomine, quam Sasson, quod à Saxonibus originem ducamus; velim vt Scoti primum perpendant, num sie dicti fuerint à vicinis quasi Scythæ. Quemadmodum enim Germani inferiores Scythas & Scoros vno nomine Scutten appellant, fic Britannos nostros vtrósq; y-Scot, dixisse è Britannicis scriptoribus observatum est. Vnde Nennius Britannus. In quarta, inquit, mundi atate Scytha Hiberniam obtinuerunt. Alfredus Rex qui Orosij historiam ante sexcentos annos in Anglicam linguam transtulit, Scotos in Scyttan convertit: nostrig; qui proxime Scotiam habitant, non Scotos, fed Skyttes & Stets, sæpè appellitant . Ipsi etiam Hibernicorum historici Nemethum Scytham, & longo post tempore Delam è Nemethi progenie, id est, è Scythica, interprimos Hiberniæ habitatores connumerant. Eadem quoque olim Scotis quæ Scythis feritas, vnde Prudentio poetæ Christiano Semifer Scotus. Nam præterquam quod vtrig; cibi execrandi fuerint humana viscera. (Hoc enim B. Hieronimus, & Strabo produnt) cruorem è vulneribus interemptorum ebibunt, fædus

Tom.primo

fædus mutui sanguinis haustu sanciunt, & de numero cædium honorem crescere arbitrantur syluestres Scoti & Hiberni, vtolim Scythæ. Accedit huc grauissimorum etiam virorum authoritas, Cisneri in præfatione ad Crantzium, & Reineri Reineccij, qui scribit. Superest à Scythis gens Scotorum in Britannia, quod morum feritas vetus ostendit, Nam Anthropophagi erant Scoti, vti etiam Scythæ. Nescio an huc faciat quòd Vallem Scythicam inter Scotos Gildas nominet, sic enim habet Parisiensis æditio, vbi alij nullo sensu Styticam vallem legunt. Dubito etiam cùm Getæ, & Scythæ ijdem suerint, num Hibernos nostros Propertius innuat, dum canit,

Hibernig, Geta, pictog, Britannia curru.

Unde Scott in Hiberniam venerunt.

Lib.z.

At Scotis suus honor constare non possit, nisi ex Hispania in Hiberniam deducantur, hoc enim & ipsi, & eorum historici vehementer, tanquam pro aris & focis, contendunt. Opera itaque luditur, si Scythas in Hispania non inueniamus. Scythas autem in Hispania fuisse, (vt taceam Scythicum in Cantabris promontorium Hiberniæ proximum, & quòd Strabo scribit, Cantabros cum Scythis moribus & feritate conuenisse) Silius Italicus ex Hispania oriundus apertissime docet. Concanos enim Cantabriæ gentem è Massagetis, id est, Scythis procreatos hoc versu ostendit.

Et que Massagetemmonstrans feritate parentem, Cornipedis fusa satiaris Concane venà.

Pauculis interiectis versibus, Sarmatas quos Scythas suisse fatentur omnes, Susanam Hispaniæ vrbem construxisse docet, dum canit.

Sarmaticos attollens Susana mores.

Ab his Sarmatis, siue Scythis, Luceni, quos in Hibernia locat Orosius, prognatividentur (cum Susanam inter Lucensios Hispaniæ reponunt ipsi Hispani) vti à Concanis illis Gangani Hiberniæ. Lucensij enim & Concani inter Cantabros erant vicini, vt Luceni & Gangani in illa Hiberniæ ora, quæ Hispaniam prospectat. Si quis roget quinam illi Scythæ fuerint, qui in Hispaniam deuenerint, planè nescio, nisi Germanos existimes, & velim vt ipsi Scoti altius considerent. Germanos verò iam olim in Hispaniam

pene-

li.

m

m,

co. 71-

at

e-

tm

m

m

ia

C.

i-

n

,

penetrauisse, præter Plinium, qui Oretanos Hispaniæ, Germanos vocat, Seneca natione Hispanus docebit. Pyrenaus, Deconsolatiinquit, Germanorum transseus non inhibuit, per inuia, per incog- one ad Albinita versanit se humana lenitas. Germanos autem Scythas dictos fuisse non solum ex Ephoro, & Strabone colligitur, qui gentes ad Arctum omnes Scythas vocarunt, sed etiam ex Plinio. Scytharum, inquit, nomen vsquequaque transit in Sar- Lib. 4.cap. 12. matas, atque Germanos. Teltisque est Auentinus, Germanos ab Hungaris Seythas & Seythulas denominari. Si non ab his exortifint Scoti, velim secum perpendant, num Barbari illi fuerint, quos ex Gallæcia Hıspaniæ Constantinum Maximum expuliffe, Regis Alphonsi Chronica produnt . Ex illa enim parte in Hiberniam se demigraffe volunt. Si quæ- Vassens, rant, qui fuerint illi Barbari, non dubito quin iuxtà mecum sentient Germanos suisse: Gallienoenim imperante, Germani reteriores, inquit Orofius, abrasa potiti sunt Hispania; & Germani vleeriores qui fuerint nisi Scytha? At Aurelius Victor, quem Andreas Schottus ædidit, Germanos illos Francos vocat. Cum autem Francos eosdem fuiffe qui Cauci & Menapi priùs dicti effent, probabile videtur Caucos, & Menapios quos in Hibernia statuunt Geographi, ab illis fuisse satos. Quandoquidem verò Franci illi, fiue Cauci, & viteriores Germani è Germania soluentes longissimè in Oceanum furoris æstu eucherentur, & vt inquit Nazarius ad Constantinum, Hispanorum etiam oras armis infestas, per hæc nostra maria, habuerint: quis credat illos Hiberniam vberrimam infulam & ad Hispaniam infestandam oportunam exucco Cantabriæ solo posthabuisse? Verumenimuerò, ve Caroli Magni ætate, & posted Norwegi è Scandia sæpe Hiberniam aggreffi funt, sedesque sibi fixerunt: ita Francos & Caucos idem antea feciffe opinari liceat, fatisque probabiliter, & hinc in Hispaniam transmissife, indéque à Constantino Magno exturbatos huc recessisse. Credibile item est plures huc posteà confluxisse, tum cum Vandali, & Gothi omnia in Hispania in fumum & cinerem verteret, atque etiam cum Saracenorum procella Hispanos percelleret, & in Galliciam, & Cantabriam plurimos conijcerer. Sed hæc viderint ipfi Scoti, fit mihi fatis quòd quafi nubem submouisse velim.

Sigonius.

Gothorum,& Syluestrium Scotorum idem habitus.

Quia verò Gothorum in Hispania meminerimus. Qu'i fit, quæso perpendant ipsi Scoti, quòd Hiberni Scotorum ataui, & ipfi Scoti fe Gaiothel, linguam fuam Gaiotheale, & eam Britanniæ partem quam primò occuparunt Argathel nominârint: vnde hæc nomina promanasse dicant, à Gallæcis Hispaniæ, an à Gothis? Cur quæso hoc Gaiothel à Gothis non profluxerit, perinde ac Cathalonia in Hispania, & Gascoyn in Gallia? & Gothos hac nomina indidisse produnt doctiores. A lingua nulla hic argumenta peti possunt, cum Gothicæ linguæ nulla superfint vestigia, & ipsa Hibernica cum alijs Europæ linguis, nisi cum Germanica & Britannica, nullam habeat affinitatem. Quam verè scribit Huntingdonenfis. Scoti ex Hispania in Hiberniam quarta mundi atate venerunt, pars eorum que adhuc remansit eadem viitur lingua & Nauari vocantur, quam verè inquam dixerit, alij dixerint. Dauidem verò Chambres Scotum hic omitto, qui à lesuitis acceperit Scotorum linguam in India orientali vsurpari. Vercor ne disiunctissima regio non mentiendi, sed mendacium dicendi libertatem viro credulo fecerit. Sin ex cultu argumenta hac in re depromi possint, idem hodie Scotis cultus & vestitus, qui olim Gothis ex Sidonio statim deprehenditur, qui dum Gothum describit, planè Scotum Sylueftrem depingit. Flammei funt, inquit, croco, pedes perone fesofo talos ad vique vinciuntur. Genua, crura, furaque funt fine regmine, vestis alta, fricta, versicolor vix appropinguans poplitibus exertis. Manica fola brachiorum principia velantes. Viridantia faga limbis marginata puniceis. Penduli ex humero balihei. Aurium legula, crinium superiacentium flagellis operiuntur. (Sic enim multifidos & discriminatos Scotorum & Hibernorum crines rectè flagella dixeris) Lanceis etiam uncatis (vncinata tela vocat Gildas) securibusque missilibus viuntur. Si hic non sit ipsissimus Hiberno Scotorum cultus, ipsorum iudiciú esto. Simul velim confiderent hæc Giraldi Cambrenfis verba ex libro primo de institutione principis. Cum Maximus de Britannia in Galliam cum robore virorum, & virium, nec non & armorum infula toto ad occupandum imperium transucctus fuerat, Gratianus & Valentinianus fratres, & confortes imperij gentem hanc Goticam rebus in bellicis fortem, ac frenuam, sibi quoque vel confederatam, vel subiectam, & imperialibus beneficijs obstrictam

a Scythia finibus in aquitonares Britannia partes ad Britones infeflandum, & tyrannum cum innentute renocandum nauigio tranfmiserunt. Illi verò tum quoniam pro innata Gothorum bellicositate pranalidi fuerunt, tum quoniam infulam viris, ac viribus vacuam inuenerunt; Boreales einfdem partes ac provincias non modicas ex prædonibus accole facti sibi vsurpatas occupauerunt. Qui verd fuerint hi Gothi, si non Scoti indicarint alij, & fortaffe ex Procopio lucem aliquam habeant, apud quem Belifarius Gothis expostulantibus, quod Siciliam Romanis concesfiffent, in hæc verba respondet. Et nos item Britanniam Go- Lib. 2 de belle thos habere sibi permittimus Sicilia longe prastantiorem, Romano- Gothorum. rum quondam ditionis effectam. Parenimeft, ve qui priores beneficia contulere, vel gratiam parem vi referant, vel benefactorum viciffindinem, Huc eriam referenda videntur, quod Fergufium Scotum Alarico Gotho in direptione Roma comitem fuilfe feribunt Scoti, quod Genfricum Vandalorum re- Lib,6.cap.25. gemin Scotiam, & Britanniam transiffe tradit Irenicus, quodque Cambrenfis prodit Gaidelos, id eft, Scoros, vt ftirpem, sic nomen à Vandalis traxisse, quos eosdem cum Gothis fuiffe docet P. Diaconus. Nec fraudi Scorico nomini esse potest se Gothorum prolem agnoscere, cum potentisfimi Hispaniarum reges hinc stemma ducere gloriantur, & apud italos nobilifimi quique à Gothis, vel genus ducunt, velementiutur. Ipleq; Imperator Carolus Quintus è Scan- Leuinus Lemdia, & Gothiæ tractibus totius Europæ nobilitatem exor- nim. tam fuitle, seriò dictitare solebat. Nunc, ve verbo dicam, perpendere Scotos velim, num Scoti Germani illi Scythæ fuerine, ad quos postea Franci siue Germani ex Hispania exturbati, & Gothi fine Vandali accefferint, cum Hispania funestissimis bellis vreretur. Interimque meminerint me nihil asseuerasse, sed tantum quædam subindicasse, quæ ad hanc rem facere quodammodo videantur. Ex quibus fi Scotorum origini lux nulla affulgeat, alias quærant:malè enim metuo, ne quod ad originem spectat, onorajos semper fuerint.

De tempore, quo in Britannia primas sedes posuerunt, Quando Scoti nonnulla est quæstio. Litemq; Humfredo Lhuido Anti- in Britanniam quario optimo Buchananus Poeta optimus intendit. Sed si quid video, causa cadet. Nunquam enim Scotorum nomeni

G.Buchananus. H.Lhuidus.

è scriptoribus ante Constantini Magni tempora eruet Quod quia Lhuidus asserit, in hominem irruit, iugulum petir, duobúsq, misellis argumentis transsodere conatur, vno ex Panegyrico, ex coniectura altero. Quòd Panegyricus vetustus habet, Britanniam Cæsaris tempore Hibernis assuetam suisse hostibus. Ideo si dijs placer, Scoti eo tempore in Britannia sedes habuerunt, sed nec Hibernos illos sedes tunc habuisse, nedum Scotos suisse doceri possit. Coniectura autem non sua est, sed literatissimi illius Iosephi Scaligeri. Ille enim in Notis ad Propertium dum obiter carmen illud è Senecæ ludo mendaret.

Ille Britannos vltra noti littora ponti, Et caruleos scuta Brigantes dare Romuleis Colla cathenis iussit, & ipsum noua Romana Iura securis tremere Oceanum.

Scotobrigantes legit, & ftatim exclamat, Scotos fibi iam originem debere suam, sed ego inuitus secum huic opinioni non acclamo, qui illum in multis cum eruditionis admiratione semper suspexi. Non enim è libris, sed ex ingenio est hæc coniectura, & sensus ferat, vel caruleos scuta Brigantes, vt libri omnes habent, vel Caruleos cute Brigames, vt legit doctiff, Hadr, Iunius. Buchananus tamen, qui maluit cum fuo, & alterius acumine delirare, quam cum recepta lectione rectè sentire, huic coniecturæ mirificè applaudit: Primum quod authores non produnt Britannos scuta pinxiffe, Inde quod differentiæ gratia Scoto-Briganies dixit, vt distingueret à Brigantibus Hispania, & Hibernia. Postremò quòd Britannos, & Briganies hoc carmine separat, velut nationes diuerfas. Sed si quis hæc excutiat, quid impedit quo minus scuta pingerent, qui se, & currus pinxerint? Cur ad differentiam nouum verbum Scoto-Brigantes procuderet ? Cum cæruleos appellat, & à Claudio subactos air, non ab alijs Brigantibus satis distinguit? Sed illa observatio de Britannis, & Brigantibus, quasi diuersis nationibus, vix Poetam fapir, quem Poetica illa loquendi forma xat ?hor, ri ween latere non potuit. Quare cum hæc cause nihil profint, Egefippum (qui vulgò vetuftus admodum creditur) quafi succenturiatum pro vetustate asserenda, à me Scoti

Scoti habebunt: Scribit enimille, vbi de Romanorum mag- Lib. 5.cap. 15. nitudine agit, Tremit hos Scotia que terris nibil debet, Tremit Saxonia inaccessa paludibus, Sed audi, hic post principia stabit; post Constantini enim tempora vixit, vt ex ipso videre est: nec ex hoc magis probari possit Scotos in Britannia habitasse, quam ex illo Sidonij versu, quem modò attuli. Gerræitag; funt, quod Scoti scribunt Scotorum nomen, & regnum, plurimis ante Christum natum sæculis in Britannia floruisse. Sed tempus illud ex Giraldo habe, Nello magno, inquit, Hibernia monarchiam obsinense, fex fili Murediregis Vitonia, Boreales Britannia partes occuparunt. Vnde ab his gens propagata, or fecificato vocabulo Scutia vocata, vfq, in hodiernum, angulum illum inhabitat. Hoc verò accidisse eo rempore, quo Romana res aperte nutarer, binc colligitur, Imperante apud Hibernos Lagerio Nelli illius filio, in Hibernia venit Patricius Apostolus Hibernicus, cum annus à Christo nato quadragentesimus quadragessimus primus ageretur. Vt in Honorii Augusti tempora hoc incidisse videatur. Tunc enim, cum antea per incerta vagates, vt habet Ammianus, diu Britanniam, & condicta limitibus loca diuexassent, sedes in Britannia posuisse videntur. Ipsi verò tunc se ex Hibernia rediffe volunt, quò antè à Romanis, & Britannis profligati se subduxerant, & illud Gildæ de hoc tempore intelligunt. Reversuntur impudentes graffatores Hiberni domum, post non longum tempus renersuri. Sub hoc tempus Reudam, cuius meminit Beda, fibi fedes in hac Infula ferro, aut amicitia vindicasse credunt nonnulli. A quo duce, inquit ille, vique hodie Dalreudini vocantur:nam lingua eorum Dal partem fignificat, & ab hoc Reuda effe existimant alij, quod nobis Redhanks vocati fuerint. Illum etiam Simonem Brechum, quem suæ gentis coditorem afferunt Scoti, his temporibus floruisse opinio est. Sinbrech verum hominis nomen erat, id est, Sin lentiginosus, ve apud Fordonum legitur; Fortean Brichus ille fuit qui circa Patricij atatem cum Thuibaio, Macleio, Auspaco, Scotis, Britanniam vexauit, vrin Carantoci vita legimus. Cur autem Scoti, qui in Britannia agitant, regionem iliam quam infident Alban & Albin, & ipsi Hibernici Allabamy nuncupant, (vndè Blondo Scoti-Albienses vocantur,) haud illiberalis erat disquisitio. Sed dixerint

dixerint Scoti, an hoc Allabam aliquid antiqui nominis Albionis in fe vestigium habeat, an ab albedine profluxerit quam Banilli vocant, vt fit quafi Ellan-ban, id est, Infula alba Scotis: vel ex Hibernia deuenerit, que Banno suis Poetis appellatur, vt Allabany sit vel altera Hibernia, vel secunda Hibernia, Hiberniam enim Scotiammaiorem, & Scotorum in Britannia regnum Scotiam minurem appellarunt historici. Caterum cum Scoti ad Pictos in Britanniam accelifient, quamuis nostros prælijs, & prædationibus continenterlacesserent, non tamen res Scotica statim adoleuit, sed in eo. quo appulerunt angulo, diu delituerunt : nec, vt Beda innuit, per annos plus minus centum viginti septem, contra Lib.1.cap.vle. Nordanhumbrorum regulos figna efferre aufi. Donec vno eodémq; tempore Pictos ferè ad internecionem deleuisfent, & Northumbriæ regnum intestinis malis, Danorumg; incursionibus cofectum, corruisset. Tunc enim omnis Septentrionalis Britanniæ plaga in Scotorum nomen concesfit, vnà cum citeriori illa regione citra Cluidam, & @Den= burgh frith. Illam enim Northumbriæ partem fuisse, & à Saxonibus possessam nemo repugnat; & hinc est quod omnes qui Orientalem Scotiæ partem tenent, & Lawland= men, id est, inferiores vocantur, fint origine Anglo-faxones, & Anglice loquantur. Qui verò Occidentalem oram incolunt, Decitlanomen dicti, id eft, superiores, fint Scoti, & Hibernice loquantur, infestissimig; fint illis inferioribus, qui Anglico idiomate vtuntur, Immanem feritaté Scotoruex D. Hieronimo, Prudentio, & alijs, barbarumg, habitum ex Isidoro, & Gilda, sciens, hic prætermitto, ne gentem præclarissimam in calumniam ob vetustissimos mores

Attacotti.

patrios rapere viderer.

Vnà cum Scotis ATTACOTTOS bellicosam hominem nationem Britanniam exagitasse author est Ammianus Marcellinus, quos è Scotica etiam gente suisse coniectat H. Lhuidus: quam verè nescio, nondum enim video qui suerint. Nec Attacoti suisse videntur quos in vltima Asia statuit Plinius. Hoc solummodò ex Notitiarum libro constat, quòd sub Romanis in ipso imperij occasu stipendia secrint. Connumerantur enim inter auxilia Palatina intra Galliam, Atecotti iuniores Gallicani, & Atecotti Honoriani seni-

ores, & intra Italiam Atecosti Honoriani iuniores. Ex hac adie-Ctione Honoriani, ex barbaris illis fuiffe videntur, quos Honorius Imp. in fœdus recepit, & in militiam adferipfit.

Inter has ctiam gentes, quæ Britanniam incurfarunt, Ambrones. AMBRONES reponit Ioannes Caius vir optimis curis exercitatus, & de Repub.literaria optime meritus, quòd apud Gildam legerit, vbi de Pictis & Scotis agit, Illi priores inimici,ac si ambrones lupi, profunda fame rabidi, siccis faucibus ouile transilientes, non comparente pastore, alis remorum, remigiuna, brachijs, ac velis vento innatis vecti terminos rumpunt, cadunta, omnia. Obuerfabatur bono seni, quod apud Festum legerat, Ambrones cum Cimbris in Italiam se effudisse. Et excidit illi aliud agenti Ambronem, yt notat Isidorus, deuoratorem fignificare. Nec, alio sensu verbum illud vsurpat Gildas, nec Monumethenfis, qui etiam Saxones Ambrones vocauit.

SAXONES.

VM iam Romanum imperium fub Va- Saxones. lentiniano Iuniore, plusquam diuergeret, & Britannia nostra inuentute per crebros delectus exhausta, Romaníque militis præsidio nudata, Pictorum Scotorumque impetus diutiùs sustinere non posset: Vortigernus, cui rerum summam

Britanni detulerant, vt rem proclinatam adiquaret, Saxones è Germania in subsidium accersiuit. Hi statim, Hengi-Ro & Horfa ducibus, Ciulis suis (sic pandos Myoparones Saxones advocarunt) Britanniam appellunt; vno & altero prælio pro- Christi 450. spero euentu contra Pictos, & Scotos defuncti, magnam fibi gloriam addunt, maiores è Germania copias, acquielcentibus in corum virtute Britannis, euocant, qui pro limitibus excubarent, & maritimo bello hostes affligerent. Guortigernus (scribit Nennius) suadente Hengisto, in auxilium accerfinit Octham, & Ebiffam, qui cum quadraginta ciulis nanigantes circa Pictos, vastarunt Orcades infulas, & occuparunt plurimas in-Sulas, to regiones trans * mare Fresicum, vsque ad confinia Picto- *the frith rum. Demum verò cum nostrorum agros, cultus, & copias adamare

Ma

mæ Eur

Afi

cis ma

me f

Pc

vin

ter

ca ler

N

Lu

ra

fit

tr

rı

0

T

F

Maffa-

adamare copissent, incolarum imbecilirate freti, stipendia non numerata, & commeatum non subministratum causati,icto cum Picis fædere, in hospites Britannos bellum longè funestissimum mouent, consternatos vbiq; obtruncant, agros depopulantur, vrbes exemdunt, & post ancipites bellorum euentus, contra duo illa propugnacula belli, Aurelium Ambrofium, qui purpuram hic fibraffumpfit, & bellicofum Arturium, Britannos vberiorrinfulæ parte, auitifque sedibus exuunt. Quo tempore, ve vno verbo dicam, passi funt miserrimi incolæ, quicquid aut victor auderet, velvictus timeret, Auxiliares enim copie indies è Germania confluxerunt, qui in defessos Britannos bellum subinde redintegrarent, SAXONE snimirum, IVTAE (ficenim legendum non Vita) & ANGLI, qui proprijs his nominibus difcreti erant, quamuis in commune Saxones vocarentur. Sed de his seorsim, & summatim agamus, ve videamus, si fieri posit, gentis cunabula nostra.

SAXONV M,vt aliarum gentium,originem,& etymon non folum monachi eruditæ antiquitatis ignari, verum etiam recentiores limatuli iudicij homines comentitijs fabellis inuoluerunt, Alij á Saxone Negnonis filio, & Vandali fratre, alij à faxea natura, alij à Macedonij exceritus reliquijs, alij à cultellis, vnde rythmus est apud Engelhusium

Quippe breuis gladius apudillos Saxa vocatur, Vnde sibi Saxo nomen traxisse putatur.

Crantzius autem à Cattis Germania, & cruditus ille Capnio à Phrigibus deducir. Ex his quisque quod placeat, sequatur, Huiusmodi enim opinionum commenta non
ego conuellam. Amplectar tamen illam Germanorum
eruditissimorum, qui Saxones à Sacis præstantissimo Asiæ
populo ortos, & sic dictos quasi savasones, i. Sacarum silij, & è Scythia, siue Sarmatia Asiatica, cum Getis, Sueuis,
Dacis, & alijs paulatim se in Europam estudisse opinantur.
Nec ratione caret hæc eorum opinio, quæ Saxones ex Asia
deducit, in quo ortum, & multiplicatum genus humanum.
Nam præterquam quod Strabo scribit, Sacas illos, vt anteà
Cimerij, longinguas inuasiones secisse, & Armeniæ partem
de suo nomine Sacacenam dixisse : etiam Sassones, Sueuos,

Sáxones à Sacu Asic.

Lib.11. Melanetho. Cifnerus. Massagetas, Dahos in illa Scythiz parte collocat Prolemæus, & observar Cisnerus, has gentes eandem prope in Europa conservasse vicinitatem, que ipsis oliminter se in Asia fuerat.

Nec minus probabile eft, Saxones nostros ab his vel Sa- Michael Necis, vel Saffonibus Afiæ veniffe, quam Germanos à Ger- ander. manis Perfix, quorum meminit Herodotus, quod ipfi tamen ex linguæ affinitate quodammodo affeuerant. Nam faber, Muder, Baader, Cuchter, Band, & fimilia,in Perfica lingua hodie reperiri, pro patre, matre, fratre, filia, vinculo, innuit fingulari eruditione Iosephus Scaliger, Cz. terum cum Saxones primum orbi innotuêrunt, in Cimbrica Chersoneso, quæ nunc Denmarke agitarunt, vbi Prolemæus illos statuit, qui primus eorum mentionem fecit. Nec Saxones, vt habent nonnulli libri, fed Axônes apud Lucanum verius legitur in illo versu,

longi (que leues Axônes in armis.

Exhac Cimbrica Chersoneso, Dioclesiani tempore, littora nostra infesta habuerunt, illisque propulsándis Caraufium nostrum præfecerunt Romani. Postea Albim fluuium transuecti, partim in Sucuorum sedes paulatim concesse- Zosimus. runt, quæ nunc Saxonie Ducatus appellâtur, partim in Frifiam & Batauiam Iuliani temporibus delati Salicam nationem à Francis profectam deturbarunt. Vnde Romanorum funeribus pasti, sæpenumerò in Romanorum prouincias irruperunt, & hanc infulam diu infestârunt, donec ipse Hengistus adueniret. Quem ex Batauia, sue Hollandia in Britanniam foluisse, & arcem illam Lugduni Batauorum, siue Leidæ construxisse testantur Batauoru annales. & nobilisille illustri ingenio, & doctrina Ianus Dousa, qui in Oda Lugdunensi secunda, canit de Burgo, siue arce illa loquens,

Quem circinato moenium vt ambitu. Sic arcuatis fornicibus nonum Putatur Engistus Britanno Orbe redux posuisse victor.

IVTAE, quos à Gutis, Getis, siue Gothis dictos multi ar- Iua. bitrantur

gel

gia

fur

na

SA

di

Yi

qu

be

co

ne

ti

pr

do

St

fte

Ci

P

8

bitrantur (Beatun enim in MS codice legitur) superioren Cymbricæ Chersoness partent incoluisse certum est, qua etiamnum Danis Justiano dicitur.

Angli.

Quas verò fedes Angli habuerunt, controuerfum est, nec vna funt omnes opinione. Plui imi in Westphalia ponunt, vbi Engern vifitur, & Suenis Ingli à Tacito & Prolemzo memorati consederunt. Alijin Pomerania, vbi 2 ngloen oppidum floret. Sed quum hi in secretiora Germaniz longiùs à mari porrigantur, alia nostrorum Anglorum sedes quærenda videtur, quam vt inter Saxones, & lutas quærerem iuffit Beda. Angli, inquit, de illa patria, qua Angulus dici. tur, & ab eo tempore vique manere deserta inter pronincias Iuta. rum & Saxonum perhiberur. Cum autem inter luitlandiam & Holfariam antiquam Saxonum regionem, provinciola sit in Daniæ regno, quæ Angel hodič dicitur, fub fiemfburg civitate, me tandem auitam nostram sedem inuenisse, & inde Anglos in hac infulam dimigraffe, affirmare aufim. Quo in loco Saxones statuere Ptolemaus videtur, vt non fallò cecinerit ille medij temporis Poëta,

Lib.1.cap.15. Sic legit MS. non Vitarum.

Angel in Da. ma Anglorum fedes.

---- Saxonia protulit Anglos,
Hoc patet in lingua, nine og, colore. ----

Horum Anglorum pars nonnulla in interiores Germaniz tractus profecti Longobardis & Sucuis permixti in Italiam penetrarunt, & sui nominis vestigia in Engelbeim Caroli Magni patria, Ingolifadio, Englburg, Englerute Germaniz, & Angleria Italiz reliquisse creduntur. Que autemnominis sit ratio propunciare non ausim. Facessat Angulus silius Humbli, & Angela regina, quos nostræ gentis susse códitores, blaterant inepti. Nec ab angulo nomen inditurarbitramur, quòd orbis sit angulus, vt veteri illo versus strutur.

Anglia terra ferax,& fertilis angulus orbis, Insula pradiues qua toto vix eget orbe.

Nec Goropij coniectura fidem, sed potius risum meretur, qui Anglos, ab Angle, i. hamo piscatorio deducit, quòd vt inquit ille, omnia sibi adhamaret, & suerint, vt nos loquimur, God Anglers, i. boni hamatores, Sed qui Engelbern, Engelhardi, gelhardi, & ciusmodi Germanicorum nominum etymolo- Saxones, Angiam videt, facile etiam Anglorum notationem viderit. Hi gli, - Iuna funt Germaniæ populi qui Britanniam occupârunt, quos v- gens una. nam gentem fuille, communiq; nomine nunc Anglos, nunc Saxones vocatos ex Gilda, Beda, Bonifacio, P. Diacono eruditissimus vir N.Cisnerus collegit.

uæ

nec

nt, xo

en

on. ies

re-

ici.

14-18

fit

rg

n.

uo 6

æ

li a-

).

Gens verò erat bellicofiffima animi magnitudine, corporis Saxonum moviribus, laborum tolerantia, Germanorum fortiffimi habiti, vt in- res. quit Zosimus, Romanis maxime formidati, qui a repentini, vt habet Marcellinus, virtute in agilitate terribiles, vt inquit Diaconus. Homines statura procera, membrorum compositione. & lineamentorum conformatione conspicui. Vnde Witichindus Monachus de his Saxonibus. Mirati sunt Franci prastantes corpore, & animo viros, & nouum habitum, arma quoq, & diffusas scapulas casarie, & supra omnia ingentem animi con-Stantiam. Vestiti erant fagis, & armati longis lanceis, & subnixi Stabant parais scuris, & cultellos magnos adrenes habent. Primum capillos ad cutem tondere nisi circa verticem, & lamina caput incingere, quod docet Sidonius de Saxone loquens.

Cuius verticis extimas per oras Non contenta suos tenere morsus Altat lamina marginem comarum. Et siccrinibus ad cutem recisis Decrescit caput, additurque vultus.

Inde capillos alere, & in scapulas diffundere soliti. Rei maritimæ peritissimi erant, qui du ita piraticam fecerunt, vt affueti falo, folum timerent: & ita maritima Britanniæ, & Galliæ víque ad Hispaniam afflix érunt, ve dispositi fuefint per veriusq; regionis littora duces & milites ad corum deprædationes coercendas, qui inde Comites littoris Saxonici Littora Saxoper Britanniam, & Galliam, dicti fuerint. Illi ninilominus fæ- nica. pissime has oras vitilibus suis myoparonibus deprædati sunt, quò spectant illi Sidonij Apollinaris versus.

Quin & Aremoricus piratam Saxona tractus Sperabat, cui pelle salum sulcare Britannum Ludus, & assuto glaucum mare findere lembo. · Quanta immanitate per hæc littora graffati funt, audi,

*i.Timebat.

Lib. 8. Epist. ad fi placet, ipsum Sidonium. Nuncius, inquit, cum quo dumn ni obtentu aliquid fermocinanter extraximus, constanter affeuerani nuper vos classicum in classe cecinisse, arque inter officia nunc nas t.e, modò militis, littoribus Oceani curnis inerrare contra Saxonu pandos myoparones, quorum quot remiges videris, totidem te cerm re putes archipiratas : ita simul omnes imperant, parent, docent, di cunt latrocinari, ve nunc etiam, ve quamplurimum caueas, caul Subsis maxima monendi. Hostis est omni hoste truculentior. Impri uisus aggreditur, prouisus elabitur, spernit obiectos, sternit incautor si sequatur intercipit, si fugiat, enadit. Ad hoc exercent illum nau fragia, non terrent. Est eis quadam cum discriminibus pelagi nu notitia folum, sed familiaritas. Namque ipsa si qua tempestas est hine fecures efficit occupandos, hine profpic i vetat occupaturos : In medio fluctuum scopulorumque confragosorum, pe superuentus lai perielitantur. Pratered priufquam de continenti in patriam vela laxantes, hostico mordaces anchoras vado vellant, mos est remeatiris, decimum quemq, capturum per aquales, & cruciarias panas, plus ab hoc tristi, quod superstitiofo ritu necare, subque collectam unbam periturorum, mortis iniquitate fortis aquitatem dispergere, Talibus fe ligant votis, victimis foluunt & per huiufmodi non tam fa. crificia purgati, quam facrilegia polluti, veligiofum putant cadis infausta perpetratores de capite captino magis exigere tormenta, quam pretia. Huc & illud ex antiquæ historiæ apud Isidorum fragmento referri possit, Gens Saxonum Myoparonibus, non viribus nituntur, fug a potius, quam bello parati. Ea verò animi firmitate erant (fi fas fit ita vocare) vt fibi mortem potius inferre, & vitam projecre, quam ludibrio esse maluerint. Vnde cum Symmachus horum numerum in spectacula publica parauisset; co die, quo in theatrum educi debuerant, faucibus fractis spem exhibendarum voluptatum præripuerunt. De quibus ille ipfe Symmachus, Lib. z. Epistola 46. Saxonum numerus morte contractus. Nam quando non probibuifet princta custodia disperate gentis impias manus viginti & mnem fractas fine laqueo fauces primus ludi gladiatorij dies viderit. Natio etiam omnium Saxonum admodum dedita superstitionibus, atque cam ob causam cum de rebus granioribus consulerent, præter aruspicinam, equorum hinnitus tanquam præsagia inprimis observabant, vnde fortaffe sit, quod equum olim in infignibus gesserint Saxoniz

c nau

autos:

nau.

73 2201

s eff. : In

leti

· vel

eatu-,plu

2217-

,T4.

m [4.

s in.

enta,

rum יוע ני

fir-

in-

Vnbli-

nt,

pu-46,

ffes

200de

ita

ra-

in-

or.

0ix

niz Duces. At cur Hengistus, & Horsa nostri ab equo nolum n men duxerint (vtriusque enim nomen Saxonice equum sieranin gnificat) plane me later, nifi in bellicæ virtutis omen, juxta illud Maronis Bello armantur equi, bella hac armenta minan- Hec Adamus xonum tur. Sortibus ctiam ducendis multi erant, virgam enim frucerne chiferæ arbori decisam, in surculos amputabant, eosque no- bu,que Tacint, dif tis quibusdam discretos super candidam vestem fortuito im Sueuis. caul mpro. spargebant. Mox si publica fuerit consultatio, sacerdos populi, si priuata, paterfamilias precatus Deos, cœlumque suspiciens ter singulos tulit, sublatos secundam impressam ante notam interpretabatur. Vt bellorum euentum explorarent, gentis, cui bellum indicerent, captiuum cum electo popularium suorum, patrijs quemque armis committere solebant, & ex victore, quæ gens victoriam reportaret, coniectare. Deum Mercurium maxime coluerunt, quem Dy Saxonum. Woden vocarunt, cui humanis hostijs litabant, & quartam hebdomadæ feriam consecrarunt, vnde Wednesdap nobis hodie appellatur, vt fextam Veneri, quam frea dixerunt, vnde dies Veneris nobis friday nominatur. Co= ster etiam Deam habuerunt, cui mense Aprilisacrificarut, vnde Aprilem, inquit Beda in libro de temporibus, Cofter Munsterm ex monath vocarunt, & nos paschatis festum etiamnum @o= fler vocamus.

Sed hos errores fugauit tandem Christianæ religionis veritas. Postquam enim in Britanniæ postessione pedem firmassent, in septem regna distribuerunt, Heptarchiamque constituerunt, in qua tamen qui plurimum poterat, Lib.2,cap.5. Rex genis Anglorum, vt est apud Bedam, dicebatur, vt Monarchiam in ipsa Heptarchia semper fuisse videatur. Deinde verò vbi primum Christi nomen annuntiatum est, adeò flagranti studio se Christo consecrarunt, vi incredibilem diligentiam facris ædibus extruendis, rebus diuinis peragendis, & Christi nomine propagando adhibuerint, Regésque nonnulli sua sceptra monastice vite postposuerint. Diù florentissima res erat Saxonica sub hac Heptarchia, donec regna illa intestinis bellis collisa, in Occiduorum Saxonum potestatem tandem concesserint. Egbertus enim Occiduorum Saxonum rex quatuor ex his regna victoria complexus, cum reliqua etiam duo spe deuorasset, ve quæ in vnius imperium

ce

9

Britannia Anglia dicta circa annum falutis 810.

In epiftoland

Zachariam

PP.

imperium deuenissent, in vnum item nomen coirent, & sugentis memoriam conservaret, Heptarchiam, quam occupartit Saxones, promulgato edicto Englelono vocari iussit, i. Anglorum terra. Vnde Latine Anglelono vocari iussis facta appellatione, qui ex tribus his populis erant numerosissimi. Illi enim Northumbriam & Merciam amplissimas regiones, cum Orientali Anglia occupârum, quum sutaru progenies solummodo Cantium & Vectam insulam, & Saxones Saxoniam Orientalem, Australem, & Occidentalem tenuerint; exiguam sanè portionem, si ad amplas illas Anglorum regiones conferatur. Anteà obliterato serè Britanniæ nomine, hæc insula Transmarina Saxonia, à Bonifacio Episcopo Moguntinensi dicebatur, & quodlibet in ea regnum suo seorsim nomine gaudebat.

Iam cum Anglia diceretur, ad summum res Saxonum peruenerat, & ideò, vt circulus est mortalium, ad exitum properabat. Dani etenim continuos complures annos littora nostra infestantes, miserrime hanc regionem dilania-

re cæperunt.

DANI.

Daei sape à nostris scriptoribus sals à vocantur.

Væ horum Danorum fuerit origo, ne Danis quidem ipfis fatis conftat, Danv menim illum Gigantem Humbli filium ex antiquiratis scholâ ipfa veritas iampridem explosit. A Daucionibus, siue Dancionibus quos in Scandia statuit Ptolemæus, ortos suisse, &

inde in desertas Anglorum sedes, in Cimbricam scilicet Chersonessum se exonerasse ego semper existimaui. Nec ante Iustiniani tempora, circa annum salutis 570. eorum nomen orbi innotuit, tunc enim Galliam vastare cœperant. Sed de his audi Dudonem de S. Quintino, authorem satis vetustum è I. Stowæi studiossimi vrbis Londinensis Antiquarij bibliotheca, quæ mihi semper patuit. Dani è Scanza, i. Scandia, velut examen apum è canistro, en gladius è vagina, disuersitate multimoda, consietudine barbarica prosiluerunt, cum petulanti luxu exardescentes soboles innumeras generanissent. Qui postuguam

& fue

ccu.

i nuf-

An.

nu-

liffi.

lu-

am,

en-

sil-

erè

ni.

1 ca

um

um lit-

ia-

115

il-

1-

it.

in

&

et

c

m

t.

13

.

,

N

oudm adoleverunt, de revum possessionibus contra patres, auosq, aut Capins inter fe ferociti robiurgati, exuberantes, to terram quam incolunt habitare non sufficientes : collecta forte multitudine pubefcentium, veterrimo ritu, in externa regna ex truduntur nationum, ve adquirant fibi praliando regna, quibus vinere poffint. Caterum in expletione fuarum expulsionum arque exercituum facrificabant olim venerantes * THVR dominum fuum, cui non aliquid pecudum, at q. Jours nobis pecorum, fed fanguinem macTabant hominum. Holocauftorum om- fortage nium putantes pretiofiffimum, ed quod facerdote fortilego prædesti- Thuriday nante,iugo boum vna vice diriter icebantur in capite, collifoq, vni- dictus. cuia, fingulari ichi forte electo, cerebro, flernebatur in tellurem, perquirebasurg, lenorfilm fibra cordis scilices vena, cuius exhausto sanguine ex more, sua, suorum capita linentes, librant celeriter nanium carbasa ventis, deos q, tali negotio putantes placare, ve lociter na- Danica vauium insiergunt remis. Circa Egberti illius tempora, anno statio. Christi 800.nostra littora primum infestarunt, postca mare cœlo miscentes, multos annos per Angliam graffati, vrbibus excisis, templis succensis, & agris vastatis, omijia barbara immanitâte egêrunt, rapuérunt, verterunt, Merciorum, & Orientalium Anglorum regious peremptis, corum regna cum magna Northumbriæ parte occuparunt. Verum cum Alfredum Occidentalium Saxonum regemiam aggrederentur, ille nune cedendo, nune infiftendo victricibus armis non folum à fuis repulit, led etiam, Danico Merciorum regulo interfecto, è Mercia ferè tota expulit, filiúfq; clus Edwardus Senior patris victorias perseguutus Orientalem Angliam profligatis Danis sibi subiccit, vti Adelstanus cius filius nothus pleno ad victorias gradu, multa Danorum cade Northumbriam debellauit, Danilg; tanto terrore inflitit, vt vel è regnojexcesserint, vel se dediderint. Horum Principum virtute è calamitatum gurgite emerfit Anglia, annósq; quinquaginta à sanguinolento illo bello conquieuit. Cum autem Etheldredus vir languido animo regnaret, Dani eius ignauia freti classicum denuò cecinerunt, regionémque populati, Anglos magna quotannis pecunia Danegelda pacem redimere coëgerunt, adeoq; infolenter fe gefferunt, vt Angli coniuratione inita, vna noche Danos omnes per Angliam ad vnum occiderint, rati hac fanguinis effusione le Danicum incendium restincturos, quod tamen in magis exitialem

1012

Dini 200.
annos Anglia
afflixerunt,
regnarunt annos plus minus
20.
Edwardus
Confessor.

exitialem flammam exarsit. Sueno enim rex Danorum hae suorum cæde irritatus numeroso exercitu Angliam inuafit, immanitérq; efferato animo graffatus Ethelredum fugauit, torumq; regnum fibi fubdidit, filióq; Canuto reliquit, qui sæuis asperisq; bellis varia fortuna cum Ethelredo reduce, & filio eius Edmundo, cognomine Ferreum latus con. flicatus, duos filios successores habuir, Haraldum scilicet nothum, & Canutum Audacem, quibus mortuis, Danorum iugo excusso, ad Anglos denuò recidit imperium. Edwardus enim cognomento Confessor, ex Anglorum stirpe oriundus regiam recuperâuit dignitatem. Iam Anglia respirare capit, sed protinus, vt inquit ille, mores rebus cessere secundis, Sacerdotes erant inertes, somni pleni & imperiti, populus luxu folutiori, otio torpescebat, disciplina intermortua iacebat, innumeris vitijs Respub. quasi ægra intabescebat, superbia autem, cuius pedissequa exitium, maxime inualescebat. Erant enim tunc temporis Angli, vt scribit Guil. Malmesburienfis, veftibus ad medium genu expediti, crines tonfi, barbas vasi, armillis aureis brachijs onerati, picturatis figmatibus cutem picturati, Clerici literatura tumultuaria contenti, vix sacramentorum verba balbutiebant, &c. Et vt de illo tempore loquitur Geruasius Dorobernensis, Sic ad mala perpetranda festinatur, vt nescire crimina, crimen esse videatur, quæ omnia planissimè excidium præcinuerunt.

NORMANNI.

Dwardo Confessore sine prole post viginti quatuor annos defuncto, Haraldus Godwini silius domus regiæ Maior, regnum occupauit, quem vt exturbarent, hinc Tosto frater, illine Normanni omnem mouerunt lapidem. Verùm cùm ille Tostonem fratrem, & Haraldum regem Norwegiæ, quem soci-

um fibi Tosto adiunxerat, iusto prælio, non incruenta vic-

hac

ua-

fu-

uit,

re-

on.

cet

um

ar-

rpe

glia

ous

1&

ina

gra

m,

vt

pe-

74-

onllo ala

147 ,

le

fi-

g-

r-

10

nt

0-

m 1.

toria propè stamfozo brig in Eboracenfi agro peremif fet:ecce vix nouem interie dis diebus, GvILIELMV s nothus (cognomento Baffardus,) Normanniæ Dux, Edwardi Normanni. modò defuncti promissis, adoptione, & affinitate fretus magno conscripto exercitu, in Anglia inter Australes Saxones appulit. In quem figna ftatim convertit Haraldus, laffato licer milite, rebusq; superiori bello omninò accisis. Ad Baltings concurritur, vbi Haraldus in medium prælium seinferens, acriter dimicans cecidit, magno Anglorum numero interfecto, difficile est ad sidem summas exacto numero concipere. GVILIELMVS victor protinùs infesto agmine per Wallenfordiam Londinum petit, admiffusq; Charta Guil. Rex inauguratur, vipote cui vt ipfe ait, Regnum Dei proui- Conquestoris. dentia destinatum, & beneficio concessionis Domini, & cognati gloriofi Regis Edwardi concessum, & pauculis interpositis lineis, Subrangit, Benignissimum Regem Edwardum illum in Regnum Anglia adoptium heredem instituiffe. Quanquam fi historiæ S. Stephani Cadomensis credere libet, extremum spiritum in hæc verba emisit. Diadema regale quod nullus antecessorum Historia Momeorum gessis, adeptus sum, quod distina solummodo gratia, non ius nasterij S. Ste-contulit hæredisarium. Et paulò post. Neminem Anglici regni in Normania. conftituo hæredem, fed æterno conditori, cuius fum, & in cuius manu sunt omnia, illud commendo. Non enim tantu decus hæreditario iure possedi, sed diro inflictu, & multa effusione sanguinis humani periuro regi Haraldo ab fult, & interfectis, vel fugatis fautoribus eius dominatui meo subegi. Quam insolens & crudelis hæc fuerit victoria, scriptores Monachi pleno ore intonant, nec dubitandum, quin in hâc victoriâ, ve aliàs, alacris exultarit improbitas. Victor Guilielmus in victoriæ quafi trophæum, antiquatis maximam partem Anglorum legibus, Normanniæ consuetudines induxit, caussasque Gallice disceptari iuffit: exclusis hæreditate auita Anglis, agros & prædia militibus suis assignauit, ita ramen vr dominium directium fibi referuaret, obsequiumq; clientelari iure sibi & successoribus deuinciret, id est, vt omnes in Fendo, fiue fide tenerent, & nulli præter Regem effent viri Domini, sed potius fiduciarij Domini, & possessores. Quod vbi fecisset, nihil prius habuit, quam Danici belli tempestatem, quæ impendit, auerrere, & sibi quietem vel pecunia redimere, quain

1066

Fr

re vsus est Adalberti Hamburgensis Archiepiscopi opera. Scribit enim Adam Bremenfis, Inter Suen, & Baftardum perpesua contentio de Anglia fuit, lices noster Pontifex muneribus Guilielmi persuasus, inter reges pacem firmare voluerit. Que ctiam firmata videatur, iam inde enim Anglia nihil fibi à Danis metuit, lamque ille ad imperium tuendum, & Rempub. optimis legibus temperandam se totum contulit. Scribit enim Geruafius Tilburienfis . Cim infignis subactor Anglia Rex Wilhelmus viteriores infula fines fuo subiugaffet imperio, de rebellium mentes terribilium perdomuisset exemplis, Ne libera de catero daretur erroris facultas, decreuit subiectum sibi populum iuri scripto, legibis que subijcere. Propositis igitur legibus Anglicanis, fecundum tripartitam earum distinctionem boc est, Merchenlage, Denelage, West sexenlage, quasdam reprobauit, quasdam autem approbans transmarinas Neustria leges, que ad regni pacem tuendam efficacissime videbantur, adiecit, Deinde, vt author est qui co tempore floruit, Ingulphus, Hominium fibi facere, do contra omnes homines fidelitatem iurare omnem Angliæ incolam imperauit,totam terram de scripsit,nec erat Hyda in tota Anglia, quin valorem eius, & possessorem scinit, nec lacus nec locus aliquis, quin in regis rotulo extitit descriptus, ac eius redditus ac proventus, ipsa possessio, or eius possessior regie notitie manifestatus, iuxta taxatorum fidem qui electi de qualibet patria territorium proprium describebant, Ifte Rotulus vocatus est Rotulus Wintonia, or ab Anglis pro sua generalitate, quod omnia tenementa totius terra integrè continuit, Domeloap cognominatur. Huius Libri libentius meminerim, quod eius subinde memoria vsurpanda sit, quemque Librum Guil Librum Cenfualem, Acta publica & Anglie lustrum nominare placet.

Domesday Booke.

Normanni unde appellati

Hine regnum Normannorum in Anglia initium habuit, qui à Septentrionali plaga sie dicti (commisti enimerant ex Noruegorum, Sueonum, & Danorum fortissimis, vt habet Helmoldus,) Caroli magni temporibus per Frisiam, Belgicam, Angliam, Hiberniam, & Galliam atrociter piraticam exercuerunt. Demùm iuxta Sequanæ ostium consederunt, regionem, quæ Neustria priùs dicta, à suo nomine Normanniam denominarunt, Carolúmque Simplicem Francorum regemeò adegerunt, vt Rollonem eorum principem Normanniæ Ducem declararet, siliam elocaret,

2.

us

1-

2-

it

æ

3

de

ri

5.

e,

7-2-

ui

14

1-

2-

n

0-

is

è

is

ľ,

IC

1,

-

n

&indotem Normanniam confirmaret. Quantum verò virtute bellica præftiterint, alirdixerint, fatis mihifit dixiffe, quod inter bellicofiffimas gentes politi, non obsequijs, sed armis semper tuti fuerint, & nobilissima regna in Anglia & Sicilia constituerint. Tancredi enim Normanni posteri, profligatis è Sicilia Saracenis, non paucos annos regnum tenuerunt, & in terra Sancta res maximas magna cum laude gesserunt. Vnde Rogerus Houedenus, Audax Francia Normanorum militiam experta delituit, ferox Anglia captina succubuit, dines Apulia sortisa refloruit, Hierosolyma famosa, & insignis Antiochia se viraque supposuit. Iam inde Anglia non minus belli gloria, quam humanitatis cultu interflorentissimas orbis Christiani gentes imprimis floruit. Maculam verò quam Chalcondilas nostræ genti de vxoribus co- Chalcondilas. munibus aspersit, ipsa veritas eluit, & effluentem Græculi vanitatem comprimit. Nec enim, vti inquit etuditissimus & optimus mihi amicus Ortelius in hac ipfa re, semper vera funt, quæ à quolibet de quibufuis narrantur. Hi funt qui Britanniam insederunt populi, è quibus supersunt Britanni, Saxones fiue Angli, Normannique permisti, & ad Septentriones Scoti, vnde duo in Insula regna, ANGLIA nimirum

De Flandris qui ante quadringentos annos huc demigrarunt, & sedes in Wallia regum permissu acceperunt, nihil artinet nunc dicere, alibi dicemus. Sed hanc rem cum: Seneca concludamus. Est itaque manifestum, nihileodem loco De consolation mansiffe quo genitum est. Affiduus humani generis discursius est. ne ad Albi-Quotidie aliquid in tam magno orbe mutatur. Noua vrbium fun- nem. damenta iaciuntur. Noua gentium nomina, extinctis nominibus prioribus, aut in accessionem validioris conuersis, oriuntur.

12:0.

t and an 2 bg malli

BRITANNIÆ DIVISIO

Duomodo regiones dissiduntur.

D Britanniæ diuisionem iam accingamur. Dividuntur regiones à Geographis, vel evone fecundum naturam fluminum, & montium, vel ibrinos fecundum gentium habitationes, vel moiniλως, & σολιπιώς, id eft, varie, & politice, iuxta principum voluntates, & iurisdictiones. Quu autem de primo & secundo hu-

ius divisionis genere sparsim per librum tractabitur, tertia illa politica huius loci propria videtur:quæ tanta tamen fuperiorum temporum iniquitate circumfula est caligine, vt multò faciliùs sit in hac re falsa conuincere, quam vera inuenire.

Historici nostri antiquissimam Britanniæ divisionem fuiffe contendunt, qua in Loegriam, Cambriam, & Albaniam partirur, id eft, vt explicatius dicam, in Angliam, Walliam,& Scotiam. Sed hanc recentiorem effe crediderim, tum quod triplex st, a tribus enim populis, Anglis, Cambris, & Scotis, qui postremò Insulam inter se diusserunt, enata videtur, tùm quòd eiusmodi partitio nusquam in classicis authoribus appareat ante nostrum Galfredum Monumethensem. Fabula enim, vt Critici nostri existimant, constare non poterat, nifiille è Bruto tres filios Locrinum, Cambrum, & Albanactum progenuisset, eò quod hic totidem cum ille vixerit, florerent gentes: vt antea Brutum creaffer, eò quòd hæc infula Britannia dicere tur. Nec dubitant quin plures ille liberos è Bruto procreasser, si plures diuersæ gentes co tempore in Britannia extitissent.

Britannia.

Dia.

Vetustissima divisio, quam ego nouerim, apud Ptolemæum magnæ Constructionis lib, 2. extat, vbi insulam vniuersam in Britanniam Magnam, & Parnam dividit. Magnam vocat hanc citeriorem ad Meridiem, Paruam verò viteriorem illam ad Septentriones: cuius incolæ in MATATAS & CALEDONIOS distincti erant, id est, in camprestres, &

mon-

montanos, vt nunc Scoti in Bechtlandmen, & Lawland men. Cum autem viteriorem illem plagam neglexerint Romani, quia, vt inquit Appianus, illis vtilis effe non poterat; termino non procul ab Edenburgo pofito, citeriorem partem in Prouinciam iam redactam primum duplicem fecerunt. INFERIOREM Scilicet & SVPERIOREM, Vtex Dio Britannia inne colligitur. Angliæ enim partem citeriorem cum Wallia ferior & fu-SVPERIOREM, viteriorem & Septentrionalem INFERI- perior. OREM vocat. Quod ipfæ Legionum fedes apud Dionem Lib.55. comprobant, Legionem secundam Augustam, quæ ad Caerleon in Wallia, & Vierricem vicesimam, que ad Chefter, fine De Isca, Caerleon uz egir, in Britannia Superiori locat, Legionem autem Sextam Vietricem, quæ Eboraci egit, in Britannia Inferiori meruisse scribit. Hanc divisionem à Seuero Imp. factam fuisse existimarem, quòd Herodianus prodat, illum, devicto Albino, qui Britannico exercitui præcrat & imperium occupárat, Britannia rebus ordinatis, totius Infula administrationem bifariam diviliffe.

Posted in tres partes Britannia prouinciam descripse- Britannia runt Romani, vt ex Sexto Rufo videre est, videlicet in implex. MAXIMAM CAESARIENSEM, BRITANNIAM PRI-MAM, & BRITANNIAM SECVNDAM: Quas ex Epif copis, & diocasibus antiquis forsitan deprehendi. Lucius Dist. 80. P.P. apud Gratianum innuit ecclesiasticas Christianorum ditiones Romanorum magistratuum ditiones imitatas esse,illisq; in vrbibus Archiepiscopos consediste, quibus olim præsides Romani. Cum autem tres Archiepiscopos olim habuerit Britannia, Londinensem scilicet, Eboracensem, & vrbis Legionum: prouinciam quam nunc vocant Cantuariensem (eò in Londinensis sedes translata erat) Britanniam Parmam constituisse : Walliam quæ episcopo vrbis Legionum paruit BRITANNIAM fuiffe SECVNDAM: Prouinciam verò Eboracensem, quæ tum ad limitem pertinuit, fuiffe MAXIMAM CAESARIENSEM existimo.

Subfequens ætas, cum Imperij Romani formula indies immutaretur, Britanniam quinque-partitam fecit, BRT- Britamie TANNIAM nimirum PRIMAM, SECVNDAM, MAXI- quinque MAM CAESARIEN SEM, VALENTIAM, & FLAVIAM Parina.

Lib.xxvij.

Britannia
prima.
Britannia
fecunda.
Flauia Cafarienfis.
Maxima Cafarienfis.
Valentia.

CAESARIENSEM. VALENTIA pars septentrionalis fuisse videtur Maxima Casariensis, quama Pictis & Scotis occupatam Theodofius Valentis Imp. Dux recuperauit, & Valentiam in cius honorem nominauit, quod his verbis planiùs oftendit Marcellinus. Recuperaram provinciam, qua in ditionem concesserat hoftium, ita reddiderat statui pristino: vt eo. dem referente, & rectorem haberet legitimum, & Valentia deinde vocaretur arbitrio principis, Huius Theodofij filium, (qui Augustus creatus, Flauius Theodofius dictus fuit, & plurima in imperio immurauit,) Flauiam addidisse conijcere licebit, quod ante huius Flauij tempora, Britannia Flauia nufquam legatur. Vr igitur summatim rem expediam. BRI+ TANNIA PRIMA dicta fuit omnis regio Australis, quæ hinc mare Britannicum, illine Tamisim & Sabrinianum fretum interiacet. BRITANNIA SECVNDAG QUE nunc Wallia, FLAVIA CAESARIENSIS, à Tamis ad Humbrum porrecta fuit, MAXIMA CAESARIBNOIS ab Humbro ad Tinam, fl.fiue Vallum Seucri; VALENTIA à Tina ad fostam, iuxta Edenburgum quam Scoti Brameloike vocant, vbi Romani imperij limes vltimus.

Non possum hic non requirere quorundam eruditissimorum prudentiam, qui in hunc numerum Scotiam reserunt, quam alij Maximam Cæsariensem, alij Britanniam Secundam suisse volunt. Quasi verò Romani illam partem cœli quodammodo rigori damnatam non neglexerint, & hic tantum prouincias illas enumerarint, quas per Consulares & Præsides administrarunt. Maxima enim Cæsariensis, & Valentia à Consularibus, reliquæ tres, Britannia, Prima, Secunda, & Flauia à Præsidibus administrabantur.

Si quis me roger, quam huius partitionis meæ rationem habeam, & finium malè regundorum infimulet : quid me in hanc sententiam pellexerir, paucis accipiat. Cum obseruârim Romanos eas Prouincias semper Primas vocasse, quæ Romæ suerant proximiores, vt Germania Prima, Belgica Prima, Lugdanensis Prima, Aquitania Prima, Pannonia Prima, quæ omnes Romæ propiores erant, quam quæ Secunda nominantur, & has Primas ab elegantioribus Superiores, Secundas, Inseriores dictas suisse: Australem nostræ insulæ partem Romæque propiorem Britanniam Primam stille statui.

Eadem ratione cum Secunda provincia, quas vocant, à Rôma difiunctiores effent, Walliam Britamiam Secundam putaui. Cum etiam inclinante imperio, illas prouincias folummodò Consulares magistratus habuisse notauerim, que hostibus obiacebant, vt videre est apud librum Notitiarum, non folum in Gallia, sed etiam in Africa; & apud nos Valentia, cum Maxima Gafariensi in co libro Consulares conseantur; cas Scotis & Pictis proximas expontalq; in illis, quos dixi, locis iudicaui . Flaniam autem Cafariensem hic omnibus intermediam fuisse, & in Angliæ meditullio non possum non coniectare, & ed confidentius, quod idem mecum sentit antiquus ille scriptor Giraldus Cambrenfis! Hæ fuêrunt sub Romanis Britanniæ diuisiones.

Postea, barbaris yndique incursantibus, & ciuili bello inter Britannos indies ingrauescente, sanguine, & succo exhausta aliquandiu iacuit, fine vllo imperij simulachro. Demum verò ea pars, quæ ad Arctos vergit, in duo regna Scotorum scilicet & Pistorum concesse, & Pentarchia Romanorumin hac citeriofi parte, facta fuir Heptarchia Sakonum. Prouinciam enim Romanorum vniuersam, præter Walliam, quam Britannorum reliquiz occuparunt, in septem re- Saxonum gna descripserunt, Cantium scilicet, Suthfexiam, East-angliam, Heptarchia. Westfexiam, Northumbriam, Eastfexiam, & Merciam. Quas regiones hac regna complexa fuerint liber tabella, poriùs quam verborum congerie, ob oculos hic proponere.

CANTII regnum continebat

Cantium.

tis

&

a÷

li

0 .

de

4-

in

t,

G

I†

æ

n

C

SVSSEXIÆ, fiue Australium Sax. regnum Suth [exiam. Suthreiam.

EASTANGLIAE, fiue Orientalium

WESTSEXI AE, fiue Occiduorum Saxo-Anglo-

BRITANNIA DIVISIO

Anglorum re- size of ponum contine-

Norfolciam. Cornwalliam. Somersetiam. Suthfolciam. Devopiam. Wiltoniam. Cantabrigiam, cum Dorsetiam. Suthanptoniam.

Infula Cige. Bercheriam.

NORTHYMBRIAE ESTSEXIAE.

regnum continuo dine Orientali-na
nebat announce um Saxonum de connebat announce regnum continebat

Lancastriam. Northumbriam, Essexiam. Eboracam. & regiones Midlesexiam.

Dunelmiam. Scotiæ víque Partémq; Hert-Cumbriam. ad Edenbur- fordie.

Westmariam. gifretum.

MERCIAE regnum continebat

Glocestriam. Huntingdoniam. Herefordiam. Bedfordiam.

Wigorniam. Buchinghamiam.

Warwicum. Oxenfordiam.

Leicestriam. Staffordiam. Rotelandiam. Salopiam.

Northantoniam. Nottinghamiam.

Lincolniam. Cestriam.

Partémque Herifordia alteram.

Anglia in Co- NEC dum tamen, florente Heptarchia, Anglia ita in muatu dinisa. NComitatus dinisa (sic enim vulgo vocant,) sed postea, cum

31

C

culm folus Aluredus rerum potiretur. Is Germanos maiores suos imitatus, qui teste Tacito, iura per pagos, & vicos reddebant, (vr Ignulphi Croilandensis verbis year,) primus Anglium in Comisseus divisit, quod indigena rapinas commissebant, exemplo, de colore Danorum: Comitatus porro in Centificata. Bundrede & Decimas,id oft, Eithings diftribni fecir, preceping, ve omnis indigena, in aliqua effet Centuria, & Decime. Prafectos etiam Prominciarum, qui antea Vicedomini vocabantum, in duo officia dinifit, videlicet, Indices, nunc Infiriarios, do Vicecomites, qui adhuc idem nomen retinent, Horum cura, & industria santa pax breni per tosam proninciam efflornit; vt fi viator quantameung fummam pecunia in campis, vel publicis compisis vefperi demissifies, mane velpost menfem rediens integram, on intacta videres Quod fusius tibi explicabit Malmesburiensis historicus. Qua occafione, inquit barbarorum, etiam indigena in vapinas anhelauerum, adeò vi nulli eneus commeacus effet fine armorii præsidys, Censurias, quas Bundzede dicunt, & Decimas, quas Tithings vocant, instituit Aluredus, ve omnia Anglus legaliter duntaxas vinens, baberet de Centwiam de Decimam Qued fi quis delicti alicains infimularetur, statim ex Centuria, & Decima exhiberet, qui cum vadarentur, qui verò istiusmodi vadem non reperiret, severitatem legum horreret. Si anis verò reus ante vadationem, vel post trans fugeres, omnes ex Centuria & Decima, regis mulclam incurrerent. Hoc commento pacem infudit Prouincia, ve per publicos aggeres, ubi femisa per quadrinium finduntur, armillas aureas inberes suspendi, qui viantium aniditatem riderent, dum non effet, qui eas abriperet.

Hos Comitatus, (quos vel Conuentus, vel Pagos proprie, & Latine voces,) nos peculiari vocabulo Shyres appella- Shyres. mus, à Scype Saxonica dictione, que partiri, & diuidere fignificat : primáq; divisione tantun xxxII.numerabantur, anno enim à Christo nato 1016, Ethelredo regnante, non plures fuisse Malmesburiensis refert. Sic enim in Ethelredi illius vita scribit. Dani boc tempore, cum numerantur in Anglia pagi xxxII, fedecem innaferunt, Eaque tempestate pro legum varietate hi Comitatus divisi erant, Leges enim Angliz in Anglie divitriplici erant differentia, Occiduoru scilicet Saxonu quam sio pro ratione West faxenlage, Danorum quam Denelage, & Merciorum legum. quam Merchenlage dixerunt. Ad Occiduorum Saxonum legem spectarut nouem Comitatus, vz. Cantium, Suffexia,

Suthria.

Liber M.S. Sancti Edmundi.

Domefday

Booke.

Suthria, Bercheria, Suthantonia, Wiltonia, Somersettia -Dorfettia, & Deuonia, Ad Danorum legem quindecem percinuerant Comisatus, vz. Eboracenfis, Derbia, Nottinghamia, Leicestria, Lincolnia, Northantonia, Bedfordia, Buckinghamia, Herrfordia, Effexia, Midlefexia, Nortfolcia, -Soutfolcia, Cantabrigia. Huntingdonia. Reliqui octo Merciorum legem sequebantur, hi crant Glocestria, Vigornia, Herefordia, Warewicus, Oxenfordia, Cestria, Salopia, & Staffordia, Cum antem huius regni consum egerit Guilielmus Primus, xxxvi. Comitatus, vt habet Polychronicon, numerabantur. Acta tamen publica, in quæ censum ille retulit, duntaxat xxxrrrspercenfent, Dunelmia, enim Lancastria, Northumbria, Westmorlandia, & Cumbria non eo numero habebantur, quod he tres tune temporis paruerint Scotis, vr quidam volunt, & alterz illa vel penfirationibus fuerint immunes, vel sub Eboracensi agro comprehensa, Verum posted in numerum additæ xxxxx. Comitatuum numerum compleuerunt, quem hodie habemus. Quibus xrrr. plures in Wallia adjunxit Henricus virr. qui primus

eam regionem in Comitatos distribuit.

Shiriffe of the fhire.

Fusticiary. Itinerantes.

In his Comitatibus, difficilioribus temporibus, Prafectu regim, quem Lieutenant vocant, ne quid detrimenti Resp. caperet, constituieur. Singulis verò annis, nobilis aliquisex incolis præficitur, quem Vicecomitem, quali vicarium Comitis & noftra lingua Shiriffe. i. Comitatus præpofitum vocamus, qui etiam Comitatus vel prouincia Quaftor reflè dicipoteft. Eins enim est publicas pecunias Provincia fuz conquirere, muletas irrogaras, vel pignoribus ablatis, colligere, & gravio inferre. ludicibus prælto adelle, & corum madata exegui. Duodeeim viros cogere, qui in caussis de facto cognoscunt, & ad Iudices referent, (Iudices enim apud nos iuris folum, non facti funt Iudices,) condemnatos ad supplicium ducere, & in minoribus licibus cognoscere. In majoribus autem jus dicunt Infiniarij, quos olim Innerantes, nunc Inflitarios ad Affifas vocant, qui quotannis hos Comitatus bis obeunt, vt de caussis cognoscant, & de incarceratis sententiam ferant. Henricus n. hositineranres inflituit, vel potius reflituit. Ille, ve inquie Matthaus Parifienfisyconfilio fili fau, es epifcoporum confirmis Inflitiarios

ttia,

cem

tindia,

lcia,

der-

mia,

2,&

hel-

on,

re-

an-

Teo

rint

bus

fæ. um

bus

nus

7m

síp.

XS ni-

vo-

Rè

iæ is,

0.

Tis

im

14-

C-11

Ìs

de

n-

us ies

er

per fex partes regni, in qualibet parte tres, qui surarent, quod cuilibet ius fuum confernavent illa fum.

Quod ad Ecclefiasticam Iurisdictionem attinet. Cum Episcopi. Romani Pontifices ecclefias fingulas fingulis presbyteris affignaffent, & parochias eis diuififfent, Honorius Archiepiscopus Cantuariensis circa annum à salute reparata 636, Anglia in Angliam primus in Parochias, ve legitur in historia Cantuariensi, distribuere coepit. Duas autem nunc habet Anglia prouincias, Archiepiscopos item duos, Cantuariensem nimirum, torius Angliæ Primatem, & Metropolitanum:& Bboracensem, Quibus subsunt xxv. Episcopi: Canquariensi xxII. Eboracensi rres reliqui. Qui verò sunt hi Episcoparus, cum Comitatibus, fiue Diocæfibus, quas nunc obtinent, optimus ille & reuerendissimus pater Matthæus Parkerus Archiepiscopus Cantuariensis, antiquitatis, & optimarum literarum patronus summe studiosus, his suis verbis ostendet.

IN PROVINCIA CANTVARIENSL

Antuariensis, inquit, cum Roffensi, ipsum Cantium comitatum continet Londinen sis qua Essexiam, Midlesexiam, partengue Hertfordensis Comitatus. Cicestrensis Southsexiam. Wintoniensis Southamptonensem, Surryam, & Vectam Infulam, Salı burien sis Wilcheriam, & Bercheriam. Exoniensis Deuoniam, & Cornubiam. Bathoniensis, & Wellensis simulianeta Somersetum. Glocestrensis Glocestrensem. Wigorniensis Wigorniensem, & partem Warwicensis. Herefordensis Herefordensem, & partem Salopiensis. Couentrensis, & Lichfeildensis und copulata, Staffordensem, Derbiensem, & reliquam partem Warwicensis, nec non Salopiensis partem eam, qua ad Repillum fluuium fectat. Tum Lincolnien fem omnium maximam fex terminant Comitatus, Lincolniensis.

ORDINES ANGLIA

niensis, Leicestrensis, Huntingdona, Bedfordiensis, Buckinghamiensis, & reliqua pars Hertsordiensis: Eliensem Cantabrigia ipsaque Elie insula: Nordonicensem Norsolcia, atque Sussolcia: Oxfordiensem Oxfordiensis, Petroburgensem, Northamptona, & Rutelandia: Bristoliensem Dorcestria. Quibus XVI I I.in Anglia Diocasibus, addenda sunt Wallia, sue Cambria Diocases, qua & Archiepiscopatu proprio prinata, & numero extenuata sunt, septem vix in quatuor abeuntibus, qua sunt Menenensis, qua ad Fanum S. Danidis Sedet, Landauensis, Banchorensis, & Assauensis, sue Elmensis.

IN PROVINCIA EBORACENSI

Boracensis ipse comprehendit agrum Eboracensem, Nottinghamiensem: Cestria Cestriam Comitatium, Richmondiam, & Lancastriam, partémque Flint, Denbygh, in Wallia Comitatuum continet: Dunelmensis autem ipsum Dunelmensem, atque Northumbriam: Carliolensis Cumbriam, Westmoriamque Comitatus cingit.

Quod ad Respublicæ nostræ diuisionem attinet, constat ex Rege, siuc Monarcha, Nobilibus, Ciuibus, Ingenuis,

quos Yeomen vocamus, & opificibus.

Rex, quem Saxonico verbo maiores nostri Cyninge, nos contractius Ringe appellamus, supremam potestatem, & merum imperium apud nos habet; nec in imperij clientela est, nec inuestituram ab alio quouis accipit, nec præter Des um, superiorem agnoscit. Nobiles verò nostri diuiduntur in Maiores, & Minores. Nobiles Maiores vocamus Duces, Marchiones, Comites, & Barones, qui vel hæreditario iure his titulis gaudent, vel ijsdé virtutis ergo à Rege exornatur. D vx

Rex.

ORDINES ANGLIÆ

Dex primum est post Principem (quod soli Regis filio Duces. natu maximo conuenit) apud nos dignitatis nomen. Saxonico seculo plurimi erant hoc titulo conspicui, quos ab exercitu ducedo sua lingua penetoza dixerut, & Duces simpliciter sine alicuius loci adiectione in Chartis antiquis concipiuntur, et solummodò officiarij videantur. Normannico verò tempore, cum ipsi Normannici Reges, Normanniz Duces essent, longo tempore, neminem eo honore ornarunt, donec Edwardus 111. Edwardum filium Cornwalliz Ducem creauerit. Iam inde plures erant hæreditarij apud nos Duces subinde creati, qui tamen nunc euanuêrunt

MARCHIO, id est, præsecus limitaneus, secundum à Marchiones. Duce honoris locum habet. Hic titulus serius ad nos peruenit, nec antè Richardi secundi tempora cuiquam delatus. Ille enim Robertum Vere Oxoniæ Comitem, delicias:
suas, primum Marchionem Dubliniæ designauit, merúmque erat honoris nomen. Nam qui anteà limitibus præsuerant, 1020 Marchers vulgò vocabatur, & non Marques-

feg, vt hos vocamus.

nfis,

E.

cen

for-

lan-

I.in

brie

,0

un-

idis liue

en-

m

m

im

m

As

n-

is,

os

&

la

C

n

COMITES, qui tertium locum tenent, à maioribus no- Comises. stris Germanis habuisse videamur. Illis enimolim, yt authorest Tacitus, Comites erant, qui Principibus confilium, & authoritas semper adessent. A Romanis tamen ad nos, vii etiam ad Francos deuenifie existimant alij Imperatores enimadulto iam imperio, domesticum quendam senatum circa" se habere incaperunt, qui Casaris Comitatus appellatus, & ipsi quorum confilio in bello & pace vtebantur, Comites dicti, vnde in Inscriptionibus antiquis frequens est, Co. MITT IMPP. Paucifq; annis ita inualuit, vt Comitto nomen omnibus magistratibus datum, qui sacrum Comitatum observarunt, vel qui ex eo prodirent, & inde nomen posteà porrectum sit ad omnes qui alicui negotio præpositi erant, Suidæque definitur Comes ¿ λας άρχων, vt Cuiacius in Paratitlis ad Cod.nos docuit. Ex quo etiam docemur ante Fl. Constantinum Comitis nomen, vt dignitatem denotaret in viu non fuiffe. Hie autem cum imperij Rom. formam nouis distinctionibus murarer, & quam plurimos beneficio fuo deuincire, atque honore cumulare niteretur, Comicis

titu-

Errores.

titulum honorarium fine administratione primum institu. it: erátq; Comitiua facultas quædam, & priuilegium, Principem non folum prodeuntem, fed in Palatio quoque & locis secretioribus comitandi, posse illius epulis, prinatisque sermonibus interesse. Tandem hoc beneficio ornatis alias dignitates cum functione concessit, & vicissim, qui in magistratu, & Reip. administratione essent, illo honore affecir. Hinc Comitis nomen dignitatem, atque præfecturam, ab eo tempore fignificauit, initio temporariam, posted vitæ æqualem. Deinceps verò cum res Romana in plura regna distraheretur, hic etiam titulus retentus, & Saxones nostri, quem sua lingua Cople, Latine Comitem dixerunt, diuque sane simpliciter, tandem loci etiam adiectione, cui cum authoritate præerant. Nec dum hæreditaria erat hæc dignitas, verum cum Guilielmus Normannus, iam victor summa rerum in hoc regno administraret, Comites creati funt feudales, hæreditarij, & patrimoniales, & vt in antiquis Chartis videre est, de tertio denario Comitatus. Quod fic exponit liber vetustus Monasterij de Bello. Consuetudinaliter per totam Angliam mos antiquitus inole? uerat Comites provinciarum tertium denarium fibi obtinere, inde Comiter dieli. Item alius Anonymus. Comitatus à Comite dicitur, aut vice versa. Comes autem eft, quia tertiam portionem eorum que de placitis proueniunt, in quolibet Comitatu percipit, sed non omnes Comites ifia percipiunt, sed bij quibus Rex hareditario, aut personaliter concessit. Vnde vere Polydorus ille, Anglis mos eft, ve Comitatuum tituli arbitratu principis dentur, etiam fine poffef-Sone locorum, è quibus ipsi situli petantur. Quarerex solet ijs qui nihil in eo Comitatu habeant, ex suis vectigalibus dare quotannis aliquam pecunia fummam, in possessionis loco.

Vicecomites.

11717

Post Comites V I C E C O M I T E s ordine sequentur, Micounts nos vocamus. Hæc vetus officij, sed noua dignitatis appellatio, & Henrici vi. tempore apud nos primum audita.

Barones.

Inter nobiles maiores, locum vitimum obtinent BARO4 NE s.Etfi autem non me latet, quid de huius nominis, apud Ciceronem, significatione scribunt eruditi. Isidori tamen, & veteris Grammatici opinionem libens amplectar, qui Barones mercenarios milites esse volunt. Hoc enim notissi

mus

itu-

rin-

los

que

ias

gi-

CIT.

ab

Tæ

ira

a-

em

id-

di-I

n-

et,

a-

io

de

le-

de

i-

m

171

12

7,

r.

13

.

4)

1

mus ille apud Hirtium de bello Alexandrino locus enincere videtur. Qui fic se habet. Concurrieur ad Caffium defendendum, Semper enim Barones, complure que evocatos cum telis fecum habere consueuerat à quibus cateri intercluduntur. Verum Baro ex illis nominibus videatur, quæ tempus paulatim meliora & molliora reddidit. Nam longo post tempore non milites, sed qui liberi erant domini, & Thani Saxonibus dicebantur, Barones vocaricæperunt. Nec dum magnihonoris erat, nam & primis Normannorum temporibus Comites nonnulli suos sub se Barones habuerunt, & melioris notæ ciues Barones vocabantur. Paulò autem post eò honoris peruenit, venomine Baronagy Angliæ omnes quodammodo regni ordines continerentur. Plena enim honoris illa appellatio erat, & nemini aliquandiu collata nifiillis qui ob virtutem militaré belli, Baronatus, vt aiunt, vexillo donati, vel ob prudentiam domi, Regis rescripto Baronis nomine ad Comitia Parlamentaria euocati fuerinti donec Henricus v I. diplomatibus, vel potius honorarije literis hunc honorem quibusdam primus detulerit. Hodie hæc per diplomata Baronis creandi ratio, & illa per rescriptum folummodò funt in vſu.

Nobiles minores sunt Equites aurati, Armigeri, & qui Equites, vulgo Generofi, & Gentlemen dicuntur. Eques verd nemo nascitur, sed creatur vel ab ipso Rege, vel Regis in exercitu præfecto, idque aut ob bellicam virtutem, aut prudentiam. Quæ forma equitis creandi Saxonico tempore. his verbis, qui tum vixit oftendit Ignulphus. Quimilina legitima consecrandus esset, vespere pracedente, ad Episcopum, Abbatem, Monachum, vel sacerdotem contritus de peccatis confessonem faceret, & absolutus, orationibus deditus in ecclesia pernostaret, in crastinum rem facram auditurus, gladium super altare offerres, & post Euangelium, facerdos benedictum gladium militis collo cum benedictione imponeres, & communicasus facris Christimistery's denud legitimu; miles permaneret. Nec omnino sub Normannis exoleuit, scribit enim in Polycratico Ioannes Sarisburiensis. Inolenit consuetudo solennis, vt ea ipsa die, qua quisque militari cinqulo decoratur, ecclesiam solemniser adeat, gladiog, super altare posito, do oblato, quasi celebri professione facta, seipsum obsequio alsaris denoneat, & glady, id est, offici sui ingem domino spondeas

dear famulatum. Tunc enim ad ornamentum præter gladi, um, eingulum & calcaria aurata accesserant, vnde Milites aurati hodie vocantur.

ARMIGERI, nobis Efquiers, his proximi sunt, qui vel à clypeis gentilitijs, quæ in nobilitatis insignia gestant, vel quia principibus, & maioribus illis nobilibus ab armis erant, nomen traxerunt. Hodiè verò quicunque in aliquo Reipublice loco consistunt, vel Principi honestiori conditi-

Generofi, vel promiscue nobiles sunt, qui natalibus clari,

one famulantur, hoc titulo quasi suo iure vruntur.

aut quos Virtus aut Fortuna è fæce hominum extulit. Cines, fiue Burgelles, qui in sua quilibet vrbe publicis funguntur muneribus, & in Parlamentarijs nostris Comitijs locum habent. Ingenni, siue Yeomen sunt, quos lex nostra homines legales dicit, & ex agris, quos optimo sure tenent, quadraginta ad minimum solidos quotannis colligunt. Opisices autem sunt, qui mercede operam locant, sedentarij, mechanici, fabri, &c. qui capite censi, & proletarij Roma-

nis dicebantur.

Parliamentii.

Quod ad Curias nostras, fiue Iuris fora attinet, in triplici funt apud nos differentia, alia enim funt Ecclefiaftica, alia Temporalia, & vnum mixtum, quod Saxones olim pit-Tena-TemoTT, id eft, sapientum conventus, nos Parliamentum, &vt vniuersum Ætoliz concilium Panatolium Liuio nominatur, P A N A N G L IV M rectè dici possit. Ex tribus enim Angliæ ordinibus conftat, & totius Angliæ corpus repræsentat, à principe pro arbitrio indicitur, summámque & facrofanctam authoritatem habet, in legibus ferendis, confirmandis, antiquandis, interpretandis, & in omnibus quæ ad Reipublice salutem spectant. Fora Temporalia sunt duplicia, iuris scilicet, aut æqui. Iuris sunt, Bancus Regius (liceat mihi nunc forenfi Iuridicorum nostrorum stilo vti) qui Coronæ placita tractat. Curia Camera fellata quæ criminalia, Bancus communis qui ciuilia, fiue placita communia. Scaccarium, quod res fisci, Curia Wardorum & liberationum, quæ res pupillorum, Admirali, quæ causas maritimas tra-Att, Affifas, & alia quæ obscuriora sunt, omitto.

In Banco Regio sedent Capitalis Iusticiarius Anglia, Iusticiarii assessores quatuor, Clericus Corona, Protonotarius,

Ministri

Tribunalia.

Zemen Saxo-

nice i.plebs.

Ministri inferiores fex.

adi.

ites

vel

vel e-

Juo

ıtı.

ari,

ues,

tur

m

ni-

ifi.

rıj,

12-

ici

lia

C-

13

us

us

is,

us

nt

i)

1a.

n,

2-

i-

s,

ri

us Angliæ, D. Præses consilij privati, D. Custos privati sigilli, D. Senescallus hospitij, Secretarius Regis, Capitalis Iusticiarius Angliæ, Magister Rotulorum, Capitalis Iusticiarius communis Banci, & omnes Consiliarij status, tam Ecclesiastici, quam Laici, & ex Parliamenti Baronibus illi, quos Princeps advocabit.

In Banco communi, Capitalis Iusticiarius, Iusticiarij affef-

fores quatuor, Cuftos figilli, Cuftos Brewium.

In Scaccario, D Thefaurarius Anglia, Cancellarius Scaccarij, Capitalis Baro, Barones alij tres. Memoriæ Regis minister, Memoriæ Thesaurij minister. Clericus pipæ. Controrotulator pipa. Auditores veteris reuentionis quinque. Forinfecarum oppositor, Clericus extractorum, Clericus placitorum, Mariscallus, Clericus summonitionum Deputati Camerarij, Secundarij in officio memoriz Regis duo. Secundarij in officio Thefaurarij duo, Secundarij pipe duo. Clerici in diversis officijs quatuor, &c. In altera Scaccarij parte, quæ Recepta dicitur, hi funt Officiarij. Camerarij duo, Vicethesaurarius, Clericus Talliarum, Clericus Pellis, Numeratores quatuor, lunctores Talliarum duo, Deputati Camerarij duo, Clericus pro Tallijs, Custos Thefaurarij, Tabellarij ordinarij quatuor, Scribæ duo,&c. Officiarij item Decimarum & Primitiarum huc spectant. Cum e-4 nim Papæ authoritas profligata effet, lege cautum eft, vr Ecclesiasticorum beneficiorum decima, & primitia regi persolucrentur.

In Curia Wardorum, Magister Generalis, Superuisor liberationum, Attornatus Generalis, Receptor Generalis, Auditor, Clericus Curiæ, Clericus liberationum, Assessor

duo, Tabellarius, Feodarij quadraginta.

In Admirali Curia, D. Admiralius Angliæ. Locumtenens & Iudex. Scribæ duo, Seruiens Curiæ, Viceadmiralij An-

glix.

Assistance de la companya de la comp

C T

For 2

Fora æquitatis funt, Cancellaria quæ ex æquo,& bono iudicat, Curia Requestarum quæ pauperum & regiorum famulorum causas eadem ratione audit. Concilia in limitibus Walliæ, & parte Boreali. In Cancellaria sedent Dominus Cancellarius Angliæ, Magister Rotulorum, Magistri Cancellarie duodecem. Pertinentq; ad hanc Curiam Protonotarius, Clericus Coronæ, Clericus Hanaperij, Clerici Cancellariæ fex, Clerici paruæ Bagiæ tres, Examinatores Curiæ duo, Præco, Seruiens ad Arma, Sigillator, Ceræ minister, Contrarotulator Hanaperij, Clericus Cameræ Stellatæ, Clericus Præsentationum, Clericus ad Facultates, Clericus ad examinationem literarum Patentium, Registrarius, Clerici irrotulamentorum nouem, Clericus pro demisfionibus, Clericus ad Appellationes, Clericus ad Protectiones, Clericus ad licentias, & pardonationes alienationis, Clericus ad Breuia, & Commissiones è Curia Wardorum, Clericus ad Breuia de Sub Pœna & Cursiftæ Curiæ Cancellariæ viginti quatuor.

In Requestarum Curia sunt Magistri Requestarum, & Clericus. De Consilijs autem illis, & alijs Curijs, suo loco di-

cemus.

Ecclesiastica fora.

Ecclesiastica fora præcipua sunt, Synodus, quæ Conuocatio Cleri dicitur, & semper simul cum Parliamento habetur : & Synodi provinciales in vtraque provincia. Post hæc Archiepiscopi Cantuariensis Curix numerantur, videlicet Curia de Arcubus, à loco fic dictus; cui Iudex præest Decanus de Arcubus appellatus, qui ad omnium in Cantuariensi provincia appellationes rescribit. Aduocati in hac sunt xvi. aut plures pro Archiepiscopi arbitrio, omnes Legum Doctores, Scribæ duo,& Procuratores decem. Curia Audientia, quæ omnes Prouincialium querelas, causas, & appellationes recipit. Curia Prærogatinæ, in qua Commissarius de hæreditatibus ab intestato, seu testamento delatis ius dicit. Curia Facultatum, in qua præfectus constituitur, qui desideria cognoscit corum, qui Ecclesiastici iuris quandóque rigidi, atque stricti relaxationem petunt, & Registrarius, qui concessas dispensationes in scripta refert. Peculiarium Curiam, quæ ad quasdam parochias ab Episcopali iurisdictione in nonnullis Diocafibus separatas, & Archiepiscopo Cantuariensi peculiares

IU-

nu-

bus

nus

an.

10an-

u-

ni-

lla-

le-

ITI-

nif-

Ai-

is,

m,

n-

le-

di-

120

: &

ic-

ria

47-

cia

cs

ri-

n-

ci-

ti-

4-

0

ue

as

ad ılıli

es

oeculiares spectar, aliaq; obscurioris nota libens pratereo. Nec ego sanè prudens, qui hisce me immiscuerim, sed exemplo præiuit in Belgica describenda Guicciardinus.

Expectat hic aliquis vt ex Aftrologis attexam in cuius Signi, & Planetæ tutela fit nostra Britannia. Et attexam Cuisigno Brisanè (nam & in doctis illis erroribus versatus sum) vt curio- iecta. fis satisfaciam; quamuis tam diverse sint de hac re Astrologorum coniectura, vt ipfa diverfitas rem omnem infirmare, & veritatem excludere videatur. M. Manilius Poeta antiquus Capricornum præesse innuit in illo versu,

Tu Capricorne regis quicquid sub sole cadente

Expositum. Ptolemaus, Albumazar, Cardanus Arietem præficiunt, loannes de Muris Saturnum, Frater Perserutator, Esquidus, & Henricus Silen Lunam, eò quod in feptimo, ve aiunt. fit Climate, Rogerus Herefordenfis, Thomas Rauennas Philologus, & Hilpalenfis Pifces, demumq; Schonerus & Pitatus, vt nullus fit confensus, nos non meliori ratione, Geminis subiecerunt.

Nunc quod bonum, fælix, faustum, fortunatumg; sit (ve antiqui rebus agendis præfari folebant) Deo duce, Prouincias, fiue Comitatus obeam. In quibus fingulis qui fue- Ordo. rint antiqui incola, qua nominis ratio, qua terra bonitas, que confinia, que loca cum antiquioris memoria, tum melioris notæ, qui irem à Normannico imperio in quolibet fuerint vel Duces, vel Comites, quam possum verussime, planistime & breuistime explicabo. In hac Comitum successione, vringenue farear, per quem profecerim: Thomam Talbortum in Chartophylacio actuarium diligentissimum, & antiquitatis nostræ scientissimum, mihi magnum lumen prætulisse libens meritò hic agnosco.

Ab vltimo autem Occidente, id est, à Cornwallia, auspicabor, & indè reliquas prouincias suo ordine perlustrabo, imitatus in hôc Strabonem, Ptolemæum, & vetustissimos Geographos, qui ab Occiduis regionibus descriptiones

luas semper exordiuntur.

SINI SOUTH

DANMONII.

Egionemillam, qua quasi prima totius Britannia longissime in solis occasum, tanquam Chersonessus projeitur, & à Septétrione freto Sabriniano, à meridie Britanico, ab occidente Oceano Vergius vrgetur, insedêrunt antiquitàs Bri-

tanni, qui Solino D v N M O N I I, Ptolemao D A M-NONII, vel ut rectius alibe DANMONI i dicti. Quodnomen si a stanni fodinis, quas Moina Britanni dicunt, non sit deductum: ab habitatione sub montibus factum videatur. Inferius enim, & conuallibus passim per hanc regionem habitatur, quod Dan-munith Britannice dicitur: quo etiam sensu proxima prouincia Duffneint, i. depressas valles incolens, à Britannis hodie vocatur. An vero Osti Dam Nii, qui & OSTAI, & OSTIONES, quorum Straboex Pythaa Massiliensi meminit sint nostri Danmoni, velim vt antiquitatis studiosi paulo diligetius secum perpendant. In Europa enim remotissimis, ad Occidentale Oceanum, eregione Hispania, non procul ab V xantissa insula,nunc Vihant, siti erant. Que singula huic Damonioru regioni optime & undique conueniunt. Cumque Artemidoro Oftiones illi CossINI vocen-

Ostidamnij.

tur (vt imnuit in suis Vrbibus Stephanus,) velim etiam considerent, quandoquidem hac gens Corini etiam
dicatur, an pro Cossin I, Corin In Inon sint cossini.
substituendi. Fusij enim pro Furij, Valesij pro Valerij leguntur. Quo loco hos Ostidamnios, Cossinos ad mare Occiduum Geographi statuant, ne per
nebulam quide vident, si hinc excludantur. Caterum
horum regio in duas hodie dividitur partes Cornwall
scilicet, Denshire, de quibus suo ordine dicendum
est.

Coanwall.

ua-

nia

ca-

10-

rini-

rno le-

ri-

M-

ti.

mi

us

m

th

14

25

5

x

e-

r-

le

*

Ornwallia, quæ etiam recentioribus Cornubia dicitur, maximè totius Britanniæ in occidentem Solem vergit, & à Britannorum reliquijs, quos Occidentales Britanes Marianus Scotus vocat, habitatur, à quibus, Britanica lingua (auitam enim lingua necdum omninò amiserunt) Kernaw dicitur, quòd in cornu tenuatur,

& in altum promontoriolis, quafi cornibus vndiquáq; excurrit. Cornu enim Corn, & cornua Kern, multitudinis numero appellant Britanni: licèt alij à Corineo nescio quo, Bruti Kern. socio, dictam velint Cornwalliam, Coriniamque nominent, iuxta fabulosi Poetæ carmen.

Pars Corinea datur Corinao, de duce nomen Patria, déque viro gens Corinensis habet.

Sed nouum non est (si antiquitatem reuoluas) locos plurimos ab huiusmodi situ nomina sortiri. In Creta, & Taurica Chersonesso Reis phroma promontoria dicuntur, quòd quasi arietis cornibus in mare procurrunt, Sic Cyprus Cerastin à Græcis olim dicta, quod procurrentibus

promontorijs, veluti cornibus mari incubit; vt memine mi rum sit, hunc tractum qui tanquam cornu, incuruus, & pro. montoriolis quodamodo cornutus, Kernaw, & Corn appellatũ. Vnde cùm in hanc regione, bello Saxonico ardente, plurimi Britanni se recepissent, naturæ loci confidentes, pedeftia enimitinera montibus fatis inuia, & aftuatijs concifa, nauigationem item impeditam propter infcitiam locorum sciebant, Saxo victor qui exotica omnia, & alienos sua lingua pealh vocauit, huius incolas Connpeale; nuncupauit : Hinc enata Latina appellatio Commallia, & recentiori fæculo Cornubia, Tantum abest, vr Cornwallia dicta fuerit à Gallis victoribus, quod quidem Gallico nomini blandientes effutiunt. Qui si perinde domi saperent, ac aliena curant, deprehenderent illorum Britanniam maritimam à nostra denominari, & in ca regiuncula Cornonaille, qua Cornwallensium nostrorum lingua vtitur, à nostris eò transmigrantibus nomen sumpsisse. Nam vr Britanni hi nostri occidentales, Armoricis Gallia, cum in Cafarem bellum mouerent, auxilia subministrarunt, vnde bello Britannico ille caussam prætexuit, posteáq;, vt diximus, (eò commigrantes) Britanniam mutato nomine, dixerunt: Ge superioribus fæculis, Britannis popularibus suis semper contra Francos præstò aderant, & intonante Danica rempestate, huc etiam nonnulli concesserunt, recentiulg; hoc nomen Cormaille reliquisse existimantur.

Armorica. Strabo.

Cornouaille

in Britannia

Hæc regio, veluti pensante æquorum cursus natura, ve plurimum montibus attollitur, gleba in conuallibus satis fertili, quam alga marina Dzewoodicta, & limo quodam supra quam credi possit, ketificant. Ora maritima creberrimis nitet oppidis, quæ numerosam classem conficere possint: Interiora metallorum diuite vena abundant: Stannum enim non sine vberrimo fructu, admiranda copia esfoditur, ex quo vasa domestica ducta, apud omnes Europæos, in mensarum vsu argenteis sulgore comparantur. Incolæpassim nigros lapillos, ex quibus stannum constatur, vel esfodiunt, vel ex arenis lotis eximunt, quod in continentem à Britannis priscis nauigijs vitilibus corio circumsutis deuchi solebat. Horum autem stannariorum, siue metallicorum operum duo sunt genera. Alterum Lode-works, alter

rum

Stannum.

Diodorus Siculus. Opera Stannaria. mi

pro ella-

plu-

edc.

ila,

um lin-

palori

erit

di-

cu-

nà

uæ cò

10-

el-

n-

n-

1-

ra

e, n

/t

S

rum Streame-works, vocant; hoc in locis inferioribus eft, cum fossis agendis stanni venas sectantur, & fluuiorum alueos subinde destectunt; illud in locis æditioribus cum in montibus puteos, quos Shafts vocant, in magnam altitudinem defodiunt, & cuniculos agunt. In vtróq; ingeniorum solertia admiranda, tam in aquarum deriuationibus, & corriuationibus, quam in puteorum substructionibus, & fuffulcimentis, vt contundédi, lauandi, discernédi, & excoquendi rationes, quibus nihil est solertius, tacitus prætermittam. Verum vt Britannos priscos in hac arte elaborasse, ex Diodoro, & Æthico docemur : sic Saxones, & Normannos diu neglexisse videntur, aut Arabum, sue Saracenorum opera vios fuisse, desertas enim fodinas Attail Sarafin,id est, Saracenorum reliquias sua lingua vocant incolæ. Tandem verò circa annum 1 27 0, impetratum est ab Edmundo Cornwalliæ Comite diploma, concessa libertates, & leges metallice late, quas figillo suo muniuit, in quo ligonem, & rutrum impressum ferunt, & vectigal stanno impofitum, quod Comitibus persolueretur. Has libertates, priuilegia, & leges posteà cofirmauit, & adauxit Rex Edwardus III. Vniuersam metallicorum rempublicam, quasi vnum corpus in quatuor tribus, siue regiones descripsit, quas à Politia. locis, Foy-more, Blackmore, Trewarnaile, & Pen= with dicunt. Omnibus Guardianum fine Præfidem præfecit, qui tâm ex æquo & bono, quâm ex lege ius dicit, fingulifq; tribubus suos Propræsides constituit, qui singulis mensibus, in sua quisq; regione lites dijudicat, quæ iudicia à stanno Stannaria vocantur, à quibus ad ipsum præsidem nonnunquam prouocatur. Et nè vectigalia subducerentur, & fraudi sit Regibus, quibus nunc vt Cornwalliæ Ducibus, profingulis millenis stanni pondo, 40. folidi veteri instituto numerantur, lege cautum est, vt omne quod conflatur stannum, ad alterum è quatuor designatis oppidis deferatur, vbi bis anno dependitur, signatur, & vectigal illud persoluitur, nec anteà venundare, & distrahere sine gravissima mulcta cuiquam liceat. Nec tamen folo, quam viris Cornwallia fœlicior, qui vt omni humanitate exculti, etiam prifcis illis temporibus: Mercatorum enim v su qui stanni gratia ed nauigant, vt habet Diodorus Siculus, humaniores erga hospites G 4 erant;

Metallicorum

erant; ita & statura sunt procerâ, & olim Giganteæ magnitudinis suisse perhibentur. Vndè Poeta quidam satis antiquus, cum Gigantes quosdam Britannicos describeret, sic lusit de Britannia loquens.

Titanibus illa
Sed paucis famulosa domus, quibus vd. ferarum
Terga dabant vestes,cruor baustus,pocula trunci,
Antra lares,dumeta thoros,cænacula rupes,
Prada cibos,raptus V enerèm,spectacula cades,
Imperium vires,animos furor, impetus arma,
Mortem pugna, sepulchrarubus,monstrisq, gemebat
Monticolis tellus,sed eorum plurima tractus
Pars erat occidui,terror maiorque premebat

Occidui populi procerissimi. Te furor, extremum Zephiri Cornubia limen. Vtrum verò hæc Danmoniorum proceritas, quæ ex calidi & humidi temperie profluit, ad genitalem mundi spiritum Fauonium, & occidentalem situm referenda sit, vt in Germania Batauos, in Gallia Aquitanos, & Ruthenos, qui ad occasum extremi sunt procerissimos, & fortissimos videmus; an potius ad peculiarem aliquam cœli, & soli rationem, non est huius loci curiosè inquirere.

Nunc Promontoria, vrbes, & flumina, quorum meminerunt antiqui (hoc enim inprimis instituti est nostri) persequamur. Ab ipso extremo promontorio exorsi, primum australe, inde Septentrionale littus, & demum Tamaræ fluuij decursum, qui hunc agrum à Deuoniensi secludit, perlustrantes. Extremum promontorium quod Oceano Vergiuio incumbir, & x v I I tantum temporibus in globofa terræ superficie à Fortunatis insulis, vel potius Asoris definitur, Ptolemæo Bolerivm dicitur, Diodoro Belerivm, fortaffe à Pell Britannica dictione, quæ remotissimum significat, A'rnséguer, fine ANTIVESTAEVM cidem etiam Prolemæo dicitur, Britannis Penrhinguaed, id est, promontorium sanguinis, sed tantum Bardis, sine Poetis, Historicis verò Britannicis. Penwish, i. promontorium ad finistram, Saxonibus Penpib-rcort. Steors enim illis proiectam in mare terram denotar, & hinc Centuria illa tota Penwith hodie

Belerium, siue Antiuestaun. 1i-

ti-

fic

ł

hodie dicitur, accolis sua lingua Pen von las, id est, finis terræ, codémq; sensu Anglis, The lands end, quod sit totius infulæ ad occidentem extremum. Quod fi HELENVM hoc promontorium olim appellatum fuerit, vt Volaterranus,& recentiores habent, non ab Heleno Priami filio, sed à Pen Elin profluxit, quod cubitum Britannis sonat, vt Ancon Grecis. Cum verò à Gracis littora incurua Ancones dicerentur, quod de Ancona Italie Plinius testatur, neutiquam abfurdum est hoc inflexum littus à Britannis Pen-elin codem sensu nuncupatum, & inde Latinum illud Helenum. De Antiuest zo autem subinde dubitare solebam, an Græcam saperet originem: Cum enim vidissem solenne apud Græcos fuisse nomina locis imponere ex nominibus oppositorum, non folum in ipfa Græcia, vbi Rhium, & Antirvhium habent, sed etiam in sinu Arabico, vbi Bacchium & Antibacchium : & in Illyrico Antibarrium, quod Barrium Italiæ è regione prospiceret, sedulò perquisiui an locus aliquis Vestai nomine infignitus, Antiuest zo nostro obijceretur; sed cum nihil tale inuenerim, ad Britanicam linguam me retuli, nec tamen hîc me expedire possum. Cæterum hoc promontorium longiùs se in occasum immissse credunt incola, & ex ruderibus extractis affirmant nautæ. Terrámq; ibi infuso mari adopertam, Lionelle, ex nescio qua fabula dictam fuisse af- Lionelle. seuerant.

In extremis huius promontorii scopulis, qu'um recedente æstu nudantur, Plumbi candidi, atque æris apparent venæ, impositámque suisse olim speculam, vnde indicium nauigatibus accenso igne factum, ex Orosio colligo. Altissimam enim Pharum in Gallitia Hispaniæ erectam fuisse dicit ad speculam Britannia, hoc est (si modò illum benè capio,) ex opposito speculæ Britannicæ, nec enim alius huius insulæ locus Hispania prospectat. Viculus nunc illi insidet, Saint Buriens dictus, Burienz mulieri Hibernica facer, Medi- S. Buriens. oxumos enim Hibernicos, & indigites suos, hæc gens, vt tutelares deos, ita semper suspexit, ve omnia ferè oppida illis consecrauerit. In huius vicinia in loco, quem Biscame Woune dicunt, vndeuiginti lapides in orbem dispositi conspiciuntur, finguli x 1 1. quasi pedibus inuicem distantes, & in centro cæteris omnibus multò maior exfurgit. Hoc, ve coniectu-

conicctura probabile est, trophæum aliquod Romanorum firit sub posterioribus Imperatoribus, vel Athelstani Saxonis, cum Danmonios in potestatem redegisset, & Asyli ius Burienæ ædiculæ concessisser, eò quòd (vt fama est) victor

à Sillinis infulis hie appulisset.

Hinc fenfim in Austrum circumacto littore, sinus lunatus admittitur, Mountes bape vocant, in quo Oceanum auido meatu irruentem terras demerfisse fama obtinet. Huic incumbit Benfance emporiolum, Moulhole Britannice Port Inis. i. Infulæ portus, & Merkin.i.forum louis stationes malefida, & in iplo angulo, qui nomen sinui fecit Mons Michaelis, Dinfol olim, vt in libro Landauensi habetur, incolis Careg Confe, i. rupis cana, Saxonice Michely Top, i. Michae-

S. Michaels mount.

Laur. Noelus. lis locus, vt annotauit Laurentius Noelus, vir rara doctrina infignis, & qui Saxonicam maiorum nostrorum linguam desuetudine intermortuam, & obliuione sepultam primus nostra ætate resuscitauit. Scopulus hic est satis altus & confragosus, quoties ex alto se æstus incitat, aquis circumfluus, quoties recedit, terræ coniunctus; vnde loci ingenio fretus, Ioannes Oxoniensis Comes, non multis antè annis, in sedem belli contra Edwardum I I I. regem elegit, sed parum fæliciter. Eius enim milites à Regijs tentati, statim se dedidêrunt. In ipso verò iugo intra propugnaculum sacellum erat Michaeli Archangelo sacrum. Cellam ibi Guilielmus Moritonij Comes, qui latifundia in hoc tractu Guil, primi patrui sui munificentia tenuit, monacho vni,& alteri construxit, qui Michaelem co monte apparuisse prodidêrunt, quòd phantasma ad suum Garganum Itali, & ad fuum Michaelis montem in Normannia Galli certatim rapiunt, Ad huius radices patrum memoria, dum stannum effoderêtur, cuspides, secures, & gladij ænei lino inuoluta reperta erant, cuiusmodi effossa fuerunt iam olim in Germaniæ Hercinijs, nec ita pridem in nostra Wallia. Constat enim ex antiquorum monumentis Græcos, Cimbros, & Britannos armis æneis fuisse vsos, quamuis ex ære vulnera fint minus noxia, vtique, cui, vt ex Aristotele habet Macrobius, vis insit remedialis. Sed non erat illa ætas, perinde ac nostra in hominum perniciem ingeniosa. In subiectis rupibus, yt etiam passim per hæc littora, fetificat Pyrrhocorax,

Arma enea.

Cornish Chough.

roftro

rostro & pedibus rubentibus cornix, non Alpibus peculiaris, vt existimauit Plinius. Quam incendiariam esle auem, & furunculam deprehendêrunt indigenæ. Ignem enim clanculum ædibus fæpè fubijcit, nummulófque fublegit, & abscondit.

Hoc in loco, maxime contrahitur regio, quasi in 18thmum, vix enim quatuor milliaria hine ad superum mare, si-

ue Sabrinianum interiacent.

ım

0-

us

or

us

11iic

cè

cs li-

lis

C-

na

m

us

&

n-

10

is,

d

m

a-

11-

tu &

)-

d

m

m

a

r-

31

Š

a

.

Ad Austrum verò statim à Michaelis monte protuditur Cherfoneffus, ad cuius ingreffum Deilfton cernitur, Hellas patria lingua ob falfam aquam affusam, oppidum fignandi stanni priuilegio celebre. Nec ita procul inde sepimentum militare visitur, (barth patria lingua vocant) è congestis fine cemento faxis magno ambitu conftructum, cuiulmodi & alia hinc indè occurrunt, Danico bello, vt credimus, pofita. Nec diffimile est, munitionibus illis Britannorum, quas rudes, & informes Saxorum compages, vocat Tacitus. Chersonessus autem ipsa, quæ satis magna est, & viculis referta, Deneg appellatur, MENNA proculdubiò illa, quam Menna. ex Cornelio, nescio an Tacito, annalium scriptore, Iornan- Meneg. des in Geticis describit, & Mamma in nonnullis exemplaribus concipitur. Est enim (vt verissime inquit ille) in extrema Britannia parte, metallis plurimis copiofa, herbis frequens, or his feracior omnibus, que pecora magis, quam homines alant. Quòd tamen metallis etiam plurimis copiosam effe dixerit, nunc ita est indiga, vt iam olim exhausta videatur. Hæc nautis hodie the Lifard vocatur, Prolemæo Danmoniorum promontorium, Ocrinum. & OCRINVM, Æthico in sua portentosa Geographia, O-CRANVM, Oceanique occidentalis montibus annumeratur. An ab Ocra, quod, vt Sextus Pompeius habet, confragofum montem fonat, non affirmarim: Ocrea tamen inter Alpes, Ocriculum, & Interocrea, à prærupto fitu, nomen traxêrunt. Verum cum Ochr, Britannice aciem sonet, quid si factam appellationem huic promontorio arbitrarer, quòd acuminatum fit, & in conum definat? Reducto ab hoc Me= neglittore, finus frequentibus, & angulofis receffibus portuosus occurrit Male fluuiolum recipiens, ad quem interius antiquum floruit oppidum V o L V B A, à Ptolemæo memo- Voluba. ratum : sed iam olim vel intercidit, vel nomen amisit, quod Falemouth.

tamen

Cemonis offi-

Roffia.

Foy.

tamen in Molemouth, fine falemouth portu nunc superest. Portus hic est æquè nobilis, ac ipsum Italiæ Brundusium, nauium capaciffimus, & tutiffimus. Fauces muniunt verinque castella, hinc S. Manditi ad Ortum, & illinc Pendinas ad Occasum, ab Henrico v II I. extructa; & inter hac a natura interpofita rupis ardua, & prærupta Crage ab incolis vocata, eminet. Portus verdiple, CENIONIS oftium Ptolemæo nuncupatur, à Geneu proculdubio Britannica dictione, que oftium & ingressum notat, idque loquitur Tregenie oppidum adiunctum, hoc est, si interpreteris, oppidulum ad oftium. Oppida interioribus huius portus finubus incumbunt nonnulla: Perpn celebris mercatus, 3 rme= nak Killegreworum fedes, Truro Cornwallice Trifen, Maiore, quem vocant, & privilegijs pro re metallica clarum, & Grampound, à portu dissunctissimum, Cui subijeitur ad mare Rolleland territorium, ita dictum, vt alijs placet, quafi rosetum, vt mihi videtur, quod ericetum sit. Hoc enim Ros Britannice fignificat. Vnde Rossie in Scotia, & Rossie alteri in Cambria nomen, tractus vrpotè fiticulofi, & aridi. Post hanc Rossiam statim Oceanus recedentes terras diffusiore sinu occupar, quem Erneardzaith bap vocant, id

est, si interpreteris, oppidum ad sabulum.

Vix duobus hinc milliaribus, quà famer flumen mari illabitur, fowp oppidum, Foath Britannice, crepidine porrecum iacet, bellis naualibus superiori ætate celebratissimum, quod & publica infignia testantur, quæ ex quinque portuum infignibus componuntur. Ad portum moles vtrinque habet ab Edwardo 1111. positas, Qui breui post tempore Fawensibus istis subiratus; quòd Gallico bello sopito, prædabundi Gallicam oram infeståssent, naues omnes, & apparatum nauticum adêmit. Interius ad eundem fluuium VZELIA Prolemæi fitum habet, quæ nomine non prorfus deperdito, Lestuthiell hodie dicitur, à fitu nomen fortira: collem enim editum occupauit, vbi Lestozmin est caftrum antiquum, nunc autem in conuallem translata subsidet. Vehel aut em Britannice idem sonat, quod altum & æditum, vnde & Vxellodunum Galliæ nomen habet, quod in monte situm, præruptum effet vndique oppidum. Pen-Vchel-coit,i.mons æditus in sylua, Britannica historia, hæc vo-

Vzella. Britanni literam x non babent.

Uxellodunum Gallie

catur,

It

i ...

ã

n 2

r

catur, quam nonnulli Exoniam esse volunt. Verum situs apud Ptolemæum & nomen superftes, Vzellam hanc esse antiquam contestantur. Nostra atâte, exiguum est oppidum, minusque frequens, proptered quod Fawey fluuius, qui superiori ætate, accedente mari augescere ad ipsum oppidum, & par nauibus subuehendis esse solebat, ita arenis ex Vnde Porms stanni fodînis alueum obstructum habet, (vnde omnibus in Cornwalles huius prouinciæ portubus obstructionis periculum,) ve vix minimis nauigiolis nunc sufficiat. Totius tamen Conuentus, fiue Comitatus primarium est oppidum, vbi Vicecomes (quem lex nostra Municipalis vocat) singulis mensibus caussas dijudicat, & Metallicorum præses suum carcerem habet : Signandi etiam stanni privilegio gaudet, beneficio, ve inquiunt ipfi, Edmundi Cornubiæ Comitis, qui ibidem olim palatium fuum habuerit. Sed Vzellæ huius luminibus inprimis officiunt duo oppida, Lefkerd ad ortum &ditiori colli impositum, forum celebre, & 25 odman ad Sep- Bodman. tentrionem vix duorum milliarium diverticulo, Bosuenna, ni fallor Britannice, & Bodminian, in antiquis chartis. Hoc celebratissimum forum, ciuibus frequens, & ædibus fatis exeultum, fignandique stanni privilegio clarum. Sed clarius olim, vt aliqui volunt, dignitate Episcopali, donec Dani horrificum illud bellum intulerint. Tunc enim oppido vi Martis perculfo, Episcopalis dignitas ad . Germans S.Germans translata, vbi ædicula S. Germano Antisiodorensi sacra, qui Pelagianam hæresim in Britannia repullulantem extirpauit. În qua cum pauculi sedissent Episcopi, Leuinus præsul Cridienfis, qui gratia multum apud Canutum Danum valebat, regia authoritate intercedente, obtinuit, vt suæ sedi coniungeretur. Ex quo tempore, vnus Episcopus, & huic prouincia, & Deuonia prafuit, qui nunc Exonia sedet, suffraganeoque suo hunc Germani viculum in sedem constituit. Nihil enim aliud hodie est, quam piscatorum viculus, qui satis copiosam exercent piscaturamin vicino Oceano, Liuero flumine præterfluente, & Tamara, qui Regionis est terminus. Hactenus australem oram, nunc Septentrionalem obeamus.

Septentrionale littus ab ipso Belerio promontorio, primum longo tractu arenosis cumulis aggeratum procurrit

Camelford.

S. Iies.

ad oppidulum lingula quadam in mare prominens, S., Jies appellatum, liæ mulieri Hibernice nomen acceptum ferens, olim Pendmas, subiectúmque sinum, in quem Dant fluuiolus influit, suo nomine adoptauit, qui nautis S. Jies bay vocatur. Hinc vtrinque spatiosior procurrit in ortum regio, & obliquiore slexu Septentrionale littus in Aquilonem tendit ad Dadstow vsque, nec aliud antiquæ note tota via habet, quàm in sabulo positum S. Pirano sacellum, qui Diuus etiam Hibernicus (si credere libet) decem Hiberniæ reges, & eorum exercitus tribus vaccis suis octo diebus aluit, & porcellos mortuos, nec non homines suscitauit, tandémque hic hominem ipse exuit.

Padftow.

Camelford.

Non procul hine Alan flumen, qui & Canel, à tortuofo meatu; (Hoc enim Camillis denotat) placide in superum fretum defluit, qui ad fuum oftium Daoftow emporiolum babet, contracte pro Detrokitow (vr in fanctorum historijs legitur,) à Petroco quodam Britannico in diuos relato. qui hic Deo vacauit, cum antea Loderic, & Laffenae vocaretur. Ad huius Alani fontes, Camelfozd, alicabi Baffelford, viculus cernitur, Camblam olim dictum iudicat Lelandus, qui Arthurum Hectorem nostrum ibi cecidisse seribit. Fragmenta etenim (vt prodit ille) armorum, annuli, 2nea equorum ornamenta, nonnunquam ab agricolis ibieruuntur, famáque tot fæculis conferuata, infignem hoc locoffragem factam fuisse prædicat. Extant etiam versus, in nescio quo medij temporis poera, de Cambala cruore effufo inundante, in prælio Arthurij contra Mordredum. Quos subijcere non pigebit, cum Musis non omninò inuitis scripti videantur.

Naturam Cambala fontis
Mutatam stupet esse sui, transcendit inundans
Sanguineus torrens ripas, & ducit in aquor
Corpora casorum plures natare videres,
Et petere auxilium, quos vndis vita reliquit.

Certè (vt hoc de Arthuro non negem,) apud Marianum, Britannos & Saxones, anno instauratæ salutis, 820. sunesto prælio hic concurrisse legi, vt Marti sacer hic locus videatur. Et si verum sit, Arthurum hic cecidisse, idem littus ilki

fuit

fuit fatale, quod natale. Ad littus enim proximum Tindagium, Arthuri illius magni patria exerta quafilingula fedet, verinque fluctibus in finum reductis, Embagel hodie ap- Tindagel. pellant, nunc tantum fplendida ruina, olim castrum magni- Arthuri locus ficum, de quo quidam cecinit.

5,

m

ul

g

m

0

Q-

n,

1-1-

-

o

n

n

Est locus Abrini sinuoso littore ponti Rupe situs media, refluns quem circuit astus, Fulminat hic late turrito vertice castrum, Nomine Tindagium veteres dixére Corini.

In eadem deinde ora, quæ minus fœcunda, & fyluis nuda, mari obijcitur Botereaux castrum, corrupte Besca Botereaux. stle vulgò, à Dominis de Botereaux conditum, qui tres bufones nigricantes scuto argenteo gestabant, quorum hareditas per Hungerfordos ad Hastingorum familiam est devoluta.

Vnde in altum euecta terra ita ad Boream prominet, vt XXIII.milliaria hic in latitudine inter duo maria colligat regio, quæ hucusque in angustias quodaminodo coarctata processit. In hac maxima latitudine TAMARA flumen, Tamara fl. nunc Camar, haud proculà Septentrionali litrore fontes aperiens, celer, & fremens ad meridiem curfum agit, multis riunlorum alueis auctus, per TAMARAM oppidum a Prolemæo memoratum, nunc Camerton, & a ripa remotius Lanstuphadon, id est, fanum Stephani, vulgo Laun Launceston. fton, olim Duneuer, oppidulum niridum cliuo surgenti adfixum. Recentius hoc nomen à S. Stephani monasterio affumpfit, quod Reginaldus Cornwalliæ Comes circa annum Domini 1150, extruxit, cui operi Episcopi Exonienses humano affectu plus nimis abducti & feducti, infensiùs aduersabantur, dum suæ iurisdictioni anxie timerent. Hodiepublico pronincia carcere, & fape Affifie, quas vocamus, est notissimum. Inferius iuxta Saltath quondam familiæ Valtortorum sedem, mercatoribus satisfrequentem, Liuerum fluuium admittit, ad quem illud S. Germano facrum. visitur oppidum, Inde verò rectus solidusque in Oceanum: exit, portum efficiens Camermozth in vita Indracti dictum: cum iam Cornubiam à Deuonia diuiserit. Hunc enim Athelstanus rex limitem inter Britannos Cornubienses, &

fuos

suos Anglos statuit postquam è Deuonia Britannos submouisset, vt testatur Malmesburiensis, qui Tambram vocat, & hodie etiam Deuoniam à Cornubia disterminat, vnde Alexander Nechamus in Diuinæ sapientiæ laudibus.

I

Loegria Tamaris divisor Cornubiaque Indigenas ditat pinguibus isiciys.

De Vrsula magnas sanctitatis virgine hinc oriunda, quam m, cum xr millibus virginum marty-Attila ille Dei rio affecie de Constantino illo, quein immunda Leane Danmoniæ tyrannicum catulum vocat Gildas, dicant historici, instituti enim non est mei. E Britannici sanguinis Comitibus folim Cadocus vltimus Cornwalliæ Comes memora. tur, qui, vt Heraldicæ artis periti tradunt, clypeum nigrum globulis aureis distinctum gerebat. E Normannico autem fanguine Comes primus erat Robertus Moritonius, Guilielmi Conquestoris ex Herlotta matre frater, cui successit Guilielmus filius. Sed cum ille à Roberto Normanno contra Henricum primum Angliæ Regem staret, in prælio captus, & libertatem, & honores amisit, suffectusque in eius locum Reginaldus Henrici primi filius naturalis, qui cum diem fine prole obijffet, successorem habuit Ioannem Regis Henrici secundi filium, qui posteà etiam Rex Angliæ inauguratus. Huius filius Rex Henricus III. fratrem Richardum hoc honore ornauit, qui nonnullos Germaniæ Septemuiris ita pecunia expugnauit, vt anno 1257. in Romanorum Regem eligeretur, vnde de eo peruulgatus est versiculus,

Nummus ait pro me, nubit Cornwallia Roma.

Sed cùm in Germania omnia intestinis bellis slagrarent, imperio se abdicauit, & in Angliam citò redijt, vbi desunctus, filium Edmundum in Cornwalliæ comitatu successorem reliquit: quo sine sobole sublato, Edwardus, qui postea Rex Angliæ, eius nominis secundus, hunc titulum à patre accêpit, cúmque iam rex esset, Petro Gauestono Vasconi contulit, qui eius adolescentiam corruptelarum illecebris irretierat. Cùm verò ille ob principem corruptum, & alia scelera capite truncaretur, successit Ioannes de Elham, Edwardi 11. silius natu minor, quo etiam, sine sobole, mortuo, Edwardus 111. Cornwalliam in Ducatum erexit, Edwardúmque

Comites Corn-

wardumque filium fuum bellicis laudibus principem cumulatiffimum, anno Chrifti 1336. Ducem Cornwalliæ dixit, Duces Corn-Ex quo tempore, Wallix Principes, fuêrunt itidem Corn- wallia. walliæ Duces, qui in actionum quibusdam formulis, rebus metallicis, naufragorum bonis, & portorijs iura Regalia habuêrunt. Sed hæc planiùs & pleniùs docebit Richardus Carew de Anthonie non minus generis splendore, quam virtute, & doctrina nobilis, qui huius regionis descriptionem latiore specie, & non ad tenue elimat.

Sunt in hoc Comitatu parachia 161.

Denshire.

164

at.

de

m

y-

ne 11,

1-2.

m m 1-

it

3.

7-

)-1-

is

1-

n

1-

n

ITERIOR, quam dixi, Danmoniorum regio, Denshire vulgò nunc dicitur, Britannis Cornwallenfibus Deunan, Cambrobricannis, Duffeneynt, Saxonibus Deuenrhine, vnde facta Latina appellatio Denonia,& contracta il-

la, qua vulgus hominum veitur, Denshire, non à Danis, ve scioli quidam acerrime contendunt. Regio, quæ vt maiori latitudinis incremento virinque quam Cornwallia excurrit, ita vtrinque portubus accincta commodioribus, necminus stanni venis dines, præsertim qua Occidentem spectar, pratis distincta lætioribus, syluis vestita frequentioribus, adificijs, oppidisque refertissima: gleba autem alicubi perinde exili, quæ tamen benigniùs colono respondet, si rei rusticæ prudentiam, agendi voluntatem, & impendendi facultatem conferre possit. Nec alibi ferè in Anglia maiorem impensam terra exigit, plurimis enim locis quodammodo sterilescit, nisi arena è mari inspergatur, quæ ad fœcunditatem efficax, quasi animam glebis infundit, atque in locis à littore remotioribus carius emitur. In hac describenda primum Occiduum latus, quod Tamara perstringit, inde Australe, quod Oceano incumbit, perlustrabo: ab hoc per Orientalem limitem, quo Dorcestriam, & Somersettiam attingit, ad Septentrionale littus, quod Sabriniano freto vrgetur, me recipiam.

HI

Lidford.

Hengston hill

Tauistoke.

Prelectiones lingue Saxonice.
Plimmouth.

TAMARA, qui regiones has disterminat, primum 10 fluuiolum ab ortu, hospitio excipit, ad quem Lioston, emporiolum tenue, & Libfozo nunc viculus, olim celebre oppidum Danico turbine anno 997. concustum, quod (vt in illo libro, quo Angliæ lustrum condidit Guilielmus primus scribitur) non alio tempore, nec alia ratione, quam Londinum censeri solebat. Indè æditum montem longè protentum suspicit, henzer Tooun Marianus vocat, Hengistique montem interpretatur, vulgo Bengston hill dicitur. Qui Stanni venis satis est fœcundus, locusq; solennis, vbi septimo, veloctauo quoque anno, Cornwallia, & Deuonia metallici frequentes conuenire soliti erant, & suis de rebus confilium inire. Ad hunc, anno falutis DCCCXXXV. Britanni Danmonij, qui Danis in auxilium adscitis, in Deuoniam irruperant, vt Saxones, qui eam sui iuris fecerant, exturbarent, miseranda strage, ab Egbrichto rege, ferè ad internecionem, vt author est ille Marianus, sunt occisi. Inferius Teanum fluuiolum recipit Tamara, ad quem Ceauistoke, vulgò Cauiftoke floret, comobio quondam celebre, quod Ottgarus Deuoniæ Comes Edgari regis focer, vir incomparabili tum animi, tum corporis fortitudine, virginibus facris anno Christi 961. extruxit, Locus, vt inquit Malmefburiensis, amanus opportunitate nemorum, copiosa piscum captura, Ecclesia congruente fabrica, flunialibu: ripis per officinas decurrentibus, qui suo impetu effust, quicquid inuenerint super flusm deferunt. Sed triceffimus tertius ab hoc condito vix agebatur annus, cùm Danica incensum tempestate deflagrarit; refloruit tamen, laudabilique instituto, auitæ nostræ linguæ, Saxonicam dico, quæ iam in desuetudinem abijt, lectiones in hoc víque ad patrum memoriam habebantur, ne quod nunc euenit, huius linguæ cognitio intercideret. Recepto iam Teauo, Tamara proxime suum ostium accedit, vbi Plimu fluuius se vnâ in Oceanum euoluit, noménque oppido incumbenti Dimmouth fecit. Olimenim, vt accepimus, Sutton vocabatur, & superiori seculo, ex viculo piscatorio in oppidum amplum, ciuiúmq; frequentia vrbis æmulum, quale nunc cernitur, excreuit : portusque commoditas hoc effecit qui maxima nauigia in finum minime deductis velis admittit, tutissimámq; statione nauibus quantumuis magnis

Ø.

m-

p-

in

us

di-

n-

ue

ui

ti-

ne-

us

n-

m

12-

neiùs

se,

od

m-

us

cf-

111-

ser-

de-

tur

re-

æ,

es

od

oto

li.

do

us,

rio

m,

OC lis

g-

nis

nis tam in Tamara, quam Plimo præbet : & ad vim hostilem arcendam fatis est munitus. In medio enim oftio infula S. Michaelis prejacet, quæ & fuas munitiones habet. Ipfe verò portus ad oppidum vtraq; ex parte munitur,& catena interposita, cum opus fuerit, clauditur, molésque ad Austrum obijcitur, & in colle proximo castrum à Valtortis, vt creditur, ad quos maxima pars oppidi olim spectauir, positum. In quatuor tribus totum est oppidum descriptum, Wardes, noftra lingua vocamus, quibus omnibus Maior, fue Prætor præficitur, ab Henrico vi. constitutus, & sub eo fingulis tribubus Capitaneus quondam præpositus erat, quorum quilibet & suos pedaneos magistratus habuit. De fabulosa illa Corinei cum Gogmagog Gigante, hoc in loco colluctatione, sat sit, quia credere non libet, vnum & alteru ex Architrenio de Gigantibus nostris versiculu adiungere.

Hos auidum belli robur Corineus Auerno Pracipites misit, cubitis ter quatuor altum Gogmagog Herculea suspendit in aere lucta, Anthaumque suum scopulo detrusit in aquor.

Scopulus verò ille, è quo Gigantem detrusum, ferunt, the ham nunc dicitur, qui collis est inter oppidum, & Oceanum interiectus, in cuius fummitate, quæ in amænissimam planitiem sternitur, gratissimus vndiquaque patet prospectus, & in nauigantium voum Index nauticus, quem Compafsum dicunt, longè pulcherrimus erigitur. De hoc nihilaliudest quod attexam nisi regnante Guilielmo Ruso, Ealphegum Sacerdotem eruditu, & coniugatum hic floruisse. Nec enim ante annum 1102. facerdotibus vxores in Anglia interdictæ fuerunt. Tunc Anselmus Archiepiscopus Cantuar, facris literis, & naturæ vim intulit, & (Henrici Huntingdonenfis verbis vtar) Anglorum facerdotibus vxores antea Vxores facernon prohibitas prohibuit. Quod quilusdam mundissimum visum, dottbus in Anquibusdam periculosium, ne dum munditias viribus maiores appete- glia primim rent, in immunditias horribiles ad Chrictiani nominis summum dedecus inciderent.

interdicta.

A Tamara, vnde littus Australe incipit, spatiosa grandi fronte procedit regio viq; ad stert promontorium, (hoc enim fignificat Saxonicum illud,) sed quam primum se re-H 2 duxerit

Totnes.

duxerit littus, Dert fluuius erumpit, qui per squallida montana, è quibus scatet, Dertmoze indè dicta, deiectus ruit, arenásque ex fodinis, qui sensim alueum opplent, deuoluit vique ad Cotnes vetustum oppidulum, quod in declini montis ab occasiu ad ortum propendens, mænibus olim caftróque, vt credunt incolæ, à Zouchæis munitum. Baronum enim Zouchæorum patrimonium erat, donec Ioanne Barone Zouchæo proscripto, quòd Richardi tyranni partes fouisset, R. Edgecombo viro nobili, & prudenti, vt accépi, elar. giretur Henricus VII. Adiungitur huic oppido Burgus Pome. rye, vulgo Wery Domerve, à Pomeriorum nobili inprimis hoc tractu familia, quæ paulò magis ad Ortum suum caftrum perelegans habuit à ripa remotius. Ab hoc Cotnes, littus vicinum olim Totonesium dictum fuit, Brutumque illum nostræ gentis authorem ad hoc appulisse Britannica tradit historia, Hanuilianúsque, vt Poëta illam sequutus, cecinit:

Inde dato cursu, Brutus comitatus Achate, Gallorum spolys cumulatis nauibus aquor Exarat, & superis, auráque fauentibus vsus, Littora sælices intrat Totonesia portus.

Sedille Dert, quem dixi, fluuius, cum Totonefij pontem

reliquerit, ad quem arenas è fodinis vnà deuolutas exaggerat: nihil præter fertiles agros vtrinque videt, donec fessus ad ostium deuenerit, cui colle porrecto imminet Dettemouth, ex portus commoditate, quem castella duo desendunt, mercatoribus, & instructissimis nauibus frequens. Pretorem habet à Iohanne rege concessum, Brianósq; dominos quondam agnouit, séq; subinde contra Gallos strenuè desendit. Anno enim Christi 1404. Dominum de Cassell Gallum, qui commercia hoc tractu latrocinijs præcluserat, & Plimmouth succenderat, dum hunc locum inuaderet, à rusticis & mulierculis interceptus, atque cum suis intersectus. Hinc resugientia ad Septentrionis mare subsequitur littora, magnóq; secessu sinus admittitur, qui x. plùs minùs mill. pass. in circuitu colligit, Tozbaye hodiè dicimus, viculúmque eodem nomine adpositum habet, Brue-

rorum quondam sedem, qui primis Normannorum tempo-

ribus,

Dertmouth.

onuit,

luit

cliui

caum

Ba-

s fo-

lar.

me.

mis

caeg,

e il-

ica

us,

em ge-

lus

rt=

n-

ns.

lo-

C-

a.

u-

a-

115

c.

ùs

1-

C-

0-

ribus, magni nominis fuerunt. Paulo superius Teigne= mouth viculus ad oftium Teigni flu.vnde & nomen, occurrit, ad quod Dani, qui ad Britanniæ fitum, & aditum explorandum præmissi erant, primum circa annum salutis 800. Dani primum egreffi, occifoque loci præfecto,omen futuræ victoriæ cæ- ingreffi. pêrunt, quam posteà per vniuersam insulam summa cum immanitate exercuêrunt. Interiúsq; ad eundem fl. adsidet Bilhops Tegenton, fic appellatum quod ad Episcopos spectarit, in quo, quia erat asylum, Ioannes de Grandisono Burgundus Episcopus Exoniensis quasi præsagus futuri, pulcherrimas ædes extruxit, ve haberent successores (ex eius testamento loquor) vbi caput suum reclinarent, si forte in manum regis eorum temporalia caperentur. Verum tantum abfuit vt confilium eius expleretur,vt successores,& his ædibus,& alijs omnino iam exciderint.

Ad fextum inde milliare I s A C A, fine rectius I s C A flu- Ica A. men, cuius meminit Ptol. magno oftio in Oceanum fe immittit, Britannis Isc, Saxonibus, & nobis Et, fortasse ab Hesk, i. ab arundinibus, quæ ad eius ripas fœcundiùs nafcuntur, & inter aquaticos frutices principatum tenent, quarum tegulo Septentrionales populi, vt Britanni, tecta Plinius. operiebant, & nauium commissuras ferruminabant. Hic flu. ab Ermoze fquallenti, & infœcudo iuxta Sabrinianum fretum solo, quod Somersettésis censetur agri, ad Austrum descendens per Ewifozoton, à vado duplici dictum, nunc Teuerton, campos fatis lætos perftringit, duobúfq; precipuis augetur fluuiolis, Credeno ab Occidente, & Columbo ab Oriente. Ad Credenum in primitiua Saxonum ecclesia, sedes floruit Episcopalis in eiusdem cognominis oppido Cridiantun, nunc Birton, quod natale folum Winifridi illius, siue Bonifacij, qui Hassones, Thuringos, & Frisios Germaniæ ad Christum convertit: nunc tantum mercatu minus frequenti, & Exoniensis Episcopi ædibus notum. Columbus flu. qui ab Oriente venit, Columbton oppidulum, quod suo nomini adoptauit, alluit, ab Alfredo Rege filio suo iuniori, olim testamento legatum. Iámque Ischa grandior, sed diuortijs ludens magna cum molarum opor-

tunitate, I s C A M vrbem allabitur, cui nomen relinquit, vn-

de Alexander Nechamus:

Vrbs hæc I s c a Prolemæo dicitur, Antonino, I s c a

DVNMONIORVM, pro Danmoniorum, alijs falso Augu-

fa,quasi legio Secunda Augusta ibi egisset, cum illam Isca

Exonia fama celeberrimus Iscia nomen Prebuit.

Ilca Danmomiorum. Excefter.

mificat.

Silurum stationem egisse, infrà docebitur, Saxonibus Exanecear Ten, Anglis hodiè Excester, olim Monketon, à monachis, Latinis Exonia, Britannis Cacrisk, Caeruth, & Pen-Caer, quid fig- caer, i, vrbs primaria. Caer enim, vt femel hoc admoneam, apud nostros Britannos vrbem sonar, vnde Hierosolymam Caer Salem, Lutetiam Caer Paris, Romam Caer Ruffayne appellitant. Sic Carthago Punica lingua, Cartheia, teste Solino, dicebatur.i. Noua ciuitas. Syris itidem, Caer, vrbem fignificaffe accepimus, à quibus cum totum terrarum orbem incolis refertum fuisse in confesso sit, linguam quoque posteris reliquisse, tanquam futurarum matricem probabile videatur. Vrbsista, vt inquit Malmesburienfis, licet folum adiacens humidum, & fquallidum, vix steriles avenas, & plerumque inane folliculum sine grano producat, tamen & sua magnificentia, incolarum opulentia, & conuenarum frequentia, omne ita abundat commercium, vt nihil ibi frustrà desideres, quod vsui esse existimes. Sedet autem ad Orientalem Isca ripam, molli, & clementer ædito colle ad Orientem, & Occidentem decliui, fossis & mænibus fortissimis cincta, turribus frequenter interpolitis, ambituque suo M. D. passus colligit longè hinc inde procurrentibus suburbijs, ecclesiásque parochiales xv. numerat, & in ipsa altissima parte propè portam Orientalem castrum haber Rugemount dictum, quondam Regum Westsaxonia, posteà Comitum Cornubia sedem, nunc tantum antiquitate, & fitu commendatum. Subiectæ enim vrbi, & regioni vndique minatur, periucundóque fruitur in mare prospectu. In Orientali vrbis parte ecclesia primaria cernitur, speciosis ædibus circumsepta, ab Athelstano rege, ve priuata loci historia testatur, Diuo Petro fundata, monachisque referta, quam demum, monachis Westmonasterium traductis, episcopali dignitate Edwardus Confessor ornauit, Cornubienfi, & Credienfi sedibus huc translatis, Leofricumque Britonem primum constituit Episcopum, cuius

CA

124-

Cæ

X-

1, à

en-

, a-

am

ip-

ıli-

ig-

m

0-

ile

d-

42

a,

41

3.

1-

ius successores templum & ædificijs, & redditibus adauxêrunt, Guilielmusque Bruer, qui ab eo nonus, Decanum, & xxIIII Præbendarios induxit. Quo tempore Isca in Romani imperii ius concessit, non certe constat, tantum enim abest, vt à Vespasiano expugnatam affirmarim, quòd Monumethensis afferit, cum sub Claudij imperatoris auspicijs in Britannia, ve inquit ille, fatis monstrarêtur :ve vix dum fuisse conditam existimem: Antoninorum tamen temporibus fatis celebris videatur, ad hanc enim, nec vlteriùs sua itinera hac in parte prosequutus est Antoninus. In Anglofaxonum potestatem, ante annum ccccixv. ab eorum in Britanniam ingressu non deuenit, tunc enim temporis, Athelstanus Britannos, qui aquo anteà iure cum Saxonibus yrbem incoluissent, tota ciuitate deturbauit, vltrà Tamaram submouit, vrbémque vallo, muro ex quadrato lapide, & propugnaculis circumdedit. Ex quo tempore, vt plurimis beneficijs à Regibus fuit affecta, & inter alia, vt nunquam nisi cum Londino, & Wintonia tributum conferret (hoc.in regis Guilielmi Victoris libro legimus:) ita varijs afflictata fuit subinde ruinis, Danica dilacerata rabie, anno reparatæ salutis 875. sed grauissimè à Suenone Dano, anno salutis 1003. perfidia Hugonis cuiusdam Normanni vrbis præfecti, ab Orientali ad Occidentalem portam prostrata, vixque reflorère cœperat, cum Guilielmus Conquæstor arctissima obsidione incingeret, nec satis habuêre ciues eo tempore portas claudere, sed procacibus etiam verbis in ipsum iaculati sunt, verum decidente muri parte (quòd diuinitus obtigisse historici antiqui referunt) deditio statim subsequuta. Posteà tribus obsidionibus pressa fuit, quas tamen omnes facilè elusit. Prima ab Hugone Courtnæo Deuoniæ Comite, bello illo intestino inter familiam Lancastrensem, & Eboracensem; altera à Perkino Warbeccoimaginario, & scenico principe, qui vltimæ sortis iuuenis, Edwardi IIII. filium se ementitus periculosum bellum concitâuit; tertia à seditiosis Cornwallensibus, anno Christi, 1549. cum ciues omni rerum inopia grauissimè conflictati, in fide perstiterunt, donec Ioannes Baro Russellius illos obfidione exemerit.

Sed ex his hostibus non tantum damni fecit I s c A, quan-H 4 tum tum ex molibus quibufdam, (meares vocant) quas I s c Az fluminis aluco Edwardus Courtnæus Comes Deuoniæ ciuibus infensior obiecit, quæ ita omnem nauibus ad vrbem aditum præcludunt, vt merces iam inde à viculo @ ope= tham, tribus ab vrbe milliaribus, terreftri itinere deferantur. Nec submouentur illæ moles, licet Comitiorum Parlamentariorum iusserit authoritas. Antiquæ Oxonienses tabulæ, quòd ad Geographicam rationem spectar, Iscam longitudine, xIX. Gr. XI. scrup. latitudine, I. Gr. XL. scrup. definiunt. Vrbs etiam hæc, ne hoc omittam, tres Duces habuit, Ioannem scilicet Hollandum, quem Richardus rr. quod frater effet vterinus, Exoniæ Ducem creauit, filium eius Henricum, & Thomam Beaufort è familia Lancastrensi; Marchionémque vnicum Henricum Courtnaum eo honore ab Henrico v 111. exornatum, sed huic Marchioni, & primo illi Duci, magna fortuna magnam concitauit tempestatem, quæ illos rerum nouarum studio abreptos, citò fubuertit.

Duces Exo-

Hinc ad ipsum ostium nihil est antiquæ memoriæ, præter Exminster, quondam Examinister, ab Alfredo rege filio iuniori legatum, & Douderham castrum, Courtnæorum sedem, ab Isabella de Fortibus constructum: Altera verò ripa ipsi ostio adsidet Examinuthe piscatorum oppidulum, vnde ansractuose in ortum procurrit littus per Budeley, Sidmouthe, & Seton, portus olim nobiles, quibus arena reciproco sluctuum meatu congesta ita obtenditur, vt hanc commoditatem penè omnino iam eripuerit. Ad illum verò Seton, Ax fluqius, tenui admodum alueo se exonerat, quum Axaminister alluerit oppidum Saxonicorum regum tumulis tantummodò in antiquis monumentis celebre, & in ipso prouinciæ limite situm. Hinc enim Orientalis limes per ignobiles vicos obliquè tendit ad fretum Sabrinianum, quod nunc legamus.

Axminster.

Primum verò à Cornwallia littus, quod se in Sabrinianum fretum longè exporrigit, HERCYLIS PROMON-TORIVM Ptolemæo dicitur, nominisque tantillum conseruat, Hertypeint hodie dictum: oppiduláq; habet Herton, & Hertlond Nectani sanctuli reliquijs olim clarum. In cuius honorem monasteriolum hic erexit Gytha Godwini

Herculis Promontorium.

Comitis

C

c

d

AR

ci-

m e=

n-2-

a-

n-

ii-

ıt, d

15

i;

)-Sz

ò

e

Comitis vxor, que Nectanum, tanquam Neptunum coluir, eò quòd eius meritis maritum, efferatam tempestatem eualisse, credulo errore sibi persuaserat. Huius promontorii nomen fidem fabulæ admodum speciosæ fecir, Herculem nimirum in Britanniam aduenisse, & nescio quos Gigantes debellaffe. At verum fi fit, quod Mythiologi afferunt, Her- An Hercules culem nullum fuiffe, sed per eum humanæ sapientiæ vim Britanniam denotari, quâ superbiam, libidinem, inuidiam, & id genus adient. monstra superamus: vel si per Herculem, Solem, vt Gentium Theologi, & duodecem illos labores ab Hercule exantlatos, xII notare figna Zodiaci volunt, quæ Sol annuo cursu permeat, viderint ipsi quid dixerint. Ego tamen Herculem fuisse libens credo, imò cum Varrone, vel x L I I I. concederem, quorum omnium gesta vni Alcmenæ filio afcribunt; in animum tamen inducere non possum, Herculem huc penetrasse, nisi fortè poculo illo Oceanum nauigarit quod Nereus sibi dederat, de quo Athenæus. At inquies. Franciscus Philelphus in epistolis, & Lilius Giraldus in Hercule suo illud affirmauit. Ignosce, quæso scriptores illi recentiores me mouere, sed non demouere possunt, quum Diodorus Siculus ex vltima antiquitatis memoria Græcorum res perseguutus, disertis verbis afferat,nec Herculem. nec Liberum patrem vnquam Britanniam adijsse. Quare persuasissimum mihi est Herculis nomen huic loco inditum velà Græcorum vanitate, velà Britannorum religione. Hi (gens bellicofiffima) fortes viros maxima cum admiratione suspexerunt, & monstrorum domitores summo loco habuerunt; Illi autem quicquid vbique magnificum in Herculis claritatem retulerunt, & quoniam ille multum peregrinatus est, qui peregrinabantur, illi facra facere soliti funt, eidémque loca ad quæ appulêrunt, confecrare. Hinc apud Campanos Herculis petra, apud Ligures Herculis porsus, apud Germanos Herculis lucus, apud Mauritanos, Galatas, & Britannos Herculis promontoria.

Recedente ab hoc Herculis Promontorio littore, vno ostio, duo, quæ sola sunt in hâc Septentrionali orâ, flumina fe effundunt, Comzidge scilicet,& Cam. Comzidge non procul à promontorio, quod dixi, ortus, in Orientem alueum agit Ockimque recipiens qui Ockhamptonia mercatorio oppidulo

Bediford.

Berftaple.

oppidulo nomen fecit, & Richardi de Brionia olim Baronia erat, subitò flexus Septentriones petit per Courington. cui nomen impertit, collis supercilio illi longo tractuimminens; & 2Bedyford hominum frequentia, pontéque faxeo arcuato opere fatis celebre, statimque Tawo se insinuat, qui è regionis meditullio profusus per Chimligh mercatorium oppidulum non procul à Chettelhamuton viculo, vbi Hierytha Diua nupera requieuit primum defertur, Indeg; @awton præterlapfus, vbi Werstanus, & Putta primi Deuonie episcopi, circa annum salutis 906, sederunt, (vt vir eruditus, & de Antiquitatis studio optime meritus D. Ioannes Hookerus in suo de Episcopis Exon. libello testatur.) ad Berstanle properat, quæ iampridem Traceiorum sedes. Mœnibus olim incincta, nunc verò nudata, castróg; à Iudhelo de Totenais munita, qui clientelari jure multos in hoc agro redditus à Guilielmo primo accepit. Cúmque ibi pontem magnificum à Stamfordo Ciue Londinensi constructum superauerit, Towridgi aquis auctior Sabrinianum mare petit. An verò Chimligh illa, fit kinwith castrum cuius meminit Asserius, non facile dixerim. Adhoc enim litrus, eius nominis castrum erat situ terraru

ab omni parte, præterquam ab ortu, tutissimum, ad quod, An. Christi Decetxxix. Hubba Danus, qui multis eladibus Anglos satigarat, confossus occubuit. Locus deinceps hubblestom ab historicis nostris vocatur. Vexillóque Danorum, Reasan dicto, tune potiti sunt Angli. Quod luben-

tiùs adnoto, quia ex fabella apud Asserium Meneuensem,

qui hæc prodidit, colligi potest, Danos coruo pro insignibus vsos suisse, quem inuicto (vr putabant,) omine, Lothbroci

Denorums vexillum.

Denonia Co-

Danici filias in vexillo acu pinxisse tradunt.

Prima Normannici imperij infantia Rex Guilielmus primus Richardum de Brionia è nepti sua natum, hæreditarium Deuoniæ Vicecomitem, Baronémque de Dhehampton instituit, verum ille paucos post annos sine prole obist, & Henricus primus Baldwinum Reduersium, siue de Riparis primò Dominum de Ewissozoton, & Dinnton, posted Deuoniæ Comitem de terrio, vt illa ætate loquebantur, Comitatus denario creauit, qui cum à Matilde Augusta contra Stephanum staret, in exilium proiectus: filij tamen eius Richardus,

mia

on,

im-

que

nsi-

igh

ton

er-

tta

nt,

tus

te-

10-

ca-

ire oit.

n-

or n= m. rū d, us ps a. nn, is ci chardus, & Guilielmus de Vernon dictus, successerunt: & post hos vnus & alter Baldwinus, ex eâdem, vt videtur samiliâ. Deinde Guilielmus Fortius, sue de Fortibus, Comes Albemarlæ, qui Baldwini vltimi filiam duxerat, cuius vnica filia Edmundo Lancastrensi in vxorem data, maritum hoc titulo auxit. Sed cùm illa sine liberis obijsset, Hugonem Courtnæum regio Francorum sanguine natum, cognationéque superioribus Comitibus connexum, Rex Edwardus 111. Deuoniæ Comitem creauit, cui nouem Comites suo ordine successerunt, (vno Stassordo bellis ciuilibus ab Edwardo 1111. interposito) Vltimus verò Courtnæorum, Edwardus nobilissimus, & optimæ spei adolescens immatura morte, nostra memoriâ, in Italia obijt, Optimi enim quíque (vt Quadrigarij verbo vtar) minime diurnant.

Continentur in hôc agro Parochiales ecclesiæ. 394.

Roximos Danmonijs ad Ortum Dyrotriges statuit Prolemæus, qui, yt author est Asserius, Dur-gweir Britannis, eorúmque regio Doppetta Saxonibus, yti nobis hodie Dopsetshire. Nomen illud Britannicum Dyrotriges à Dour, quod illis aquam, & Trig quod incolam denotat, enatum yideatur, quasi aquæ, siue maris

accolæ. Saxonicum etiam illud Donretta idem valet ex vtráque lingua conflatum, Setta enim Saxonibus incolere sonuit, vnde monticolas sua lingua Dunrectan, & nemoris incolas in Germania Holtsatten dixerunt, quòd inter nemora habitarent. Eodémq; planè sensu Durgweir, id est, viri maritimi Britannicè vocabantur. Etenim vt à Septentrione agro Somersettens, & Wiltoniens, ab occasii Deuoniensi, ab Ortu Southantonensi terminatur, ita ab Austro qua longissime protenditur, tota est maritima, Oceano Britannico per L. plus, minus milliaria anfractuofo littore incumbens. Gleba verò est fertili, quà Septentriones spectat sylue & saltus diffunduntur, vnde crebris & herbidis collibus, qui numerofos ouium greges pascunt, gratis pascuis, & frugiferis conuallibus ad littus vsque descendit, quod nunc describendo legam, quum non alia commodior occurrat ratio.

In ipso statim à Deuonia limine Lyme prærupto in colle oppidulum primum hoc littore se exhibet, quod vix portus nomen sibi vendicet, licèt piscatoribus sit frequens, nauiúmque stationem (Cobbe vocant) subiectam habeat scopulis,& proceris arboribus à vi ventorum satis tutam. Iuxtà carrus sluuius se euomit, vbi Carmouth viculus sedet, ad
quam prædatoria Danorum audacia belli naualis sortuna
prosperè vsa, binas victorias ab Anglis reportauit: primum
Egberto, anno salutis 831. & octauo post anno, Æthelwulso
superato. Inde in agro optimæ cannabis feraci, Burtpost
duobus sluuiolis confluentibus interponitur, quod sunibus
nauticis.

Cannabis op-

Or.

tuit

cft

nis,

Ta

die

Bri-

à

rig

ım

ris

let

us

n,

ıt,

17-

m

ab

ta

6

)-

r-

IS

t,

r

nauticis, & rudentibus ducendis, iampridem ita celebre fuit, vt priuata, ad præfinitum tempus, lege cautum fuerit, non alibi funes, quibus Anglica clatfis vteretur, contorqueri. Nec hoc portus nomen tueri possit, licet in fluminis, quo alluitur, offio collibus verínque conclufo, natura quafi confultò portum molita fit, & quodammodo efflagitet, vt ars, & opera adhibeatur. Flexuoso hinc meatu longè se immittit littus, aggerq; Chefill dictus, ex arenis agglomeratis, freto Chefil tenui interfuso, per Ix.mill.paff. obductus prætenditur, qué Auster, cum ingruit, plerumq; interscindit, & Aquilo è contrà cofolidat. Hoc aggere Doztland quondam infula, nunc Pordand. continenti adnectitur, cuius antiquius nomen plane later, nifi, vt Saxonibus Potland fit dicta, quod Wermouth, portui obiaceat, ita olim ab eodem toey fluuiolo VIND E- Vindella. LIS nomineta fuerit. VINDELIM enim infulam hoc in mari statuit Antoninus, quæ si ab hac alia suerit, inuestigent alij. Hæc vergente Saxonum imperio (nec anteà à scriptoribns memoratur) Danorum rabiem, si qua alia, subinde experta est. Sed Danico bello extincto, in ecclesia Wintoniensis possessionem cessit. Cum enim Emma Ed- Historia Canwardi Regis, & Confessoris mater, cuius fama dubia, læsæ mar. pudicitiæ cum Aldwino Wintoniensi præsule insimulata, in summo Wintoniæ templo, nouem ignitos vomeres nudis pedibus illæsa pressisset (quod Ordalium tunc dictum, & co Ordalium exatempore vsitatum examinis genus erat) seque ita expur- minis genus. gaffer, vt clariorem ad posteros tanto miraculo pudicitiam fecisset. Illa in rei memoriam Wintoniensi ecclesie nouem predia, & Edwardus filius, pænitentia ductus, quòd matrem in tam iniquam quæftionem postulasset, hanc insulam cum alijs redditibus donauit. Vix vII. milliaria ambitu colligit, margine scopulis celsior exsurgit, medio verò subsider, sparsim habitatur, frugum satis ferax, ouibus pascendis commoda, syluis adeò indiga, vt fimo bubulo sole exsiccato pro ignis fomite vtatur. Incolæ faxis funda librandis omnium Anglorum peritiffimi, intérq; algas Ifidis plocamon fæpiùs reperiunt, qui, vt author est è luba Plinius, frutex est ma- Hidis Place rinus, corallio non dissimilis, sine folijs, præcisus mutato mos. colore in nigrum durescit, & cadens facilè frangitur. Ad Ortum vnicam haber ecclesiam, pauculásq; contiguas do-

Purbecke.

Odium nouer-

Poole.

mos, ad Septentrionem, castrum ab Henrico vi 11. extru-Etum, quod etiam ingressum portus wepmouth defendit. Oppidulum illud eft ad Dep tenuis fluuioli oftium, cui è regione altera ripa adfidet Melcombe Regis cognomina. tum portu tantum divisum. Que suis seorsim superba privilegijs, æmula olim fuerunt, nunc autem, quod in vtriúfque rem sit, Parlamentaria authoritate coaluerunt. Inde rectà littus porrigitur, per Durbeche insulam, quam vocant, ma. gna ex parte ericetum, & faltuofam, damis, ceruifq; refertam, in cuius medio castrum vetus Coaffe, diu cum vetustate colluctatum, iam victum tempori cedit, quod nouercalis odijtestis admodum infignis: Ælfritha enim vt filio fuo Etheldredo ad regnum viam muniret, in priuignum Edwardum Anglorum regem, cum ipsam ex venatione hic inuiseret, percussores immisit, eiusque cæde sceleratissima nouerca oculos pauit : cuius facti infamiam fera pœnitentia, sanctimoniali habitu, & cœnobiorum extructione eluere mirum in modum postca sategit. Durbecke hæc infula vocatur, quod mari, nisi ab occasu, circumfunditur, ad Ortum enim pelagus ripas infle-Ait, & angusto admodum littorum diuortio, cui insula propugnaculi instar interius obijcitur, irrumpit, magnamque in latitudinem finum aperit, cui impendet ad Boreale latus in peninsula 10 mle vrbecula, quæ superiori sæculo è care-Ao, & pauculis piscatorum casulis in frequens emporium, maximis opibus affatim opulentum, edificiífq; exornatum pulchris emicuit, Nomen verò factum existimarunt nonnulli, quòd finus ifte subiectus, quasi stagnum sedentibus aquis videatur, cuiusmodi Dole nostra lingua vocamus. In huius sinus occidentalem angulum frome nobilissimum huius tractus flumen euoluitur, fic vulgus vocat. Saxones verò, teste Asferio, Fnau dixerunt, vnde cum sinus iste Fraumuth olim diceretur, crediderunt posteri frome effe flumini nomen, sed Fpau illud Saxonicum, vt coniectura probabile est, à vetustiore Britannico nomine Vari profluxit, vt Thrope à Thorpe, &c. Varia enim fluminis huius antiquum viderur nomé, nam ad frontes Enarthot habet, i.si interpreteris, Variscaturiginem. Hi fontes ferè sunt ad occiduum agri limitem, vnde in ortum aquas agit, non procul

u-

it.

è

a-

i-IC

2

1.

13

1-

0 n cul à Cerne monasterio, quod ædificauit Augustinus ille Anglorum Apostolus, cum Heil Gentilium Saxonum idolumibi comminuisset, superstitionumg; tenebras sugasset. Sub hoc aliquanto inferius Varia fluvius infulam spargit, & Durnovaria. DVRNOVARIAM videt, id eft, oppidum ad Variam fl. vel Dorcheller. fluminis traiectus, vt alij interpretantur, DVRNIVM, & DYNIVM Ptolemæo pro exemplarium varietate dicividetur, nunc vulgo Dozchefter. Primarium totius conuentus censetur oppidum, nec magnum tamen, nec speciosum, mænibus Danorum iam olim furore nudarum, qui passim circa oppidum tumulos quosdam aggesserunt. Vetustatis autum expressa vestigia indies ostendit, viæ scillcèt militaris, fiue prætoriæ aggerem, & Romanorum Imperatorum nummos æreos, & argenteos, Doni Regis denarios vulgus hominum ibi vocat, quem oppidi conditorem fuisse ex nomine suauissime somniant. Hinc Varia præterfluit Byndon, Saxonice Beanoune, vbi Kinegilfus, anno 614. ancipiti bello Britannos vicit. Iampridem Domini de Marney villa erat, nunc Vicecomitis titulu Thome Howardo è Norfolciesi familia præbet, qui vxorio iure amplam Marniorum, & Neubourorum hæreditatem hoc in agro creuit. Target viculu posteà Varia allabitur, qui etiam ad Varia nomen afferendum facit, & ad ipsum oftium War= Warham. ham imponitur, Saxonice peaneham, id est, habitatio ad Variam. Oppidum tutiffimo vndíq; fitu, nifi ab Occafu, ab alijs partibus fluminibus Trento, Varia, & mari circumfeptum, olim murorum ambitu, officina monetaria, ciuium frequentia, & castro munitissimo, vsque ad Henrici I I. tempora, florentiffimum : fed iam inde bellis, fortuitis incendiis, maríque paulatim portus commoditatem subducente, tantum non concidit, & allium copiose in ipso antiqui oppidi sinu profundit. Hoc etiam oftio vna se eijcit Erent fluuiolus Afferio dictus, nunc verò accolis Diodle, à cuius Septentrionali ripa vix ad tertium milliare parietinas vetusti cœnobij Middletoni vidimus, quod Athelstanus Rex fundauit, vt fratris Edwini manes expiaret, cui & regnum, &vitam præripuerat. Quum enim sollicita illa regnandi cupiditas omnem iustitie memoriam ex animo extirpasset, miserum adolescentulum regni hæredem designatum, cum

seruulo actuariolæ omnibus armamentis nudatæ commisit, vt quod ipse delinqueret, vndis ascriberet, qui dolore euictus, & sui impotens inde se præcipitem in mare immisse.

Cæterum ve regrediamur ad Occiduam agri partem. Ad Varia, fiue Fromi fontes Blackamoze saltus olim arboribus densus, nunc rarior, copiosam admodum præbet venationem, & adiunctum habet oppidum Shirburne, hocest, si interpreteris Fons limpidus, in collis deuexo positum, habitantium frequentia, & positionis gratia, vt inquit Malmesburiensis, suave, nunc verò totius huius Comitatus frequentissimum est, & lanificio maximum questú facit. Anno reparatæ falutis DCCIIII. fedes hic Episcopalis constituta. Aldelmúsque primus consecratus Episcopus, sed post annos CCCLXX. Sarisburiam Ofmundus hanc fedem tranffulit, Shirburnámque suis successoribus, ad quos eriamnúm spectat, in secessium reservauit, è quibus Rogerus Poërius castellum munitum construxit in Orientali eius parte, cui palus ampla olim subiecta, nunc oppleta in letissimum pratum conuertitur: Ecclesia verò, quæ cathedram Episcopalem habuit, statim à translatione ad comobium recidit, magnámque vetustatis speciem præ se fert, quamuis non multis antè annis, tumultu inter ciues, & monachos exorto deflagrarit, quod adustus in saxis color etiamnum planissimè loquitur.

Magis ad Ortum Sture flumen clarissimum desertur, tincarum, & anguillarum inprimis fæcundum, è sex sontibus in agro Wiltoniensi ebulliens ad Sturton sedem Baronum de Sturton, qui inde sibi nomen adsciuerunt, & hos suos sontes, in clypeo suo gentilitio arcola aurea transuerse interiecta gestant. Vbi primum hunc agrum intrauerit, stillingham saltum intersluit, & à tertio milliari shaftse burp salutat ædito colli assixum, Britannis olim caer Paladur, vt salsò putat vulgus, & Septonia, Saxonibus Sceap terby piz, forsitan à Pyramide sacra, quæ illis scheat dicebatur: Aquilæ vaticinantis de Britannici imperij conuersione sabella historicis nostris locus hic est notissimus. Nonnulli enim Aquilam auem, alij virum Aquilam dictum, Britannicum imperium, post Saxones, & Normannos ad veteres Britannos denuò recasurum hic prædixisse volunt,

Shirburne.

Shaftsbury.

Aquilevatieinium. qui vel Saturno hoc esse vetustius contendunt, cum tamen ab Alfredo constructum, & Sanctimonialiú æde ornatum fuisse sit certo certius. Malmesburiensis enim monachus fua ætate lapidem verustum ex muri ruinis, in Sanctimonialium capitulum translatum prodidit, sic inscriptum.

ANNO DOMINICA INCARNATIONIS ELFREDVS REX FECIT HANC VRBEM

DCCCLXXX. REGNI SVI VIII.

ıi-

c-

it.

n.

r-

et

e,

G-

1-

e.

0

a.

1-

1-

n

5

11

-

-

n

0

Hanc inscriptionem libentiùs adiunxerim, quod in omnibus, quæ vidi exemplaribus, defideratur, præterquam

vno folo D.Burghlæi fummi Angliæ Thefaurarij.

Iam Sturus Sturminfter petit, id eft, monafterium ad Sturum. Exile oppidum humiliore fitu, cui pente faxeo coniungitur Pemton castrum vbi moles magno labore aggesta eminet, sed castrine tantillum præter nomen superest. De his nihil antiquius legerim quam quod Elfredus Rex Sturminfter filio fuo inniori legauerit. Hinc 23 landford forum multis habitatoribus frequens adit, & cum suis flexibus alluerit, citato cursu ad antiquissimum oppidum VIN- Vindogladia. DOGLADIAM, cuius meminit Antoninus properat, quod Saxonice pinbunnham, vulgo winburne, & à monasterio Winburne. windurnminster, exacteque hinc ad Dozchester xvI. milliaria numerantur, quot inter VINDOGLADIAM, & DVRNOVARIAM interponit Antonini Itinerarium. Nomen verò à fitu factum conijcio, quòd inter duo flumina intersidet. Windugledy enim Britannice inter duos gladios fonat. Fluuios autem à Britannis gladios peculiari phrafi appellari Milfordici portus nomen Britannicum Aberduglediau docet, id est, ostium duorum gladiorum, eò quód duo flumina Clediau, id est, gladij dicta, influunt. Nomen item recentius à fluminibus ductum videtur, Winburne enim coaluit à particula antiqui nominis Vin, & Saxonico Burne, quod illis rinum fignificat, & eius adiectione foliti Burne quid funt Saxones loca ad flumina denominare. Oppidum ip- Saxonibus. fum ad collis ramentum seder, amplum, & magna habitatorum multitudihe refertum : Saxonico faculo celeberrimum fuit, nec alia, credo, de caussa, quam quod Romanæ maiestatis tum temporis, præ se tulerit indicia. Anno DCCXIII. Cuthburga Ina Occidentalium Saxonum Regis

foror, cum coniugij pertæsa, viro suo Northumbriæ Regi repudium missset, monasterium virginibus hîc posuit, in quod superioriætate Præbendarij sunt introducti, & nostra memoria Reginaldus Polus Cardinalis, Decanus institutus. Ethelredus Rex Angliæ in hoc conditur, ad cuius tumulum, qui non ita pridem restauratus videtur, hæc legitur inscriptio:

IN HOC LOCO QVIESCIT CORPVS S. ETHELREDI REGIS WESTSAXO. NVM MARTYRIS, QVI ANNO DO. MINI DCCCLXXII. XXIII. APRILIS, PER MANVS DANORVM PAGANO.

RVM OCCVBVIT.

Hic enim princeps longe optimus frater Alfredi, cum acerrimo prælio Danos ad Wittingham exciperer, dum faucij integris, & viui mortuis cumularentur, vulnere accepto occubuit. Posted cum Dani malis artibus Anglos inter se bello committere conarentur, & coniunctionem inter Regem Edwardum Seniorem, & Athelwaldum eius patruelem dirimerent: Athelwaldus regnandi libidine percitus, & auerfissimo à Principe suo animo, hoc oppidum quantis potuit operibus communiuit. Sed vbi primum Edwardus cum suis accessit, & ad Babburp castra posuit, ille fuga se ad socios Danos proripuit. Babburp autem ille collis est oppido impendens, castrúmque olim habuit Regum Visisaxonum fedem, quo tempore Baooanby niz vocabatur. Nunc verò fuis ruderibus sepultum iacer, villamque habet kingston Laceiorum dictam, quòd ad Laceios Lincolniæ Comites vnà cum Winburna spectauit, à quibus hæreditario iure vtrumque ad Lancastrensem familiam deuenit, quam sibi perbenignam fensit Winburna. Margareta enim Richmondia è Lancastrensi familia princeps pientissima, scholam ibi crudiendæ iuuentuti instituit. A Winburna Sturus Canfo20 præterit, sub qua non ita pridem Iacobus Baro de Montioy, rei metallicæ admodum studiosus Chalcanthum, quod Coperas vocamus; conficere cœpit. E qua etiam olim (vt est in Walfinghamij historia) Ioannes Comes Warrenniæ Aliciam Laceiam Thomæ Comitis Lancastrensis vxorem, magno cum famæ dispendio, & Angliæ in-

Badbury.

1317

commodo, (vt in nostris Annalibus videre est,) quasi per vim rapuit, & abduxit. Iam Durotriges relinquit Sturus, & Hantonensis agri nonnihil permensus, in Oceano tandem

holpitatur.

in

ra

u-

u-

31-

).

).

S,

).

1-

cij

C-

1-

m

li-

r-

iit

u-

ci-

do

m rò m

es re bi nm us ro nm es 2n-

1-

Quod ad Comites & Marchiones spectar, Guilielmus Dorsettie Co-Normannus, cum iam imperij in Anglia potitus effet, Of- mites, & Marmundum, qui Sagiensis erat in Normannia Comes, tùm chiones, Sarisburiensem Episcopum, tum primum Dorsettiæ Comitem, Cancellariumque fibi constituit, piam hominis Capgranine. prudentiam, & egregias artes admiratus. Longo post tempore Henricus 1111. Rex Angliæ Thomam Beaufors fratrem fuum Comitis Dorfettix, Ducisque Exonix titulo adornauit. Post eius fine prole obitum, Henricus vr. Edmundum ex eadem Lancastrensi familia, primum Marchionem Dorfettiæ, Ducémque postea Somersetti dixit, cui item successit Henricus filius. His bello intestino sublatis, Edwardus 1111. cum iam Lancastrensis familia quasi prostrata, Thomam Greium ex familia Ruthinienfi, qui gener eius (Grei enim matrem Rex duxerat) Dorsettiæ Marchionem creauit,cum amplissimam Bonuillorum hæreditatem iure vxorio in hoc agro & vicinis creuisset. Hunc sequuti sunt codem honore Thomas filius, & Henricus è Thomanepos, qui etiam Dux Suffolcia, sub Maria Regina ob læsam maiestatem supplicio affectus, serò didicit, quanti sit periculi in Regiam familiam nuptijs inseri,& spem fouere ambitiosam.

Hic Comitatus Paracias 248.numerat.

Belga è Belgis Gallia.

Belgavnde diëti. tem,ibi expulsis Gallis, consederant, & inde (vt idem author habet) in Britanniam prædæ, ac inferendi belli causa transièrunt, omnésque ijs ciuitatum nominibus appellabantur, quibus orti ex ciuitatibus, cò peruenerunt; & bello illato ibi remansêrunt, atque agros colere cœpêrunt. Quo verò tempore huc commigrarunt, non liquet, nisi forte Dinitiacus Suessionum Rex, qui ante Casarem floruit, huc Belgas suos traduxerit. Magna enim partis cum Galliarum, tum etiam Britannia imperium obtinuit ille. Vnde etiam Belgarum factum sit nomen, non satis explicatum, Hubertus Thomas Leodius vir apprime eruditus opinatus est Belgas esse vocabulum Germanicum, ideo quod Germani Gallos, & Italos Wallen, & nonnulli Melgen appellitent. Ioannes Goropius Belga à Belgica dictione Belk duci contendit, que illis iram significat, quasi facilius, quam cateri in bilem exardescant. Sed cum Belgarum nomen non ex illa lingua petendum videatur, qua hodie Belgiogermani vtuntur, & eadem fere est, cum nostra Saxonica

(à Saxonibus enim profluxit, quos in Brabantiam, & Flandriam Carolus Magnus traduxit) ego illis neutiquam side abrogare statui, qui ex antiqua Gallica lingua, que nostris Britannis serè incorruptamanet, deducunt, & Belgas dici volunt à Pel, quod illis remotum significat. Totius enim Gallia erant remotissimi, & vt à cultu, & humanitate provincia, sic etiam situ, & sede longissime aberant: & Poëta, Morinos Belgica populos remotissimos esse innuit, cùm cecinit, Extremíque hominum Morini. Sed ad Belgas nostros, qui longè latéque habitârunt per regionem Somersettensem, Wiltoniensem, Hantoniensisque agri partem interiorem, accedamus.

Somerletihirs.

7-

1-

m

à

i,

n

li

it

is

Omersettensis Comitatus, vulgò somersetshire, ampla sanè & opulenta est regio, Sabriniano freto à Septentrione tota pulsata, ditis admodum soli, nusquam non ad fruges, aut pabula eximiè fertilis, incolis frequentissima, & portuum commoditate satis scelix. Nonnulli

nomen inditum credunt, quòd aura sit ibi lenis, & quasi æstiua, cóque sensu Glad ar haf Britannis hodiè dicitur, vocabulo è nostra lingua translato; nec temerè, vt enim æstate
verè æstiua regio, sic non immeritò hyeme, hyberna dicatur, ita tota madescit, vliginosa, & palustris, non sine maxima itinerantium molestia. Veruntamen nomen proculdubiò à somerton totius conuentus olim maximè celebrato oppido impositum credam ego, cùm Asserius author
imprimis antiquus hunc agrum Somerunensem passim vocauerit.

Ad Sabrinianum fretum (quà hic ager Danmonijs est confinis) primum occurrunt postock, Saxonice Populocan, & Watchet, olim Weccopport, nauium stationes,

I 3

Dunstor Castle. quas anno D C C C L X X X V I. Danica tempestas grauissimè perculit. His interponitur Dunftoz castrum, loco depreffiori, & collibus, nifi, quà mare prospicit, vndique conclufum, à Moionis quondam huius agri Comitibus constru-Aum, à quibus ad Luterellos deuenit. Huic adiacent duo viculi duobus indigitibus facri, Caranton alter vocatur à Carantoco Britanno : alter S. Decombes à Decumano, qui è Southwallia foluens, huc appulit, in vasta (vt antiquo. Agonali legitur) solitudine, frutetis, & vepribus obsita, densitate Suarum in longum, & latum spaciose porrecta, montium eminentia educta, valliumque concavitate mirabiliter interrupta, vbi mundi vanitati valedicens, à sicario transfossus divinum honorem apud imperitum populum consequutus est. Inde. ad Stertpoint prominet fensim littus, vbi duo totius agri maxima flumina coflua, vno oftio se euoluunt, V ZELLA æstuarium Prolemæo dicitur, ab Juell flumine, quod iam antequam huc devenerit, nomen deposuit. Oritur verò inter Durotriges, & quamprimum Somertunensem agrum ingreditur, Euell forum frequens suo nomine donar, riuulumque recipit, ad quem Camalet mons accliuis, & afcensu difficilis, in cuius vertice visuntur intermortui castri expressa vestigia, & egestæ terræ vallum triplex, quod suo ambitu x x. iugera includit. Incolæ Arthuri Palatium dicunt; Romanorum autem opus fuisse, Romanorum numismata indies eruta docent. Quo autem nomine illis notum planè ignoro, nifi sit, quod Nennij Catalogo Caer Calemion, pro Camelion transpositis literis appellatur.

Camalet.

Ischalis.

Iuellus flumen hinc I s C H A L I N à Ptolemæo memoratum petit, nunc Jueltester, Nennij catalogo, ni fallar, Pontauel Coit, pro Pont Iuel Coit, id est, Pons ad Iuell in sylua, Florentio Wigorniensi Giueltester, foro & antiquitate sua tantum hodiè celebris, olim amplam susse ex ruinis apparet, & sub ingressum Normannorum tuta & munita, Siquidem anno salutis M L X X V I I I, cum Angliæ optimates nefaria opprimendi Regis Guil. Rusi consilia inissent, vt Robertum eius fratrem Normanniæ Ducem in Regiam dignitatem eucherent, Robertus Moubraius vir bellicosus, cum Bathoniam succendisset, acritèr, verum srustrà hanc oppugnauit, sed quod ille non poterat, tempus nunc

nunc tandem quodammodo expugnauit.

·f-

u-

u-

10

à

0,

10 .

te

7-

oi

n

C

ri

n

Paulò inferius Inellus, & Pedredus confluentes infulam amnicam moliuntur Muchelney, id eft, Infula magna, dictam, in qua parietinæ vifuntur veteris monasterij, quod Athelstanum Regem construxisse memorant scriptores. Dedzed, vulgo Barret in ipso australi prouinciæ limite promanans, obliquiori alueo per Crockherne, Saxonice Chuenne, & Dedderton, olim Dedzidan Inæ regiam, cuinomen fecit, delatus, hic Iuello influit, nomenque eripit. Quum in decursu à 111. ad Ortum milliari, Montem Acutum salutarit, quem Comes Moritonij frater Guilielmi Montacute. primi vterinus, qui cœnobium ibi posuit, sic dixit, eò quod sensim in acumen exurgit; antea enim Logozesburg vocabatur. Pedredus hinc limofam planitiem persecans in Septentriones contendit per Langport mercatum non infrequentem, & Autre ex tuguriolis paucis viculum, qui melioris notæ oppidum fuisse videatur. Cum enim Alfredus Danos ita prælio fregisser, & obsessos ad deditionem subegisset, vt iurauerint se quamprimum ex suis ditionibus cessuros, & Godrum corum Rex christianitatem, vt inquit Afferius, subire promiserit: illum hoc in loco magna pompa de sacro baptismatis fonte leuauit. Hinc ab occasu Thonum fluuium recipit Pedredus, qui longè in occidua agri parte, proximè Deuoniam exortus lætissimos rodit agros per Wellington defluens, quod nunc mercatorium est oppidulum, Edwardi autem Senioris tempore terra fex erat manen- Charta Edw. sium, cum ille vna cum Lediard, quæ duodecem erat manentium Shirburnensi episcopo concederet. Inde leni, modicoq; lapfu Thonton, vulgò Taunton alluit. Hoc elegans cer- Taunton. tè oppidum, & lætifimo fitu, crebris nitidifq; villis circumseptum, & vt verbo dicam, huius regionis alter ocellus: vbi Ina Rex Occidentalium Saxonum castrum construxit, quod Desburgia eius vxor solo æquauit, cum Eadbrichum Australium Saxonum Regem inde exturbasset, qui iam sui iuris fecerat, & tanquam fræno domitæ gentis vteretur. Inde quà Thonus Pedredo se infinuat, insulam amnicam efficit Wethelingaeg olim Saxonice dictam, id eft, Nobilium infula, nunc vulgo atherney, que non minus Ælfredi Athelney. regis latebris nobis nota, cum iam Danus omnia permif-

ceret, quam Italis Minturnensium paludes Marij latibulo. Alfredus Rex. Regi enimilli (vt Poeta antiquus de ipso cecinit)

> Mixta dolori Gaudia semper erant, spes semper mixta timori.

Si modo victor erat, ad crastina bella panebat, Si modo victus erat, ad crastina bella parabat.

Cui vestes sudore ingi, cui sica ernore

Tincta iugi, quantum sit onus regnare probarunt.

Et percommodum sanè erat hæc insula latibulum. Stagantibus vrique aquis & refusionibus inaccessa est (quas Latino-Saxonico vocabulo Gronnas Afferius dixit) Pontem olim habnit inter duas arces ab Elfredo constructas, alnetum etiam permaximum capris, & feris plenum, sed solidam terram vix duobus ingeribus latam, cui imposuit ille monasteriolum, cuius (Malmesburiensem, non me audis) machinam totam quatuor postes solo infixi suspenderunt, quatuor cancellis opere sphærico, in circuitu ductis. Non longe ab hac collectis aquis solitarius Pedredus pererrauit, sed alterum ab Ortu socium riuum accipit, qui Somerton præterfluit, olim primarium totius Comitatus oppidum, vepote quod nomen fecit. Castrum Saxonico sæculo habuit, quod persuptis muris Ethelbaldus Merciorum Rex occupauit; nunc verò vincentibus annis ita ceffit, vt omnino disparuerit, & oppidum vix nomen tueretur, nisi ex foro Boario, quod à Festo Palmarum ad medium Iunium frequentissimum habet, vicini enim rei pecuariæ inprimis student.

Bridgwater.

Somerton.

Hoc suscepto fluuio, Pedredus noster 15 ziogewater petit, oppidum magnum, & incolis refertum. Nomen à ponte inuênit, quo flumen conjungere cœpit Richardus Bruer, vir magnus, & præclarus, regnante Henrico secundo, perfecitque immensis sumptibus loci Dominus T. Triuet, è Cornubia nobilis. Nec aliud habet, quo glorietur (cum castrum, quod Bruer ille construxit, iam ruinam minetur,) nisi quòd Comitatus titulo ab Henrico v 11. exornatum fuerit, cum Ægidium Daubeneium qui illi à cubiculo, Comitem de Bzingwater, creauit. Sub hoc, post pauca milliaria, vasto ostio in Sabrinianum fretum euoluitur Pedredus, quod, vt diximus,

Comes de Bridgwater.

diximus, V z E L L A æstuariú Ptolemæo dicitur, nonnullis Vzella. etia hodiè Euelmouth, sed Saxonibus Peonedan-mud, vbi, ve author est Marianus, palantem Danorum exercitum Ealstanus Episcopus Shirburnensis, circa annum salutis 845. fudit. Eodem etiam æstuario aliud obuium occurrit flumen, Brius nonnullis dicitur, qui oritur è sylua illa ampliffima, in Orientali huius agri limite, quam Britanni Cois Maur, Saxones Belwod dixerunt, id eft, interprete Afferio, Sylua magna, non procul à Den, ignobili viculo, vbi in Britannici nominis exitium, & Danorum cladem Mars conspirasse videatur. Keniwalchus enim Visisaxo ita secundo prælio hic Britannos attriuit, vt vix posted pugnandi copiam Saxoni fecerint: & multis post faculis, eodem loco, Edmundus cognomento Ferreum latus, Danos memorabili prælio deuicit, cum Danicum Canutum, qui regnum occuparat, vndig; agitaret. Hic fluuius primum 152uiton. à se cognominatum inuisit, Moionorum tumulis celebre, longéque per viculos defluens, nonnullis riuulis auctior lætos gramine campos irrigat, cúmque folum mollius inuenerit, quodammodo stagnat, insulámque ambit Auallon, à pomis Britannice olim fic dictam, postea Inis mitrin.i.vitrea infula, & eâdem significatione Saxonibus, Glar Tney, Latinisque Glasconia, in qua floruit monasterium Blastenbu= Glastenburv. ry, quod admodum antiquam repetit originem, à Iosepho scilicet Arimathensiillo, qui Christi corpus sepulchro mandârat, quemque Philippus Gallorum Apostolus in Britanniam misit, vt Christum prædicaret. Hoc enim & antiquissima huius monasterij monumenta testantur, & Patricius Vide Rom.in Hiberniensium Apostolus, qui xxx. annos vitam monasti- Britannia. cam hîc egit in sua prodidit epistola. Nec est cur hac de re paz. 33. ambigamus, cum antea docuerim Christianam religionem in prima enascentis ecclesiæ infantia huic nostræ insulæ illuxisse, & Freculphus Lexouiensis scripserit Philippum illum barbaras gentes, vicinafg, tenebris, & Oceano coniunctas ad scientia lucem, fideique portum deduxisse. Sed ad monasterium, & ex Malmesburiensis hac de re libello. Cùm antiqua illa ædicula à losepho posita vetustati tandem aliquando concederet, Deui Meneuensis Episcopus nouam cò loci construxit, quæ cùm iam etiam æuo fatisceret, duodecim

odecim viri à Boreali Britanniæ parte profecti, eam restaurârunt, tandémque Ina Rex, cùm regnum vectigale Pontifici Romano, imposito in singulas domos denario, secisset; hac demolita, magnificum admodum Christo, Petro, & Paulo construxit templum, in cuius suprema præcinctione hos versus describi curauit.

Syderei montes speciosa cacumine Sion A Lybano gemina, slore comante, cedri, Cœlorum porta lati duo lumina mundi: Ore tonat Paulus, fulgurat arce Petrus

Inter Apostolicas radianti luce coronas, Doctior hic monitis, celsior ille gradu.

Corda per hunc hominū reserantur, & astra per illum. Quos docet iste stylo, suscipit ille polo.

Pandit iter cœli hic dogmate, clauibus alter, Est via cui Paulus, ianua sida Petrus.

Hic petra firma manens, ille Architectus habetur, Surgit in his templum quod placet, ara Deo.

Anglia plaude lubens, mittit tibi Roma salutem, Fulgor Apostolicus Glasconiam irradiat.

A facie hostili duo propugnacula surgunt, Quod fidei turres vrbs caput orbis habet.

Hac pius egregio Rex Ina refertus amore, Dona suo populo non moritura dedit.

Totus in affectu diua pietatis inharens Ecclesiag, iuges amplisicauit opes

Melchisidech noster merito Rex, atg, Sacerdos, Compleuit vera relligionis opus.

Publica iura regens,& celsa palatia seruans, Unica Pontisicum gloria,norma fuit

Hinc abiens, illinc ----- fulget honore, Hic quog, gestorum laude perennis erit.

Primis

i-

t;

&

e

Primis his temporibus viri fanctissimi hîc Deo inuigilarunt, & præcipuè Hibernici, qui stipendijs regijs alebantur, Monachi an-& adolescentes pietate, artibusque ingenuis instruebant, tiqui. Solitariam enim vitam amplexi funt, vt maiore cum tranquillitate sacris litteris vacarent, & seuero vitæ genere ad crucem perferendam, se exercerent, Sed tandem Dunstanus subacto & versuto ingenio homo, cum malis artibus,& blanditijs in principum consuetudinem se penitus immerfiffet, pro his recentioris instituti monachos scilicet Benedictinos induxit, ipséque primus Abbatis nomine numerofo Monachorum gregi præfuit : qui à bonis, & pijs principibus plufquam regias opes confequuti, cum omni rerum affluentia sexcentis annis quasi regnassent (corum enim nutum vicini omnes spectarunt,) ab Henrico viii exturbati funt, monasteriúmque, quod iam in vrbeculam excreuerat, dirutum, & solo adæquatum. Antequam me hinc recipiam, accipe paucis, quod pluribus Giraldus Cambrenfis, Ariburus heoculatus testis, de sepulchro Arthurijin huius comiterio ros Britannis retulit.

Cum Henricus, secundus Rex Anglia, ex Bardorum Britannicorum cantilenis accepisset Arthurium Britannorum nobilissimum heroëm, qui Saxonum surorem virtute sæpe fregerat, Glasconie inter duas Pyramides situm esse, corpus inuestigari curauit : vixque iam septem pedes in terram defodissent, cum inciderent in cippum, sue lapidem, cuius aduersæ parti rudis crux plumbea, latiori forma, inserta: quæ extracta Epigraphen oftendit, & sub eo ad nouem ferè pedum altitudinem, sepulchrum inuentum, ex quercu cauata, in qua offa incliti illius Arthurij reposita. Inscriptionem autem ex Protypo, in Glasconiensi cœnobio quondam descriptam, propter literarum antiquitatem subiungendam putaui, barbarum quiddam, & quasi Gothicum præ se ferunt literæ, & eius ætatis barbariem planè loquuntur,quæ adeò fatalibus tenebris inuoluta erat, vt nemo fuerit, cuius scriptis Arthurij nomen celebraretur. Materies proculdubiò doctissimi viri facultate, & copia digna, qui tantum principem celebrando propriam etiam ingenij laudem consequutus suisset. Fortissimus enim Britanniciimperij propugnator hoc solo nomine vel infælicissimus videtur, quod sue virtutis dignum preconem non inuenerit. Sed ecce inscriptionem:

HICIACET SEP: VLTVSIHCLITVS REX:ART VRNS:IH IHSV LA:AVALO HIA:

Alia etiam si placet, etsi non longissimæ vetustatis monumenta, è Guilielmo illo Malmesburiensi habe. Illud quod clam plane omnibus eft libenter prædicarem, si veritasem exculpere possem : quid illa pyramides sibi velint, qua aliquantis pedibus ab ecclesia vetusta posita camiterium monachorum pratexunt. Procerior fane, & propinquior ecclesia habet quinque tabulatus, & altitudinem viginti sex pedum. Hæc præ nimia vetustate, etsi ruinam minetur, habet tamen antiquitates nonnulla spectacula, qua plane possunt legi licet non possint plane intelligi. In superiori enim sabulatuest imago pontificali schemate facta. In secundo imago regiam prætendens pompam, & literæ. HER. SEXI. & BLIS-WERH. In tertio nihilominus nomina. WEMCRESTE, BAN-TOMP. WINEWEGN. Inquarto HATE. WYLFREDE.& EANFLEDE. Inquinto, qui & inferior imago, & hac scriptura LOGWOR. WESLIELAS. & BREGDENE. SWELWES. HWINGENDES BERNE. Altera vero pyramis habet offodeeim pedes, & quatuor tabulatus, in quibus hac leguntur. HEDDE episcopus, & BREGORRED, & BEORWALDE. Quid hac significent non temere definio, sed ex suspicione colligo eorum interiis in cauatis lapidibus contineri offa, quorum exterius leguntur nomina

mina. Certe Logwor is procerto afferitur effe, de cuius no mine quondam LOGWERESBEORH dicebatur, qui nunc Mons Acutus dicitur. BEORWALDE nihilominus abbas post HEMGI-SELVM.

A Glasconia, tria quæ ibi confluent flumina, paludem efficiunt, & vno emissa oftiolo in Occasum vno aluco Vzellæ aftuarium perunt per Gedney moze, velvt alijs placet Godney moze, quam Dei insulam fignificare, & Iosepho Arimathenfi concessam fuisse volunt, deinde per mean= moze Alfredi villam, quam testamento Edwardo filio legarat, & paluftrem illam regioné longè excurrentem Bzent= merft, quam paluftrium ranarum regionem: vt eius oppidulum Bzentknol,ranarum monticulum interpretati funt Glasconienses Monachi.

Hinc ad Ortum Mendippi colles se longe latéque expli- Mendippe cant, Minerarios vocat Lelandus, & recte opinor, cum Dus hilles. neouppe in antiquis schidis dicantur, plumbi enim fodinis opulenti, & pascendis pecoribus apri. In his antrum est longo recessu, in quo putei quidam, & riuuli cernuntur, Dchie= Ochve hole. hole dicunt, de quo non minora fomnia fingunt accola, quam de suo Sybillæ antro in Appennino comminiscuntur Itali. Nomen proculdubiò inditum ab Ogo Britannica dictione, quæ antrum sonat, vti etiam à simili antro, simili vocabulo Euba a Infula olim O CHA dicta fuerit. Non procul Strabe. ab hoc, regnante Henrico VIII, aratro eruta fuit oblonga plumbi lamina in trophæum olim erecta, & fic inscripta.

TI. CLAVDIVS CÆSAR AVG. P. M.

TRIB. P. VIIII. IMP. XVI. DE BRITAN. Incidit hæc Claudij Tribunitia potestas v 1 1 1 in annum vrbis conditæ DCCCII. Antiftio, & M.Suillio Coff. quo tempore, P.Ostorium Britanniæ Proprætorem turbide res exceperunt. Ex hoc tempore liceat mihi quæso, bona cum venia ariolari. Hoc anno duo de Britannis Trophæa Claudium statuisse nummus ipsius Claudij antiquus, rei certifsimus testis demonstrat, in cuius priore parte hæc conceptainscriptio TI. CLAVD. CÆSAR AVG. P. M. TRI. VIIII. IMP. XVI. PP. OB.C. S. in auersa verò DE BRITA N N.ibíque expressus arcus triumphalis, cum equestri figura decurrente, & duobus tropheis, Qui

Cangi Brisannia populi.

verò fuerint hi Britanni deuicti, Tacitus docet: Claudium enim Ostorij auspicijs duas Britannicas gentes hoc anno deuicisse testatur, I CENOs scilicet & CANGOs: sed cum Iceni alio quasi sub sole iacent, quid si de Cangis minori inter Belgas nostras popello constitutum hoc fuisse trophaum, & CANGO sillos hic confediffe dixero? Non procul enim hinc est mare, quod Hiberniam aspectat, quo situille Cangos locat, & Cangorum nominis vmbra in nonnullis hoc tractu locis superesse videtur, in Cannington nimirum, & Canings regiunculis, fine Centurijs, in wincaun= ton, quod Cangton alibi dicitur, & Raingsham, quasi Cangorum mansio. Sed de his penes lectorem iudicium, ego tantum, ve dixi, ariolor, dum Cangos vestigijs in-

quiro.

Sub Mendippe montibus, ad Septentriones est Congersbury viculus à Congaro quodam viro singularis sanctitatis sic dictus (Constantinopolitani Imp. filium fuisfe comminiscitur Capgrauius) qui heremeticam vitam ibi duxit. Ad Austrum verò non procul ab illo antro, vrbecula Episcopalis subjicitur, olim vt habet Lelandus, Theodorodunum,nunc Welles, ita dicta à fontibus, qui passim in ipsa scaturiunt, vti etiam Susa Persia, Croia Dalmatia, & Pagase Macedonia, à fontibus nomina traxerunt : vnde & Fontanensis Ecclesia hac vocatur. Primas in hac Prouincia sibi suo iure vendicat tùm incolarum frequentia, tùm ædificiorum magnificentia. Templum habet ornatissimum & Collegium ab Ina Rege in Andreæ honorem conditum, & à viris principibus opimis prouentibus statim ditatum: inter quos Kinewulphus Rex loca quam plurima adiacentia, anno domini 766. conceffit, legimus enim in eius Charta, Ego Kinewulphus Occidentalium Saxonum Rex, aliquam terræ partem pro amore Dei, necnon quod verbo delendum est, pro aliqua vexatione inimicorum nostrorum Cornubiorum gentis, cum confensu Episcoporum, & Satraparum meorum, Dei Apostolo atque ministro eius Andrea humiliter ascribendo donabo, hoc est, ad augmentum collegy duo manent : prope flu. qui dicitur Welme. Hanc apposui tum propter antiquitatem, tum quod ex hoc fluuio aliqui locum nomen adsumpsisse existimarunt.

Splendidum admodum Episcopi palatium, & nitidæ Præben-

Welles. Stephanus in wrbid. & Barletins.

m

10

m

1-

-

1

e

13

i-

3

ſi

1,

i

Præbendariorum ædes templum incingunt. Præbendæ enim 27. cum Præbendiolis 19. præter Decanum, Præcentorem, Cancellarium, & tres Archidiaconos, ad hanc spectant Ecclesiam. Edwardi Senioris tempore Episcopalis hic sedes constituta. Cum enim Romanus Pontifex Edwardum illum sacris interdixisset, quòd Politia Ecclesiastica in occidua hac regni plaga apertè nutaret, ille qui se Ecclefiæ nutritium esse nouit, tres nouos erexit Episcopatus, Cridiensem scilicer, Cornubiensem, & hunc Wellensem, 905. cui Eadulphum primum præfecit Episcopum. Non multis post annis Giso huic sedi præfuit, quem Haraldus Visisaxonum. & Cantij Comes Ecclesiæ opibus inhians ita exagita- Historia Beuit, vt parum abfuerit, quin hanc dignitatem fustulerit, ve- thon, rum Guilielmus primus, deuicto Haraldo, Gisoni exulanti, & ecclesiæ iacenti dextram porrexit, Regnante deinde Henrico primo Ioannes de Villula Turonensis, cum Episcopus iam electus effet, sedem Bathoniam transfulit, que duz fedes in vnum coalescentes, suo vtraque titulo Episcopum ornat, vt vnus idémque Episcopus Bathoniensis, Wellensisque dicatur. Vnde Monachi Bathonienses, & Canonici Wellenses, quasi in aciem, dimicationemque venerunt, Interimque Sauanaricus Bathoniensis Episcopus, cum etiam Abbas effet Glasconiensis Glasconiam cathedra translata, 1193. Glasconiensis dictus erat Episcopus, sed cum eo hic titulus extinctus; Monachosque & Canonicos in gratiam tandem reduxit Robertus ille, qui Ecclesiæ suæ patrimonium in Præbendas divisit, & Decanum, Subdecanum, &c. instituit. Iocelinus etiam sub id tempus nouis ædificijs templum 120 & instaurauit, & auorum memoria Radulphus de Shrowsbery (vt aliqui vocant) elegantes ædes Vicarijs, & Cantoribus construxit, Episcopique Palatium muro circumdedit.

E montibus illis Minerarijs frome fl. oritur, qui in Ortum contendens per puteos carbonum illorum fossilium. quibus ad molliendum ferrum vtuntur ferrifabri, cum non multum viæ confecerit, in Septentrionem conuersus, limitis vice inter hunc, & Glocestrensem agrum fungitur, & farley Hungerfordorum castrum, non procul à Philling Mozton, foro celebrato, cui templum Philippo dicatum appellationem fecit, irrigat. Tandémq; Auonæ nobili flu-

mini

Bathe. Aque Solis.

mini se comittit, qui obliquiorem ripam agens statim antiquam vrbem inuifit, quæ à thermis Ptolemæo Y data Séque, idest, Aquæ calidæ dicitur, Antonino Aqvae Solis, Britannis Yr ennaint twymin, & Caer Badon, Saxonibus Babancerten, hat Bapan, & etiam avaletudinariorum concursu I kmanchester, id est, vrbs ægrotorum, nobis hodie Bathe, & vulgo Latinorum Bathonia. Subfider in planicie haud ita magna, & ex omni parte collibus pari quafi altitudinis fastigio obuallara, è quibus perennium riuulorum scaturigines in vrbem magno ciuium commodo descendunt. In ipfa vrbe tres calidi fontes ebulliunt (fulphure enim & bitumine aqua percolatur) qui efficaci remedio falutares funt corporibus que prauis humoribus torpescunt; sudoremenim calore suo proliciunt, & humorum contumaciam edomant. Non omni tamen hora funt salutares, meridie enim & nocte intempesta maxime feruent & exæstu-

ant, & fæda quædam turbidi ex imo fundunt, quibus temporibus clauduntur, nec quisquam ingrediatur, donec per emissaria sua se sordibus illis liberarunt, & expurgarunt. Maximus horum, qui Crucis Balneum vocatur, miti admodum, & temperato calore tepet: alter verò vix ducentis hinc pedibus, multo magis feruet, vnde whot bath, id eft,

Therme.

Minersac templum.

feruidus dicitur: & his contiguum est Nosocomium à Reginaldo Bathoniensi Episcopo positum, vt valetudinariorum inopiam subleuaret. Tertius in vrbis quodammodo sinu est, & Balneum Regium appellatur, iuxta ecclesiam Cathedralem, vbi antiquitus templum Mineruæ sacrum extitisse fama tenet. Certè Solinus Polyhistor de his procul-dubiò thermis loquens. In Britannia (inquit) calidi sunt fontes opiparo exculii apparatu ad vsus mortalium, quibus fontibus prasul est Mineruæ numen, in cuius æde perpetui ignes nunquam canescunt in fauillas, sed vbi ignis contabuit, vertitur in globos saxeos. Athenæus tamen author est omnia lauacra calida, quæ ex terræ visceribus naturaliter scatent, Herculi esse sacrata: & nescio que Herculis antiqua imago anguem manu constringentis, hic in mænibus, inter alia vetusta monumenta temporis iniurià iam planè deformata, cernitur. Sed ne de hoc contendatur, demus, si placer, cum Herculi, tum Mi-

neruæ balnea fuisse dicata. A Græcis enim proditum est

Palladem

e

C

-

3

5

Palladem Herculi post labores exantlatos lauacra primum subministraffe. Satis erit si ex Solini authoritate euicero. cum his fontibus Mineruam, fiue Palladem præfuisse prodat, hanc vrbem effe, quam Britanni Caer Palladur sua lin- Caer Pallagua dixerunt, hoc est, vrbs Palladiæ aquæ, si Latinè interpreteris; apposite enim res, nomé, & significatio conspirant. Harum inventionem referunt fabulæ nostræ ad Britannorum regem Bleyden Cloyth, id est, Bleyden Magus, quam pro- Britami Mababiliter dixerint alij. Magiam verò tantis ceremonije Bri- gia dedui. tannos olim celebrasse, author est Plinius, vt eam Persis de diffe viderentur; ad vim tamen Magicam has thermas referre non ausim. Nonnulli ex nostris, sed aliud agentes, Julium Cæsarem inuentorem fuisse tradunt. Verumenimuerò serius ad Romanorum cognitionem peruenisse iudico, cum Solinus primus sit, qui de illis meminerit. Saxones autem circa annum 44. aduentu in Britanniam, rupto fædere, bellum iam restinctum instammantes, hanc yrbem obsidione incinx êrunt, sed cum Arthurius bellicosus superuenisset, ipsi Montem Badonicum occuparunt, vbi cum ab vl- Mons Badonitima spe, animis diu dimicassent, magno numero concidêrunt. Hie mons ille ipse videtur, qui nune Bannesoomne dictus, Watheston viculo iuxta hanc vrbem impendet, suósque etiamnum aggeres, & vallum ostendit. Nec longo post tempore, Saxones hanc vrbem aggredi ausi, Britannis diu relinguêrut. Verum anno reparatæ salutis DIXXVII. cum Occiduorum Saxonum rex Cewalin Britannos ad Deozham profligasset, armis, & operibus oppugnata, se primò in Saxonis fidem permisit : paucisque annis refota nouum nomen Atmancelter, multumque splendoris accepit. Osbrichus enim anno 676. virginibus facris monasterium, statimque cum in Merciorum potestatem venisfet, Offa Rex alterum templum construxit, quæ ambo Danico turbine cecidêrunt. Ex horum ruinis nouum posteà effloruit templum D. Petro sacrum, in quo Eadgarus cognomento Pacificus in Regem inauguratus, vrbi plurimas immunitates indulfit, cuius rei memoriam anniuerfarijs ludis ciues etiamnum celebrant. Sed non diuturna fuit hæc fœlicitas, statim enim ab ingressu Normanorum, Robertus Mowbrayus nepos Episcopi Constantiensis, qui seditionem KI non

Bathonie Comites.

non leuem in Guil. Rufum concitaffet, diripuit & succendit. Respirauit tamen breui, opera Ioannis de Villula è Turonibus Galliæ oriundi, qui cum Episcopus esser Wellensis, quingentis marcis (vt habet Malmesburiensis) hanc vrbem ab Henrico I. mercatus, Episcopalem cathedram huc transtulit, retento etiam Wellensis Episcopi nomine, nouúmq; templum in suam sedem posuit. Quo non ita pridem ruinam minitante, Oliuarius King Bathoniensis Episcopus aliud iuxta vetustum illud molitus est, quod solummodò inchoatum, nec dum perfectum. Iam inde verò floruit Bathonia tum lanificio, tum conuenarum frequentia, mœnibúsque se communiuit quibus antiquas quasdam imagines, Romanásque inscriptiones ad afferendam vetustatem inseruerunt, quæ ita iam lacunis præ vetustate laborant vt omninò legi non possint. Et ne quid ad Bathoniæ dignitatem deeffet, Comitis etiam titulo proceres nonnullos honorauit. Philibertum enim de Chandew è Britannia Armorica oriundum ab Henrico VII. & Bourchieros ab Henrico vi ii. eo honore affectos nouimus. Longitudinem huius vrbis x x. Temporibus Lvr. scrupulis. Latitudinem verò LI. Tempor. XXI. scrupulis mensurant Geographi. Nunc pro corrolario, habe si placet, qualescunque de his thermis Nechami verficulos,

Bathonia thermas vix prafero Virgilianas Confecto prosunt balnea nostra seni. Profunt attritis, collisis, inualidifg, Et quorum morbis frigida causa subest. Prauenit humanum stabilis natura laborem; Seruit natura legibus artis opus. Igne suo succensa quibus data balnea feruent, Anea subter aquas vasa latere putant Errorem figmenta solent inducere passim. Sed quid? sulphureum nouimus esse locum.

Secundum eundem Auonam (qui nunc limes est inter hunc & Glocestrensem agrum) in occidentali ripa Cains tham cernitur, id est, Cangorum, ni fallor, habitatio. Sunt tamen

131 tamen qui existimant à Kaeina Britannica Virgine sanctiffima denominatam, quam serpentes in lapides mutaffe superioris xui credulitas multis persuasit, eò quòd eiusmodi ludentis naturæ miracula ibi in Latomijs nonnunquam inueniantur. Vidimus enim lapidem hinc delatum serpentis Serpentes in spiram reuoluti effigie, cuius caput in circumferentia saxei. prominuit, extrema cauda centrum occupante. Hic in vicinis agris, & etiam alibi, Percepier herba Angliæ pecu- Percepier. liaris, in qua amaror, & acrimonia percipitur, nunquam spithamæo adultior, toto anno suapte sponte erumpit, fine caule flosculis herbaceis, quæ vehementer, & repentè vrinas ciet, & ex ea aqua stillatitia magno vsu elicitur, vt P. Pæna in suis stirpium Aduersarijs annotauit.

u.

is,

r-

uc 0-

m

us n-

a-

i.

i-

m

vt

a-0-

r-

n-

u-

rò

10

is

r

15

10 n

Vix quinto hine milliari Auona fl. Bristoliam mediam in- Bristow. tersecat, Britannis Caer Oder nant Badon, id est, ciuitas Odera in valle Badonica. Vrbium antiquarum Catalogo Caer Bri-10, Saxonice Bnightrop, id eft locus illustris. Verum qui eam Ventam Belgarum dixerint, & fibi & nobis fucum fecerunt. Hæc yrbs partim in Somersettensi posita agra partim in Glocestrens, neutrius censeri velit, cum suos habeat magistratus. Æditiori situ inter Auonam & Fromum fluuiolumintersider, munitionibus & fluminibus satis tuta: duplici enim muro circundatur. Ad aspectu verò ita pulchra, tum publicis, tum priuatis ædificijs vr nomini respondeat: & ad vitæ necessitatem ita instructa, ciuibusq; frequens vt inter Britanniæ yrbes primas à Londino & Eboraco facilè fibi vendicet. Multarum enim gentium commercium mutuivsus, & portus commoditas cò traxit, qui in ipsum vrbis sinum naues passis velis admittat. Auona etenimita Oceani irruentis æstu intumescie quoties Luna à meridiano fafligio deuergit, locumq; oppositum prætermeat, vt naues invado hærentes ad vndecim, & duodecim vlnas extollat. Quo autem tempore, & à quo condita fuerit non facile quis dixerit, recentior tamen videtur, cum in Danorum direptionibus nusquam apud historicos nostros de ea mentio habeatur, & certe inclinato Saxonum imperio, primum emerfifie iudico, cum nufquam nominetur ante annum Salutis c 13 L XI 11. quo Haraldus (vt habet Florentinus Wigorniensis) è Brysstoma, cum infesta classe in Walliam sol-

uit.

uit. Primis Normannorum annis Robertus Constantien. sis Episcopus, cum res nouas in Guil. Rufum moliretur, in belli sedem elegit, vrbeculam muniuit, interiori credo illo muro, qui etiamnum in parte superest. Sed paucis post annis, prolata funt vndíque pomeria, ab Austro enim Rad= cliffe, vbi suburbanæ erant ædiculæ, reliquæ vrbi ponte saxeo vtring, ita ædibus confito vt platea videatur, vrbi coniungitur, mænibúsq; includitur, & incolæ in ciuitaté ascripti sunt. Ab ortu etiam & Septentrione quam plurimis etiam aucta erat ædificijs, eáq; mænibus incincta, Fromóque fl.defensa, qui cum mœnia alluerit placide in Auonam influir, & mollem præber nauibus stationem, crepidinémque mercibus exportandis & importandis idoneam, quam the Kap vocant. Sub qua inter flumen & vrbem campestris interponitur planities, quæ amænum admodum ambulacrum ciuibus præbet. Ad Ortum hibernum qua flumina obiecta non habet, Robertus Regis Henrici primi filius naturalis, quem vulgò Robertum Glocestriæ Consulem vocant, quia Glocestriæ Comes erat, Castrum amplum & munitum ad vrbis sux defensionem extruxir. Habuit enim ille in vxorem Mabiliam filiam, & ex affe hæredem Roberti Fitzhamonis, qui hanc vrbem clientelari iure à Guil, Normanno tenuit. Hoc quidem castrum vix constructum Stephanus Rex obsidione pressit, sed irrito conatu pedem referre coactus; paucis post annis in codem captiuus inclusus, quam incerta sit Martis alea documento suit. Vltra Fromum fl.qui ponte consternitur ad frome portam, aditiori fitu collegiatæ ecclefiæ reliquiæ conspiciuntur, quam Baunts dicunt à constructore Henr. Gaunto Equite aurato, qui posthabitis terrenis, hîc se Deo consecrauit; E regione huius surgit speciosum sanè templum Augustinosacrum, Episcopi cathedra, & v I Præbendarijs ab Henrico VIII. ornatu, cuius vestibulu hanc prætedit inscriptionem.

REX HENRICVS II. ET DOMINVS ROBERTVS FILIVS HARDINGI, FL LII REGIS DACIÆ, HVIVS MONA-STERII PRIMI FVNDATORES.

Robertus hic filius Hardingi regio Danorum sanguine natus, Patricius suit Bristoliensis, & Henrico Regi ita charus, 1-

in

lo

n-0=

a-

n-

ri-

ti-

uc

n-

ue he

ris la-

na

12-

10-

18

im

er-

uil.

um

cm

in-

tra

di-

am

au-

re-

fa-

rico

em.

VS

FI-

A-

na-

rus,

yt eius beneficio vnicam filiam & ex affe hæredem Domini de Barkley in vxorem acceperit : vnde Roberti illius po- Barones de steri, qui summo honore floruerunt Barones de Barkley, Barkley. etiamnum appellantur, quorum nonnulli hoc templo conditi fuerunt.

Hinc ad Septentriones, quà decurrit Auona, præaltæ funt vtring; rupes, quas veluti de industria admolita est natura. Harum altera, quæ ad ortum flumini imminet, Sanôli Vincentij nomen habet, & adamantum adeo fœcunda est, Adamantes vi quis modios inde impleat; existimationem verò copia Britannici. apud nostrates inuidit, nam præterquam quod colore traslucido Indicos prouocant, ita duritie folummodò cedunt. Quòd verò laterum sexangulo vel quadrangulo læuore à natura ipfa turbinati fint, magis admirandos puto. Altera verò rupes ad occiduam ripam etiam adamantum est ferax, quos caui & rufescentes silices (rubet enim hic terra) ceu fœtu grauidi, in se mira naturæ solertia continent. Has rupes Auona prætergressus in Sabrinianu æstuarium tandem exoneratur. Non aliud nunc restat, quam Somertunensi prouincie suos Comites, & Duces afferere, qui admo- Somerfetti Codum pauci fuerunt. Guiliel. enim, & Reginaldus Mohun mites, & Du-Domini de Dunstoz, primi Comites fuêre, Quibus longo ces. pôst tempore successit Ioannes filius Ioannis Gandauensis à Rege Richardo 1 1. eò honoris euectus, eiúsque filius codem nomine primus Somersetti Dux creatus Margareram vnicam filiam suscepit, quæ Regis Henrici v. 1 1. mater. Verum non ea, sed patruus eius Edmundus fratri in Ducatu subrogatus est, qui aliquandiu Gallie Regens, in prælio apud Fanum Albani occubuir. Henricus eius filius illi suffectus, vir leui ingenio leuitatis pænam capite luit: vti frater cius Edmundus vltimus ex hac familia Dux, qui in prælio apud Temkelbury captus & obtruncatus. Sic extincta hac familia, Henricus v I I I. filium fuum naturalem Henricum Fitzroy dictum, Somersetti Ducem instituit ; eoq; defuncto Edwardus v 1. Edwardum Seymor auunculum suum eodem honore inuestiuit, qui Anglie prorex, & titulis onustus subitò, quasi fortunæ ludibrio, & honoribus, & vita spoliatus.

Numerantur in hôc agro Parochia. 385.

K 3 wilhire.

Wilhire.

Latinorum Wiltonia à primario olim eppido
Wilton denominata, tota est mediterranea.
Somertunensi enim agro ad occasum, Oxenfordensi & Suthantonensi ad Ortum, Glocestrensi ad Septentriones, Dorcestrensi &

Surhantonensi ad Austrum circumclusa. Regio cum viris bellicofis fœcunda, qui (vt inquit in Polycratico Ioannes Sarisburiensis) subsidiariam inter Anglos cohortem in prelijs sibi ob virturem militarem, adiecta tamen Cornwallia, & Deuonia, vendicabant: tum pascuis, & frugibus vbique admodum læta. Septentrionalis pars collium amænitate nonnihil furgit, diffusis olim syluis, que iam rarescunt, vestita, & limpidis fluminibus irrigua. Isi enim Britannicar m aquarum regnator, qui poste à Tamisis nomen assumit, cuin iam tenuis est, nonnullam huius partem perfundit. Australis verò pars ampla, & herbida planitie innumeros ouium greges pascit, & fontium perennium scaturigine admodum est iucunda. Mediam verò regionem fossa intersecat transuersa, admirando opere ab Ortu in Occasum per multa mill.perducta, manfothe accolæ appellitant, quam permilgato errore, à Cacodæmone die Mercurij ductam fabulantur. Wobeney dic enim Saxonice dicitur, id eft, Mercurij fossa. Ego tamen à Saxonibus ductam ad Merciorum, & Occidentalium Saxonum regna disterminanda semper credidi. Hæc enim belli area fuit, dum illi de propagando imperiointer se decertarunt. Ad Wodensburge viculum, qui huic fosse adsidet, Ceaulinus Rex Occidentalium Soxonum bellicofiffimus, anno falutis 9 50. dum imperij sui fines tueretur, à Britannis & Anglis cruenta pugna ita fractus erat, vt solum necessariò verterit, & exul miserando etiam hostibus spectaculo, diem obierit. Et ad hanc Ina Visifaxo, & Ceolredus Mercius æquo Marte figna contulêrunt.Huiusmodi fossa erat illa, qua Britannos a suis Mercijs submo-

uit Offa, Difabile etiamnum dica, & aliz etiam apud Orientales Anglos adhuc visuntur, quibus se à Merciorum in-

curlibus

Ifis ft.

Wanfdike.

Possa limitanea, curfibus præmunierunt.

ea.

n-

0-

&

ris

ics

rę-

12,

uc

ate

i-

m

im

ra-

ım

ım

nf-

Ita

ul-

-נוני

rij

, &

per

do

m,

ax-

i fi.

tus

am

XO,

Iu-

10-

0.

in. bus

In Septentrionali Wiltoniæ parte, quà Tamisis affunditur, Creccelade est oppidulum, Mariano Creccanford, alijs Grekelade à Græcis philosophis, quos historia Oxoniensis ibi Academiam instituisse prodit, que postea Oxoniam translata. Sub hoc 25 zeden sylua, nunc 25 zedentoz= rest longe latéq; pertinuit, ab Ethelwoldo Clitone & auxiliaribus Danis anno 905. omni belli clade vastata. Ad cuius Occiduum latus auon flu. (de quo fuprà,) placide fertur, qui in Boreali quafi, limite huius agri effusus, in Austrum decurrit, & dum exilis eft, Malmelbury collem fibi immi- Malmelburg. nentem substringit, receptoque profluente, ferè incingit. Oppidum sanè elegans, & pannis laneis conficiendis celebre, quod vt in historiarum Eulogio legitur, Dunwallo Mulmutius Britannorum Rex, vna cum Lacock, & Cethury, caftris adiacentibus construxit, & Caer Bladon nominauit; chinque illud tandem Saxonico incendio concidiffet, ex eius ruderibus castrum emicuisse proditum est, quod Saxones illi sua lingua Inzelbonne dixerunt, quo tempore, Saxonici Reguli regiam suam ad Caerdurburge habuêrunt, nunc Bzokenbzioge viculum, vix m.paff.distantem. Nec alio sanè nomine quam Ingelborne longo tempore notum erat hoc oppidum, donec Maildulphus quidam Scotus, vir fumma eruditione & fingulari pietate, nemoris amœnitate captus, quod hic sub colle succreuit, heremeticam vitam ibi duceret, qui poste à ludum aperiens, & cum auditoribus, monasticæ vite se deuouens,cœnobiolum ædificauit. Hinc à Maildulpho illo oppidum Maildulfesburge, pro Ingel= boane dici cœpit, Bedæ Maildulphi vrbs, & postea contracte Malmelbury, historicis etiam nonnullis Meldunum. Inter Maildulphi discipulos floruit imprimis Aldelmus, qui cius fuccessor designatus, ope Eleutherij Visifaxonum Episcopi, ad quem locus iure spectauit, longe pulcherrimum ibi monasterium construxit, eidémque primus præfuit, à quo etiam in MS. quodam libro hoc oppidum Aldelmelbirig dicitur. Sed hoc nomen citò obliteratum, viri tamen memoria permaner, vt potè qui in Diuos relatus, & in eius festo nundinæ hic funt frequentes, militumque cohors feribi folet, ne discordia inter tot conuenas oriretur. Hunc Aldel-

mum iam defunctum in tutelarem Deum fibi asciuit Athelstanus ille Magnus, qui eo nomine oppidum hoc maximis immunitatibus donauit, monasterium amplissimis donariis ditauit, in eo sepulturam sibi delegit, eiusque monumentum etiamnum oftendunt incolæ. Ab Athelstano iam inde monasterium longa opulentia clarum floruit, oppidum etiam monasterij ope quasi suffultum, & Rogeri Sarisburiensis Episcopi opera munitum, qui ingruente inter Henricum Andegauensem, & Stephanum Regembello, mænibus, & castro firmauit, quod semel ab Henrico secundo obsessum se defendit : sed non multis post annis, Ioannis Regis permissu, in monachorum vsum demolitum, vt inde monasterium augeretur, qui continenter & ædibus & prouentibus accessionem adiunxerunt, donec fatalis ille dies Angliæ monasterijs affulgeret. Tunc redditus distracti, & congestæ tot annos opes euerlæ, communémque sortem subijsset, nisi Stumpius pannarius, cui abunde suppetebant opes, multis precibus, suis ciuibus templum redemisset, à quibus in Parochialem, quam vocant Ecclesiam, conuersum, magna ex parte hodie superest.

Synodus de Sacerdorum celi-

Calne.

Battl.

Chippenham.

A Maidulphi vrbe Auona defluens ab Ortu riuulum recipit, qui Calne vetustum oppidulum irrigat, vbi, cum inter Monachos, & sacerdotes, de sacerdotum cœlibatu tumultuaretur, frequens coacta est synodus, anno nostræ salutis 977. Sed ecce in media disceptatione, cociliabulum in quo ordines considebant, contabulatione dissoluta, & trabibus diruptis subitò decidit, vnáque præsules, proceres, nobiles corruerunt, ruina attriti plurimi, plures interempti, solus Dunstanus, qui Synodo præsedit, & à monachis stetit, illæfus evafit. Quod miraculum (fic enim habuit ætas illa) monasticum instirutum inprimis conirmasse creditur. Hinc Auona auctior Chippenham petit, Saxonice Cyppanham, nunc tantum reru venalium foro celebre, vnde & nomen, Cyppan, enim Saxonicè mercari sonat, & Cyppman, mercator, vti nobis Cheppen, & Chappman, Saxonico faculo villa regia fuit, & ab Aluredo rege filiæ fuæ natu minori testamento legata. Huic è regione, sed à ripa remotius Cos= tham obiacet, nune viculus, olim villa etiam Regia, Ethelredi Regis, & Cornubia Comitum secessu infignis, vnde Cafties

i-

1-

è

i-

is

n

n

S

e

Caltiecombe vetus castrum prospectes, Domino suo Waltero Dunstauile Barone quondam nobilitatum, à quo genus ducunt Writheoslei Southantonenses Comites.

Auona hine arbotibus redimitus non longum iter confecit, cùm ab Ortu fluuiolum in se receperit, qui propè cafrum De Vies, fine The Ties, caput aperit, Dinifio Florentio Wigornienfi, Dinife Neubrigenfi appellatur, castrum sanè quondam magnificum, situ & opere munitissimum, nunc autem temporis iniuria deformatum. Hoc, vr reliquis Angliæ castris omnem laudem præriperet, profusissimo sumptu construxit Rogerus Sarisburiensis Episcopus, quem è sacrificulo ad secundam à Rege dignitatem prouexerat fortuna. Sed fortuna, vt inquitille, neminem eò prouexit, vt non tantum illi minetur, quantum permiferit. Stephanus enim Rex illi infensior, hoc castrum & Shirburnense, vna cum diuitijs extorfit, miserumque senem ita fame, & calamitatibus in carcere fregit, vr inter mortis metum, & vitæ tormenta, & viuere noluerit, & mori nescierit. Fluuiolo hoc focio recepto, Auona in Occasum se agir, haud procul à Thaubaioge Saxonice Thubabiniz, colli insidentem, & 252adfozo, à vado lato sic nominatum, vbi Wiltoniensibus valedicit, & Aquas Calidas petit, à quibus Antoninus in decimo tertio Britanniarum itinere, ad xv.mill. V ER L v C 10- Verlucio. NEM ponit, qua distantia ad Occidentalem huius agri limitem, non omnino suo nomine deposito, Werminster cernitur, ex antiquo nomine, & Saxonico Ming Ten, quod monasterium sonat, coalitum. Nunc tantum foro frumentario celeberrimum, vix enim credas quanta vis frumenti fingulis septimanis huc couchatur. Olim immunitates suas habuit,vt enim in libro Guilielmi magni legimus, nec geldauit, nec hidata fuit, id est, tributum non conferebat. Prope hanc ad occiduum agri limitem feder Long Leate, ades Long Leate. equestris familiæ Thinnorum, (qui à Botteuillis oriundi) omni elegantia, & nitore perpolitæ, licet semel, atque iterum deflagrarint. Ad alteram verò partem magis in Septentriones iacet Eddindon, olim Gathandune, vbi Alfredus Rex nobili, si vnquam alias, prælio Danorum grassantem audaciam fælicissime contudit, eóq; adegit vt conceptis verbis iurarint, se protinus ex Anglia cessuros.

The Vies.

Werminster.

Hinc

Sarifburye

Warder Castle

Wilton.

Alamus R.

Hinc in Austrum, & orientem solem per mediam regionem, campi sunt adeò patentes, vt vix prospici possint, vnde & nomen, The plaines, raris admodum incolis, & latrocinijs infames, quos ad Austrum duo placidissimi amnes subluunt, Willybourn, Afferio Guilou, & Nadderus, vulgo Adderbourn. Willybourne ad Verlucionem exoriens per Willy viculum delatus prospicit ex opposito sepimentum militare amplum admodum, & profunda, eaque duplici fossa munitum, quod Vanesberr Castle vocant vicini. Nadderus ex australi agri limite profusus sinuoso volumine, veluti anguis (vnde nomen inditum videatur) ferpit non procul à marder eleganti castro, quod olimantiquæ familiæ de S. Martino dictæ, nunc Matthæi Arundelij Equitis clarissimi est habitatio. Vbi verò hi amnes confluunt, Willy wilton oppidum suo nomini adoptat, olim totius agri caput, cui & appellationem fecit, antiquitus Ellandumum dictum, hoc enim docent membranæ antiquæ, quæ expresse habent Weolfthanum Ellanduni Comisein, id est, Wilsonie; & alibi, Ellanduni, id est, Wilsonie monasteriolum pe suiffe. Ex hoc nomine Ellan quodammodo inducor hunc fluuium A L A N v M esse, quem Ptolem, hoc tractu nominat. Ad hoc Egbertus Occidentalium Saxonum rex secundum prælium anno reparatæ salutis 8 2 1, contra Beorwulfum Mercium fecit, sed vtrique tam funestum, vt profluens ille Sanguine Saxonico redundârit. Ad hoc etiam anno reparatæ falutis 87 1. Alfredus cum Danis congressus primò victor, ancipiti Martis alea statim deuictus signa retulit. Saxonico verò seculo inprimis ciuium frequentia floruit. Velatarum virginum monasterio ornauit Rex Eadgarus, filiámque fuam Editham præfecit. Nec concidit (licet Sueni Dani rabie grauissime dilaceratum fuerit) donec Episcopi Sarisburienses viam, quà priùs hac in occiduas regiones itum est, destexerint. Tunc enim paulatim quasi contabuit, & nunc tantum tenuis quasi viculus, Maiore tantummodò pro magistratu summo, & elegantissimis Comitis Penbro-

chiæ edibus, quæ è diruto monasterio surrexerunt, gloria-

tur. Sed eius luminibus S o R B I o D V N V M olim, & nunc eius proles Sartibury inprimis offecerüt, sic enim Antonini Itinerario dicitur, quod Saxones posted Seapyrby piz

dixerunt,

Serbiodunum.

dixcrunt, & vulgus Latinorum Sarum, & Sarisburia, Itinera- Olde Sarifria enim ratio, & nominis vestigium, vel me tacente, hoc burye. contestentur. Quis enim ambigat Searesbirig à Sorbioduno profluxisse, addito Saxonico Bypiz quod Burgum fonat, pro Duno, quod Britanni & Galli oppidis addiderunt, Gallis & Brique æditiorem locum occupabant, vti hoc nostrum Sor- tanni. biodunum: víque adeo vt quidam Britannicæ linguæ callentistimus mihi Sorniedunum collem siccum interpretatus fuerit, & probabiliore certe coniectura, quam qui à Sarrone Berofi Mago, aut à Scuero Imp. magno conatu dedux êrût, Seueriama, dixerunt. Collem enim æditiorem occupauit,&, vt inquit Malmesburienfis, In vice cinitatis castellum erat, muro vallatum non exiguo, cateris commeatibus vicunque valens, aque penuria laborans adeò, ve mirabili commercio aqua ibi vendatur. Vnde quidam qui illo tempore vixit, de Sorbioduno antiquo

Est ibi defectus lympha, sed copia creta, Sauit ibi ventus, sed philomela silet.

Ex parietinis quæ iam supersunt, operibus & munitionibus faris tutom fuiffe videtur, & ambitu quafi quingentos suffus collegisse. Kinricus Saxo cum fælicissimè contra Britannos pugnauisser, anno 5 5 3. primus Saxonum expugnauir. Sub Edwardo Seniore Ofmundus Episcopus Shireburnensis, & Sunningenfis, sedem suam huc transtulit, & Ecclesiam Cathedralem construxit, sed hæc Sueni Dani furore, vnà cum oppido prostrata. Reuixit tamen vtrumque, & Guilielmus primus postquam Angliæ lustrum condidisser, huc omnes regni ordines conuocauit, vt fidem fibi interpofito iureiurando adstringerent. Nec ita multis post annis, regnante Richardo primo, tum ob præsidiarij militis insolentiam, tum aquæ penuriam, demigrarunt incolæ, & vix mille hinc passus, ad ortum Hybernum, loco humiliori, vbi quasi conceptaculum est plurimorum riuulorum, ad Auonæ, & Nad- Newe Sarifderi confluentes consedêrunt. Huius demigrationis memi-bury. nit in suis epistolis Petrus Blesensis, sic enim de antiquo Sorbioduno Scripfit. Erat locus ille ventis expositus, sterilis, aridus, desertus, erat ibi turris quasi in Silve, qua habitatores loci onere longa seruisutis oppressit, & posteà, Captina erat in monte illo Saruburiensis

1003

riburiensis ecclesia. Descendamus, ergo falici auspicio ad complana, vbi valles abundabunt frumento, & campi spatios pinguescens. Et Poeta iam dictus de eadem lusit

Quid Domini domus in castro? nisi fœderis archa

Intemplo Baalim; carcer vterg, locus. Locúmque illum in quem descenderant, sic describit Est in valle locus nemori venatibus apto

Contiguus, celeber fructibus, ober aquis.

Tale Creatoris matri natura creata

Hospitium toto quasyt orbe din.

Cum iam descendissent, vt ab ara Dei auspicarentur, Richardus Episcopus, in loco amænissimo, prius Merifield vocato, augustissimum speciosa structura templum inchoauit, quod quadragessimo post anno, maximis sumptibus peractum. De quo versisicator ille vetustus non ineleganter Regis enim virtus templo spectabitur isto,

Prasulis affectus, artificumque sides.

Sed multò elegantiùs clarissimus, & eruditissimus D.Daniel Rogersius.

Mira canam, Soles quot continet annus in vna Tam numerosa, serunt, ade, senestra micat.

Marmoreásque capit fusas tot ab arte columnas, Comprensas horas quot vagus annus habet.

Tótque patent porta, quot mensibus annus abundat,

Res mira, at vera res celebrata fide.

Opibus verò & prouentibus ita breui accreuit, vt Decanum, Præcentorem, Cancellarium, Thesaurarium, & Præbendarios triginta tres honestissimis stipendijs alat, è quibus Residentes, vt vocant, suas etiam pulcherrimas ædes templo adiunctas habent. Ciues itidem, dum Episcopus Dei domum moliretur, certatim vrbem statuêrunt, Rempublicam stabiliérunt, in singulos vicos riuulos deriuârunt: fossam, quà perenni slumine non subluitur, duxêrunt, paulatimque ex veteris Sorbioduni ruinis sic acreuit hæc noua Sarisburia, vt statim atque Regia authoritate, viam publicam, quæ in Occiduas regiones ducit, huc dessexint Episcopi,

piscopi, facilè suerit omnium vrbium in hoc tractu secunda, summe frequens, & omnium rerum, præsertim piscium affatim copiosa. Sed nihil est, quo perinde glorietur, ac loanne Iuello non ita pridem Episcopo, Theologiæ cognitione ad miraculum instructissimo, & purioris religionis propugnatore acerrimo. Sorbiodunum iam inde euanuit, regnantéque Henrico septimo omninò desertum, ve vix hodie superfit vnum & alterum propugnaculum castri, quod longo post tempore Sarisburiæ Comitum sedes fuerit. Comi- Sarisburiæ tes enim suos Sarisburia hæc habuit, primumque illum titulum Patricius, & Guilielmus Ebroicenses, vulgo d'Eureux gesserunt, inde Guilielmus cognomento Longa Spatha Henrici secundi filius naturalis, qui Ellam Guiliemi filiam in vxorem duxerat, cuius è filio Guilielmo item Comite neptis ad Laceios eundem honorem transtulit, à quibus statim ad Lancastrensem familiam deuenit, quæ hæreditatem creuit : titulum verò Ioanni de Monteacuto detulit Edwardus tertius, à cuius posteris per Neuillum vnum, & alterum ad Georgium Plantagenet Clarentiæ Ducem deuolutus, desijt, cum Edwardus eius filius puerulus, & posteà Margareta filia sexagenaria capite truncarentur.

Sarisburiam planities campeftris vndique incingit, nist ad Ortum, quà adiacet viuarium amplissimum Clarindon conservandis, enutriendisque animantibus feris peropportunum, & regijs ædibus exornatum. Septentriones versus ad v I. plus minus à Sarisburia milliaria, in illa planitie, infana (vt Ciceronis verbo vtar) conspicitur substructio. Intra fossam enim ingentia, & rudia saxa, quorum nonnulla xxv 1 1 1.pedes altitudine, v11.latitudine colligunt, corone in modum triplici serie eriguntur, quibus alia quasi transuersaria, sic innituntur, vt pensile videatur opus : vnde Stonehenge nobis nuncupatur, vti antiquis historicis Stonehenge. Gigantum Chorea à magnitudine. Hoc in miraculorum numerum referunt nostrates, vnde verò eiusmodi saxa allata fuerint, cum tota regione finitima vix structiles lapides inueniantur, & quanam ratione subrecta, demirantur. De his non mihi subtiliùs disputandum, sed dolentiùs deplorandum obliteratos esse tanti monumenti authores. Attamen funt

fune qui existimant saxa illa non viua esse, id est, naturalia Saxa fattiria. & excifa, sed factiria ex arena pura, & vnctuoso aliquo coagmentata: quemadmodum illa trophæa quæ Eboracenfi agro vidimus. Et quid mirum? nonne apud Plinium legimus, puluerem Puteolanum fluctibus mersum protinus fieri lapidem? & cisternas Romæ ex arena fossitia, & calce vehementissima ita constructas, ve lapides videantur. Fama obtinet Ambrofium Aurelianum, fiue Vtherum eius fratrem in Britonum memoriam qui ibi Saxonum delo, in colloquio ceciderunt, illa Merlini Mathematici opera pofuisse. Vnde Alexander Nechamus medij temporis poëta, poërico ceftro percitus, sed non Apolline plenus, sic lust.

Nobilis est lapidum structura, Chorea Gigantum,

Ars experta suum posse, peregit opus.

Quod ne prodiret in lucem segnius, artem

Se, viresque suas consuluisse reor.

Hoc opus adscribit Merlino garrula fama, Filia figmenti fabula vana refert.

Illa congerie fertur decorata fuisse

Tellus, qua mittit tot Palamedis aues.

Hinc tantum munus suscepit Hibernia gaudens, Nam virtus lapidi cuilibet ampla satis.

Nam respersus aquis magnam transfundit in illa

Vim, qua curari sapiùs ager eget.

Vther Pendragon molem transuexit ad Ambri Fines, devicto victor ab hoste means.

O quot nobilium, quot corpora sacra virorum, Illic Hengisti proditione iacent.

Intercepta fuit gens inclita, gens generosa Intercepta, nimis credula, cauta minus.

Sed tunc enituit praclari Consulis Eldol

Virtus, qui latho septuaginta dedit. Alij produnt Britannos hoc quafi magnificum sepulchrum eidem Ambrosio substruxisse eò loci, vbi hostili gladio ille perijt, vt publicis operibus contectus effet, eáque exstructi-

one,

one, quæ sit ad æternitatis memoriam, quasi virtutis ara. Certe offa humana hîc fæpiùs effoffa fuerunt, & pagus adiacet ad Auonam, qui Ambzelbury i. Ambrofij vicus, di- Ambrelbury. citur, vbi antiquos quosdam Reges sitos esse historia Britannica docet, & Eulogium ibi trecentorum monachorum cœnobium fuisse refert, quod nescio quis barbarus Gurmundus diripuit. Posteà Alfritha Eadgari Regis vxor, vtfacinus in perimendo priuigno Edwardo Rege, pœnitentia, & opere aliquo expiaret, ædem superbam Monialibus hic construxit. Ambrosius Aurelianus qui nomen fe- Ambrosius cit, Romano imperio iam propè confecto, purpuram,vt P. Diaconus testatur, in Britannia induit, patriæ labenti suppetias tulit, & bellicosi Arthurij opera hostium impetus repressit, exercitus maximos ex animosis Germaniæ populis conflatos, occisis Hengisto, & Horsa ducibus, deleuit; & tandem collatis in hac planitie fignis, animam patriæ reddidit. Cum verò Gildas, & Beda huius parentes purpura indutos occifosque scribant, illum Constantino æditum fuisse, qui Theodosio Iuniore 1111. Cos.in Britannia spe nominis Imperator designatus, & posteà Arelati interemptus fuerat, cur non asseueranter affirmarim? Ab 31 mbzesbury cis Auonam vix ad quartum lapidem est Leporarium vulgo Guerlie Warren, vbi maximus leporum Leporarium. prouentus, quorum venatu nobiles vicini recreantur, sed non tantus, vt militare auxilium aduerfus eos petant accolæ, quod Balearicos fecisse apud Pliniu legimus, licèt mesfibus itidem fint infelti. Non multo superius CYNETTO Cunetio fl. flumen, Saxonice Cynetan, nunc vulgo Bennet, ex æditiori colle Selbury dilabitur, suique statim nominis vrbem inuisit, quæ Cynetio Antonino dicitur, & ad x x. à Verlucione milliare locatur. Ad quam distantiam huic flumini Cunetioni antiqua illa vrbs nouo nomine Marle= bozow, olim Marleberge in collis decliui ab ortu in occa- Marleborsum protenditur. An hoc recentiùs factum suerit nomen à rowe. Marga, quam Marle nostra lingua dicimus, & ad agros stercorandos vtimur, non facile dixerim, Risu verò excipienda est illa à Merlini tumulo ducta notatio, quam hoc disticho in suo de diuinæ sapientiæ libro procudit Alexander Nechamus.

Merlini tumulus tibi Merlebrigianomen Fecit, testis erit Anglica lingua mihi.

Cunetionis huius, vna cum nomine fatum, fortunág; cum antiquitatis memoria, à Saxonum ingressu, ad Normannicum víq; feculum perijt; interposito enim tempore ne nomen quidem víquam in nostris historijs occurrit. Insequétiverò sæculo legimus loannem cognomento Sine terra, qui posteà Rex Anglia, hic castrum habuisse, quod Hubertus Cantuariensis Archiepiscopus expugnauit, quódq; posteà celebratissimum suit, cum frequenti omnium totius Angliæ Ordinum conuentu, qui coniunctis sententijs ad tumultus sedandos legem tulérunt, que Statutu de Marie= bozow, vulgò vocatur: tum Edwardi Walliz principis cognomine Nigri incunabulis, cuius bellica virtus quam plenifsima manu, & quam ornatissime in cœlum tolli meruerit. Nunc auté tempore deuictum, nihil aliud plane est, quam rudetum. Eidem flumini etiam eadem ripa adiacet ifa= melbury pratorum amœnitate nunc tantum commendatus viculus, olim Episcoporu cathedra celebratus, qui huic agro præfuerunt, sed cathedra illa Shirburnensi ab Hermanno octavo Episcopo coniuncta, demum, vii dixi, Sorbiodunum translata, omnem secum famam hine vna tran-Stulit.

Ramesbury.

Comites Wil-

Comites è varijs familijs paucos hæc Prouincia numerat,nam vt Weolfthanum omittamus,nullum (quod sciam) ante Richardi secundi tempora habuit, qui Guilielmum Le Scrope cò honoris extulit, sed huius fælicitas cum suo principe & stetit, & cecidit, quum enim ille regno exturbatus, hic capite mulctatus; nec multis post annis successorem habuit Iacobum Butlerum Ormondiæ Comitem. Inde cum Lancastrenses iacerent, ad Ioannem Stafford secundum Humfredi Ducis Buchinghamiæ filium, vnúmg; & alterum ex illa familia beneficio Edwardi I I I I. deuenit. Demum verò Butleri illius, quem dixi, è filio neptis in Bulleniorum familia hunc titulum intulit, Thomas enim Bullen matris iure Wiltoniæ Comes creatus, cuius maior filia Anna in Regiam domum matrimonio ab Henrico VIII. assumpta, Diuam Elizabetham Britanniæ amorem, & orbis delicias

licias nobis peperit. Cæterum Edwardus vr. hanc dignitatem posteà Guilielmo Pouletto summo Angliz Quastori contulit, cuius è filio nepos Guilielmus hodiè codem fruitur.

Paracias 304. continet hic Comitatus.

BELGÆ. Hantshire.

Saxonibus proxima est, quæ quondam thire, cuius partem mediterraneam ad Belgas, maritimam ad Regnos antiquum Britangas, maritinani ad Regnos antiquum Britanmus. Ab occasu Dorsettiam, & Wiltoniam, ab Austro Oceanum, ab Ortu Suffexiam, & Surreiam, & á Septentrione Bercheriam attingit. Prouinciola est, frugum prouentu ferax, syluarum densitate amæna, pascuorum fœcunditate læta, & à maritimis commoditatibus fœlicissima, vtpote quæ crebris interscissa æstuarijs mercaturis faciendis admodum opportuna. In Romanorum potestatem cum primis redactam fuisse creditur, Galfredus enim Monumethenfis Vespasianum debellasse authorest, & hac in re vt il- Vespasianus. li credamus ratio satis probabilis postulat. Dio enim testatur Plautium, & Vespasianum, cum sub Claudio Britanniam aggrederentur, copijs in tres partes distributis, ne vno loco appellentes littore prohiberi possint, insulam petijsse : & ex Suetonio docemur Vespasianum in ea expeditione triciès cum hoste pugnaffe, Vectam infulam, quæ huic agro obiacet, & duas validissimas gentes in deditionem redegiffe. Ob quas victorias, & Oceanum fæliciter permensum, ipsum Vespasianum, quasi Cæsare sœliciorem sic affatur Val. Flaccus.

O tupelagi cui maior aperti Fama, Caledonius postquam tua carbasa vexit Oceanus, Phrygios prins indignatus Iulos.

H

BELGA.

Et de illo cecinit Apollonius Collatius Nouarienfis.

Ille quidem nuper fælici Marte Britannos Fuderat.

Quomodò verò in hoc bello, Vespasianum à Britannis arctissimè obsessium Titus filius periculo exemit, quomodo item anguis innoxius tunc temporis ipsum complexus est, quod in Imperij omen arripuit, tibi dixerint Dio, & Forcatulus. Ego verò quod instituti mei est, ab occidentali huius prouinciæ limine exorsus, primum oram maritimam, & quæ essunduntur slumina, deinde interiora perambulabo.

Regnum. Ringwood.

Iuxta Occidentalem limitem alueum placide agit Auo. na (de quo supra) per Begnmod, siue Kingmod, quod REGNYM effe Regnorum oppidum, cuius meminit Antoninus, cum Itineris ratio, tum nominis reliquia, & fignificatio fidem faciunt: Ringwood enim Saxonica adiectione, Regnorum syluam significare videtur. Magni nominis olim fuisse, Centuria quæ adiacet inde nominata persuadet, nunc tantum rerum venalium foro est celebre. Hinc digressus Auona hospitio suo excipit à Durotrigibus Sturum, vbi ad confluentes intersidet emporiolum frequens, hodie ab æde Christo facra Chaist church, olim quod inter amnes interpositum, Ewinamburne, eodem plane fensu, quo Italia Interamna. Sub quo Sturus, & Aucha vno conjuncti oftio in mare effunduntur, quod Ptolemæus A-LAVNI fl. oftium dixit, & recte quidem. Nam Auonam proprium fuisse huic nomen minime credam, cum sit commune, & Britanni ea dictione omnia flumina defignent. Alaunum autem olim dictum existimarim, quòd eius nominis superstites fint reliquiæ in viculis assidentibus, vtpote in Allinton, Bale, & Allingham. Ad huius ripam Orientalem, Guilielmus Normannus oppidis, villis, & facris ædibus longe latéque excisis, miserisque incolis eiectis, omnia per triginta plus minus in ambitu milliaria, in ferarum luftra, & faltum redegit, quem nos Demfozeft, Angli illo feculo Ytene dixerunt. Verum hanc rem fi placet, antiquiscriptoris Gualt. Mapai verbis habe. Terram Deo of hominibus abstulit, ut eam dicaret feris, of canum lusibus; à qua triginta sex matrices ecclesias extirpauit, & populum earum

dedis

Alaumus fl.

Newforrest.

dedit exterminio. Hoc autem fecit vel ad tutiorem accessum in Angliam Normannis suis præstandum, (Normanniz enim obiacet,) si eum quasi bello perfunctum, grauior in hac insula tempestas exciperet, vel ad voluptatem, quam ex venatione caperet, vel ad pecuniam fibi vndiquaque corradendam. Ille enim feris, quam hominibus æquior, pecuniariam mulctam, eamque grauissimam, & supplicia alia grauiora constituit, si quis suas feras venaretur. Sed huic regis importuno facto diuina vindicta non diu defuit; Richardus enim filius eius fecundò genitus, & Guilielmus Eulogium, Rufus, alter etiam filius in hoc faltu perierunt; hic fagitta à Gualtero Tirello fortuitò transfixus, ille pestilenti aura afflatus. Henricus item è Roberto filio nepos, dum in hoc feras contentius insectaretur, ramusculis appensus anima efflauit, vt etiam nepotes parentum delicta luere doceamur. De hac foresta circumferuntur I. Whiti Episcopi Wintoniensis versiculi, quos, quamuis falsò Rufum regem authorem faciant, cum multis tamen placeant, mihi etiam hoc in loco subiungere non displiceat.

d

C

Ó

Templa adimit dinis, fora cinibus, arua colonis Rufus, & instituit Beaulensi in rure forestam.

Rex ceruum insequitur, Regem vindicta, Tirellus Non bene prouisum transixit acumine ferri.

Beaulense rus vocat, co quod in proximo Ioannes Rex monasteriolum posuit, à bello situ Beaulien dictum, quod ad Afila. patrum víque memoriam celeberrimum : afylum vtíque intemeratum, & tutus perfugis receptus, vnde homicidas quantumuis sceleratos, vel læsæ maiestatis reos abripere nefas, & piaculum nostri quondam existimarunt. Ve maiores nostri, cum eiusmodi Asyla, siue templa (vt vocant)misericordiæ passim per Angliam instituerunt, Romulum sibi potius in exemplum proposuisse videantur, quam Mosem, Exodiar. qui consulti homicidij reos ab altari auelli iustit, vt morian- Iosephus lib. tur. Illisque tantum asylum collocauit, qui fortuitum homi- Amiq.4. cidium perpetrassent.

Verum ne tantus ad mare terrarum tractus, quantus hic saltus est, præsidio nudus, & hosti expositus iaceret. Henricus v I I I. munitionibus armare cœpit. In lingula

enim longiùs prominente, vnde breuissimus in Vectam infulam traiectus, burft castellum extruxit, quod mari circumquaque minatur. Magisque ad Ortum alterum etiam propugnaculum excitauit, Calthot, pro Calothoze vocant, vt Southantonensis portus ingressum tueretur. Hic etenim retractis magno recessu littoribus, & Vecta insula obiectu portus fit egregius, quem Ptolemæus TRISAN-TONIS fl. oftium vocat, vt mea quidem fert opinio, pro Traith Anton, id est, astuarium Anton. Eodem enim ferè nomine Nennio antiquo authori Trahannoni ostium appellatur. Flumen autem influens, quod hodie Teft, superiori ztate, vt eft in Sanctorum vitis, Cerstan,olim Ant, vel Anton, dictum fuisse Antport, Andouer, & Hanton oppida quæ incumbunt, quodammodo loquuntur. Tantum abest, ve ab Hammone Romano ibi interfecto dictum credam: quod tamen fabulatur Monumethensis, & Poeta eius asse-

Trisantonis fl.
ostium.

Ruit huc,illúcg,, ruentem Occupat Aruiragus, eiúsgue in margine ripæ Amputat ense caput, nomen tenet inde perempti Hammonis portus, longúmque tenebit in auum.

cla, qui de Hammone fic ludit.

Southanton.

Clausentum.

Cæterum huic portui imponitur South-hanton vrbecula, in cuius proximo ad Ortum æstiuum, alia côdem nomine olim floruir, quæ CIAVSENTVM Antonini tam ex distantia hinc à Regno, quam inde à Venta videatur : vtg; Trifanton, Antoni eftuarium, fic Claufentum portum Entum Britannice significat. Claudh enim Britannis idem denotare accêpi, quod χυτος λιμών, Græcis, i. portus effoffa terra extructus. Banton autem & Benton, hunc locum dictum fuiffe, non est cur quisquam dubitet, cum in libro quo Angliæ lustrum condidit Guilielmus primus, totus ager expresse Bantscyze, & Bentscyze alibi dicatur, & ipsum oppidum ab australi situ Suthanton. Cuiusmodi fuerit non facile quis dixerit, sedem habuit eò loci, vbi campus est, quem nunc S. Maria vocant, & ad portum vfq; pertigit. Cum omnia Danicis bellis fracta, & debilitata, corum etiam direptioni anno Domini,980 relicta fuit,& ante ducentessimum annum, cum Edwardus 1 11. Rex Anglia, & Philippus Valefius

1

A

C

lesius de summa Imperij Gallici decertârent, à Gallis incensa deflagrauit, E cuius statim cineribus, loco commodiore emicuit, quæ nunc cernitur vrbecula, duobus fluminibus interpolica, ædificiorum frequentia & elegantia celebris, ciuium fortunis, & mercatorum concursu opulenta, duplici fossa, mænibus validis, crebris interpositis propugnaculis circumsepta, & ad portus tutelam castellum è quadrato faxo firmiflimum exurgit, à Richardo I I. constructum. Memorabile est illud potentissimi Canuti Regis factum, quo affentatorem, qui omnia ad regis vultum, & nutum conuerti afferebat, hoc in loco repressit. Sedile suum, inquit H. Huntindonensis, in littore maris cum ascenderet, statui iusis. Dixis autem mari ascendenti. Tu mea ditionis es, & terra in Canuti gela. qua sedeo mea est, nec fuit qui impune meo resisteret imperio. Impero igitur tibi ne in terram meam afcendas, nec vestes, nec membra dominatoris tui madefacias. Mare verò de more conscendens pedes Regis sine reuerentia madefecit. Ille igitur resiliens, ait. Sciant omnes habitantes orbem, vanam & friuolam regum esse potentiam, nec regis quempiam nomine dignum præter eum cuius nutui calum, terra, mare legibus obediunt aternis, Nec unquam posted coronam fibi imposuit, crc.

9

i-

1-

c

.

1-

æ

Tè

m

5

m

1-

p-

m

2-

US

Fluminum illorum quibus hæc vrbecula interponitur occidentale, nunc Telt, olim vt opinamur Anton, è Chute saltu exoriens primum Indouer adit, Saxonice Andearanan,i. Anti traiectus, vbi anno salutis 9 9 3, Ethelredus Angliæ, cum Dani eius regnum vndique raptarent, vt feflas regiones tuta, & tranquilla pace tandem refoueret, Au- Aulafiu ab lafum Danum in fuam familiam adoptione, que tamen sta- Ethelredo adtim irrita, inseruit; nec enim tantus honor barbari animum à rapinis auocare poterat, Inde BRIGE, vel BRAGE, Brige. vetustum item oppidum ab Antonino ad 1x. à Sorbioduno lapidem collocatum quærit Testus, ad quam distantiam inter Sarisburiam, & Wintoniam, Broughton viculum rusticum haud procul à sua ripa inuênit, qui si BRAGE non fuerit, tunc eradicatum credimus, cum omnia hoc in loco complanaret Guilielmus Normannus, vt faltum, quem dixi, conficerer. Bumsep deinde, Saxonice Rumpez, ab Eadgaro Rege, velatis virginibus consecratum inuisit hic noster fluuius, & mox in portum Antonensem fertur ad An

L 3

rundinis vadum, quod Beda dixit, & Redford interpretarus eft, nunc auté à ponte vbi vadum fuit, pro Redford, Red= bridge dicitur, ad quod enascente Saxonica Ecclesia, monasterium floruit, cuius Abbas Cymberth Aruandi Britani Vecta Regis duos fratres puerulos falutari, ve author est Beda, baptismatis aqua perfudit, carnificis manu iam iam subituros. Hi enim cum Cedwalla Saxo Vectam insulam oppugnaret, fuga fibi consulentes ad Lapidem oppidulum delituerunt, donec proditi, Cedwallæ iusu interficerentur. Quod verò fuerit hoc oppidulum Ad Lapidem, si fortè rogites, Stoneham dixero, proximum scilicet à Redbridge viculum; quod pro me ipsa nominis significatio facillimè probet, Alterum flumen, quod ad Orientalem Southantonis partem effluit, Alreffozo vulgo dicitur, à mercatorio oppido, non ita procul à lacu è quo profluit. Huius ripæ Occidentali imponitur clarissima Britannicorum Belgarum ciuitas, Ptolemão, & Antonino VENTA BELGARYM, Britannis etiamnum Caer Gwent, Saxonibus olim pin Tancercen, vulgo Latinorum Wintonia, nobis hodie wint= chefter. Non desunt tamen, qui hanc Simenorum Ventam afferunt, Bristoliámque Ventæ Belgarum nomine honestant, sed nullos fuisse in hac insula Simenos, cum ad Icenos deuenero, docebo; interea verò si oppida Ventæ apud Antoninum adiacentia, vel vt formicæ semitas quærant, quo coniecturam suam confirment, nihil quicquam inuenient.

Venta Belgarum.

Wintchester

Ventæ huius etymum alij a Vento, alij a Vino, alij a Wina Episcopo petunt, qui omnes Bonæ menti litarent. Potior mihi videtur Lelandi nostri opinio, qui a Guin, siue Guen Britannorum, i albo deduxit, ita vt Caer Guin, Albam vrbem significet. Et qui non è cum ab albedine prisci Latini Albam Longam, & Albam Regiam ciuitates denominarint, Græci itidem Leucam, Leucada, & alia ab albedine loca nominata habuerint. Hæc etenim Venta, vti & aliæ duæ eius dem cognominis, Venta Silurum, & Venta Icenorum, in solo ex creta, & argilla albicanti collocatur.

Vrbs proculdubio Romanis fæculis infignis, vtpotè in qua textrina sua facra Imperatores Romani habuisse videntur, cum inter Britanniæ Ventas facilè suerit primaria, & Italiz proxima. In Notitiarum enim libro, Procurator Cynegium Cynegij in Britannis Ventensis, siue Bentensis memoratur, vbi Iurisconsultorum so vnicus Iac. Cuiacius Gynzcij legit, & sacrum textrinum in suis ad Cod. Paratitlis interpretatur. Ego verò (quod per Cuiacij bonam siat veniam)

Procuratorem illum canes Imperatoribus hic curasse existimarim, cum verbum illud velit, Wolphgangus Lazius idem sentiat, & canes nostri primas inter Europzos omnes ferant: vsque adeò, vt Strabone teste, nostri Canes minici. lites essent, prisciq; Galli etiam in bello vterentur, & Amphitheatralibus illis, alijsque Romanorum venationibus expeterentur. Vnde de illis Claudianus:

Magnáque taurorum fractura colla Britanna.

Nemefianus item,

d

dinisa Britannia mittit

Veloces, nostrique orbis venatibus aptos. Gratius etiam de illorum pretio, & præstantia.

Quod freta si Morinum dubio refluentia ponto Veneris, atque ipsos libeat penetrare Britannos,

O quanta est merces & quantum impendia supra.

Ipsum quoque Agasæum nostrum, quem etiamnum A Agaseus canie Base hound vocamus, norunt, & in precio habuêrunt an-Britannicus. tiqui illi Greci. Quod Oppianus in primo Cyneget. (habebis Latina, cùm Græca non sint ad manum) tibi dicet.

Est etiam catuli species indagine clara, Corpus huic breue, magnifico sed corpore digna, Picta Britannorum gens illos effera bello Nutrit, Agasaósque vocat, vilissima forma Corporis, vt credas parasitos esse latrantes,

Sed hæc paregra funto.

In hac vrbe, vt historici nostri produnt, Romanis tem-Constans è poribus Constans ille Monachus suit, quem primò Cæsa-Monacho rem, & posteà Augustum designauit pater Constantinus, Casar, qui contra Honorium spe nominis purpuram induerat. Iampridem enim, vt habet Zosimus, de illo tempore loquens, tàm vrbibus, quàm vicis populosa collegia habueruns monachi. Verùm

Cæfa-

Cæsareus iste Monachus paternæ ambitionis, & spretæ religionis citò pœnas morte dependit. Saxonica Heptarchia, semel atque iterum cladibus afflicta tandem reuixit, Occidentaliúmque Saxonum Regia suit, magnificis templis, episcopalíque sede exculta, & sex officinis monetarijs ab Athelstano Rege instructa. Normannicis etiam temporibus inclaruit, Archiuúmque, siue publicorum monumentorum receptaculum hîc constitutum. Diúque sloruit, nisi quòd vno & altero incendio fortuito desormata, & militari insolentia, intestino bello direpta. Vnde Nechamus noster, qui illa ætate sloruit.

Guintoniam titulis claram, gazisque repletam Nouerunt veterum tempora prisca patrum. Sed iam sacra fames auri, iam cacus habendi, Vrbibus egregis parcere nescit amor.

Sed hæc solatus est damna Edwardus 111.cum The Staple, id est pannorum, & lanarum emporium in hac instituerit. Quæ vrbis suerit his superioribus annis sacies non sacilè quis dixerit, quam, vt ille habet Nechamus:

flammis toties gens aliena dedit. Hinc facies vrbis toties mutata, dolorem Pratendit, casus nuntia vera sui.

Nostra ætate satis est frequens, fluminis diuortijs irrigua, ab ortu in occasium porrectior, mille quingentos plus minus passus ambitu intra mœnia colligit, quæ sex portis patent, longioribus ad vnamquamque procurrentibus suburbijs. Ad occiduæ portæ australem partem castrum eminet vetustum, sæpiùs obsidione cinctum, sed tum grauissimè, cum Matildis Augusta contra Stephanum regem propugnaret, & demum, diuulgato se diem obijise, loculo, quasi mortua, elata, hostes eluderet. De mensa illa circulari, siue orbiculari muro hîc appenfa, quam vulgus hominum tanquam Arthurianam mensam suspicit, nihil est quod dicam, nisi recentioris esse ætatis. Superioribus enim sæculis, cum virtutis bellicæ exercendæ gratia, militares decursiones, (Torneamenta vocant) frequenter haberentur; huiusmodi mensis vsi erant, ne quod discrimen inter nobiles ex ambitione

Tabularotunda. Bantshire.

tione foret : & veteri sanè, vt videtur, instituto, Gallos enim antiquos circularibus mensis circumsedisse, Armigerósque eorum scuta ferentes à tergo adstitisse, memorat in libro Deipnosoph.4. Athenæus. In media ferè vrbe, sed magis ad Austrum, Kenelwalchius Occidentalium Saxonum Rex, post dirutum illud Monachorum Romano sæculo collegium, primum, vt inquit Malmesb. Deo templum posuit, per id temporis pulcherrimum, quo loco posteritas in sede episcopali fundanda, etsi augustiori prima, per eadem tamen cucurrit vestigia. Huic sedi iam inde à Wina, quem Kenelwalchius ille primum instituit Episcopum, præfuerunt Episcopi non minus opulentia & honore, quam sanctimonia clari, Archiepiscopi scilicet Cantuariensis Cancellarij, & Georgianis Equitibus à sacris, qui subinde magnis impensis hoc templum instaurârunt, præcipuè Edingtonus, Wikhamus, Walkelinus, nouisque subinde patronis consecrarunt, Amphibalo, Petro, Suithino, & demum S. Trinitati, quo nomine nunc innotescit. Saxonibus etiam, quibus summo in honore erat ob quorundam Regum sepulturam, Caloen myny Ten.i. vetus monasterium, dictum erat ratione alterius recentioris Nepan mynr Ten. i.nouum monasterium, quod Aluredus conjugatis presbyteris posuit, vti & illud vetustius antea fundatum erat, qui posteà nescio quo miraculo Crucis loquentis, & corum institutum improbantis, à Dunstano exturbati, & in eorum locum monachi substituti. Hæc monasteria contiguis parietibus ita vicina erant, vt voces canentium in altero, alijs obstreperent, vnde cum simultates monachi inuicèm exercerent, quæ posteà in inimicitias prorupérunt; & aquarum magna vis collecta ab Occidentali porta per deuexos vicos defluens ad nouum hoc monasterium stagnaret, aërémque insalubrem exhalaret : post ducentessimum ab ipso condito annum, templum in Septentrionale vrbis suburbium, quod ly poe dicunt, translatum erat. Vbi Henrico primo permittente, monasterium amplis- Hide Abbafimum & pulcherrimum construxerunt monachi, quod paucis interiectis annis, dolo Henrici Episcopi Wintonienfis, (ve priuata loci huius historiola testatur,) misere deslagrauit, Quo incendio crux, Danici Canuti donarium, in quod, (vt schidæ habent antiquæ) totius Angliæ annuum redditum

redditum contulerat, absumpta fuit, Monasterium nihilominus resuscitatum, in miram amplitudinem, vt ipsæ ruinæ iam loquuntur, ad funestam vsque monachorum periodum sensim excreuit. Tunc enim hoc demolitum, & in illud alterum S. Trinitatis, quod Cathedralis est Ecclesia, exturbatis monachis, Decanus, & Præbendarij x 1 1. sunt inducti. Ad Ecclesiæ cathedralis orientalem partem Episcoporum palatium ampliffimum, woluefey dictum, crebris turribus incinctum, riuulóg; ferè circunfusum, ad mænia pertingit, & in Australi suburbio Collegium elegans è regione prospectar, à Wicamo Episcopo constructum, schola admodum celebre, è qua fœlicissimus est doctissimorum in Rempub. & ecclesiam prouentus. In hoc enim Guardianus, Socij x. Scolarchæ duo, & Scholastici 1 x x. alijque nonnulli honestissime aluntur. Alia etiam eximia erant in hac vrbe ædificia, quæ cum tempus expugnarit, memorare non libet, Parthenonem tamé illam, siue virginum monasterium quod Alfwida Aluredi regis vxor posuit, preterire nolo cum longe celeberrimum fuerit, & ex hoc Matildem Edgari Scotorum regis filiam sibi in vxorem acceperit Henricus primus, per quam veterum regum Angiorum stirps Normannicæ coaluit. Illa enim Edmundi Ferrei lateris ex Edwardo Exule neptis, mulier cum cateris virtutibus, qua quidem dignæ regina essent, ornata omnibus; tum veræ pietatis incredibili studio flagrans. Vnde in eius laudem vetus est Tetrastichon.

Matildis vxor Henr.primi.

> Prospera non letam fecere, nec aspera tristem, Aspera risus ei, prospera terror erant. Non decor effecit fragilem, non sceptra superbam; Sola potens humilis, sola pudica decens.

De Guidone Waruicenfi, qui fingulari certamine Colbrandum illum Danicum Typhoëum hîc deuicit, de Waldeofo Huntingdoniæ Comite hîc capite truncato, & egregio illo Sanctæ Crucis Xenodochio adiuncto, ab Henrico Blesensi Regis Stephani fratre, & huius vrbis Episcopo fundato, non est cur aliquid dicam cum ex historijs sint omnibus peruulgatissima.

Comites Win-

Quòd ad Wintoniæ Comites spectat, fæciales nostri re-

ferunt

æ

n

1-

r-

)-

C

.

ferunt post Clitonem Saxonem à Normannis auito honore exturbatum, Ioannem Regem Saërum Quincy Wintoniæ Comitem dixisse, in cuius filio Rogero, pulla mascula suscepta prole, honor ille euanuit : donec longo post tempore, Hugo de Spencer eo titulo nobilitatus effet, cuius itidem filius læsæ maiestatis reus, honorem cum vita amisir, posteà Edwardi 1111, beneficentia Ludouicus Brugensis Belga, Baro de Gruthuse, & princeps Stenhusij hunc titulum cum Quinciorum infignibus gestauit, quem, defuncto Edwardo, Henrico v 11. in manus tradidit. Nostra verò memoria Guilielmum Poulettum Angliæ Thefaurarium nouo Marchionis Wintonia titulo honorauit Edwardus v 1. quo etiam nunc eius è filio nepos fruitur. Ventæ huius longitudinem part. x x 1 1. Latitudinem L 1. grad.effe, superioris ætatis observationes docuerunt,

A Venta magis ad ortum, hamble fluuius vasto ore in Hamble. Oceanum profunditur, Homelea Bedæ dicitur, qui vt habet ille, per terras Iutarum Solente intrat, fic enim illi vocatur Solente. fretum, quod Vectam infulam, & Britanniam interluit, in quo statis horis æstus reciprocatio, vtrinque ex Oceano magna violentia irrumpens, & occurfans, tantam admirationem antiquis illis fecerit, yt in miraculorum Britanniæ numerum retulerint. De quo en tibi ipsa Bedæ verba. Bini æstus Oceani, qui circum Britanniam ex infinito Oceano Septentrionali erumpunt, sibimet innicem quotidie compugnantes occurrunt, vlirà offium fluminis Homelea, finitoque conflictu in Oceanum refusi vnde venerant, redeunt. Inde flexuoso anfractu statim retrahitur littus, finumque Bostley infula efficit, in Portfey. cuius interiori recessu floruit olim Porsperis, ad quem Vespasianum appulisse nostri produnt, Saxones nouo nomine Bostchester dixerunt, non à Porta Saxone, sed à portu. Ptolemæo enim Mízas Aspano, id est, Portus magnus vocatur, à spatio, vti etiam ille Portus magnus in Africa, teste Plinio. Portesmouth Cum autem portus commoditatem Oceanus recedendo paulatim fubtraheret, hinc demigratum eft in 3002tlep infulam subiectam, quam Athelfleda Eadgari Regis vxor Nouo monasterio Wintoniæ dederat: & in ea ad ingredientis sinus fauces, siue ostium oppidum posuerunt, indéque Bostsmouth dixerunt, id est, Portus oftium. Inardescente

bello

bello frequens est hoc oppidum, alias infrequens, Martig; potius quam Mercurio studet. Muro ex trabibus multo aggere vestitis, mole ad ortum æstiuum & duobus ad portus ingressum è viuo saxo propugnaculis communitur, quæ ab Edwardo Quarto inchoata, Henricum Septimum perfecisle,præsidióque oppidum firmasse, referunt incolæ.

Meanuari.

Interius à mari MEANVARI incolunt, quorum agrum cum Vecta insula Wilfridus Eboracensis Archiepiscopus exulans ab Edilwalcho Australium Saxonum rege, dono accepit, cum eius populum Christo per Baptismum inseruisset. Horum sedes nomine vix immutato, hodie in tres Centurias diuifa, Mainfbozow, Caltmean, wealtmean, inter quas mons æditus attollitur, Dld winchefter incolis dictus, ad quem vrbem antiquitus fuisse perhibetur, sed nec vola, nec vestigium, vt aiunt, iam superest.

Seguniaci.

His finitimi in interioribus SEGONTIACI illi, qui se Cæsari dedidêrunt, ad Septentrionalem huius agri limitem in Centuria de Holelhot, consederunt : in qua cernuntur Multum foru, quod Alfridus custodi de Leodre legauit, & Balingstoke, Dominis suis cognomine de S. John, Poiningis, & Powlettis notiffima. E quibus nostra memoria Guil. Powlet Angliæ Thefaurarius, Wintonie Marchio, & Dominus & . John de Basinge, ad Basing villam suam sub hoc oppido, ædes cum amplitudine, tum elegantia ad

miraculum magnificentissimas extruxit.

Vines in Bri-Lannia.

Odiam.

Vindontum.

Propè has The Mine visitur, Baronum de Sandes mansio nitidissima, à vitibus denominata quas in Britannia ex Probi Imperatoris tempore vmbraculi magis, quam fructus gratia habuimus, Britannis enim & alijs, vt habet Vopiscus, permisit ille vt vites haberent, Huic vicina sunt, hinc Cleare, olim Saxonicoru Regum fedes, hodie kingf= cleare, inde Diam, regijs nunc ædibus superba, quondam Episcopi Wintoniensis municipium, cuius propugnaculum regnante Ioanne, tredecim Angli quindecim diebus fortiffimè contra Ludouicum Francum, qui circumfuso exercitu acriter inuafit, defenderunt, vt author est Matthæus Parisiensis. Superiùs inter hos Segontiacos ad Septentrionalem agrilimitem, locum habuit olim Segontiacorum ciuitas VINDONVM, quæ suo nomine exuto, gentis induit, vt Lu-

tetia, Parifiorum suorum nomen sibi assumpsit. Caer Segonte enim à Britannis vocabatur, id est, Segontiacorum ciuitas, fic enim Nennius in vrbiū catalogo dixit, nos hodie site= cester vocitamus, Higdenus à Britannis Britenben nomi- Silcester. nare videtur. Vindonum, vt hanc appellem, distantiæ Vindoni à Gallena fiue Buallenfozd, & Venta, apud Antoninum persuaserunt, eóque magis quòd inter hanc Vindonum, & Ventam, via Consularis etiamnum visitur. Hanc à Constantio Constantini Maximi filio extructam memorat Nennius, & Murimintum aliquando dictam, fortaffe pro Muri-vindun, id est, Vindoni Muri. Mure enim ex lingua prouinciali Britanni retinuerunt, & V consonans sæpe illis cum M in orationis contextu commutatur. Eiusque panimento (Nennijs verbis vtor) tria semina seminauit Constantius, ne vllus pauper in ea maneres vnquam. Quemadmodum Dinocrates, cum Alexandria Ægypticonderetur, omnes, vt haber Marcellinus, ambitus lineales farina respersit, quod vrbem illam alimentorum vberi copia abundaturam fortuito monstrauit indicio. Constantium etiam hic diem obiisse refert ille, & sepulchrum eius ad portam, vti inscriptio docuit, monstrari, In his suam fidem liberet Nennius, qui libellum illum mendaciunculis refersit plurimis. Hoc autem asfeuerare ausim, eo tempore, summo in honore floruisse, & ego ipse in plurimos ibidem Constantini Iunioris, Maximi illius filij nummos incidi, qui in auerfa parte edificium cum Epigraphe PROVIDENTIAE CAESS. habent. Constantium autem quem vrbis huius conditorem facit, Mopfuestiæ Ciliciorum defunctum, & maiorum sepulchro Constantinopoliillatum in confesso est. Coenotaphium verd, Turnel befiue tumulum honorarium illi hic excitatum non denega- norary. uerim: multis huiusmodi tumuli positi fuerunt, circa quos milites quotannis solemni ritu in defuncti honorem decurrere solebant. Cum res Romana iam in occasum divergeret, & barbaræ gentes vndique prouincias diriperent, Britannici exercitus veriti ne vicini incendij flamma eos etiam inuolueret, Cæsares sibi leuarunt, primò, Marcum, deinde Gratianum, quos statini peremerunt, & postremò anno à Christo nato 407. Constantinum quendam spe no- Constantinu minis in hac ciuitate Caer Segont (vt Nennius & Geruafius nominis eles

Dorobor- zw.

Dorobornensis testantur) velit nolit, purpura induerunt. Hic è Britannia soluens, Bononiam Galliæ appulit, omnésque Romanorum exercitus ad Alpes vsque in belli societatem pellexit. Valentiam Galliæ strenuè contra Honorij Augusti copias propugnauit, Rhenum iampridem neglectum præsidio muniuit. Ad Alpes Cottias, Pæninas, & maritimas, quà via patuit, munimenta conftruxit. In Hifpania auspicijs Constantij filij, quem ex Monacho Augustum declararat, res fæliciter gessit, literisque postea ad Honorium datis, culpam deprecatus, quòd fibi purpuram vi à militibus inijci passus fuerit, ab eo Imperatoriam vestem dono accepit, vnde elatior, Alpibus superatis, Romam cogitat, sed accepta Alarichi Gothi morte, qui suis partibus studuerat, Arelatem recessit, vbi imperij sedem fixit, Constantinama vrbem vocari, & in ca septem Prouinciarum conuentus agi iustit. Interim Gerontius, qui Britannis suis præfuit, milites in Dominum concitauit, cúmque Constantem filium Viennæ Galliæ perfide trucidaffer, Constantinum ipsum Arelati obsidione incinxit, ad quem oppugnandum, cum Constantius quidam ab Honorio missus infesto agmine properaret, Gerontius sibi vim attulit. Constantinus grauissima obsidione pressus, & infælici suorum pugna animum despondens, deposita purpura, & fortunæ suæ mole, Ecclesiam ingressus, Presbyteri suscepit dignitatem, statimque Arelate dedita, in Italiam ductus, capite plectitur cum Iuliano filio, quem Nobilissimum dixit, & Sebastiano fratre. Hæc summatim ex Zosimo, Zosomeno, Nicephoro, Orofio, Olimpiodoro, vt veritas contra Galfredi nostri vanitatem triumphet, qui hanc historiam mendacijs è suo ingenio adspersit ridiculis, & vanissimis. Hac etiam vrbe Arthurium nostrum bellicosum inauguratum produnt historici nostri, nec multò post diruta concidit, vel Saxonum bellis, vel cum Adelwolfus infenfo in Edwardum regem fratrem animo, prædatorijs Danorum globis adiutus hanc regionem ad Basingstochiam vsque depopularetur. Nihiliam superest præter mænia, quæ pinnis, & loricis nudata, magnæ altitudinis fuisse videntur. Ita enim ex ruderibus accreuit terra vt per angiportu, quem Dnions hole vocant, vix me prono corpore transmitterem.

mitterem. Mænia hæc quodammodo integra permanent, nisi quatuor omnino locis perrupta, vbi portæ fuerint, & ex ipfis mænibus enare funt tantæ magnitudinis quercus, & quafi faxis congenitæ, tam vafto radicum complexu, & tam diffusa ramorum sparsione, vt intuentibus vel admirationem commoueant. Ambitu colligunt duo plus minus Italica milliaria, vnde ex magnitudine Selcefter Saxones forfitan dixerunt, quafi vrbem magnam. Sel enim magnum illis sonuisse videatur, cum Asserius Saxonicam dictionem Selwode fyluam magnam fit interpretatus. Includit L x x x quafi terræ iugera, quæ subactum & purum folum in tria arua funt divifa, cum nemusculo ad occasum, ad ortum verò iuxta portam, prædium & Ecclesiola est recentior, in qua dum antiquas inscriptiones perscrutarer, nihil offendi, nisi in fenestris quæda insignia, videlicet in parma nigra fusos argéteos transuersim ductos, Fusis in bend vocat, in clypeo rubro areas ex auro transuersas Bendes appellitat, & inclypeo aureo cœlestis coloris aquila expansam. Hanc Blewetorum esse accepi, quibus post Guil. magni tempora hæc terra obuenit, illam Cuzansi qui iure vxorio eam hæreditatem creuit, istam verò nobilis familiæ Bainardorum de Leckham, qui Cuzanso hæreditariò successerunt. Hoc diuturna observatione esse exploratum retulerunt mihi incolæ, etsi solum satis fertile, & fæcundum sit, quibusdam tamen locis quasi areolis, quæ se intersecant, non perinde lætè fruges prouenire, sed multò quam alibi rariùs : per quas, vrbis olim plateas duxisse opinantur illi. Eruuntur hîc quotidie lateres, quos Britannicos vocamus, & Romanorum numismatum visingens, Oniong penies appellitant, id est, Onioni denarij, quem Gigantem fuisse, & hanc vrbem incoluisse somniant. Inscriptiones etiam sæpiùs effodiuntur, quas tamen nobis inuidet rusticorum imperitia. Vna tantum Londinum hinc translata in hortis Cecilianis honoratissimi Domini Guilielmi Cecilii Baronis de Burghley, & summi Anglia Quastoris, cernitur, videlicet

> MEMORIÆ FL. VICTORI-NÆ. T. TAM:

BELGÆ. VICTOR CONIVNX POSVIT

An hic tumulus positus sit Victorinæ, quæ Maser castrorum dicta suit, quæque contra Gallienum Augustum Victorinos silium & nepotem, Posthumum, Lollianum, Marium & Tetricum Cæsares, in Gallia & Britannia appellauit,
non facilè dixerim. Duos autem Victores in Britannia nostra, aliquo loco suisse legi, eósque vno eodémque tempore:
alterum Maximi Aug, silium, alterum verò eius dem Maximi prætorio Præsectum, cuius Diuus Ambrosius in epistolis meminit, sed neutrum horum hoc monumentum vxori
posuisse affirmare ausim.

Hic ager, vti etiam cæteri quos hactenus percurrimus, ad Occidentalium Saxonum reges spectauit, cúmque Sigebertum ob tyrannidé, & prouinciam malè habitam regno exuissent, illi, vt author est Marianus, ne omninò priuatus videretur, assignatus erat. Quem tamen posteà ob admissa scelera itidem expulêrunt, tantúmq; absuit, hanc assistam regis fortunam quenquam ad misericordiam allexisse, vt subulcus tandé in sylua Anderida latitantem intersecerit.

Hantonia Comises.

occifus.

Sigebertus rex

Comites admodum pauculos numerat, nam à Bogone, siue Beauosio primis Normannorum temporibus bellica gloria florente (quem dum monachi fabellis celebrare sudarunt, fortissima eius facta crassis occultarunt, & circumfuder ut tenebris) ad Henricum vsq; v111. Southantonensis Comes nullus legitur. Ille enim Guilielm use firzwillians iam grandæuum, amplissima Montisacutorum familia oriundum, & Southantonsem Comitem & Angliæ Thalassiarcham designauit, quo statim sine prole mortuo, Edwardus v 1. eundem honorem anno sui regni primo, Thomæ Wriotheosley Angliæ Cancellario detulit, cuius è filio nepos codem hodie lætatur.

Habentur in hôc agro Paracia 253.6 oppida mercatoria 18.

ATTREBATII.

nomina retinuisse prodat Casar, hos nostros Attrebatios è Gallia Attrebatibus huc demigrasse; qui Gallia maritimam partem ad Sequanam, vt author est Ptolemaus, tenuerunt, regionem soilicet, qua nostris Attrebatibus è regione quodammodo obiacet. Nontemere igitur erat, si Casar Comy Attrebaten- Comiu Attresis authoritatem his regionibus magnam fuisse seri- batensis. bat, vipote apud populares suos, & illum à Casare vic- In Stratege. tum, buc fugisse, cum, vt habet Frontinus, nauibus in matibu. sicco herentibus, vela pandi iusserit, & Casareminsequentem frustratus sit; qui è longinquo vela tumentia spectans, ferentibus ventis auolare ratus, a persequendo destitit. Vnde Attrebaty hi dicti contronersitur,nam quod ab Attrech quidem petunt, quod antiqua Gallorum lingua terram panis sonare volunt, vereor vt frustrà sint. Satis sit nobis indicasse, vnde in Britanniam devenerint, in nominis rationem inquirant aly.

Barkshire.

Barkshyre unde nomi-MATHY.

Ger ille qui nobis Barkshire, Latinis Bercheria, Saxonibus Bennocreyne quondam dicebatur. Quod nome à quadam fylua Berroc, vbibuxus plurima, deducit Asserius Meneuensis, alij à quercu nudatâ, hoc enim Berroke denotat, ad quam difficilioribus Reipub, tempori-

bus incolæ olim suis de rebus consulturi conuenire solebant. Septentrionalem huius partem Isis, qui posteà Tamifis, flexuoso, sed amoeno admodum blandus alueo perfundir, & primum ab Oxonienfibus, postca à Buchinghamienfibus fecludit. Auftralem partem irrigat Cunetio fl. donec Tamisi se inferat. Ad Ortum quà latior est, & parte media, fuarum opum fatis prodiga, & frumenti ferax, præcipue, vbi in vallem subsider, quam, à nescio qua albi equi forma, in candicanti colle imaginata The bale of whitehouse, vocant. Orientalem autem partem, quæ minus fertili gleba, faltus,& fyluz longè latéq; occupant. In Occidentali limite propè ab Iside, farendon est in agro lapidoso, nunc foro, quondam munitione quadam celebre, quam Robertus Glocestriæ Comes contra Stephanum construxit, qui eam tamen cruento, (vt inquit Neubrigensis) labore expugnauit. Hinc Isis magno in Sept étriones flexu eluctatus, minoris famæ viculis affunditur plurimis, donec reductus, & dinortio ludens Abbendoniam peruenit, oppidum fanè elegans, &frequens, Sheouerham primum Saxonibus, inde Abbandune dictum ab Abbatia proculdubio, potius quam ab Abbeno Hibernico nescio quo heremita, ve quidam scripferunt. Quam primum enim Cissa Occidentalium Saxonum Rex monasterium, siue Abbatiam conftruxerat, quasi deleto vetustiori nomine, Abbandun, id eft . Abbatie oppidum dici coepit. Nec ita diu floruerat hot monasterium, cum Danico turbine, quasi subitò posterneretur:revaluit tamen statim Eadgari Regis beneficentia, & posteà Normannorum Abbatum opera in eam magnificentiam paulatim excreuit, vt inter Britanniæ monasteria cum opibus, tum amplitudine vix secundis acquiesceret, quod

m

ni

m

de

A fec

fis

cii

Abbandune Gue Abington.

quod etiam rudera eius nunc loquuntur. Oppidum verò etsi diu monasterio innixum fuerit, ab anno tamen salutis 1 4 3 o.quo Ioannes quidam à S. Helena cognominatus, Isidem ponte, è viuo faxo coniunxit, viámque regiam compendio huc deflexit, ita frequentari cœpit, vt inter huius agri oppida facilè nunc primas ferat, Prætorem habeat, & madefacto illo regerminanti hordeo, quod Byne Græci, nos Mault vocamus, magnum quæstum faciat; Ad pontem Dete fluuiolus, qui Australem oppidi partem alluit, in Isidem placide infertur, cum riuulu receperit, qui è valle de whitehorse, ad Wantage exoritur. Hæc verd Wan= tage, Saxonice panating, villa erat olim regia, & Alfredi regis clarissimi incunabula, qui moriens Alfritho vna cum Lamborn oppidulo legauit. Longo post tempore mercatorium factu erat oppidum, operâ Fulconis Fitzguarini viri Fitzguarini. bellicosissimi, cui Rogerus Bigod Angliæ Marescallus virtutis bellicæ ergô donauerat, hodiég; Bourchieri, è Fitzguarinoru filia oriundi domini agnoscuntur, Fitzguarinorumg; nonnulli funt hic fepulti. Isis Abbindonia digressus statim ab Oxoniensibus Tamam recipit (de quo alias) & nunc Tamisis composito vocabulo dictus, primariam olim Tamisis. Attrebatior urbem petit, quæ Antonino GALLEVA Attrebatum, Ptolemæo CALEVA, sed vtriq; perperam libra- Gallena. riorum incuria pro GALLENA, qui itidem in Græcis ex- ford. emplaribus Nahuva, pro Galena nobis obtruferut. Sic etenim Britannice dictum arbitratus sum, quasi Guall hen, i. vallum antiquum. Quo nomine retento, & ob vadum in flumine, forde adiecto, Guallenz arono & pallenzarono Saxones vocârunt, & nos hodie contractius wallengfozo, Mœnibus olim obuallatum erat, quæ vt ex eorum tractu videre est, mille passus ambitu collegerunt, Castrum habet ad flumen amplum sanè, & adeò munitum, vt inexuperabilis munimenti spes quosdam ferociores fecerit. Cum enim Communi quasi bellorum incendio destagrauerit Anglia, subinde inani obsidione à Stephano Rege incinctum legimus. Amplitudinem eius & magnificentiam cum illic Oxonia fecederemus, demirabamur (est enim iam fecessus studiofis ex æde Christi Oxon.) duplici murorum ambitu, duplici item vallo circundatur, in medio, moli in magnam alti-M 2

-

C

i,

7-

n

)-

2,

1-

0-

r-

ui

X-

15,

15,

nè

15,

ti-

Vt

n-

n-

id

30

ne-,&

ifi-

ria

et,

bos

DominiWallong fordic. ascensu fontem immensæ profunditatis vidimus. Incolæ constructum à Danis credunt, ego potius à Romanis aliquid hîc positum, à Saxonibus posteà & Danis excisum iudicarim, cùm Sueno Danus hâc populabundus vagaretur, demúmq; sub Normannis reuixisse. Non eius tamen meminit Guilielmus Gemeticensis, cum scribit Guilielmum Normannum, debellato Haraldo, statim ad hanc vrbem (sic vocat) exercitum ductasse, transmeatoque Tamisis vado, hic castrametatum suisse, priusquam Londinum adiret. Quo tempore Wigodum Saxonem Dominum suum agnouit Wallengfordia, per cuius filiam ad Chrispinum Normannum, & per eius itidem filiam, ad Brienum Filium Comitis dictum descendit, qui bellicis laudibus innutritus, & Matildi Augustæ partes sequutus, hoc suum castrum contra Stephanum, cum ille ad Craumerth, è regione propugnaculum excitaffet, fortiffime defendit : donec pax omni Angliæ expotatissima, hoc in loco confecta, & composita illa de regno inter Stephanum, & Henricum 11.grauissima dissentio. A Brieno per eius viduam in familiam D'Oyley, & inde vxorio iure ad Comites Warwicenses deuenit, qui nescio, an venditione alien arunt. Spectauit enim vt accepi, Henrici III. tempore, ad Comites Ceftria, & pofteà ad Richardum Romanorum Regem, & Cornubie Comitem, qui instaurauit, eiúsq; filium Edmundum, qui in interiori area collegiatum sacellu fundauit, Quo sine liberis fublato, in facrum Coronæ patrimonium recidit, ex quo tempore quodammodo contabuit. Nec multis interiectis annis, cum illa pestis funestissima quæ Saturni & Martis Synodum in Capricorno infequuta, per vniuersam Europam pertinaciter, an. salutis 1348. graffarêtur; hæc noftra Gallena ita affiduis funeribus exhausta fuit, vt cum priùs frequentissime habitaretur, & x11. & des sacras numeraret, nunc tantum vnam, & alteram oftendat: Sed hanc folitudinem referunt incolæ potiùs ad pontes Abbingdoniæ, & Dorcestria constructos, quibus regia via hinc deslectitur. Paulo inferius, vt hinc iam discedamus, Tamisi imminet collis aditus, fossa profunda munitus, spnobun accolis, vbi olim Romanorum castrum fuisse probabile, nunc ve-

Pestis gravis-

rò aratro proscissus Romanorum nummos vetustatis indicia aratoribus subinde effundit. Hinc in Austrum per lætisfimos vtring; agros placidissimè fertur Tamisis, donec Cunetionem obuium habeat, qui Australem, vt modò dixi, Attrebatiorum partem irrigans, in primo aditu, cum Wiltonienses reliquerit, 13 ungerfozo subluit, oppidulum quod amplissimæ familiæ Baronum de Hungerford titulum fecit. Quam maxime extulit & adauxit Walterus de Hugerford, fummus Angliæ Thefaurarius, regnante Henrico vr. adeò vt eius filius Robertus Hungerfordiæ Comes dictus fuerit, cuius è filia neptis lautissimam demum hæreditatem in Hastingorum familiam suis nuptijs intulit. Inde Cunetio SPINAS vetustu illud oppidum adit cuius Antoninus me- Spine. minit, quod hodie nomine superftite, Spene dicitur, verum hodiè pro oppido viculus est minimus vix mille pass. à Dembury celebri oppido, quod ex eius ruinis originem reperit. Dembury enim Nouus Burgus nobis sonat, ratione scilicet oppidi antiquioris Spinarum, quod intercidit, noménque etiam in ipsius Noui Burgi parte reliquit, quæ Spinhamlands hactenus appellatur. Si verd nihil aliud, hoc sanè probet Mewbury è Spinis emicuisse, quod Spene viculum, vt matrem Neuburienses agnoscant, licet illud præ Spinis, ædificijs cultuq; fit imprimis spectabile,& lanificio opulentum. Hinc Lamborn riuulo recepto, quod Dennington quondam Chauceri, & posteà Delapolorum castellum exiguum præterit, longo confecto cursu, in Tamisim tandem illabitur Cunetio, statim ac Readingi mag- Reading. nam partem suis diuergijs amplexus fuerit. Hæc vrbecula, fine oppidum Saxonice Rheadize a Rhea, id est flumine, velà Britannica dictione Redin, quod filices denotat, quæ affatim hic proueniunt, hodie platearum elegantia, ædium splendore, sua opulentia, & lanei panni texendi glorià cæteris huius agri oppidis przcellit, licet maxima ornamenta amiserit: Templum scilicet speciosum,& Castrum vetustissimum, hoc enim Danos tenuisse prodit Asserius, cum vallum inter Cunetionem, & Tamisim ducerent, & in hoc se recepisse, cum ad Inglefield (viculus est vicinus) ab Athelwulfo Rege fugarentur. Sed Henricus 11.ita illud excîdit, quod Stephani militibus perfugium effet, ve nihil iam M 3 Superfit

)-

X

1-

1-

m

m

0-

0-

n-

is

10

is

is

0-

ra

ùs

et,

u-

&

ur.

ct

is,

1C-

rò

Marildis Au-

fupersit præter nudum nomen in plateå proxima. In cuius vicinia templum iam anteà magniscentissimum monachis construxit, magnisq; redditibus locupletauit Henricus primus, dirutà virginum sacrarum ædicula, quam ad expianda sua scelera Alfritha regina olim posuerat. In hac sepultus eratipse conditor Henricus vna cum silia Matilde, quæ perinde ac Lampido illa Lacedemonia, (cuius Plinius meminit) regis silia, regis vxor, regis mater suit. Huius scilicet Henrici primi Regis Angliæ silia, Henrici quarti Germaniæ Imperatoris vxor, & Henrici II. Angliæ mater, qua de reaccipe distichon tumulo inscriptum, & illud, meo sane iudicio, non malè natum.

Ortumagna, viro maior, sed maxima prole, Hîc iacet Henrici filia, sponsa, parens.

Henricus secundus.

Et prole quidem illa maxima, & longè fœlicissima fuit. Henricus enim I I. eius filius, vt scripsit qui tum vixit, I. Præful Carnotenfis, Rex optimus apud Britannias, Normannorum, & Aquitanorum dux fælicissimus, & primus tam amplitudine rerum, quam fplendore virtutum. Quam ftrenuus, quam magnificus, quam prudens, & modestus, ab ipsa ve dicam infantia fuerit, nec ipse liuor silère,nec dissimulare potest : cum opera recentia, & manifesta sint, & à Britanniarum finibus ad Hispania limites, virtutis sua protenderit, & continuauerit titulor. Et alibi de codem. Henricus II maximus Regum Britanniæ circa Garumnam fulminauit, Tolofam fælici cingens obsidione non modò prouinciales vsque ad Rhodanum, & Alpes territauit, sed municionibus dirutis, populisque subactis, quast vniuersis immineret, timore principes Hispanos concussit & Gallos. Adiungam etiam, si placet, vnum & alterum verbum de eodem ex nostro Giraldo. A Pyrenæis montibus » sque in occiduos, & extremos borealis Oceani fines hic Alexander noster oc. cidentalis brachium extendit. Quantum igitur nostris in partibus natura terras, tantum & victorias extulit. Si excursuum metæ quærantur, priùs deerit orbis, quam aderit finis. Animofo quippe pe-Etori cessare possunt terræ, cessare nesciunt victoria, non deesse poterunt triumphi, sed materia triumphandi. Qualiter titulis & triumphis suis Hibernicus orbis accesserit ? Quanta, & quam laudabili virtute, Oceani fecreta, & occulta transpenetrauerit? Sed ecce veterem in eius mortem versiculum, qui vno verbo, & hæe omnia,

Barkshire.

omnia, & filij Regis Richardi primi gloriam plenè complectitur:

Mira cano, Sol occubuit, nox nulla sequnta est.

Tantum enim abest, vt Richardus noctem intulerit, vt Angliam nostram suis in Cypro, & Syria victorijs clarissime il- Richardus lustrauerit. Verùm hec extra callem. Ad loca à personis iam Primu. denuò regrediamur. Monasterium hoc iam in Regias ædes conversum est, quibus I maos donos, fiue equile pulcherrimum adiunctum, regijs, & generolissimis equis refertum. Quingentis vix à Readingo passibus, inter slorentissima prata Cunetio Tamisfconsociatur, qui iam latior in Septentriones spaciatur per Sunning viculum, quem mireris octo Episcopis, qui huic, & Wiltoniensi agro præfuerunt, suille sedem, (hoc tamen nostræ produnt historiæ,)quæ posted ab Hermano Shirburnam, & randem Sarisburiam translata, ad quam etiamnum locus iste pertinet. Inde Bistle= Bisham. ham, nunc contracte Bilham præterit Tamisis, primum Templariorum militum, inde Montacutorum, qui monasteriolum extruxêrunt, & nunc patrimonium Domini Ed- D. Edwardus wardi Hobæi Equiris clariffimi, & mihi inprimis observan. Hobens. di, cuius magna in me beneficia cogitatio frequens ita exercebit,& renouabit,vt memoriæ nunqua subducatur meç.

Bishamo iam relicto, se reducit ad oppidulu superiori seculo Southealington dictu, hodie Maidenhead, a super, Maidenhead fitiofo cultu capitis nescio cuius virginis Britanica ex vndecimillis millibus, quæ dum Vrsula duce, in patriam Roma redirent, juxtà Coloniam Germaniæ ab Attila illo Dei flagello, martyrio affect & fuerunt. Nec hoc vetuft eft memoriæ: nam proauorum ætate traiectus fuit loco paulò fuperiori ad Babhams end, sed postquam hic pontem construxissent sublicium, diversorijs florere copit, & matri suz vicinæ Ban prelucere, quæ longè tamé antiquior, vtpotè que toti Centuria nomen fecit. Hanc BIBROCOS,quise in Cæsaris fide permiserunt, tenuisse olim credidi, & quid- Bibroci. ni credam ? Nominis reliquiæ supersunt planissime, BI-BRACTE Galliæ etiam nunc in Braye contrabitur, & non procul hinc Cæfar Tamisim cum suis transmist, (vt suo loco docebimus,) quo tempore popelli illi se Cæsari dedide-

M 4

runt.

ATTREBATIL

Windsore.

runt. Certè si alibi Bibrocos vel plagis auritis venêris, vix credo inuenias, Inter hoc Bibrocos floret Windfoze, Saxonice (à flexuosa forsitan ripa) vinolerona, vt in Chartis Edwardi Confessoris concipitur, qui in hec verba Westmo. nafterio concessit. Ad laudem Dei omnipotentis posni in dotalitium, & in perpetuam hareditasem ad v sum Domino servientium, Windlesoram cum pertinentibus. Nec enim aliud vetustius de Windefora lego, sed non diu tenuerant Monachi cum permutatione facta, Guilielmus Normannus, ad se retraxit, sic enim habet eius Charta. Cum confensu, & fauore venerabilis Abbasis Westmonasteri, conventionem feci de regia possessione Windlefora, quod locus ille villis, & commodus vifus est propier contiguam aquam, & sylvam venatibus aptam, & alia plura que inibi funt regibus commoda, imo regia perhendationi aptus exiftit, pro qua mokendune, & ferings, concessi. Situm certe amæniorem sedes Regia vix habere possir. Clementer enim ex ædito colle, iucundissimo in orbem fruitur prospectu. A fronte vallem despectat longe latéque procurrentem, aruis distinctam, pratis viridantem, nemoribus hinc inde vestitam, & placidifimo Tamifi irriguam. A tergo colles paffim exfurgunt, nec asperi, nec præalti, faltibus coronati, & venationi è natura ipfa quasi dicati. Hac loci amœnitate pellecti reges, sæpissimè huc secedunt, & hic ad Galliam vincendam natus est Edwardus 111, rex potentissimus, qui hoc castrum quasi vrbis æmulum fossis, & propugnaculis ex quadrato faxo munitiffimum de integro costruxit, statimque debellato Gallo, & Scoto: Ioannem Regem Gallia, & Dauidem Scotiæ in hoc captiuos vno eodémque tempore tenuit, Dividitur hoc castrum in duas areas; interior, quæ ad Ortum spectat aulam Regiam, qua ædificiorum descriptione nihil illustrius, nihil splendidus, complectitur. Ad cuius Borealem partem qua flumen despectat, Diua Elizabetha subdiale ambulacrum adiecit longè amœnissimum. Exterior area in ipso primo ingressu templum habet augustissimum B. Mariæ virgini, & Georgio Cappadoci ab Edwardo 111.cofecratum, fed ad eam qua nunc cernitur magnificentiam ab Edwardo I I I I. perductum. Hîc Edwardus 111.vt militaré virtutem honoribus, præmijs atq; splendore decoraret, nobilissimă conscripsit equitu auratoru societatem, quos ob periscelidem suam in prælij, quod fæliciter Order of the cessit, tesseram datam, Garterij siuc Periscelidis Equites Garter. nominauit, qui carulea periscelide aureis litteris Gallice riscelida ordo. inscripta, Honi soit, Qvi Mal y Pens, finistram tibiam substringunt. In hanc societatem potentissimi quiq; orbis Christiani Principes cooptari, instar maximi honoris duxêrunt,& iam à prima institutione, in hunc ordinem, qui è xxvi. Equitibus constat, Reges adscripti suerunt plus minus x x. præter Angliæ reges, qui eiusdem Præsides habentur, vt Duces, & alios maximi nominis taceam plurimos, & hodiè ex hoc ordine sunt Rodolphus 11. Cæsar Augustus, Philippus Rex Hispaniarum, Henricus I I I. Galliarum, & Fredericus 11. Daniæ. Eorum verò nomina qui primi in hunc ordinem adsciti, & vulgo Fundatores Ordinis dicuntur, adiungere libet, nec enim corum fama obliteranda est, qui illa tempestate, & animo, & virtute militari in paucislimis erant.

Milo Stapleton.

Thomas Walle.

Hugo Wrothefley.

Nigellus Loring.

Ioannes Chandos.

Otho Hollandus.

EDWARDVS III. Rex Ioannes de Mohun. Hugo Courtnaus Anglia.

Edwardus filius eius natu maxi- Thomas Hollandus. Icannes Grey.

mus Princeps Wallia. Richardus Fisz-Simon.

Henricus Dux Lancastria.

T.Comes Warwici.

X

-

is

n,

c

r-

ic

13

20

er

R 1,

2m

A

is

1-

m

e-

1-

n-

oc

ex

n-8

re

æ i-

d

a -

n.

u-

d-

a-

us

re

2-

n,

Capitaneus de Bouche.

Radulphus Comes Staffordia. Guilielmus de Monteacuto Co-

mes Sarisburia.

Rogerus de Morsuo-mari Comes Iacobus de Audley.

Marchia.

Henricus Eme. loannes de Infula. Bartholemaus Burwalh. Zanchessus Dabrigecourt Ioannes de Bello-campo. Guilielmus Paganellus. A finistra templi ædes sunt Decani & Præbendariorum

XII. A dextra est, quasi Prytaneum, in quo aluntur emeritis Almes stipendijs prouectiori ætate milites duodecim, honestiori Equites Elaloco nati, qui quotidie rubra toga ad talos demissa vestiti, mossinary. cuilacerna purpurea inducitur, facris interesse tenentur, precibusque pro equitibus, Deo intercedere. Inter vtramque aream intereminet moles, cui arx rotunda imponitur Winchester

Wiccami A-

porhegma.

Acton.

Barones de Wandsor.

Windsore Forrest. Saltus, sine Forest.e.

quem Edwardus 111. operi præfecit, appellata. Quidam perhibent Wickhamű extructa hac arce, in interiori quodam pariete, hæc verba, (quæ Latinè tam appositè & facete exprimi nequeunt) insculpfisse. This made wickham. idest, Hoc fecit Wickhamus. Quæ locutio in Anglicana lingua, quæ casibus rarò discriminatur, tam ambigua est, vt incertum fit, virum is arcem, an eum arx effecisset. Hoc regià calumniatoribus quibusdam in eius inuidiam ita delatum est, quasi Wickhamus omnem extructi ædificij laudem fibi arroganter vindicarit. Quod cum rex iniquo animo tulisset, eique probrose obiecisset : non sibi tam magnifice regizque ftructurz laudes adscripsiffe, sed ftructurz huic suas dignitates acceptas se retulisse, respondit. Nec ego(inquit) hanc arcem, sed hæc arx me effecit, & ab ima conditione, ad regis gratiam, opes atque dignitates euexit. Caftro subiacet ad Occasum, & Austrum, oppidum satis magnum, & frequens, quod ab Edwardi tertij temporibus emicare, aliúdque quod difiunctius, & Did Windloze nunc vocatur, sensim euanescere cœpit. Nihil autem in eo memoria dignum, nisi quod trans Tamisim, qui hic ponte ligneo coniungitur, Aetona est, Collegium nitidum, & humaniorum literarum gymnasium celebre, ab Henrico vi.constructum, in quo præter Præfectum, Socios v I I 1. & cantores, pueri sexaginta gratuitò aluntur, Grammaticam docentur, & suo tempore ad Cantabrigiensem Academiam promouentur. Verum hoc Buchinghamiensis agri censetur. Nunc tantum superest, quod de Windesora attexam, inclitam esse Baronum familiam, de Windsoze cognominatam, qui originem suam ad Guilielmum filium Otheri Castellapum de Windesor, tempore Guilielmi primi referunt, à quo etiam Fitzgiraldos in Hibernia, Kildaria, & Desmonie Comites, stemma duxisse probauit, qui artis Heraldicæ studiofiffimus, peritiffimusque, & in facialium Collegio, Somersetti titulum gerit, D.R.Glouerus.

Reliqua Atttebatiorum regio, quæ ad Austrum à Windesora patet, saltuosis nemoribus opaca est, Foresta de Windlesor vulgò dicitur, villis rarior, quarum Dhingham laniscio, & sua magnitudine est notissima, feris autem innume-

ris

m

)-

t,

2

/t

-

1-

n

1-

-

1-

1i-

1-

-

0

.

ris vbique refertissima. Incredibile enim est quantum terrarum Reges Angliæ passim incultum iacere permiserint, & feris inclusis dicauerint, vel vt nostri loquuntur, afforestanerint. Nec enim aliam fuiffe caufam, quam infanum venandi studium existimare possum, (quamuis aliqui in populi infrequentiam reijciant,) cum à Danicis vique temporibus, quotidie plura loca in saltus redegerint, ad eósque conseruandos duriffimas leges & præfectum, quem Protoforesta- Protoforestarium dixerunt, imposuerint; qui saltuarias causas cognosce. rius. ret, & vel morte, vel membri mutilatione plecteret, si quis feras in aliquo saltu confecisset. Sed hæc paucis tibi è Polycratico suis verbis dicet I. Sarisburiensis. Quod magis mirêre, pedicas parare anibus, laqueos texere, allicere nodis velfistula, aus quibuscung, insidys supplantare ex edicto sape fit criminis, co vel per scriptione bonorum mulclatur, vel membrorum punitur, salutifque dispendio. Volucres cali, o pisces maris communes esse audieras: sed hæ fisci sunt, quas venatica exigit vbicunque volant. Manum contine, abstine, ne & tu in panam la fa maiestatis, venantibus cedas in prædam. A novalibus suis arcentur agricolæ, dum feræ habeant vagandi libertatem, illis ve pascua augeantur, prædia subtrahuntur agricolis: sationalia insitina colonis, cum pascua armentarijs, & gregarys, tum aluearia, à floralibus excludunt, ipsis quoque apibus vix naturali libertate vti permissim est. Quæ cum nimis inhumana viderentur, magnas nonnunquam turbas excitauêrunt, donec Baronum secessione extorta sit ab Henrico 111. Charta de Foresta, in qua antiquatis legibus illis seuerioribus, æquiores tulit, quibus qui intrà Forestarum limites incolunt, etiam hodiè tenentur. Duòque deinceps ad has causas instituti sunt Iusticiarij, quorum alter omnibus Forestis cis Trentam fluuium, alter reliquis vltra Trentam ad Iusticiary Fo-Scoriam vsque, magna cum authoritate præest. Hæc de restarum. Barkshire, que hactenus Comitis honore infigniuit neminem.

In buius Comitatus complexu, sunt Parochia, 140.

ATTREBATIL

Saxonum reg-

VAS hactenus peragrauimus regiones, Danmoniorum scilicet, Durotrigum, Belgarum, & Attrebatiorum, cum Saxones iam rerum in Britannia potirentur, in Occidentalium

Saxonum regnum cessêrút, quod illi sua lingua pear t-Seaxannic, & se Beguisis, ab auo Cerdici qui hoc regnum primum instituit, dixerunt: vnde Bede Genissi, alijs etiam Visisaxones vocantur: sed ab Occidentali situ, vti Occidui Gothi Visigothi sunt nominati. Hi tandem in virili Anglici imperij ætate, Saxonicam Heptarchiam in Monarchiam redegêrunt, quæ tamen posteà regum ignauia citò consenuit, faciléque euanuit, à Danis misere dilaniata, & demùm à Normannis quodammodo absorpta.

REGNI.

Roxime Attrebatios ad Solem orientem REGNI, Ptolemao Pnyvos, regiones eas que nobis nunc Surry, & Suthfer vulgo vocantur. Leum parte Hantonensis agri maritima insedêrunt. In etymo,qua animum subeunt,tacitus pratermittam, quia

forsitan à veritate non fuerint; non minus, ac si Pinvoi, Ptolemao dictos existimarim, quod regnum esset & sub regio dominatu permanêre permiserint Romani. In hoc enim tractu Cogiduno regi Britanno, vt habet Tacitus.

Tacitus, quadam ciuitates vetere Pop. Romani consuetudine donata, vt haberent instrumenta seruitutis & Reges. Sed cum hac coniecturanec mihi probabilis, & alijs absurda videatur, prorsus reigcio. Saxonicámque recentiorum nominum originem libens amplectar, quam veritas ipsa persuadet. Suthser videlicet ab Australibus Saxonibus, & Suthay ab Australi ad flumen situ: hoc enim Suthay denotare legimus.

Suthap.

Viria, Bedæ Suthriona, vulgo Suthay, & Surry, Saxonibus ab auftrali ad flumen situ Sud nea, Sud enim Austrum, & nea flumen illis fignificauit, ab occidua mundi plaga Berkcheriæ, ab Austro Suffexie, ab ortu Cantio contigua, à Septentrione Tamisi flu. perfunditur, & à

Midlefexia dirimitur. Regio est non admodum ampla, satis tamen opulenta, quà campestris iacet planities, fruges, & pabulum benignè producit, præsertim ad Austrum, vbi perpetua vallis in altitudinem depressa, Holmesdale olimà fyluis dicta, grata nemorum, aruorum, & pratorum varietate spectabilis decurrit. Colles hinc indè longo tractu virent, viuaria passim feris repleta, fluuij etiam piscosi, vndè ad voluptatem iucunda venatio, & grata piscatura suppeditatur. In hac perambulanda Tamifim, & fluuios influentes, quasi duces itineris sequar, sic nihil memorandum omifero, cum his fluuijs loca, quæ antiquioris funt notæ, adfideant omnia.

Tamisis, ve eius cursum secundo flumine sequamur, statim atque Berkcheriæ valedixerit, peninsulam modicam allabitur, quam Beda Ceroti infulam, nos Chertley dicimus, Chertley. in qua, tanquam in loco ab hominum commercijs secreto, Erchenwaldus Londinensis Episcopus in primis surgentis Saxonicæ Ecclesiæ temporibus monasteriolum posuit, quod

174

Henricus VI. quod aliquandiù tumulus fuit sanctissimi Regis Henrici v r. quem regno deiectum Eboracensis familia sustulit, vt sibi regnum securè consirmaret, & sine vllo honore hic sepultura tradidit: verùm illi poste à Windlesoram translato. & in

ræ tradidit: verùm illi posteà Windlesoram translato, & in nouum Mausoleum illato, iusta regio more secit Henricus v 11. Tantoperéq; sanctas eius virtutes admiratus est (expressum enim erat Christianæ pietatis, & patientiæ exemplum) vt cum Iulio Pontisce Romano egerit de illo inter Diuos referendo. Sed quò minùs hoc sieret, in caussa erat Pontiscis auaritia qui pro regis Apotheos nimis magnam pecuniæ vim exègit, vtique non Principis virtutibus, sed auro honores illos delaturus. Sub hoc Dey suuiolus Tamis infunditur, qui ex Hantonensi agro essus, vbi primùm Suthriam peruenerit, feoznham, vulgò farnham, à sili-

Farnham.

I alman.

Guildford.

Decimatio.

ceto nominatum, inuifit, vbi circà annum 893 Alfredus Rex grassantes Danos parua manu fudir, & posteà cum Stephanus Rex quibuflibet castella condere permissfer, Henricus Blesensis Stephanifrater, & Episcopus Wintonicsis castellum erexit: quod cum seditionis effet præsidium, Henricus 111. deturbauit; Episcopi tamen Wintonienses, ad quos etiamnum spectat, denuò excitarunt. Inde wep per Godel= minge, quod Alfredus Rex Ethelwaldo è fratre nepoti legauit, Buildford, Saxonice Guloerono, & nonnullis exemplaribus Weglofozo petit, forum nunc frequés, & diuerforijs nitidum, olim Saxonum villa erat Regia, quam etiam Ethelwaldus ille à patruo legatam tenuit, Regieq; ibi erant ædes ad patrum víq; memoriam. Nulla verò re perindè celebris, ac Godwini Comitis Cantij perfidia, & immanitate, qui anno Christi, 1036, cum Alfredus Ethelredi regis filius, & regni Anglici hæres, ad ius suum repetedum è Normannia venisser, fide data eum suscepit, contrág; fidem statim tractauit: Sexcentos enim Normannos qui iuuenem Regium comitati, ex improuiso intempesta nocte hoc in loco oppressos, decimando, ve nostri scriptores habent, mulctauit. Nec enim decimum quémque forte ductum antiquo militiæ more interfecit, verum nouem interfectis, decimum quémq; demisit, decimósque reservatos summa cum crudelitate redecimauit. Alfredu verò ipium Haraldo Danico in manus tradidit, qui illum, effossis oculis in vincula abripuit,

abripuit, & ad mortem vsque carcere condidit.

S

Longo hinc cursu in Septentriones Wey delatus, nihil memoria dignum, præter Pyzifozo Clintoniorum nunc ædes habet, donec Tamisi confundatur. Propè ostium verò Dtelandes, Regiæ edes fatis elegantes Tamifis supercilio incumbunt, iuxtà quas Cefar Tamisim in fines Cassiuellani trasmisit. Hic vnus enim omninò locus est, quo Tamisis pedibus, atq; hoc egrè transiri potest, quod ipsi Britanni Ce- Vbi Cafar Tasari quasi prodiderunt. Ad alteram enim fluminis ripam, misim transmagnæ Britannorum copie erant instructæ, ripa autem ipsa acutis sudibus præfixis munita, eiusdémque generis sub aqua defixe flumine tegebantur. Quarum vestigia, inquit Beda, vique hodie vifuntur, & videntur inspectantibus, quod fingula earu ad modum humani femoris groffe, & circumfufe plumbo immobiliter hæreant in profundum fluminis infixæ. Sed co impetu Rom.flumen ingressi sunt, cum capite solo ex aqua extarent, vt Britanni sustinere non possint, quin ripas demitterent, fugámque capefferent. Hac in re falfus effe non poffum, cum hic vix v 1. pedes flumen fit altum, cum Coway states à sudibus hodie locus dicatur, cumque Cassiuellani fines à mari circiter millia passuum Lxxx, faciat Cæsar, vbi traiectum ftatuit, & ad eandem est à mari distantiam hic noster traiectus, cuius memoriam fugitiuam nunc primus, quòd scio, retraxi.

Post pauca inde in Ortum milliaria in Tamisim properat Molis riuulus, totam regionem ab Australi limite permensus, qui collium demum obiectu impeditus subterraneum meatum fibi aperit. Nihil tamen præclarum cernit, præter Aclea, vulgo Dekley à quercubus nominatam, vbi Athel-Ockley. wolphus Egberti filius, qui facris ordinibus initiatus, cum Pontificia authoritate solutus, regnum paternum hæreditariò suscepisset, collatis cum Dano signis, prosperè conflixit, & corum quemque fortissimum occidit; patriæ tamen, Danica illa hydra semper repullulante, parum profecit. Inde decurrit per Bechworth castrum, sedem equestris familiæ Brownorum, è qua patrum memoria, cum Antonius Brown Luciam alteram Ioannis Neuilli Marchionis Montisacuti filiam, cum dotali patrimonio satis amplo duxisset, eius è filio nepotem Vicecomitis

Mon-

Rhiegat.

Montifacuti titulo Maria Regina exornauit. Parum hinc abest Bhiegat, in quo nominis Regnorum reliquias supereffe putat Talbottus, Hoc amplitudine, quam structura est speciosius, viuarium nobilissimi herôis Baronis de Effingham, summi Angliæ Thalassiarchæ qui ibi suas ædes habet, nemusculis condensum australe latus claudit, Castrum ad ortum eminet nunc neglectum & zuo caducum, à Comitibus Warrennia, & Suthria conftructum, & Homefcaltle, à valle in qua infidet, vulgo dictum, sub quo Hypogæum mirificum arcuato opere, è friabili lapide, cuiulmodi iple collis est, magno labore excauatum vidimus. Molis deinceps cum ad colles peruenerit, cuniculo se condens, & statim renasci gaudens ad Tamisim placide properat. Post Molim admissum Tamisis noster aquas rectà in Septentrionemagit, perfunditque Kingstone, frequens inprimis emporiolum, & castro Clarorum Glocestria Comitum olim notum, quod ex eiusdem cognominis vetustiori oppidulo loco iacenti & inundationi obnoxio emicuit. In quo. cum Anglia Danicis bellis, suis ferè sedibus conuulsa effet, Athelstanus, Edwinus, & Ethelredus Reges regno inaugurati fuerunt, vnde à Regibus factum nomen kingston, id est, oppidum Regium. In proximo enim Reges sibi locum habitandi delegerunt, quem à splendore Shene dixerunt, nunc verò Richmond vocatur, in quo Edwardus 11 1. Rex longe potentissimus, cum satis gloriæ, satisque naturæ vixisset diem ex dolore obijt, quem in filij bellicosissimi morte hausit, qui ipsi & vniuersæ Angliæ tantus erat, vt omnem consolationem vinceret, Et iustus sanè hoc tempore si vnquam alias, Angliæ dolor. Intra vnum enim annum solidam rei militaris, cumulatæque virtutis laudem amisit; vterque etenim victricia arma per Galliam circumferendo tantum terrorem incufferunt, vt pater cum Antiocho fulminis, filius cum Pyrrho Aquilæ nomen meritifimò gereret. Hic etiam defuncta eft Anna Regis Richardi II. vxor, Venzelai Imperatoris filia, quæ prima mulieres Anglicas,

eam insidendi equi formam, quæ hodie in vsu, docuit, cum antea parum decorè dinaricatè, perinde ac viri obequitarent: cuius etiam mortem adeò acerbè, & impotenter tulit maritus, vt etiam ipsas ædes omninò negligeret, & auer-

faretur.

Richmond.

Kingston. Matth.Paris.

Edw. Tertins.

ft

t,

d

1-

n

e

1-

1-

ft

i-

is

)-

i-

),

1-

d

n

5

X

n

0

n

faretur. Nouis tamen ædificijs excoluit Henricus v. conobiolumque Carthusianorum adiunxit, quod Bethelem dix- Shene. it. Sed Henrico v I I. regnante, hæc regia sedes luctuoso incendio tota in fauillas cecidit, verum vt Phænix è suis cineribus, opera Henrici v I I. multò splendidior statim. renata, nouum nomen Richmondiæ à regione, cui ille Quosa Tamipriuatus Comitis titulo præfuerat, accepit. Huc vique Ta- fis maris esta miss noster exastuantis maris accessu augescit, sexaginta augesur. plus minus à mari Italicis milliaribus : quod, vt nonnullorum fert opinio, ex eo motu accidit, quo Oceanus orbium cælestiú ab ortu in occasum circumactu, in eandem impellitur partem. Vix enim alius Europæ flouius tam longè Oceani aftus sentit. Sed hac Philosophis relinquenda. Interius quatuor plus minus à Tamisi mill. pass. omnium circumquaque &dificiorum luminibus obstruit Monesuch Nonesuch lecessus regius, quem magnificentissimus Rex Henricus VIII, in loco saluberrimo prius Cuddington dicto, delitijs & otio suo destinauit, tantáque magnificentia, & elegantia extruxit, vt'ad oftentationis arcem aspiret, & omnem Architectonices peritiam in vno hoc opere coaceruatam existimes. Tot sunt vbique spirantia signa, tot absolutæ artis miracula, & Romanæ antiquitatis æmula opera, vt optimo iure hoc suum nomen habeat, & tueatur, quod Latine Wulli secunda sonat, Ædes verò ipsas fic circumcingunt viuaria damis referta, horti delicati, luci topiario opere exornati, arcolæ, & ambulacra fic arboribus obumbrata; vt non aliam sibi sedem ipsa Amœnitas, vbi cum Salubritate vna cohabitet, delegisse videatur. Maria tamen Regina Henrico Fitzallano Arundeliæ Comiti pro alijs possessionibus addixit, illeq; cum Bibliotheca instructissima, & nouis operibus adauxisser, ius suum omne in Baronem de Lumley moriens transcripsit, qui nihil non facit, vt suo nomini verè respondeat. Vandalis riuulus propè Vandalis fl. hanc fontes aperit, qui ad Occidentalem ripam loco feraciffimo Merton habet, Saxonice Menetune, olim Kenul. phi Visifaxonum Regis fato infigne, qui in meretricula. quam hic deperibat, tuguriolo à Clitone interfectus erat. ipséque Clito à Kenulphi amicis confossus, perfidia penas statim luit. Nunc monasterij à Gisleberto Normanno NI

Primum belbom intestiousum inter Anglos.

constructi rudera solummodò ostendit, quod Comitijs sub Wimbledon, Henrico 111.celeberrimum fuir. Wibbandune, nunc vulgo mimbledon ad eandem ripam feder, vbi cum nimia fælicitas ciuiles furores inter Anglo-saxones peperisset, Britannico bello iam sopito, Ethelbertus Rex Cantij in suos gentiles primum classicum ciuile cecinit: Sed Ceaulinus Occidentalium Saxonum Rex, ingenti illum strage hoc in loco fœliciter fudit : interfectis ducibus Oslano & Cnebeno, à quo forte Bentbury, pro Cnebentbury vallum illud militare dicitur, quod orbiculari forma hic vidimus. Ad alteram ripam, sed remotius Ercidon quondam Cradiden sub collibus seder, oppidum carbonibus quorum mercaturam exercent incola, & Archiepiscoporum Cantuariensium palatio inprimis notum, ad quos iam longo tempore

spectauit.

Maiomagus.

Lambith.

Duobus hinc ad Austrum milliaribus, in collis ædito nemusculum est, woocote hodie vocant, in quo modice vrbis manifesta visuntur vestigia, & fontes plures è silicum fragmentis constructi, plurimáque de eius frequentia, & opulentia, Patriciorumo; numero commemorant vicini. Hac vt mea fert opinio, vrbs illa fuit, que Ptolemzo No 10 MA-GVS, Antonino Novioma GVs: nec aliunde argumenth petatur, quam à distantie ratione. Decem enim à Londino milliaribus, x v I I I. à Vagmiacis, vt annotat Itinerarium vetus, abest. Pluribus igitur Parasangis aberrarunt illi, quivel ad Buckingham, vel Guildford Nouiomagum fatuerunt. Regnorum hæc præcipua fuit ciuitas, Marinóg; Tyrio vetustissimo Geographo nota, quem Ptolemæus cum Censorem induisset, taxat, quod Nouiomagum Britannie, Londino per climata Borealiorem, & per itenerariam rationem Australiorem collocarit. Ad Tamisim post Vandalis oftium Baterley est viculus, olim Saxonice Pa-Thyky-ea, & Latine Patricy infula: inde Lambith, fiue Lomehith, id eft, finus luteus, Canuti Fortis Angliæ regis morte olim celebris, qui ibi inter pocula anima eructauit. Ille enim totus in comeffationibus & couiuijs agendis prandia regalia, vt habet Henr. Huntindonenfis, quamor in die vicibus omni Curia fua fecit apponi : malens à vocatis apposita fercula dimisti, quam à non vocatis apponenda fercula reposci. Nunc verò

Duthap.

verò locus celebrior est Archiepiscoporum Cantuariensium palatio. Circa annú enim Christi 1183. Baldwinus Archiepiscopus Cantuariensis, facta cum Rossensi episcopo permutatione, prædium hoc in loco acquifiuit, in quo palatium fibi, & fuccefforibus inchoauit, quod illi paulatim adauxêrunt: qui cum ecclefiolam collegiatam hîc etiam molirentur, Deus bone, quot Romam à Cantuariensibus Monachis aduolârunt appellationes, quot inde fulmina, mine, & censuræ à Romano Tonante in Archiepiscopos emissa? Malè enim metuêrunt illi Monachi ne fundi sui foret calamitas, & in Archiepiscoporum electionibus, illis præiudicaret: nec sedatæ fuerunt hæ tempestates, donec inchoata ecclesiola instantibus Monachis, solo adæquaretur. Huic contiguum est celeberrimum huius agri emporium, quod hodie vocant, The Bourrough of Southworke, Saxo- Southworke. nice Sudpenke, id eft, opus, fiue ædificium australe, quod è regione Londini ad Austrum situm habeat, cuius quodammodò suburbium videatur : sed adeò amplum, & frequens, vt non multis Angliæ vrbibus concedat. Sui quafi iuris, suos Ballinos patrum memoria habuit, sed Edwardo vr. regnante, suis libertatibus excidit, & ciuitati Londino adnexum, eius quasi membrum hodie dignoscitur.

Sub hoc Tamisis Suthriam relinquit, cuius orientalis limes hinc rectà in Austrum descendit, & in ipso ferè angulo, qua Southfexiam & Cantium spectar, Sterbozrow castrum intersidet, olim sedes Baronum de Cobham, qui hinc Sterborrow. à Sterborrow dicti, à quibus ad nobiliffimos Barones de

Burrough iure vxorio, hæreditariò descendit.

C

1-

j-

i,

m

9;

15

ri-

ri-

fle

2-

uc

gis

it.

an-

vi-

er.

inc

erò

Guilielmum Comitem Warrenniz, Guilielmus Rufus Comites Sur-Rex Anglie, cum Comitis honore Surriæ primum prefecit, "ie. cui filius,& nepos codem nomine successerunt: verum vltimus iste solam filia suscepit, que primo Guilielmu Stephani Regis filium, & posteà Hamelinu Galfredi Plantageneti nothum, maritos codem tirulo adornauit. Priore autem marito fine prole defuncto, Hamelinus Guilielmum Surrie Comitem ex ea genuit, cuius posteri, ascito Warrennorum nomine, eundem titulum gesserunt, donec Alicia tertij ex hac familia Comitis filia in Arundeliorum stirpem, matrimonio intulerit, à qua per Mowbraios tandem ad Howar-N 2

REGNI

dos deuenit. Ducis intereà nomen Thoma Hollando Cantij Comiti prebuit, quem Richardus II. eius patruus Surrie Ducem in honoris accessionem dixit, quo tamen honore non diu vsus erat : dum enim Richardum illum captiuum in libertatem, regnúmque restituere occultis conspirationibus machinaretur, è latebris præter opinionem erupit coniuratio, & ille à populo Cirencestriz interceptus, & securi percussus. Thomas Beaufort deinde ad hanc dignitatem ab Henrico IIII. prouectus, qui etiam Anglie Cancellarius anno 1410.vt habet Walfinghamus, diem obije. Demum verò Richardus III.cum regnum scelere occupasset, vt Howardorum familiam fibi beneficijs adstringerer, vno codémque die Ioannem Howardum, Norfolciæ Ducem,& Thomam eius filium, qui de Scotis posteà triumphauit, Surriæ Comitem creauit, in cuius fobole etiamnum hæc dignitas elucet.

Parochiales ecclesias 140. habet hic Comitatus.

- Carada La dishart

EEGNI. Suller.

OCO Vthriæ ad Austrum longo tractu subtenditur, quæ etiam olim Regnorum sedes, Sushfexia, Saxonice Suorex, hodie Suller, coposito ab Australi situ, & Saxonibus vocabulo,qui in Heptarchia secundum regnum hic constituêrunt. Oceano Britannico tota ad

Meridiem longior, quam latior recto quasi littore incumbit, sed raris stationibus, quod mare sit breuibus atrox, ideóque fluctuosum, littúsque ipsum scopulosum. Maritimus regionis tractus colles albicantes sublimè elatos habet, Downes vocant, qui cum ex creta pingui constent, fruges Downes affatim profundunt. Medius tractus pratis, pascuis, aruis, lucis distinctus admodum est spectabilis. Citerior, & Borealis, syluarum opacitate amœnissimus, vti olim vniuersa Anderida hæc regio, quæ fyluis inuia fuerar. Andzedfwald enim fyl- fylua. ua, Britannice Coit Andred, ab vrbe proxima Anderida nominata, hôc agro c x x. mill. paff. longitudine, x x x. latitudine occupauit, Sigiberti Occidentalium Saxonum regis fato memorabilio qui folio deturbatus à subulco in hac confossus occubuit. Fluuiolos habet plurimos, sed qui è septentrionali agri limite effusi, cum statim Oceanum petant, nauigijs onerarijs subuehendis sunt impares. Ferri venis Ferrum. passim fœcunda est, ad quod excoquendum vndig; fornaces, magna vis lignorum quotannis absumpta, torrentes multis in locis corriuati, & prata plurima in lacus, & aquas redacta, ve molas suo impetu rotent, quæ malleis ferrum tundentes omnem viciniam noctes diésq; personant. Sed quod conflatur ferrum non eiusdem vbiq; bonitatis, in viniuersum tamen minus tenax, quam Hispanicum, siue id sit ex natura, fiue tinctura: in commodum tamen Metallicis, qui magnam vim tormentorum maiorum, & alia inde conficiunt, non paruum cedit, an verò Reipub.in dubio est, verum insequens ætas certius dixerit. Nec vitriariorum offi- vitrum. cinæ defunt, fed vitrum itidem, fiue fit ex materia, fiue ex coctione minus purum, & translucidum.

Nunc vt littus legam (interiora enim viculis aspersa nihil ferè memorabile habent)in ipfo Southantoniensis agri,

REGNI.

Boscham.

Amphibolia Comus Godwini.

Chichester.

& huius confinio Bolenham, vulgo Boleham fedet, fyluis, & mari circundatum, vbi, vt inquit Beda, Dicul Scotus monachus monafteriolum habuit permodicum, & quinque aut fex fratres paupere vita Domino famulantes, quod longo post tempore in Haraldi Regis secessium fuit conuersum. E quo ille, cùm sui colligendi caussa, in Oceanum nauicula excurreret, aduerso vento in Galliam abreptus, detinebatur, quousq; Guilielmo Normanto Angliæ regnum iureiurando, post Edwardi Confessoris mortem firmauisset : quo facto & fibi exitium & Angliz excidium illicò attraxit. Quam subdola Amphibolia versutus ille syllabarum auceps Godwinus Cantij Comes Haraldi illius pater hunc locu aucupatus fuerit, & literarum tendiculis Archiepiscopum deluferit, Gualterus Mapæus qui non multis post annis vixit è suo de Nugis Curialium libro, suis ipsius verbis tibi dicet. 1Boleham sub Cicestria vidit Godwinus & affestanit, & multo stipatus agmine magnatum subridens, & ludens Cantuariens Archiepiscopo, cuius tunc erat vicus, ait, Domine das mihi 28 ofeam? Archiepiscopus autem admirans quid sibi que stione perijt, ego do tibi Boleam . At ille continuo cum illa manu militum ad eius procidit, vt procurauerat, pedes, do deofculans as, cum multa gratiarum actione recessit ad Boleham, & violenta dominatione retinuit, & cum testimonio suorum donatorem laudauit Archiepiscopum coram Rege, poffedit q pacifice . Chichefter Britannice Caercei Saxonice Cirrancear Ten, Latine Ciceftria interius ad eundem finu campestri planicie iacet. Vrbs ampla fatis, & mœnibus circundata,à Cissa Saxone, secudo huius prouincie Regulo constructa, & denominata, Cistanceaster enim nihil aliud est, quam vrbs Cisse, cuius pater Ælla primus Saxonnm hic regnum constituit. Obscurioris tamen ante Normannicum imperiu fama, & tantum Monasterio S. Petri, & sanctimonialium edicula notum: Guilielmo autem primo regnante, cum sancitum suisset, vt Episcopales sedes ex oppidulis in celebriora loca transferrentur, cathedrâ Episcopali, que in Selfer priùs fuerat, nobilitata florere cœpit,paucifq; interiectis annis, Radulphus Episcopus ecclesiam construxit, nec dum suprema manum imposuerat, cum fortuito incendio deflagrarit; eius tamen opera, & Regis Henrici primi munificentia ab integro maiori elegantia restaurata denuò fur-

furrexit, iámq; præter Episcopum, etiam Decanum, Przcentorem, Cancellarium, Thefaurarium, duos Archidiaconos, & triginta Prebendarios habet. Eodemq; tempore ipsa vrbs florere cœpit, florentissimaque fuisser, nisi portus sit paulò remotior, & minus comodus, quem tamé nouo fodiendo canali comodiorem efficere iam ciues conatur. Sel- Selley. sep illa, Saxonicè Sealrey, id est, vt Beda interpretatur, vituloru marinorum, sue Phocarum Insula (hos enim nostra lingua Seales vocamus, qui semper insulas, & littus petut, vt fœtum edant)paulò inferius est, Locus vt ait Beda undig, mari circundatus, præterquam ab occidente, unde habet ingressim amplitudinis quasi iaclus funda. Octoginta septem familiarum censebatur, cum Edilwachus huius prouincia Rex Wilfrido Eboracensi antistiti exulati dedit, qui huic populo Chriflum primus annuntiauit, ferno que ducentos & quinquaginta, vt habet Beda, non folism baptifando à servitute demoniaca falnauit, sed etiam libertatem donando humanæ ingo sernisntu liberawit. Posteà monasterium hic fundauit, sedég; episcopali illustrauit, quæ à vicessimo secundo Episcopo Stigando ad Ciffancestria traducta, nunc ibi floret, & in hac Insula, antiquæ vrbeculæ, in qua Episcopi illi sederunt, cadauer solummodò iacet, aquis intectu quoties ex alto maris æftus intumescit, cum verò residet, apertum, & conspicuum.

3 rundel inde conspicitur, fama, quam re maior, nec illa tamen admodum antiqua, ante Ælfredi enim tempora, qui eam Athelmo è fratre nepoti legauit, ne nomen quidem legitur. Fama verò tota est ex castro quod statim ab ingressu Normannorum Rogerus de Monte Gomerico substruxisse creditur, qui inde Arundeliz Comes dictus, sed huius filius Robertus de Beleasmo à Rege Henrico primo proscriptus, eo, reliquisq; honoribus excidit. In regem enim perfido animo bellú molitus, hoc castrum in belli sede elegit, magnifg; munitionibus locum firmauit, sed quo seditiosi succesfu solent. Milites námq; regij ex omnibus partibus circumfusi, tandem occuparunt. Roberto verò proscripto, & relegato, Rex hoc castrum, & alias eius possessiones Adeliza Godfredi Barbati Louaniensis Ducis filiæ, quam sibi secundis nuptijs iunxerat, in dotem dedit. In cuius laudem seculo illo indocto hos non indoctos versus Anglus N A quidam

Alys exemplaribus,

meliorari.

quidam conscripsit.

Anglorum Reginatuos Adeliza decores
Ipsa referre parans, Musa stupôre riget.
Quid diadema tibi pulcherrima, quid tibi gemma?
Pallet gemma, tibi nec diadêma nitet.

Deme tibi cultus, cultum natura ministrat:

Non* exornari forma beata potest.

Ornamenta caue, nec quicquam luminis inde Accipis, illa micant lumine clara tuo.

Non puduit modicas de magnis dicere laudes, Nec pudeat dominam te precor esse meam.

Comites A-

Illa, Rege defuncto, Guilielmum de Albineto in maritum afsumpsit, qui cum Matildi Augustæ contra Stephanum Regem ftyderet,& hoc castrum contra illum propugnaret, in nauatæ operæ premium Arundelie Comitis titulum à Matilde Augusta Anglorum Domina (hoc enim vsa est titulo) accepit, cumq; post quartum ab co Comitem, proles eius mascula deficeret, Richardum Fitzallanum iure vxoris in eum honorem euexit Rex Edwardus secundus, vndecimúmq; ex ea familia Comitem tempora nostra vidêrunt, cui nuper fine mascula prole defuncto successit Philippus Howardus iuuenis nobilissimus eius ex filia nepos, qui paterna & materna origine amplissimas Angliæ familias attingit. Caussa nominis nec ab Arundelio Beuesij fabulosi equo, nec ex Charudo Cimbrica Chersonensi promontorio, quod Goropius per quietem vidit, sed ex valle, in qua sedet ad Arun flu.qui per Detworth Perciorum ædes delatus Oceanum hic fubit. Hoc enim nostra lingua 3 rundall sonat, vnde non perperam à quibusdam Aruntina vallis Latine dicitur.

Cedente hinc littore, juxta Tering, & Offingtones, Baronis De-la-Ware ædes, vallu est militare agresti aggere incinctum, quo Cæsarem castra sua vallasse ab incolis creditum: sed Cissour loci nomen Cisso opus suisse planissime loquitur. Qui secundus huius regni ex Saxonico genere regulus, cum Ælla patre, Cimeno fratre, & non parua Saxonum manu ad proximum portum appulit; à quo Cimen-

Cissbury,

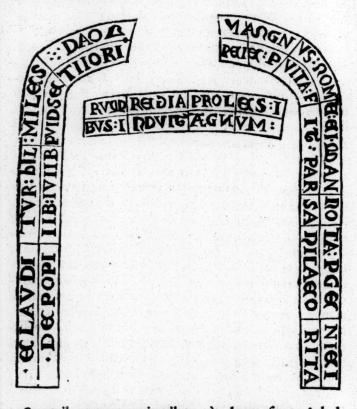
Cimenthoze nomen habuit, nunc autem derrancato vocabulo Shozeham, Saxonice Sconeham, qui paulatim in Shoreham. viculum defijt, & hodie Did Shozeham dicitur, incrementumq; præbuit eiusdem cognominis alteri oppido, cuius etiam maxima pars oppressa, & mari aquata disparuit, portulg; commoditas ex aggestis ad offium fluminis arenis omnino ablata: cum superioribus seculis ad 25 zember víque, quæ à mari remotior est, naues plenis velis admitte-Brember re foleret. Hoc castrum fuit olim Breosorum, Guilielmo enim de Breofa donauit Rex Guilielmus primus, à quo Breofæ illi funt oriundi, qui tum Barones de Gower, tum Brechiniæ Domini, & etiam in hoc agro, Leicestrensiq; equeftres familiæ Shirlæorum. Sed nunc pro castro, nihil est nisi rudetum, sub quo statis diebus frequentissimum forum Stening subiacet, quod Ælfridi testamento, nifi me fallo, Steningham appellatur. Antiquus etiam ille Portes Portus Adur-ADVRNI ab hoc oftio vix tribus milliaribus abest, vbi ni. cum Saxones primò mare nostrum infestum haberent, nu- Motitia Promerus exploratorum sub Romanis Imp. stationem habuit, winciarum, fed agglomeratis glareæ molibus nunc eft obstructus. Hunc enim fuiffe Corington modicum viculum quem Alfredus ille filio suo iuniori concessit, & nomen quasi integrum. & cafulæ adiunctæ nunc Doztflade dictæ, id eft, ad portum viæ, quodammodo persuadent; vt taceam quamfacilè hic exscensionem facerent, cum littus sit apertum & planum, eámque ob caussam nostri, regnante Henrico viri. hic præcipue Gallorum triremes præstolabantur, dum littorinoftro imminerent, & ad Bzighthelmfted qua Saxonibus Bnighthealmertun, (proxima ea statio est) vnum & alterum tuguriolum ex improuisò succenderent.

Proximo flumini, quod anonymon est, paulò remotiùs à mari Lemes aditiori fitu adfidet, a pascuis que Saxones Lewes. Lerva vocarunt, forsitan nominatum, frequentia, & amplitudine sua inter primaria huius agri oppida. Sex enim includit ecclesias parochiales, monasteriolumg; habuit (nunc honoratissimi Baronis de Buchburst domicilium) à Guilielmo Warrenniæ Comite constructum, qui etiam ad Septentrionalem oppidi partem castrum adiecit, sub quo ecclesia est desolata, & vepribus obsita, in cuius parietibus

arcuato

REGNI.

arcuato opere inscribuntur rudes versiculi, obsoleto charactere, qui innuunt Magnum quendam è Danorum regio sanguine oriundum ibi conditum. Sed en ipsa carmina licèt manca, & cum ipsis saxorum, ve ita dicam, dissunctis commissiuris hiantia.

1263 Pralium apud Lewes.

Saxonibus rerum potientibus, cùm legem ferret Athelstanus, vt extra oppida nummus non cuderetur, Monetarios hoc in loco duos instituit; Posteà verò Normannicis regnantibus, funesto inter Henricum tertium, & Barones prælio innotuit, in quo initia pugnæ prospera Regijs exitium suit. Dum enim nonnullas Baronum turmas Edwardus regis silius perrumpens, longiùs hostes, quasi victoria explorata, securus prosequeretur, Barones redintegratis viri-

bus

bus nouo prælio ita Regios profligarunt, vt Regem pacis conditiones parum æquas proponere, & filium Edwardum cum alijs in manus tradere adegerint. Inde à Cuckmer, & promontoriolo, quod à glarea Beach dicitur, Deuensey Peuensey. Saxonice Peopengea, Normannis Penenfel, vulgo Dem= sep locum habet, castrum olim Comitis Moritonensis, pofteà Guilielmi Regis Stephani filij, qui Henrico secundo in Honor de manus illud tradidit cum agro vicino, quem Honorem de A- Aquila, quila dixerunt, diúq; è patrimonio sacro suit, donec Britannicis Richmondiæ comitibus H. Rex concesserat, à quibus denuò ad Reges deuenit: nunc verò tantum castri parietinæ supersunt. Honoris verò de Aquila partem nonnullam Pellhamorum familiæ ob fidem & fortitudinem dono dedit Henricus 1 1 1 1. Hîc Guilielmus Normannus omnibus nauibus in Britanniam accessit, exercitum exposuit, validáque pro castris municione opposita, nauibus ignem iniecit, vt spes in virtute, & salus in victoria sola effet, statimque Pugna Haad planiciem iuxta hastings processit, vbi de Angliæ im- raldi cum perio iacta alea, & Saxonica periodus suum finem habuit. store, Ibi enim Haraldus noster, licet viribus superiori cum Danis prælio extenuatis, & militibus ex longo itinere defatigatis, secundo Idus Octobris, anno Salutis 1066. se obiecit. Cum Normanni non incondito sublato clamore, quem Rollandi cantum vocârunt, bellicum cecinissent, primum sagittis vtring; emissis aliquandiu certatum; inde collato pede, quasi vir viro congrederetur, diutius dimicatum: sed cum fortissime corum impetus excepisset Anglus, Normanni equites acriter funt inuecti, cum autem nec illi aciem perrumperent, ex composito, seruatis tamen ordinibus, recesserunt: Angli verò fugisse rati, statim ordines laxabant suos, & incompositi hostibus instabant, cum subirò illi reductis cohortibus confertissime vndiq; de integro adorti, & circumfusi eos multa cum strage repulerunt, qui occupato loco æditiori diu restiterunt, donec ipse Haraldus sagitta transuerberatus occumberet, extemplò enim terga data, atque in fugam omnes effusi. Normannus victoria elatus in confecti belli memoriam Monasterium S. Martino, quod de Bello, fiue Battell dixit, eò loci confecra- Battell. uit, vbi Haraldum vulneribus confossum inter confertissi-

1066

mos hostes animus reliquit, vt foret, quasi æternus Normannicæ victoriæ titulus, Monasterio posteà accreuit eodem cognomine oppidum, vel vt priuatæ historiæ verbis vtar, Crescente monasterio, mansiones II5. circa ambitum monasterij fabricatæ sunt, è quibus villa de Bello ordinata est. In qua locus est ob effusum sanguinem Sangue-lac Gallico verbo nominatus, qui ex terræ natura post pluuiam rubescere videtur, vnde Neubrigensis scripsit, sed minus verè, Locus ille vbi Anglorum pro patria dimicantium maxima strages facta est, si fortè modico imbre maduerit, verum sanguinem, & quasi recentem exsudat : ac si aperte per ipsam rei euidentiam dicatur, quod adhuc vox tanti sanguinis Christiani clamet ad Dominum de terra. Monasterio verò multa, & magna Priuilegia indulsit Guilielmus ille. Inter alia verò, vtar ipsis Diplomatis verbis, Siquis latro, vel homicida, vel aliquo crimine reus timore morsus fugiens ad hanc ecclesiam peruenerit, in nullo lædatur. Sed liber omnino dimittatur. Abbati verò ipsius ecclesia, liceat vbique latronem, vel furem de sufpendio liberare, si forte superueneris. Henricus etiam Primus, vt ex eius Charta loquar. Mercatum die Dominico liberum absque omni exactione instituit. Verum mercatum hunc in alium diem commutari Parlamentaria authoritate nuper impetrauit honoratissimus Vicecomes Montisacuti, qui eò loci elegantes ædes non ita pridem extruxit. Afyli autem iura hîc & passim à Principibus nostris in indignioribus illis criminibus refiguntur. Videbant enim amoto supplicij metu, ferociam, & scelerate agendi libidinem increscere, & impunitatis spem, maximam esse peccandi illecebram.

Hastings.

Alylum.

Mercatus die

Dominico.

Othona.

Hastings illa quam dixi eodem littore superiùs sedes, vbi etiam Athelstanus officinam Monetariam instituit, quo tempore Saxonice har tingacear ten dicta suit. Sin autem Britannicis temporibus storuerit, O tho nailla videatur, in qua Fortensium numerus hoc littus contra Saxonu deprædationes sub littoris Saxonici Comite tuebatur. Fieri enim potuit vt Saxones nostri Germani, qui inprimis consonantium concursu gaudent, pro Othona Hasteng duriusculè vocarint. Minuenda autem, imò ridenda eorum opinio, qui ab agilitate hoc nomen è nostra lingua deducunt, eò quòd, vt scribit M. Parisiensis, Apud Hastings ligneum agiliter castrum statuerit Guilielmus Conquestor. Cæterùm vt primis

r-

)-

is

1-

-

)-

bi

è

-

x

-

IS

0, C

.

a

i

2

primis Normannorum temporibus nobiles in hoc agro Hafingi & de Haftings dicti fucrunt, ita nunc illustris Haftingorum familia, qui Huntingdoniæ sunt Comites, hoc honore de Haffings lætatur. Edwardus enim IIII.hunc titulum cum quibusdam, vt vocant, Regalitatibus Guilielmo Hastingo cubiculario suo contulit. Qui à Cominzo laudatur, quòd cum à Lodouico x 1. Gallorum Rege annuam pensionem acceperit, induci non poterat, vt Gallo Apocham, fiue Chirographum traderet. Vt meum, inquit, Chirographum inter rationes quæstorum ærarij Gallici conspiciatur, minimè committam. Verum hic in Regum amicitiam se totum immergendo, prorsus seipsum demersit. Dum enim in priuato confilio liberiùs cum tyranno Richardo tertio loqueretur, inopinatò abreptus, & indicta caussa actutum capite trun-

Sinuoso inde recessu excauatur littus, cui imponitur Winchelsey. winchelsep, quod cum eiusdem nominis antiquius oppidum, olim Saxonice pincelyea dictum, ingruente Oceano, desereretur, regnante Edwardo primo constructum erat. Situm ob oculos Thom. Walfinghami verbis proponam. Super montem sita est prarupta altitudinis ex eo latere, quò vel mare respicit, vel imminet nauium stationi, unde via que ab ea parte ad portum ducit, non in directum, ne nimia declinitate descendentes in pracipitium, vel ascendentes repere potius manibus, quam ambulare cogat, tenditur : sed obliquata in latus, nunc ad vnam partem, nunc ad aliam sinuosis flexibus sæpè recuruatur. Primum aggere cingebatur, posteà mœnibus validis, víxque florere cœpit, cum à Gallis, & Hispanis direpta, subducentéque se Oceano, subitò quasi defloresceret. Ex huius occasu, & Oceani beneficio Bhie in proximo effloruit, seu potius reflo- Rhie ruit, olim enim floruisse, & Guilielmum Iprensem Cantij Comitem muniuisse, Ipzes tower, i. turris Iprensis, & immunitates quas cum quinque portubus communes habet, satis doceant. Sed velex Winchelseiz vicinitate, vel maris receffu, superioribus seculis diu iacuit; at cum illa iam elangueret, Edwardo tertio regnante, respirare copit, qui monibus inclusit; patrumq; memoria, Oceanus, ve iniuriam. quam fecerat, cumulate resarciret, tempestate insolita concitatus ita irruit, & se insinuâuit, vt portum perquam commo-

commodum effecerit, quem & alia nostra memoria tempestas, non parum iunit. Ex quo tempore, incolis, adificijs, piscatura, & renautica non mediocriter refloruit, hodiég; vsitatissimus hinc est in Galliam traiectus. An verò nomen habet à Bither fiue Bother fluuio qui ad Ritheramfeld. fic Saxonibus vocabatur, quod nobis Botherfeld, effusus, per 2Bodiam Lewkneorum familiæ castrum à Dalegrigis extructum hic in Oceanum descendit, an à Rise Norman. nica dictione quæ ripam fignificat, non facile dixerim. Cum tamen in actis publicis sæpissimè Ripa Latinè, & qui hinc pisces deferunt, Ripiers dicantur, in hanc partem propendeo; magifq; fanè propenderem, si hanc vocem pro littore Galli, vt Plinius ripam, vsurparint. Maritimam Suffexiz oram iam legi, in mediterraneis nihil est quod memorem, nisi sylvas & saltus longe latéque patentes, inter quas Buckhurft fedet antiqua familiæ Sacuilorum habitatio, è qua Thomam Sacuilum virum prudentem, iuxtà ac nobilem DIVA ELIZABETHA Baronem de Buckhurst, nostra memoria creauit.

Australium Saxonum reznum.

Ripiers.

Hactenus Sussexia, quæ cum Suthreia, Regnorum suerit sedes, posteà Australium Saxonum regnum, Saxonicè Sucreaxan-pic dictum, quod anno trigessimo altero à Saxonum aduentu inchoatum ab Ælla, qui, vt habet Beda, primus in gentis Anglorum regibus cuncsu australibus eorum promincija, qui Humbro suino, & contiguis ei terminis sequestrantur imperauit. Primus Rex Christianus erat Edilwalchius, qui Christo baptismo regeneratus, Wulphero Merciorum rege præsente, ac suggerente, qui etiam illum à sacro sonte suscept, & in adoptionis signum duas prouincias donauit, Vectam scilicet Insulam, & Meanuarorum prouinciam. Sed cum trecentissimus sextus ab huius regni initio agebatur annus, Aldinio vitimo rege ab Ina occiso, in Visi-saxonum potestatem cessit.

Suffexie Comises. Comites verò habuit (præter quatuor è familia de Albineto, qui itidem Arundeliæ Comites fuerunt) nostra memoria Radcliffos quatuor, è nobilissima Fitzwalteri familia (quæ à Claris stemma duxit) oriundos, eo titulo ab Henrico Octauo honoratos, Robertum scilicet, Thomam, Thomam alterum, & qui nunc floret, Henricum. Secundus

verò

verò ille Thomas Regiæ Maiestati à cubiculis nuper obijt, Heros longè honoratissimus in cuius animo & prudentiam ciuilem, & fortitudine m militarem vnà habitasse ferunt omnes.

Parochias continet hac provincia. 3 1 2.

CANTIVM. Bent.

i n

),

S

n.

r

it

.

ir

u

[-

d

n

1-

D Cantium nunc peruéni, quam regionem licèt G VILIBLM V S L AMBARD V S, vir infigni eruditione, & moribus fanctissimis ornatissimus, adeò graphicè iusso de licitas paucula alijs reliquerit; pro suscepti tamen operis ratione, eam quoq; percurram, & ne sublesta, vt inquit

Comicus, fide me agere quis existimet, eum mihi fundum, & fontem suisse libens meritò hic agnoscam.

Nomine antiquo non dum tempus hanc regionem spoliauit, sed vt Cesari, Straboni, Diodoro Siculo, Ptolemeo, & reliquis C a n T i v m dictum fuerit, sic Saxonibus, teste Nennio, Can Quaplan D, id est regio virorum Cantium incolentium, & nobis ment. Hoc nomen à Cainc, que Britannis frondem sonat, quia olim syluis opaca suerit, deducit Lambardus. Ego verò, (si coniecturam interponere liceat) cum ingenti angulo in ortum hic Britanniam excurrere viderim, observarimque eius modi angulum in Scotia Camir dici, incolas item alterius anguli, in ea parte insulæ

Cantas

* Unde Canton in arte Heraldica pro angulo, di Heluetiorum pagi Cantones,qualianguli a Gallis dicti.

Cantas Ptolemæo vocari, Canganos etiam in Wallia alterum angulum tenuisse, (vt taceam Cantabros, qui angulum etiam inter Celtiberos insederunt) qui vt ymus originis,ynius ita linguæ, cum nostris Britannis fuere; coniectarim à fitu nomen inditum, coque magis, tum quod Galli nostri, * Canton pro angulo vsurparint, & à veteri (vt probabile est) Gallorum lingua: non enim è Germanica, vel Latina est, quæ cum illa vetusta, huius recentioris Gallici idiomatis funt matrices: tum quod Angulus hic ager à veteribus omnibus Geographis dicatur. Grandi etenim angulo Galliam prospectat, Tamisis astuario, & Oceano omni ex parte circumfusus, nisi quà ad occidentem Solem, Surreiam conterminam habet.

Regio est inæqualis, ad occasum planior, & syluis vm-

Plin.lib xv.

Carafain Brit. translata.

cap xxv.

brofa, ad ortum furgentibus collibus excelfior. Incolæ, quà à Tamisi ad Austrum patet, in tres areas, siue portiones (Gradus vocant) distinguunt, quarum superiorem ad Tamisim salubrem, sed minus opulentam esse ferunt, mediam, & falubrem, & opulentam : inferiorem verò opulentam, sed insalubrem, vtpotè que magna ex parte est vliginosa. Pratis tamen pascuis, aruisque voique serè læta, pomis ad miraculum abundans, nec non Cerafis, quæ anno à Roma condita 680, in Italiam è Ponto deuecta, & vicessimo supra centessimum post anno in Britanniam translata, fælicissime hic proueniunt, multimque agri occupant, arboribus in quincuncem, jucundissimo spectaculo directis. Villas, & oppida habet frequentissima, stationes satis tutas, ferri venas nonnullas, sed aërem crassiusculum, ob halitus ex aquis euaporantes. Incolis ea humanitatis laus, quam Cæfar olim tribuit, etiamnum iure debetur, vt virtutem bellicam taceam, quam tantam in Cantianis fuisse Monachus quidam scripserit, vt in procinctu, exercitus frons illis tan quam triarijs, meritò inter Anglos debeatur. Quod etiam comprobat in suo Polycratico Ioannes Sarifburiensis. Obegregia, intiancrum vir- quit, virtutis meritum, quam potenter, & patienter contra Danos exercuit Cantia nostra, prima cohortis honorem, & primos congreffus hoffium vique in hodiernum diem in omnibus pralis obtinet. Quorum etiam in laudem scripsit Malmesburiensis. Gens ruffica, & vrbana Canty, plufquam cateri Angli, antiqua nobilita-

Militaris Canim.

118

sis conscientiam adhuc spirat, & ad honorificentiam, & hospitium

cuiuslibet pronior, & ad pulsandas iniurias serior.

Cæfar, de quo posteà plura dicêmus, cum primum insu- 7. Cefar. lam nostram aggrederetur, in hac regione terram conscendit, nauibusque egredi à Britannis Cantianis prohibitus. littore non fine graui pugna potitus est. Cum secundò etiam nos adiret, hic exercitum exposuit, Britannique cum equitatu & effedis ad Sturum flumen animole exceperunt. sed à Romanis citò repulsi se in syluas subduxerunt. Indè cum equitatu Romano acritèr prælio in itenere conflixêrunt, ita tamen vt Romani omnibus partibus superiores suerint, at intermisso spatio rursus in Rom. impetum secêrunt, per medios audacissime perruperunt, interfectoque Laberio Duro, militum Tribuno, incolumes se recepérunt, posteróg; die ad pabulatores aduolârunt,&c.quæ apud ipsum Cæsarem legas. Quo tempore Cantio præfuerunt, Cyngetorix, Caruilius, Taximagulus, & Segonax, quos ille. vt reges deuicisse videatur, Reges vocat, cum tantum reguli fuerint, vel melioris note nobiles. Constabilito Romano- Comes littoris rum Imperio, sub Præside Britannie Primæ censebatur. O- Saxonici. raverò maritima, quam LITTYS SAXONICYM dixêrunt, vti etiam littus oppositu à Rheno ad Xanctones, præfectum habuit à Diocletiani tempore, quem Marcellinus Tractus maritimi Comitem, Notitiarum liber Spectabilem virum Liber Notilittoris Saxonici Comitem per Britanniam vocat, Cuius munus erat littus per opportuna loca præsidijs ad barbarorum latrocinia reprimenda communire. Sub dispositione autem erat illustris Magister peditum quem Præsentalem dixêrunt, qui præter præsidia ad portus, in omnia momenta Victores Iuniores Britannicianos, Primanos Iuniores, & Secundanos Iuniores, (hæc funt cohortium nomina,) illi affignauit. Officium autem habuit hoc modo. Principem ex officio magistri prasentalium à parte peditum, Numerarios duos, Commentariensem, Cornicularium, Adiutorem, Subadiunam, Regerendarium, Exceptores singulares, dre. Nec dubito, quin maiores noftri hoc Romanorum institutum imitati fuerint, cum præfectum fiue Limenarcham huic oræ præfecerint, quem Quinque portuum Guardianum vulgo vocitant, quia, vt Guardianum Comes littoris Saxonici nouem, ita quinq; portubus præ- V. Portuen.

Gauelkind.

sit. Cum autem Romani è Britannia cessissent, Vortiger-Camium Sax- nus, qui maximæ Britannie parti cum imperio præfuit, prionibus traditii. mum Cantio Guorongum præfecit. i. Proregem, siue Libertum, quo nesciente, hanc regionem (vt habent Nennius,& Malmesburiensis) statim Hengisto Saxoni, in gratiam Rowennæ eius filiæ, quam misere deperibat, gratis concessit. Hinc primum Saxonum in Britannia regnum anno Christi 456.constitutum, illis Cantpana-nic dictum, quod post annos 320. Baldredo vltimo rege deuicto, in occiduorum Saxonum potestatem deuênit, quibus ad Normannorum vique imperium paruit, Tunc enim Cantiani ad Squanei= combe (viculus est, vbi Suenum Danum olim castrametatum ferunt,)ramos prætendentes ea lege Guilielmo Normanno se dedidêrunt, vt patrias consuetudines illæsas retinerent, illamque inprimis, quam Bauelkind, nominant. Hac terræ; que eo nomine censentur, liberis masculis ex æquis partib, diuiduntur, vel fæminis, si masculi non fuerint. Hac hæreditatem cum xv.annum attigerint, adeunt, & fine domini consensu, cuilibet vel dando, vel vendendo alienare licet. Hac filij parentibus furti damnatis in id genus fundis succedunt, &c. vt verè, quamuis minus purè in antiquo libro fit scriptum. Dicit Canti Comitatus quod in Comitatu isto de iure debet de eiusmodi granamine esse liber, quia dicit quod Comitatus iste, ut residuum Anglia, nunquam fuit conquestus sed per pacem factam se reddidit Conquestoris dominatui, saluis sibi omnibus libertatibus (nis, & liberis consuetudinibus primo habitis & vistatis. Deinceps Guilielmus victor, vt Cantium, quæ tanquam Angliæ clauis habetur, sibi firmiùs retineret, Connestabilem Castro Douerens, eundémque Limenarcham v. portubus ex veteri Romanorum instituto præfêcit. Hi sunt Haftings, Douer, Hith, Rumney, & Sandwich, quibus Winchelfer, & Rie, vt przcipua, & alia oppidula vt membra adiunguntur. Quæ quia bello maritimo operam nauare tenentur, immunitatibus gaudent multis & magnis; ipféque Limenarcha, qui semper aliquis est è proceribus nostris fidei spectatissima, in sua iurisdictione Admiralli authoritatem in plurimis, aliaque iura habet, quæ nunc magna cum laude exercet Limenarcha noster nobilissimus, & prudentissimus D.Guilielmus Baro de Cobham regiæ ma-

iestati

Lord warden of the fine Portes.

n

n

t.

t.

-

15

1-

14

d

d

1-

:-

v.

ıt

15

1-

1-

).

1-

2-

ti

iestati à sanctioribus consilijs, & magnus literarum patronus. Sed iam ad loca.

Septentrionalem huius regionis partem, Tamisis Britannicorum fluminum præcipuus, vt iam dixi, alluit, qui Surreiam prætergressus statim sinuoso flexu, ferè in se reductus, primum Grenouicum adit, vulgo Grænewich, i.f. Greenewich nus viridis, (fluminis enim finus Wit Germanice dicitur) Danica classis statione, & Danica in Ealphegum Archiepiscopum Cantuariensem (quem anno Christi 1011.exquifitis tormentis trucidarunt) immanitate olim notissimus. Nunc verò Regijs zdibus celeberrimus, quas Humfredus Dux Glocestrensis ædificauit, Placentiámque dixir, & Henricus v I I. magnifice adauxit. Cum antea Reges ad El= Eltham. tham secederent, vix trium milliarium hine diverticulo. quam Anthonius Beccus Dunelmenfis Episcopus, & Hierosolymitanus Patriarcha extruxit, Æleonoræque Reginæ Edwardi primi vxori donauit, cum Vestiorum hæreditatem interuertisset,ad quos locus iste priùs spectauit. Episcopus enimille, quem virimus Baro de Veffy fiduciarium havedem sibi scripsit, vt hæreditatem Guilielmo de Vesty filiolo Spurio traderer, vix bona fide cum pupillo egiffe, traditur. The Breach. Infra Grenwicum, Tamisis diuulsis aggeribus, quam plurima terræ iugera oppressit, quocum annos complusculos, nonnulli immensis sumpribus luctati, vix molibus agendis, adiacentes agros, contra irruentes vndas tueri possunt. Prouenit hic copiose Cochlearia, nostris Scuruy graffe quam Scuruy graffe medicorum nonnulli Plinij Britannicam esse volut, quo nomine ego illius iam memini, sed audi Plinium, In Germania Britannica trans Rhenum castris à Germanico Cæsare promotis, maritimo tra- herba. Elu fons erat aque, dulcis folus, qua pota, intra biennium denses deciderent, compagéfq, in genibus foluerens. Stomacacem medici vo. cabant, & Sceletyrben ea mala. Reperta auxilio est herba qua vocatur Britannica, non neruis modò, & oris malis salutaris, sed contra anginas quoq & ferpetes, &c. Frisi quà caftra erans, noftris demonstrauere illam. Miror q nominis causam, nisi forte confines Oceano Britannice velut propinque dicauere. Sed aliam & quidem Videin Insulie probabiliorem nominis rationem adfert in suo Nomen- nostris Bruan. clatore eruditissimus Hadr. Iunius, quem si placeat adeas, de Armamen-Britannice enim vocabulum me à cursu hîc deflexir.

tario Britan-

0 2

Tamifis nice.

CANTIVM.

Tamisis deinde ripis suis coarctatus Darentum flumen obuium habet, qui è Suthreia demissus leni alueo vndas ducit per Dttantord, nunc Dtford Danicæstragis an. 1016. consciam, Regijsque ædibus superbam, quas Warhamus Archiepiscopus Cantuariensis tanta magnisicentia, sibi, & suis successoribus construxit, vt ad amolienda possessionis inuidiam, cum Henrico Octauo commutare necesse habuerint. Darentus ad ossium Darentsord, vulgo Dartsort, amplum, & frequens forum suo nomini adsciscit, sub quo Creccariuulus vna commiscêtur; ad cuius vadum Creccariuulus vna commiscêtur; ad cuius vadum Creccarium ingressu anno, signa cum Britannis contulit, cæssique ducibus, tanta strage protriuit, vt ab illis nihil sibi deinceps metuerit, & regnum in Cantio securus constituerit.

A Darento ad Medweagi ostium nihil suspicit Tamisis præter oppidula, quæ tacitus præterire, nullum samæ rerúmue dispendium. Inter ea primas tamen serunt brauelend notum, si quod aliud Angliæ oppidum, vtpotè statio inter Cantium, & Londinum, vbi vtramque ripam propugnaculis communiuit Henricus Octauus, & Cliste, à cliuo ædito, cui insidet nominatu, Synodo olim celebre, & Clisues at 100 Bedæ dictum. 100 enim vocatur illa quasi Chersonessus, quæ Tamisim, & Medweagum sluuium intersita,

hîc longè se in Ortum immitir.

Medwege fluuius, nunc Medway (Britannicè niss me veritas sugit, Vaga, cui Med Saxones addiderunt) sontes habet in Anderida sylua, quæ wealde, id est, regio nemerosa Saxonibus dicta, & meridianam huius agri partem latè occupat. Primùm dum tenuis est, Eundatoge præterssuit, vbi vetus est castellum quod Richardus Comes de Clare construxit, qui commutationis iure pro Brionio in Normannia accepit: eius enim auus Godfredus naturalis Guilielmi Ducis Normanniæ secundi silus, Aucensis, & Brionij comes erat. Cum etenim diu de Brionio disceptatus suissentieme eius sentences suissentiemes Gemiticensis, prorepetitione eius sentences suissentiemes Gemiticensis, prorepetitione eius sentences suissentiemes su

Dartford.

Hoc.

Medwey.

Weald.

Tunbridge.

de Eunbridge eius sugessores Glocestriæ Comites clientelari iure ab Archiepiscopis Cantuariensibus ea lege tenuerunt, vt Archiepiscopis in inthronisatione Senescalli, & coru liberi in tutela effent. Inde Maiofton petit, quam cum Saxones Medpeager Ton dixerint, VAGNIACA'S Maidstone. esse illas credo, quas Antoninus memorat, & Nennius in Vagniaca. fuo vrbium catalogo , Caer Megwad corrupte, pro Medwag vocarit: nec sanè distantiæ ratio repugnat: hinc à Nouiomago, inde à Durobroui, de qua mox agemus. Oppidum hoc est frequens & cultum, magnaque longitudine extentum. In medio Archiepiscopi Cantuarienses palatium, ab Vffordo inchoatum, & ab Islepo absolutum habent; alterum item publicum totius huius agri ergastulu hîc constituitur, immunitatésq; plurimas Reginæ ELIZABETHAE Portgreuius. fert acceptas, quæ Maiorem summű magistratum instituit, pro Portgreuio, quem priùs habuit, quod innuo, quia antiquum hoc fit Saxonicum vocabulum, & apud Germanos etiamnum rectorem denotet, vt Markgraue, Reingraue, Landgraue, &c. Hîc sub Vagniacis, ab oriente fole fluuiolus Medwegæ confociatur, qui ad Lencham furgit, que Antonini fine controuersia DVROLENVM est, perperam in Dorolenum. nonnullis exemplaribus Duroleuum. Durolenum enim Le- Lencham. num aquam Britannis sonat, & præter nominis reliquias, distantia etiam à Cantuaria, & Rossa, hoc esse Durolenum comprobat; vt taceam fitum ad viam Consularem Romanorum, que olim à Dubri(vt author est Higdenus Cestrenfis) per medium Cantium duxit. Nec aliud appositum habet hic fluuius , quod memorem præter Leeds, quæ Cre- Leeds caftle. uequerorum nobilium opus, posteà Baronis Badilimeri inauspicata sedes, qui illud perfidè contra EDWARDYM secundum, à quo dono acceperat, communiuit, sed posteà meritas perfidiz pænas capite soluit. Hinc Medweagus per vberrima arua decidens 3 tleffo20 peruenit, Saxonicè Carlerroro, Henrico Huntingdonensi Elffre, Nennio Ailesford. Epiffozo, qui prodidit Britannice Sathenaeghaibail etiam dictum à Saxonibus ibi deuictis, vti Anglettozo alij codé fensu vocarunt, Guortimerus enim Britannus, Guortigerni filius, Hengistum cum suis Saxonibus hic agressus est, quos incompositos, cum secundum impetum sustinere non posfent.

e

1

r,

CANTIVM.

Horsted. Catigerni sepulchrum.

Durobrouis.

Rochester.

sent, ita fugauit omnes, vt de Saxonibus actum fuisset; nisi Hengistus declinandi periculi gnarus, in Tanetum insulam se recepisset, donce inuicus ille Britannorum impetus deferuerer, & integra subsidia è Germania aduenirent, Ceciderunt hoc prælio duces partium, Catigernus Britannus, & Horfa Saxo, quorum hic ad 100 ffco non procul hinc fepultus loco nomen reliquit, ille magnifico elatus funere contumulatus ereditur prope A ileffozd, vbi vasta illa saxa erecta funt, quæ imperitum vulgus à Catigerno Beith co= ty house hodie vocat. Eadem etiam Medweagi ripa paulò superius vetusta ciuitas apponitur, Antonino Dyrobrys DVROBRIVAE, & alibi rectius, DVROPROVAE, vel Dv-ROBROVAE. Bede Durobreuis, Saxonice hnorcear Ten,& h nouecear ten, nunc Bochester, & Latine Roffa, à Rhoffo quodam, vriudicat Beda, sed pristini illius nominis Durobrouis aliquid in se retinere mihi videtur. Nec est cur quis dubitet de nomine, cum preter Itinerariam rationem, & Bedæ authoritatem, Durobreuis in charta fundationis ecclesiæ Cathedralis expresse vocetur. Hoc tamen admoneo in impressis Bedælibris Daruernum legi, vbi in M.S. Durobreuis concipitur. In conualle sedet muris male firmis ex parte cincta, stru, vt inquit Malmesbur, nimium angusta, vnde olim Castellum potius quam vrbs habebatur. Castellum enim Cantuariorum vocat Beda. Sed nune ad occasum, orientem, & meridiem magnis suburbijs tumet. Casibus defuncta est non paucis. Anno Christi 676, ab Athelredo Mercio prostrata, & deinde à Danis sapiùs direpta. Templum magnificum erexit Ethelbertus Rex Cantij, quod & dignitate Episcopali illustrauit. Iusto primo episcopo designato: verum cum hoc vetustati cederet, Gundulphus circa annum 1080. restaurauit, & presbyteris expulsis monachos induxit, quibus iam eiectis, Decanus, vr. præbendarij, & Scholastici sunt subrogati. Iuxta templum, flumini impendet castrum opere, & situ satis munitum, quod Odonem Episcopum Baiocensem, & Cantij Comitem extruxisse fama refert. Certum enim est illum, cum ex ancipiti rerum mutatione penderer, hoc contra Guilielmum Rufum tenuisse, & tandem rerum necessariarum inopia coactum, non tantum castrum tradidisse, sed etiam de gradu deicc-

tum

tum solum vertisse. Recepto sic castello, Henricus primus qui Rufo successit, Ecclesia Cantuariensi do Archiepiscopis eius custodiam, & constabulationem in posterum possidendam concessis, (vt habet Florentius Wigornensis) & in eodem turrem sibi construendi licentiam. Ex quo tempore vna, & altera obsidione fatigatum fuit, sed tum maxime, cum Barones armorum strepitu totam Angliam concuterent, & Simon de Monteforti acerrime, sed frustra oppugnaret, pontémque sublicium rescinderet. Pro quo saxeum arcuato opere spectatissimum è Galloru manubijs substruxit posteà Rob. Knowles, qui ab infimo gradu, ad fummum honoris fastigium bellica virtute conscendir. Sub hoc ponte Medweagus violentus, & torrens æftuat, & eluctatur, ftatimque sedatior nauale se exhiber, classi omnium quas Sol vidit bellico apparatu instructissima, & in omnia momenta paratissima, quam Diua Elizabetha ad suorum tutelam, & hostium terrorem maximis impensis ædificauit, ad eámque defendendam Vpnore.

propugnaculum in ripa appofuit.

G

m

c-

1-

8 c-

re

ca

=

lò

5

V -

82

f-

u-

ur

n,

C-

20

-0-

ex

de

C-

nta

io

m

ni-

13-

ca

1-

2-

ini

0-

if-

-5

m

m,

c-

m

Nunc Medweagus lætior, & latior crispantibus vndis spectatu amænissimus fœcundos agros subluit, donec Sheppep infulæ obiectu diuifus (quam Ptolemai Toliatin esse suspicamur, vt suo loco dicemus) duobus in Tamisis eftuarium oftijs infertur-quorum occidentale weftfwale: orientale, quod Sheppeiam à continenti abscidisse videtur, Califwale dicitur, Bedæ Genlade, ad quod Midelton, nunc Milton villa olim regia, Sittingburne diversorijs refertum, & feuertham Stephani regis monasterio, & tu- Purei in Care mulo olim notum adfident. luxta quæ puteos magnæ pro- tio cur facti. funditaris, hinc inde, vt criam alibi per hunc agrum vidimus, de quibus variæ feruntur opiniones. Ego autem nihil quod opiner, habeo, nisi putei illi fuerint, è quibus cretam albam ad stercorandos agros effodérunt olim Britanni, ve docet Plinius. In censenos enim, vt inquit ille, pedes puteos egêrunt ore angustatos, sed intus spatiantes, cuiusmodi hi ipsi sunt, quos dicimus. Inde aperto littore, quod cochleis & offreis foecundum, offreorumque vivarijs frequens, Recultuer Rheuluer. cernitur, Saxonice Raculy, sed Romanis olim & Britannis REGVLBIV M, fic enim Notitiarum libro vocatur, qui Tri- Regulbium. bunum cohortis primæ Vetasiorum in excubijs hic sub lit-

0 4

toris Saxonici Comite (fic enim tunc temporis Maritima Cantij ora vocabatur) egisse memorat: & hanc sanè suam antiquitatem esfosis Imp.Rom.nummis adhuc testatur. Ethelbertus Rex Cantij cùm Cantuariam Monacho Augustino concessiste, in hac sibi palatium extruxit, Bassa Saxo monasterio ornauit, è quo Brithtwaldus octauus Cantuariensis ecclesse Archiepiscopus euocatus erat. Hinc Racusseminster etiam à monasterio dictum suit, cùm Edredus Edmundi senioris frater ecclesse Christi Cantuar. donaret. Hodie verò nihil aliud est, quàm viculus rusticus, & si quid nominis habet, ex monasterio illo habet, cuius sacræ turres Pyramidales vsui sunt nauigantibus, ad tænias quasdam, & breuia in Tamisis ostio euitanda. Vt enim canit ille in Philippeide

Cernit oloriferum Tamisim sua Doridi amara Flumina miscentem.

Stoure fl.

Chilham.

Nunc ad Canet insulam devenimus, quam tenui intercurrente aluco , à continente disterminat Stoure flu.Bedæ wantfum, qui duobus in syluestri regione, quam The meald vocant, disparatis fluuiolis coalescens, quam primum folidus fertur, 2 thford & mye, emporiola nota inuifit, inde Chilham, fiue vt alij vocant Julham, vbi caftri antiqui rudetum est, quod Fulbertus quidam Douorensis construxisse memoratur. Constans fama apud incolas est Iulium Cæsarem in secunda contra Britannos expeditione, bic castrametatum fuiffe, & inde Julham, id eft lulij statio, vel domus dictum: & ab illis, nisi me fallo, facit ipsa veritas. Prodit enim Cæfar ipse, cum noctualittore x 1 1. millia pass.confecisset, ad flumen primum cum Britannis conflixisse, ibique cum eos in syluas coniecisses, castra muniuisse, vbi crebris arboribus succisis locum egregie natura, & opera munitum habuerunt Britanni. Hic enim locus xxx à littore mill. exacte abest, nec aliud est interpositum flumen, vt necesse fuerit, ad hunc castris primis peruenisse: in quibus decem etiam dies suos continuit, dum classem tempestate afflistam reficeret, & subduceret, Sub hoc oppido, tumulus viridanti cespite vestitus ostenditur, quo conditum multis retrò ante seculis Jul-laber ferunt, quem alij GiganGigantem, alij veneficam fuisse somniant. Ego verò, cum Laberius Dualiquid antiquæ memoriæ eo nomine latêre existimarim, rus Trib. propemodum mihi persuaserim Laberium Durum Tribunum militum hîc fitum, quem interfecerunt Britanni in itinere, ab illis quæ dixi castris, & inde Jul-laber tumulum dictum fuiffe. Quinto hine milliari Stoure diviso alueo, DVROVERNYM primariam huius prouinciæ vrbem rapide alluit, noménque fecit: Durwhern enim fluuium rapidum Britannis denotat. Ptolemzo pro Durouerno DAR-VERNYM, Bedæ & alijs Dorobernia, Saxonibus Can Tpa nabyniz, id est vrbs populi Cantiani, Nennio, & Britannis Caer Kent, id eft vrbs Cantij, nobis Canterbury, Canterbury. Latinis Cantuaria dicitur. Vrbs peruetusta, Romanóg; fæculo procul-dubiò illustris. Nec adeò magna (ve inquit Malmesburienfis) nec exiliter parua,que & terre positione, soli affinis maxima vbertate, & integro murorum ambitu, fluuis irrigua, nemorum opportunitate inclita, prætered maris vicinitate piscium facunda. Heptarchia Saxonica efflorescente, regni Cantij caput, & sedes regia fuit, donec Ethelbertus Rex eam, cum iure Regali Augustino Anglorum Apostolo concesserit, qui Archiepiscopali sede hîc stabilita, Angliæ Metropolim costituit. Iam inde incredibile est, quantu floruit, cum Archiepiscopali dignitate, tum meliorum literarum schola, qua Theodorus septimus Archipræsul instituit, & quamuis Danico bello coquasfara, & fortuitis incendijs magna ex parte subinde absumpta, semper tamen renata est splendidior. A Normannorum ingreffu, cum Guilielmus Rufus, vt est in Annalibus S. August. dedisses cinitatem Cantuaria Episcopis ex solido, quam tenuissent anted ex beneficio, religionis nomine, & præsulum benignitate, inprimis Simonis Sudbury, qui mænia restaurauit, non modò respirauit : sed eò splendoris, quasi subitò accreuit, ve prinatorum ædificiorum pulchritudine, omnes Britanniæ civitates adæquârit, sacrarum verò ædium magnifica structura, & frequentia, celeberrimas quasque superarit. Inter has duæ maximè enituêrunt, Christi scilicet, & Diui Augustini vtrumque Benedictinis monachis oppletum: Christi autem templum in medio quasi vrbis sinu, tanta maiestate, vt Erasmus inquir, se in cœlum erigit, vt proculetiam intuentibus religionem incutiat.

cutiat. Augustinus ille, quem dixi, hoc Romanorum fidelium opere, vt author est Beda, antiquitus factum recuperauit, Christo facrauit, sedem successoribus constituit, in qua septuaginta duo iam perpetua serie sederunt Archiepiscopi. E quibus Lanfrancus & Guilielmus Corboyl fuperiorem Ecclesiæ partem, & qui successerunt, inferiorem, quum illud vetustius opus incendio concidisset, ad eam qua nunc cernitur amplitudinem maximis impenfis, quas superioribus fæculis superstitio suggessit, perduxêrunt. Plurimi enim fummi, infimi, confertim huc cum ampliffimis donarijs, ad visendum Thomæ Becketti Archiepiscopi tumulum confluxerunt. Qui à militibus hoc in templo trucidatus, quòd se regi peruicaci animo opposuisset, & à Pontifice Romano in Martyrum album relatus, diuino honore colebatur, tantisque muneribus onerabatur, vt thecæ, in qua conditæ fuérunt eius reliquiæ, vilissima pars aurum fuerit: gemmis raris, vt inquit Erasmus, & prægrandibus collucebant, nitebant, fulgurabant omnia, templum etiam vniuerfum plufquam regijs opibus vndique luxuriauit, Christique nomine quasi obliterato, in S. Thomæ transit. Nec vlla alia re æquè celebratum fuit, ac huius memoria, ac fepultura, licèt aliorum sepulchra non immeritò i actet, inprimis Edwardi principis Walliæ cognomento Nigri, herois bellica laude ad miraculum præstantissimi, & Henrici 1 1 1 1. Regis Angliæ potentissimi. Verum has nebulas Euangelij lumen sub Henrico vi I I. discussit, monachorumque examina dispulit, pro quibus in Christi templo Decanus, Archidiaconus, Præbendarij x. & verbi diuini sex præcones sunt collocati, qui diuinum verbum in circumuicinis locis diffeminent. Alterum templum huius pertinaciffimus æmulus fub vrbem ad Orientem fedem habuit, S. Augustini nomine notum, quod ipse Augustinus, & Ethelbertus Rex, eius hortatu, Petro & Paulo posuerunt, vt sepultura effet, tum Regum Cantij, tum etiam Archiepiscoporum, (nondum enim in vrbe fepelire fas erat) infinitifq; opibus cumulârunt, concessa Abbati officina monetaria, cum iure pecuniam fignandi. Nunc verò maxima parte fuis ruinis inuoluta, reliqua in ædes regias conuerfa, quantum fuerit intuentibus facile oftendit. Nihil attinet de altera ecclesia, huic vicina.

1

vicina, dicere, quæ, vt haber Beda, à Romanis condita fuit. Martinóg; facrata, in qua ante Augustini aduentum, Bertha Ethelberti vxor Christianis sacris interesse solebat. De castro ad Australe vibis latus fatiscentibus nunc propugnaculis, cum non admodum magnam præ se ferat antiquitatem nihil occurrit, quod memoria dignum, nifi à Normannis constructum suisse. De sedis Cantuariensis dignitate quæ olim longè amplissima fuit, nihil dicam, nisi vt superioribus seculis in Romana hierarchia, Archiepiscopi Cantuarienses Pontificis Romani Legari, & veluti alterius, vt dixit Vrbanus 11, orbis Patriarchæ erant; sie cum fugata effet Pontificum authoritas, in Synodo, an. 1 5.3 4. decretum, vt illo titulo deposito, Primates, & Metropolitani totius Angliæ dicerentur. Quam dignitatem nunc gerit Reuerendissimus in Christo pater, D. Ioannes Whitgiftus, qui & deo vitam, & Ecclesiæ operam omnem sancte consecrauit. Ceterum Polus Borealis supra Cantuaria horizontem grad. L 1. scrup. xv1. attollitur, Longitudo verò xx1111. partib. L v. scrup. definitur.

A Dorobernia, Stowze statim se in vnum colligit, simplexq; fertur, donec ad Sturemouth venit, vbi duo itinera dispensatis aquis sibi aperit, noménq; relinqués, want= fume dicitur, Thanaton ab Occasu, & Austro insulam faciens, ab alijs enim partibus Oceano abluitur. Hanc Solinus ATHANATON,&THANATON alijs exemplaribus dixit, Thanases. Britanni Inu Rubin (teste Asserio) fortasse à Phocis, Saxones Tanet, & Tanetlano, nos Cenet. Terra tota eft ex creta albicanti, frumentarijs campis fœlix, & vberi gleba, octo mill, in longitudine extenditur, quatuor in latitudine patet, familiarum fexcentarum habebatur, pro quo in Beda mendose legitur milliarium sexcentorum. Quod verò Solinus nullo ferpi angue hanc infulam feribat, & terram hine asportatam angues necare, iam falsum deprehéditur. Proinde etymologia illa son is Sandre, i.a serpentium morte deducta plane labascit. Hie primam exscensionem fecerunt Saxones, hic illis perfugium, hic magnas corum strages zdidit Guortimerus Britannus, cum ad Lapidem tituli (fic in Lapit tituli-Nennio vocatur locus, quem Stonar co fere fensu nunc vocamus, & portum fuifle constat,) præcipitata fuga in

myoparones

myoparones coegerit. Quo etiam loco (inquit ille) iustit fe sepeliri ad compescendos, vt existimauit, Saxonum furores; quemadmodum Scipio Africanus, qui ita fibi sepulchrum statui præcepit, vt Africam prospectaret, ratus vel hoc etiam Poenis terrori futurum. Hic etiam ad minnenflet, à Wippedo Saxone interfecto fic dictum, Britannos multis prælijs attritos fudit Hengistus. Augustinus multis post annis in hanc terram conscendit, cuius benedictioni regionis fœcunditatem ascripserunt sacerdotes creduli. Monachulo: Gorcelinus exclamauit. Falix rellus Tanes, fud facunditate, sed falicissima tot deiferorum aduenarum, imo tot ciuium supernorum hospitio. Postea Danorum direptionibus ita afflicta, qui Domneux monasterium, nunc Minster virginibus velatis facratum omni crudelitatis genere polluêrunt, ve non ante pacata Normannici imperij tempora refloruerit.

Rhutupie.

Partus Trurulenfis. Richborrow.

Ad Australe Wantsumi oftium, quod alueum mutaffe credunt, è regione insulæ apposita suit vrbs, quæ Ptolemeo RHVTVPIAE, Tacito PORTVS TRVTVLENSIS, Pro Rhutupensis, si B. Rhenanus nos non fallit, Antonino RHI-TVPIS PORTVS, Ammiano RHVTVPIAE STATIO. Orofio RHVTVBI portus, & ciuitas, Anglis, tefte Beda, Reptacester , alijs Ruptimuth , Alfredo Beuerlacensi Richberge, hodiè Bichbozow. Vnde hoc enatum nomen in confesso non est. Veruntamen cum à sabulo loca huic vicina Sandwich, & Sandibay denominentur: & Rhyd Tufith Britannice vadum sabulosum sonet, inde si auderem. libenter deducerem. In deiectu collis vrbs exporrecta videbatur. Arx æditiori loco Oceano imminebat, qui ita iam arenis inuectis excluditur, vt à milliari vix eam falutet, Longè celeberrima fuit, Romanis rerum potientibus. Hincè Britannia, in continentem frequens traiectus, ad hanc Romanæ classes appulêrunt, Lupicinus à Constantio in Britanniam ad coercendas Scotorum & Pictorum excursiones missus, Herulos, Batauos, & Mœsicorum numeros hic exposuit. Theodosius etiam Theodosij Augusti pater (cuius ftatuas, testante Symmacho, equestres ob Britanniam pacatam Senatorius ordo decreuit) eum suis Herculijs, Iouijs, Victoribus, Fidentibus (hæ Romanorum erant cohortes) huc

huc delatus est. Posteà cum Saxones piratæ sublatis commercijs, maria bello intercluderent, & littora nostra crebris latrocinijs infestarent, Legio Secunda Augusta, quæ à Claudio Imperatore è Germania traducta, plurimos annos Iscæ Silurum in Wallia consederat, huc translata, Præpositumque suum hic habuit sub Comite littoris Saxonici. Quam præposituram fortasse gessit Clemens ille Maxi- Clemens mus qui in Britannia à militibus Imperator salutatus Gra- Maximus. tianum interfecit, & posteà Aquileiæ à Theodosio occisus. Hunc enim Ausonius Rhutupinum latronem in his versiculis de Aquileia dixit.

Maximus armigeri quondam sub nomine lixa. Fælix qua tanti spectatrix lata triumphi, Fudisti Ausonio Rhutupinum Marte latronem.

Alium etiam Rhutupiarum præsidem Flauium Sanctum obligione in Parentalibus suis vindicauit, idem Poeta de quo cecinit.

Militiam nullo qui turbine sedulus egit, Praside latatus quo Rhutupinus ager.

Claudium Contentum patruum, qui ingentem pecuni- omnem intelli am fænori inter Britannos occupatam, & vsuris multipli- gi volune. catam extrancis morte præreptus liquit, hic etiam fitum, funebri carmine profequitur Aufonius.

Et patruos Elegeia meos reminiscere cantus, Contentum, tellus quem Rhutupina tegit.

Post Saxonum aduentum floruêrunt etiam Rhutupia. Ethelberti enim Cantij regis Regia fuisse memorant scriptores, Bedaq; ciuitatis nomine infigniuit, Inde deficere cœpit,nec nomen víquam legitur, nisi apud Alfredum Beuerlacensem, qui Alcherum cum Cantuaritis Danos spolijs implicatos, ad hanc Rithberge runc dictam, fudiffe prodidit. Nunc verò vestigia eius omnia tempus erasit, vtq; nos doceat vrbium perinde ac hominű fata volui, hodie aruum est, in quo platearum tractus cum seges succreuerit, se intersecantes videas. (Vbicunque enim plateæ duxerunt,rarescit seges) quas vulgo S. Augustines crosse appellat. Et semiruta quædam arcis mænia solum supersunt, qua-

Sunt qui Rhutupini nomine CANTIVM.

quadratâ formâ sabulo tenacissimo materiata. A'uejarola esse dijudices, situ adeò sublimi vliginosam in Taneto planitiem despicit, quam Oceanus se paulatim subtrahendo destituit. Vrbis autem area nunc aratro proscissa nummos Romanorum aureos, & argenteos, vetustatis sua indicia sepenumerò egerit, prosémque suam paulò inferius ostendir, quam à sabulo Sonopic dixerunt Saxones, nos verò sant with. Hoc è quinq; portuum, quos vocant, numero, ad septentriones & occasum mænibus, aliàs aggere, slumine, & sossa munitum, olim Danorú surores, superiori atate Gallorum ignes sensit; nunc incolis satis frequens licèt portus ex aggestis arenis, & magna naue oneraria Pauli 1111. P. in ipso alueo depressa, non sit nauigijs magnis ferendis iusta altitudine.

Sandwich

Cantiums Prom.

The Fore-

Rhusupina offrea. Sub Rhutupijs Ptolemæus CANTIVM promontorium, quasi extremum huius anguli verticem statuit, quod corrupte nonnullis exemplaribus NVCANTIVM, & ACANTIVM, Diodoro CARION, nobis hodie the foreland dicitur. Verum omnia hæc circumquáq; littora à Rhutupijs Rhutupina littora Poëtis dicuntur. Hinc luuenalis cum Curtium Montanum delicatulum ventriconem satyrice insectaretur, de ostreis ex hoc littore Romam delatis

--- nulli maior fuit v sus edendi Tempestate meà, Circais nata forent, an Lucrinum ad saxum, Rhutupinoue adita fundo Ostrea, callebat primo deprendere morsu.

Et Lucanus.

Aut vaga cum Thetis, Rhutupinág, littora feruent.

Presum Bri-

Hæc ora maritima ab Europæ continente, freto disungitur, vbi maria terram persodisse credunt nonnulli, Solinus fretum Gallicum appellat, Tacitus, & Ammianus fretum Oceani, & Oceanum fretalem. Gratius Poeta Freta Morinium dubio resuentia ponto. Nos Ethe straite of Callein. Galli Pan de Callais, Belgæ De hotoen, à duobus promontorijs, vt annotauit doctissimus Abrah. Ortelius. Horrendis, vt verè inquit Marcellinus, hoc fretum attollituræstibus, rursúsque in speciem complanatur camporum; bis inter duos lunæ

exortus

exortus affluens bisq; remeans. Attollente enim se Luna, ad Meridianum, & sub Horizonte in opposito iam demersa, supra modum hic intumescit Oceanus, & immensa aquarum moles tanto cum murmure in littora irruit, ve non fine causa ille dixerit, Rhutupinaque listora feruent.

0

3

r,

D

8

3

Ex aduerso in continente consederunt Morini, sic Morini, antiquâ Celtarum linguâ dicti, quasi maritimi, siue maris accola. Eorum regio nunc Conte de Guines, & Conte de Bolonois dicitur, duólq; olim nominatissimos habuit locos, GE s-SORIACYM, & ITIVM, vnde Cælar comodiffimum è Gallia in Britanniam esse traiectum prodidit, plurimíque fuisse credunt, quod nunc Callais vocant, sed magnus ille & eruditus Hospitalius Gallie Cancellarius, rei antiquariæ peritisfimus afferit Caletum minime vetustum esfe, tantúmq; viculu fuiffe, cuiulmodi Galli Burgado vocant, priulquam Philippus Comes Bononiensis, mænibus incinxerit, non multis antè annis, quam Angli expugnauerint. Nec vipiam legas aliquos inde in Britanniam foluisse ante illa tempora. Itium igitur alibi querendum existimo, ad Vissan scilicet inferius prope Blaneft, quod nos Whitfan vocamus, verbo ab Itio non abludente. Huc enim omnes ex hac infula transmiliffe, & inde in eadem soluisse, ex historijs nostris obseruamus, víque adeò vt Lodouicus Sanctus cum Thomam Cantuariensem religiosa peregrinatione inuiseret, hoc solum à Diuo illo nupero demisssime contendit, vtinter Vit-San, & Dotter nemo naufragio periret : quasi hinc inde eo Breuissimuintempore commodissimus suerit traiectus, nec alibi sanè hoc Britanniam fretum magis coarctatur. Quamuis existimandum sit na- trajective. uigantes in transmittendo non nauigationis compendium, sed portuum opportunitatem vtroque in littore spectasse. Sic quamuis fretum angustissimum sit inter Blacnes Gallix, & The Delle Anglia : nunc tamen traijciunt inter Dubrin, & Caletum, superioribus seculis priusquam obstrueretur Portus Vissan, inter illam, & Dubrin, anteà verò inter Rhutupias, & Gefforiacum, vnde Claudius Imp. & alii quos dixi duces in Britanniam transmiserunt. GESSORI-ACV M hoc Plinius Portum Morinorum Britannicii vocare videtur fortaffe ob traiectum inde in Britanniam, Ptolema- Gefferiacum us, apud quem in locum Itij proreplit, Gefforiacii nanale, qua

ter Galliamson

ctiam

be.

etiam significatione, Britanni Bowlin llong vocitant, Nam Gestoriacum fuisse maritimum illud oppidum, quod Am-Bononia Gal mianus Bononia M, Galli Bolongue, Belga Beunen, nos Wolen vocamus, affeueranter contra Boethium Scoticum & Turnebum affirmarim; cum ex B.Rhenani authoritate. qui tabulam militarem antiquam vidit, in qua scriptum Gefforiacum, quod nunc Bononia, tum itineraria ratione, qua exactè respondet distantia, quam inter Ambianos, & Gessoriacum interposuit Antoninus. Sed quod instar omnium est, pyraticam Caraufij factionem, quam*Gessoriacensibus muris inclusam, & captam retulit Panegyricus Constantio

Pag. 272. edizione Basiliens.

Pag.251.

A. dictus: alter ad Constantinum Maximum eius filium.ad *Bononiam fuisse deuictam commemorat, vt Bononia, & Gefforiacum sit necessariò vnum idémque oppidum, vetustiúsque nomen sub eo tempore exoleuisse videatur. Nec enim judicandum est, tantos authores ad tantos principes, in huius loci notatione (recenti tum memoria) aberrauisse. Sed quid mihi cum Gallia? Certè horum memoriam libentiùs vsurpaui, quod maiorum nostrorum virtus sæpissimè hac in ora emicuit, qui Caletum, & Gessoriacum Gallis extorserunt, quorum hoc supplicanti Gallo, post octennium pacta pecunia reddidêrunt, illud verò, annos CCXII.

Gallo fremente, tenuêrunt.

Sandon. Deale.

Thi Cafar appulis.

Nunc Britanniam plenis velis, & secundo æstu repetamus. A Cantio promontorio in Austrum per aliquot milliaria crebro colle exurgens procurrit littus. Sed cum ad Sandon, id eft, rumulum arenarium, & Deale caftra vicina peruenerit, quæ Henricus v I I I. patrum memoria extruxit, subsidet, planumque & apertum mari obiacet. Ad Deale illud, Dole Nennius vocat (& verè opinor, iacentem enim & apertum ad mare, vel flumen planitiem fic hodie appellant Britanni nostri) Cæsarem appulisse constans est fama, Nenniúsque suffragatur qui barbarè scripfit. Cafar ad Dole bellum pugnauit, Tabula item penfilis in castro Douerensi, hoc idem comprobauit, sidémque etiam facit Cæsar ipse, qui aperto, & plano littore se terram conscendisse, difficilique pugna à Britannis exceptum memorat. Ille enim, (à cursu paulatim digredi liceat)omnibus,vt è Seneca habet Pomponius Sabinus, terra maríque capris, Oceanum

Cafaris in Bri tanniam ingreffus.

Oceanum respexit, quasi orbis Romanus non sufficeret, alium cogitauit, classéque mille nauium (sic ex Cotascribit Athenaus) vel vindicta de Britannis, qui Gallis opem tulerunt, sumendæ, vt Strabo; vel Britannicarum Margaritarum (pe, vt Suctonius; vel gloriz cupiditate vt alij tradunt, inflammatus, anno ante Christum natum LIII. & rursus sequenti, Britanniam ingressus est. Cum Inlibro de arantea, non vt fabulatur Rog. Bachonus, speculis in ora ted natura. Gallica dispositis, & arte Catoptrica que latentes species multiplicat; sed per speculatores, vt ipse, & Suetonius contestantur, portus & nauigationem explorasset. Quid hic gesserit ipse satis fuse literis mandauit. Sat mihi fit de illo è scriptoribus paucula, quæ minus sunt protrita, paucis adnotare. Cum hancinsulam adiret, licet tot rebus gestis clarissimus esset, ca fuit temperantia, & a nostri feculi pompa adeò alienus, ve tres folummodo domesticos in famulatu haberet. Quod Cotas qui tune secundum in castris locum obtinebat, in Commentario suo Graco de Romanorum Republ. (authore Athenxo) prodidit. Cum Britanniam peragraret, inquit Seneca, nec Oceano falicitatem suam continere posset, audinit, decessisse filiam, publica secum fata ducentem : sed tam cità dolorem vicit, quam omnia solebat. Hocipso etiam in loco cum secundo Britanniam aggrederetur, vt ex amissis Suetonij monumentis habet Eutro-

cos Romanos impetum faciunt: cæteri tamen qui perraricomites ipsius fuerant, nauigio redeunt: Scaua imperterritus manet, rudique telis obrutus: ac primò pilo restitit, postremo gladio rem geris solus in plures. Cúsaque sessus, rudineratusque esses, es galeam ac scutum istibus perdidisses, cum duabus loricis natauit ad castra Cæsaris, es poposcit ab imperatore reniam pro temeritate, quem Cæsar Centurionatus honore subuexit. Hic ille Scæua est cuius virtus in bello ciuili, Dyrrachij clarissimè emicuit, quemque natione Britannum suisse Poë-

ta noster Iosephus in Antiocheide prodit, in his de Britan-

pius: Scana miles Cafaris cum quatuor commilitonibus nanicula ante transuectus est ad scopulum insula propinquum, asque interea recessu Oceani destisusus est. Complures Britanni in pau-

nia verfibus

Hine & Scana satus, pars non obscura tumultus
P I Cini-

CANTIVM.

Cinilis, Magnum solus qui mole solut à Obsedit, meliorque stetit pro Casare murus.

Alia Czsaris in nostra regione gesta ex ipso petas. Nec enim ego grandæuum illum Britannum conueni, quem M. Aper (apud Quintilianum) in hac insula vidit, qui se fatebatur pugnæ interfuisse quâ Cæsarem arma inferentem arcere littoribus aggressi sunt. Nec ego historiam iam conscribere in animo habeo. E Britannia victor reuersus, thoracem ex Britannicis margaritis factum, vti apud Plinium legimus, Veneri genetrici in eius templo dicauit. Captiuosque, ve author est Honoratus, nonnullos Britannicos ad officia Theatralia, Aulzáque etiam, in quibus fuas victorias Britannicas depinxerat, donauit. Quæ cum Britanni, qui in ipsis picti erant tollere solebant, cecinit Virgilius.

Purpureaque intexti tollant aulea Britanni. Verum iam satis exorbitauimus : ad propositum reuertamur.

Huic littori satis longo tractu cumuli, velut aggeres sub-

faris caftra,

Naucha Ca. funt, quos ventus conuerriffe nonnulli suspicantur:ego verò munitionem, seu potius naualia castra esse existimo, que Czfar decem dierum labore, ne nocturnis remporibus intermissis confecit, vt in ea afflictas naues subduceret, contraque tempestates, & Britannos, qui eas frustra sunt ador-

Darellas.

ti, tutaretur. Audio enim ab accolis hunc aggerem 180= meswozke vocari, quafi Romanorum opus. Eóque magis credo Cæsarem hic appulisse, quòd prodat septimo hine milliari (fic enim legir antiquus liber à Fl. Constantino viro consulari emendatus) mare ita montibus angu-

Sampetra.

stis contineri, vti telum ex locis superioribus in littus adigi possit. Certe statim à Deale cautium eminentia (moles magnificas vocat Cicero) Crythmo quam Samperram vocant fœcunda, per septem plus minus milliaria ad Do= uer procurrit, vbi dehiscit, & se transeuntibus aperit; eáque loci est natura ve perinde, ac Cæsar scribat, inter duos colles mare admiserit, & continuerit. Hoc cautium diuortio D v BR I s interiacet, cuius Antoninus meminit, Saxones Dorna dixcrunt, nos Doner, Inditum nomen scri-

Dubris. Douer.

bit

bit ex Eadmero Darellus, quia clausus, & impeditus erat. Cum enim, inquit, antiquis temperibus valde eo loco portuofum mare fe diffunderet , necessitate vrgente , sic effectum est, vt arctioribus quibusdam limitibus constringerent. D. Lambardus tamen nominis rationem à Dufyrrha, quod Britannice locum accliuem fignificat, probabilius deduxit. Oppidum quod inter cautes confidet (vbi portus ipse olim fuit, quum mare se insinuaret, vti ex anchoris, & naujum tabulis erutis colligitur) portus opportunitate, quæ iam ferè nulla est, & in Galliam traicctu magis celebratur, quam fua vel elegamia, vel frequentia. Celeberrimus enim est traiectus, cautumque olim lege erat vt nemo qui religionis gratia peregrè proficisceretur, alibi traijcerer. Quà Oceanum iam glarea interiecta exclusum spectat, mœnibus præcinchum fuit, quorum pars aliqua superest. Templum habuit Martino sacrum, à Victredo Cantij rege fundatum, militum etiam Templariorum ædes, quæ iam disparuerunt, sedémque præber Archiepiscopi Cantuariensis suffraga- Suffraganeme neo, qui cum granioribus Archiepiscopus negotijs distri- Gantuar. dus sit, que ordinis sunt, non que inrisdictionis episcopalis gerit. E colle, seu potius rupe, quæ à dextra, omni ferè ex parte confragosa in admirandam altitudinem exurgit, castellum amplissimum instar vrbeculæ, opere municissimum, & turribus frequentissimum subjecto freto quodammodo minatur: Clauem, & repagulum Anglia vocat Matth. Parisiensis. Vulgus hominum à Iulio Cæsare constructum fomniat. A Romanis primò conditum ex lateribus illis Britannicis in facello, quibus vfi funt in fuis fubstructionibus, arbitror, Præcipitante in occasum Romano imperio, Numerum Tungricanorum, qui inter auxilia Palatina numerabantur, hîc in præsidio collocârunt, è quorum apparatu fagittæ illæ magnæ videntur, è bafilifcis folitæ emitti, quas pro miraculis iam oftendunt castellani. A Saxonum ingreffu, víque ad confectum corum imperium, nuíquam, ne verbulum de hoc castro, siue oppido legerim, nisiin schidis quibusdam, ex tabula pensili hic afferuata, defcriptis: quæ memorant Cæfarem, cum ad Deale appuliffer, & ad Barambowne (hac equitabilis est planities adiacens, & explicandis copijs opportuna) Britannos profiigaffet.

t

ę

-

3

0

-

1-

-

.

gaffet, Douerense castrum inchoasse, Aruiragum posted contra Romanos muniuisse, portúmque obturasse. Arthurum deinde, & eius milites, nescio quos rebelles hic deuicisse. Cæterű paulò ante Normannorű aduentum, vnicum Angliz munimentum habitum fuit, eóque nomine, Guilielmus Normanus Haraldum jurejurando adegir, vt hoc castrum cum puteo sibi in manus traderet, cum regnum affectarer: compositisque Londini rebus nihil prius habuir, quam hoc communire, nobilibusque latifundia in Cantio affignare, ea lege, vt præsto, cum certa militum manu ad hoc propugnandum forent, quod nunc tamen annua pecunia redimitur. Fertur etiam Philippum Augustum Galliæ regem dixisse, cum Ludouicus filius res nouas in Anglia moliretur, vrbésque quasdam caperet: Ne in Anglia filius habet, vbi vel pedem ponat, si Douerense castrum in potestatem non redegerit, vtique quod totius Angliæ munitissi-

mum & Gallo opportunissimum.

Pharw Domoren (is.

In altera rupe, que est è regione, & aquato ferè jugo, adificij cuiusdam perantiqui supersunt reliquiz. Quidam, nescio qua persuasus ratione, Cafaris Aram dixit; sed Tho. Twinus Cantuariensis, senex eruditus, qui adolescens illud magna ex parte integrum vidit, Pharum fuisse mihi affirmauit quæ nocturno nauium cursui ignes oftenderet. Cuiusmodi altera ex aduerso ad Bononiam extitit à Romanis posita,& longo post tempore à Carolo magno restaurata, (vt testatur Rhegino, apud quem corrupte Phanum pro Pharum legitur) quæ nunc Gallis Tour d'order, Anglis The old man of Bullen vocatur. Sub hae rupe patrum memoria Henricus Octauus rex potentissimus, maximo labore, & infinitis impensis, defixis in ipso mari trabibus ingentibus, stilis colligatis, arborum, faxorumq; cumulo iniecto molem, feu pi-Douer Peere lam, nos The Dere vocamus, eduxit, qua tutius naues subsisterent. Sed optimi regis studium inhorrescentis Oceani furor citò deuicit, operisque compages crebris fluctibus verberata se laxauit. Ad quam instaurandam Diua nostra Elizabetha, magnam pecuniæ vim erogauit, & Parlamentaria authoritas fingulis Anglorum nauibus,quz merces exportant, & important, vectigal in septennium impoluit.

Hine

Hinc cautes ex creta, veluti serie cohærentes, per v. milliaria perpetuum habet deorsum vsq; ad folkstone, quod Folkstone. olim floruisse Romanorum numismata quotidie inuenta persuadent, quo autem nomine incertum. Ex illis turribus fuisse probabile est, quas Romani ad Saxones arcendos, (Theodosio Iuniore regnante) per internalla (vt inquit Gildas) ad meridianam Britannia plagam in littore collocarunt. Saxonibus religionis nomine celebre fuit, à monasterio quod Eanswida Eadbaldi regis Cantij filia virginibus consecrauit: nunc verò viculus est, eiusque partem maximam abrafit Oceanus.

Conversa inde ad Occasum littorum fronte, ad quartum milliare hith sedet è quinque portubus vnus, vnde & illud Hith, sine nomen assumpsit, quod Saxonibus portum sonat; licèt nuuc vix illud nomen tucatur, ob arenas accumulatas, quibus mare longiùs excluditur. Nec tamen ita diu est, ex quo primum emicuit ex occasu scilicet Westhythi, Oppidulum illud est ad Occasum, vicinum, portusque fuir, donec hinc se mare proauorum memoria submoueret. Originem autem & hoc Westhishum Limo viculo adiacenti debuit, qui olim celeberrimus erat portus, donec arenæ quas mare euomit, obstruxissent. Antoninus, & Notitiarum liber PORTYM Portus La-LEMANIS vocârunt, Ptolemæus xiplw, quod cum apud manis. Græcos significatiuum sit, Librarij ve viderentur defectum supplere zapos Augh scripserunt, Latinique interpretes Nouum portum inepte conuerterunt: cum loci nomen Limen, vel Leman fuerit, vti hodiè Lime. Stationé hic sub Comite littoris Saxonici Præpositus numeri Turnacensium habuit. Viáque hinc Militaris faxis constrata, ad Cantuariam pertingit, quam Romanorum fuisse opus facile dijudices, vti etiam castrum, quod in deiectu collis, decem quasi iugera inclusit, mœniumque reliquiæ supersunt Britannicis lateribus, filicibus, calcéq; cum arena & grumis intrita fic compacta, vt nec dum vetustati cesserint. Nunc verò licèt portus non fit, dignitatis tamen pristinæ vmbram non tenuem retinet. Guardianus enim portuum hîc solemne inijt iusiurandum, vbi primum magistratum init, & hic de causis inter portuum incolas statis diebus cognoscit. Nonnulli existimarunt, magnum flumen hoc in loco se exonerasse, quòd

Rumney Marsh.

vnus, & alter scriptor de Lemano fluuio, & Lemanis offio mieminerint, ad quod Danica classis anno salutis 892, appulsa fuerit. Sed fallos eos in loci descriptione opinor, tum quod nullus hic flumus nifi tenuis admodum, qui statim despectus emoritur: tum quod Huntingdonenfis Archidiaconus pressæ sidei author, illam classem ad Lemanem portum appulsam scribat, nec verbum de flumine habeat. Nisi quis fentiat (quocum ego fentire non aufim) Bother flu.qui fub Bhye Oceano commiscetur, hac defluxisse, cursumque paulatim immurafle, cum campeftris illa planities Bum= ney Marth terra accresceret. Hac enim campestris regiuncula, que à Lemani x. mill. in longitudine, v 1 1. latitud. occupat, luxurianti viriditate faginandis pecoribus aptiffima, maris beneficio terræ paulatim accreuit. Vnde maris donum appellare non immeritò passim, perindè ac Ægyptum fluminis Nili donum vocârit Herodotus. Mare namque ve paria faceret, quod alibi hac ora hauserit, hic reddidit, vel recedendo, vel limum subinde apponendo; adeò vt Rumney oppidum è quinque portuum numero, quod auorum memoria mari incubuit, duobus ferè milliaribus à mari nunc dissungatur. Quanta sit soli vbertas, quam numerofa armenta pascat, que huc saginanda ex vltimis Angliæ partibus mittantur: quanta arte aggeribus contrà exasperati Oceani insultus communitur, non facile credat, qui non propiùs conspexerir. Sub hac, terrain Ortum euecta longius procurrit, (felle, quafi nasum vocamus,) cui infidet Lio, fatis frequens oppidulum. Inde se reducens rectà in occasium fertur, vsq; ad Rotheri ostium, quo alicubi à Southsexia Cantium disterminatur, Huius decursum à Southsexiæ parte superiùs paucis persegunti sumus. A Cantij parte priulquam Drney infulam fpargat, Demen= ben habet, quod fuisse portum illum diu quæsitum, quem Notitiarum liber ANDERIDAM, Britanni Caer Andred, Saxones Anoneorcear cen nuncuparunt, ferè persuadeor: primum quod incolæ verustissimum fuisse oppidum, & portum affeuerent : deinde quod ad Indzeofmaide syluam, cui nomen creauit, situm habeat : postremò quòd 252ittenden i. Britannorum vallem, Saxones dixisse videantur, (vti etiam Segontium de quo anteà) vnde Selbait= tenden

Anderida.
Andredeefter.

tenden toti Centuria adiacenti nomen. Romani, vt hanc oram contra Saxones piratas tuerentur, numerum Abulcorum, cum eorum præfecto, hic statuerunt. Posted tamen Saxonum furore penitus deletum concidit, Hengistus enim, cum Britannos è Cantio omninò exturbare in animo haberet, maximíque sua interesse existimaret, si maioribus copijs turmas adaugeret; Ællam è Germania, cum magna Saxonum manu euocâuit, Qui dum magno impetu Anderidam hanc oppugnaret, Britanni è sylua proxima insidiantes, ita eum exagitarunt, vt cum tandem post multas vltrò, citroque illatas clades, partitis copijs, & Britannos in syluis fudisset, eodémque tempore in oppidum irrupisset. ita ad vindictam barbari animus exarsit, ve occisis incolis funditus everterit. Locus verd desolatus multis post saculis transeuntibus, (vt inquit Huntingdonensis) oftendebatur, donec sub Edwardo primo, fratres Carmelita, è Carmelo Palestinæ recens profecti, qui solitaria quærebant loca, hic monasteriolum posuerint, oppidulumque statim enatum, quod ratione veteris oppidi diruti, fewenden, i.nouum in valle oppidum, dici copit. Iuxta hanc Demenden in fylueftri regione, funt Cranbzoke, Centerden, Benenden, & alia Res pannaria vicina oppida, in quibus lanificij, siue rei pannariz laus in- primilmin primis floruit iam inde ab Edwardi I I 1. temporibus, qui Anglia. propositis præmijs, & plurimis concessis immunitatibus Belgas in Angliam, anno regni sui decimo, euocauit, qui nostros artem illam panni lanei contexendi edocerent, quæ hodie inter Reip. nostræ columina merito numeratur.

Nunc vt Cantij Comites suo ordine percenseam, (omis- Comites Camig. sis Saxonibus Godwino, & alijs, qui non hæreditarij, sed officiarij Comites erant.) Odo vterinus Guilielmi primi frater, primus habetur è Normannico sanguine, Cantij Comes, simúlque Baiocensis Episcopus, vir ingenio prauo, turbidóque, & rebus nouandis semper intento, vnde post grauissimam, quam concitârat, seditionem suis sedibus, & fortunis in Anglia à nepote Guilielmo Rufo eiectus. Deinde cum Stephanus Angliæ vsufructuarius bellicosos homines beneficijs sibi astringeret, Guilielmum Iprensem Flandrum co honore exornauit; vti etiam eadem

de caussa Philippo Flandriz Comiti, Cantij etiam titulum adiunxit Henricus Regis Henrici I I. filius, cum res nouas in patrem moliretur, sed hic tantum titulo, & promisso tenus Cantij Comes erat. Vt enim habet Geruafius Cantuariensis. Comes Flandria Philippus suum pro posse spopondit auxilium inneniregi, faciens homagium cum inramento. Cui pro seruitio (no promisis Rex cum toto Cantio, 1000, librarum reddisum, Castellum quoque de Roffa, cum Castello de Douoria. Non longo post tempore Hubertus de Burgo, optime de Repub. meritus, fuo quasi merito eundem honorem ab Henrico I I I. accêpir, vir patriæ verè amans, & qui omnia officia, quæ à ciue optimo patria exigere possit, inter medias aduersantis fortunæ procellas cumulate præstitit. Eo sine prole defuncto, iacuit hie titulus víque ad Edwardi I I, tempora. Ille enim fratri suo iuniori, Edmundo de Woodtocke contulit, qui nepotis sui Edwardi III. tutor, falsa, & iniqua inuidia tempestatem subijt, securi percussus, qued in fratrem depofitum, fraternum animum nunquam obscurè tulerit, & illum è custodia liberare voluerit. Filij tamen duo, Edmundus & Ioannes successerunt, quibus sine sobole mortuis, hunc honorem eorum foror superstes in equestrem Hollandorum familiam transfulit: Thomas enim Hollandus eius maritus vxorio iure factus est Cantij Comes, quem ordine sequuti funt Thomas eius filius, qui etiam Surriz Dux, & bini huius filij, Henricus & Edmundus, de quibus iam ante diximus. Verum cum hæc familia sua exacta periodo intercidisset, Rex Edwardus I I I. primum Guilielmum Neuill Dominum de Fauconbridge, coque extincto, Edmundum Grey Dominum de Ruthyn Cantiani Comitis honore adauxit, quintusque iam ab eo floret, omnibus veræ nobilitatis ornamentis longè ornatissimus.

Habet hac pronincia paracias 3 9 8.

Egiones, qua hinc Oceanum Britannicum, illinc Sabrinianum fretum, & Tamisim flunium interiacent, obambulanimus omnes. Nuncreliquas instituto ordine per-Plustremus, of transmillo flumine, ad Tamisis fontes, Sa-

brinag, astuarium renecti, Doby Nos videamus, qui olim, vbinunc Bloceftershire, & Drfozothire, habitarunt. Horum nomen factum a Duffen, Britan- Duffen Britannice pronica dictione credimus, quod maxima ex parte loca fundum sue iacentia & depressa sub collibus insidebant, unde in depression. univer sos nomen transit, & ab eiusmodi sane situ Bathieia in Troade, Catabathmos in Africa, Deepes Dale in Britannia nomina acceperunt. Hoc vt credam, facilius à me impetraui, cum videam Dionem bos populos eadem plane significatione B O D V N N O S dixisse, silitera non transponantur. Bodo enim vel Bo-Bodo quid Bridun profundum antiqua Gallorum lingua (quam ean- lis. dem cum Britannica fuisse demonstrauimus,) significare author est Plinius, unde Bodincomagus urbs, vbi maxima Padi altitudo, Bodiontij populi, qui vallem profundam, nunc Val de Fontenay ad Lemanum lacum incoluerunt, vt Bodotriam profundissimum in Britannia astuarium tacitus pratermittam.

Caterum cum Saxones rerum in Britannia potirentur, Dobunorum nomine extincto, & hi & circumuicini nouo Germanico nomine Wiccij vocabantur, vn- Wiccij. de tamen nisi cum bona lectoris venia, coniectare vix

ausim.

ausim. Si verò Wic Saxonibus fluminis sinum sonet, & Viguones Germania populi sic dicantur, quòd maris & fluuiorum sinus accolerent, (hoc enim asseuerat B. Rhenanus,) minimè absurdum erit, si inde Wiccios nostros deducerem, qui Sabrina ostium, quod admodum sinuosum circumcoluêre. De his Dobunis nihil è prisca memoria legendo erui, nisi quòd prodidit Dio A. Plautium prasidem in Britanniam à Claudio missum, horum partem in sidem accepisse, qui Cattuellanis parebant, (finitimam enim illi regionem tenuêrunt) prasidiúmque circiter annum à Christo nato quintum & quadragesimum imposuisse.

Blocefterfhire.

Locestershire, Saxonicè Gleaucer tenrchyne, quæ primaria Dobunorum sedes erat, ab Occasu Walliam, a Septentrione agrum Vigorniensem, ab Ortu Oxoniensem, a Meridie Wiltoniensem spectat, Regio amæna & fertilis, ab ortu estiuo in occasum brumalem porrecta. Orientalior pars col-

libus exsurgens Cottesmold vocatur. Media in sertilistimam subsidet planitiem, Sabrinaque nobilissimo slumine, qui glebis quasi vim vitalem infundit, irrigatur. Occidentalior pars, trans Sabrinam tota syluis obumbratur. Sed quid ego hæc? hunc mihi laborem subleuasset Guil. Malmesburiensis qui pleno ore hanc regionem laudat, & describit. Eius igitur verba ex libro de Pontificibus accipe. A primaria cinitate regio Vallis Glocestriæ dicitur, terra omnis frugum opima, frustuum serax, hic sola natura gratia, illic cultura soleria, requemuis tædiosum per socordiam prouocet ad laboris illecebram, vbi centuplicato sænore responsiva sit copia, Cernas tramites publicos vuestitos

vestitos pomiferis arboribus, non infisiue manus industria, sed ipfius humi natura. Ipfa fe terra fonte subrigit in fructus, eof q, fapore, & Specie plurimim cateris prastantes, quorum plures ante annum marcescere nescinne, ve dominis vique ad nouos successores pra-Stent officium. Regio plusque alia Anglia provincia vinearum frequentia densior, prouentu vberior, sapore iucundior. Vina ipfa biben. Vites, & vitium ora non tristi torquent acredine, quippe que parum debeant num. Gallicis dulcedine. Villa innumerabiles, ecclesia prastantes, vici frequentes. Quibus omnibus accedit ad gloriam fl. Sabrina, quo nullus in hac terra alueo latior, gurgite rapacior, amne piscosior. In eo quotidianus aquarum furor, quem vel voraginem, vel vertiginem vndarum dicam nescio, fundo ab imo verrens arenas, & conglobans in cumulum, cum impetu venit, nec vltra quamad pontem pertendit. Nonnunquam etiam ripas transcendit, & magna parte circuità, ter- The Higre. ra victor regreditur. Infelix nauis si quam à latere attigerit. Nauta gnari cum vident illam Higram, (sic Anglice vocant) venire, nauem obuertunt, & per medium secantes, violentiam eius eludunt.

Quod verò de centuplicato terræ fænore dicit, à veritate multum abest : nec tamen ego cum querulis illis, & desidiosis agricolis quos perstringit Columella, solum nimia prioris zui vbertate defatigatum, & effætum existimarem. Hine tamen ve alia taceam, non est cur miremur, tot loca in hac regione à vinetis Tinepards vocari, cum vinu protulerit, & certe ex incolarum potius focordia, quam cœli intemperie videatur, quòd hodiè nullum ferar. Cur verò in hoc Comitatu, (vt in Statutis nostris legitur) priuata confuetudine, quæ in legem inualuit, damnatorum patrimonia regi folummodo in annum & diem cedant, cóque tempore exacto, contrà quam in reliqua fit Anglia, proximis hæredibus, viderint Politici, nec enim nostri instituti est inquirere. Nunc tres, quas dixi, partes, suo ordine perlustremus.

Occidentalior pars trans Sabrinam (quam Silures olim tenuerunt) ad Vagam fl. Walliæ & Angliæ limitem,tota profundis syluis occupatur. Deane forrest hodie nos voca. Forrest of mus, Latinorum alij Syluam Danicam à Danis, alij cum Gi. Deane. raldo, Danubia Syluam. Ego verò, si à Dean oppidulo adiunco hoc nomé factum non fuerit, truncato vocabulo, Dean Ardena. ab Arden dictam suspicarer. Qua dictione & Galli, & Britanni pro sylua olim vsi videantur, cum duz longe maximz

fyluæ,

Ferrum.

Abone.

Auenton.

Traiectm.

Breulais.

sylux, altera in Gallia Belgica, altera apud nos in agro Warwicenfi, vno eodemg; nomine arben appelletur. Saltus enim hic erat longe denfissimus, & superioribus sæculis itinerum anfractibus, & vmbrarum horrore ita opacus, & formidolosus: vt incolas ferociores, & ad latrocinandum audaciores reddiderit. Regnante enim Henrico y 1. ita Sabrinam latrocinijs oppresserunt, vt ad eos coercendos leges Parlamétaria authoritate late fuerint. Verum ex quo, opulentæ ferri venæ hic fuerint repertæ, syluæ illæ condensæ paulatim rarescere inceperunt. A BONE siue A VONE ab Antonino memoratum in hoc fuit saltu, quod prisco illo nomine non omnino viduatum, Auenton hodie dicitur, viculus sanè exiguus, sed qui exactè ad I x. vt ille notar, à VENTA SYLVRYM, fiue Caer Went, milliare, Sabrinæ affidet. Cumq; Auon flumen Britannis denotet, non absonum crit, si à flumine sic dictum putemus, eadem enim plane significatione, vt alia omittam, nos Waterton. 25ourne & Biuerton, Latini Aquinum & Fluentiam habuerunt. Eóque magis hoc nomen à flumine inditum iudico, quòd ad hunc locum flumen traijcere solebant, vnde oppidum è regione oppositum eidem Antonino TRAIECTV s dicitur, sed corrupto proculdubio numero. Milliaria enim I x.inter Traie-Etum & Abone interponit, cum flumen vix I I I. mill.paff. pateat, Intercidisse verò vel potius in viculum abijsse, tum videatur, vel cum inferius tranjcere inciperent, vel cum Athelstanus Britannos Wallenses hinc exturbaret. Ille enim primus vltra Vagam (teste Malmesburiense) eos submouit. Cúmque ante eius tempora Sabrina Anglos, & Wallos fiue Cambros disterminaret, ille Vagam limitem constituir. vade Nechamus noster.

Inde vagos Vaga Cambrenses, hinc respicit Anglos. Haud procul à Vaga inter nemorosa auia Breulais castru plusquam semirutum cernitur Guilielmi Herefordiæ Comitis, quarti Milonis filis fato insigne. Ibi enim auida eius consilia, esteram crudelitatem, & alieno imminentem auaritiam (his nominibus malè apud scriptores audit) vitio diuina assequata est. Nam vt Giraldus scripsit, à Gualtero de Clissordia in hoc castro hospitio susceptus, ædibus de-

flagrantibus, lapide à turre summa in caput impacto, animam exhalauit.

Nec aliudest in boc saltuoso loco quod adnotem, nisi Herbertum qui sororem Guilielmi illius Comitis duxerat, vxorio iure Dominum de Deane dictum fuifle, à quo originem repetit inclita illa Fitzherbertorum (vt ipsi contendunt) familia, vnde oriundus est Antonius Fitzherbert, quem iurisconsultorum fuisse consultissimum, & supremum Angliæ tribunal, è quo aliquandiu ius dixit, & elaboratiffimi de jure nostro municipali libri æditi contestantur.

Ad Sabrinam flumen, HAFFREN Britanni vocant, cum longum iter angustiori alueo confecerit, vbi primum hunc agrum ingreditur, Auonam flumen, aliumq; riuulum ab Oriente excipit, quibus intersidet Tewkelbury, Saxonice Tewkesbury. Theocybuny, a Theoco qui heremiticam ibi vitam duxit, denominatum, Amplum & elegans oppidum, tribus pontibus ad tria flumina peruium, laneis pannis conficiendis, & finapi quod acrimonia plenum altiffime penetrat, celebre: Sinapis. sed celeberrimum quondam monasterio antiquo ab Odone & Dodone Saxonibus fundato, & posteà à Roberto filio Hamonis instaurato, in quo Glocestriæ Comitum sepultura, qui castrum suum de Holmes dictum in proximo habuerunt, quod nunc ferè euanuit. Nec minus famæ accedit ex prælio Lancastrensi familiæ funesto, in quo anno 1471. Lancastrensis nominis plurimi cæsi, plures capti & obtruncati, eorum res ita accifa, spésq; attenuata, sublato Edwardo Henrici v r.filiolo vnico, cui indignissimè cerebrum difperfum, vt iam inde contra Edwardum IIII.figna non extulerint.

Inde Deozhirst, de quo Beda, Sabrinæ impendet humi. Deorhirst. liori fitu, vnde magna damna perfert cum fl. ita infurgat, vt se non capiat. Monasteriolum olim habuit, quod à Danis dirutum, randem reuixit sub Edwardo Confessore, qui, vr in eius testamento legimus, Locum religio fum ad Deorhirst, & eius regimen S. Dionisio propè Lutetiam assignauit. Paulò tamen post, ve inquit Malmesb. antiquitatis inane simulachrum eras. Huic mediamnis in Sabrina obiacet, Oleneaz, & Miney, Saxonice, nunc the Eight, i. Infula. Hinc celebris, quod cum affiduis pralijs & Angli, & Dani comminuti fuiffent:

miffo

Monomachia. misso in compendium bello, vtriusque gentis fata Edmundo Anglorum, & Canuto Danorum regibus commissa fuerint, qui fingulari certamine de summa Imperij in hac insula depugnârunt. Sed post ancipitem æquo Marte pugnam, pax conuenit, & regnum inter eos dispertitum : verum Edmundo statim neque fine suspicione veneni sublato, vniuerfam Angliam occupauit Danus.

> Sinuoso volumine à Deoghirst defluit Sabrina, & statim se diffindens, vt amnicam insulam efficiat, primariam Comitatus præterfluit vrbem, quam Antoninus CLEVVM. & GLEVVM dixit, Britanni Caer Gloui, Saxones Gleauceren, nos Glocester, vulgus Latinorum Gloverniam, alii Claudiocestriam, à Claudio Imperatore, vt fabulantur, qui sic denominarer, quum Genissam filiam nuprijs hic Aruirago

Britanno locaffet. De quo Iuuenalis,

Regem aliquem capies, vel de temone Britanno Excidet Aruiragus.

Quafi alias filias quam Claudiam, Antoniam, & Octaviam ex tribus vxoribus tulisset, & Aruiragus ea ætate innotuisfet, cuius nomen Domitiani tempore vix primò exauditum. Sed valeant qui contabulatis mendacijs antiquitatem superstruunt. In Nennij potitis sententiam irem, qui à Glouuo Vortigerni regis atauo denominatam scribit, nisi longo antè tempore Cleuum ab Antonino dictum fuiffet, (quod & distantia à Corinio, & nomen comprobent.) Sed proculdubiò vti Bleauecester Saxonum, à Cleso promanauit, ita Clenum analogice à Britannorum Caer Glow, quod à dictione Glove profluxific suspicor, que Britannis pulchrum & splendidum sonat, vti Caer Glow sit idem, quod vrbs pulchra, Quâ etiam fignificatione Græci fuam Callipolim, Callidromon, Callistratian, & Angli Brightstow, arque in hoc ipso agro fairefozo, i.vadum pulchrum, &c. habuerunt. Extructa fuit vi credimus, à Romanis, & Silurum quafi ceruicibus impofita. Sabrinæ exporrecta imminet, qua flumine non alluitur, murus firmissimus opponitur, Templorum numero, & ædium descriptione satis est elegans. In Australi parte castrum è saxo quadrato consurgit, de quo litem Henrico seoundo Rogerum fratrem Milonis Constabularij Glocestrie intentaffe

Gleuum. Glocester.

intentasse Robertus de Monte scripsit. Ceaulin Rex Occidentalium Saxonum primus Britannis circa annum reparatæ falutis D L x x, extorfit. In Merciorum potestatem poftea ceffit, sub quibus magno cum honore floruit, monafteriúmque amplissimum Ethelredi Mercij permissu Ofricus Rex Northumbrorum virginibus posuit, quibus Kineburga, Eadburga & Eua Merciorum regine successiuè prefuerunt. Edelfleda etiam illa clarissima Merciorum Domina templo, in quo ipfa fita est, hanc vrbem adornauit: Sed hoc Danicis bellis subuerso, Aldredus Eboracesis Episcopus aliud, quod nunc principem locum obtinet & v 1. habet Præbendarios, construxit. Guilielmo primo regnante, & antea ferro conflando ciues precipue operam dediffe videantur,nec enim, vt est in libro Angliz Censuali, aliud ferè tributum, quam quasdam ferri Icras, baculósq; ferreos in vium classis Regiæ, & pauculos mellis sextarios reges imperârunt. A Normannorum ingressu calamitates nonnullas pertulit, ab Edwardo Henrici 111. filio, dum bello Baronico Anglia fumaret, direpta, & deinde fortuitò igne quater, penè absumpta: fed longa pace fouente, iam rediuiua floret, Episcopalíque sede patrum memoria adauxit Henricus y 111.qua olim dignitate præclaram fuisse afferit Monumethensis, & afferenti fidem non derogo, cum Chmienfis Episcopus inter Britannorum præsules connumeretur, quod nomen à Cleuo,vel Glowy deductum coniecturæ mez, hanc Cleuum effe Antonini, quodammodo firmamentum adiungit.

Sabrina cum iam Glocestriam reliquerit, & se collegerit, alterno maris recessu, recessuque plenior, more sautentis pelagi exurgit, Oceanumq; crebro finuosus flexu petit. Nihil verò in itinere visit quod memoria dignu, preter Bark= lep, Saxonice Beonkenlau castro, Maiore (qui summus Barkley, est magistratus) & Dominis suis Baronibus de Bartiep superbum. Qua arte Godwinus Cantij Comes vir ad faciendam iniuriam instructissimus in huius loci possessionem fe miscrit, si intelligere velis, paucula hæc ex Gualtero Mapxo qui ante annos 400. floruit, legas, nec lectu sanè indignum est. Berkleia prope Sabrinam eft villa 500. librarum. Monialium erat ibi monasterium, quibus Abbatissa prafuit nobilis & formofa. Godminus Comes in dolo subtili fain, non ipfam, fed fua cu- Godmint, To

piens in transitu ei reliquit nepotem suum iuuenem elegantissime formæ tanquam infirmum, donec reuerteretur inffruxitque ipfum iacentem ne conualesceret, donec vistrantes ipsum, o ipsam do quas. cunque posser moniales fecisset de honestis onuftas; & ve plenam valeret ab ijs affequi innenis visitationis gratiam, anmolos, & zonu. las ei deditipsis in fraude largienda. Is igitur voluptatis iter visroneum libenter ingressus, quod facilis descensus Auerni, facile docetur, or in id quod fibi fapit, sapienter desipit. Penes ipsum resident omnia faruis opranda virginibus, pulcrisudo deliciarum, diniria, affabilitas, & solicitus est singulum locum habere. Diabolus Palladium igitur expulit, Venerem intulit, fecitque Saluatoris & fanctorum Ecclesiam execrabile Pantheon, & delubrum lupanar, & sic agnas convertit in lupas. Tumentibus igitur multarum vteris, iam relanguens & victus voluptatis enictor enolat, Domino suo Victrices aliquas mercede dignas iniquitatis illicò refers. Ille Regemimpigre adit, Abbatiffam, & fuas prægnantes, & omnibus proftisutas edocet, exploratoribus missis omnia probat. Berkleia ipsis petit eiecsis, & à Domino suo accepit. Quomodo Rex Edwardus secundus vxoris artibus regno exutus, in huius loci castro Adami Episcopi Herefordensis scelerata versutia sit sublatus, qui hæc verbula fine interpúctionibus ad eius custodes scripfit. Edwardum occidere nolite timere bonum est. Vt pro fensus varietate & illi cædem patrarent, & ipfe fe commode excufaret, malim ab Historicis petatis, quam à me expecteris. TRA-TECTV's cuius meminit Antoninus, è regione Abonis, vbi Sabrinæ æstuarium traijcere solebant, yt nos hodie, ad Must viculum, paulò erat inferius. Hic Austeline olim vocabatur, & memoria fane dignum est quod hoc loco factum fuiffe scribit Mapæus ille quem dixi, Edwardus Senior, inquit, ad Auftcline, Leolinus Wallie regulus ad Betheflep egerunt, & cum ad colloquia Leolinus minime descenderet, nec Sabrinam tranceres. Edwardus ad Leolinum transys. Videns autem ipsum, & agnoscens Leolinus proiecto pallio solenni, nam se foro parauerat, vfq, ad pestus ingressus est aquam, & cymbam amplestens ait. Sapientissime Rex tua humilitas meam vicit superbiam, & sapientia triumphauit ineptiam, collum ascende, quod contra te fatuus erexi, & fic intrabis terram, quam tibi hodie tuam fecit benignitas, acceptung, humeris super pallium suum sedere fecit, & iunctis manibus fibi fecit hominium. In codem ctiam littore Thoznbury

iacet,

Subdola Epifcopi versutia.

Edw.secundi cades.

Traiectus.

Auftcliue.

Superbiahumilitate deuicta.

*homage.
Therabury.

lacet, vbi fundamenta magnifici ædificij educta vifuntur. quod extructurus erat Edwardus Dux Buckinghamiz yltimus, anno, ve testatur inscripcio, vndecimo supra millesfimum quingentissimum. Septem hinc milliaribus præfluenti Sabrinæ Auona infulus Glocestrenses & Somersertenses diuidit, nec procul ab eius ripa Duclechurch cernitur, olim villa Regia Ducelkerke dicta, in qua Edmundus Angliæ Rex, dum litibus dirimendis inter dapiferum fuum, & Leoue hominem profligatiffimum, fe interponeret, transfossus occubuit, Huic vicinum Durham est viculus, Saxonice Deopham, vbi cruento admodum prælio Marianus. Ceaulin Saxo tres Britannorum regulos, Commeail, Condidan, & Fariemeoil, cum suis occidione occidir. & agri illius possessione Britannos omninò exuit. Amplissima valla castrorum munimenta, & hinc inde tanti belli monumenta expressissima etiamnum ed loci supersunt.

846

Hactenus quæ trans Sabrinam, & ad Sabrinam fita funt curfim perstrinximus, nunc ad orientalem partem progrediamur quam collibus attolli diximus, Cottwold feilicet Cottefwold. quæ à collibus & ouilibus fic dicta. Montes enim & colles woulds olim dixerunt Angli, vndc Gloffarium antiquum Alpes Italia The woulds of Italie interpretatur. In his candidiffimi ouium greges maximo numero pascuntur, ceruice prolixa, & quadrate corpore propter fitum gracilem, & collinum, ve vulgò creditur, quarum lanæ mollissimæ in maximo apud omnes gentes honore habentur. Sub horum latere antiquioris notæ quafi in vna vicinia tria loca cernuntur: Bales monasterium nuper florentissimum à Richardo Cornubiæ Comite & Romanorum Rege exædificatum. & alumno suo Alexandro de Bales in spinosa il- Hales. la Scholasticorum Theologia coryphao laudatum: Sub= lep siue Sudlegh castrum elegantissimum à Butleris conftructum, seu potius restauratum, qui accepta in matrimonium vnica filia Ioannis Baronis de Sudley (qui Æthel- Sudley. redi Regis, è Goda filia sanguine natus) amplissimam hoc agro hæreditatem adijt, & Winchelfcombe oppidum fatis Winchelfrequens, vbi Kenulphus Mercius monasterium erexit, & combe, quo consecrauit die, Edbrichum Cantij regem, quem captiuum tenuerat, gratis ad suos demisit. Vix credas in quanta cele-

i,

y

celebritate hoc monasterium impridem suerit ob reliquias regis Kenelmi pueri septennis, quem soror, ve hæreditatem interucreret, clanculu è medio sustulit, & sacrisici in Martyrum catalogum retulerunt. Territorium huie adiacens quondam per se Comitatus, siue Vicecomitatus censebatur; legimus enim in antiquo M.S. ecclesiæ Vigorniensis. Edric cognomento Streona id est, adquisitor, qui sub rege primitus Athelredo, posteà aliquandin sub Cnut, siue Canuto omni Anglorumregno præerat, o quasi subregulus dominabatur, Vicecomitatui de Minchelcombe, quæ per se tunc erat, vicecomitatui Bloztestet adiunxit.

Corinium. Circester.

Corinus fl.nunc Churne, inferius inter hos colles fe in auftrum magna molarum opportunitate effundit, allabiturque, cui nomen creauit, antiquam illam vrbem, Ptolemão CORINIVM, Antonino DVROCORNOVIVM, ideft Cornouium aqua, exactè ad xv.à Glocestria, vt ille annotat, lapidem. Britanni Caer Cori, & Caer Ceri, Anglofaxones Cynencear Ten dixerunt, nos hodie Circetter, & Circiter. Mænium ruinæ peramplum fuisse declarant, quæ duo vtique milliaria in ambitu collegerunt. Inclaruisse comprobant Romanorum nummi, pauimenta teffellara, & marmora inscripta, subinde effossa, quæ cum in ignaros inciderint, non minimo antiquitatis damno comminuta periêrunt. Britannici annales hanc vrbem à Gurmundo, nescio quo tyranno Affricano, strategemate per passeres incensam deflagraffe produnt, vnde Pafferum urbem Giraldus vocat. Quis fuit hic Gurmundus plane ignoro. Incolæ sub vrbem molé oftendunt, quam Gurmundum iecisse ferunt, Grismundi tamen turrem vocitant. Marianus antiquæ fidei historicus Ceaulin hanc Britannis abstulisse memorat, quo tempore corum exercitus ad Deozham fudiffet, & Gleuum in potestatem redegisset. Longo post tempore Occidentalibus Saxonibus paruit. Legimus enim Pendam Mercium à Cineglifo Saxonum Occidentalium Rege profligatum cum hanc ingentibus copijs circumfideret. In Merciorum tamen potestatem cum vniuerso agro tandé deuenit, & ad Saxonicam vsq; monarchiam permansit. Sub qua luctuosam, affligentibus Danis, fortunam subijt, à Gurmone fortaffe illo Dano, qui & Guthrum, & Gurmundus ab hiftoricis

Ь

ni

G

toricis vocatur. Nunc autem vix quarta pars intra moenia : habitatur, reliqua funt agri compafcui, & ruinæ cœnobij à Saxonibus, vt ferunt, extructi, in quo multos ex familia Baronum de S. Amando sepultos accepimus, Lanificio maximum quæstum faciunt incolæ, & Richardi primi singularem in se benignitatem prædicant, qui illos septem adiacentibus Centurijs præfecit, vt causas cognoscerent, & mulcas, aliáque ex causis illis cognoscendis emolumenta. fibi ipfi haberent. Corinio relicto, Corinus flu. Ifidi ad fextum milliare se consociat. I sis enimvulgo Dufe, vt Glo- Hisfl quipocestrensis origine estet, ex huius agri australi limite, iuxta stea Tamiss. Colleton viculum venis perennibus manar. Hie ille Ifis, qui posteà recepto Tamo, Tamisis, composito vocabulo dicitur, fluminum Britannicorum regnator, de quo non immeritò dicere liceat, & serere Britanniam, & rigare, quod de Euphrate in Oriente dixerunt veteres.

Quod ad Comites attinet, fæciales nostri Guil. Firzen- Glocestrie flace, tanquam primum Comitem nobis obtruserunt, quis Comites. hic fuit nondum comperi, nec vnquam natum fuiffe credo. Quod verò comperi, lectorinon subducam. Sub Normannorum ingreffum, Bithricum Saxonem Glocestrize Dominum fuisse in historia Tewkesburiensi legi, quem Matildis Guilielmi Normanni vxor, spretæ iniuria formæ exulcerata (cius enim nuptias priùs afpernatus erat) infestissimè exagitauit, & cum in vincula tandem coniecisset, eius possessiones & titulos à victore rege Robertus filius Haimonis Corbulenfis, vulgo Fitzhamon dictus accepit, cuius vnicam filiam Sibyllam Robertus Henrici primi filius nothus in vxorem duxit, primusque Glocestria Comes factus vulgo Glocestria Conful appellatur, qui hunc honorem Guilielmo filio reliquit, cuius tres filiz in totidem familias hanc dignitatem intulerunt; maxima natu Isabella Ioannem filium Henrici secundi hoc titulo ornauit, sed is posteà cum regni compos esset, Almaricum Ebroicensem Glocestria Comitem dixit, vtpote filium Mabilia, qua filia crat Guilielmi illius, minor natu. Sed Almarico fine prole defuncto, ad Amiciam filiam natu minimam deuenit hæreditas, quæ Comiti Clarensi elocata Gilbertum Clare, siue Clarensem Glocestrie Comitem pe-

)-

b

r,

ei

10

e-

1-

1-

2-

0-

it,

IC-

ne if-

cis

DOBVNI.

perit, cuius filius Richardus, nepos Gilbertus fecundus, & abnepos Gilbertus tertius ordine successerunt. Attamen dum hic Gilbertus tertius adolesceret, Radulphus de Monze Hemeri, qui clandestinis nuptijs Gilberti secundi viduam, regis*filiam in vxorem duxerat, aliquandiu Gloceftriz Comes dictus erat. Posteà hic honor (vt aliqui scribunt) ad Petrum Gaueston Vasconem iure vxoris (que filiz Gilberti secundi) deuenit : sed cum ille nullos ex ea liberos suscepiffet, ad Hugonem de Spencer ex Aleonora altera Gilberti filia natum, & inde ad Hugonem de Awdley, qui Gauestonis viduam duxerat, deuolutus est. Eo defuncto in Ducatum hunc titulum erexit Richardus secundus, tresq; Duces habuit, Thomam scilicet de Doottocke, Humfredum Henrici quarti filium de Reipub. literaria meritiffimum, & Richardum qui posteà regnú occupauit, Richardi I I 1. nomine notus, quibus omnibus se Seianum equum præbuit. Post Thomam de Woodstocke capite truncarum Thomas de Spencer (quod tacendum non est) Comitis Glocestriz titulum à Richardo secundo obtinuit, & statim amisit ab Henrico IIII. exturbatus, siue vt vulgò loquuntur, degradatus. Hec de Comitibus ex historia Tewksburiensi paucis

Paracia 280. in hoc Comitatu comprehenduntur.

Ioanna d'Acres dicta quia Aconi in terra Sancta nata.

perstrinximus.

1-

1-

m

8

0-

it.

as

z

ab

a-

cis

Xoniensis ager, Saxonice Oxenronoreyne, vulgo Drford-thire, quem eriam ad Dobunos spectasse diximus, Glocestrensi ad occasum conjungitur, ab Austro qua in maximam latitudinem ex-Currit, Inde flumine à Barkfhire excluditur, ad Ortum Buckhinghamienfi agro

definitur, ad Septentriones, qua in conum quafi definit, hinc Northantoniensi, illinc Warwicensi includitar. Regio fertilis est & opima, plana aruis & pratis sunt exculta: colles crebris syluis obsessi, nec frugibus tantum, sed omni genere animantium, quæ venatu & aucupio ad cibum capi solent, vbique referta, fluuijs eriam piscosis passim irrigua. Isis enim, qui postea Tamisis, longo decursu Australe latus subluit, & Cherwell, piscosus fluuiolus cum Northantonienses ab Oxonientibus aliquandiu seiunxerit, placide mediam regionem intermeat, & quasi in duas dispertit partes, donec ab Iside excipiatur.

In parte viteriori, Isis cum Wiltonienses perstrinxerit, Oxonienses adit, starimque Rodcottano ponte coercitus Bablac præterfluit, vbi Robertus Verus ille potentissimus Bablac. Oxoniæ Comes, Dubliniæ Marchio, & Dux Hiberniæ, qui vt in summa fuit potentia apud regem Richardum secundum, ita fumma inuidia apud proceres; nullam potentiam, vt inquit ille, potentem effe nos docuit. Ibi enim leui prælio à proceribus deuictus, & flumen tranare coactus sue fortunæ catastrophen exhibuit: solum enim statim vertit, & extorris obijt. De quo prelio quida non ita pridem cecinit

1387.

Hic Verus notissimus apro Dum dare terga negat virtus, & tendere contrà Non finet inuicta rectrix prudentia mentis, Vndique dum resonat repetitis ictibus vmbo, Tinnitug, strepit circum sua temporacassis, Se dedit in fluuium, fluuius latatus & illo Hofpite, suscepit saluum, saluumg, remisit. **Iacentibus** Burford.

Finsham.

Iacentibus agris inde (zpius innatans Isis Windrusho fluuiolo primum augetur, qui è Cotteswoldia profluens ad ripas Burford vider, Saxonice Beoprono, vbr Cuthredus Occidentalium Saxonum rex, tunc Merciorum beneficiarius cum acerbiffimas Athelbaldi Mercij exactiones diutius ferre non poffet, qui fuorum fuccum & fanguinem exhaurire copit, figna contra eum extulit, & fugauit : vexillo ems capto, in quo, quod in Haraldorum gratiam adnoto, aureum Draconem depictum fuisse memorat Houedenus. Windrutho recepto ad Einsham defertur Iss, Saxonice Ciznerham villam olim Regiam inter amænissima prata confitam, quam Cuthwlfus Saxo deuictis Britannis primus abstulit, Æthelbaldus Mercius posteà monasterio ornauit, quod nunc in privatas ædes conversum, Comitem Derbiensem Dominum agnoscit, Sub hoc in Hidem Guenlode fluuiolus emittitur è Cotteswoldia etiam prolapsus, qui in iplo agri limite, non longe à ripa antiquem monumentum relinquit, vastos scilicet lapides in orbem dispositos, quos Rollerich stones vulgus appellitat, hominésq; olim fuisse qui in faxa stupenda metamorphosi riguerunt, somniat. Victoria auté alicuius monimentu ego crediderim, & forte à Rollone Dano, qui postea rerum in Normannia potitus. Quo enim tempore ille cu fuis Danis, & Normannis, Angliam bellorum æftu exagitaret, Danos cum Anglis præliú

Rollerich ftones.

Woodstocke

Vinarium in Angliapri 20114774

hic funt regiæ magnificentiæ plenæ, ab Henrico primo constructa, qui etiam viuarium amplissimum saxeo muro incinctum adiunxit, quod primum fuisse in Anglia viuarium scribit Ioannes Rossus. Verum iam inde in eum numerum excreuerunt, vt plura fuerint in Anglia, quam in reliquo orbe Christiano habeantur, Referunt historici nostri Henricum

ad Bokenozton (viculus est vicinus,) conferuisse legimus, & postediterum dimicaffe ad Scearstane in Huiccia, qué etiam iudicarim lapidem effe illum, terminalem in proximo, qui quaruor Comitatus distinguit, Hoc enim Saxonica illa dictio Scearstane planiffime innuit. Nilml aliud memorandum præterfluit Euenlode, sed eursu fatis longo

confecto amniculum admitrit, ad quem feder Dooftocke Saxonice puber coc. i. locus syluestris, vbi Etheldredus Rex olim ordinum conventum habuit, & leges tulir. Ædes

Henricum t I, cum Rosamundam Cliffordiam deperirer, quæ forma adeò eximia & liberali erat, vt eius pulchritudo omnes ex principis animo deleret mulieres, & iam Rofa mundi vulgò diceretur: ad eam ab importuna lunone sua occultandam, Labyrinthum in his ædibus multis ambagibus, occurfu, recurfuque inexplicabili inædificaffe, qui tamen hodiè nusquam apparer. Oppidum ipsum cum nihil habeat quod oftentet, Homerum nostrum, Anglicum Gal- Galfredue fredum Chaucerum alumnum suum fuisse gloriatur. De Chaucer. quo & nostris poetis Anglicis illud verè afferam, quod de Homero, & Græcis eruditus ille Italus dixit:

Hic ille est cuius de gurgite sacro, Combibit arcanos vatum omnis turba furores.

Ille enim extra omnem ingenij aleam politus, & Poetaftras nostros longo post se internallo relinquens:

iam monte potitus,

Ridet anhelantem dura ad fastigia turbam.

à

S.

ú

s,

1-

ca e-

20

he

us

es

10

ro

ri-

e-

li-

tri

m

Isis cum Euenlodum iam admiserit, diuiso alueo, in plurimas, & amcenifimas infulas diftrahitur, ad quas Godftow Godftow, i.Dei locus, virginum cœnobiolum erat, quod Ida vidua opulenta extruxit, & Ioannes Rex instaurauit, annuóque censu dotauit, vt virgines illæ sacræ suis suffragijs, (superstitio enim iam omnium animos occuparat) Henrici 11.& Rosamundæ animabus subuenirent. Illa enimibi cum hoc Epitaphio Rythmico sepulta:

Hac iacet in tumba Rosa mundi, non Rosamunda, Non redolet, sed olet, qua redolere solet.

Nec dum in vnum se collegit Isis, cum Cherwellum qui agrum hunc quasi intermeat, è Northantonensi prouincia obuium habeat, Hic Banbury quondam Baranbirig pri-Banbury. mum perfundit, ad quod Kinricus Visifaxo Britannos pro aris & focis fortiter dimicantes memorabili prælig olim fudit: & superiori sæculo Richardus Neuill Comes Warwicensis, cum à Lancastrensium partibus staret, Eboracenses ita profligauit, vt flatim etiam ipsum Edwardum 1111,confilijinopem cœperit, & abduxerit. Nunc autem conficiendo caseo notissimum,nam castrum illud intercidit,quòd Alexander Q 4

Oxonia.
Oxford.

lexander Lincolniensis Episcopus (ad Lincolniensem enim cathedram (pectat oppidum) conftruxit, qui cum late potidis, quam læte habitare voluit, plurima fibi mala ex insanis substructionibus accerssuit. Iam inde longo decursu nihil hac parte præter cultiffimos agros, & lætiffima prata cernit Cherwellus, vbi verò cum Iside confluir, & amœnisfimæ, quas dixi, infulæ aquarum diuortijs sparguntur, in campestri planitie eminet celeberrima Academia O x o-N i A, Saxonice Oxengono, vulgo Oxford, Athena noftre nobiliffimæ, Angliæ pareior, & speroper, imò Sol, oculus, & anima, literarum & sapientiæ clarissima officina, vnde religio, humanitas, & doctrina in omnes regni partes vberrimè distribuuntur. Vrbs egregia, & nitida fiue priuatorum ædificiorum elegatiam, fiue publicorum dignitatem, fiue fitus salubritatem, & amonitatem spectes. Planitiem enimita obuallant nemorofi colles, vt hinc pestilenti Austro, illine tempestuoso Zephiro excluso, tantum serenantem Eurum, & Aquilonem corruptionis vindicé admittant, vnde ab hoc fitu Bellositum quondam dictam fuisse produnt scriptores. Nonnulli, qui tamen mea opinione, fallacem opinionis succum imbiberunt, hanc Caer Vortigern, & Caer Vember Britannice appellatam, & nescio quos Vortigernos, & Mempricios extruxisse opinantur. Quodcung; verò Britannicis temporibus fuerit, Saxones Oxengono dixerunt, & ea plane fignificatione, qua Gracifuos Bosphoros, & Germanifuam Dehenfurt ad Oderam habent, a boum scilicet vado, quo etiam sensu Britannis nostris hodie Rhidychen nominatur. Lelandus tamen probabili coniectura ab Dufe fluuio, qui Latine Isis, nomen deducit, & Dufford vocatum suisse arbitratur, cum Infulæ amnicæ quas Ifis hic difpergit, Dufney dicantur. Prudens antiquitas (vt in annalibus nostris legitur) hanc vrbem etiam Britannico faculo Musis consecrauit, quas Grecolada, huc tanquam in fœlicius plantariu transtulerunt. Verum cum insequens ætas Saxonica vrbium euersionibus continenter decurreret, communem temporum inclinatione fortem subijt, & longo sanè tempore folummodò Frideswidæ reliquijs celebrata fuit, quæ in Diuas relata, & templo honorata, eò quòd solennibus votis se Deo obstrinxisset, & Algarus princeps, dum eius nuprias ambiret,

Fride fwide.

ũ

:2

ſ-

n

)-

ę

2i-

è

1-

15

ta

10

n,

oc

S.

Cn-

1-

1iè

m

0

r.

ui

r-=

is

eiŭ

j-

7-

C

i-Ce

15 t,

ambiret, non fine miraculo, oculis, (vt scribunt Monachi,) captus fuiflet, Postea pientissimus Rex Alfredus Musis iam diu exulantibus fua adyta refficuit, tribus constructis Collegijs: Grammaticis vno, Philosophis altero, & Theologis tertio. Hanc tamen fœlicitatem paucis post annis vna. & altera calamitas excépit, Dani enim, regnante Etheldredo. prædatorio incendio cam inuoluêrunt, statimque Haraldus Leuipes barbara immanitate ita in eam fæuist ob quofdam è suis tumuitu interfectos, vt tristissimum studiosorum exilium subsequutum fuerte, & Academia luctuoso spectaculo quasi intermortua ad Guilielmi Normannici vsque tempora iacuerit. Quem aliqui expugnaffe falso scribunt, sed Oxonia pro Exonia in exemplaribus perperam concepta illis imposuit. Verum hoc tempore ita exhausta fuit, vt cum intra & extra murum (ex Cenfuali Guilielmi Conquestoris libro loquor) ædes plus minus 7 5 0. fuerint, præter 2 4. mansiones Murales, quingentæ ex illis censui soluendo non essent. Paulò ramen post Robertus de Oilgi nobilis Normannus (à quo equestris D' Oiliorum familia) cum in militiz præmium latifundia in hoc agro à Guilielmo victore accepiffet, caffrum ad occiduam vrbis partem magnis aggestis molibus extruxir, quod Stephanus Rex irrita obsidione poste à concussit. Moenibus etiam nouis, ve creditur, ipsam vrbem incinxit, quæ nunc sensim expugnat vetustas. Robertusque eins è fratre nepos Regis Henrici primi à cubiculis Dufenep coenobium amplissimum (vt ex parieti- Ofeney. nis videre eft) in mediamni sub castro fundauit. Sic adificijs recreata vrbe, huc quafi ad doctrinæ & virtutis mercatum confluere cœpêrunt plurimi, & refloruernnt litera opera inprimis Roberti Polenijviri ad rempublicam literariam promouendam nati, qui nihil non egit vt aridæ quasi vrbis visceribus obstructos Musarum fontes denuò aperiret, fauente inprimis, vt author est Lelandus, Henrico I 1.& Richardo eius filio, qui hîc in lucem æditus, quòd animi erecti & excelsi plenissimus fuerit, résque maximas in Cypro, & Syria gefferit, Leoninus vulgo dicitur. Polenij verò conatus adeò fœliciter cessit, vt regnante Ioanne, tria millia studiosorum in hac vrbe fuerint, qui omnes ad vnum hinc partim Readingum, partim Cantabrigiam demigrarunt; quod

quod in studiosam hanc hominum nationem ciues iniquiores viderentur; sed pacato tumultu, post breue tempus funt reuersi. Tunc autem, & subsequente tempore, vt Deus vrbem hanc Musis, ita optimos principes, & præsules huic vrbi magno numero progenuit, qui ornandis, fouendisque literis melioribus liberalitatem impertiuerunt maximam. Cum enim Henricus I I I falutata Frideswida, quod piaculare antea creditum superftitiosam formidinem exemisser, qua principes, ne Oxoniam adirent, sacrifici deterruissent, & frequentia hic Comitia ad componendas cum Baronibus controuersias habuisset; superiorum regum prinilegia confirmauit, & iple nonnulla irrogauit. Tantaque iam erat eruditorum copia, vt innumeri diuinis, humanisque artibus instructissimi, cum in Ecclesiam, tum Rempublicam hinc fuerint propagati, Matthæusque Parifiensis Universitatem Oxoniensem secundam à Lutetia Ecclesiæ scholam, imò Ecclesia fundamentum diserte appellarit. Vniuerstatis enim nomine iam olim honorarant Pontifices Romani, quo titulo non aliam præter Parisiensem, & Patauinam, in suis decretiseo tempore dignati fuerunt. Iam boni Mecenates vrbis interiora, & suburbana augustissimis Collegijs, Aulis, & Gymnafijs,& ea rursum redditibus opimis animare cœperunt. Regnante enim adhuc Henrico 1 1 1. Gualterus Merton Epifcopus Roffensis Collegium quod in agro Surriensi posuerat, anno 1274. Oxoniam transtulit, locupletauit, & Mertonense Collegiu dixit, statima; Guilielmus Archidiaconus Dunelmensis opus illud Aluredi, quod Vniuersitatis nunc vocant Collegium, nouis operibus, restaurauit. Quo tempore studiosi, quod Ottonem Pontificis legatum, siue potius -hirudinem ad exforbendum fanguinem Anglicum emiffum duriuscule exceperint, facris erant interdicti, & indignis -modis tractati. Edwardo primo regnante, Ioannes Balliolus Rex Scotiæ (vel vt alij volunt eius parentes Ioannes, & Deruorguldis) Balliolense fundauit & denominauit. Iám--que ve scribit Armachanus, triginta millia studiosorum -hic censebantur. Sub Edwardo I I. Gualterus Stapletonus Episcopus Exoniensis Exoniense Collegium, Aulámque Cetuinam, & iple Rex eum imitatus Collegium Regium, vulgo Datal, & Aulam S. Mariæ posuit, Postea Philippa Regina, DOUD

Callegia.

S

C

2

ıt

18

IC

m

.

IC

1-

i-

1-

6-

e.

).

15

10

)-

is

m

is

0-

8

1-

m

15

10

n,

12

2,

Regina, Edwardir 1 1. vxor, Collegium Regina, fine Reginale, vt vocant, & Simon Islep Archiepiscopus Cantuarienfis, Cantuariense extruxit. Cum studiosi rebus ad vota fluentibus infolescentes diuisis factionum nominibus, Septentrionales, & Australes ad intestina, & infana inter se arma conclamarent, vnde septentrionales Stanfordiam secesserunt: & scholas ibi aperire cœperunt. Sed pauculos post annos, cum Phœbus Musis lætius illucens has Martis nebulas dispulisser, redierunt, lareg; leges ne quis Oxoniensis Stanfordiæ profiteretur, quod huic vrbi fraudi foret. Tunc temporis Guilielmus Wiccamus Episcopus Wintoniensis Collegium admodum magnificum quod Nouum dicunt, excitauir, in quod è suo Wintoniensi collegio optima ingenia quotannis transferuntur. Richardus etiam Angeruile Epifcopus Dunelmensis Philobiblos dictus, Bibliothecam in publicum studiosorum vsum, optimis authoribus vndiquáque coquifitis instruxit. Eiúsq; successor Thomas de Hattefield Dunelmense Collegium monachis Dunelmensibus, & Richardus Flemming Lincolniensis Episcopus Lincolniense locauit. Benedictini etiam monachi id tempus Collegium Glocestrense collata pecunia condiderunt, in quo ynus & alter monachus è singulis Benedictinorum Conobijs alebatur, qui posteà apud suos bonas literas profiterentur. Iam vt Canonicos taceam, quatuor pulcherrima Fratrum cœnobia in suburbijs surrexerant, in quibus & multi non vulgariter eruditi floruerunt. Insequente seculo cum regnaret Henricus v. H. Chicheleius Archiepiscopus Cantuariensis bina, & ea egregia ædificauit collegia, quorum alterum Omnium animarum memoriæ, alterum Diuo Bernardo dedicauit. Statimque Guil. Wamflettus Episcopus Wintoniensis Collegium Mariæ Magdalenæ opere eximium, fitu percommodum & ambulacris admodum amænum erexit. Eodéma; tempore Humfredus Dux Glocestria bonarum literarum admirator maximus Scholam Theologicam tanta elegatia extruxit, vt illud Xeuxidis ei jure inferibi possit Inuisurum facilius aliquem, quam imitaturum; & in cius superiori parte Bibliothecam instituit, centumq; vigin+ ti nouem selectissimis libris, quos magnis impensis ex Italia comparauit, exornauit : sed hos quorundam priuata auari-

tia publico viui iampridem inuidit. Deinde Henrico v 1 1. regnante, ve adhuc melius literarum honori confuleretur, Guil. Smith Episcopus Lincolniensis Collegium Ænei nasi, quod optimus ille & pius senex D. Alex. Nowellus S. Pauli Londini Decanus prouentibus auxit, & Richardus Fox E. piscopus Wintoniensis Collegium Corpus Christi nominatum exædificauit, illosque subsequutus Thomas Wolfæus Cardinalis Eboracenfis omnium ampliffimum, & elegantissimum inchoauit, quod Henricus v 1 1 1. adiuncto Cantuariensi Collegio, magnis redditibus ditauit, & Ædem Christi dixit. Potentissimusque idem princeps, pecunia è suo arario de prompta, ad vrbis dignitatem Episcopum,& ad Academiæ ornamentum publicos professores instituit. Nostra itidem memoria, vt nouis etiam beneficijs Musas complecterentur, Thomas Popus vir ordinis equestris Dunelmense Collegium, & Thomas Whitus ciuis Londinenfis, & equestris item ordinis, Bernardi Collegium (qua suis ruderidus sepulea iacuerunt) excitârunt, nouis ædificijs instaurarunt, latifundijs locupletarunt, & nouis nominibus exornarunt: Hoc enim S, Ioanni Baptistæ, illud sacrofanctæ Trinitati est dicatum. Maria etiam Regina publicas scholas belle à fundamentis ædificauit. Et dum hæc scribimus, Hugo Prisus Legum Doctor noui Collegij in honorem lefu, fundamenta fœlicibus auspicijs iacet. His Collegijs quæ numero funt x v 1. & Aulis præterea v 1 1 1. eleganti structura, opimis redditibus, & instructis bibliothecis ita florer Oxonia, vereliquas orbis Christiani Academias superet omnes. Bibliothecis verò animatis, (sic enim merito doctiffimos cum Eunapio vocare licet) maximarum artium disciplinis, & reipublica literaria Politia concedar nulli. Sed quid hæc? non vllius præconij indiga Oxonia tanta eius, vt Pliniano verbo vtar, superfluit claritas; nec ego in altricis mez laudes prodigus lasciuîre videbor. Sat fit de Oxonia dicere, quod de Athenis Pomporius, Clarier eft quam ve indicari egear. Sed pro coronide habe initium historiæ Oxoniensis è Procuratorum libro. Contestantibus plerifque Chronicis, multa loca per orbis clima-Da Baris cemporibus variarum fcientiarum ftudis floruiffe leguntur. Omnibus autem inter Latinos extantibus fludijs vniuerstas Oxoni-Cit ensis

ensis fundatione prior, quadam scientiarum pluralitate generalior, in veritatis Catholice professione firmior, co prinilegiorum multiplicitate prestantior inuenitur. Mathematici Oxonienses hanc suam vrbé xx11. partibus à Fortunatis insulis abesse, Polum verò Borcalem L I. gradibus, L. scrupulis sublimen attolli obseruarunt.

In parte citeriori ad occiduam Cherwelli ripam Ilip Islip. Saxonice Gight rlepe adfidet, ideo memorandum, quod Edwardum sanctum illum regem in lucem ædiderit, vt ipse testatur in Diplomate, quo hoc suum Manerium Westmonasteriensi ecclesiæ donauit. Ad hoc Cherwellum ab ortu influit riuulus, qui Burcefter, Saxonice Bupencear Ten Burcefter. præterfluit, antiqui nominis oppidulum, sed vbi nihil antiquum observaui nisi Bassertos eius olim Dominos suisse, & conobiolum construxisse, à quibus posteà ad Barones le Strange de Knocking deuenit. Cum verò sub Oxonia Isis & Cherwellus in vnum alueum aquas consociarint, Isis solidus, & concitatior in Austrum fertur, ve quem diu quæsierat, Tamam inueniat. Nec multa emensus est milliaria, Tama fl. cum ecce Tama è Buckinghamiensi agro effusus occurrit, Tame. qui vbi primum hunc agrum subintrat, Tamam mercatorium oppidum nomini adoptat suo, quod inter flumina situ admodum grato interfidet. Tama enim partem Septentrionalem alluit, & duo influentes riuuli, alterabortu, aboccasu alter includunt, Alexander ille munificus Lincolnienfis Episcopus, qui loci Dominus erat, cum eius in castris extruendis profusio ab omnibus subaccusaretur, ad eluendam maculam, vt innuit Neubrigensis, monasteriolum iuxta oppidum extruxit, multisque post annis Quatremanni qui superiori seculo magni erant in hoc tractu nominis, Xenodochium alendis pauperibus fundârunt. Verum vtrumque iam cuanuit, & pro his Ioannes Guilielmiades, fiue Williams, quem Baronem de Tama Maria Regina creauit, scholam pulcherrimam, & Xenodochium tenue instituit. Inde Ricot. Tama propè Bicot defertur, ades elegantes qua olimad. Quatremanos illos spectarunt, quorum stirps cum defeciffet, venditionibus subinde alienatæ demum ad Dominum illum Guilielmiadem sunt deuoluta, & per eius filiam ad Dominum Henricum Norricium, quem Diua Elizabe-

Tha

Dorchefter.

tha Baronem Norricium de Bicot dixit, virum cum generis splendore conspicuum, à Louellis enim (qui maximas Angliæ familias cognatione attigerunt) genus ducit, tum bellicofissima prole, quod Belgica & Hibernia contestetur, longe clariffimum. Demum Tama nofter Dorcestriam adijt, quæ nobis Dozchester, Bedæ Cinitas Dorcinca, Lelando Hydropolis, sed nomine ex suo ingenio deprompto, saris tamen appolitè, cum Dour aquam Britannis denotet. Hanc a Romanis olim habitatam fuisse eorum nummi sæpiùs eruti persuadent, & annales nostri Episcopali sede diu celebrem fuiffe produnt, quam Birinus Occidentalium Saxonum Apostolus constituit. Cum enim Cinigilsum Occidentalium Saxonum Regulum baptismi fonte abluisser, quem Oswaldus Nordanhumbrorum Rex è fancto lauacro suscepit, Donauerunt, vt inquit Beda, ambo reges eidem episcopo hanc cinitasem ad faciendam inibi fedem episcopalem. Birinus iste vt apud Bedam etiam videre est, sanctitatis opinione ad miraculum co tempore claruit, vnde de illo Poeta fatis vetustus qui eius vitam carmine descripsit.

Dignior attolli quam sit Tyrinthius heros,

Quam sit Alexander Macedo; Tyrinthius hostes Vicit, Alexander mundum, Birinus virumque.

Nec tantum vicit mundum Birinus, & hostem,

Sed sese bello vincens, & victus eodem.

Hanc sedem post 460. annos, (ne, quod Canonibus prohibetur, in tam modica ciuitate Episcopi nomen vilesceret,) Remigius, regnante Guilielmo primo, Lincolniam transtulit. Quo tempore Villa hac Dorcestria (vt inquit Malmesburiensis qui tunc sloruit) exilis, & infrequens erat, maiestas tamen ecclesiarum magna, seu veteri opere, sen sedulitate nona. Iam inde sensim desicere cæpit, & nuper via publica hinc deslexa, ita elanguit, vt quæ ciuitas suerat, vix oppidi nomen tueatur: satísque iam habet, quod in adiacentibus campis sudera suæ magnitudinis indicia ostendere possit. Sub hoc Tama & Isis confluentes, quasi in manus conueniumt, & connubio iunguntur, vtq; vndis sic nomine coeunt, Tamis is enimiam inde composito vocabulo nominatur. Quod primus obseruasse videtur ille, qui Historiarú Eulogi-

Tama, & Iss confluences.

um

um conscripsit. De hoc Tame, & Isis conubio en carmina ex Poemate eodem titulo, que si placet, vel legas, vel negligas.

Hauserat intere à sperati coniugis ignes Tama Catechlaunum delabens montibus, illa Impatiens nescire thorum, nupturaque gressus Accelerat, longig dies sibi stare videntur, Ambitiosa suum donec praponere nomen Possit amatori. Quid non mortalia cogit Ambitio? notamg, suo iam nomine villam Linquit, Norricijs geminans saluete, valete. Cernitur & tandem Dorcestria prisca petiti Augurium laturathori, tunc Tama resurgit Nexa comam spicis, trabea succincta virenti, Aurora superans digitos, vultumg, Diones, Pestana non labra rosa, non lumina gemma, Lilia non equant crines, non colla pruina. Vtq. fluit crines madidos in terga repellit, Reddit & undanti legem formamg capillo, En subito frontem placidis è fluctibus Isis Effert, & totis radios spargentia campis Aurea stillanti resplendent lumina vultu. Iungit & opiata nunc oscula plurima Tama, Mutuag explicitis innectunt colla lacertis, Oscula mille sonant, connexu brachia pallent, Labra ligant animos : tandem descenditur und In thalamum, quo iunita FIDE CONCORDIA Splendida coceptis sancit conubia verbis. (sancta

Paucisque interiectis versiculis

5

Dixerat, unito consurgit & unus amore Latior exultans nunc nomine T A M I S I S une, Oceanumg, patrem quarens iactantior undas Promouet.

Hine

Benfon.

DOBVNI. Hinc Tamisis Benson, olim Bensington adit, quam Villam Regiam vocat Marianus, proditque Ceaulinum eam Britannis anno falutis 572. abstulisse, Occidentalésq; Saxones ad ducentessimum inde annum tenuisse. Tunc enim Offa Mercius in rem famâmque suam arbitratus vt illi nihil cis flumen haberent, expugnauit, susque iuris fecit. Hodie verò tantum viculus censetur, vicinasque habet regias ædes elegantes, sed minus salubres ob halitus stagni adiuncti, ab vlmis Ewelme dictas, vulgo Memelme, quas conftruxit Guilielmus De la Pole Suffolciæ Dux, qui accepta in vxorem vnica Th. Chauceri filia, amplissimam hic hæreditatem creuit, & præter has ædes, ecclesiam etiam elegantem & Xenodochium nitidum extruxit: verum Ioannes Lincolniz Comes eius è filio Ioanne nepos huius familiæ fælicitatem funditus quodammodo euertir. Dum enim res nouas contra Henricum septimu moliretur, proscriptus omnibus honoribus & his possessionibus excidit, quæ in patrimonium Regium transcriptæ, statimque ille in prælio occubuit. Hinc magno circumducto ambitu Tamifis in se ferè reflectitur, Centuriam de Dentey amplexus collibus surgentem, & syluis densiorem, quam ANCALITES

Newelme.

Ancalstes.

Henley.

ad Tamisim in ipso Comitatuum confinio se ostendit, cuius incolæ maximam partem nauicularij subuehendo Londinum ligno, & distrahendo frumento quæstum præcipuum faciunt; nec antiquiora commemorat, quam quod Molinios Dominos olim habuir, à quibus per Peuerellos adillustriffimam Hastingorum familiam hæreditariò deuenit, Quà verò Tamisis sub hoc nunc sublicio ponte couiungitur, olim faxeum fuiffe arcuato opere ferunt. An verò hic fuerit pons ille per quem Dio meminit Romanos transisse, cum Britannos hoc tractu insequerentur, qui inferius flu-

tenuisse, qui se in Cæsaris fidem permiserunt, suspicantur nonnulli. In hac vt Breies Botherfield ades quondam Walteri Grey, nunc Francisci Knowlles equitis clariffimi, & Aula Regia Thefaurarij omittam: folummodò Benley

Oxonie Cowites.

Oxoniensis Comitatus titulus (vt illos Saxones taceam) à Matilde Augusta Anglorum Domina Alberico de Vere primum collatus, in eius posteris masculis ita per-

men tranauissent, nom facile quis dixerit.

petua

in

petua serie effloruit, ve iam Edwardus adolescens multis nominibus nobiliffimus, ab eo sit Comes decimus septimus, & inter Angliæ Comites Verorum familia (vt Ciceronis verbo vtar)fundatissima,& antiquissima habeatur.

> Ecclesias parochiales 280. complection hic ager.

C

t,

is

. 5

ır

m

i,

g 115

i-

m

liil-

it.

gi-iic

ſe,

u-

e-

de

er-

ua

CATTIEVCHLANI.

Obunis ad ortum contermini sunt, quos Ptolemans pro exemplarin varietate CAT-TIEVCHLANOS, CATTIDYDANOS, CATHICLY DANOS, & Dio CATTYELLA-NOS vocat. Ex his quod fuerit verissimum nomen,

haud facile dixerim: liceat tamen quaso, opinionem, qua iamdiu animus mihi gravidus hac de re fuerit, quasi abortu hic effundere. Ego hos olim CASSIOS fuisse dictos existimani, ab his Cassiys eorum principe Cassinellaunum, sine Cassibellinum denominatum, es à Cassinellauni nomine hunc ipsum populu Cattuellanos & Cattieuchlanos à Gracis appellatum. Cassy enim cassy. inter Britannia gentes à Casare memorantur, quos RI

certo

certo certius est his in locis consedisse, & à quorum nomine regiuncula in hoc tractuno minima Cathow etiamnum appellatur. Cum autem Cassinellaunus buic tractui cum imperio prafuerit, vt ex Casare videre est, & in eius nomine Cassiorum appellatio planissimè se prodat: satis probabile videatur, Cassinellaunum sic dictum, quasi Cassiorum principem. Id ni esset, cur hunc Cassinellaunum vocarit Dio Suellan pro Vellan, & Nennius Britannus non Cassibellinum, sed Bellinum, quasi illud esset proprium vel viri vel dignitatis nomen? Nec nouum videatur si principes olim à sua gente nomina sortiti fuerint. Catti in Germania suum Cattimarum, Teutones suum Teutomarum & Teutobochum, Daci Decebalum, Gotti Gottisonem habuêrunt. Et quid impedit quò minus nostri Cassiy suum Cassibellinum haberent? Cum Bellinus protritum fuerit in hac insula nomen, o nonnulli putarint Cinobellinum nostrum qui inter Icenos regnauit, quasi Icenorum Bellinum fuisse nuncupatum. Ab hoc igitur Cassinellauno si Graci scriptores Cattwellanos, Catticuchlanos, &c.non detor serint, ego in hac re me omnino cacutire fateor.

Vnde antem Cassiorum nomen hic populus induerit, mihi compertum non est, nisi forte à virtute bellica. Seruius enim Honoratus viros bello strenuos antiquis Gallis (qui eadem cum Britannis lingua vsi erant) Gessos dictos prodit, vnde Cethilou Britannicam dictionem bellicorum semen interpretatur Nennius. Bellica autem laude hos sloruisse manifestum est, continentia enim ante Casaris aduentum cum vicinis bella gesserant, Dobunorum partem in suam potestatem redegerant, Britanni eorum principem bello contra Casa-

u

U ic

.

2è

ic

C

ø,

0ia

m

u-

um

e-

li-

10-

af-

ti-

m-

rit,

a. uis

nt)

am

w.

on-

bel-

em

tra

efa-

Cesarem universis copis prafecerant, longe etiam lateque imperium & nomen protulerant. Vniformi etenim Cassiorum, sine Cattieuchlanorum appellatione insigniti erant, qui nunc tres agros siue Comitatus occupant : scilicet Buckinghamdire, Wedfozdhire, & Dertfozoffire, de quibus iam ordine, sed paucis dicamus.

Buckingham hire.

De De Mickinghamfhire cum fagis fit paffim feracissima, quas Saxones Bucken vocant, à fagis primarium oppidu Buckingham, & indê totum agrum denominatum non dubi-to.Regio enim fagifera in Germania Buehonia vocatur, & apud nos oppidum in Norfolcia Buchen= ham dictum, fagis circumfitum effe accepimus. Hic ager minori latitudine conclusus à Tamisi ad Septentriones

longitudine sua procurrit. A meridie Bercheriam Tamisi feclusam, ob occasu agrum Oxoniensem, à Septentrione Northantonensem, ab ortu primum Bedfordiensem, indè Hertfordensem, & posteà Mediosaxones prospicit. Solo est passim vberi, incolis refertissima, qui rei pecuariæ inprimis operam nauant. In duas partes dividitur, quarum altera ad meridiem montana, seu potius collina Chiltern, Chiltern. Saxonice Cyltenn, altera huic subiecta ad Septentriones The bale, i. vallis dicitur. Chiltern quam à gelido situsic dictam existimant nonnulli, tota collibus ex argil-

lacea creta albicantibus furgit, fageis lucis & syluis vestita, arboribusque plane inuia, donec Leofstanus Abbas S. Albani succideret, eò quòd latronibus esset perfugium. In hac quà collium radicibus Tamisis slexuoso meatu allabitur, Marlow sedet, non contemnendum oppidulu, nomine à creta Marle vulgo dicta sumpto, qua dispersa per arua fic laffatis glebis vitam inter hos colles impertiunt,vt

post annum agricolæ imperium nunquam recusent, sed R 2

cumu-.

Wickham.

cumulatiore mensura quod accipiunt, reddant. Prope hoc in Tamisim æditur fluuiolus per iacentia loca sibi iter aperiens, & qua flectitur, Digh wickham oppidum fibi impositum habet, & inde forsitan nominatum, cum Germani Saxones fluminis & maris flexum wich vocent, plurimáque inde nominata loca in Britannia occurrunt. Hoc amplitudine sua & ædificiorum elegantia maximis in hoc agro oppidis adæquandum, in eo verò quod vnum ex omnibus Maiorem pro summo magistratu habeat, reliquis meritò anteponendum. Antiquitates tamen quas venditet, oftendit nullas, quo nomine Colebzotte folummodò glorietur, ad Colne fluuium, qui dum Tamisim petir, Buchinghamienses & Mediosaxones hic intermeat. Nam quod nunc Colebzoke, Pontes fuisse quorum meminit Antoninus vtrinque distantia à Gallena & Londino testatur: Nec vípiam alius est locus qua via à Gallena Londinum ducit, cui Pontium nomen aptius conueniat. Coine enim hîc in quatuor alueos finditur, qui totidem pontitibus ad itineris commoditatem coniunguntur, à quibus nomen factum ipsa nominis notio edocet, vti à pontibus Gephyra Boëtia, & Pontes Gallia, vnde Ponthien Comitatus nominantur. Qui Comitatus (vt obiter annotem)regibus Angliæ iure Æleonoræ Edwardi primi vxorisobuenit, quæ materno jure ex affe eiusdem hæres fuerat. His diuortijs Coine amænas infulas circumfundit, in quas Dani anno Christi 894. se fuga recepérunt, cum Alfredus illis instaret, locique ingenio se tutati sunt, donec Anglus reifrumentarie inopia coactus obfidionem reliquerit. Colne ifte alium riuulum superius ab occasu infusum secum defert,ad quem in conualle Amertham, Saxonice Azmunoerham vidimus, que nec structura, nec frequentia, sed domino suo Francisco Russellio Bedfordiæ Comite superbir, viro ea naturæ facilitate, & pierate, vt nunquam ita magnificè quic-

Pontes.
Colbroke.

Comitatus Pontiui.

894

Amersham.

perârit.

Vix quintum hine ad Septentriones milliare emensi suimus, cùm ad Chilternicorum collium dorsum peruenimus, quod totam regionem ab occasu brumali in ortum æstiuum transuersam intersecat; in cuius ad ortum angulo, accli-

quid in eius dicam laudem, quin id hominis virtus longe su-

cm

n

uem firum Affheridge feceffus regius occupat, vbi Ed- Affheridge. mundus Cornubiæ Comes Richardi Romanorum Regis filius, coenobium noui instituti religiosis, Bonos homines vocant, excitauit. Qui, vt author est Polydorus, Diui Augustini ordinem sequebantur, vestitumque caruleum induebant. Ex hoc collium dorso longe latéque patet prospectus in subjectam vallem, quam alteram agri partem diximus. Hæc tota ferè campestris est, solo item argillaceo, tenaci, & foecundo, pabulosis pratis innumeros ouium greges pas- Oues. cit, quarum mollia, & tenuissima vellera ab Asiaticis vsque gentibus experuntur : fed fyluis nuda nifi ad occiduum latus, vbi præter alias Bernewod, circa quam anno à Christo nato 914. Danorum furor impotentiùs sæuit, túmque fortè concidit Burgus ille antiquus, vt Romani nummi Brill. inuenti testantur, qui posteà regia erat villa Edwardi Confessoris, nunc autem pagus est rusticus, & pro Burihill, Bzill contractius appellant. In hac valle licet oppidis & pagis sit confertissima, perpauca tamen sunt quæ referre conuenit, eaque aut ad Tamam, aut ad Vsam. Non procul à Tama qui meridionalem vallis partem irrigat, surgente colliculo infider emporiolum amplum, fatis frequens, multiplici & amænissima pratorum viriditate incinctum, vulgo Atlefbury, unde vallis vninerfa The bale of Atlefbu= Ailefbury. ry nominatur. Saxones Aeglerbunge dixerunt, cum Cuthwulfus Saxo illud ad annum falutis 572. expugnaret: nomen enim Britannicum, quo priùs innotuit, zuo disperijt. Eadithâ alumnâ suâ inprimis olim illustre fuit, quæ cum à Frewaldo patre impetrauerat, vt hoc oppidum fibi in dotem diceret, mundo, maritóque à sacrificulis persuasa, statim valedixit, & suscepto velo, sanctitatis opinione, in illo feracissimo Sanctorum sæculo, ad miracula vsque, cum Eadburga forore clasuit, è cuius nomine inter colles viculus est qui Eburton adhuc appellatur.

Vsa fluuius, siue Isis secundus, qui septentrionalem agri partem lentus pererrat, finistra ripa primum Buching= Buchingham ham totius Conventus caput sustinet, quod, vt habet Marianus, vallo & turribus vtraq; ripa anno 915 Edwardus Senior contra Danorum irruptiones communiuit. Nec magni nominis primis Normannorum temporibus videatur,

R 3

11-15,

-

C

d

11

0

2-

c-

u-

m li-

m

CATTIEVCHLANI.

cum regnante Edwardo Confessore, se (vt est in Guilielmi

Stony Strat-

Normanni libro) pro una tantum hida defenderit. Inde &to= np Stratford, Dulney, & Mewport Banell, à Paganello eius domino denominatum eidem flu.incumbunt: led nulla antiquitatis nota, præter Stony Stratfozd, à ftrata

ford.

publica sic dictum, diversorijs nitidum, & saxeo ponte superbum, quo flumen continetur violentius in agros irruere folitum, cum hybernis aquis excitatur: vnde longius ab e-

Isannauaria.

Paffham.

ius ripa positum oppidum. Ad hoc si I sannavariam. quam Antoninus nominat fuisse coniectarem : coniecture, præter distantie rationem, subluentis fluminis nomen Isan, Saxonice Vyan, adstipularetur, & Isanawaria, vt videtur, i-

dem sonat, quod Isani traiectus, vt Durnouaria aquæ traie-Aus, vnde etiam fortasse Britanni & nos huiusmodi traie-Etus ferie hodiè vocamus : eadémque fignificatione ad alteram ripam Dallaham est viculus à traijciendo deno-

minatus, quem potius Isannauariam crediderim, cum sit multò vetustior, Romanis enim temporibus floruisse via Consularis Romanorum quæ suo aggere hic conspicua docet. Nec Saxonico sæculo iacuisse videtur; cum Edwar-

dus senior ibi subinde agitaret. Verum cum vel belli,vel æui iniuria cecidiffet, Stony Stratford extructo ponte

furrexisse opinamur.

Comites Buchinghamie.

Hæc antiquiora funt Buchinghamiensis agri loca, qui tamen maxime è suis Ducibus & Comitibus illustratur. Comites verò habuit tres; Gualterum Giffard, à Guilielmo Rufo, vel Henrico eius fratre co honore affectum. Gualterum eius filium, & Thomam de Woodflocke, Edwardi I I I, filium, per cuius filiam Annam ille honor ad Humfredum Staffordum deuolutus, qui Buchinghamiæ Dux ab Henrico v I. creatus, eundem Henrico filio, & Edwardo nepoti reliquit, quibus capite mulcatis, ita huius familiz dignitas attenuata defloruit, vt hodiè corum posteri tanrum Barones de Stafforde nominentur.

Recensentur in hac regione paracia 185.

Wedfoedsbire.

Edfordiensis ager vulgò Bedfozoshire, al-ter est è tribus Comitatibus quos Cattieuchlanos occupaffe diximus. Ab ortu Cantabrigiensi, ab austro Hertsordensi, ab occasu Buchinghamiensi, à septentrione Northan-

tonensi, & Huntingdonensi coniunctus, Vsáque interfluente in duas partes diuisus. Quà Septentriones spectat, fertilior est, & nemorosa : altera ad meridiem, que multo maior, solo est renuiori, sed non omnino ingrato; Hordeum enim plenum, album, & crassum affatim profundit. In medio syluis nonnihil densa, sed ad ortum magis siticulosa,&

arboribus nuda.

e

i

0

Vía, vbi hunc agrum ingreditur, primum Œurup ædes Baronis Mordaunti, deinde Doill, fine woohill quæ fuum etiam Baronem de Wahull, & castru habuit, subluit. Vnde cum non minus tortuosus, quam ipse Meander Bletnetho, vulgò Bietso præterfluxerit (sedem illustris familiæ de S. Bletso. John quæ olim sua virtute amplissimas in Wallia possessiones,& nostro tempore Diuæ Elizabethæ gratia Baronum dignitatem consecuta est) Bedfordiam, Saxonice Be- Bedford, Dankono primarium oppidum, vnde & regioni nomen adproperat, & ita dissecat, vt duo viderentur oppida, nisi ponte saxeo committerentur. Situs amænitate, & sua vetustate, magis quam elegantia aut amplitudine (licet quinque ecclesias numeret) prædicandum. Britannico enim seculo, LACTODORI nomine floruit, cuius non se- Lattodorum. mel meminit in suo Itinerario Antoninus. Argumento est distantia, & testimonio Britannicum nomen. Legi etenim in antiquis scydis Liswidur, fine Lettidur, nunc 2Bed= ford, & ipfius sanè vocabuli significatio huic suffragatur, vt enim Lettuy Britannis diuerforia publica fonat, & Lettider diversoria ad flumen, fic Beoford lectos & diversoria ad vadum Anglis sonat, qui licet oppidi appellationem immutarint, significationem tamen retinuerunt, quod etiam alijs in locis factitarunt. Cuthwulfus Saxo circa salutis nostræ annum 572. sub hoc aperto Marte ita Britannos

Britannos fregit, vt iam inde viribus impares plura fibi oppida dediderint. Nec Saxonibus neglectum fuisse videtur, cum Offa potentissimus Merciorum Rex hic sibi (vti legimus in Florilego) sepulturam delegerit, cuius tumulum Vfa cum incitatior & sublimior ferretur, eluuione abripuit. Danicis posteà bellis prostratum Edwardus Senior reparauit, vrbeculámque ad australem ripam adiecir, quam Mikelgate, (vt optimum Houedeni exemplar habet) illa ætas vocauit. Grauiora deinde sub Normannis pertulit, cum enira Paganus de Bellocampo tertius Baro de Bedford castrum construxisset, nulla intestini belli coorta est tempestas quæ in illud, dum steterit, non intonuit. Stephanus, cum violato iureiurando Angliæ regnum interciperet, primus ingenti cæde expugnauit, posteà, cum Barones arma in Ioannem Regem induissent, Guil. de Bellocampo eius dominus, & ex partium ducibus, illis in manum tradidit: fed vno & altero post anno, Falcasius de Brent obfedit, statimg; à Baronibus deditione, & à Rege dono accepit. Ingratus tamen ille nouam belli molem denuò in Henricum III. excitauit, dirutis facris ædibus castrum firmauit, & vicinam regionem plurimis damnis affecit, quoad Rex obsideret, & post sexagessimum diem, victa rebellium pertinacia, & fugato Falcasio, hanc seditionis nutriculam captam folo adæquarit. Nec tamen Bedfordiæ aliud magis est visendum quam huius vestigia ad orientale oppidi latus flumini impendentia.

Bedfordiæ vtrinque subsuerunt elegantissima cœnobiola, ab Austro Delenstow, nunc Esstow Helenæ Constantini M.matri, & virginibus sacris ab A.Scoto consecratum: ab ortu Dewenham, quod à sano Sancti Pauli intra Bedfordiam, Roisia Pagani de Bellocampo vxor transtulit.

Non longum iter ab hoc confecit Vsa, cùm à meridie anonymo * amniculo augetur, ad cuius confluxum Temes
fozd Danorum statiuis, & castro notum, quod tunc construxerunt, cùm suis hybernis hanc regionem premerent,
& propugnaculum Britannicum (vti creditur) euerterent,
cuius locus nunc Chestersield & Salndy dictus Rom.numismata vetustatis suz signa sape exhibet. Nec dubito èsitu, quin hæc suerint Salen ae illæ, quas Cattieuchlanis
adscribit

Iuell nonnullu dicitur.

Salenæ.

adscribit Prolemæus, si Salnop sit verum nomen, quod mihi nonnulli affirmarunt.

Ad huius amniculi fontes, in ipso ferè agri vmbilico, colli apponitur 3 mpthill, domus ampla, regia, & castri amula, Ampthill. viuarijs vndique circumfita, à Barone de Fanhope, regnante Henrico v I. è Gallorum manubijs constructa, cuius bona cum Edwardus 1111. publicasset, quod à Lancastrensi familia steterat; & ipsu seu potius, vt inquit ipse Fanhopus, has ædes læsæ maiestatis egisset, protinus Edwardo Grey Domino de Ruthin, & postea Cantij Comiti adiudicatæ fuerunt, à cuius nepote Richardo ad Henricum VIII. Regem commutatione facta deuenerunt, qui eas, vt loquuntur Cæsarei iuris periti, sacro patrimonio, vt nostri iurisprudentes, Coronæ adiunxit, & Honorem de Impthil dixit. Vix decimo hine milliaria ad austrum, per Euddington pri- Dunstable. dem Peuerorum, nunc Domini Cheinei ædibus conspicuum, abest Dunstable, quod vetustum effe scioli affirmant, sed Henricum primum hic oppidum struxisse, & coloniam ad latronum audaciam reprimendam, qui viam obsederant, collocasse, privata historia monasterioli, quod ipse ad coloniæ sue ornamentum fundauit, planè contestatur. Sed habe ipla verba ex historia illa priuata, licet eius seculi barbariem redoleant. Nota quòd area illa vbi Watlinge & Ikeninge conueniunt, per Henricum regem Angliæ Seniorem primitus * sartabatur ad malitiam cuiusda famosissimi latronis Dun nomine *Sylue succi-& sociorum suorum refrænandam. Et ab ipso Dun dictus locus debantur. Dunstable vocabatur. Dominus Rex ibidem Burgum Dunftable condidit, fecitque sibi iuxta illum locum regiam mansionem. Burgenses liberi erant per totum, sicut cæteri Burgenses regni Regis. Rex habuit in eadem villa nundinas, & mercatum. Posted fundauit Ecclesiam , & authoritate Eugeny I I I . Papa posuit ibi Canonicos Regulares, & diclos religiofos de toto Burgo feofanis per chartam & eis plurimas contulit libertates. In ipso oppido crux visitur Anglia, Castilia, & Pontiui insignibus exornata, qua Edwardus primus in Æleonoræ coniugis memoriam, vt alias nonnullas posuit, quácunque eius funus exequiali pompa Westmonasterium deduxit. In campis ad Austrum munitionem quandam castrorum quasi tumultuariam, rotunda forma sed perexiguam, Maidenbowze vocitant, ad ip-

fum

CATTIEVCHLANI.

fum Chilternicorum collium descensum vidimus. Aniles de virgine bellatrice eius incola fabellas, quas decantant vi-

cini, ipfis relinguo.

Bedfordie Duces. Comites, & Barones.

Quod ad Dominos, Duces, & Comites spectar, primum octo suerunt Barones Bedfordiz è familia de Bello-Campo ab Hugone ad Ioannem qui in prælio ad Euesham occubuit. qui omnes regibus Angliæ iure hæreditario erant Eleemofynarij. Quorum hæreditas cum iam per filias in Mowbraiorum nomen, & alias familias dispertita fuisset, Edwardus 111. Engelramum de Concy Suessionum in Gallia Comitem, cui filiam elocârat, primum Bedfordiæ Comitem creauit. Posteà Henricus IIII. Bedfordiam in Ducatus titulum euexit, trésq; Duces habuit, Ioannem Henrici IIII. filium tertium qui Franciæ Prorex Rothomagi sepultus est, Georgium puerulum Ioannis Marchionis Montisacuti filium, qui pauculis diebus eo honore vsus erat, & Gasparem de Hasfeld Henrici v I. fratrem vterinum. Nostra verò memoria in Comitatum denuò recidit, cum Ioannem Rufsellium Edwardus v 1. ed honoris euexerit, quem Franciscus filius nobilissimum pietatis & humanitatis exemplum, & bonis omnibus longè chariffimus, sequutus est, qui nuper defunctus F. è filio Francisco nepotem successorem reliquit.

Habet hac provinciola paracias 116.

Bertfozothire.

GRO Bedfordiensi à meridie adiacet pertsozoshire, quem tertium ex illis diximus, qui ad Cattieuchlanos spectârunt. Occidentale latus claudunt Buchinghamienses, australe Mediosaxones, orientale Saxones Orientales, & partim Cantabrigienses, Frumentarijs

agris, pascuis, pratis, nemusculis, & limpidis fluuiolis scelix: veterum verò oppidorum claritate etiam cum vicinis de palma de

vi-

ìm

npo

ııt,

10-

w.

ır-

0-

m

ti-

I.

us

ıti

1o

f-

ſ-

n,

er

2-

palma contendit, vix enim alius in Anglia Comitatus est qui plura vetustæ memoriæ oppida ostendat. Inter hec primo MAGI-OVINIVM quod corrupte Magintum & Alago, Marioniniuinium scribitur, ad x11. à Lactodoro milliare, in Antonini um. Itinerario sæpiùs memoratum occurrit, quod diu quesitum Ashwell. nunc tandem ex verbi significatione me inuenisse, blandiente coniectura, confido, si liceat vna immutata literula pro Magi-ouinium Magioninium legere. Magi-oninium enim Britannice sonat fraxinetum, vellocus fraxinos alens. Magiscilicet alcre & Onnen fraxinos significat. E fraxinis igitur cum hoc indagandum videatur, dicam fed cum aliorum venia, fuiffe quod hodie I fhwell, id eft, fons inter fraxinos. Vicus hic est rusticus, amplus, & ædificijs frequens, depressiori situ in septentrionali agri confinio locatus, Vt distantiam à Lactodoro in argumeutum non arripiam, quæ vel sola in huiusmodi disquisitione fidem faciat, & hic optimè congruit: nominis fignificationi loci natura ita appositè respondet, vt dubitare vix patiatur. In ipso enim oppido celeberrima est fontium scaturigo è saxo abrupto, siue crepidine quæ proceris fraxinis vndiq; vmbrofa, vnde tanta vis aquaru perennibus venis emanat, vt statim intra ripas collecta rotandæ molæ sufficiat, & quasi subitò in iustu flumen conualescat. Ex his fontibus & fraxinis, vt certum eft Saxones nouum hoc nomen I thwell indidife: ita non dubitandum quin Britanni antiqui, qui teste Gilda montes, fluuios, fontes, & lucos diuinis cumularunt honoribus, ab eadem re, codem sensu Magioninium denominasse. Nec alia ad antiquitatem afferendam defunt; vallum amplum quadrata forma adiunctum, quod Romanis nummis sæpiùs effosfis cuius fuerit opus oftendit, & in eo libro quo Anglia lustrum ante quingentos annos Guil, primus condidit, disertis verbis Burgi nomine infignitur. Sed si nihil aliud hoc confirmarer, milliaria que inter Magioninium & Duro-cobriuas interponit Antoninus, perspicue demonstrarent. Nam Bertfozd quas Beda rectius Berudfozd vocat, cum de Synodoibi, ann. 670. celebrata agit, D VR O COBRIV As Durocobrine. fuisse nomen ipsum, quodammodo loquetur. Si enim Bri- Hertford. tannum confulas, quid fit Dur-coh, aquam rubram respondebit. Si ab Anglo quæras quid fit Derudford, statim vadi rubri

Saxonicum credo, pro quo The nunc vtimur, cum plurali numero Dem pro Them fæpius legatur. Brina verò illud

Brina quid prifcis Gallis & Brisannis,

quod plurimis nominibus adiunctum est, traiectum vel vadű Britannis priscis & Gallis significasse existimo, cum ad flumina solummodò reperiatur. In hac insula vna & altera fuit Durobrina, id est, ad aquam traiectus, in Gallia Brina Ifara, nunc Pontoife vbi Ifaram, Brina-Odera, vbi Oderam, Samarobrina (hoc enim verum est nomen) vbi Somam flu.olim traiecerunt. Cæterum oppidum est infrequens, & ex eo maximè celebratum, quòd antiquum. Agro vipote vniuerfo nomen suum communicauit, & caput censetur Comitatus. Castrum habet ad Leæ fl.ripam ab Edwardo Seniore. vt creditur constructum, primum à Clarensi, deinde à Lancastrensi familia ad quas spectauit, adauctum. Rogerus enim de Clare circa Henrici I I. tempora Herudfordie huius creatus erat Comes, & Robertus Fitzwalter qui ex eadem Clarensi familia, cum Stephanus Angliæ castra sibi vndig; raptaret, libere ipsi Stephano (vt in M. Parisiensi legitur) huius castri custodiam ad se antiquo iure spectasse affirmauit. Lea verò Saxonice Lizea superius enatus, cum 10 het= thamsted frumento, vnde nomen, feracem præterierit, quem Ioannes de Loco frumentario, inde ortus & nominatus, vir sub Henrico v I. celeberrimus, eruditionis merito honestauit: & Wilhops Hatfeyld nunc ædes regias, quondam Episcoporum Eliensium, quas I. Mortonus Episcopus pulcherrime instaurauit, hancque Herudfordiam reliquerit; ad Ware statim peruenit, quæ Herudfordiæ primum plyrima damna intulit, & posteà sua frequentia quasi obscurauit.Baronum enim bello contra Ioan, regem exardescente,hæc domino suo Barone de Wake confisa viam Regiam ad se deflexit, cum anted viculus effet, *nec curribus illac trafire liceret extenta per pontem catena, cuius claues penes Hertfordiæ Balliuum erant. Inter hæc oppida quæ vix duobus milliaribus distant, duobus à Septentrione fluviolis augetur Lea. Afferius Mimeram & Benifician vocat, Danósq;

huc myoparonibus suis delatos, propugnaculum excitasse prodit, quod cum Alfredus Rex expugnare non potuisset, eribus effossis canalibus ita Lex aquas diuertit, ne illi naui-

Leafl.

Bishops Hatfield.

Ware.

Inspeximus Henric. v 1. Te

li

bi

2-

d

12

I-

1-

n

0

-

giareducerent, vt iam inde accolis nulli penè viui fuerit, donec iampridem restituto alueo, ad merces, annonam. &c. deuehenda factus sit commodissimus, A Wara non multum progressus est, cum riuulum (Stort vocant) ab Oriente in fe recipiat, qui primum per Bifhops Stoztfozo decurrit, Bifhops exiguum oppidu exiguo castro quondam munitum, quod Stortford, Guilielmus primus Episcopis Londinensibus donauit, vnde ab Episcopis denominatio facta. Inde Hunsdonam præteruehitur, quæ Baronis titulum honoratissimo Domino Baroni Hunsdon. de Hunsdon regiæ maiestati à sanctioribus concilijs & cubiculis præbet. Hoc riuulo fic admisso, Lea iam lætior ad Tamisim properat, & quasi gratulabundus Theobaldenses vulgo Theobalds. Thibaulds, Nestoris nostri Baronis Burghlæi, summi Angliæ Quæstorisædes elegantes salutat, cui alueum restitutum se debere libenter agnoscit.

Sed ad vetustiora & interiora regrediamur. A Dur-cobrinis ad XII. milliare statuit Antoninus VEROLANIVM, Verolanium. vrbem co tempore celeberrimam, Tacito VERVLAMIVM, Prolemzo VROLANIVM. Hzc fatis hodiè nota juxta fanum S. Albani in Centuria Enithow (quam C Assirquorum meminit Cæsar, vt diximus, procul dubiò tenuerunt.) Saxonibus parlingacer cen à via regia wattingstreat, & penlamcear Ten à Werlamo fluuiolo præterlabente dicta. Nec dum vetustum illud nomen deposuit, Merulam enim vulgò dicitur, licèt præter mænium fragmina nihil fupersit. Colli molliter ad ortum decliui applicata fuit, mœnibus obsepta firmissimis, & palude magna ex parte circumfusa; vnde coniectura fuit, hanc Cassibellini fuisse oppidum syluis paludibusq; munitum quod Cæsar expugnauit, nec enim alia in hoc tractu palus, quod sciam extitit. Neronis ætate Mynicipia vnde in Nennij vrbium Municipia. catalogo Caer-Municip dicitur. Municipia autem erant oppida jure ciuium Romanorum donata, noméng; factum à muneribus capiendis, id est, publicis in Republ. curationibus: habuerúntq; quod ad ordines pertinet, Decuriones, Equites, & plebem, quod ad confilium publicum, Senatu & populum, quod ad magistratus & sacerdotes, 11.viros, 111. viros Iuridicundo, Censores, Ædiles, Quæstores & Flamines. An tamen cum suffragio, vel fine suffragio hoc sue-

CATTIEVCHLANI.

rit municipium non facile quis dixerit. Municipium enim cum suffragio vocabant, cui capere honores licebat, vt illud alterum cui non licebat, fine suffragio. Sub eodem Nerone. cum Bunduica Icenorum Regina acerrimo in Romanos odio bellum illis conflasset funestissimum, à Britannis, vt habet Tacitus, erat excisum. Hinc scripsit Suetonius, Accessit tantis ex principe malis clades Britannica, qua duo præcipua oppida,magna ciuium Romanorum, sociorum q, cade direpta. Refloruit nihilominus, & ad fummam celebritatem peruenit, nummósque antiquos hîc, vt videtur, fignatos vidimus cum inscriptione TASC VERVL. quod eruditissimus veneranda Antiquitatis indagator D.Da.Pouelus facræ Theolog. D. Tributum Verulamij interpretatur. Tasc enim, vtille mihi author est, Tributum, Tascia Denarius Tributi, & Tascyd præcipuus Tributi collector, Britannice sonat. Hos aliqui ante Romanorum aduentum cusos esse volunt, sed non ego credulus illis. Alij nummos Tributarios fuisse existimant, qui in caput, & agros impositi quotannis à Romanis exigebantur, his non refragabor. Antequam enim Romani aduenciint Britannos pecuniam fignaffe vix credam. Memini tamen, quod de illis scribit Cæsar. Viuntur autem nummo areo, aut annulis ferreis, ad certum pondus examinatis, vbi antiqui libri Lancinis ferreis habent, pro quo substituunt Critici Laminis ferreis. Sed ad institutum se recipiat oratio. Nulla autem re æquè celebre Verolamium erat, quam quod ciuem sanctitate & fide in Christum singulari protulerit Albanum, qui, cum Dioclesianus Christianam religionem exquifitis supplicijs ex hominum memoria delere moliretur, inuictà animi constantia mortem pro Chri-

Britannerum ummi.

Tafe quid

fignificat.

Albanus Martyr.

ter cecinit,

Albanum egregium fœcunda Britannia profert. Et:Hiericus Gallus, qui ante septingentos annos sloruit, de eodem, & percussore eius non sine miraculo, excæcato.

sto primus in Britannia oppetijt, vnde Stephanus noster,& Britanniæ Protomartyr appellatur, Fortunatús; Presby-

In vita S. Germani. Millia panarum Christi pro nomine passus, Quem tandem rapuit capitis sententia cass.

Sed

Sed non lictori cessit res tuta superbo, V tque caput Sancto, cecidêrunt lumina sauo.

bi

c,

0-

2-

ie.

i_

it

-

-

e

i

d

In huius opprobrium, & Christianorum terrorem, vt in antiquo eius Agone habetur, Verolamienses eius martyrium marmori inscripserunt, mænibúsq; inseruerunt: sed posteà cum tyrannorum immanitatem Martyrum sanguis vicisset, Christiani ecclesiam mirandi, vt inquit Beda, operis in eius memoriam posuerunt, & tanta religionis opinio Verolanio accessit, vt hic Synodus anno mundi redempti 429. haberetur, cum Pelagiana hærefis per Agricolam Seueriani episcopi filium in hâc insulâ repullulasser, Britannicasq; ecclesias ita maculasser, ve ad veritatem afferendam Germanum Antifioderensem, & Lupum Tricaffinum è Gallia euocarent; qui refutata hæresi se venerabiles Britannis reddiderunt, inprimus Germauns, qui plurima per hanc infulam templa fibi facrata habet, & in ipfa huius proftratæ vrbis area, Germani facellum etiamnum superest, quò loci ille pro suggestu verbum diuinum esfatus erat, vt antiquæ fani Albani membranulæ testantur. Nec ita multò post in Saxonum potestatem deuenit, sed graui & diuturna obsidione Vther Britannus, cognomento Pendragon ob serpentinam prudentiam, recepit: quo sublato in eorum demum manus recidit. Ex Gildæ enim verbis, Saxones suo tempore hanc vrbem tenuisse facile colligitur. Deus,inquit,clariffimas fanctorum lampades nobis accendit, quorum nunc corporum fepulsure, of passionum loca, si non lugubri barbarorii diuortio quamplurima ob scelera nostra ciuibus adimerentur, non minimum intuentiummentibus ardorem dinina charitatis incuterent, Sanctum Albanum Verolamiensem, &c. dico. His bellis cum Verolamiu concidisset, Offa Rex Merciorum potentissimus è regione eius, circa annú falutis 793. in loco quem Holmehurst dixerunt, monasteriú amplissimú in Albani memoriam construxit, statimg; oppidum vna surrexit, quod ab eo, \$.31= bang vocant, possessionésq; amplissimas assignauit, & priuilegia impetrauit ampliffima, que è Florilego nostro attexam, vt profusam principis illius in ecclesia liberalitatem, & Pontificis Ro. aucupiú simul intuearis, sic igitur ille scribit. Dedit Offa,rex potentissimus, protomartyri Albano villam suam

Hownflow forte.

dominicam, que viginti ferme milliaria à Verolamio distat, & * wnellaw nuncupatur, & tantundem per circuitum, ficut vfque hodie scriptaregis testantur, que in prefata basilica continentur. Que videlicet basilica, tanta libertate prinilegiata refulget, vi ab apostolica consuerudine, & rediru, qui Romscot dicirur, cum neg. rex,neque archiepiscopus, vel episcopus, abbas vel Prior, aut quilibet in regno ab illius folutione sit immunis, ipsa quidem sola quieta est. In presbyteros autem, & laicos totius possessionis sua, abbas vel archidiaconus monachus sub ipso constitutus, ius pontificiale exercet, ita ve nulli archiepiscopo, vel episcopo, aut legato, nisi summo Pontifici, subiectionem impendat. Hoc quoque sciendumest, quod Offa rex magnificus, tempore, quo beati Petri vicario Romana vr-* id est, de finbis pontifici reditum statutum,id est, * 1Romscot de regno suo conceffit, ipse à pontifice Romano impetrauit, ve ecclesia beati Albani Anglorum protomartyris, eundem Romfcot ab omni Herefordensi prouincia, in qua sita est ecclesia sapedicta, sideliter colligeret, & collectum in vous proprios retineret. Vnde & ipfa ecclesia, sicut à rege omnia iura regalia, ita habet abbas loci illius, qui pro tempore fuerit, pontificalia ornamenta. Verolamium etiam ipsum concesfit, cuius paludem ingesta terra obstruxerunt monachi, Vbi nostrâ memoria cum anchoræ fuerint effossa, crediderunt nonnulli, corrupto Gildæ loco inducti, Tamisim aliquando hâc alueum egisse.

Anchora effoffs

gulu adibus

denarius.

nes ex auro & argento conflatæ, quot vafa, quot columnæ marmoree, quot epistylia, quótque antiqui operis miracula hic eruta fuerint, ex vulgi relatione percenfere velim, omnem fidem superaret oratio. Ex antiqui tamen historici fide paucula accipe. Ealredus Abbas, regnante Eadgaro, antiquas cryptas subterraneas Verolamy perscrutatus, euertit omnia, vias cum meatibus subterraneis solide per artificium arcuatis, quorum quidam subtus aquam que quondam maxima ex parte civitati fuit circumflua, diruit, & obsurauit, erant enim latibula latronum & meresricum. Fossata ciuitatis, & quasda speluncas, ad quas malesci sanquam ad perfugia fugerunt, explananic. Tegulas verò integras, & lapides, quos inuenit apros ad ædificia seponens, iuxta ripam asseres quernos, cum clauis infixis pice nauali delinitos inuenerunt, nec non naualia armamenta, vipote anchoras rubigine semirosas do re-

mos abieginos. Paulò pòst. Eadmerus successor, operi quod Ealdre-

Si quanta Romanorum numismatum copia, quot imagi-

Circa annum Christi.960.

mertfordihire.

6

h

el

10

d

3-

ni

7-

e-

1.

ſ.

bi 10

1-

æ la

n•

f-

18

as

771

iit

ici 28,

e.

ec

8-

.9.

14

dus incepis, institit, fossorésque eius in medid vrbe antique palatif fundamenta diruerunt, & in muri concauo tanquam in armariolo, in libros inciderunt afferibus quernis & fericis ligaminibus, quorum alter vitam Albani lingua Britannica descriptam habebat, reliqui Gentilium ritus. Cum profundiora terra aperuerint, antiquas tabulas lapideas, tegulas & columnas innenerunt, vrceos item, amphoras fictili opere & tornatili compositos, vasa quoque vitrea mortuorum cinerem continentia &c. demum ex his Verolamy reliquis nonum Albano monasterium extruxit Eadmerus. Hæc ad antiquitatem & dignitatem, nunc etiam habe fi placet, adVerolamij laudem pro Corrollario Alexandri Nechami inde oriundi Hexastichon.

Vrbs insignis erat Verolania, plus operose Artinature debuit illa minus. Pendragon Arthuri patris hac obsessalaborem Septennem spreuit ciue superba suo. Hic est martyry roseo decoratus bonore Albanus, ciuis, inclita Roma, tuus.

Hodiè Verolanio in agros conuerso, Fanum Albani ex eius S. Albans. ruinis eductum floret, oppidum elegans & amplum, templumque Monasterijillius superest, magnitudine, elegantia, & vetustate ssuspiciendum, quod nunc in Parochialem Baptisterium ædem conuersum, pulcherrimum habet ex ære solido Bap- è manubijs tisterium, in quo Regum Scotorum liberi sacra aqua ablui Scoticis. solebant, Quod è Scotici belli manubijs Richardus Leus Eques Cuniculariorum Præfectus cum hac inscriptione consecrauit.

OPPIDVM LÆTHA CVM SCOTOS NON INCELEBRE, ET E-DINBURGUS PRIMARIA APVD E-OS CIVITAS INCENDIO CON-FLAGRARENT, RICHARDVS LEVS EQVES AVRATVS ME FLAMMIS EREPTVM AD ANGLOS PERDVX-IT. HVIVS EGO BENEFICII ME-MOR NON NISI REGYM LIBEROS LAVARE SOLITVS, NVNC MEAM OPE-

CATTIEVCHLANI.

OPERAM ETIAM INFIMIS A N-GLORVM LIBENTER CONDIXI. LEVS VICTOR SIC VOLVIT VA-LE, ANNO DOMINI. M.D. XLIIII. ET HENRICI OCTAVI XXXVI.

Sed ad rem: vt hunc locum in religionis aram consecrauit vetustas, sic Mars in belli aream statuisse videatur. Vt enim alia taceam, cùm Anglia sub familia Lancastrensi, & Eboracensi quasi exhausta vitalibus, bello domestico rueret, bis in ipso oppido inter partiú duces reciproca fortunæ varietate dimicatum suit. Primum Richardus Dux Eboracensis graui clade Lancastrenses hic affecit, capto Henrico v s. Rege, & melioris notæ plurimis intersectis. Quarto post anno Lancastrenses, duce Margareta Regina, secundo prelio vsi, Eboracenses hic prosligarunt, regémque in libertatem vindicarunt.

Berkhamsted.

Sulloniaca.

1456.

De Berkhamsted castro olim munitissimo, colli subie-Ao ad v I I 1.2 Verolanio in occasum milliari, nihil est quod dicam, cum à Normannis conditum fuerit, & nunc nihil aliud fit, quam strages lapidum informis: nifi quod sedes fuerit quondam familiæ Fili Petri qui Effexie erant Comites, & posteà bellicosi illius Edwardi cognomento Nigri, Principis longè clarissimi. Sed qua Antoninus iter à Verolanio Londinum persequitur, SVLLONIACAS ab hoc duodecim, ab illo nouem milliaribus distantes interponit. Has diligentia qua potui maxima indagaui, verum cum a multis fide dignis acceperim ad eandem distantiam antiqua vrbeculæ cadauer effe iuxta Edgeworth, in colle quem Brokley hill hodiè vocitant, vbi & nummi Romani, & alia vetustatis indicia effossa fuerint, nonne veritati & mihi illuderem, fi Sulloniacas nostras nunc alibi indagarem. Nec moueor, cum ad viam non sit, quæ hodie Londino Verolanium ducit. Certum enim est viam Consularem olim magis ad occasium duxisse, nec Antonino propositum fuerat compendiariam viam sequi, sed hinc inde loca celebriora percensere, quod qui in Antonino, & Geographis versatus est, facile agnoscet.

Comites Hertfordia. Comites habuit hic Hertfordensis ager, si fecialibus credere libet, Rogerum qui etiam Comes de Clare, Clarósque

illos

illos quos Glocestria Comites diximus. Richardus enim Clare, qui anno 1262. obijt, diserte à Florilego Westmonasteriensi Glocestria & Hertsfordia Comes appellatur, vbi hoc eius Epitaphium memorat.

Hic pudor Hippoliti, Paridis gena, sensus Vlissis,

Anea pietas, Heltoris iraiacet.

it

m

is

e-

fis

I.

2-

ieod
a·
iees,
innio
deHas
iulem
alia

il-Nec olaigis omoereft,

que llos Patrum verò memoria Henricus v 1 1 1. Edwardum Seymour Comitis Hertfordiæ titulo exornauit, qui etiam pofteà Dux Somerfetti. Illíq; successit in hoc Comitatu eius eodem nomine filius vir longè honoratissimus, & bonarum literarum amator summus.

Parochias habet hic Comitatus 120.

TRI-

5 2

Attieuchlanis adiunctierant, qui Casari TRINOBANTES, Ptolemao, &
Tacito TRINO ANTES,
in illis regionibus, qua nunc
mutato nomine Dioleser,
& Esser vulgo appellantur.
Vnde vetustum illud nomen,
ne ariolari quidem ausim, ni-

si sit è Britannica Trenant, que oppida in valle sonat. In vallem enim ad Tamisim hac regio quasi tota subsidet. Verum huic coniectura mea non adblandior. Qui tamen Gallouidiam Scotia totam vallibus depressam insederunt, Britannice olim Noantes & Nouantes dicti fuerunt, & ad Rheni vallem Gallice Le Vault, populus olim Nantuates appellati, & sedem & nomen habuerunt: vt hec coniectura equè probabilis videatur, ac illa sciolorum, qui Trinobantes, à Troia, quasi Troiam Nouam ambitiose deduxerunt. Sed valeant illi,& sibiplaceant. Hi Casaris atate prope firmissima barum regionum ciuitas erat, (Ciuitatem enim semper vocat ille populum eodem iure vtentem,)regnumque in ea tunc obtinuit Imanuentius, qui cum à Cassiuellauno interficeretur, Mandubratius eius filius fuga mortem vitans, ad Casarem in Galliam profectus, eiusque fidem sequutus, cum illo in Britanniam redit. Quo tempore Trinobantes nostri per legatos Casarem petierunt, vt Mandubratium ab iniuria Cassinellauni defenderet, atque illum in ciuitatem mitteret, qui praesset, imperiumque obtineret : quod cum factum, ob sidi-

Ciuitas quid apud Cafarem.

obsidibus x L. datis, se in eius sidem primi Britannorum permiserunt. Mandubratius iste, vt hoc obiter notem, Entropio, Beda & recentioribus semper Androgeus Androgeus. dicitur, unde verò nata hac nominis dinersitas, me plane latet, nisi verum sit, quod à viro Britanuica historia & lingua bene perito accepi, scilicet hoc nomen Androgeus illi ob scelera, & proditionem impositum fuisse : sceleris enim significatio in eo se planissime exhibet, & inter tres Britannia proditores in Triadum libro sceleratissimus habetur, quod Romanos in Britanniam primus vocârit, patriamque prodiderit. Post Mandubratium cum iam ardenti ciuili bello, Britannia Romanis neglecta esset, & (uis Regibus, & legibus relicta, Cynobellinus hac in parte regnum administrasse videtur, cuius filius Admimus à patre pulsus cum exigua manu ad C. Caligulam transfugit, seque dedidit, quod innenis sucionim. imperatoris animum ita inflauit, vt quasi vniuersa tradita insula, magnificas Romam literas miserit: monitis sape latoribus, vi non nisi in ade Martis, & frequente Senatu Consulibus traderent. Cynobellino defuncto, Aulus Plantius Claudy Imperatoris auspicies hanc regionem adortus est. Togodumnum alterum Cynobellini filium interfecit, alterum nomine Catacratum denicit, de quo etiam, vt est in Fastis Capitolinis, ouans triumphauit, tanto honore (authore Suetonio) vt Claudius illi in Capitolium eunti, & redeunti latus texerit : statimque ipse legionibus buc transuectis, in prounciam paucis mensibus redegit. Iam inde à bellis conquieuerunt Trinobantes, nisi quod imperante Nerone, occultis coniurationibus cum Icenis ad Romanorum iugum excntien-

-

t

a

2-

1-

u-

u,

įt.

201

11-

ui

m,

di-

cutiendum conspirarint: verum hanc seditionem multo cum Britannorum sanguine (vt habet Tacitus) citò restinxit Suetonius Paulinus. Romano imperio tandem in Britannia confesto, Vortigernus Britannus Saxonibus in redemptionus pretium, cum illum captiuum detinerent, hanc regionem cum alijs tradidit, vt author est Nennius, diúque suos Reges habuit, sed Cantiorum, vel Merciorum beneficiarios, è quibus Sebertus an. 603. Christo primus nomen dedit, & Suthredus vltimus ab Egberto deuistus anno 804. regnum occiduis Saxonibus reliquit. Sed hac alibi susuis: iam ipsus regiones videamus.

Midleser.

M

Joicler à medijs Saxonibus nomen habet, quòd eius incolæ inter Saxones Orientales, Occidentales, Australes, & quos illa ætas Mercios dixit, intermedij fuerint. A Buchinghamiensibus Colno fluuiolo ad occasum, ab Hertfordensibus ad Septentrionem noto limite, ab Esse-

xia ad Ortum Lea flumine, à Surreia ad Austrum Tamisi disterminatur. Angustioribus spatijs circumscripta, quà longissima, x x. mill. quà arctissima, x r r. mill. pater. Summa cœli temperie & soli indulgentia, ædibus & vicis magniscis vndiq; nitida, plurimáq; sunt vbíq; memoranda presertim ad Tamisim. Stanes Saxonicè & ana, in primo statim ad Occasum limine se offert, vbi ponte sublicio Tamisis coniungitur. Inde Coway states ad Lalam, vbi Cæsarem Tamisim transmissife diximus, Britanníq; ripam, & vadum sudibus, vnde nomen, præstruxerunt. Posteà Dampton Court Regia, in veræ magnisicentiæ admirationemà Th. Wolseo Cardinale ad opes ostentandas extructa, cum præ insolentia sui impotens esset, quæ quinque peramplas

Stanes.

Hampton Court

areas cultiffimis cinctas ædificijs opere admodum specioso includit. Sion inde cernitur à sanctissimo illo monte de- Sion. nominatus, quem Henricus v. cum monachos externos expuliffet, Brigidianis virginibus construxit, tótque virgines, sacerdotes, & laicos fratres parietibus discretos constituit, quot Apostolorum, & discipulorum Christi numerum æquarent, quibus cum satis supérque reddituum contuliffet, lege cauit, vt illis contenti nihil amplius à quoquam acciperent: quicquid autem ex annuo prouentu fuperesset, pauperibus errogarent. Nunc verò illis eiccis, in regium secessum est conversus. Bzentfozo huic contigu. Brentford. um est,oppidum non infrequens, cui 182ent amniculus nomen fecit, ad quem anno 1 o 1 6. Edmundus cognomento Ferreum latus Danos, quos à Londini obsidione gradum referre coëgerat, ita adortus est, ve effusis habenis fugam non fine magna cæde capesserent. Julham Saxonicè gullonham, id est, volucrum domus, inde cernitur, cui maximo honori sunt Londinensis Episcopi ædes suburbanæ. Verum inter hac omnia Londinvm totius Britannia Epitome, Britannicíque imperij sedes, Regumq, Anglia Ca- Londinum. mera tantum inter omnes eminet, quantum, vt ait ille, inter viburna cupressus. Tacito, Ptolemæo, & Antonino Lon-DINIVM, & LONGIDINIVM dicitur, Ammiano LVN-DINVM, & AVGVSTA Stephano in vrbibus And Syrer, Cambrobritannis nostris Lundayn, Saxonibus priscis Longencear Ten, Londenby niz, Londenpic, exteris Londra, &, Londres, incolis & ondon, fabulofis scriptoribus Troia Nona, Dinas Belin, i. vrbs Belini, & Caer Lud, à Luddo nescio quo, quem & instaurasse, & denominasse volunt. Sed hæc nomina & origines, vnà cum Erasmi coiectura, qui à Lindo Rhodiorum deduxit, eorum admiratoribus libenter relinquimus. Ego verò, cùm Cæsar, & Strabo authores sint Britannos antiquos syluas, & nemora, quæ deiectis arboribus, obstruxerant, vrbes, siue oppida vocauisse, eósq; eiusmodinemora, Britannica lingua Lhun appellari audiuerim : in eam penè concessi opinionem, vt Londinum inde dictum existimauerim, quasi Vrbs per excellentiam, vel vrbs nemorosa. Sin veritas in hoc me fugit, planè credo, quòd vnde celebritatem, inde & appellationem sit consequuta, à nauibus Scilicet,

cutiendum conspirarint: verum hanc seditionem multo cum Britannorum sanguine (vt habet Tacitus) citò restinxit Suetonius Paulinus. Romano imperio tandem in Britannia confecto, Vortigernus Britannus Saxonibus in redemptionus pretium, cum illum captiuum detinerent, hanc regionem cum aliys tradidit, vt author est Nennius, diúque suos Reges habuit, sed Cantiorum, vel Merciorum beneficiarios, è quibus Sebertus an. 603. Christo primus nomen dedit, & Suthredus vltimus ab Egberto deuictus anno 804. regnum occiduis Saxonibus reliquit. Sed hac alibi sus i iam ipsa regiones videamus.

Midleser.

M Dieser à medijs Saxonibus nomen habet, quòd eius incolæ inter Saxones Orientales, Occidentales, Australes, & quos illa ætas Mercios dixit, intermedij fuerint. A Buchinghamiensibus Colno sluuiolo ad occasum, ab Hertfordensibus ad Septentrionem noto limite, ab Esse-

xia ad Ortum Lea flumine, à Surreia ad Austrum Tamisi disterminatur. Angustioribus spatijs circumscripta, quà longissima, x x. mill. quà arctissima, x 11. mill. patet. Summa cœli temperie & soli indulgentia, ædibus & vicis magnisicis vndiq; nitida, plurimáq; sunt vbíq; memoranda presertim ad Tamissm. Stanes Saxonicè & ana, in primo statim ad Occasum limine se offert, vbi ponte sublicio Tamisis coniungitur. Inde Coway states ad Lalam, vbi Cæsarem Tamissm transmississe diximus, Britanníq; ripam, & vadum sudibus, vnde nomen, præstruxerunt. Poste à Dampton Court Regia, in veræ magnisicentiæ admirationem à Th. Wolseo Cardinale ad opes ostentandas extructa, cùm præ insolentia sui impotens esset, quæ quinque peramplas

Stanes.

Hampton Court

areas cultiffimis cinctas ædificijs opere admodum specioso includit. Sion inde cernitur à sanctissimo illo monte de- Sion. nominatus, quem Henricus v. cum monachos externos expuliffet, Brigidianis virginibus construxit, tótque virgines, sacerdotes, & laicos fratres parietibus discretos constituit, quot Apostolorum, & discipulorum Christi numerum æquarent, quibus cum fatis supérque reddituum contuliffet, lege cauit, vt illis contenti nihil amplius à quoquam acciperent: quicquid autem ex annuo prouentu fuperesser, pauperibus errogarent. Nunc verò illis eiccis, in regium secessium est conuersus. Bzentfozo huic contigu. Brentford. um est, oppidum non infrequens, cui Bzent amniculus nomen fecit, ad quem anno 1 o 1 6. Edmundus cognomento Ferreum latus Danos, quos à Londini obsidione gradum referre coëgerat, ita adortus est, ve effusis habenis fugam non fine magna cæde capesserent. Fulljam Saxonicè gullonham, id est, volucrum domus, inde cernitur, cui maximo honori sunt Londinensis Episcopi ædes suburbanæ. Verum inter hac omnia Londinvm totius Britannia Epitome, Britannicíque imperij sedes, Regumq, Anglia Ca- Londinum. mera tantum inter omnes eminet, quantum, vt ait ille, inter viburna cupressus. Tacito, Ptolemao, & Antonino Lon-DINIVM, & LONGIDINIVM dicitur, Ammiano LVN-DINVM, & AVGVSTA. Stephano in vrbibus And Sylor, Cambrobritannis nostris Lundayn, Saxonibus priscis Longencearten, Londenbyniz, Londenpic, exteris Londra, &, Londres, incolis & ondon, fabulofis scriptoribus Troia None, Dinas Belin, i. vrbs Belini, & Caer Lud, à Luddo nescio quo, quem & instaurasse, & denominasse volunt. Sed hæc nomina & origines, vnà cum Erasmi coiectura, qui à Lindo Rhodiorum deduxit, corum admiratoribus libenter relinquimus. Ego verò, cùm Cæsar, & Strabo authores sint Britannos antiquos sylvas, & nemora, quæ deiectis arboribus, obstruxerant, vrbes, siue oppida vocauisse, eósq; eiusmodinemora, Britannica lingua Lhun appellari audiuerim : in eam penè concessi opinionem, vt Londinum inde dictum existimauerim, quasi Vrbs per excellentiam, vel vrbs nemorosa. Sin veritas in hoc me fugit, planè credo, quòd vnde celebritatem, inde & appellationem sit consequuta, à nauibus

Dinas.

scilicet, quas Britanni sua lingua Lhong vocant, ita vt Londinium soner Nauale, vel Vrbs Nauium, Vrbem enim Dinas, vnde Latini Dinum deflexerunt, nuncupant Britanni. Hincest quòd alicubi Longi Dinivm dicitur, & in Nænia antiquissimi Bardi Britannici Lhong porth, i. nauium portus, & hoc ipío vocabulo, Bononia Gallia, qua Ptolemæo Gefforiacum Nauale, in Britannico Glossario Bolung thong vocatur. Vrbes enim plurimæ à nauibus nomina tulerunt, vti Naupactus, Naustathmos, Nauplia, Naualia Augusti &c. Sed ex his nulla meliori iure Naualis nomen sibi assumere possit, quam Londinium nostrum. Ab vtrog; enim elemento vrbs est fœlicissima, solo læto, & assuenti omnium rerum copia, cliuo molliter furgenti, Tamisi adposita, qui placidissimus rerum in orbe nascentium mercator, statis horis Oceani æstibus superbus, alueo tuto, præalto, & nauium quamlibet magnarum capaciffimo, tantas Orientes & Occidentes opes quotidiè inuehit, vt cum orbis Christiani Emporijs de secunda palma hodie contendat, stacionemq; præbeat nauibus cum fidissimam, tum pulcherrimam, syluam interlucatam dicas, tot naujum malis, velisque vndique obscuratur.

Quis primus fuerit conditor obduxit vetustas, & perpaucæ sanè sunt vrbes, quæ suos authores norunt, cum è paruo sensim excreuerint. Verum vii alia, ita hac nostra, fabulosa origine Trojanis se imputauit, Brutum illum Æneæ magni abnepotem conditorem credit. Quicunque autem condiderit, vitali genio constructum fuisse ipsius fortuna docuit, & antiquitate suspiciendum esse innuit Ammianus Marcellinus, qui suo tempore, ante annos nimiru mille & ducentos vetustum oppidum appellarit: & cum eo Cornelius Tacitus, qui Neronis tempore copià negotiatorum, & commeatu maxime celebre fuisse prodidit. Hoc solum, illo tempore, eius gloriæ defuit, quod nec Municipij, nec Coloniæ nomine infigniretur. Nec certè in rem Romanorum fuisset, si vrbs mercimonijs florens Coloniæ vel municipij iure frueretur, Præfecturam itaque, vt opinor, constituerunt. Sic enim vocabant oppida in quibus nundinæ agebantur, & ius dicebatur, ita tamen vt Magistratus suos non haberent, sed prefecti quotannis in ea mitterentur, qui ius dicerent, quod in

Prafectura.

in publicis negotijs, nempe census, tributorum, vectigaliu. militia &c. à Rom. Senatu peterent. Hinc est quod Londinium Tacito, Panegyriftæ, & Marcellino oppidum folummodo vocetur. Quamuis autem non meliori fuerit conditione, fortuna tamen (fi qua alia) ampla, opulenta, & fecunda, perpetuo ferè tenore sub Romano, Saxonico & Normanico imperio vía est, vix vnquam magnis calamitatibus conflictata. Nerone imperante, cum Britanni libertatem resumere, duce Bunduica, conspirassent, Londinenses neg; fletu, neque lachrymis Suetonium Paulinum retinere potuerunt, quin adscitis in auxilium ciuibus, inde moueret, & vrbem nudam hosti relinqueret, qui statim paucos oppressit, quos vel imbellis sexus, vel fessa ætas, vel loci dulcedo detinuerat. Nec minorem à Francis cladem pertulisset, si C.Carausius. non præstò fuisset diuinum ex improuiso auxilium. Cùm enim C. Alectus C. Caraufium Menapiæ ciuem dolo fustulif- Panegyricus set, qui maris nostri inclementia, difficillimis Dioclesiani Cas ductus, de in Oriente bellis, & Francis, socijsq; naualibus audacissimis falso Maximifretus, Britannia, Batauiaq; redditus interuerterat, Augu- ano inscriptus. ftig; titulum (vt nummi eius hic eruti demonstrant) sex annos gessisset: Alectum itidem iam tertio anno purpuram in Britannia vsurpantem M.Aur. Asclepiodatus prælio delês- Francicas. fet, Franci illi qui pugnæ superfuerunt, Londinum conuolantes, iam iam vrbem prædaturi erant : nisi Tamisis, qui nunquam Londinensibus defuit, Romanos milites per errorem nebulofi maris à classe abiunctos peropportune in tulisset.Illi enim barbaros totà vrbe confecerunt, & non solum ciuibus in cæde hostium dederunt salutem, sed etiam in spectaculo voluptatem. Tunc concidisse produnt Annales nostri L. Gallum ad amniculum, qui vrbem ferè mediam interluebat, & ab eo Nantgall Britannice, Walbzoke Anglice dictum, quod nomen manet in platea, sub qua cloacam effe subterraneam ad expurgandam sordium colluuiem accepimus, haud procul à saxo illo Londonston, quod fone. Milliarium fuisse, cuiusmodi Romæ in foro erat, existimamus, cum in media vrbe sit, qua in longum procurrit. Nec dum Londinum communitum fuisse credimus. Paulò post tamen Historiæ nostræ Constantinum Max. rogatu Hele- Mania. næ matris primum mœnibus è lapide structili, & latere Bri-

tannico

tannico obseptifie tradunt, que suo ambitutria plùs minus milliaria colligunt, ita vt vrbem forma ferè quadrata; sed non æquilatera includerent, cum ab occasu in ortum longior fit, ab Austro ad Septentriones contractior. Horum mænium pars quæ Tamisi prætendebatur perpetua fluminis alluuione penitus concidit, eius reliquias Henricisecundi tépore apparuisse scripsit, qui tunc vixit, Fitzstephanus. Reliqua pars superest, ad Septentriones firmior, quæ non multos ante annos opera Iotcelini Prætoris instaurata repentinam quasi induit iuuentutem: Ad occasum verò, & ortum, licet olim ex Iudæorum demolitis ædibus renouarint in suis bellis Barones, tota tamen sunt lacera, & fatiscentia. Londinenses enim mei, vti veteres illi Lacedemonij, præmunitas vibes, quasi muliercularum habitacula rident, vrbemq; suam fatis munitam credunt, quæ viris non faxis præcingitur. Patent hæc mænia fex portis, que nouatæ, noua etiam affumpferunt nomina, Ad occasum due sunt Ludgate, à Luddo Rege, fine fludgate, Lelandi opinione, à fluuiolo subiecto, (vt porta Fluentana Romæ) quæ nunc à fundamentis instauratur, & Demgate omnium pulcherrima à nouitate, priùs Chamberlangate, quæ publicum eft ergastulum. Ad Septentriones quatuor, Biberigate ab alnetis, vel ab Aldricio Saxone, vt alijs placet, Creple= gate à claudorum hospitio, Mozegate, à palude adiuncta nunc in agrum conuersa, primum à Francerio Prætore, anno 1 4 1 4. patefacta, Bilhoplgate, ab Episcopo, quam Germani Hanseaticæ societatis mercatores & instaurare, & difficilioribus temporibus propugnare ex pacto, vt accepimus, tenebantur. Ad ortum vna fola est 3 logate à vetustate dicta, vel Elbegate, vt alij volunt. Ad Tamisim duas etiam portas præter illam ad pontem extitisse credunt, Belingfgate, nunc Cothon recipiendis nauibus, & Dourgate, i. Aquaria porta, vulgò Domgate.

Quà murus etiam ad flumen desinit, munimenta suerunt sirmissima, quorum alterum superest, vulgò Turris Londinensis, Britannicè ab albedine Bringwin, & Tour gwin. Arx sanè nobilissima, mænibus lætè incincta, turribus excelsa, vallo latísque munita sossis, nobili etiam armamentario, & domibus aliquot ita instructa, vt oppidum æmuletur: meri-

tóque

1477.

Perta.

Tarri.

toque putes duo illa castella, quæ ad hanc orientalem vrbis partem fuisse prodidit Fitzstephanus, in hanc vnam coaluisse. Ad occidentalem vrbis partem alterum extitit munimentum, quà flete amniculus (vnde fletftrete) nunc dispectus, olim nausger (vt in Chartis Parlamentarijs legi) Tamisi confluit. Hanc arcem Palatinam Fitzstephanus dixit,incendióq; haustam Guilielmo primo regnante prodir.E cuius ruinis tum magna pars templi Paulini extructa, tum in ipsius area comobium Fratribus Dominicanis (vnde Blackfriers locu nominamus) fundauit Robertus Kilwarby Archieping us Cantuarienfis, vnde magnitudinem facile coniectes. Nihil hodie ex ea reliquum est, suspicantur tamen nonnulli ædes Penbrochianas huius fuisse particulam, quas Bainards castell, à nobili viro Bainardo Domino de Dunmow, constructore appellamus, cuius posteri Fitzwalteri hæreditario iure erant ciuitatis Londini

Antefignani.

K

Nec munita folum illo tempore fuit, sed etiam Flamine Episcopatu. sublato, & Christiana religione, sub optimo Imp. confirmata, episcopus in eius locum substitutus. Secundo enim Concilio Arelatenfi, quod anno falutis 326. sub Constantino celebratum erat, Londinensem Episcopum interfuisse conftat, Subscripsit enim, vt videre est in Tomo primo Conciliorum, Ex provincia Britannia, civitate Londinensi Restitutus E. piscopus, quem cum successoribus ad S. Petti in Cornehill sedisse affirmant nonnulli. Indè verò ea dignitate floruit Londinum, vt A v G v s T A dici cæperit, eoque nomine sub Augusta Valentiniano innotuir, non à Legione, illud enim (vt inquit ditta ille) veritate falsum est, sed ab ornatu magnifico, & verè augusto: vndè cum à Constantini tempore officina moneta- Officina Moria in hac fuerit instituta, (legimus enim in eius nummis, metaria, quos in honorem Constantij patris signauit, & alijs, P.Lon. S.i.pecunia Londini fignata,) qui huic præfuit sub Comite facrarum largitionum, in Notitiarum libro, Prapositus thefaurorum Augustensium in Britannia vocatur. Sed vt hoc infolentius nomen deleuit dies, ita vetustis illud Londinium confirmauit. Dum hoc gauderet nomine parum abfuit, quin à prædonibus seditiosis vastaretur, sed Theodosius Theodosij Aug. pater, illos spolijs implicatos trucidauit.

Londinum in Saxonum potestatem.

Reliquie ad memoriam occultate.

D. Pauli templum.

mersamque, ve ait Marcellinus, anteà difficultatibus ciuita. tem in ouantis speciem letissimus introijt. Indeq; mouens Britanniam grauissimis malis obsitam sua virtute ita euoluit, vt illum Britannicum ducem, (teste Symmacho) statua equestri, inter prisca nomina consecrarint Romani. Non longo pôst tempore confecto Romanorum in Britannia imperio, publico infulæ fato in Saxonum potestatem deuenit: quomodo verò è scriptoribus non constat. Vortigernum captum, vt se redimeret, Hengisto Saxoni tradidisse opinor, cum ad Orientales Saxones spectaret, quorum regionem Hengisto ea lege Vortigernum addixisse meminerunt scriptores. Quo tempore Ecclesia etiam grauissima quæq; pertulit, pastores aut necati, aut fugati, greges abacti, opibulque omnibus facris & profanis contufis, Theonus vltimus è Britannis Londinensis Episcopus Sanctorum reliquias, vt inquit author meus, ad memoriam, non ad superstitionem occultabat. Quamuis autem eiusmodi fuerit ea Saxonum ætas, qua verissime Martem sua arma concussisse dicas, emporium nihilominus fuit, teste Beda, multorum populorum terramarique venientium. Postea autem cum pacis benignior aura huic defatigatæ infulæ aspirasset, Saxonésque Christianæ religioni inseruire copissent, rediuiuo splendore reflorescere incæpit. Ethelbertus enim Rex Cantij (sub quo Sebertus quafi beneficiarius hoc tractu regnauit)templum Diuo Paulo posuit, quod subindè restauratum in maximum & magnificentissimum excreuit, redditibusque opulentum, vnde præter Episcopum, Decanus, Præcentor, Cancellarius, Thefaurarius, Archidiaconi quatuor, Præbendarij x x 1 x. & alij prolixè aluntur. Orientalem huius templi partem, quæ recentior videtur, & operofa est, cryptoporticumque habet pulcherrimam, (quæ & ipfa eft S.Fidei ædes sacra) ex ruinis arcis illius palatinæ quam dixi. circa annum 1080. substruxit Mauritius Episcopus, cum anteà miserabili incédio absumpta suisset. Occidentalis pars, vti transeptum, spatiosa est, sublimis, columnis ingentibus, & concameratione è saxo pulcherrima conspicua. Quà verò hæ quatuor partes se decussant, ampla & excelsa surgit turris, cui imposita suit pyramis plumbo obtecta, lin immanem altitudinem ædita, (à terra enim pedes 5 3 4. in altitudinem

tudinem ascendit,) quæ anno 1087. ignem cælestem prouocauit, arfitq; non fine magno totius vrbis damno, fed restaurata, nuperrime nobis pueris de cœlo iterum tacta deflagrauit, nec hactenus reædificata. Dianæ templum olim Templum hoc loco extitisse coniectarunt aliqui, & sunt quæ fidem eo- Diane. rum coniecturæ adiungunt: Antiquæ ædes adiacentes in archiuis templi, Diana Camera vocantur, & in comiterio, regnante Edwardo primo, incredibilis vis bubalinorum capitum effossa fuit, vt est in nostris Annalibus, quæ tunc cum admiratione, tanquam Gentilium facrificia suspexit multitudo, & Tauropolia in Diane honorem fuisse celebrata, norunt eruditi. Nos etiam ipfi pueri cerui caput pilo prefixum, quod Dianæ sacrificijs conuenire videbatur, magna cum pompa, & Cornicinu boatu ex veteri & superstitioso instituto,in ipio templo circumgestatum vidimus. Cæterum ab hoc templo condito, sedes fuit Episcoporu Londinensi primumq; habuit Episcopu sub Saxonibus, (quinquag mo anno post Theonum Britannici generis exturbatum,) Melitum Romanum ab Augustino Cantuariensi illo confecratum, qui contrà quam Gregorius Papa iusserat, Archiepiscopatus infignia, & Metropolitanam sedem à Londino, non fine summa iniuria, Cantuariam transfulit. Præter hoc non aliud, quod sciam, Saxonum opus Londini extat, nec enim altam pacem diu agitarunt, cum breui Orientalium Saxonum opes frangerent Visifaxones, Londinúmque in Mercioru potestatem cederet. Vix sopitis intestinis bellis, noua ex Aquilone prorupit tempestas, Danica scilicet, qua misere hanc regionem lacerauit, vrbémq; conquassauit. In suam enim potestatem redegerunt Dani, sed recepit Alfredus, instauratámque Æthelredo genero Merciorum Comiti tradidit. Vastatores tamen illi posteà corona capere sæpiùs conati sunt, præcipuè verò Canutus, qui effosso canali Tamisim auertere molitus, sed semper operam luserunt, ciuibus fortissimè hostilem impetum propulsantibus. Terror nihilominus ab illis non paruus impendit, donec Guilielmum Normannum, quem Deus ad Angliæ imperium natum voluit, gratanter acceperint, & Regem salutarint. Iam inde posuêre venti, sugêre nubes, & vere aurea sæcula illuxêrunt; insignem nullam calamitatem subiuit, Principum indul-

indulgentia immunitates consequuta est maximas, Regum Camera dici copit, mercimonijsque ita refloruit, vt Guilielmus Malmesburiensis, qui eo tempore vixit, Vrbem nobilem, opimam, ciuium dinitiis conffipatam, negotiatorum, ex omni terra venientium commercis frequentatam dixerit: & Fitzstephanus in vita Thomæ Becketti, eo tempore Londinum 127. Ecclefias Parochiales, & 1 3. Conuentuales numeraffe, & facta hominum armigerorum oftensione, quadraginta millia peditum, equitum viginti millia sub signis eduxisse prodiderit. Tunc surgentibus tectis vndique accreuit, & exspatiantia ad portas longè se protulerunt suburbia, præcipuè verò ad occasum, quà frequentissima sunt, in quibus x 1 1. sunt ædificia, Hospitia vocant, iuri nostro municipali consecrata: è quibus quatuor splendida admodum & ampla, ad forum siue Curiam, vt vocant, spectant: reliqua ad Cancellariam, in bus nobiles adolescentes magno admodum numero iutudio fedulò vacant.

Municipalis Juris Collegia.

Westmin-

Hæc suburbia continuatis ædibus,& superbis secundum Tamisim procerum habitationibus Westmonasterium yrbeculam plùs mill.paff.abiunctam vrbi addiderunt. Tho2= nep hæc olim à spinis, nunc Westminster, ab occiduo situ, & monasterio dicitur. Templo enim, foro iudiciario, & Regiâ longè est celeberrima. Templum regum Angliæ inauguratione, & sepultura inprimis est insigne, Apollinis delubrum eò loci extitisse olim author est Sulcardus, & Antonino Pio imperante, terræmotu corruisse, ex cuius reliquiis Sebertus Rex Orientalium Saxonum alterum D.Petro erexit, quod à Danis deiectum renouauit, & pauculis monachis Dunstanus Episcopus concessit. Sed posteà Edwardus Rex cognomento Confessor sibi in sepulturam, & Benedictinis monachis in monasterium ex decimis omnium suorum reddituum de integro construxit, & patrimonijs tota Anglia dispersis ditauit. Formam antiquæ illius structuræ, si placet, ex antiquo manuscripto habe. Principalis area domus, altissimis erecta fornicibus quadrato opere, parique commissura circumuoluitur, ambitus autem ipsius edis duplici lapidum arcu ex vproque lasere hinc inde fortiter solidata operis compage clauditur. Porrò crux templi que medium canentium Domino chorum ambivet, & fui gemina hinc inde suftentatione media turris celsum apim

1-

m,

ra

15

c-

ta

c-

t.

ia

d

i-

è

i-

n

1-

n

-

3

1,

-

-

5

-

5

-

n

-

-

cem fulcires, humili primim & robusta fornice simpliciser surgis, deinde cochlais multipliciter ex arte afcendentibus plurimu intumescis, deinceps verò simplici muro of q, ad tectum ligneum plumbo diligenter tectum peruenit. Verum post 160. annum, hanc Edwardi fabricam subuertit Henricus I I I. nouamque Ecclesiam speciosa structura, multiplici marmorearum columnarum ordine, tecto laminis plumbeis conuestito, quinquaginta annorum opere exædificauit, quam Abbates ad occasum plurimum auxerunt, Henricusque v II. in suam & suorum sepulturam, ad Ortum, sacrarium admirandæ elegantiæ, (Orbis miraculum vocat Lelandus, omnemenim elegantiam in illo aceruatam dicas) adiecit, in quo sepulchrum eius splendidissimum & maximum ex ære solido cernitur. Expulsis posteà monachis, ad varias subinde vices reuoluta suit, primum Decanum habuit & Præbendarios, mox Episcopum, qui patrimonio dilapidato, ceffit, & Decano reliquit. Statim monachi cum fuo Abbate à Maria Regina reducti, quibus paulò post authoritate Parlamentaria eiectis, in Collegiatam Ecclesiam, imò Ecclesiæ plantarium conuertit Sereniss. Diua Elizabetha, Præbendarios instituit duodecem, tot emeritos milites, scholasticos quadraginta (alumni Regij dicuntur,) qui suo tempore ad Academias promouentur, & in Ecclefiam, & Rempub. transferuntur, &c. Quibus omnibus Decanum prefecit, quam dignitatem hodie summa cum laude gerit D. D. Goodmanus vir optimus, & integerrimus, patronus mihi vnicè colendus, vtpote qui nobis hec otia fecit. In proximo alterum etiam Canonicorum Collegium erat S. Stephano facrum, quod regia sanè magnificentia, & am- S. Stephens plissimis possessionibus construxit Edwardus Tertius, cum Chappell. Galliam suis victorijs permensus effer, reducens, vt in fundationis Charta legitur, in denote considerationis examine profusa Christi beneficia, quibus ex sola miserationis sue dulcedine in opportunitatibus nos præuenis, à varys nos lices immeritos liberando periculis & dextra sua potentia contra nobis aduersantium impesus, cum victoriosis successibus magnifice defendendo, ac alis in tribulationibus & perplexitatibus quibus plurimum inuoluti fuimus, cum insperati superinfusione remedy consolando. Sub hoc Weltminster Hall fine Prztorium est, in quo prz-

ter Comitia Parlamentaria, quæ ibi sæpissime habentur, fora iudiciaria constituuntur, & statis temporibus causa cognoscuntur, cum iuris, tum patrimonij Regij, & etiam Cancellaria, qua ex aquo & bono summum ius moderatur, Cum antè Henrici I I I. tempora, primæ iustitiæ forum vagum effet, aulámque Regiam comitaretur. Verum ille, vt in Charta magna habetur, legem tulit in hæc verba: Communia placita non fequantur Curiam nostram, fed teneantur in aliquo certo loco, Hoc, quod nunc habemus Prætorium, Richardus I I. diruto vetustiori, extruxit, suæque habitationi dicauit, (tunc enim Reges ipfi caussas audiebant,) Palatiumque ab Edwardi confessoris tempore adiunctum habuerunt, quo ante sexaginta annos igne absumpto, Henricus v I II. sedem Regiam ad ædes vicinas non ita pridem Cardinalis Wolfei transtulit, quas whitehall vocant, i. Aula alba. Domus hæc est verè Regia, hinc viuario, quod & alteram Regiam coniungit, S. James dictam, illinc Tamisi conclusa. Hanc Poëta quidam Leuceum ab albedine dixit:

Whitehall.

Regale subintrant

Leucaum reges, (dederant memorabile quondam Atria, qua niueo candebant marmore, nomen) Quod Tamisisprima est cui gloria pascere cygnos

Ledaos, rauco pronus subterluit astu.

Barbacan.

Ad Circium etiam magna subsunt Londino suburbia, speculáque suit olim, siue militaris prætentura, vnde loco nomen ex Arabico vocabulo Barbacane (authore Galeoto Martio) cessitque dono Edwardi 111. in sedem Vsfordorum, à quibus per Willoughbæos ad Peregrinum Berteium, Dominum Willoughby de Eresbye, virum omnibus modis generossissimum & verum Martis alumnum nunc deuenit. Nec minora ad Aquilonem & Subsolanum procurrút suburbia, in quorum campis dum hæc scriberemus, eruta sunt multa vasa sepulchralia, sigilla, & vrnæ in quibus Claudij, Neronis, Vespasiani, & c.numuli. Vialæ etiam vitreæ, vascula sictilia, in quibus liquidum supererat, quod vel libamentum ex vino & lacte existimarem, quo in cremandis corporibus vsi sunt prisci Romani, vel odoriseros illos liquores, quorum Statius meminit:

Vide-

Videg liquores

Ar suram lauere comam.

r, æ

m

a-

m

VE

u-

40

15

t,

ıb

10

C-

15

-

1-

a.

e-

0-

O n,

0-

C-

c

a,

a

)-

i-

X

fi

n

-

Hunc locum cremandis, condendifq; corporibus deftinarunt Romani, qui ex lege x 1 1. Tabularum cadauera ex vrbibus efferebant, & secus vias publicas, & militares sepeliebant. Hæc qua vrbs terram spectat. Qua verò flumen labitur, ad austrum amplum illum Burgum de Southwerke, Pons. cuius meminimus, ponte etiam coniunxerunt ciues, primum sublicio co loco quo antea in traijciendo, pontone, pro ponte vtebantur. Postea, regnante Ioanne, è vilio saxo opere admirando nouum pontem x 1 x. fornicibus præter versatilem illum suspenderunt, elegantissimisque ædificijs ad instar plateæ ita continuarunt, vtinter Europæ pontes facile primas & magnitudine, & elegantia ferat. Nec solum amplificata eo tempore vrbs erat, fed etiam optima Reip. Ciuinm Colleforma descripta, ciues in corpora, siue Collegia distributi. gia. Vrbs ipfa in x x v. regiones, fine tribus diuifa, conciliumque Tribus. Reipub, penes x x 1 1 1 1. fenes constitutum, qui ex ztate, nostra lingua Albermen, id est, Senatores dicuntur, quorum finguli fingulis tribubus præeffent, & cum antiquitus pro fummo magistratu Doztgreue, id est, vrbis Præfectum habuiffent, duos Balliuos in triuit Richardus primus, pro quibus statim loannes Rex concessit, vt Maiorem siue Pre- Maior, sine torem annuum magistratum suis suffragijs è x 1 1.primarijs corporibus elegerent, duosque Vicecomites Shirifs vocant, quorum alter Regius, vrbanus alter dicitur, nomina-

Hac Reipub. forma constituta, incredibile est quantum publicis, prinatifque operibus creuit, crescitque (reliquis Angliæ vrbibus decrefcentibus) Nam, vt taceam domum Senatoriam Gutidhail à Th. Knowles Prætore pulcherrimè constructam, Leadenhall amplum & nitidum opus à Simone Eiro excitatum, ve publicum effet horreum ad annonam laxandam. Peristillium fine lanum medium, Burfam vulgus, Diua Elizabetha Excambium Regium dixit, ad nego - Burfa. tiatorum vfum, & vrbis ornamentum à Thom, Greffhamo equestris ordinis ciue positum, magnificum illud quidem, siue ædificij structuram, fine gentium frequentiam, fine mer-

1411.

1445.

1 567.

cium

cium coplam spectes; ve ctiam Hanseatica focieratis domum omittam, & aquas subterraneis cuniculis, & syphonibus in omnes vrbis regiones corriuatas, illique recipiendis elegantissima castella, nouum etiam aqueductum, quo Hydragogi Germani solers industria rota è Tamisi aquos in magnam vrbis partem tubulis certo libramine dispositis nuper deduxit. Templis vndíque & ædibus facris ita fulget, vt RELIGIO, & PIET A sfibi delubrum hic collocaffe videantur. Ecclesias enim centum viginti numerat, quot nec ipsa Roma ostendit, præter Nosocomia, & Xenodochia, alítque orphanos plus minus 600, in Paidotrophio, quod Christi Ædes dicitur, & pauperculos collata stipe cir. ca 1240.&c.Longum effet fi figillatim persequerer optimas leges, & instituta quibus temperatur, Senatorij ordinis dignicatem, in principem obsequium & fidem, cinium humanitatem, zdium nitorem, fælicissimorum ingeniorum prouentum, suburbanos hortos delicijs, & herbis exoticis refertiffimos, classem numerosam, & instructiffimam, mercium omnigenarum vim incredibilem (ducenta millia pannorum laneorum præter alia vna Antwerpia quotannis hinc accepit)& omnium que ad humanæ vitæ cultum, necessitatémque spectant, redundantem copiam. Verè enim dixit ille H. Iunius in Philippeide.

tectis opibus quefertis

Londinum, & si fas numeroso ciue superbum.

Larga vbi facundo rerum undat copia cornu.

Et I. Scaliger in fuis Vrbibus:

Vrbs animis, numeroq; potens, & robore gentis.
Poeta etiam satis antiquus qui Britannic men carmine descripsit, hos quoque de Londino procudit versiculos, si legere non dedigneris

Hac est illa Polis, cui tres tria dona ministrant Bacchus, Apollo, Ceres, pocula, carmen, ador. Hac est illa Polis, guam Iuno, Minerua, Diana Mercibus, arce, feris ditat, adornat, alit.

Nunc charissime patrix valedicam, si prius annotauero inclinationem cœli I 1. gradib. xxxI III. scrupulis, distantidiculam nature Veneris Mercurija; Stellam effe Topicam, que Horizontem perstringir, nunquam subit : & caput Draconis verticalem ab Aftrologis cenferi. Tunas

> Paracia 73. plus minus in boc agro, extra vrbem numerantur.

The same of the committee of the rough and a support

and the state of t

effer.

3

a

A R Saltera Trinobantum ab orientali fitu, & Saxonibus qui occupârunt Saxonice P Carcreaxa, Normanice Exsesa, vulgo Ester, ampla, lata, frugisera, croci facunda, nemorosa, & opulenta in primis est regio: hinc.Oceano, inde fluminibus piscosis, quasi coronata, que & sua commoda affarim suppeditant. Ad Septentriones Stourus flumen à Southfolcia dinidit, ad ortum Oceanus se insinuat, ad Austrum Tamifis iam grandisa Cantio secludit, vii ad occasum Lep fluviolus à Mediosaxonibus. & qui in eum influit Stort, fiue Stourus minor ab Hertfordensibus. Nos autem in hac describenda pro instituti ratione, primum quæ funt ad Lep, & Tamifim memoranda, deinde que funt interius, & ad oram maritimam videamus.

Ad Ley, Saxonice Ligean qua insulas diviso alueo Waltham spargir, seder waltham oppidulum, Saxonice wealtham Crosse. i, Syluestris habitatio, quod originem non admodum vetustam repetit. Consenescente enim Saxonum imperio, Touius quidam opibus, & authoritate pollens, &, vt in prinata loci historiola legitur, Stallerus. i. vexillifer Regis, propeer abundantiam ferarum fylueffrium primus fundanis de 66, viris instituir. Illo defuncto, Athelstanus filius fortunarum suarum statim naufragium fecit, Edwardusque Confessor Haraldo Comitis Godwini filio hanc villam donauit, & protinus monasterium excitatum est, quod Haraldi illius & opus, & tumulus. Cum enim ad Regium fastigium hominum errore, & sua ambitione

Durolitum Leiton. obrepfiffet, hoc in S. Crucis honorem posuit, in hoc vota pro victoria contra Normannos concepit, & statim ab illis occisus, à matre quæ infimis precibus à victore corpus impetraucrat in hoc tumulatus. Inferius Britannico tempore DVROLITVM floruit, que antique appellationis nota retenta, Leiton hodie dicitur , id eft, oppidum ad Lep, vti Durolium Britannice flumen Ley denotat : viculus est hodie sparsim habitatus, ad v.à Londino lapidem, pro quo xv.in Antoninum librariorum incuria irrepfit. Hic fluminis traiectum olim fuiffe locus vicinus Dulofozo dictus,id eft, vadum antiquum fidem facit, antequam fluuius ad Stret= ford pontibus conjungeretur, vbi diuortijs factis tripartitus fertur, & amænissime viridantia prata circumluit, in quibus monasterioli reliquias vidimus, quod Guil. Montfichet magni inter Normannos nominis anno 1140, conftruxit, ftatimq; Ley in vnum fe recolligens, in Tamifim placide exoneratur, vnde Lepmouth locus appellatur.

Berking.
Tilbury.

Tamifis verò, qui iam in immensum auctus, multarum aquarum agmina hac fecum rapit, folummodò quæ meminiffe conucnit, Berking habet, Bedæ Berecing, facris virginibus ab Erkenwaldo Londinensi Episcopo sacratum, inde Cilbury, Beda Cilaburge, quæ ex pauculis casis constat, antiquitus tamen Ceadæ Episcopi sedes erat, cum circa annum salutis 63 0. Orientales Saxones per Baptismum in Christi ecclesiam insereret. Posteà reciprocanti aqua Convennon infulam nunc Cannay (de qua Prol. & nos alibi meminerimus) à continente abscindit, cui ordine adfident, primum Beamfleot, foffatis altis & Spatios,vt inquit Florilegus, ab Hasteneio Dano munitum. Inde Bableigh quondam Thomæ Woodstochij castrum, ruinis iam deformatum, & demum Legh oppidulum elegans, strenuisque nautis refertissimum. Sub quo ripis paulatim verinque deficientibus in Oceanum Tamifis vasto oftio euoluitur. Quod Prolemæus TAMBSAE, & corrupte in aliis exemplaribus, I AMESAE aftuarium, nos vulgo The Temes mouth appellamus.

In mediterraneis verò (nec est cur Bumfozd forum suarium, hognechurch quod Cornum monasterium olim dictum, hauering antiquum regis secessum, ab annulo

quem

quem peregrinus Edwardo Confessori tradidit denominatum: Beentwood, & Engerstone quondam Ingheaston publicis diuerforijs nota commemorem) ad x v 1. Italicum milliare à Durolito locat Antoninus CAESAROMAGYM Cafaromagne. i. Cefaris vrbs, vt Drusomagus Drusi vrbs censetur, quamin Cæfaris Augusti honorem constructam iudico, cum,vt habet Suctonius, Reges amici, atque socy singuli in suo quifq, regno, Casareas vrbes in honorem Augusti condiderint. Hanc à Saxonibus Sceobynyz dictam credo, de qua Marianus, Dani, à Beamfleor fugati, vrbem que lingua Anglorum Eccobyzig in Eastfaxonia sitam adeunt, firmamque sibi munitionem ibi conffituerunt. Nunc verò & illo etiam nomine truncato, 2Burgh= Burghfted. fted, & Burfted contracte vocatur, id eft, Burgi locus, quo Germanico nomine plurima loca vetustiora infigniciunt maiores, hodiéque tantum rusticorum viculus est iuxta Billiricay forum satis frequens. Nec hoc solummodò nomen cum distantia à Durolito opinionem confirmat meam, sed etiam quòd ad x 1 1. inde milliare C ANNONIV M Cannonium, posuit idem Antoninus, quo situ superest Cannonden vi- Cannonden. cus, nomine, vt vides, vix immutato. Haud scio an à fraxinis Britannice denominatum fuerit, Onnen enim illis fraxinum fignificat, & ager eft fraxinis fæcundus, nec no a thoown. id eft, fraxinorum mons proximus eft, olim prælio funesto nobilis, quo cum Edmundus cognomento Ferreum latus, Danos inicio prospera pugna contudisset, mox versa fortuna, proditione Eadrici ita fuit à Danis profligatus, ve plurimos Angliæ proceres desiderarit. In cuius prælij memoriam Canutum Danum posteà templum eò loci posuisse legimus, cum vbicunque pugnasset, pænitentia ob effusum sanguinem commotus ædiculas erigeret. Nec ab his Ba= Ralegh. leath multum abest, oppidulum non inelegans qui suum Baronem Swanum de Esfexia Edwardi Confessoris tempore habuit, cuius è filio nepos erat Henricus ille de Essexia qui iure hereditario regis signifer, quòd in velitatione contra Wallos animum, & fignum fimul abiecerat, proditionis infimulatus, fingulari certamine victus, & in claustru contrusus, amplissimo patrimonio Regis Henrici 11. fiscu adauxit.

Hinc in ortum proiecta terra gramine lætissima, & re pecuaria diues, insulam olim fouienesse, auo nectente, si- Foulnesse.

894

TRINOBANTES.

Dengye Hundred. bi adiunxit. Inde ad Septentriones retracta paulatim littora duo infinuantis Oceani accessis admittunt, hunc Crouch, alterum Blackewater accola vocant, inter quos intersidet Centuria Dengy, quondam Dauncing, vbi casearijs operibus omnia feruent, virique muliebri officio oues mulgent, vnde Casei illi inustrata magnitudinis conficiuntur, qui non modò per Angliam, sed etiam per exteras regiones ad saturandos agresses. 80 opisices distrabun-

Essex cheese. ras regiones ad saturandos agrestes, & opisices distrahuntur. Hanc Centuriam Edwardus Confessor Randolpho Peperkinge concessit Charta breui, quam apponam, vi nos qui omnes iuris apices excutimus, videamus quam candida,& aperta illa ætas suerit. Sic verò illa se habet ex Scac-

cario.

Tche Edwarde kina haue peouen of my fozeft the keping Of the hundred of Chelmer and Dawneing To Kandolf Deperking and to his kinling With harte, and hinde, doe, and bokke, Bare, and fore, catt, and broke, Wildefoule with his flocke, Partrich, felaunte hen, and felaunt cob; with greene and wilde ftob and flokk. To kepen and to peomen by all her might, Woth by day, and cke by night. And hounds for to holde God, fwift, and bolde: four grehoundes, and Graches. -for hare and for and wilde cattes. And therefore ich made him my boke. wittenes the Bishop Wolfton. Ind boke plerned many on, And Swepne of Effer our brother, Ind teken him many other, And our fleward Howelin Chat belought me for him.

Hæc candida erat illius ætatis fides & fimplicitas, quæ pauculis lineis & pauculis crucibus aureis omnia fidei firmamenta posuerunt. Ante Normannorum enim ingressum, vti apud Ingulphum legitur, Chirographa sirma erant, cum crucibus

aurens

O

r-

ti

48

-

aureis, alisque fignaculis : fed Normanni cum cerea impressione per Sigilla apud uniuscuiusque speciale sigillum sub insitulatione trium vel quatuor Anglos primum in v/s. testium conficere Chirographa instituerunt. In Blackwater finum, quem Borealem huius Centuriæ latus claudere dixi, & optimis oftreis scater, que Wallfleot vocamus, confluunt duo flumina quæ magnam agri partem alluunt, Chel= mer & frohwell. Chelmer per Dunmow Fitzwalterorum ex Clarensi familia olim sedem prolabitur, non procul Plessy. à Plaiss Gallice sic dicta à placendo, quondam Estre, quæ Constabulariorum Angliæ vltimis Saxonum annis, & posteà (vt liber Eliensis testatur) habitatio. Ad quam duo magnæ authoritatis Principes, Thomas Woodstochius Dux Glocestriæ, Comésque Essexiæ, & Joannes Hollandius Comes Huntingdonia, cum inter abruptam contumaciam, & deforme obsequium modum tenere non potuerint, fata complérunt. Ille enim ob præcipitem contumaciam inopinatò Caletum abreptus & strangulatus: hic ab Henrico I III. ob feditionem hoc ipfo loco fecuri percusfus, vt iphus Woodstochij manibus pænas dedisse videatur, cuius interitus author habebatur. Inde Chelmerus Cijel= Chenfford. merford vulgo Chensford petit amplum fatis oppidum, iampridem monafteriolo à M. Rege Scotorum conftructo celebre, nunc tantum Affifis, sic vocant for a in quibus cauffæ totius agri bis quotannis coram Iudicibus ventilantur, insigne.

Froffwell fine Blackwater, qui longo decursu cum nihil viderit præter Cogshall a Stephano Rege Cluniacensibus positum, & Dwittam ab Edwardo Seniore rege an. 9 1 4. ædificatam, Chelmerum obuium habet, qui primum folidus, statim insula amnica divisus vetustam illam Romanorum Coloniam CAMALODVNVM quæ hoc littus illu- camalodumum ffrauit, salutat, CAMVDOLANVM Ptolemæo perperam, Maldon. Antonino CAMOLVDVNVM dicitur: fed Camalodunum genuium esse nomen, Plinius, Dio, & marmor antiquum persuadent. In hac vrbe indaganda, Deus bone, quam lusciosi fuerint nostrates, cum se suo nomine proderet, & cæcutientibus illis se perspicue exhiberet, nubémq; submoueret. Plurimi in occidentali Infulæ parte peruestigarunt, vti optimus ille qui Antiquitatis Solem in manibus gestare sibi

videba-

videbatur, alij in vltima Scotia, alij Colchefter in Lelandi verba iurati, effe affirmârut, cum nomine vix mutilato pro Camaladuno hodie Maloon dicatur, Saxonice Malooune, & Mealoune, maxima dictionis parte etiamnum integra, & superstite. Nec hoc solummond expressum nominis vestigiù persuasit; verum etiam distantia à Mona apud Plinium, 2 Caponio apud Antoninum, & ipfe fitus probationem prestant vel apertissimam. Cynobellini hanc fuisse Regiam scripfit Dio, cuius creos nummos Tasc CvnoB inscriptos cu figura equestri in auersa vidimus. Præfuit ille, imperante Tiberio, huic orientali Infule parti, trefq; fulcepiffe filios videtur, Admimum, Togodumnum, & Catacratum. Admimus à patre pulsus, & à Caio Caligula receptus cum ille ridicula ista expeditione in Batauiam venit, vt sui terror inde Britanniam afflaret: Togodumnum verò, & Catacratum iusto prælio devicit, & interfecit Aulus Plautius, & de Catacrato, vt dixi, ouans triumphauit. Hic ille Plautius est, qui, C. Berico exule Britanno suasore, (nunquam non suggerétibus se belli causis,) primus post Iul. Casarem Britanniam sub Claudio tentauit, quem Claudius ipse statim transmissis legionibus, cum omni Imperij mole, & elephantis, (quorum offa inuenta fucum quam plurimis fecerunt) subsequutus est: primumo; transmisso Tarnis, Britannos qui in ripa aduenientem exceperunt, fignis collatis, fugauit, facilég; hanc Regiam Camalodunum cœpit. Ob qua BRITANNICI nomine filio imposito, sepiúsque ipse Imperator salutatus (contra Romanorum institutum, neque enim sæpiùs quam semel licebat vno de bello id nomen assumere) sexto quam prosectus erat mense, Romam redijt. Tantum erat vel tantulam Britanniæ partem debellåsse, vt hinc Claudio annuos ludos, arcus triumphales, & in vrbe, & Gessoriaci Gallie, splendidissimumg; triumphum decreuerit Senatus, ad cuius spectaculum etiam provinciarum prefidibus, & quibusdam exulibus in vrbem commeare permisfum, Naualis corona fastigio Palatinæ Domus, quasi Britannici maris domiti infigne, fixa, Coronas aureas contulerint prouincia, Gallia Comata vnam 1x. pondo, Hispania citerior altera vn. pondo. Per gradus in Capitolio genibus adscendit, leuantibus eum vtring; generis. Deinde ludos

triumpha-

Vide Verolamiŭ pro Tasc.

Cynobellinus.

Claudius in Britannia.

Claudy de Britannis triumphus. Suetonius.

Plinius.
Dio. lib. 60.

triumphales edidit, accepta ad id Consulis potestate. Hi ludi in duobus simul theatris exhibiti sunt, ac sæpiùs ipso à spectaculis digresso, alij ea curarunt equorum certamina tot promisit, quot dies illi admitterent, plura tamen quam decem non suere; nam inter equorum cursum vrsæ cædebantur, athletæ certabant, pueri ex Asia euocati pyrrhicam saltabant. Plurimis etiam ob hanc victoria ornamenta triumphalia congessit, Licinio Crasso Frugi equo phalerato, & veste palmata ipsum triumphantem sequi permisit, Posidio Spadoni hastam puram. C. Gauio torques, armillas, phaleras, coronámo; auream, vt in antiquo marmore Taurini videre est, quod sic inscribitur.

C. GAVIO. L. F.
STEL. SILVANO
PRIMIPILARI LEG. VIII. AVG.
TRIBVNO COH. II. VIGILVM.
TRIBVNO COH. XIII. VRBAN.
TRIBVNO COH. XII. PRÆTOR.
DONIS DONATO A DIVO CLAVDIO
BELLO BRITANNICO,
TORQVIBVS, ARMILLIS, PHALERIS,
CORONA AVREA,
PATRONO COLON.

Nec minùs ingenij monimentis celebris suit hæe Claudij victoria. Doctissimi, sed incerti Poete hac de re carmen, eruditissimus Iosephus Scaliger in suis Catalectis è situ vindicauit, quod cùm non passim occurrat, subtexere non pigebit, est enim quantiuis pretij carmen.

Ausonys nunquam tellus violata triumphis
Icta tuo, Casar, fulmine procubuit.
Oceanus g, tuas vitra se* respicit aras,
Qui sinis mundo est, * non erit imperio.
Victa prius nulli, iamiam spectata triumpho
Illibata tuos gens iacet in titulos.
Fabula visa diu, medióg, recondita ponto
Libera victori iam modo colla dedit.

137 9

Antonius Dol-Rio, alias legie alicubi, igitur varias lettiones adposui. *prospicie. *nunc eyu.

Eufrates

TRINOBANTES.

Euphrates Ortus, Rhenne incluferat Arctos, Oceanus medium venit in imperium. Libera non hostem, non passa Britannia Regem, Eternum nostro qua procul orbe iacet. Fælix aduersis, er sorte oppressa secunda, Communis nobis, & tibi, Cafar, erit. Vltima cingebat Tibris tua, Romule, regna: Hic tibi finis erat, religiose Numa. Et tua, Dine, tuum sacrata potentia cœlo Extremum citra constitit Oceanum. At nunc Oceanus geminos interluit orbes. Pars est imperiy, terminus ante fuit. Mars pater, o nostra gentis tutela, Quirine, Et magno positus Casar vierg, Polo. Cernitis ignotos Latia sub lege Britannos, Sol citra nostrum flectitur imperium. Vltima cesserunt adoperto claustra Profundo. Et iam Romano* cingimur Oceano. Opponis frustra rapidum Germania Rhenum, Euphrates prodest nil tibi, Parthe fugax. Oceanus iam terga dedit, nec peruius vlli, Casareos fasces, imperiuma, tulit. Illa procul nostro semota, excluság, cælo, Alluitur nostra victa Britannis aqua, *Semota.& vasto difuncta Britannia ponto, Cintiag inaccessis horrida littoribus: Quampater inuictis Nereus vallauerat vindis, Quam fallax estu circuit Oceanus. Brumalem sortita* plagam : qua frigida semper Prafulget stellis Arttos inocciduis. Confecting tuo denicta Britannia, Cafar,

Subdidit insueto colla premenda ingo.

Apice,

*Semote

"cinzitur

*polum

Aspice, confundit populos imperuia tellus, Conjunction est, quod adbuc orbis, & orbis erat.

Et in Octavia cecinit Seneca de Claudio:

cuig Britanni

Terga dedere, ducibus nostris Ante ignoti, iurifq, sui.

Et ibidem quòd Tamisim transmiserat.

En qui ora Tamisis primus posuit iugum.

Sic enim Phæbus noster iustus Lipsius legit, non Tanais, vt in vulgatis, nihil enim Claudio cum Tanai. Camaloduno fic in Romanorum porestatem redacta, Coloniam ibi valida veteranorum manu constituir Claudius, nummíque in rei memoria signati cum inscriptione Col. CAMALODVN. & ob veteranos legionis XIIII, Geminæ Martiæ Victricis, loduni. quos Tacitus Britanniæ domitores vocat, in eam deductos COLONIA VICTRICENSIS in antiqua Infcriptione appellatur, sed eccam.

CN. MVNATIVS. M. F. PAL. AVRELIVS. BASSVS PROC. AVG.

PRÆF. FABR. PRÆF. COH. III. SA-GITTARIORVM, PRÆF. COH. ITE-RVM II, ASTVRVM, CENSITOR CI-VIVM ROMANORVM COLONIÆ VICTRICENSIS QVÆ EST IN BRI-TANNIA CAMALODVNI, &c.

Constitutum etiam hîc eo tempore Diuo Claudio templum, Aram aterna dominationis vocat Tacitus, cuius in suo Ara, & Tem-Ludo meminit Seneca. Parum est, inquit, quod templum in plum Claudy. Britannia Claudius habet, quod nunc barbari colunt, & tanquam Deum orant, Delecti sunt etiam in eius honorem sacerdores, sodales nimirum Augustales, qui religionis specie Britannorum fortunas effundebant. Sed post decem annos versa fortuna, concidit hec Colonia. Cum enim veterani in hos captiuos agros in subsidium contra rebelles, & imbuendis socijs ad officia legum deducti, impotentius in misellum populum sæuirent, extincta belloru incendia maiore flam-

TRINOBANTES.
ma erupêrunt, Britanni, Bunduica, quæ & Boadicia, duce,

80000. habet Dio.

Prodigia.

Coloniam hanc impetu diripuerunt & incenderunt, templum in quo se miles conglobauerat, biduò expugnarunt, Legionem Nonam in auxilium aduentantem fuderunt, & vt semel dicam, septuaginta cinium, & sociorum millia occiderunt. Hanc stragem varia prodigia prædixerunt. Vi-Aoriæ simulachrum in hac vrbe retrò conuersum, & delapfum, in curia externi fremitus auditi, vlulatibus infonuit theatrum, ædes sub Tamisis aqua visæ, cruentóg; aspectu inundauit subiectum æftuarium, quod nunc (nescio an ob illam caussam) Blackwater vocamus, id est, aqua nigra, vti Ptol. I D V M A N V M dixit, quo etiam nigredinis significatio fubest, Y du enim nigrum Britannis sonat. E fauillis tamen excitarunt Romani, eius enim meminit multos post annos Antoninus. Saxonico tamen imperio vix memoratur, tantum Edwardum Alfredi filium Mealdunam Danica rabie couullam instauraffe, castroq; firmaffe tradidit Marianus: Hodie verò populi frequentia, & sua magnitudine inter primaria Esfexie oppida merito censetur, Burgusque de Maldon, à Iurisperitis nostris nominatur. Statio satis commoda, incolis pro magnitudine satis frequens, quæ vna tantum est platea mille plus minus passus in longitudine protenta.

Ad Anfam.

914

Coloniarum termini.

Sex mill. interuallo à Camaloduno statuit Antoninus locum, quem A D A N S A M dixit. Suspicatus sum hunc aliquem fuisse Coloniæ Camaloduni terminum, qui Ansæ similitudinem referret. Legeram enim apud Siculum Flaccum, Agri Colonis adiacentes varys terminis definiebantur, in limitibus constituti erant pro terminis res alia, atque alia, alibi Hermula, alibi feria, alibi famla, alibi Rhombi, & alibi fecundum Vitalem, or Arcadin, termini erant Lagenares, velorculares, id eff,lagena & orcula. Cur igitur non & Ansa pro termino?cum Ad Ansam, no Ansa suo more dixerit Antoninus. Verum enimuerò cum Radulphus Niger author satis antiquus qui latet in Bibliotheca Ioannis Stowai Londinensis Chronographi studiolissimi, scribat Ceadam Episcopum baptifaffe Orientales Saxones iuxta Maldoniam incinitate Ithancelter, quam postea in Ponto fl. submersam suisse innuit: (fauete linguis) fihanc Ithancelter, ipfiffimam effe Ad Anfam dixero: Y, etenim ad locum Britannice sonat, cur igitur non Yihan

Ithancester.

con-

Se

t

i

(

r

3

1

(

f

1

1

contracte pro Ad Ansam? Locum autem digito signare non poffum, fluuiolum tamen quem frothwell dicunt, Pante priùs dictum fuffe minime dubito, cum alter ex eius fontibus Dantiwel, (ve vir doctiffimus facraru literarum, & antiquicatis cognitione præstans Guilielmus Harrisonus observauit)hodie nuncupetur. Sunt tamé qui existimant 1= thancaster extremo in Centuria de Dengie promontorio impositum fuiffe, vbi hodie & Deters opon the wall, i.ad aggerem, Aggeribus enim per hoc littus vix agros contra Oceanum irruentem tuentur agricolæ. Cæterum vbicunque loci fuerit, ad priorem sententiam de verbi notione me refero. Nimirum Ad Anfam vel terminale fignum fuiffe, vel diversorium aliquod ad viam sub eiusmodi intersignio. Nec alia quam figna terminalia, vel diuerforia erant que eadem loquendi formula Romano faculo, Ad Columnam, Ad Fines, Ad wes Tabernas, Ad Rotam, Ad septem fratres, Ad Aquilamminorem, Ad Herculem, &c. nominabantur : & proinde hæc accuratius quærere nihil aliud effet, quam ventos venari.

Hincreducta littora mare magno & amænissimo sinu accipiunt, qui optimorum illorum oftreorum feracissimus, Offrea. quæ nos mailfleot vocamus. Et ne littora nostra sua gloria fraudentur, hæc illa effe existimamus littora, quæ, vt innuit Plinius, Romanis culinis feruiebant, cum Britannicis oftreis tertium à Cizicinis locum tribuat Mutianus his suis ipsius verbis. Cyzicena maiora Lucrinis, suaniora Britannicis. Nec alia ab his offrea effe puto, quæ mira Aufonius vocauit, in

hoc ad Paulum verficulo:

ce,

m-

nt,

&

C-

7i-

P-

lit

tu

il-

ti

io

n

n.

r,

ic

s:

i-

n,

1-

ft

IS

1-

-

<u>.</u>

-

. d

t

1

3

Mira Caledonius nonnunquam detegit astus.

In hunc finum preter alia, Colne flu fe immittit, cum beds ningham vulgo Beningham elegans Comitum Oxoniæ castrum, Carles Coine, corum sepultura nobilem, & Co-LONIAM, cuius meminit Antoninus, quam & aliam esse à Colonia Camaloduno facit, præterfluxerit. An à Colonia Colonia. hue deducta, vel à Colno flumine nomen fir factif, Phœbus Colchesten dixerit: à flumine malim ego, cum viderim oppidula plura illi impolita, Colne dici, ve Garles Colne, makes Colne, Coine Eugane, Whites Coine, &c. Hanc Britanni Caer Colin, Saxones Colecear Ten, nos Colchefter vocamus. Vrbs

1105

TRINOBANTES.

Vrbs est elegans, frequens, & amæna, collis supercilio ab occasu in ortum porrecta, muris incineta, Ecclesis quindecem exornata, præter amplum illud templum quod Diuo Ioanni Eudo Dapifer Henrici 11. consecrauit, nunc in zdes prinatas conuersum. In media vrbe castrum eminet vetustate collapsurum, quod Edwardum Alfredi filium excitaffe scribunt historici, cum Colocestriam bellis deformatam repararet. Floruisse verò hanc vrbem vel maximè Romanis temporibus infinita vis antiquorum nummoru quotidiè cruta planissimè docet : in nullos tamen Gallieno antiquiores incidimus, erant enim Tetricorum, Victorinorum Posthumi, C. Carausii, Constantini, & qui subsequuti sunt, Imperatorum, Ciues Fl. Iuliam Helenam Constantini Magni matrem suam alumnam fuisse afferunt ex Coelo rege naram: & in memoriam crucis ab illa repertæ, crucem nodosam inter quatuor coronas interpositam publico in clypeo gerunt. Vnde de illa, & hac vrbe Nechamus noster, etsi Apolline minus fauente:

Helena Conftantini M. mater.

> Effulsit sydus vita, Colocestria lumen, Septem climatibus lux radiosa dedit. Sydus erat Constantinus, decus imperiale, Seruit huic slexo poplite Roma potens.

Verum vti Coelum Regem ex vrbis nomine scripturientium credulitas effinxit, ita ex sanctissimis ecclesia parribus illam stabulariam fuisse constat, & Drepani in Bithinia natam Nicephorus Calistus disertè prodidit. Mulier tamen fuit sanctissimis moribus, & infracta animi constantia in religione Christiana propaganda, vnde in antiquis inscriptionibus PIISSIMA, & VENERABILIS AVGVSTA, paffim nominatur. Sub hoc, vbi Colnus flu, mari immiscerur, S. Ofithæ extat oppidulu, cuius antiquum nomen Chit aboleuit regia illa virgo Ofitha, que tota Deo defixa. a Danicis piratis ibi confossa, Diuz honores apud maiores obtinuit. Hinc vaste proiectum littus ad Delle promontorium, Saxonice Caoulphernery protuberat. Quid hoc in loco repertum fuit, habe ex verbis & fide Radulphi de Coggeshal, qui ante annos 350. scripsit. Temporibus Regis Richardi in listore maris in villa que vocatur Coulfinelle inuenti suns duo

S.Ofithe.

Neffe.

duo dentes cuiufdam Gigantis tanta magnitudinis, vt ducenti dentes quos nunc habent homines, ex his fecari poffens. Hos apud Con= Mall & vidimus, & admirando contrectauimus. Et nescio quid aliud Giganteum primis Diuz nostra Elizabetha annis à nobili R. Candisho iuxta hunc locum effosium, Nec diffitebor ego quin fuerint homines qui ob molis magnitudi- Gizantes nem, & roboris firmitatem, miraculo erant; quos Deus,vt habet B. Augustinus, extitisse voluit, vt doceret tam pulchritudinem corporum, quam staturæ magnitudinem in bonis non esse numeranda, cum non minus pijs, quam im-

Effer.

pijs sint communia.

ab

e-

10

2-

c-

1-

2-

0-

)-

7-

m

t,

a --

ge

0-

y -

G

i-

15

1-

n

in

)-[-

S.

5.

i-

i-

n,

0 -

28

40

Ab hoc promontorio paulatim reflectitur littus, ad Stouri oftium, anno 884. nauali bello inter Anglos & Danos memorandum, vbi nunc Barewich tutiffima ftatio, vnde & Harewich. nomen: nam hapepic Saxonice ftationem vel sinum vbi exercitus agit, denotat. Ifte Stourus est qui Esfexiam & Suffolciam pro limite intermeat, & ab hac parte præter opimos agros nihil alluit : Sed non procul ab eius fonte, quà hæc regio Cantabrigienses spectat, Barklow tribus tumu- Barklow. lis aggestis notum oftendit, cuiusmodi defunctis militibus. quorum reliquiz non faciles erant repertu, extruxit antiquitas. Verum cum quartus ex his iampridem defoderetur, Tumuli anitria, ve accepimus, è saxo sepulchra, & in illis confracta ho. 9mi. minum offa sunt inuenta. Walden à croco denominatum Walden. Saffron Walden, emporium paulo est inferius inter agros blandiffimo croco ridentes, præclarum olim Magnauillanorum castello, quod nunc disparuit, & monasteriolo adiacenti,in quo Magnavillani fundatores sepulti, nunc 3 ud= lep end loco nomen est, à T. Audlæo Angliæ Cancellario. qui monasterium in suam habitationem commutauit. Sed his multo vetustior vrbecula erat, prope 3 calbune in ipso agri termino, quam nunc ab antiquo Burgo, Burrow bank Burrow rustici vocitant, vbi intermortui oppidi solummodò super, banke. funt vestigia, & ipsorum mænium expressus tractus. VIL-IAM tamen FAVSTINI fuille, quam Antoninus in hoc tractu locar, non dixero, & quanquam

Ingrata lati spatia detinet campi, Et rure vero, barbaróque latatur.

Non

Crocum.

Guil Harrison. Non tamen aufim vel somniare hanc esse illam Fausini villam, quæ istis & alijs versibus à lepidissimo Martiale inter Epigrammata depingitur. Croco stiuo hic, vt dixi, agri circumquaque sunt blandissimi, me sile enim Iulio, tertio quoque anno, cùm bulbi suerint eruti, & post viginti dies, ingestà glebà reconditi, sub sinem Septembris slorem cyaneum sundunt, è cuius medio tria slammea stamina croci, (Chines nos vocamus) dependent, quæ benè manè ante solis exortum decerpuntur, & è slore extracta, lento igne siccantur. Tantús; est prouentus, vt è singulis iugeribus octoginta, yel centum plùs minùs croci, dum humidum est, pondo colligantur, quæ siccata ad viginti pondo consiciunt. Quódq; magis mireris, solum quod tres continuos annos crocum protulit, hordeum sine stercoratione annos octodecem affatim profundet, denuóque crocum non recusabit.

Comites Ef-

A Normannorum aduentu Effexia hac Comites habuit Galfredum de Magnanilla, vulgo Mandenill, Galfredum eius filium, & Guilielmum Galfredifferem, à quo per filiam ad Galfridum Filium Petri descendir, cuius duo filij, Galfredus & Guilielmus, asciro fibi Magnauillanoru nomine, hoc honore vii funt. Illis the prole defunctis subrogatus est Humfredus de Bohun Herefordiæ Comes, & Angliæ Conestabu. larius, qui corum fororem in vxorem duxerat. Ex huius posteris sex Comites successerunt, vltimique filia Ælconora Thomæ de Woodstochio Duci Glocestriæ in vxorem cum Effexiæ titulo data, Annam vnicam filiam genuit, quæ in fecundum maritum Guilielmum Bourchierum accepit, cui Henricum Effexiæ Comitem peperit, qui & alterum Henricum è filio nepotem successorem habuit, cuius sola itidem fflia Anna Guilielmum Parrum cui nupserat, codem honore auxit, cum interea paruo tempore Thomas Cromwellus ex alia familia illam personam inauspicato gessisset. Demum verò Parro fine liberis defuncto, Gualterus D'Eureux Vicegomes Herefordiz iure hareditario atauz Cecilia Bourchierz, qua Henrici Bourchieri foror erat, & Diua Elizabethæ gratia hunc auitum Effexiæ titulum accipit, filiúmque Robertum reliquit, qui paternis laudibus egregiè fuccrescit.

Compusamur in hac regione Parochiales Ecclesia 415.

ICENL

7.

T

-

n 25

r.

1,

1-

15 n

it

15 d

15

)-

1-

1-

)-12

m

in

ui

1m

0-

115

C-

X

æ E-

i-

iè

L

EGIONEM Trinobantibus proximam que posteà Eastanglia dicta, & Suffolciam, Norfolciam , Cantabrigiensémque agrum, cum Huntingdoniensi complectiour, occuparunt olim I CENI, Calibi perperam TIGENI, Prolemao corruptius SIME-

NI: quos etiam confusa vocabulo CENIMAG-NOS, apud Cafarem fuisse dictos iampridem existimani, & ut it a existimarem, fecit ipsa arctissima affinitas, que inter hac nomina I CENI, & CENIM A-G N I intercedit, fecit Taciti & Cafaris confensus.llle enim Cenimagnos se Romanis dedidisse scribit, quod item Icenos fecisse bis verbis memorat Tacitus: Volentes amicitiam nostram accesserunt; sed quod maximum est in libro MS pro CENIMA G-NI, CENI AGNI diviso vocabulo concipitur, pro quibus finon audaculus viderer, I CENI, REG-N 1 Substituerim ego. Nec alicubi certe Cenimagnos in Britannia comperias, si à Regnis & Icenie dinersi fuerint. Ceterum Iceni nominis boc in tractureliqua funt vestigia plurima, vt Ikensworth, Ikenthorpe, Ichenild Akborrow, Iken, Ikining, Ichlinham, Cike, ftreat. dre. Consularifq; illa via, que bine duxit, superioris saeuli Chronographis Ichenilostreat, quasi Icenorum strata, passim nominatur. Que nominio sit ratio, ita me veritas amet, vt coniectare non aufim, nisi quis à cuneata regionis forma deducat, & in modum (unei Oceano incumbere dicat. Cuneum enim suo idio-

mate

mate Iken vocant Britanni, eodem enim nomine locus in Wallia ad Lhintegid lacum, Lhan-yken, ab illa forma dicitur, & eodem sensu regiuncula in Hispania S P H E N, i. cuneus, vt author est Strabo, vocatur, que minus tamen quam hac nostra ad cunei similitudinem accedere videtur. Genshac erat, vt inquit Tacitus, valida, & postquam se Romanorum in fidem permififfet , ad Claudy tempora pralys non concussa. Tunc enim cum Ostorius Proprator flumina castris communiret, & Britannis arma detraheret, cotractis copis se opposuerunt: sedperrupto à Romanis aggere quo se obsepserant, non sine clade magna denicti. Qua pugna multa fanè, & clara facinora fecêre, & M. Ostorius legati films servati ciuis decus mernit. Hoc bello sic sopito, vix X I I I . agebatur annus, cum noua bellorum tempestas his initius exorta? Prasutagus Rex Icenorum, vt calamitatem à sua gente, vel suis prinatis incommodis redimeret, Neronem Imperatorem haredem scripsit, tali obseguio for Tacitus pro me paucula loquatur) ratus regnum, & domum suam procul iniuria fore, quod contra vertit; adeo ve regnum, per Centuriones, domus per sernos velut capta, vastarentur. Iam primum vxor Boadicia, que etiam Bunduica dicitur, verberibus affecta, & filia stupro violata sunt. Pracipui quique Icenorum, quasi cunctaregionem muneri accepissent, austis bonis exuebantur, & propinqui regis inter mancipia habebantur. Qua contumelia, & metu oramorum (quando in formam provincia cefferant) arma rapiunt, commotis ad rebellionem Trinobantibus, & qui aly nondum servitio assuefacti, resumere libertatem occultis coniurationibus conspirant, acerrimo in

Prafutagus.

Boadicia.

e

١,

n

,

ei.

2-

n

a

t,

is

ó

t.

m

2

el

2-

i-

0-

t:

r-

or

45

ue

rt,

er

7-

24

4

a-

in

6-

veteranos odio incensi. Hinc funestissimum bellum ex- Seneca in Briarsit, cui faces addidit Seneca auaritia, qui sub id tempus quadringeties sestertium, (trecenta scilicet millia librarum nostratium) maximis v suris cumulatum acerbius exigebat. Hoc bello, ut Summatim dicam, Boadicia, quam Lexnam dolosam vocat Gildas, Prasutagi vxor octoginta millia Romanorum & Sociorum occidione occidit, Camalodunum Coloniam, & Verulamium municipium excidit. Legionem I x. fudit, Catum Decianum procuratorem fugaut, sed tandem insto pralio à Paulino Suetonio fratta, inuista animi constantia, ut Tacitus scribit , bausto veneno; ve Dio , morbo diem objet. Dio. Dum hoc bellum flagraret, scribit è Dione Xiphilinus Britannos VICTORIAM sub Andatis nomi- Andates, sine Andrastes. ne quamabbi Gracus codex Andrasté vocat, inprimis coluisse, & in eus luco summa cu immanitate captwos immolesse, quod tamen hodie nomen pro Victoria no agnoscunt Britanni, nec ego quid velit, video, nisivt Latini Victoria à Vincendo, Sabini Vacuna ab enacuando, & Graci Nielw Scrote un einer, i.non cedendo naminarint, sic Britanni Anthaith ab euertendo appellarint; bos enim nomine exitiabilis enersio illis significatur. Sed bec obiter & per transenna lam inde altum est de Icenis apud authores silentin, nec quicquam legendo erui potest, nisi quod Romani pracipite iam corum imperio,nouum magistratum ora maritima per has, & alias regiones ad Saxonum depradationes cohibendas prafecerunt, quem Comitem littoris Saxonici per Britanniam vocarunt, vt iam ante diximus, aus sil Gim autem Saxones sam suam in bacinsula Heptarebiam confirmassent, in Orientalium Anglorum V 2 regnum

Eastangle.

Vffkines.

Radulphu Estanglia Prases. regnum cessit hac provincia, quam ab Orientali situ sua lingua Eartangle-nic dixerunt, id est, Orientalis Anglia regnum, V ffamque primum regem habuit, unde Uffkines successores din dicti, qui nunc Merciorum, nunc Cantianorum regum beneficiary fuisse videntur. Quorum soboles cum in Edmundo sancto defecisset, Dani regionem peruaserunt, & miserum in modum annos plus minus quinquaginta omni bellorum calamitate dilaniarunt, donec Edwardus fenior, illis debellatis, suo Occidentalium Saxonum imperio tandem adiunxerit. Deinceps verò suos Prasides habuit, quem honorem primis Normannorum temporibus gessit Radulphus quidam è Britannia Armorica oriundus, homo infido ingenio, qui dum nuptias magno apparatu celebrauit, nefaria opprimendi Guilielmi Normanni consilia cum multis iniuit, sed frustra silentium & sides inter tot conscios sperabatur, indicio enim facto, ille honore exutus, & proscriptus, alique securi percussi. Sed bac fusius ab historicis tractanda, nunc ipsa loca, quod est nostri instituti adeamus. Cuiusmodi horum fuit regio, ecce tibi Abbo Floriacensis qui anno Christi 970. floruit, his verbis depinxit: Hac pars qua Caltangle vocatur, cum alijs tum eo nobilis habetur, quod aquis penè vndique alluitur, quum à Subsolano & Euro cingitur Oceano, ab Aquilone verò immenfarum paludum vligine, quæ exorientes propter aqualitatem terra à meditullio fermè totius Britanniæ per centum & eo amplius millia cum maximis fluminibus descendant in mare. Ab ea autem parte, qua fol vergit in occasum, tosa provincia reliquæ insulæ est continua,

continua, & ob id peruia, sed ne crebra irruptione hostium incursetur, aggere ad instar altioris muri, sossa humo præmunitur. Interiùs vbere satis gleba, admodum læta hortorum, nemorumque amænitate, gratissima ferarum venatione, insignis pascuis, pecorum & iumentorum non mediocriter fertilis. De piscosis sluminibus reticemus, cum hinc eam, vt dicum est, lingua maris allambit, inde pasudibus dilatatis stagnorum ad duo, vel tria millia spatiosorum innumerabilis multitudo prætersuit. Que pasudes præbent pluribus monachorum gregibus optatos solitariæ conuersationis sinus, quibus inclusi non indigeant solitudine heremi. Hac Abbo.

Suffolke.

0

n

è

0

n

n

ft.

a,

Vífolcia, quæ primò dicenda, Saxonicè Suò role, id est, populus Australis, ratione Norfolciæ, ab occasu habet Cantabrigienses, ab austro Stourum fluuium, qui ab Essexia diuidit, ab ortu Oceanum Germanicum, à Septentrione duos fluuiolos Duse minimum, & Waueney

qui ex eodem quasi fonte in diuersa fluentes, à Norfolcia disterminant. Regio satis ampla, solo nis ad Orientem, admodùm pingui, vipote ex argilla & marga composito, vinde latissima vbique arua, & vberrima saginando pecori past castissima vbique magno numero conficiuntur, qui in omnes Anglia partes, magno cumincolarum commodo, distrahuntur. Imò etiam in Germaniam, Galliam, & Hispaniam, vt author est Pantaleon Medicus, qui hos nostros cum Placentinis, & colore & sapore conferre non dubitauit.

Dividitur hæc politice in tres partes, quarum vna The Geldable, quod ex ea tributum exigitur: Altera Liberiai S.

V 3

Edmundi,

Ixning.

Newmarket heath.

Deuils Dike.

S.Edmunds Bury.

Villa Faustint.

Edmundi quia ad eius monasterium spectauit : Tertia Liberzas S. Etheldreda dicitur, quia ad Eliense comobiu pertinuit, cui concesserunt olim reges nostri quada territoriola cum Sacha, & Socha, ve inquit liber Elienfis, fine vlla exceptione ecclefiafisce, am fecularis invifdictionis, Verum nos Chorographice hand obeamus, & ab ortu exorfi, potiora loca perhiftremus. Quà ortum & Cancabrigienses spectar in ipso limite Trning sedet, majoris olim, quam hodie famæ. Erheldreda enim virgo regis Annæ filia in Diuas relata suis natalibus, Radulphus huius Eaftangliæ Comes, fua in Guilielm. Normannum conspiratione, & Herugus primus Episcopus Eliensis via, quam ad Elp muniuit, olim nobilitarut. Nunc verò vicinitate Noui fori, quod Mewmarket dicimus, quò certatim res venales vndig; comportantur, decrescere capit. Ab hoc longe pater ericerum Demmarket heath inde nominatum arenola, sterili, & emoriente terra, in qua fossa illa admiranda videtur;quam quafi à Diabolo ductam De= wile Dike vulgus vocat, cum certum fit illam fuiffe qua, vt innuit Abbo, contra hostiles irruptiones incolæ se præmunierunt. Sunt tamen qui produnt Canutum regem hanc magno ambitu circumduxisse, vt monachorum S.Edmundi libertatem qua vocat, includeret : historiciq; nostri, cum prælium istud narrat, quo ad hanc Edwardus senior Athelwoldum patruelem deuicit, locum ab hac foffa Edmundi foffata dixerunt. Interius enim oppidu eft S. Edmundi celeberrimű, quod Saxonico fæculo Beoenicy zucono, & Britannico, vt videtur, VILLA FAVSTINI, cuius meminit Antoninus, sic enim existimanit Talbottus vir antiquitatis benè peritus, & in hac Angliæ parte versatissimus : distantiæ etiam ratio tam ab Icianis, quam à Colonia apud Antoninum faris conuenit, vrque Villa Latinis nobilis cuiuspiam domu in fundo locaram fignificat, ira Gueono idé Anglis denotauir. Abbo enim ille Bedericiqueozo, Bederici cortis, id est villa interpretatur. Præterea Angli vim verbi in suam linguam transfudisse videanturetenim vt Faustinus Latine prosperientis sensum in se habet, ita Germanice Beberic, ve scribie literatifimus ille Hadrianus Iunius, vbi Betoricis nomen, qui apud Strabonem Melonis Sicambri filius erat, fælicitatis & fauore plenum interpretatur. Sin diversi hi fucrint

erint libenter me nescire fateor, quis ille Faustinus, & quis hic Bederieus. Faustini illius villam quam Martialis libro Epigramatum 3: depingit non fuisse certò scio. Et Berici eius fuiffe, qui è Britannia exturbatus, vt author eft Dio, Bericus Claudio imperatori bellum in Britannos mouere persuasit, si dicerem, ipse mihi neutiquam crederem. Quecunq, verò fuerit, fi Faustini villa non fit, celebris tamen memoriæ fuiffe videtur, quod Abbo Villam Regiam vocarit. Verum, cum Edmundi Christianissimi regis corpus, quem Dani exquisitis supplicijs trucidassent, huc transtulisset populus, & in eius honorem permaximam miro ligneo tabulatu ecclefiam construxisset : Edmundi Burgus vulgo & . Comundsburp.& contracte Bury dici copit, mirumque in modum floruit. Cum enim in ecclesiæ ius cessisset oppidum, Canutus, expulfis Canonicis, noui instituti monachis, & opibus refersit, nouóg; opere instaurauit. Posteà Herueus è Normannico genere Abbas oppidum muro cinxit, Pontificésque Rom. maximis immunitatibus dotarunt, & inter alia concesserunt, Venulli Episcopo locus ille subderetur in aliquo, in legitimis Malmesbu-Archiepifeopi nutum fectares. Quod adhuc observatur. lamq; renfis, monachi diuitijs circumfluentes nouum magnifica structura templum erexerunt, quod nunc suis quasi ruderibus sepultum iacet, & indies nouis ædificijs auxerunt, dúmque Edwardo primo regnante, sacelli noui fundamenta poncrent. Inmenti funt (vt inquit Euersdenus huius loci monachus) muri vereris cuinfam ecclesia rotunda ita constructa, quod altare quasi in medio fuerit, & credimus (inquit)illam fuisse, qua ad opus S. Edmunds primo fuis constructa. Quale verò fichoc oppidum, & quantum fuerit monasterium, audi, qui vidit, Lelandum Sol non vidit vrbem fin elegantiorem, fic molli delicara pendet inclino, & rimilus ad oriensem defluit : aus comobium illufrius, fine quis dotationem, fen amplicudinem, aut magnificentiam incomparabilem aquis rationibus expendat. Diceres plane conobium orbem effe : tot porte, parim etiam enea, tot surres, de samplum, quo mullum magnificentius, cui & alia tria egregio opere nitentia uno & codem camiterio fita fubferuiunt, Si quanta fucrint opes requiras, non facile quis dixerit, quot donaria vni Edmundi mausolgo appensa, & sexaginta supra mille quingentas libras quotannis ex redditibus & latifundis colle-3573 git.

Humfr. Dux

Glocestrie.

I CENA

gir. Si tumultus inter ciues & monachos (qui einibus per fuum Seneschallum præfuerunt) subinde exortos, & quanta cum rabie ad mutuam internecionem concurrerint, figillatim narrarem, omnem fidem superaret narratio, lacturam, vt hoc etiam adnotem, si vnquam alias in homine, hoc in loco fecit Anglia maximam. Verus enimille pater patric Humfredus Dux Glocestriz, justi peruicax, & qui illustre ingenium altioribus studijs excoluerat, cum regnu viginti quinque annis fumma cum laude ita gubernasser, vt nec boni quod quererentur, nec mali quod calumniarentur haberent, hicè medio sublatus inuidia Margareta Lotharingz.Quz cum regem Henricum v I. maritum minuti & angusti animi videret, vt ad se rerum summam traheret, hoc nefarium facinus concepit; verum suo & huius regni malo maximo. Normannia enim cum Aquitania statim amissa, & plusquam ciuilia in Anglia suscitata bella. Vix nouem hine milliaribus ad ortum Brumalem abest Lidgate viculus, qui hoc nomine memorandus, quòd in lucem Ioannem Libgate monachum ædiderit, cuius ingenium ab ipfis mufis effictum videatur, ita omnes Veneres & elegantizin fuis Anglicis carminibus renident. Hæc ad occiduam Suffolciæ

partem funt memoriæ celebrioris.

Ad Austrum, Stour fluuius statim à fonte in amplam paludem, Stouremere vocant, stagnare vidimus, sed mox intra ripas se colligens, primum Clare præterfluit vicum nobilem, qui præter dirutam arcem, quam oftendit, Clarorum nomen honoratissime familia, qua à Gisleberto Normanno descendit, & Ducatus titulum Leonello Edwardi 2. filio impertinit, qui cum vxoré en illa familia duxifict, ducis Clarentiæ titulum à patre accepit. Ille enim ab hoc loco Clarentiz Dux est dictus, vt priùs Comitis Gisleberti filij, Comitis de Clara, à quibus Clari illi clarissimi Glocestria Comites ftemma duxerunt. Inde per 1 ong Melfozo valetudinarium pulcherrimum ab optimo viro Guil. Cordallo Milite, & ab archiuis nuper positum, ad Subbury, id eft, Australis Burgus, accedit Stourus, & ferè circumlambit, quem huius agri quondam pracipuum fuiffe, & ratione Norwici, ideft, vicus Septentrionalis, hoc nomine fignatum credunt. Nec dum vicinis inferior censeri æquo animo

ferat.

Lidgate.

Ioannes Lid-

Clare.

Clarentie Dux.

Sudbury.

-

C

C

.

-

C

0

5

n.

n

2

K

ferat. Est enim populosus, & pannis consciendis opulentus. Post pauca milliaria Bresono fluviolo augetur Stourus. qui non Jongo decursu duo alluit antiqui nominis oppida. Ad fontes Bretenham cernitur, oppidulu exile, vbi vix vlla vrbis facies videtur, quod tamen Combretoni V m effe, Combretoni cuius hoc in tractu Antoninus meminit, nominis tum affi- Bretenham. nitas, tum fignificatio perfuadet. Vt enim Bretenham Anglis domum vel mansionem ad Bretonum : sic Combretonium Britannis vallem, aut depressiorem ad Bretonum locum denorat. Infra hunc Babley, Saxonice headlege fedet, lane- Hadley. is pannis conficiendis hodiè infigne. Ab historicis nostris olim memoratum, quod Gutrum, sue Gormo Danus, hic sie sepultus. Cùm enim Alfredus illum eò adegisset, vt Christo nomen daret, & baptismum susciperet, has Orientalium Anglorum regiones illi affignauit, > (authoris mei verbis vtor) sub fidelitate regis iure foueres hareditario, quas permaserat latrocinio.

Hinc Bretonus Stourum petit, qui consociatis aquis post pauca milliaria Oceanum subir, ipsoque oftio, Dawell sue Bipping fl. vn2 euoluitur. Hic in ipfo quafi huius agri vmbelico exoritur apud toulpet, id est, luporum fosfa, si Nubri- Wulpet. genfi credamus, qui non minus speciosam fabellam de hoc loco contexuit, quam fit ipfa Luciani vera narratio: nimirum duos pusiones colore viridi, ex Satyrorum genere, longo per subterraneos meatus itinere confecto, ex altero terrarum orbe, scilicet ab Antipodibus, & terra S. Martini hic emerfiffe, de quibus fi plura velis, ipfum authorem adeas, qui tibi, vt inquit ille, omnibus risionibus ridenda propinabit. Ad eundem fluuium propiùs oftium Julmith olim Ipswich. Gippemit humiliori situ vidimus, que licet magna sit habitatorum multitudine referta, templis ornata, adibus amplis & magnificis exculta, portufq; fatis commodus fubfit : nomen tamen ante Danicam irruptionem, quam experta fuit, non auditum. Anno falutis 9 9 1. Dani tanta immanitate hunc locum, & omnem maritimam regionem deprædati funt, vt Siritio Archiepiscopo Cantuariensi, & Anglia proceribus pacem ab illis decem librarum millibus redimereconsultiffimum videretur. Nihilominus vix nonus agebatur annus, cum hoc oppidum iterum diripuerint, statim-

ICENL

que Angli pralio fortiter eos exceperint, fed vnius (vthabet Huntingdonenfis) Turkilli mericulofa fuga, (leuibus enim momentis maximæ fiuntin bello inclinationes) no-Aris in fugam consectis, victoria è manibus excidit. Cum verò Normanni Angliam occupassent, castrum hic erexerunt, quod contra Stephanum viu-fructuarium Angliæ Regem Hugo Bigodus aliquandiu propugnauit, sed demum dedidit: Hoc nunc ita disparuit, vt rudera non supersint. Demolitum tunc credimus, cum Waleton castellum vicinum folo complanaret Henricus I I. Hoc enim seditiosis perfugium erat, & ad hoc expositi tria millia Flandrorum, quos in illum cuocauerant Angliæ proceres, cum Henricum filium immaturo confilio æquata potestate regem designas. fet juuenisque, cui inter præcipitium & summum nihil medium erat, regnandi cupiditate furens, nefarium in patrem bellum indixisser. Quamuis hæc castra iam euanuerint, littus tamen hoc fatis defenditur immani dorfo (Langerston vocant) quod, vt inquitille, fummo mari non fine magno nauigantium periculo, & terrore longè incumbit, Hæc ad

australem huius agri partem.

Hinc incuruatum littus (hæc enim plaga orientalis tota mari obuersa est) in Septentriones procurrens, mox Debeno fluuiolo se aperit à Debenham mercatorio oppidulo venienti per Mfozo Roberti Vffordi Suffolciæ Comitis quondam sedem, & huic altera ripa oppositam Bendeli= Mam i.intreprete Beda, Rendili mansio, vbi Redwaldus Orientalium Anglorum rex plurimum egit, qui primus ex sua gente Baptismatis fonte Christo renatus erat : posteà tamen ab vxore seductus, in eodem fano, & altare, vt inquit Beda, ad Christi religionem, & arulam ad Demoniorum victimas habuit, Swidelhmus etiam Rex Orientalium Anglorum à Cedda Episcopo posteà hoc loco baptisatus erat. Inde littus fensim in ortum proreptans ad Ori fluminis oftiu, quod à Framlingham Bigodoru quondam castro, per Dzefozo eui nomen facit, in mare descendit. Amplum & frequens hoc fuit oppidum, castróque munitum, quod ad Willougbæos pertinet, sed de Oceani ingratitudine hodie conqueritur, qui fensim se subducit, & portus commoditatem inuidere cœpit:nec aliud est quod de Orefordia dicam,nisi pla-

Langerston.

Waleron.

Rendeli-

Oreford.

ceat

ceat hac paucula Radulphi de Coggeshall verusti scriptoris verba percurrere. Tempore Henrici regis, cum Barshol. de Glan- Tritones, de uile cuftodires castellum de Oreford, contigit ve piscatores homine monstrama-Cyluestrem inter retia fua comprehenderent, qui feciem humanam rina. omnibus membris prætendebat, capillos habebat, barbam prolixam, & pineatam, circa pellus nimium pilosus erat & hispidus, qui tandem clam aufugit ad mare & nufquam comparuit. Vt verum fit, quod vulgus dicit, Quicquid nascatur in parte naturæ vlla, &in marieffe: & non omnino comentitium, quod de Tritone in Lustania littore, & marino homine in freto Gaditano scripsit Plinius. Non multò superiùs inter Orum flumen, & ipsum Oceanum, tuto & peramæno situ interiacet Mloburg, id eft, si interpreteris Oppidum vetus, cuius vetufti- Aldburg. us tamen nomenfola Sibylla nouerit. Iuxta quod cum ex cœli iniuria segetum spicæ per Angliam anno 1 5 5 5. suffocatæ effent, pifa nulla terra circumfusa è scopulis, Autumno ineunte, non fine miraculo enata, annonam laxaffe ferunt incolæ. Verum prudentiores, legumina naufragijs in littus reiecta sæpiùs illic renasci solita effe referunt, ve nullus sit miraculo locus. Hinc littora legentes ad x, milliare Dun Dunwich. wich offendimus, Saxonice Dunmoc, cuius Beda meminit, vbi Fælix Burgundus qui Orientales Anglos à Christo deficientes ad fidem reduxit, anno falutis 630.episcopalem fedem fixit, eiufque successores non paucis annis vniuersæ Orientali Angliæ præfuerunt. Sed Bisus à Fælice quartus, cum ætate ingrauescente, & aduersa valetudine, tantæ prouincie minime par effet, in duas sedes diuisit: altera verò in hac permansit, alteram in Mozth Elmeham oppidulo constituit. Superiori sæculo fuit hec ciuibus frequens, & officina monetaria celebris, & Henrico Secundo regnante vt scribit Guilielmus Neubrigensis, vicus insignis, varijs opibus refereus, Quo tempore, cum nouis motibus arderet Anglia ita munita erat, vt terrori fuerit Roberto Leicestrensi Comiti qui has partes latè persultabat. Nunc verò peculiari natura inuidia, que fine vllo fine maris auiditati indulget, fluctuum violentia maximam partem abrepta, & Episcopis multa ante secula sedem suam aliò transferentibus, in solitudinem quasi redacta iacet. Paulo superius Buth flumen fe in mare exonerat, ad cuius ripam exiguum oppi-

200

Blithborow.

Extensio Pro-

Easton-nesse

montorium.

oppidulum Bitthbozom vidimus, quod non alio, quam fepultura Annæ regis Christiani nomen meruit, quem Penda Mercius iusto pralio interfecit. Procurrit hic longius in Ortum proiectum promontorium Elton-neffe, quod totius Britanniæ maxime Orientale iudicatur, Ptolemæo Etozifiue ExTENSTO dicitur, Et ne dubites hoc effe quod nos Calton vocamus, noueris Eyfteney idem effe Britannis, quod Græcis Egowi & Latinis Extensio, quamuis & hoc nomen à fitu Orientali inditum videatur. A Septentrione duos fluviolos Dufe scilicet minorem, & Waveny hanc prouinciam à Norfolcia difiungere diximus, qui è palustri loco ad Lophamford emanantes, in diversa pervadosos sinus cursus agunt. Ad Duse qui in occasum fertur, nihil memoria dignum hac in parte se exhibet. Ad Waueney qui in ortum tendit, primum Boron olim Begilfoon cernitur martyrio Edmundi regis nobilitatum. Ibi enim Christianissimum regem, quod Christo non renuntiaret, immanissimi Dani (vt Abbonis verbis vtar) ad arborem religatum toto corpore fagittarum telis confodiunt, multiplicantes acerbitatem cruciasus crebris selorum iactibus, quum vulnera vulneribus imprimebant, dum iacula iaculis locum dabant. Atque vt medij temporis Poeta de illo cecinit.

Edmundi Rezu Martyriii

> Iam loca vulneribus desunt, nec dum furiosis Tela, sed hyberno grandine plura volant.

Eaye.

Flixton.

Quo loco posteà ædes erant Episcopi Norwicensis admodum elegantes, donec illi pro monasterio S. Benedicti non ita pridem commutarint. În proximo Cap ledet, id est infula, fic dicta quòd fit vndique aquis irrigua, vbi vetufti caftri, quod ad Guilielmum de Mallet Normannicum Baronem spectauit, rudera, ruinas, & hinc inde fatiscentia mœnia oftenduntur. Inde per flirton, pro felirton, à Fælice primo episcopo, ve multa alia in hoc agro denominatum; ad Bungey decurrit fluuius, vbi castrum & arte, & natura firmauit Hugo Bigodus, cum seditionum quasi tempestate Angliam agitarent seditiosi Barones : quod tamen ne deleretur grandi pecunia, & obsidibus datis ab Henrico I I.redemit. Iam Waueneius mare propiùs accedens, dum duplicem in Oceanum viam fibi frustrà molitur, peninsulam efficit

efficit non exiguam, quam & ouingland dicunt. In cuius Louingland. ingressu Lestosse angustius oppidulum mari impendet, in exitu Cozifton, vbi diruti conobioli turrim vidimus, qua alicui est vsui nauigantibus, Introrsum verò vbi Garienis & Cnoberi vrbs. Wauenep aquas commiscent, Cnobersburge, id est (interprete Beda) Cnoberi vrbs floruit, nos Burghcaftell hodie vocamus. Quod, vr inquit Beda, syluarum & maris vicinisase amanissimum erat castrum in quo monasterio d Fursao Scoto extru-Elum, cuius suasu Sigebertus rex Orientalium Anglorum vitam monasticam amplexatus se regno abdicauit, qui posted ex hoc monasterio inuitus extractus, vt suis animum in prælio contra Mercios adderet, vnà cum suis interijt. Nunc eò loci solummodo sunt lacera monia, quadrata quafi forma, è filice & lateribus Britannicis constructa, omniáque vepribus & dumis obfita, inter quæ Romanorum numismata subinde eruuntur.

Duces & Comites habuit Suffolcia ex varijs familijs: Suffolcia Ducum enim Bigodorum familia , qui & Norfolcia & Suffol- ses, & Comices. ciæ vii funt titulo, extincta effet, Edwardus tertius rex Angliz Robertum Vfford virum multa domi bellique gloria, Suffolciæ Comitem dixit, cui successit filius Guilielmus. Quo fine prole demortuo, Richardus II. Michaelem Dela-Pole è mercatore ad hung titulum, & dignitatem Cancellarij Angliæ prouexit: sed quum tot prosperis confluentibus hominis ingenium tantæ fortunæ minime capax effet, folum vertere coactus extorris obit. Guilielmum tamen filium mintegrum restitutum Henricus v 1. Suffolciæ primum Marchionem, posteà Ducem dixit, qui cum omnium inuidia flagraret, quòd bonum illum Humfredum Gloceftriz Ducem fustuliffer, dum Galliam proscriptus peteret ab aduerfarijs in mari interceptus, securique percussus filium reliquit foannem, qui Edwardi 1111. fororem in vxorem duxir, Edmundúlque cius filius la fa maiestatis reus, hune honorem cum vita amifit. Ille enim in Henricum vit. qui pœnitentia fæpiùs quam pæna contentus, ipsi criminum grauissimorum gratiam fecifiet, res novas moliri cœpit, vnde in carcerem coniectus, & fub Henrico v 1 11 morte affectus. Posted verò Henricus v 1 11. Carolum Brandonum, qui Mariam eius fororem Lodouici x 11. Galliarum regis

regis viduam vxorem habuit, eodem titulo ornauit, cui successit Henricus siliolus, quo mortuo, Francisca Henrici soror Henricum Grey Dorcestriæ Marchionem maritum sum Edwardi v r. tempore eo titulo adauxit, sed ille non diu vsus, ob affectatum pro filia regnum sub Maria Regina obtruncatus, Suffolciensium Ducum erat vltimus.

Habentur in hoc agro Paracia 575.

Posthfolke.

Orfolcia, vulgo pottfolke, id est, si Latinè interpreteris, Borealis populus, Suffolcie ad Boream pretenditur, à qua duobus illis, quos dixi, suniolis Ousa & Waueneio in diuersa fluentibus seiungitur, ab Euro & Septentrione littora magno fremitu diuerberat Océanus Germani-

cus, à Zephiro Dufe flumen divortijs suis ludens à Cantabrigiensibus secludit. Regio est ampla, admodum opulenta, & populosis pagis distincta plurimis. Præter oppida emin mercatoria x x v 1. villas, & pagos sexcentos viginti quinque exhibet. Soli bonitatem vel ex eo colligas, vnde Varro colligere iubet, quòd incolæ optime niteant, ve taceam ingenia versutissima, & in iure nostro municipali acerrima: adeò ve etiam ex insima plebe non pauci reperiantur, qui, ve ait ille, si nihil sit litium, lites tamen ex iuris apicibus serere calleant. Sed ne dum breuis este velim digressionibus longior siam, ab his ad loca stilum convertam, & ab Australi latere exorsus, potiora & antiquiora paucis percurtam.

Ad Dufe minimum, vbi Thet fluulolus è Suffolcia profusus confluit, loco viiginoso apponitur verusta illa quam
memorat Antoninus Vrbs Sarro Mag visu nunc Thetfoto, Saxonicè Deocropio manéte prioris nominis parte cum Germanica adiectione, qua Vadum sonar. Vt enim
Sitomagus Britannicè vrbem ad Sie sur qui nune Thet, denotat (Magum etenim vrbem significasse docet Plinius:)
sic Thetfoto vadum Theti Anglicè denotat, nec multum
absonant

Sitemagus. Thetford. 0-

1iu

3-

)-

0

-

,

n

O

,

absonant hae nomina Sis & Thet. Raris nunc est habitatoribus, licet fatis amplum, olim verò frequens & celebratum. & præter alia vetustatis indicia, molem oftendit in magnam altitudinem aggestam, duplicique vallo munitam & mœnibus, yt ferunt, olim firmatam, quam Romano. rum fuiffe opus credunt nonnulli, vel Saxonicorum regum vt volunt alij, sub quibus longo tempore fuit florentiffimum. Sed Sueni Dani rabie qui anno 1004, igni dedit. & v r. post anno nouo Danorum surore direptum dignitatem amisit omnem. Ad quam restituendam Arfastus Episcopus fedem Episcopalem Elmhamo huc transtulit, & qui huic subrogatus Guilielmus ad eam exornandam nihil non fecit. Verum cum Herbertus cognomento Lofenga, quoniam totus ex adulatione compositus, qui tertius malis artibus, & pretio in hunc honorem irrepfit, cathedram hinc Norwicum deportaffet, quali confecta, iterum elanguit : nec Cluniacenfiú comobio quod extruxit ille, Episcopi absentiam solari potuit. Tunc maxima pars vibis que in citeriori ripa fuerat paulatim concidit, altera pars licer multum decreuerit, antè voum tamen & alterum fæculum septem templis, præter tria monasteriola, effigruit, quorum alterum constructum ferunt in memoriam Anglorum & Danorum qui hic occubuerunt, In proximo enim historici nofiri Edmundum illum fanctifiimum Regem paulò antè interitum, horis amplius septem cum Danis non fine hortenda strage dimicasse produnt, & zquo Martetandem discesfiffe; ita verisque alternans belli fortuna omnem sensum excusserat. The second rest of more mile or s

Ad wauenep qui alter est è fluuis limitaneis, & in Ortumfertur, haud procul à fontibus Buckenham, & 130= Keninghall ninghall vifuntur. Hac, cui ab Icenis nomen relictum videatur, honoratifiimæ Howardorum familiæ fedes eft, quorum gloria triumphatis Scotis maior est, quam que à Scoticorum historicorum inuidia infringatur. Illa verò, cui à fagis, quas Buchen Saxones vocarunt, nomen factum ex- Buckenham. istimo, castrum est longè pulcherrimum & munitissimum. quod à Guilielmo D'Albigny Normanno, cui Conquestor dederat conditum, per eius posteros qui Arundelia Comiteserant, & Tarfallos, ad Kneuettorum familiam tandem descendit.

dalamel

I in soll

Sampley

Garienis fl.

Venta Iceno.

rum.

Caller.

descendit.Inde quamuis Waueney sit oppidis redimitus, ex illis tamen ne vnum quidem vetustatis nomine glorietur, fed priufquam mare accedat, GARIENI flumini fe admiscet, qui Britannis Guerne, Anglis Gerne, & Jere, ab alnis proculdubio fic Britannice dictis, quibus obumbratur. È medio huius regionis emergit, non procul à Gern= Ron viculo quem denominavit, nec longum in Subfolanum curfum tenuit , cum wentfunt riuulum, (ali went: far vocant,) ab Austro aquas suas infundat: ad quem VENTAICENORYM florentiffima huius populi olim yrbecula fedit, que nune nomine illo amiffo, Cafter appellatur. Nec mirum ex tribus Britannia Ventis hanc folum nomen amissile, cum se penirus amiserit. Præter parietinas enim & habitati soli indicia, pauculosq; Romanorum nummos subinde fosforibus se exhibentes, nihil superest. Verum ex hac posterioribus sæculis ortum habuir Norwicus, ad tertiûm hine lapidem, propè Garienis & alterius fluun anonymi (Baridenum aliqui vocant) confluentes, qui longo deeursu recurrentibus sæpè ripis flexuosus hac Garienem petit,vr in eius nomen se & aquas transferat.

Norwich.

Wic quid Saxonibus significanie.

Norwicvs ista vrbsceleberrima, nobis Mozwich, Saxonice Nonthuic, id eft, finus Aquilonaris, fi wie, Saxonice fluminis finum fignificet, vt docer Rhenanus: hoc enim loco sinuoso anfractu deuoluitur flumen : vel statio Aquilonaris, fi mic, vt contendit Hadr. Iunius, stationem securam, vbi coniunctioribus ædificijs habitatur, denotet : vel castellum Septentrionale, si Wit castellum sonet, vt Alfricus noster Saxo affirmauit. Si verò Norwic à Venta deflexu cum quibusda opinarer, quid aliud quam à veritate ipse me deflecterem? Nec enim alio iure fibi Ventæ nomen arrogarepotest, quam vel Basilea A R G V S T AE, vel Baldach B A-BILONIAE; ve hæc etenime Babiloniz, illa ex Augustz occasu exorta; ita Norwicus noster è Venta illa antiqua serò emicuit; quòd Britannicum eius nomen apud anthores Caer Guntum probat, in quo, vt in Wentfum fine wentfar flu. Ventæ nomen se planissimè prodit. Nec enim hoc vocabulum Mozwith, ante bella Danica vipiam nostra legentibus sese offert. Tantum abest, vt vel Cæsar, vel Guitelinus Britannus condiderit, quod fabulantur illi, qui omnia cre-

duli

305

Posthfolke.

duli amplectuntur, judicij trutina nihil pensant. Verumenimuerò nunc fuis opibus, frequentia, adificiorum elegantia,templorum pulchritudine, &numero (Paræcias enim plus minus xxx complectitur) ciuium sedulitate, in principem fide, in exteros humanitate, inter celeberrimas Britannia vrbes meritò connumeranda. Ab Aquatore I I I. partibus xL. scrupulis, à Fortunatis insulis xxII II. partibus L v. scrup.peramono situ in collis deiectu sedet, forma oblongiori, à meridie in Septentrionem mille quingentos passus portenta, latitudine autem dimidio minore;ad Meridiem le sensim quasi in conum contrahente. Mœnibus validis (in quibus crebræ dispositæ turres, & vndecem porte,) vndique obsepta, nisi ad Ortum qua flumen (cum sinuoso flexu quatuor pontibus peruius Septentrionalem vrbis partem interluerit) profundo alueo, & præcipitibus ripis defendit. In ipfa huius vrbis quafi infantia, cum Etheldredus vir mentis & confili inops regnaret, Sueno Danus, qui Anglia magnis copijs peruafit, primum diripuit, & postea iniecto igne, succendit. Revixit tamen, & vt in libro quo Angliz lustrum condidit Guilielmus Primus, tempore Edwardi Confessoris 1 3 20. Burgenses in ea numerabantur. quamuis regnante Guilielmo illo, funeste seditionis fax, quam Radulphus Eastangliæ Comes, in regem accéderar, hic adhæferit: Cum enim ille fuga fibi cofuluifiet vxor eius cum Britonibus Armoricanis hoc in loco grauissimam vsq: ad extremam famem obsidionem sustinuit, qua tamen eò demùm adacta, vt folum verteret, & ita accifa hæc vrbs vt vix 560. Burgenses relinquerentur, vt in illo Censuali libro legimus. De hac deditione meminit in sua ad Guilielmum Regem epistola Lanfrancus Archiepiscopus Cantuariensis his verbis Regnum vestrum purgatum est spurcitia Britonum, caffrum Norwich redditum est, & Britones qui in eo erant, de terras in Anglica terra habebant, concessa eis vita cum membris, inrancrunt quod infra quadraginta dies de regno vestro exirent, & amplius fine veffra licentia in illud non intrarent. Iam inde ex hoe calamitatum diluuio se paulatim recolligere coepit. & Herbertus Episcopus, cuius fama ob sordes ad metas hæserat, Episcopalem sedem Thetfordia huc transtulit, Ecclesiámque Cathedralem ad Orientalem vrbis partem quam spe-XI

speciosam exædificauir, prædijs munifice locuplerauir, quæ fexaginta monachis alendis sufficerent, pro quibus nunc Decanus, fex Prædendarij, alijque substituti. Vicus iam, vt inquit Malmesburienfis, erat mercimonie, & populi frequentia insignis. Annoque decimo septimo, ve in antiquis membranis legimus, Regis Stephani, Norwicus de nouo fundata, ve villa populata, & communitas facta. Stephanumque Regem Guilielmo filio in Appennagium, vt vocant, fiue hæreditatem concessisse è tabulis publicis certissimum. A quo statim Henricus I I. extorsit, sibique servauit, quamuis Henricus eius filius Rex Iunior dictus, cum regnum affectarer, Hugoni Bigodo, quem in suas partes pertraxerat, prolixè pollicitus fuisset. Bigodus tamen Regis iuuenis signa sequutus, qui regni spem oblatam intra iuris & æqui terminos continere non poterat, hanc vrbem grauissime afflixit: posteáque cum Norfolciæ Comes designatus effet, caftrum illud excelso olli iuxta templum in ipsa vrbe instauraffe creditur, quod fossa immanis altitudinis incinctum. inexpugnabile ea ætate fuisse, videbatur. Lodouicus tamen Francus, cuius in verba seditiosi Anglia Barones contra Ioannem iurauerant, facile deditione cœpit. Bigodus hoc castrum condidisse credimus, quòd Leones salientes eadem forma in faxo exículptos vidimus, qua víi funt in figillis Bigodi, priusquam Marescalli dignitatem obtinuissent. Hæc in prima quasi Norwici ætate. Subsequente verò sæculo maxima incrementa cæpit, ciuibúsque opulentissimis floruit, qui ab Edwardo primo libello supplice in Comitijs contenderunt, vt vrbem suam mænibus communirent, quod posteà ad summam vrbis sirmitatem & dignitatem præstiterunt; Prætorémque pro Balliuis, quos priùs habuerant, vt quotannis deligerent, anno 1403. ab Henrico quarto impetrârunt : Domum Ciuicam perpulchram in ipfa media vrbe prope forum quod statis diebus omnibus ad vitam necessarijs refertissimum est, extruxêrunt. Sed quid ego his immorer, cum hæc omnia, Pontificum historiam, magistratuum seriem, & perditissimi rebellis Ketti in hanc rabiem Alexander Neuillus, vir natalibus, & literis clariffimus, pulcherrime descripserit?Hoc tantum adijciam, quod anno 1583, aquas ex fluuio

pertubules instrumento Hydragogico in altissimas vrbis parces subduxerunt ciues. Dicam tamen hic scribam tum Polydoro Virgilio Italo, tum Angelo Capello Gallo, ve pro tribunali veneranda Antiquitatis respondeant, cur antiquos nostros ORDOVICES, also quali subsole iacentes. hanc Norwicum incoluisse affirmarint. Eandem etiam litem Caio nostro intenderem, nisi optimo & eruditissimo seni innatum patriz amorem oculos hac in re perstrinxisse certò nouerim.

A Norwico, Garienis in fuum nomen aquis aduenis adscitis tortuose voluitur, Russo pisce admodum secundus.& iam mari proximus in Austrum descendit, ve marinis fluctibus molliùs illabatur, lingulamq; facir, quam hinc ipfe, inde mare allambit. In hac lingula littore apertissimo Yar= Garienio ofiit. month vidimus, Saxonice Gapmud, & liepmud, id Yarmouth. eft, Garienie offium, portum, oppidimque elegantissimum, loci ingenio, & folerti opera permunitum. Quamuis enim aquis panè circumualletur, ab Occasu flumine, quod versatili ponte insternitur, ab alijs partibus Oceano, nisi ad Septentriones quà continens est: mænibus tamen satis firmis quæ cum flumine formam quadrilateram oblongiorem efficiunt, pulcherrime includitur : in quibus præter turres, ad Ortum moles eminet, vnde tormentis maioribus in mare fubicctú, quod vix quinquaginta paffibus abest, longè latés que effulminatur. Templu vetò vnicum habet, & illud amplum, excelsaque pyramide conspicuum, iuxta Septentrionalem portam ab Herberto Norwicensi extructum, sub quo ad illud ampliandum educta visuntur egregij operis fundamenta, Hoc GARIANONYM illud vetus affirmaffem, vbi Garianonim. olim Equites Stablesiani contra barbaros excubârunt, nis ad Caftoz viculum proximum antiquitatis nomine apud incolas celeberrimum Garienem flu, oftium habuiffe fama valuisset, & fame indicia nonnulla annuissent, quibus refragari non ausim, quo minus illud GARIANONYM existimem. Vt enim Caurus in Batauiam è regione tyrannidem exercer, & agglomeratis arenis medium Reni oftium obturauit: itidem Aquilo hanc oram affligit, & arenas conuerrens, hoc oftium obstruxisse videatur. Nec tamen fraudi erit, fi Varmouth nostrum Garianono antiquo adiunctum, Garia-

Garianonum dixerim, cum Garienis, qui illi nomen fecir, nunc alueo mutato, sub hoc , quod etiam nomine fignauit. Oceanum subintret. Non possum enim non fateri hoc noftrum Parmouth recentioris esse memoria. Quum enim Garianonum illud vetus intercidiffer, nec effent qui littus defenderent, Cerdicus bellicosus Saxo hie rerram conscendit, (vnde locus hodie incolis Certiffant, & Histori-Cerdicus Saxo. cis Cerdickshoze dicitur, Icenos grauissimo bello exercuit. & cum Natanleodum Britannum fudiffet, hine in occiduas plagas soluit, vbi Occidentalium Saxonum Regnum instituit, nec longo post tempore pro Garianono, nouum oppidum posuêrunt Saxones in agro illo fluido, ad Occidentalem fluminis ripam, quod Varmouth dixerunt : fed cum minus falubri effet fitu, ad alteram ripam tunc Cer= Dichfand ab eodem Cerdico dictam, demigrarunt, nouum hoc oppidum condidêrunt, mænibus, loanne regnante, firmauerunt, breuique ita opibus & potentia valuerunt ciues, vt nauali bello Lestoffenses vicinos, & Portuenses (sie quinque portuum incolas dixêrunt) fæpiùs non fine magna vtrinque strage aggressi fuerint. Illis enim infensissimi fuêrunt forfitan, quod quinque portuum numero, & priuilegijs exclusi fuissent, quibus Garianonum vetus, & maiores sui fub Comite Littoris Saxonici olim gaudebant. Sed hanc ferociam compressit tandem vel Regia authoritas, cum permififfet Portuenfibus, vt Garianono per Balliuos Nundinarum tempore præessent, & ius dicerent. Tunc enim Portuenses quosdam è suis Baronibus huc mittunt, quibus oppidi magistratus fasces quodammodo submittunt, & quali privati tantisper agunt, dum illi ius dicunt : vel vt alij existimant, corum animos contudit pestis illa tristissima, que hoc oppidulo 7050.vno anno absumpserit, quod testatur Tabula Chronographica antiqua in templo appensa vbi bella etiam cum Portuensibus, & Lestoffensibus notantur. Iam inde verò animus fractior fuir, nec ira ab opibus firmi rei mercatoria, & halecum (quas vulgò vocant, docti Chalcides, & Leucomænidas effe existimant) capturæ, que in hac ora totius orbis est vberrima, gnauiter incumbunt, longinquas nauigationes suscipiunt, & ne portus obstruatur, qui sibi & Norwicensibus percommodus est, non

fine

Haleces.

.

1

S

1

1

i

C

1

Z

fine magnis sumptibus cum Oceano colluctantur. Qui ve paria secum faceret, & quod alibi hoe littore hausit redderet, modicam insulam hic aggesta terra nuper effecit. Hoc etiam oftio alter anonymus vna cum Gariene effunditur fluuius, qui cum eo quinq; plus minus milliaribus distans, longo decursu quasi gradum confert per Bilesham forum non infrequens, & dirutum monasterium Benedicti de Hulmo, vulgo & . Benet in the Holme, id off, in Infula amnica, S. Benets, quod Canutus Danus construxit, & firmissimis mænibus propugnaculisq; Monachi posteà ita armarunt, ve potius castrum quam claustrum videretur. Aded, vt Guilielmus Conquestor expugnare non poruerit, donec monachus ea lege prodidiffet, vt Abbas crearetur, quod factum, fed ftatim nouus Abbas quia proditor, regis iusiu ve ferunt incole, suspensus iustas proditionis pænas persoluit. Terra verò aded paluftris in hac infula, vt refectis fibris & radicibus arborum, & arbustorum innatorum, aquis innatet, & quouis trahentem sequatur. A Garienis offio littus ad Winter= ton notissimum nautis promontoriolum recta quasi in Boream tendit, cui nomen inditum à Brumali fitu suspicor. Ager pinguif-Oceano enim ventorum & frigoris genitori obiacet, ager simu. tamen circumuicinus multorum opinione totius Angliæ & pinguissimus, & resolutissimus: vtpote qui minimum laborem poscit, & fructum reddit maximum. Vili enim equo (quod de Bizacio Affrica scribit Plinius) & à parte altera iugi, anu vomerem trahente facile proscinditur. A win= terton statim conversa ora in Oceanum sine vlla ferè prominentia recedit longo tractu, & iacenti vique ad Eccles ab Oceano ferè absorptam, inde excelsiori littore ad 1089= bornehope finum non ita pridem munitum, & Walfings Walfingham ham vix tribus à mari milliaribus. Vnde à maris vicinitate Parathalassam vocat Erasmus. Nunc optimi croci prouentu, nuper peregrinatione ad Diuam Mariam virginem omnibus Anglis celeberrimus hic erat viculus, quam qui superiori seculo non inuiferat, & dono salutarat, in Deos impius videbatur. Sed hanc suis ipsius verbis Erasmus qui vidit, tibi describet. Haud procul à mari passum sere tribus millibus, vicus est vix alia re victitans, quam commeantium frequentia. Collegium est Canonicorum, sed quibus à Latinis regule cognomen X 3 additur.

additur, medium genus inter monachos & canonicos, quos feculares appellant. Collegium hoc vix alios habet prouentus, quam ex liberalitate virginis. Nam maiora quedam donaria fernantur: Caterum si quid est nunmorum aut leuioris precis, cedis in alimoniam gregie co præfecti, quem illi Priorem vocant. Templum est nitidum & elegans, verum in eo non habitat virgo : fed illud honoris gratia ceffit filio. Illa suum habet templum vt à dextra sit filio. Net hic samen habitat, nondum enim adificium eft abfolutum, & locus eft undique perflabilis patentibus offijs, patentibus fenefiris, & in propinguo est Oceanus ventorum pater. In eo semplo, quod inabsolutum dixi, est sacellum angustum, ligneo tabulatu constructum ad virumque latus per angustum officium admissens salutatores, Lumen est exiguum, nec fere nis ex careis, fragrat odornaribus gratifimus. Imò fi introfpicias, dicas dinorum effe fedem, adeò gemmis, auro, argentoque nitent omnia, Sed patrum memorià cum superstitiones profligaret Henricus Octavus, hæc disparuerunt omnia. De Walfinghamia nihil aliud est quod attexam, nisi Equestrem Walfinghamiorum familiam (ve qui Genealogias rimantur volunt) hinc nomen, & originem duxisse: è qua nunc floret clarissimus Eques D. Franciscus Walsinghamius, Regiæ Maiestati à Secretis, vir in maximis regni negotijs vt prudentia perspicacissima, ita industria fingulari, & pietate eximia. Huic ad occasum in Brannodunum littore vicinum erat antiquum illud BRANNODVNVM, vbi cum Saxones primum Britanniam infestarent, Equites Dalmatæ sub Comite Littoris Saxonici præsidium egerunt : nunc verò vicus est rusticanus, nihil præter nominis reliquias retinens, vallúmque quod octo plus minus ingera includit, oftendes, & Brancaster nominatur. Percommode huic loco præsidium impositum suit, ad S.Edmundi enim viculum vicinum, & Dunstanton ab Edmundo illo constructum ora ad Austrum reflectitur, sinúmque laxiorem admittit pyratis expositum, in quem plura flumina fe effundunt. Hunc finum nostri The Wathes vocant , Prolemaus Astvarivm METARIS, pro Maltraith dixit, quo nomine huiusmodi zstuaria alibi Britanni nuncuparunt, nec aliud quam æstuarium incertum, quale hoc est, Illis fignificat. Huic, quà Duse flumen Oceano obnititur, affidet Ipnne, à diffusis forte aquis nominatum, hoc

Brancaster.

Metaris astuariux. The Walhes

Lynne.

Porthfolke.

hoc enim Lhyn Britannis denotat. Oppidum hoc est amplum, mænibus late magna ex parte cinctum, duobúlq; exiguis fluuiolis diuisum, & quanquam recentius sir, & non ita pridem Linnum Episcopi dictum, quod ad Episcopos Norwicenses vique ad Henrici vIII. tempora spectarit, (è ruinis enim veruftioris emerfit, quæ è regione in Merthland, hodie Did Lynne, & Lynnum Regis vocatur) portus tamen fecuritate qui aditu est facillimus, mercatorum frequentia, edium pulchritudine, & ciuium opulentia, si Norwicum excipias, facile inter Icenos primas vendicat. Immunitatibus etram gauder ampliffimis quas sanguine suo à Iohanne Rege, dum eius caussam tuerentur, emerunt, qui Prætorem constituit, & suum ipsius gladium præferendum tradidit. Libertates posteà amissas non fine sanguine etiam ab Henrico tertio redemêrunt, cum eius figna sequuti, inscelici prælio contra proscriptos Barones in Eliensi insula demicarent, quod liber Eliensis, & Matthæus Parisiensis contefantur, E regione Lynni trans flumen Merthland regiun- Merthland. cula paluftris (quod nomen indicat) subiacet, fossis & elicibus ad eliciendas & corriuandas aquas vbíq; diftincta, gleba admodum exuberanti, & pecorum læto prouentu, sed quam Oceanus allatrando, alluendo, inundando, & lacerando sæpissimè grauissiméq; exercet, & vix aggeribus cohiberi possit.

Oram nunc maritimam legimus omnem, introrsum verò, ad occiduum agri latus oppida sunt etiam quamplurima, sed quia recentioris illa memoriæ, paucis percurram. luxta Lynnum Bifing cattrum edito colli appositum, & ar- Rising. cis Norwicensis zmulum,olim Mowbraiorum vt accepi,sedes, nunc verò vetustate prolapsum quasi animam efflauit. Inferius Caltleacre Comitum Warreniz quondam habi- Caftleacre. tatio, Smaffham forum celebratum. Poath Elmeham, swaffham. vbi aliquandiu sedêrunt Episcopi, cum in duas diocœses diuisa effet hac prouincia. Dereham, in quo Withburga Dereham. Regis Annæ filia sepulta, quæ quia à luxuria, & lenitate remotiffima, à maioribus inter Diuas relata. Wimonoham nunc windham sepultura Dominorum de Albineto olim D'Albigni. claru,& Ichorrow, quod I CI ANOs fuiffe, quoru Antoni- Iciani. nus memorat, opinatur Talbottus. Nec est cur de his plura Ickborrow.

verba X 4

Narfolciae Comites, &

Duces.

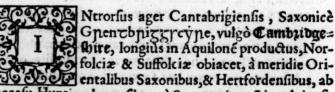
ICEN L

verba faciam. Nihil mihi iam longius est quam enumeraris Norfolciæ Comitibus, & Ducibus, Cantabrigienses adire.

Radulphum primum Comitem instituit Guilielmus Conquestor, qui statim rebus nouandis, vt dixi, inhians, successorem habuit Hugonem Bigodum de terrio Norfolcia denario, ve in Creationis charta habetur, effectum Comitem. Cui succefferunt Rogerus filius, Hugo nepos, huiúsq; filius Rogerus fecundus, qui fuæ familiæ titulum Marefcalli Anglia vxorio iure intulit. Huic Rogerus eius ex fratre nepos successit qui Edwardum primum Regem maxima ex parte hæredem scripfit. Edwardus verò Thomam de 21320= therton suum è secunda vxore filium Norfolcia, & Marescalli titulis honorauit, cuius filia (vnicam enim suscepit) Ioanni Domino Segrauio locata Elizabetham ex affe hæredem peperit, quæ in matrimonium data Ioanni de Mowbray, (qui etia à Bigodis stemma duxit,) suscepit Thomam Mowbray primum Norfolciz Ducem, & Angliz Marescallum à Richardo secundo creatum, cui filius, nepos, & abnepos Ioannis nomine successerunt, quibus sine prole mascula defunctis, sublatóg; Richardo, Edwardi quarti filiolo, qui etiam Norfolciæ Dux aliquantisper erat, Margareta primi illius Ioannis, altera filia Thomæ Howardo nupta filium habuit Ioannem Howardum à Richardo tertio Norfolciæ Ducem salutatum, quatuórg; ex ea familia Duces inter reciprocos fortunæ æstus nostra tempora iam viderunt.

> Sunt in hac provincia Parochiales ecclesia plùs minùs 660.

Cambziogeshire.

occasu Huntingdonensibus, à Septentrione Lincolniensi-

bus

bus incinctus, & Vfa flumine, qui ab occasu in ortum trans-

uerfum interfecat, in duas partes dispertitue.

Inferior & australis, magis culta, magis confira, ideoque latior, non perlibrata planitie, sed exigue plana, plurima, imò tota (nifi quà Crocum copiose progignit) frumentariis iacet campis, hordeumg; laudatiffimum affatim effundit. è quo ad regerminationem madefacto, ligulifq: enatis tofto, Byne maxima copia conficiunt (nos Mault vocamus.) Mault. & ad ceruifiam coquendam veimur, quo in vicinas regiones distrahendo maximum quæstum faciunt incolæ. Viterior. & Septentrionalis pars, quòd frequentibus fluminum alluuionibus paludefcat, & in infulas dispergatur, The He of Elp dicitur, pascuis vberrimis peruiridis & læta, cæterum aqua subcunte quodammodo suspensa, nonnunquam verò

inundante, maximam partem adoperta.

Inferioris partis occiduum latus perstringit ex Consularibus Romanorum vijs altera (Erminastreat liber Eliensis vocat) quæ Huntingdonia recta ducir, per BoiBon in iplo Roiston ad agri limine, oppidum notum, quod tamen nouum. A Nor- Herifordia mannicis enim temporibus emicuit. Roisia namque mulier Comitatum ea ztate celeberrima (quam Norfolciz Comitissam fuisse spestas. credunt nonnulli) Crucem ad viam regiam eò loci statuit, vnde Crux Roifia diu dicta fuerit, donec Eustacius de Marc conobiolum in honorem S. Thoma adiunxerit: tunc enim diuerforia funt extructa, & paulatim oppidű furrexit quod pro Crux Roifie, Botton, id eft, Roifiæ oppidum appella- chronicon de tum, cui nundinas statis temporibus, & forum venale con- Dunstaple. cessit Rex Richardus primus, qui nunc distrahendo Byni est celeberrimum. Magis ad occasum hanc partem mediam interluit fluuiolus qui ex 3 thwell demiffus, ab Auftro in Boream, vt se Vsæ committat, varijs anfractibus contendit non procul à Burne castro, quod olim Picotti Viceco- Burne. mitis huius agri, & Peuerellorum qui ex eius filia oriundi Baronia. Quo nomine hunc fluuium appellent scriptores, controuertitur: alij Grantam, Camum alij nuncupant, quibus ego potius affentior, tum quod obliquior incedat: hoc enim Britannis Cam sonat, vnde obliquus in Cornwallia fluuius Camel dicitur : tùm etiam quod vetus illud oppidum C A M- Camberisum, BORITYM, quod Antoninus in tertio Britanniarum Itine-

Rith quid Britansus, & Galbe figneficauit. Grantceller.

rememorat, huic adfediffe, ex diftantia, & nomine mihi ferè persuaserim. Camborinum etenim vadum ad Camum, vel vadum flexuolum fignificat, nam Rith vadum Britannis. nostris fignificat, quod eò adnoto, vt Galli faciliùs videant, quid fit Augustorium, Dariorium, Rithomagus, &c.in Gallia. Sed Camboritum nostrum maluerunt Saxones Gnantceanter,& Gnoncear ten vocare, quod nomen etiamnum retinet, led vnde factu fuerit, nondum video. A Gron Saxonica dictione, quæ locum paluftrem fignificat, fi deducerem forsitan errarem: Asserius tamen loca palustria in agro Sommerfettensi semel atque iterum Gronnas paludosissimas Saxonico Latino vocabulo dixit, & vrbs Frifiz Occidentalis, que palustri loco sita Groneingen, dici notissimum est. Sed nominis huius rationem venenturalij. Hæc circa annum Christi 700. defolata cinitatula fuit, ve inquit Bæda, dum memorat, juxta muros inuentum fuisse locellum de marmore albo pulcherrime factum, operculó q similis lapidis apsissime se-Sum. Nunc antem viculus est, cuius partem Henricus Laceius Lincolniæ Comes Henrico filio notho ea lege donauit, vt eius posteri, (qui iampridem desecerunt) non aliud quam Henrici nomen vsurparent: alteram partem Henrious Sextus Rex Angliæ è Lancastrensifamilia priundus, eui Comitis Laceij patrimonium obtigit, Collegio suo Regioin Cantabrigia, fiue Cambaidge concessit. Que antiqui Camboriti vel pars, vel proles fuit, adeò & situ & nomine est confinis. Nec facile crediderim cam à Brant deflexum, vtpote duriuscula hæc videatur deflexio, in qua omnes literæ absorbentur: existimarim potius vulgum antiqui nominis Camboriti, vel Cami flu, vocabulum retinuisse, lices scriptores Saxonico nomine Grantbridge sapiùs vsi fuerint. Vrbs hæc quæ altera Angliæ Academia, alter oculus & mana alrerum, clariffimág; bonarum literarum & pietatis officina, ad Camum sedet, qui cum Occidentale eius latus infulis ludens persperserit, ad Ortum conversus in partes dispertit duas, pontéque conjungitur, vnde recentius hoc nomen Cambzinge enatum. Vltra pontem Castellum cernitur amplum & vetultum, quod fua iam fata compleffe videatur, & Collegium S. Magdalenæ facrum; eis pontem, vbi vrbis pars longè maxima iacet, platearum descriptio-

Cambridge.

ne, templorum frequentia, & quatuordecem pulcherrimis Musarum facrarijs, fine Collegijs omnia nitent, in quibus erudiriffimi viri magno numero aluneur, maximarumque artium feientia, & linguarum cognitio ita florent, vt literarum, religionis, & totius doctrina fontes iure optimo censeanrur, qui Ecclesia & Reipub, hortos salutaribus aquis suauissime irrorant. Nec quicquam hie desideres, quod in florentiffima Academia requiras, nifi quod è palustri fitu aliqua est cœli grauitas, Fortasse autem, qui ed loci primum Academiam instituerunt, Platonis iudicium approbarunt. Is enim cum corporis habitudine vteretur optima, Academiam infalubrem Atticæ locum studijs delegit, vt quod redundans effet, & animum grauaretur, loci intemperie supprimeretur. Nihllominus maiores nostri viri longè prudentiffimi hanc vibem, nec fine Deo duce, studijs dicauerunt,

præclarisque operibus illustrarunt.

Verum ne in optimos illos literaru patronos, imò (ve cum Collegia. Eumenio loquar) liberorum nostrorum parentes pessimè ingrati videamur, ipfos, & Collegia, quæ bonis literis confecrarunt, honoris caussa ex historia Cantabrigiens summatim memoremus. Cantabrum Hispanum anno ante Chriftum natum 3 75. Academiam hanc primum instituisse, & Sebertum Orientaliu Angloru regem anno post Christum 6 3 o, restituisse perhibetur. Postea Danicis procellis subinde euerfa diu neglecta iacuit, donec sub Normannico imperio omnia dilucescere incoperint. Iam inde literarum Ioannes Caina, diversoria, Hospitia, & Aula studiosis excitata fuerunt, sed nullis possessionibus dotata. Primuverò Collegium (quod S. Petri domus vocatur) Hugo Balsham Episcopus Eliensis, anno 1280, extruxit & dotauit, quem sequuti & imitati Richardus Badew ab Elizabetha Clara Vltoniæ Comitiffa adiurus, anno 1 3 2 6. Aulam Clarensem; Maria de S. Paulo Penbrochiæ Comitiffa, anno 1 3 43. Aulam Penbrochiensem ; Societas fratrum Corporis Christi 1 3 44. Collegium Corporis Christi, quod & S. Benedicti dicitur. Ioannes Crandenfis anno 1354. Aulam Trinitatis; Edmundus Goneuile anho 1348. & Ioannes Caius Medicus nostro tempore Goneuilli, & Caij Collegium. Henricus v 1. Rex Angliz Collegium Regium 1441 (cui facellum adiunxit, quod inter pulcher-

pulcherrima orbis adificia fuo iure fibi locum vendicat.) Margareta Andegauenfis eius vxor anno 14 4 8 Collegium Reginale. Eodémque tempore loannes Alcockus Episcopus Elienfis Collegium Iesu, Robertus Woodlarke I 459. S.Catharinæ aulam.Margareta Richmondia Regis Henriciv 1 1.mater, Christi & S. Ioannis Collegia circiter annum 1506. Thomas Awdley Angliz Cancellarius Collegium Magdalenz, quod clarissimus vir D. Christophorus Wrey fummus Angliæ Iustitiarius & ædificijs & possessionibus nunc adauget, & potentissimus Rex Henricus v 1 1 S.Trinitatis Collegium anno salutis 1 5 4 6. religioni & bonis literis exadificarunt. Quódque bonis literis, nostro seculo, & nobis gratulor, honoratissimus & prudentissimus vir D. Gualterus Mildmaius Eques auratus, & Regiz Maiestati ab intimis confilijs nouum Collegium in Emanuelis honorem nunc molitur.

Nec à Martis tamen furore, quamuis musis sacrata, omninò libera fuit. Cum enim Dani passim latrocinia agitarent, sæpiùs hic hybernarunt, & anno Salutis decimo supra millesimum, cum Sueno Danus omnia acerbissimo tyrannidis terrore opprimeret, nihil famz, & Musis donarunt: quod tamen Sullam Athenis feciffe legimus, fed totam incendio misere deformarunt. Primis tamen Normannorum temporibus satis frequens erat, legimus enim in Guilielmi primi Censuali libro, Burgus de Grenzbridge in decem cuftodias dividitur, & 387 mansiones habes. Bello postea Baronico proscripti ex insula Eliensi plurimum damni intulcrut, ad quorum direptiones cohibendas fossam altam ad Orientalem vrbis partem duxit Henricus tertius, que etiamnu Iting[= bich dicitur. Vocat hic me tacita nonnullorum expectatio, vt de antiquitate huius Academiæ opinionem proferam meam: sed nihil me interpono, nec enim animus est florentiffimas nostras Academias maeminischo, quibus pares non nouerim. Vereor tamen ne Nephelococcygias nobis condiderint, qui huius verustatem longe supra veri fidem efferentes Cantabrum istum statim post Romam conditam, multos videlicet ante Christum natum annos, hanc Academiam instituisse, tradiderunt. Quo verò tempore facta sit Vniuersitas, Robertus de Remington pro me

me dicet, Regnante Edwardo primo de studio Grentbridg facta est Vniversitas, sieus est Oxonium, per curiam Romanam. Sed quid ego imprudens adolescentulus in hanc arenam descendo? In qua iampridem duo eruditissimi senes digladiatifunt, quibus ego sanè arma libentissimè submitto, & tantis nominibus honore quam possum maximo, in omnibus assurgo. Meridianus qui Cantabrigiæ vertici imminet. partibus x x 11 1. scrupulis x x v, ab vltimo occidente diffat. Arcus verò eiuldem Meridiani inter Æquatoré & Verticalem punctum interiectus gradibus I II. scrupulis x 1. commenfuratur.

Proximè Cantabrigiam ad ortum Brumalem colles emi- Gogmagognent aditiores, Bogmagoghils Rudiofi vocant, Henricus hils. Huntingdonensis Amanissima montana de Balsham dixis, à viculo subiecto, in quo, ve ille scripsit, Dani nihil sibi ad immanissimam crudelitatem reliquerunt. In horum summi- Vallum mitate militare vallum cernitur, amplum fane triplici aggere litare. firmatum, & planè eo tempore inexpugnabile munimentum, (ve quibusdam rei bellice non imperitis placet,) nisi quòd aqua longiùs absit. Hoc Vandelbiriam appellare videtur Geruasius Tilburiensis. Sub Cantabrigia, inquit, locus eras Vandelbiria dictus, eò quòd illic Vandali Britannie partes sana Christianorum peremptione vastantes eastramesati sunt : vbi ad monticuli apicem fixere tentoria, planities invotundum vallata circumcheditur, unico ad instar porta aditu patens ad ingressim. De militari spectro hic obuersante, quod subtexit, quia nugacissimum est delirantis Monachi commentum tacitus pratermitro. Non enim nostri instituti est dulces, vt inquit ille, fabulas nectere, & aures oblectare. Sub hoc & magis ad or- Flemfdike. tum foffæille magnæ & longæ hinc inde cernuntur, quas & alie. Orientales Anglos duxiffe certum est, ad Mercios cohibendos qui repentinis incursionibus cuncta obuia immaniter populari solebant.

Sub ipsam autem Cantabrigiam ad Ortum prope Stu-rum amniculum, nundinæ totius Angliæ celeberrimæ siue Faire. convenarum multitudinem, fiue mercium copiam spectes, quotannis mense Septembri habentur. In proximo qua iter erat impeditissimum, & iterantibus molestissimum, pulcherrimam, aggesto aggere viam non ita pridem per tria

plus minus mill paff versus Dewmarket, optimus & integerrimus vir D. G. Herugus Legum Doctor, & Aulg Trinitatis præpositus magnis impensis, sed pio, & laudabili sanè instituto substruxit.

Superiorem & Septentrionalem huius agri portionem in infulas totam dispesci diximus: quas qui Saxonico seculo occuparunt, Girnij dicebantur, id est, (ve quidam interpretantur) paludicolæ nune verò à primaria insula Ette, Saxonice Cliz, vno vocabulo omnes The ple of Clie vocantur. Hoc verò nomen Beda ab anguillis deduxir, vnde nonnulli Insulam Anguillariam dixerunt, Polidorus Virgilius à Graco Exos, quod paludem denotar, repetit, alij ab Helig Britannico, quod salices significat, quarum, cum aliarum arborum sit impatiens, est feracissima, tum soli natura, tum quod contra irrumpentium amnium impetus fatæ, fæpiúfque cæfæ, innumero hærede, vt Pliniano verbo vtar, profuerunt. E quibus eriam & hic, & alibi corbes texuntur, quas eum Britanni Baskades vocent, ego, vt hoc obiter norem, Martialem non intelligo, nisi de his inter Apophoreta intellexerit in illo difficho:

Barbara de Pictis veni Bascauda Britannis: Sed me iam mauult dicere Roma suam.

Gramine lætissimo omnia in his insulis virent & luxuriant, Scordiúmque quod & Trissago palustris dicitur, iuxta fossas copiosè profunditur. Verum palustres has insulas Fœlix antiquæ memoriæ scriptor his verbis depinxit. Est immensæ magnitudinis palus, quæ à Grontæ st. ripis incipiens nunc carectis, interdum nigrus sussi vaporis laticibus, nec non insularum nemoribus interuenientibus, & slexuosis riparum ansiattibus ab austro in Aquilonem mare tenàs, longissimo tractu protenditur. Eandémque carmine Guilielmus monachus Crowlandensis in vita Guthlaci sic descripsit.

Est apud Angligenas à Gronta flumine, longo Orbe per anfractus stagnosos, & fluniales, Circumfusa palus, orientalisque propinqua Littoribus pelagi: sese distendit ab austro Inlongum versus Aquilonem, gurgite tetro

The yle of

Bascanda.

Seordium.

Morbofos

Morbofos pifces vegerans, & arundine denfa Ventorum frepitus, quasi quedam verba susurrans.

Adiunge his, si placet, ex Huntingdonensi: Palustris hacregio latissima est, & visu decora, multis flunis decurrentibus irrigata,mulcis lacubus magnis, & paruis depicta, multis etiam syluis, & insulis florida. Habe etiam in coronidem Guilielmi Malmesburienfis paucula verba. Pifcium hic santa copia, ve fie aduenis miraculo, indigenis pro illorum admiratione ludibrio : nec minor aquaticarum volucrum vilitas, ve pro uno affe de reroque cibo quinque homines, & cò ampliùs non folim famem pellant, sed esiam ad satietatem se expleant. Hoc loci ingenio, & rerum affluentia freti seditiosi quidam, nec solum Angli contra Guilielmum, fed etiam Barones quotiescung; proscriberentur, hinc regibus negotium facesserunt; verum insælici semper succeffu quamuis ad Athered, hodie Audze, vbi facillimus eft Audre. in infulam transitus, subinde propugnaculum posuerint. Tombertum quendam Australium Giruiorum principem Beda. hanc regionem Etheldredæ vxori in dotem dedisse legimus, quæ cum Egfridum Nordanhumbrorum regem, cui fecundo nupferat, reliquisser, vt Christo inseruiret: in primaria haruminfula, & proprie Elige dicebatur, fexcentarùmg; familiarum tunc censebatur, deuotis virginibus monasterium construxit, cui & ipsa præfuit. Quod tamen primum non fuit in hac palustri regione templum. Liber enim Elienfis, Augustinum nostrum ad Crabiben ecclesiam posuisse, author est, quam Penda Mercius posteà subuertit: & Malmesburiensis prodit, Fælicem Orientalium Anglorum episcopum ad Soham, quæ Norwicensis adhuc iuris est, Soham primam fedem habuisse. Soham, inquit ille, Villa est iuxta stagnum quod volentibus ire in Ely, quondam periculosum nauibus, nunc facta via per palustre arundinesum transitur pedibus. Sunt ibi adhuc indicia diruta à Danis ecclesia, que habitatores pariter exustos cum ruinis operuit suis. Quo etiam tempore illud Etheldrede monasteriu Danico surore corruit sed restaurauit Ethelwoldus Wintoniensis episcopus, qui facta cum rege conuentione, insula de integro emit, eiectifq; sacerdotibus, monachis compleuit, quibus Edgarus rex, vt in eius diplomate legitur, concessis inter paludes causas seculares duarum Centseria-

rum, & extra paludes quing, Centuriarum cum dimidia in 10tch= lam, in provincia Orientalium Anglorum, que S. Esheldreda Libereates hodie dicuntur. Deinde ampliffimis redditibus reges, viríg; principes locupletarunt, aded vt Conobiarcha (refte Malmesburiense) mille quadringentas libras suo marsupio quotannis annumeraris. Richardusque Coenobiarcha vlrimus, Comitis Gisleberti filius, hisce divitijs quasi ebrius, & Lincolniensi Episcopo subesse dedignatus, auratis verbis, vt scribunt monachi, & exquisita diligentia cum Rege egit, vt sedes Episcopalis hic constitueretur, quod morte præreptus, non obtinuit. Statim tamen Rex Henricus primus, hoc à Papa consequutus, Heruzum Bangorensem przsulem sede sua ciectum primum episcopum instituit, cui & successoribus Cantabrigiensem agrum, qui ad Lincolniensem præfulem spectauit, in dioccesim assignauit, & in his insulis iura quadam regalia confirmauit. Lincolniensibus autem episcopis quibus hanc infulam, & Cantabrigiensem agrum subtraxerat, Spalowic Manerium ad damnum refarciendum concessit, vel vt Eliensis liber habet, Datum est Manerium de Spaldwic Lincolniensi ecclesia in im perpetum pro commutatione episcopalis cura super pagum Grantbrigensem. Heruæus iam Episcopus constitutus nihil priùs habuit, quam suz ecclefix dignitatem augere : Vs effet vbique à telonio libera (Elienfis libri verbis vtar) impetranit, de ingo fernitutis & custodia quam castello Normici debebat, liberanit : viam ab Erning ad Elp per paludes, v I. plus minus mill. paff. subftruxit, & latifundia non pauca acquisiuit. Successores autem acciso monachorum numero (è septuaginta enim solummodò quadraginta reliquerunt) rerum copia diuitifq; affatim ad nostra vsque tempora affluxerunt, & dies festos & solennes tanto cum apparatu & pompa celebrârunt, vt reliquis Angliz monasterijs laudem omnem przripuerint, vnde & poeta illo faculo non malè cecinerit,

> Prauisis alijs, Eliensia festa videre, Est, quasi prauisanotte, videre diem.

Templum item quod iam vetustate nutauit, paulatim extruxêrunt, & in eam qua nunc cernitur, amplitudinem perduxêrunt: est enim amplum, excelsum, & elegans, sed procerum cerum & Episcoporum tumulis, non fine summa indignitate comminutis nonnihil deformatum. Nunc autem pro numerofo illo monachorum grege substituti sunt Decanus, Præbendarij, Ludus Literarius, in quo xx 11 11. pueri erudiuntur, & aluntur. Quatuor ad hoc templum funt à vulgo decantata, nimirum Hypæthrum in ipso templi fastigio quod choro imminet octo columnis fingulari arte à Ioanne de Hothum Episcopo suspensum. Sub templo ad Septentriones sacellum est, Mariæ sacrum, eleganti sanè opere à Simone de Monteacuto Episcopo constructum. Ad Austrum magnæ altitudinis moles rorunda aggefta The Mont vocant, cui mola alata imponitur, & vitis, vt ait ille, lætifica, quæ iam exaruit. Quæ hoc Rythmo olim complexus est Monachus.

Hac sunt Elia, Lanterna, Capella Maria, Atque molendinum, necnon dans vinea vinum.

Ipla verò Elpe vrbecula admodum est exigua, nec sua vel elegantia, vel frequentia prædicanda, vtpote ob vliginofum fitum, cœlo parum falubri. In ijsdem etiam paludibus alterum fuit ad occasum aftiualem celebratissimum monasterium à spinis Thorney, nobis dictum, quod Æthelwoldus ille Wintonienfis Præful, vr rem monasticam promoueret, inter paludes posuit, arboribus vadique circumseptum. Que, vt habet Malmesburiensis, enodi proceritate ad Sydera luctanur, musuimque ibi certamen nature de cultus, ve quod obliniscatur illa, producat ifte. De Wishich Episcoporum Wishich. Eliensium castro, ad x111. hinc milliare, quod inter paludes & flumina seder, & nuper sit carcer ad Pontificios coërcendos constitutus, nihil habeo quod adiungam, nisi hoc oppidum vnà cum Walepole, monafterio Eliensi olim à possesfore datum fuiffe, cum Alwinum filiolum monastica vita ibi addiceret, Guilielmum primu Castrum extruxisse, cum proscripti ex hac palustri regione excursiones facerent, & anno salutis 1236, cum Oceanus vi ventorum agitatus in hoc littus duos continuos dies incubuiffet, latifimam terrarum hominúmque stragem ædidisse.

Primus Cantabrigiæ Comes habetur Ioannes Hanno- Comites Cannius frater Guilielmi III, Comitis Hollandie, & Hannonie, sabrieia.

quem eò honoris euexit Rex Edwardus III in gratiam Reginæ Phillippæ vxoris suæ, quæ Ioannis illius è fratre neptis. In cuius etiam gratiam, cùm Ioannes ad Gallum desecisset, Guilielmum Marchionem Iuliacensem, quiex Philippæ sorore natus, eodem titulo adauxit. His verò exteris desunctis, Edwardus III hunc honorem in filis suum quintum Edmundum de Langley transtulit. Richardusque filius eius iunior benesicio Henrici Regis v.eundem gessit: sed cùm iste persidè ingratus exitium optimo illi principi machinatus, capite plecteretur, Cantabrigiensium Comitum titulus vnà cum illo omninò euanuit.

Parochia 1 6 3.in hoc Comitatu con-

Huntingdonchire.

Antabrigienses à dorso contingit ager Huntingdonensis, Saxonice hunteoun cipe, vulgò huntingoonshire, eo situ locatus, vt ab Austro Bedfordéses, ab occasu Northantonenses, vt etiam à Septentrione, quà Auo-

na flu.dirimitur, & ab ortu Cantabrigienses spectet. Regio sementi satis apta, pascendo pecori, ad ortum quà palustris est, vberrima, vbíque serè collium apricitate, & nemorum opacitate amæna, totam enim syluis olim obsitam suisse, prædicant incolæ. Meridionalem partem alluit Vsa flu. & storibus vestit. Ad quem inter alia obscurioris samæ, tria adsident notissima oppida, vbi relictis Bedsordentibus, hunc agrum subintrarit. Primum inuisit Santi Neoti samm, vulgò 5. 12205, à Neoto viro cum docto, tum sancto, qui in propaganda Christi religione omne vitæ studium consumpsit, & hoc in loco diem obijt, qui tunc temporis ab Ainulpho sanctulo Ainulphoburye dicebatur, quod nomen in eius parte etiam adhuc superest. Sub hoc ad Newton viculum admodum tenuem duo sunt sonticuli, alter dulcis, alter quodam-

S.Needs.

Fontes false-

c-

i-

is 1-

i-

d

2-

n

n-

e,

VE

n-

0io

ris

0ſe.

8

d-

nc

gò

0-

it,

ho

ar-

0-

mdo

modo salsus; hunc contra scabiem, & lepram,illum contra oculorum hebetudinem valere perhibent vicini. Indè verò Huntingdoniam accedit, Saxonice Dun Tan Tun Mariano, in figillo publico Bunterfoune, i. Mons venatorum, vt interpretatur Henricus huius Archidiaconus, qui ante annos 400 floruit, vnde venatore min infignibus gestat, & nouum vocabulum Venantodunum Lelandus noster nobis excudit. Præcipuum hoc est totius Comitatus oppidum, cui & nomen contulit, tam firm fulgore, vt inquitille Archidiaconus, quam fui decore, tam paludum vicinitate, quam ferarum & piscium fertilitate vicinis oppidis longe præminens. Ad Septentrionalem Viæ ripam æditiori fitu sedet longiùs in Aquilonem productum, tribus templis exornatum, monasteriolúmque habuit à Matilde Augusta, & Eustatio Louetost fundatum, cuius parietinas sub oppidum ad ortum vidimus. Ad flumen propè pontem qui è saxo viuo speciosus est, moles & area castricernitur, quod anno reparatæ salutis 9 1 7 Edwardus Senior instaurauit, Dauid Scotus, cui, vt antiquus habet historicus, Stephanus Rex Burgum Huntingdon in augmentum dederat, multis operibus adauxit, Henricusque Secundus demum folo, quod perfugium seditiosis fuisser, adæquauit. Ex his molibus longe patente prospectu, oculis subijcitur pratum (1902tiholme vocant) Via flumine circumfulum, amplissimum quidem, & omnium quæ Sol videt floridissimum, de quo verno tempore verè illud vsurpari potest:

Ver pingit vario gemmantia prata colore.

Ea picturata amœnitate oculis blandistime arridet. Citeri. ori ripa è regione Huntingdonie stat eius quasi mater, vnde enata fuit, Commanchefter hodie dicta pro Comon - Cormonchethefter. Vicus maximus & agricultura celebratiffimus ca- fter. po patenti, soluto, & ad solem recliui positus. Nec est aliud in Anglia oppidum, quod plures habeat strenuos colonos, & plura exerceat aratra. Reges enim Anglie hacitinerantes olim, centum quadraginta aratris rustica quadã pompa eductis, se excepisse gloriantur. Certe inter nostrates, vitam rusticam (quam sapientie consanguineam vocat Columella) studiosissimè colunt, siue rei prudentia, siue impendendifacultate, agendíq; voluntatem respicias, Villam Y 2 luo

Huntingdon,

Durosiponte.

fuo tempore, non inamabilem, vocat Henricus ille Huntingdonensis, olimque nobilem suisse vrbem, verè scribit. Nam vt
Romanorum numismata sæpè eruta, & itineratiam distantiam taceam; hanc vrbem suisse illam quæ apud Antoninum D v R O L I P O N T E perperàm pro D v R O S I P O NT E dicitur, ipsa nominis significatio probet, Durosiponne
enim (ignosce quòd vnam literulam immutarim) idem sonat Britannis quod Pons ad slumen ose, vse verò, se, & ouse,
hoc slumen promiscuè nominari, in consesso est omnibus. Sed antiquato hoc sub Saxonibus nomine, à Gormone Dano, cui has provincias cum pax convenisset, Alfredus noster concessi, Gormontester vocari cæpit, attestante vetere versiculo:

Gormonis à castri nomine, nomen habet.

Hicille est de quo I. Picus scriptor antiquus, sic scribit. Aluredus Rex fic Dacos contudit, vt dabant ad libitum obfides, quod terra exirent, vel christianitatem reciperent. Quod & fastum est: nam Rex corum Guthrum (quem Gormondum vocans) cum 30 proceribus, & omni penè populo baptizatus, infilium ab Aluredo susceptus, imposto sibi nomine Athelstano. Hie igitur mansit, dataque funt sibi prouincia Orientalium Anglorum, & Northanhumbrorum, ve eas sub fidelitate regis foueret hereditario, quas pernaferat latrocinio. Hinc Vsa se proripiens, quum Cantabrigienses iam aditurus est, oppido satis nitido, & non infrequenti affunditur, quod Slepe olim Saxonice, nunc verò S. Jues dicitur, ab Iuone Persa Episcopo, qui circa annum Christi sexcentissimum, Angliam magna san-Aitatis opinione perluftrauit, diuinum verbum sedulò profeminauit, suumque nomen huic oppido, in quo fatis concessit, reliquit. Vnde tamen breui corpus eius Ramseiam transtulerunt religiosi. Hoc enim opulentissimum erat monasterium, ad septimum hinc milliare in Septentriones inter paludes positum, qua stagnant flumina, quum iam mollius solum ibi inuenerint. Loci descriptione, si placet, ex priuata huius monasterij historia, paucis habe. Ramsey, i. Arietis infula à parte occidentali, nam alias palustria loca humanis gressibus haud peruia longiù s protenduntur, à tellure solidiore duobus fere balista inttibus interiacentibus luseis salebris diri-

3. Iucs.

Ramsey.

.

.

4-

d

A:

0

do

R-

73-

a-

31-

e-

e-

ir-

n-

ilò

fa-

m-

1 C-

ri-

um

la-

be.

tria

lure

bris

liri-

dirimitur. Qui locus olim segni tantummodo amne naues serena aduectas aura placido incundi marginis excipiens gremio; nunc graui labore, & sumpsu, lignorum, arenæ, pariser & lapidum congerie lutofa obstructa abysso, calle solido in eadem parte pedibus aditur, duobus fere mill. pass. in longum extensa, latitudine paulo strictior habetur, que tam alneto quidem, quam arundineto cum virore calami, & iunci pulchre in gyrum coronata: multo antequam inhabitaretur arborum genere, potissimum autem abundanti tota vefliebatur orno. Nunc verò longiori temporis tractu, nemoribus ex parte demolitis, terra uberi gleba arabilis cernitur, & opima fructibus, frugibus incunda, hortis consita, pascuis opulenta, & pratorum gratia verno tempore spectantibus arridente, veluti depicta floribus tota insula vario colore coloratur. Ambitur prætered paludibus anquilosis, & stagnis multimodi generis piscium, & auium natalium nutritiuis. E quibus vna est Ramsey Mere de nomine infinle Ramsey dicta, qua cateras adiacentes aquas pulchritudine, & fertilitate, Mere. superexcellens, ab ea parte qua maior insula sylva densior habetur, arenosam ipsius oram pulchre allambens delectabile videntibus spectaculum prabes in cuius vastis gurgisibus laxatis tam sagenis, quam alterius generis retibus immissis, inescatis hamis, & cateris artis piscatoria instrumentis admiranda magnitudinis luci, qui ab incolis Hakeds nuncupantur, perfape extrahuntur, & indesinenter vbi laborat aquatilium industria venatorum, semper ibi multiplex aquatici generis capitur fætus, semper tamen quod capiatur, abundat. Deinde persequitur pluribus quomodo Ailwinus Aldermanue, piscatoris somnio admonitus, extruxerit, Oswoldus Episcopus permouerit, Reges & alij redditibus ita adauxerint, ve septem millia librarum nostratium ad alendos sexaginta monachos annuo sensu collegerit: sed cum iam dirutum fit, hæc plus fatis videantur. Hinc ad 10e= terbogrow, quæ decem plus minus milliaribus abest, Canutus rex, quia torrentibus & alluuionibus iter impeditius erat, viam , quæ Kingelbelfe historicis nostris vocatur, Kingesdelfe, magnis operibus constrauit. Vrque hoc monasterium Orientalem agri partem exornauit, sic mediam Saultrep, à Simone de Sancto Lizio Huntingdoniæ Comite constructum, & Orientale latus Kinnibantum castrum, nunc kim= Kimbolton. bolton, olim Magnauillanorum, hodie Wingfeldorum habitatio condecorat. Verum his omnibus vetustior vibecula

Durobriue.

erat propè Wansworth, quam Henricus Huntingdonensis Caer Dorm, & Dormeceaster vocat ad Auonam flu. & ante sua tempora penitùs excisam memorat. Dynobrivab proculdubiò hec suit Antonino, i, fluminis traiectus, & nunc eodem sensu Dornsord dicitur iuxta Casterton, manisestaque vrbis prostratæ indicia præter antiquos nummos exhibet. Vtramque ripam occupasse credunt nonnulli, viculumque Caster in altera ripa, eius partem suisse sunt qui opinantur, & opinioni sanè sidem adiscit antiqua historia, quæ innuit ad Auonam locum suisse Dormundcaster, in quo cùm kinneburga Osse Regis silia monasseriolum ædiscasse, primum Etnneburgecaster, & poste à contracte Caster vocari cæpit, nupérque ibi tot capuli è saxo, siue sepulchra essons suisse sui

Huntingdonia Comites.

Comites habuit Huntingdonensis hæc provincia Siwardum Danum, Walteoffimque eius filium capite à Guilielmo primo mulctatum, à quo per filiam Matildem, primum ad Simonem de Sancto Ligio Comitem Northamtonia, inde ad Dauidem Alexandri regis Scotorum fratrem descendit, vtrique enim nupfit, & ex vtroque prolem suscepit, variantéque fortuna, & regum fauore, nunc S. Lizij, nunc Scoti, hunc gesserunt honorem, scilicet Henricus Davidis filius, rum Simon S. Lizius Simonis primi filius, post hunc Malcolmus Rex Scotorum Henrici Comitis filius, eo defuncto, Simon S. Lizius tertius, qui cum fine prole obijffet, Guilielmus Rex Scotorum Malcolmi frater successit, inde Dauid eius frater, Dauidisque filius Ioannes cognomento Scottus Cestriæ Comes, qui cum fine sobole fatis concessisfet, & Alexander 1 1, qui Regis nostri Henrici 1 1 1. filiam duxisset, aliquantisper hoc titulo vsus esset, Scoti eo honore & lautissimo in Anglia patrimonio exciderunt. Edwardus tertius satis longo post tempore Guilielmum Clinton Huntingdoniæ comitem creauit: illi suffectus à Richardo I I. Guiscardus Angolismius, & co mortuo, Ioannes Hollandius, cui Ioannes filius, & Henricus ex Ioanne nepos successêrunt. Patrum verò memoria, vt Thomam Greium, & Herbertum Penbrochium, de quibus dubitatur, taceam, illum honorem Georgio Hastings contulit Henricus v 1 11.cui fucceffit

successit Franciscus, & illi itidem Henricus filius verz nobilitatis, & pietatis laudibus vir longè honoratissimus.

> Numerantur in hac regiuncula Paræciæ 78.

CORITANI.

ORITANI nunc adeundi, qui interiùs ab Icenis longissimè per mediterraneam
Insulapartem diffusi, ad Germanicum vsque Oceanum
egêrunt, in illis vtpote regionibus, qua nunc Posthamps
tonshire, Leicestershire,
Kutlandshire, Lincoln-

thire, pottinghamshire, & Derbishire vulgo vocantur. Ab horum Etymologia, quia error obuius, manum abstinebo. Licet enim longe lateque diffusus fuerit hic populus, quod Gur Tany Britannis denotat, Coritanos tamen hos si inde dictos asserem, nonne aleam luderem? Qui fælicius hac poterint, tutius coniectent. Ego intereà singulos, quos dixi, Comitatus, pro meo instituto, suo ordine, sed compendio perlustrabo.

Posthampton. and mo meine

GER Northantonensis Saxonice Nonparendonycyre, & Mozthantonshire, vulgo Mozthamtofhire, ab occasu brumali qua latior est, sensim se contrahédo in ortum æstigalem protenditur. Ab ortu Bedfordienses, & Huntingdonenses, ab auftro Buchingamienses & Oxonienses,

ab occasu Warwicenses, & a Septentrione Leicestrenses, Rotelandenses, & Lincolnienses Wellando flumine discriminati sedent. Campestris, habitatissima & nobilium villis excultissima est regio, soli admodum ditis, sue arua, sue pascua respicias: syluis tamen nisi in vlteriori & citeriori parte minus læta. Vbíque verò, vt etiam alibi in Anglia, ouibus opplera & quafi obsessa, que, vt Hythodæus ille dixit, tam mites effe, tamq, exiguo ali folebant, nunc, vii fertur, tam edaces, asque indomite effe coperunt, vt homines denorent, ipfos a-

gros, domos, oppida vastent, ac depopulentur.

Brakeley.

Oues.

Tripontium. Torcester.

In australi limite, vbi Vsa flu. sæpè iam dictus exoritur, molliter surgente loco, quo fontes affatim scaturiunt Brabeley, id eft, filicerum, amplum olim Hollandorum, & post Louellorum oppidu, nunc verò Stanleorum, proscripto Louello, patrimonium; quantum & quam opulentum fuerit aduenis oftentat. Celeberrimum autem olimfuerat Rumbaldi Sanctuli memoria qui regis filius vbi primum in lucem æditus (vt scribunt sacrifici) nescio quæ loquutus, & fe Christianum professus, statimq; baptisatus expirauit. Hinc ad Aquilonem v 1. mill. paff. nemorofa via emenfi, TRIPONTIVM, quod memorat Antoninus, peruenimus: nam hoc illud fuiffe quod nunc @ozcefter vocamus, non languidæ fidei restant argumenta. Si Trimontium Thraciæ à tribus pontibus; Triturrita Tusciz à tribus turribus; Tripolis à tribus vrbib. nomina traxerint : à tribus pontibus hoc nostrum Tripontium denominatum fuisse, non est cur dubitem. Ecce tibi in hac Torcestria, via Prætoria Romanorum quæ planissimè inter hanc & Isanauariam se ostendit, tribus fluuiolis interscinditur, quorum maior vltra oppidum, alij duo minores in ipso oppido, qui licet sint admodum tenucs,

Mozthamptonfhire.

nues, tamen perennes effe produnt incolæ : Hos autem olim, vti hodie, pontibus coniunctos fuisse necessitas persuadet. Si verò Britannum consulas quomodo tres pontes Britannici vocant, statim Tair pont audies, & viri boni à quibus hic nummos Rom. accepi, constanter afferunt @ ozcefter verum esse loci nomen, & à turribus dictum putant, cum Britannicum Tor pro Cair, & Saxonicum Cefter plane demonstrent vnde hoc nouum nomen descenderit. Coue= cester tamen Marianus vocat, si liber non mendosus, apud quem legimus, hoc anno falutis 917. adeò munitum fuiffe, vt Dani nullo modo expugnare potuerint, Seniorémq; Edwardum regem lapideo muro posteà incinxisse: nos tamen mænium vestigia vidimus nulla. Sola moles aggesta supereft, Werthill vocant, in hortis prinatis vndíg; cerafis confita: & ipsum oppidum ita euicit tempus, vt situi, nomini,& antiquis nummis debeat, quòd vetustum censeatur, Paulò superius ad Boream fontes aperit Anona fl. Nen hodie vocatur, qui sæpiùs recurrentibus ripis per orientalem huius prouinciæ partem iter habet. Fluuius sanè nobilissimus, &. nisi me fallo, à Romanis olim præsidijs munitus. Cum enim iam citerior Britanniæ pars sub Claudio in Romanorú potestatem ita cessisset, vt qui cam incolerent Romanorum focij dicerentur, & vlteriores Britanni sæpiùs in horum agrum effusi omnia violentius raperent : ipsiq; socij facilius Romanorum imperia, quam vitia ferentes, subinde cum vlterioribus illis conspirarent. P. Ostorius (inquit Tacitus) Antona Tacicinctos caftris Antonam (Aufonas libentius legerim) & Sa- ti. brinam cohibere parat. Hoc est, ni malè capio, munimentis ad fluuios dispositis statuit coercere Britannos viteriores, & prouinciales, ne mutuas operas in Romanos traderet. Quis fluuius bic fit A N T O N A dixerit nemo. Lipfius noftrz 212tis Phæbus aut hanc nebulam dispulit, aut nubes me sanè obduxit. Ad Pothampton digitum intendit ille, & ego Antonam pro Aufona ad quem fita Northamptona, in Tacitum subrepfisse opinor. Hic enim Auona in vmbilico Insulæ furgens, ita ad Ortum tendit, & eiusdem nominis alter vicinus fl. Sabrinam petens, ita ad Occasum se confert, insulam transuersam secantes, vt in Boreales Britanniæ partes trascuntialter ex his sit necessariò transcundus. Quare cum Ofto-

Ostorius Sabrinam, & hos Aufonas communiuisset, non erat cur è Walha, vel septentrionali Britanniæ plaga suis Romanis, & socijs timeret, qui eo tempore proximam insulæ partem solummodò in prouinciæ formam redegerant, ve alibi testatur ipse Tacitus.

Dantrey.

Wedon.

Holdenby.

Northanton.

Bennauenta.

Pen.

Sed ad Aufonę cursum qui perpetuo officio hunc beat agrum. Iuxta fontes sedent Dauentrep, quod aliqui à Danis fic dictum falso crediderunt, vbi antiquum sepimentum militare visitur, & wedon secundum viam Prætoriam, quæ Merciorum regis Wolphari erat Regia, in monasterium ab eius filia Werburga conuerfa, cuius miracula in fugandis hinc anseribus scriptores creduli decantârunt. Paulóque magis ad Septentriones vnicum magnificæ structuræ exemplum Holdenber ades elucent, quas ex antiqua Holdenbeioru stirpe oriundus clarissimus Eques Christophorus Hatton, Regiz maiestati à consilijs sanctioribus, & Pretorianis militibus prefectus nunc construit:vir, (nec aliquid dicam quod veritati negari possit) & prudentia & animi moderatione fingulari, atq; inter pauculos illos habendus, qui cum fortuna abundent, arrogantia vacent. Tenui lapfu infra hæc se promouet Aufona, statimque à Septentr.amniculo confluente augetur, vbi ad ipsos confluentes ita sedet vrbs à flumine Mozthafandon, contracte Moztham=

pton dicta, vr hoc ab occidente, illo à meridie subluatur. Hancesse que ab Antonino BENNAVENTA, & PENNA-VENTA vocatur, Iouem lapidem, fi ausim, iurarim. Quis non vidit fluminis Auonæ nomen in Bennauenta emicare,& Bennauenta in Mozthafonden, qua Saxonicum Dozth ob borealem fitum præfixum haber, vt Bennauenta Britannicum Pen, quod præcipuum quiddam denotare videtur, forfitan primarium Aufonam, vel primariam ad Aufonam vrbem. Ben barth enim præcipuum vatem, vel Bardum, conversum legimus. Vrbs ipsa quæ tota è saxo costructa fuisse videtur, ampla satis est, & mænibus inclusa, è quibus spatiosa planities circumquaq; oculis subijcitur. Ad occasum castru habet vetustum, cui & decori est ipsa vetustas, à S.Licijs Northantonie Comitibus constructum, qui etiam speciosum templum Diuo Andreæ sacrum sibi in sepulturam adiunxerunt, & oppidum (vt ferunt) instaurarunt. Saxonica Saxonica enim Heprarchia iacuiffe videtur, nec eius in Danicis deprædationibus vípiam meminerunt scriptores, nisi cum Swanus Danus impotenti, & efferato animo per Angliam immanissime sæuiret. Tunc enim (vt prodit Henricus Huntingdonensis) iniecto igne deflagrauit. Cúmq; Anglize censum Guilielmus primus ageret, sexaginta tantum Burgenses numerabat. A Normannico imperio, Baronum obsidionem, regnante loanne, fortiter elusit, cum illiomnia iniurijs,&cædibus infestarent, regi priuatis de causis infenfiores, quas ramen religionis & boni publici obtentu ita velabant, vt fe Exercitum Dei, & Ecclesia Sancta appellauerint, Sed non pari successu regi Henrico tertio, quo seditiosis obfistebat. Cum enim Barones illi seditionibus innutriti, hinc classicum in illum canerent, perrupto muro facilè expugnauit. Deinceps Comitia Parlamentaria, quòd in Angliz quasi meditullio sedeat, hic subinde reges habuerunt, & anno à Virginis partu 1 460. luctuosum vidit prælium, quo, diuulfa per seditionem Anglia, Richardus Neuillus Warwicensis Comes Henricum Sextum regem, captiuum abduxit. Cæterum longitudinem Bennauentæ x x 1 1.gradib. x x 1 x. scrup. latitudinem L 1 1. grad. x 11 1. scrup. Mathematici nostri descripserunt.

Hinc festinat Auona per Wellingbozow forum, Digh= am Ferrariorum quondam oppidum, Thompetton, vulgò Chapfton, & huic oppositum Daiton ades quondam E. Staffordi Comitis Wilconiæ, nunc verò Baronis Mordaunti, ad quem à Grænis conditoribus maximi nominis in hoc agro nobilibus hæreditariò deuenit. Inde oppidulum elegans ferè circumluit, & denominat quod Dundale, corrupte pro A uondale vocitant, & fothe= Fotheringringhap castrum amoenissimis pratis circumsitum salu- hay. tat, quod Henrico III. regnante, cum munitissima loca nobiles ad defectionem inuitarent, Guilielmus Comes Albemarliæ ex improuiso occupauit, & agrum vicinum latè deuastauit, vt habet M.Paris. Quo tempore ad Cestrenses Comites spectasse videtur. Satis longo post interuallo Edwardus Tertius Edmundo de Langley filio Duci Eboracensi quasi in hæreditatem, siue Appennagium (vt vocant) affignauit, qui Collegium ibi fundauit, in quo

1221

duo

duo Duces Eboracenses conditi : Edwardus nimirum, qui prælio Agincorrensi,& Richardus qui prelio ad Wahefield occubuit, Ciciliaque Neuillia eius vxor, quæ diu viuendo, quales ludos impotens fortuna ex potentium malis sibi facit, plane perspexit. Vidit enim Richardum maritum regnum iam spe deuorantem, cum filiolo Rutlandia Comite, cruento prælio interfectum, paucósque post annos filium natu maximum Edwardum 1111. ad regiam dignitatem euectum, immaturaque morte abreptum cum ille fratrem fuum Georgium Clarentiz Ducem sustulisser, Deinde alterum filium Richardum luctuosa nepotum cæde matrisque probro, (matrem enim læsæ pudicitiæ publice insimulauit) ad rerum summam graffantem, sceptróque iam potitum, statimque prælio trucidatum vidit : miseriæque ita erant concatenatæ, vt posterior dies semper priore acerbior illuxerit.

Peterborow.

Anno 669.

Iam Huntingdonenses Aufona attingens, regiones disterminat per D VROBRIVAS, quas dixi, donec Petriburgum, qui in vltimo est agri angulo peruenerit, vbi paludibus exceptus, aut varie distrahitur, aut sedentibus aquis stagnat. Ad hæc Aufonæ diuortia immensæ profunditatis fuifse voraginem Debeswell dictam, appositumque oppidum inde Dedesweihamfted, & Dedelhampfted tradunt scriptores. Sic enim scribit Petrus Candidus eius loci olim Monachus. Nen flu.ex australi parte Burgi interfluit. In huius amnis medio locus est, quasi vorago, qui tam profundus, & frigidus est, ve in estate nullus natantium eius ima adire possit; nec tamen in hyeme unquam congelatur. Est enim ibi fons vnde ebullit aqua. Hunc locum Deddelwell antiqui appellauerunt, donec Wolpherus Rex Merciorum, vtbarbaram quam in filios suos Christianos exercuerat, crudelitatem expiaret, (eos enim quòd Christo se addixissent, sustulerat) monasterium ibidem S. Petro confecraret. Cúmque locus effet palustris immanissimos lapides (vt scribit Petrus ille) in fundamentis iecit, quales octo boum paria vix unum traherent, quod nos vidimus cum monafterium effet destructum : Deinceps PETRIBURGUS, PETROPOLI S, Deterbozow, Bildenburg, i.Burgus aureus ob opulentiam, & Burgh dici cœpit, monasteriúmo; fuit longe celebratissimum. Quamuis enim Danus excideMozthamptonibire.

rit, Æthelwoldi Wintoniensis Episcopi opera splendidiùs reuixit: & licer, regnante Guilielmo Normanno, Herwardus Anglus proscriptus ex Eliensi insula congestas opes depredatus fuerit, (contra quem Monturolo castrum, Turoldus Cœnobiarcha posuit) opulentissimum tamen vsque ad patrum memoriam censebatur : Tunc enim exturbatis monachis, qui à sanctorum illorum, & veterum monachorum curriculo, & spatio deflectentes, bona Ecclesia, qua Pauperum patrimonium erat, luxu absumebant, Henricus VIII. Præbendarios & Episcopum hic constituit, qui huic

agro & vicinæ Rotlandiæ præeffet.

Hoc in loco angustissima est regio. Inter Auonam enim & Wellandum, qui terminus est ad Septentrionem vix quinque interiacent milliaria. Ad Wellandum prope fontes Braybroke eft castellum à R. Braybroke extructum, Braybroke. nunc Griphinorum patrimonium, ad quos per Latimeros deuenit. Inde Rockingham quondam Comitum Albamarliæ castrum, vallis, propugnaculis, duplicíq; pinnarum ordine munitum, collique affixum in nemorofo faltu, qui hinc Rockingham forrett denominatur. Postea Bering= worth Baronum Zouch zoru fedem, Colliwelton, à Margareta Dinæ Elizabethæ auia exornatum, & Burghley Burghley. zdes inuifit, quæ confultissimum virum Guilielmum Cæcilium magnú Britannie columen, Baronis titulo honorauerunt, & quas ille suis virtutibus honestauit, magnificentissimisq; ædificijs nuper condecorauit: Latomiæ his subsunt Latomia. antiquæ ad Bernech, è quibus & Petroburgense, & Ramfiense monafterium extructum, Operofa enim (Ramfiensis historiæ verba legis) Latomorum vires hic frequenter exercentur, sempérque superest, in quo alterna requie reparata exerantur. Legiturque in Charta Edwardi Confessoris. Proquatuor millibus anguillarum in Quadragesima, fratres de Ramseia habebunt, de territorio S. Petri, quantum sibi opus fuerit de lapidibus quadratilibus apud Bernech, & de petris muralibus apad Burch. Post paucula hine milliaria paludibus illis, quas fæpè dixi, hauritur W ellandus.

Comites habuit hic ager Siwardum, & eius filium Wal- Northantania deofum præcipitata iam Saxonum monarchia, inde è Nor- Comises. mannica stirpe tres Simones de Sancto Licio, qui etiam Huntingdoniz

CORITANI.

tingdoniæ Comites, & Centuriam de Francelly in hocagro ea lege tenuêrunt, vt soleas ferreas regio equo conferrent. Multis post annis Guilielmum Bohun Northantoniæ Comitem creauit Edwardus Tertius, cui successir Humfredus filius qui Esfexiz etiam Comes, & Thomas Wood-Rochius, qui Humfredi vnicam filiam Æleonoram in vxorem acceperat, à quo primum ad Henricum I I I I. Regem, posteà ad Staffordos cum alijs ritulis descendit. Demum post Edwardum Stafford Buchingamiz Ducem securi percuffum, Edwardus Sextus Guilielmum Parrum titulo Northantoniæ Marchionis patrum memoria adauxit, qui non ita pridem, nulla suscepta prole, diem obijt.

Pertinent ad hunc agrum Paracia 2 2 6.

Leiceltershire.

Orthantonensi ad Septentrionem finitima est prouincia Leicestrensis, in colibro quo Angliæ luftrum condidit Guilielmus Normannus Ledecesterscyze dicta, vulgo Leicestershire, tota itidem campeftris, frugibus opima, sed syluis maximam partem indiga. Abortu Rutlan-

dia, & agro Lincolnienfi, à Septentrione Nottinghamienfi, & Derbiensi, ab occasu Warwicensi præcingitur. Occiduam partem via militaris Romanorum wattingstreat appellata, perstringit, & a Warwicensibus seiungit, Mediam Soarus flumen Trentam petens, alluit. Orientalem verò Wrekus fluuiolus qui Soaro demum commiscetur, placidè pererrat.

Watlingftreat.

Via illa, cuius agger planissimè hîc se exhibet, recta quasi linea in Septentriones tendit, & semel tantum iuxta 11= termorth Verdonorum quondam poffessionem, Swifto fluuiolo interrumpitur, vbi ponte tamen coniuncta fuit, qui nunc interscissus in caussa est, cur via tam celebris minus Bennones, sine hodie frequentetur. Ad hunc pontem VENNONES fine BENNONE s fuerunt, oppidum cuius meminit Antoninus,

Vennames.

vbi

2-

r.

iæ

n-

d-

X-

C-

C-

c-

i-

it,

1-

i-

1-

n

1-

i,

n

vbi militaris via se in duas partes diffidisse videatur. Ab his enim Antoninus ad ortum æstiuum, qua Lincolniam itur Veromesum, & ad occasum æstiuum quain Wallia tendimus, Ratas collocat. Cum autem Bennones hic fuisse dico, non mihi meum est ex distantiæ ratione somnium, quæ tamen Bennauenta, Ratis, & Manuessedo ad amussim respondet: sed ponsiste Benfrozdbzidge nunc vocatur, in quo Benonum nomen se expresse ostendit, quod proculdubio à fluuio factum suspicor. Bean etenim Britannis idem est quod Latinis velox, & Anglis Swift, quo nomine accolis appellatur hic fluuius, retenta in nostra lingua prioris nominis fignificatione. Cæterum præter hanc nominis particulam nihil antiquarum Bennonum reliquum. Etiam, vt ait Poëta, periere ruina. Nisi forte Cesterouer amplissimi Equitis Fulconis Greuilli secessus, qui proximus est, ex eius sie reliquiis. Illud enim Cefter locorum, quibus apponitur, vetuftari contestatur, nec nisi vetustis vrbibus aut castris Saxones addiderunt. Hinchley, superius ad eandem adfidet viam, Hinckley. quæ (si feciales nobis non imponunt) suos habuit Comites, Galfridum, & Hugonem Grantmaismill magnos Angliz Occonomos, fiue Seneschallos, cum Guilielmus Rufus, & Henricus primus rerum potirentur. Ad tertium hine milliare inter 23 ofworth, & hanc viam in extremam belli aleam auorum memoria cecidit regnum Anglicum. Henricus enim Richemondiæ Comes parua manu Richardum Tertium, qui per summum scelus regnum occuparat, ibi prælio Richardus Terexcepit, & dum pro patria fortius cum suis mori voluisset; tous occissus. fœliciùs tyrannum vicit, & confecit, faustisque acclamationibus inter medias strages Rex salutatus Angliam tyranni dominatione sua fortitudine vindicauit, & discordijs ciuilibus irriquietam sua prudentia recreauit. Vnde Bernardus Andreas Tholosas Poeta qui tune vixit, in Oda ad Henricum y 1 1.de Rosis que Henrici insignia erant, ludens.

Bosworth.

1485.

Ecce nunc omnes posuere venti Murmuris, prater Zephyrum tepentem, Hicrofas nutrit, nitido sq. flores Veris amani.

Alia ad viam memoria digna non occurrunt, nisi remotius 3 shop de la zouche, Zouchæorum quondam, nunc Huntingdoniæ Comitum villa amænissima.

Leicefter.

Soarus flu, medium agrum secare diximus, qui non proculab hac via conceptus, & crebris perennium aquarum riuulis adauctus, leni tractu in Aquilonem lapfus, primariam totius agri vrbem ab occasu, & Septentrione subluit, qua Legeceffria, Leogora, Legeocefter, & Leicefter, apud authores vocatur. Hæc majorem vetustatem, quam venustatem præ se fert. Anno salutis 680, cum Sexwulfus Merciorum regnum in Episcopatus iusiu Ethelredi Regis describeret, in hoc Episcopalem sedem statuit, ipséque primus sedit Episcopus: sed paucos post annos, sede aliò translata, hæc desijt dignitas, sensimq; imminuta oppidi amplitudo, donec Edelfleda optima mulier, anno 9 1 3. reparauerit,& nouis mænibus firmauerit, adeò vt Matthæus Paris in Hiftoria minori scripserit, Legecestria vrbs opuienti/sima, ac munitissima muro indissolubili, qui si fundamento roboraretur, nulli vrbium fecunda fuiffet. Sub Normannorum ingreffum fatis frequens erat, plurimósque habuit Burgenses, è quibus decem (vt in Guilielmi Primi libro legimus) cum Rege mittere veteri instituto tenebantur, quoties ad bellum iret. Sed Henrici I I. temporibus magna miseriarum mole depressa fuir, mæniáque diruta, cum Robertus cognomento Boffin,id eft, Gibbofus, Leicestric Comes res nouas in principem affectaret. Quod his verbis docet Matthæus Westmonasterienfis. Propter contumaciam Comitis Roberti contra regem recalcitrantis obsessa est, & per regem Henricum subuersa nobilis cinitas Leicestria, & murus qui videbatur indiffolubilis funditus in circuitu dirutus. Vrbis enim (vt hoc è minori illa historia adiungam) muris fundamento carentibus subfossis, & fulciminibus tandem combustis, menium fragmenta ceciderunt, que víque in hodiernum diem propter camenti indiffolubilem tenacitatem fcopulorum retinent cum integritate magnitudinem, Misera etiam eo tempore ciuium mulctatio, & miserum exilium, qui cum data pecunia abeundi licentiam redemissent, in S. Albani, & S. Edmundi asyla trepidi conuolarunt. Castrum quoque propugnaculis nudatum erat, sub quo pulcherrimum est Hospitale Collegiatum, siue Xenodochium, in cuius ecclesia

Henri-

1173.

,

-

n

C

us

-

-

78

-

2

2

Henricus Comes Lancastriay & Henricus Lancastrensis eius filius, qui primus Lancastriæ Dux fuerat, sepeliuntur. Dux enim ille cum iam annorum plenus effer; hoc Xenodochium alendis pauperibus construxit, & consecrauit, de quo, in sua historia Henricus Knightonus Leicestréfis qui co faculo vixit. Hemicus dux Lancastria primus, Ecclesiam Collegiasam, & Hospitalem extra portam Australem Leicefrie conftruxit, in qua conftituit Decamen cum x II. Canonicis Prabendarys, totidem vicarys, & alus ministris, centum pauperibus debilibus, & decem fortibus mutieribus, qua debilibus inferuirent, diel amque Hofpitalem sufficienter dotaut. Ad alteram vrbis partem inter lætislima prata, quæ Soarus irrigat, monafterium fuit, inde de Pratis dictum, de quo sic scripsit Knightonus ille. Robertus de Boffin Leicestriæ Comes fundanis monasterium B. Maria de Pratis Leicefria; terris, poffeffionibus & redditibus luculenter dotauit, & ipfe in codem monasterio confensu Amicia vxoris Canonicus Regularis factus, quindecem annos in habitu Regulari Deo ibidem militanit, & Canonicus in Domino obdorminit. Scilicet vt Canonicali habitu pænitendo corrigeret, quod in principem hostili animo insurgendo deliquerat. Quod nomen Romanis temporibus gesserit Leicestria, non conijcio. Caer Lerion in Nennij Catalogo vocari existimo, sed Leirum fabulosum Regem construxisse, per me, credat qui velit.R A T A s fuiffe quæ Prolemæo facili errore Rate. RAG AE vocantur, licet distantia minime repugnet, non af- Rathye. seuerabo, quum distantia & nomen potius dictent illas nunc Ratby sominari, rufticanum in faltu Leiceftrenfi viculum. Quæ illic funt vetustatis indicia nescio, nee vetustatemadimar, fiverustum nihil occurrat in cultissima regione. Antonini verò descriptioni ita exactè congruit situs, duodecem à Benonis, & totidem à Verometo milliaribus, vt cum nomen etiamnum sit integrum, non potest non Grobye. RATA seffe. Huic vicinu est Brobp, opimum, & amplum hæredium, five ve noftri vocant Manerium, quod ab Hugone Grantmaismill, quem magnis prouentibus dirauerat Guilielmus Primus, per Leicestrenses Comites, & Quincios ad Ferrariorum familiam deuenit, è qua octo Domini de Broby florucrunt , demumque relicta vnica filia Ifa- Barones de bella in Greiorum nomen matrimonio intulit, à quo rursus Grobye.

1330.

I 143.

Loughbor-

TOW.

proscriptione in patrimonium regium tandem recidit. Sed ad Soarum flumen regrediamur, qui Leicestriam præter-Moneforell. lapfus primum ABontfozell caftro nomé præber, quod ad Saerum de Quinci Wintoniæ Comitem bello Baronico spectauit, hodieque nihil est nisi rudetum: & inde post pauca milliaria in Trentam flu.definit, parum infra Lough= bezrow mercatorium oppidum, quod vnum regnante Maria Baronem Edwardum Haftings suo nomine exornauit. Hanc effe regiam villam Saxonice Lieganbunge dictam, quam Marianus, Cuthulfum Britannis, anno Christi 572 ademisse tradit, nominis affinitas quodammodo præbet.

> Orientalem agri partem, quæ collina est, exornarunt celebrioris nota duo pracipua loca, VERO METVM, cuius

Perometum.

zers.

Burton La-

meminit Antoninus, & Wurton Lazers superioribus fæculis admodum celebre. VEROMETYM nomine nunc deperdito, eò loci sedisse videtur, quem hodie Burrowhill & Erdburrom vocitant. Inter Verometum enim & Ratas x 1 1 1, interracent apud Antoninum millaria, totidem verò inter Bathy, & hunc locum; inter Verometum & Margidunum x 1 1. itidem numerat milliaria, nec pluribus abest ab hoc loco Margedouerton, quod olim Margidunum. Hodiernum etiam nomen Burrow à Bungh promanauit, quod Saxonibus loca munita denotauit. Sed quod maximum est, eo ipso loco collis vndique præceps attollitur, in cuius summo, oppidi diruti manifesta sunt vestigia, duplex fossa, & ipsorum mænium tractus, quæ octoginta plus minus iugera incluserunt. Nunc autem ager est restibilis, & re nulla æquè celebris, quam quòd hic gymnica quotannis exerceat iuuentus circumuicina. Burton autem cognominatum Lagers à Lazaretis (fic Elephantiacos, siue leprosos vocârunt,) Nosocomium erat, fiue Hospitium opulentum, cuius præsecto omnes Lazaretorum in Anglia adicula quodammodo suberant, vt ille præposito Lazaretorum Hierosolymis, Primis Normannoru temporibus collecta per Angliam stipe construc-Lepra in An- tum ferunt, quo tempore lepra quæ nonnullis Elephantiafis, grauissime vi contagionis per Angliam serpsit. Tunc enim creditum est morbum illum primum ex Ægypto in

glia,

hanc insulam demigrasse, qui subinde se in Europam profudit, Sed

ter-

d ad

nico

au-

ah=

Ma-

uit.

am,

572

et.

ce-

iius

fæ-

de-

hill

Ra-

em

1 &

bus

du-

ro-

Sed

eps

unt

uæ

em

por

na.

fic

um

nes

nt,

or-

uc-

ia-

inc

nic

ro-

dit,

fudit, primum Pompei Magni ætate, postea sub Heraclio, & alias, vt ex historijs videre liceat, sed nunquam quod legerim, ante illa tempora in hanc insulam irrrepsit.

Comitibus suis viris longe clarissimis insignis semper erat hæc Leicestrensis prouincia. Cumque hæreditarios habuerit Saxonico tempore Comites, cos sua serie pri- Comites Leimum enumerabo, ve Thomas Talbottus rei antiquariæ cestriæ. peritissimus è regijs archiuis mihi descripsit. Æthelbal. di Merciorum regis tempore anno falutis 7 1 6. Leofricus Leicestriæ Comes erat, cui recta linea successerunt. Algarus primus, Algarus secundus, Leofricus secundus Leofstanus, Leofricus tertius, qui Conuentriæ sepultus, Algarus tertius, cuius filij fuerunt Eadwinus Comes Marchia, Morkarus Comes Northumbria, & Lucia filia quæ primo Iuoni Taleboys Andegauensi enupta posteà Rogero de Romara vnde Guilielmus de Romara Lincolnienfis Comes enatus est. Nunc deficiente huius Saxonica familiæ stirpe mascula, Saxonicóq; nomine quasi cóculcato, Robertus de Bellomonte Normannus, Dominus de Ponte Audomari, qui Comitis Mellenti filiam in vxorem duxerat. Leicestriæ Comes ab Henrico primo creatus fuit, cui successerunt filius cognomento Bossu, nepos cognometo Blanchemaines, & abnepos Fizzparnell, omnes prænomine Roberti. Quorum postremus iste Fitzparnell, à Parnella matre Hugonis Grantmaismill filia, & sola hærede cognominatus, fine prole obijt. Paucis post interiectis annis, Simo de Monseforis regio Francorú oriundus sanguine, qui prioribus illis Comitibus affinitate conjunctus hunc honorem geffit, inde Ranulphus tertius Comes Cestria, non iure hareditario, sed Principis gratia, posteà Almaricus filius Simonis de Monteforti, demum Simon de Monteforti Almarici filius, in quem tanta, & tam secunda erat regis Henrici I I I, voluntas, vt illu exulantem è Gallijs vocarit, opibus cumularit, Comitatu Leicestriæ, & sororis nuptijs honorarit; Ille auté cum beneficijs obrutus, nulla referendæ gratiæ facultaté haberet (que hominű improbitas est) odisse cœpit, Regé optime meritu pessime exagitauit, cumq; seditiosis Baronibus horrendas intestini belli tempestates excitauit, in quibus ipse tandé cecidit: honores verò & possessiones Ed-

340

Intrahune agrum funt Parochiales

Rutlandibire.

Wellando fl. incumbit, & ab Ortu quà Lincolnienses attingit: non minori solt whereaste, & amænitate, licèt spatio sit multò minori, ytpote totius Anglia prouinciola minima: Forma e-

nori, vipote totius Angliz prouinciola minima. Forma enim ferè circulari circumferipta, tantum circuitu colligit,
quantum expeditus eques vno die conficere possir. Vnde
fabulantur incolz Regem nescio quem Rutto cuidam tantum terra donâsse, quantum vno die circumequitare posset: illum autem equitem hune agrum prassinito tempore
erreumequitasse, & inde dono accepisse, suumq; ipsius nomen imposuisse. Sed facessant hunusmodifabulae, molumus
fabula licentia veritatem vulnerari. Quum verò passim rubeat hae terra, vsque adeò vt etiam ouium vellera rubedine insiciantur, rubrumq; Saxonibus Boet, & Budicum
fuerit,

Rutlandie undenomen.

fuerit, nonne Butland quasi terra rubra, nominatam suspicemur ? Conneniunt rebus, vt inquit Poeta, nomina sape finis. Nomina autem locis vbique gentium à rubedine facta fuiffe Ruelan castrum Walliæ in rufescente littore extructum. Rubrum promontorium, Mare Rubrum inter Ægyptum & Arabiam, Erytheia Ionia, & sexceta alia satis superq; probent: vt non sit cur deinceps fabulis hac in re sidem adhibeamus, Cæterum hæc prouinciola serius in Comitatum instituta videatur. Nam Edwardi Confessoris tempore Northantonensis agri pars censebatur, & historici nostri qui ante trecentos annos scripserunt, in Comitatuum nu-

mero non repoluerunt.

ici

1-

1d

i-

2-

)-

n it

)-

ıli

12

1-

a-

11-

cit,

de

n-S-

re

0-US

u-

1-

m it,

Wath, five wath fluviolus, qui hunc agrum ab occasu in Ortum quasi medium intermeat, in duas dispescit partes. In citeriori fiue australi Appingham accliui loco se- Vppingham. det, vnde & nomen inditum, non ob aliud memorandum, quàm quòd totius agri primarium habeatur oppidum. In vlteriori parte trans fluuium inter colles amæna admodum & fœcunda vallis substernitur , The bale of Cat= mose hodie dicunt, à Coes maes forsitan, quod Britannice campum nemorosum sonat. In huius medio Dkeham sub- Okeham. fidet, quod pari etiam ratione à quercubus nomen affumpfiffe videatur, vbi fatiscétia mænia vetusti castrisupersunt, quod Walkelinum de Ferrarijs primis Normannoru temporibus extruxisse fama obtinet. Ferrariorum autem fuisse habitationem præter famam, ferreæ equorum foleæ quibus pro infignibus olim vía erat illa familia, porta, & in aula affixæ satis apertè comprobent. E regione ad Ortum valli bellistimo situ impendent Burly quondam Sapcottorum, nunc Haringtoniorum ædes, qui à Baronibus de Darington in agro Lancastrensi oriundi, ex nuptijs cum filia & hærede Colpeperi, hæreditatem adeò opulentam adierunt, vt his in locis iam inde fuerint florentissimi, quéadmodum anteà Colpeperi ad quos Brusæorum opimum patrimonium descenderat. Brusai verò isti latifundia hic jure clientelari à Scotie regibus acceperant, qui cum Huntindoniæ essent Comites, plurimos per Angliam redditus habuerut.In Orientali autem parte ad Guash fl. funt 18219= callerton de quo posteà, & 18thall, vbi, cùm maiores no-Z 3 ftros

Ансиру Дина.

Margidunum. Magetouerton.

stros ita fascinasset superstitio, ve Deorum multitudine Deum verum propemodum fustulissent, Tibba minorum gentium Diua, quasi Diana ab aucupibus, vtique rei accipitrariæ præses, colebatur. Sed noua hæc funt præ viculo in Septentrionali agri limite, qui hodiè Margedouerton appellatur MARGIDVNVM autem olim fuisse quod proximè post Verometum memorat Antoninus, & nomen & distantia à VEROMETO, & PONTE oppido, fice Baunton, quibus apud Antoninum interponitur, satis dilucide doceant. A marga & fitu nomen illud antiquum mutuatum videatur. Marga enim Britannis genus terræ qua agros aluerunt. & Dunum collem denotauit, vti Saxonica adjectio D= uerton æditioribus folummodò locis conuenit. In hac tamen nominis notatione hæsstamus, cum Marga hoc in loco fit rarior (fortaffe quia non quæritur,) nisi Margæ nomine Gypsum vocarint Britanni, quod in vicinia esfodi accepimus, cuius vium in albarijs, sigillisque, Romanis longe gratissimum fuisse in naturali historia testatur Plinius.

Marga.

Hanc prouinciolam Eadithæ vxori testamento legauit Edwardus Consessor, ea tamen lege, vt post eius mortem S. Petro Westmonasterij cederet. Hæc enim testamenti sunt verba. Volo quòd post mortem Eadgithæ Reginæ coniugis meæ, Roteland cum omnibus ad se pertinentibus detur monasseriomeo beatissimi Petri, & reddatur sine tardatione Abbati & monachis ibidem Deo servientibus in perpetuum. Hoc tamen eius testamentum induxit Guilielmus Normannus, qui magna parte sibi reservata, reliquam inter Iuditham Comitissam cuius silia Dauidi Scotorum regi nupsit, Robertum Mallet, Ogerium, Gistebertum de Gand, Hugonem Comitem, Albericum Clericum, aliosque diuisit. Westmonasterio verò primum decimas, posteà solam ecclesiam de Dtetham cum appendicibus reliquit.

Rotelandie Comites. Comites numerat non multos. Primus Rotelandiæ Comes erat Edwardus ex familia Eboracensi, qui etiam Dux Albæmarlæ, ille scilicet, qui consilia nesaria de tollendo Rege Henrico I I I. summo cum scelere decoxit, posteáq; pari cum leuitate aperuit. Illi successit Edwardus Richardi Ducis Eboracensis siliolus, qui in prælio ad Datestelo

cum

cum patre interemptus. Multis post annis Henricus vIII. Thomam Mannors in Rutlandiæ Comitem extulit, qui ampliffimam Rofforum hæreditatem in circumuicinis regionibus iure Æleonorz auiz creuerat. Huic successit Henricus, & illi itidem Edwardus filius, qui nunc floret, in quem vt nihil aliud dicam, illud Poetæ veriffimè & optimè convenit,

Nomen virtutibus aquat, Nec sinit ingenium nobilitate premi.

Ecclesiys Parochialibus 47. ornatur hæc Prouinciola.

Lincolnshire.

n-

a-

n

)è

1-

1,

i-

5

li S

Vtlandiæ ad Ortum adnectitur Comitatus Lincolniensis, Saxonicè Lincollycyne, Normannis sub primum ingreffum Nicolfhire, vulgo Lincolnfhire. Regio amplissima, per sexaginta ferè millaria in longitudine iacet, Latitudinem alicubi super triginta extendit,

alendis frugibus, pascendis pecoribus mitissima, frequentibus oppidis exculta, & crebris fluminibus rigata. Quà Solem Orientem spectat, supercilio longè circumducto inflexa, Oceano Germanico pulsatur, à Septentrione ad Abum fiue Bumber aftuarium pertinet, ab Occafu Nottinghamienses spectat, & a Meridie Wellando flu. à Northantoniensibus discluditur. Hæc omnis in tres dividitur partes , quarum vnam Bolland , alteram Befteuen, tertiam nostra lingua appellamus Lind= fep.

Hollandia, Ingulpho Hoilandia, ad mare eft, pabulo luxu- Hollandia. rians & armentis diues, verum ob graues halitus minus salubris, tota nimirum palustris, & perinde vt Hollandia Germaniæ, aquis ita permader, vt pressa hauriat vestigium, & pedum pulsu tentata quatiatur, vt inde nomen inditum Z 4

CORITANI.

The Washes

videatur, Æstuario illi incumbit quod Ptolemzo META-RIS, pro Maliraith, dicitur, hodiè the washes. Æstuarium hoc est amplissimum & notissimum, intumescente zestu aquis offertum, deservescente, iter sed admodum periculosum przebet, quod Ioannes Rex suo damno didicit. Dum enim bello Baronico hâc iter faceret, subitò irruentibus vndis, ad welstreame omnia impedimenta, & regium apparatum amissi, vt author est Matchzus Westmonasterienss.

Crowland.

Bifariam dividitur hæc Hollandia, in Inferiorem, & Superiorem: Inferior quæ torrentibus implicata est, paludes vix ipsis incolis pervias, & paucula oppida habet, è quibus clarissimum Crowland nobis dicitur, id est, interprete Ingulpho huius Abbate, Cruda & canosa terra. Locus, (vt Monachi scribunt) obuersantium nescio quarum vmbrarum terriculamentis olim insessus, priusquam Guthlacus vir summa sanctitate heremericam vitam illic duxisser, in cuius honorem maximis impensis instabili, & lubrico solo monasterium sundauit Rex Merciorum Æthelbaldus, religione & opibus admodum illustre, ad riuulorum consluentes duplici ponte coniunctos. De quo, Fælicis Monachi satis antiqui versiculos è Guthlaci vita, si placet, habe,

Nunc exercet ibi se munisicentia regis,
Et magnum templum magno molimine condit.
At cum tam mollis, tam lubrica, tam male costans
Fundamenta palus non ferret saxea, palos
Pracipit insigi quercino robore casos,
Leucarumque nouem spatio rate fertur arena;
Inque solum mutatur bumus, suffultaque tali
Cella basi, multo stat consummata labore.

Demones Crowlandici. Si dæmonas Crowlandicos labijs pendentibus, ore igniuomo, vultu squamoso, vertice grosso, dente sero, mento peracuto, gutture rauco, pelle nigra, scapulis contractis, ventre capaci, lumbis ardentibus, vncis cruribus, clunibus caudatis &c. qui his locis anteà oberrabant, & plurimum molestic Guthlaco, & monachis sacessebant, è Monacho illo tibi describerem, tu certè suauiter rideres, ast ego certè multò suauiùs A-

m

2. 0.

e-

1-

a-

S.

1-:5

15

n

r

n

0

i

fuavius infanire viderer. Superius ad eunde fluviu spal = Spalding. Dina sedet riuulis, & incilibus vndig; conclusum, à quo vsq; ad Deving, quæ dece milliaribus abest, Egelricus Crowlandiæ Abbas, qui postea Episcopus Dunelmensis, per medium vastissime forreste, & profundissimorum mariscorum, ve inquit Ingulphus, de lignis, de fabulo calcetum folidum viatoribus fecit, quod ex eius nomine Elrichroad nominatum erat.

In superiori Hollandia, quæ magis ad Arctum vergit, vbi Withama fl. in Oceanum exit, florer 15 ofton, rectiùs 150= tolphis towne. A Botolpho enim Saxone sanctissimo qui ad I canhoe, teste Beda, monasterium habuit, nomen deportauit. In miserandam hoc oppidum, regnante Edwardo primo, concidit ruinam. Serpentibus enim eo tempore per vniuersam Angliam perditis moribus, militares quidam virinundinis frequentibus hastiludium hic indicentes, eme. Predones. tito monachorum, & Canonicorum habitu accesserunt, ig- monachorum nem oppido plutimis in locis subiecerunt, præcipiti impetu habitu. in mercatores irruerunt, multa rapuerunt, plura cremauerunt,adeò, vt historici nostri, auri argentique venas (quod de Corintho deleta scribunt antiqui) in commune tunc fluxisse scripferint. Horum antesignanus Robertus Chamberlanus cum facinus commissum, & dedecus admissum confessus esset, suspendio perijt: nec tamen vt criminis cofortes deferret, vilo modo adduci potuit. Sed meliora tempora Botolphi oppidum ex cineribus denuò excitarunt, hodie enim & ædificijs elegans, & commercijs frequens est, incolæ enim tum mercaturæ, tum rei faginariæ strenue incumbunt. Vltra hoc vix sex milliaria extenditur Hollandia nostra, quam vniuersam Guiliel. primi largitione accepit Yuo Talbois Andegauensis, frater Fulconis Hierosolymaru Herwardus Regis, cuius infolentiam non ferens Herwardus Anglus vir Anglus. spei bonæ, arque acris animi plenus, filius Leofrici domini de Brane, fiue Burne, cum sua, & suorum salus iam agi Ingulphu viderit, baltheo militari à Branno Petroburgensi Abbate, cuius stomachus in Normannos etiam eruperat, cinctus, bellum in illum mouer, sæpiùs fudit, demúmque captiuum abduxit, & ita redimi passus est, vt ipse in regis gratiam receptus, in eius fide, & clientela diem obierit. Hoc enim meruit virtus, quæ & in hoste laudatur, Filia auté eius Hugoni

Crowlandensis.

Ener-

Barones de Wake. Enermuz Depingi Domino enupta eius hæreditatem adijt, quæ posteà vt accepimus, ad Barones de Wake deuoluta erat. Wakorum enim familia hoc in tractu vsq; ad Edwardi 11. tempora inprimis illustris erat, tunc etenim per filiam, nuptiarum iure ad Cantij Comites corum hæreditas deuoluta est.

Kefteuen.

Stanford.

Altera pars huius regionis Belteuen vocatur, Hollandiz ab occasu adiacens cœlo multo salubriori, & solo non minus pingui. Maior hæc est, & pluribus vndique enitet oppidis. In limine ad Wellandum fluuium Stanfozd fedet, Saxonice & Teangono è faxo structili, vnde & nomen, zdificatum, oppidum frequens, & varijs immunitatibus ornatum, muroque firmatum. Cum Edwardus senior australes fluminum ripas contra Danos ex Aquilone irruentes communiret, è regione etiam huius in australi ripa (que nunc Stanfozd Baron vocatur) firmiffimam arcem construxisse, author est Marianus. Nusquam tamen hodie apparet, nam quod intestino bello Stephanus contra Henricum Andegauensem firmauit, in ipso oppido fuisse, & fama obtinet, & ipsius area etiamnum ostendit. Regnante Edwardo tertio, cœpta hîc Academia, & bonarum literarum professio (quod suz gloriz imprimis ducunt ciues.) Cum enim Oxoniæ inter studiosos Boreales & Australes omnia litibus feruerent, magnus studiosorum numerus huc concessit, paulò tamen post Oxoniam reuersi Academiæ huic orienti, ve initium, ita finem citò posuerunt : cautumq; de-# inceps iureiurando, ne quis Oxoniensis publice Stanfordiæ prælegeret. Nihilominus illa mercimonijs floruit, donec ardente inter familiam Lancastrensem & Eboracenfem ciuili bello, Boreales milites irrumpentes cædibus,& incendijs omnia miscuerint. Nec inde verò dignitatem pristinam plenè recuperare potuit.

Academia Stanfordia incepta

Ganfenna.

Bridgea-

Licet nonnulla antiquitatis indicia hîc supersint, traiectúmque olim suisse via militaris Romanorum, qua statim te ex oppido in Boream proficiscentem excipit, satis declaret: GAVSENNAS tamen quas non procul hinc statuit Antoninus, suisse sidem non faciunt. Sed quum ad vnum hinc milliare sit viculus Baigeasterton, quo vel nomine vetustatis nota apparet, quà south, siue wash sumilita-

rem viam transuersam secat, affiniras nominis Gwall cum Gausennis, distanria non refragante, iussit vt illas Bzigcasterton dici existimem, donec dies certiora docucrit. Si opiner Stanfordiam ex huius ruinis emersisse, & hanc agri partem à Gausennis Resteuen dici, vt altera pars Lindfep à Lindo ciuitate : fit quæ so opinio mea, judicium vestrum, Has Gausennas corruisse creditur, cum (ve habet Huntingdonensis) Picti & Scoti omnem regionem ad Stanfordiam vique diripuissent, vbi Hengistus noster cum suis Saxonibus indefessa vi, & eximia fortitudine furentibus barbaris ita iter occlusit, ve plurimis peremptis, pluribus captis, reliqui fugam vndique capesserent, Sed ad reliqua pergamus.

In orientali Kesteuenæ parte quæ ad Hollandiam vergit, tendentibus in Boream ordine succedunt Burne Ed- Burne. mundi Regi inauguratione & castro Wakorum notum, Sempzingham religioso ordine Gilbertinorum à Gilber- Sempringto loci Domini instituto celebre. Ille enim anno à Christo ham. nato 1148. contra Iustiniani constitutiones, quæ duplicia monasteria, id est, virorum simul & mulierum verabane, verum Eugenij 111.P.R.authoritate munitus, ex viris & mu- Gilberini fras lieribus fectam instituit, quæ ita excreuit, vt ipfe tredecem tres de forores. conobiorum huius ordinis fundamenta iccerit, & Gilber- Scropu. tinos fratres 700. sorores 1100. in suis comobijs viuus habuerit, verum pudicitiæ dubiæ, vnde de illis Nigellus, qui sub

id tempus vixit:

i-

15

Harum sunt quadam steriles, quadam parientes, Virgineog, tamen nomine cuncta tegunt. Que pastoralis baculi dotatur honore, Illa quidem melius, fertiliusque parit. Vix etiam quanis sterilis reperitur in illis, Donec eis atas talia posse negat.

Inde fokingham pridem Bardolphorum, nunc Clintonorum habitatio, Shzekingham Alfrici fecundi Leicestrenfis Comitis fato fignatum, quem Hubba Danus interfecit. Slefozo Lincolniensium Episcoporum castellum, ab Alexandro episcopo extructum, Kime Dominis suis Gilberto de

Gand,

CORITANI.

Gand, & Roberto de Vmfrouile Angusie Comite celebratum,

ordine sequentur.

Beluoir, fine Beuer calile.

In occidentali parte huius Kesteuenæ, in huius, & Leicestrensis agri collimitio castrum Beluoir, sic dictum à bello prospectu, colli satis accliui imponitur. Toteneium Normannum conditorem ferunt, à quo per Albenios, & Rossos, ad Mannoros Rutlandiæ Comites hæreditariò deuenit. Quorum primus Thomas, vt accepi, nouis ædificijs excitauit, cum plures annos quafi ruinis fuis sepultum iacuifict, In inuidiam enim Th. Domini Rosse qui Henrici v I.partes sequebatur, quodamodo dirutum erat. Sub hoc inueniuntur Aftroites lapides, qui stellulas inuicem connexas representant, in quibus radij eminent fingulis angulis quini, & fingulis radiis cauitas media subsidet. A Victoria hic lapis apud Germanos nomen inuenit, quòd, vt est apud Georg. Agricolam libro 6. Fossilium, putant illum qui gestauerit, causam obtinere, & hostos vincere. An tamen hic noster, vt ille Germanicus, in aceto positus, se loco moueat, & in orbé nonnihil torqueat, mihi nondum experiri licuit. Vallis autem que huic caftro subiacer, The Male of Bener, inde vulgo vocatur, fatis ampla est, frumentarijs campis, & pas-

The Vale of Beuer.

Astroites

lapis.

Witham fl.

Bitham.

Paunton.

Pontes.

Croco calana Ancalter.

cuis admodum læta, & in tribus Comitatibus Leicestrenfi. Nottinghamienfi, & Lincolnienfi censetur.

Hanc agripartem Witham fluvius lucijs fæcundus, fed exilis perfundit, & à Septentrione circumscribit. Ad sui cognominis viculum ortum habet, non procul à ruinis castri Witham, quod (vt in antiqua Genealogia habetur)

Guiliclmus primus Stephano Comiti Albemailz, & Holdernessiæ donauit, vt inde haberet, quo filium infantulum filigeneo pane nutriret, cum Holdernessus auenaceo tunc tantum vesceretur, nunc tamen auenaceus panis vix ibi in viu. Withama flu. statim à fontibus Baunton oppidum habet quod vetustatis nomine se venditat, & tessellata Romanorum pauimenta sæpè effodit, ponte hic fluuius constratus erat; nam AD PONTEM hoc effe, quem feptem milliaribus à Margiduno seiunxit Antoninus, nomen Daunton cum distantia non solum à Margiduno, verum etiam à Croco-calana facile convincit. CROCO-CALANA enim Anto-

nino dicebatur illud oppidum quod nobis 3 ncafter, & hodie 2-

0

r-

5,

t.

1-

n

ır

-

é

die nihil nisi platea longior est ad viam militarem, cuius vna pars non ita pridem Vessios, altera Cromwellios dominos agnouit. Britannicum illud nomen à fitu affumpfiffe videtur, Cruc maur Britannis collem magnum, & Cruc occhidient, tumulum occidentalem significasse apud Giraldum Cambrensem, & Nennium legimus; sed quid velit illud Colana, viderint alij. Antiquitatis memoriam in hoc oppido propagant numismata Romanorum, hypogæa sepitis aperta, & quatuordecem illa milliaria qua inter hoc & Lincolniam interiacent per ericetum quod Incalterheath vocamus, tot enim inter Croco-calanam, & Lindum numerat Antoninus. Sed ad flumen.

Post Daunton, visitur Grantham, oppidum non infre- Grantham. quens, schola à Rich. Foxo Wintoniensi Episcopo, & templo specioso exornatum, cuius sacra pyramis admirandam in altitudinem ædita fabulis est famigerata. Sub hoc iuxta Berlagton viculum, aneum vasculum patrum memoria, aratro erutum fuit, in quo caffis aurea antiquissima forma Cassis aurea. gemmis distincta reperta, que dono data Katherinæ Castiliæ Henrici octaui Dotariæ. Hinc longo cursu Withama in Septentriones fertur, non procul à Somerton caftro, Somerton. quod Anthonius Beccus episcopus Dunelmensis construx. Lib. Dunelm. it, Edwardógue primo donauit, à quo statim dono accepit Guilielmus de Bellomonte cognatione stirpi Franciæ annexus, qui tunc temporis in Angliam venit, & familiam Vicecomitum de Bellomonte propagauit, que superiori seculo quodammodo defijt. Paulatimque inde in Euroaustrum vergens fluuius per palustrem regionem infra Boston in mare Germanicum se exonerat, cum Kesteuenam à Septentrione circumscripserit.

Adalteram Withamæripam iacet pars huius agri tertia Lindsey. Lindfer, Beda Lindiffi ab vrbe primaria nominata, qua Hollandia, & Kesteuena maior vasta fronte in Oceanum procumbit, quo ad ortum & Aquilonem diuerberatur, ad occasum Trenta flumine, ad meridiem à Kesteuena Withama illo, & * foffa incili feiungitur, quampHenricus pri- Foffedike mus per septem milliaria à Withama in Trentam perdux- Housdenns. it, vt Lincolniensibus ad subuehenda necessaria vsui esset. Quà Trentam attingit hac foffa, @ozhlep feder oppidu- Torkfey.

lum

Domesday booke. lum nunc obscurius, olim admodum celebre. Ante Normannica enim tempora (vtin libro quo Angliæ censum descripsit Guilielmus primus, habetur) ducenti Burgenses in hac numerabantur, qui immunitatibus gaudebant non paucis; ea lege, vt legatos Regios si quando hàc iter haberent, nausgiolis suis per Trentam deueherent, & Eboracum vsque deducerent. Quà verò hæc sossa Withama coniungitur, prima & præcipua huius Comitatus ciuitas locum habet quam Ptolemæus, & Antoninus Lindow, Britanni Lindowit, à syluis (pro quo perperàm alicubi scribitur Luitoit) Beda Lindeollino quo perperàm alicubi scribitur Luitoit) Beda Lindeollino situ non ego dixerim, Saxones Lindocollyne, Lindeollino situ non ego dixerim, Saxones Lindeolline, Latini Lincolniam vocarunt, vnde Alexander Nechamus in diuina sua sapientia,

Lindisia columen Lincolnia, siue columna, Munisica fælix gente, repleta bonis.

Denominatam credunt alij à flumine Withama, quem vetustiori nomine Lindim dictum, sed nulla tamen authoritate suffulti, volunt. Nec ego illis assentior, refragatur enim Nechamus qui fluuium ante 400. annos Withamam hoc carmine dixit.

Trenta tibi pisces mittit Lincolnia, sed te Nec dedignaris Withama paruu adıt.

Malimego à Britannica dictione Lhin, quæ lacum illis notat, deducere, Withamam enim ad Swanpole sub vrbem diffusiorem suisse à ciuibus accepi, & vt Lindam Germaniæ ad Acronium lacum, Linternum Italiæ, ad lacum taceam: in Britannia nostra video Tallhin, Glanlhin, Linlithquo, oppida ad lacus, & Linne Norfolciæ de quo iam diximus. Vrbs ipsa ampla & celebris collis dorso insidet, vbi Withama in ortum se destectit. Antiquum Britannorum Lindov M in ipso collis cacumine suisse opinantur. Saxones autem hoc diruto, primum Australem collis partem occupârunt, & Jex antiquioris illius ruinis communierunt, posted ad sluuium descendêrunt, in loco qui wickansozoe dicebatur, ædiscârunt, & quà slumine non desenditur mænibus obsepserunt. Quo tempore, vt inquit Beda, Paulinus Prædi-

Lindsom.

Lincolne.

m

es

n

1-

1-

n

1.

.

-

S

l.

r

Pradicabas verbum provincia Lindiffs prafectiung, Lindocolina cinitatis, cui nomen erat Blecca, primum cum domo fua convertit ad Dominum. In qua videlicet civitate, & ecclesiam operis egregy de lapide fecit, cuius tecto, vel longa incuria, vel hostili manu deiecto, parietes hactenis stare videntur. Dani deinceps semel atque iterum expugnarunt, primum predatoriz ille turmz à quibus Edmundus Ferreum latus extorfit, deinde Canutus, à quo Etheldredus recepit, cum è Normannia redux Canutum fortiter hinc exturbaret, Angliamque amissam preter spem recuperaret. Edwardo Confessore regnante erant, ex Censuali Angliæ libro loquor, 1 0 7 o.mansiones hospitate. & duodecem Lageman habentes facam & focam. Normannorum verò tempore, ve inquit Malmesburienfis, una ex populofioribus Anglie vrbs erat, emporium terra marique venientium, & vt libro illo Censuali videre est, co tempore D C C C C, Burgenses in hac censebantur. Guilielmus primus ad eius firmamentum & ciuium terrorem, in collis supercilio castrum munitissimum excitauit, & eodem fere tempore Remigius Episcopus Dorcestrensis ad ornamentum sedem suam episcopalem Dorcestris huc transtulit. Cumque iam ecclesia illa concidisset, quam Paulinus posuerat, Remigius ille mercatis prædijs in ipfo vrbis vertice, inxta castellum (vt habet Henricus Huntingdonensis) turribus fortissimis eminens, in loco forti, fortem, pulchro pulchram Virgini virginum, fremente Eboracensi præsule qui loci ius sibi vindicanit, construxit ecclesiam, & inea prabendarios X L I I I I. locauit. Quam posted (vt ait ille) combustione desurpasam subsili artificio reparauit Alexander ille Lincolniensis munificentissimus Episcopus, de quo inter alia cecinit eius temporis Poeta.

Qui dare festinans gratis, ne danda rogentur, Quod nondum dederit, nondum se credit habere.

Horum diocœsis non contenta angustis illis sinibus, quibus in primitiua Saxonum ecclesia contenti erant Episcopi Sidnacestrenses, qui huic agro præfuerunt, tot regiones complexa est, vt sua magnitudine laborarit, & licèt Henricus secundus Eliensem prouinciam, & Henricus v 1 1 1.Petroburgensem detraxerit, iurisdictione tamen, & Comitatuum numero, totius Anglię longè maxima etiamnum cen-

letur,

fetur, & parochiales ecclesias 1247. in sua dioccesi habeat. Episcopi huic sedi, & multi, & magni post Remigium prafuerunt, sed instituti non est mei enumerare: Nec enim Roberti Bloeti, quem Rex Guilielmus Rusus magna pecunia mulctauit, causatus quòd non optimo iure ipsam vrbem Lincolniam tenuerit: nec munifici illius Alexandri, qui insanis substructionibus ad insaniam delectatus, meminero. Duorum tamen memoria mihi recolenda, quoru alter est Robertus Grosetest, vir & literis & linguis supra quam credi possit, in illa ætate eruditus, terrisscus (vt inquit Matthæus Paris.) Papa redargutor, regis sui monitor, & veritatis amator, & c. Alter est præceptor mihi semper observandus reuerendissimus pater, Thomas Cooperus, de Repub. literaria, &

Obije 1 2 5 3.

The Staple.

Ecciesia meritissimus, è cuius schola me prodisse & fateor, & gratulor. Verùm ille iampridem ad Wintoniensem sedem translatus successorem hic habet reuerendiss. patrem W. Wicchamum virum pium iuxtà ac doctissimum. Vrbs etiam ipsa diu storuit, ab Edwardo Tertio in Stapulam, quam vocant, i in lanarum, coriorum, plumbi, & c. emporium constituta. Quæ quanquam grauioribus malis non sit constituta, semel tantùm incensa, semélque frustrà obsessa à Stephano rege, qui ibi oppressus, & captus, non magnum damnum secit: incredibile tamen est, quantùm quasi vetustate victa paulatim decreuerit; & ex quinquaginta templis quæ auorum memoria habuit, vix octodecem iam supersunt. Distat, vt hoc etiam adnotem, ab Æquatore 1111 part, serup. x 1 1, ab vltimo Occidente part. x x 1 1. serup. L 1 1.

Bardney.

Oswaldi vex-

Withama iam Lindum prætergressus, nobilis olim cœnobij Beardenam sue Peartanen, vulgò Bardney, parietinas vidit, vbi Regem Oswaldum tumulatum, vexillúmque ex auro & purpura, tumulo superimpositum prodit Beda. Non satis habuerunt monachi Christianissimum hunc Heroem Oswaldum celebrare, nisi etiam eruditæ simulationis artiscio rebus ab eo gestis miracula assuerent ridicula, manúmque eius sisc incorruptam superesse traderent. De illa enim scribit Poeta monasticus.

Nullo verme perit,nulla putredine tabet Dextraviri,nullo constring i frigore,nullo

Diffolui

Dissolui feruore potest, sed semper eodem Immutatastatu persistit, mortua viuit.

Bano deinde fluuiolo qui è media Lindseia per Bozneca= the defluit , augetur ad Catterfhall oppidulum, Barone Tattershall. suo Thoma de Tattershall notum, cuius hæreditas demum ad antiquiores Cromwellios descédit. Iam mari proximus Withama alterum anonymum è Septentrione riuulum recipit, cuius ad fontes Bollinbzoke castrum à Guilielmo Romara Lincolniensi Comite extructum, & Regis Henrici quarti natalibus illustratum, qui inde'Henr. de Bollinbroke Bollinbroke cognominarus. Hoc verò recepto, infra Bolton, vt dixi-

mus, mari tandem confunditur.

t.

)-

ŀ

A

7,

r,

n

n

i٠

1-

is

r-

t.

6-

1-

ic

a,

2-

is

1.

12

uż

Ab hoc offio magno flexu protuberat littus in mare Germanicum ab A B v M víque æstuarium, frequentioribus vbique estuariolis lancinatum:rariores autem habet vrbes, quia rari sunt portus, & arenosi puluini passim obiacent. Ex oppidis tamen quæ hoc littus occupant, memoranda funt nonnulla, inprimis verò mainflete, vel hoc nomine, quòd Wainfleete. Guilielmum Wainfleete Wintoniensem Episcopum Collegij Magdelanensis Oxoniæ fundatorem, de literis virum optime meritum produxerit. Deinde Louthe frequentatum emporiolum, cui Lud fluuiolus nomen impertijt, & posted Grimesby, quod Sabini nostri, qui quod volunt, Grimsby. somniant, à Grimo mercatore sic dictum volunt, qui quòd Eulogium. Hauelocum regium Danorum puellulum expositum educauerat, fabellis decantatur cum Haueloco illo pupillo, qui in Regis coquina primo lixa, & postea regis filiz nuprijs ob heroicam fortitudinem honoratus, nescio quæ facinora gessit, illis dignissima qui anilibus fabulis noctem protrudere solent.

Vix fexto hine milliari interius antiquum apparet cafrum, quod hodie Caftoz, Saxonice Duanz carten, & Thongcaster, Britannice Caer Egarry, vtraque in lingua è re nomen habet à corio scilicet dissecto, quemadmodum Byrfa notiffima illa arx Carthaginienfium. Perhibent enim Byrfa. Annales nostri Hengistum Saxonem, debellatis Pictis, quum ampliffimas alibi possessiones accepisset hoc etiam loco tantum terræ à Vortigerno impetraffe, quantum bu-

CORITANI.

bulo corio in tenuissimas corrigias (thonge nos vocamus) secto circundare possit, in quo hoc castrum posuit. Vnde quidam qui Britannicæ historiæ Epitomen carmine scripsit, Virgilianos versus sic conuertit:

Accepítque solum facti de nomine Thongum, Taurino quantum poterat circundare tergo.

A Grimefby retrahit fe littus, vt Abum aftuarium admit-

tat, in quod Trenta flu. longo confecto cursu suscipitur ad Girmni (fic enim oftium vocat historiarum Eulogium,) quum cò víque à fossedike sabulosa ripa hunc agrum terminauerir, per Gainefborrow, Danicarum nauium statione, & Sueni Tiugskege Danici tyranni fato nobile oppidulum, qui illic postquam regionem diripuisset, (authore Matthæo Westmon.) ab incerto quopiam confossus meritas sceleris pænas demum persoluit. Supra hoc Trenta, Idell, & Danus flumina, ita suis aquarum diuergijs (Frontini verbo vtor) ludunt, vt Insulam amnicam A reholme, Saxonice Caxanholme, quæ Lincolniensis agri pars est, amplectantur, Longitudine x.milliaria ab Austro in Septentri, latitudine dimidio minor patet, qua humilior ad flumina, paluftris eft,& fruticem odoriferum (Galle vocant) profundit: in media, quà leuiter surgit, ferax est, & fertilis, linumque magna copia præbet, nec non Alabastritem, qui tamen minus folidus albarijs & emplastris magis, quam alijs vsibus conuenit. Primarium oppidum Arey vocatur, vnde adiectione Saxonica dictionis Holme qua pro infula vsi funt, nomen proculdubiò conflatum. Sed oppidum vix dici meruit, ipla sparsim habitatur : castri tamen aream ostendit, Baronum bello demoliti, quod ad Mowbraios qui

Lincolnia Comites. hac redditus habet.

Comites suos Lincolniensis hic ageriactat post Eggam, qui anno 7 1 6. sloruit, & Morcarum Saxones, Guilielmum de Romara Normannum è Lucia Morcari sorore, & Rogero filio Geraldi Romari natum, cui defuncto (nec enim filius qui ante patrem obijt, nec nepos hoc titulo ysi sunt) Gilber-

tunc magnam insulæ partem possidêrunt, spectauit. Nunc verò Baro Sheffeldius iure filiæ I. Belthorpi locupletis in hac insula viri, è qua oriundus est, latifundia, & opimos in

tum

Gainsborrow.

Axcholme.

Galle frutex.

Alabastrites.

Mottinghamshire.

tum de Gand substituit Stephanus; Eo autem mortuo, Guilielmi Romari frater vterinus Ranulphus Cestriæ Comes (Lucia enim iam tertiò nuplerat Ranulpho primo Cestréfi)eius hæreditatem, & honores à Ioanne Rege consequutus est, suisq; reliquit, donec eius hæreditas inter colos diuisa, Roberto Quincy qui Hawisiam alteram Cestrensis familiæ hæredem duxerat, Lincolniæ titulus obtigit. Huius fola quam reliquit filia Ioanni de Lacy enupta eum suo iure Comitem fecit, cui Henricus Lacy è filio, qui ante patrem obierat, nepos successit, vitimusque ex ea stirpe fuit. Alicia enim vnica eius filia, Thome Lancastrensi in vxorem data, mulier multarum imaginum, magníque splendoris, quem tamen impudicis moribus labecula non minima aspersit. Cum auté illa nullam suscepisset prolem, Henricum Lancastrensem mariti fratrem sibi hæredem scripsit. Vnde amplissimum patrimonium Lancastrensi familie, & Regio deinde patrimonio coaluit. Nomine tamen Lincolnienfium Comitum honorauerunt reges Angliæ Ioannem Delapole, Henricum etiam Brandonum Suffolciensis Ducis filium, & nuperrime Elizabetha nostra Serenissima Edwardum Finei Baronem de Clinion, & magnum Angliæ thalassiarcham eodem honore adauxit, quo eius filius hodie claret.

S

0

C

i-)-

11

C

0

r-

m

In hoc Comitatu Parochiæ sunt plus minus 6 3 0.

Pottinghamchire.

Incolniensi ab occasu confinis est, qui multo minor, Comitatus Nottinghamiensis, Saxonibus Snoccenzaham cype, nobis pottinghamshire, à Septentrione Eboracensi, ab occasu Darbiensi, à meridie Leicestrensi terminatus. Partem meridiona-

lem, & Orientalem Erent flumen nobilissimum, influentésque riuuli fœcundant: Occiduam partem saltus de Shiremod, longè se porrigens, tota occupat. Hanc quod arenosa sit, The Sand; illam quod argillacea, The clay

Aa a

170

vocant incola, & in has duas partes regionem suam diftribuerunt.

Trentaff.

Trenta, Saxonice Tpeon Ta (quem Triginta Latine quidam obcesæ naris antiquarij, ob affinitatem Gallici verbi, quo ille numerus designatur, appellarunt)longo itinere emenfo, vbi primum fe in hunc agrum intulerit, Linum amniculum ab Occasu suscipit, ad quem proximè confluentes, decliui fitu locum habet, quæ nomen Comitatui præbuit, vrbs præcipua Mottingham, emollito verbo pro Snot-Nottingham. Ten Taham. Sic enim Saxones dixerunt, à subterraneis speluncis, & meatibus quæ in receptacula, & habitationé excauauit antiquitas sub preruptis illis saxis, in Australi parte, quà Linum fluuiolum despectar. Vnde Saxonicum hoc Snottengaham interpretatur Afferius Latine speluncarum domum, & Britannice Tui ogo bauc, quod idem plane denotat. Vrbs est loci ingenio amœna, hinc ad flumina spatiosa procumbunt prata, illinc faciles consurgunt colles; omnibus etiam quæ ad vitam pertinent copiosa. Hinc Shirewood lignum in ignis alimentum (licer fossili carbone malè olenti multi vtantur,) illinc pisces Trenta largè suppeditat, vnde barbarum vsurpat versiculum:

Limpida sylua focum, Triginta dat mihi piscem.

Amplitudine deniq; structura, vno & altero eleganti templo, foro longè pulcherrimo, & munitistimo castro, est sanè speciosa. Castru illud prærupta petra ad Occidentale vrbis latus attollitur, quo loci arcé quondam fuiffe, creditur, qua Dani freti Ætheredi, & Alfredis obsidionem pertulerunt, donec illi rebus infectis obfidionem soluerint, & vasa conclamarint. Cum enim Dani hanc occupaffent, Burthredus Merciorum Rex, (vt author est Asserius) & Mercij nuncios ad Aettheredum Occidentalium Saxonum Regem, & Alfredum fratre dirigunt suppliciter obsecrantes, ve illis auxiliarentur, quò possent contra prefatum pugnare exercitum. Quod & facile impetranevunt. Nam illi fratres non segnius promissione congregato ex omni parte immenfo exercitu, Merciam adeunt, & vique ad Snot= tengaham bellum vnanimiter quærentes perueniunt. Cumq. Pagani tuitione arcis muniti bellum dare negarent, & Christianis frangere murum non suppetebat, pace inter Mercios & Paganos

facta,

868.

facta, duo illi fratres cum cohortibus domum reuersi sunt. Posteà verò Edwardus Senior villam Bzidgffozd, è regione pofuit, & mænibus quæ iam corruerunt, ipfam vrbem inclusit. Paucisque interiectis annis, Edwardi scilicet Confessoris tempore, vt est in Censuali illo Angliæ libro, 1 7 3. Burgenses numerabantur, & de duobus monetarijs 40. folidi Regi foluebantur. Castrum autem quod nunc cernitur, & author, & operis magnitudo nobilitant: Guilielmus enim Normannus ad Anglos frænandos extruxit naturáque, & manu ita munitum erat, (authore Guilielmo Neubrigensi) vt sola inedia, si defensores idoneos habeat, expugnabile videatur. Posteaque Edwardus I I I I. magnis impensis instaurauit, & splendidis ædificijs adornauit. Nec temporum inclinationibus communem magnis castris sortem subijt; nunquam expugnatum. Frustra semel obsessum ab Henrico Andegauenfi, quo tempore ædificia adiuncta succenderunt præsidiarij milites. Semel etiam ex improuiso captum à Roberto de Ferrarijs Comite Derbiensi in bello Baronico. qui ciues omnibus fortunis spoliauit. Castellani multa referunt de Dauide Scotorum Rege in hoc captino, & Rogerio de Mortuomari, Comite Marchiæ, per subterraneum meatum hic deprehenso, qui, quod fidem in patriam præ Scoticis nummis, vilem habuerit, & alia scelera vasto animo designarit, postea suspendio perijt. Cæterum hæc vrbs Polum Borealem LIII. gr. sublimen aspicit, ab vltimo verò Occidente x x 1 1. partes, x 1 1 1 1. scrup. numerat.

Hinc clementi alueo præterit Trenta non procul à Suthmell Collegiata Præbendariorum ecclesia B. Mariæ Suthwell. facra, non splendida illa quidem, sed firma, opulenta, antiqua & celebri, quam Paulinum primum Archiepiscopum Eboracensem fundasse scribunt, cum huius agri incolas in Trenta fl. sacro baptismate Christo regeneraret. Ex quo tempore Archiepiscopi Eboracenses suum hic palatium peramplum, & tria adiuncta viuaria feris referta habuerunt. Hanc ciuitatem effe quam Beda Tio vul Fingaceffer vocat, firmiùs credo, quòd quæ ille de Paulino baptisante in Trenta iuxta Tio vul Fingacester retulerit, hoc in loco Tio vul Fin-

8

d

e

18

-

ij

=

-

is

20

4,

facta fuiffe priuata huius ecclesiæ historia constanter affir- gacester. marit. Inde Trenta se dispescit, & oppidum satis amplum **fubluit** Aa 3

subluit newarke, quasi nouum opus dictum, à nouo ca-Atro, quod vernantiffimum florida constructione castellum, vt vocat Huntingdonenfis, conftruxit Alexander munificus ille Lincolniensis Episcopus, Qui vt antiqui historici verbis vtar, cum effet cordis lautifimi hoc, & aliud expensis profusissimis castellum extruxit. Et quoniam husufmodi extructio Episcopalem honestatemminus decere videbatur : ad tollendam illius extructionis innidiam, & quasi expiandam maculam totidem monafferia construens, collegis religiosis implenit. Nihilominus hanc vanam in militari episcopo opum profusionem sua pæna subsequuta est. Stephanus enim Rex cui nihil prius erat ad nutantem regni statum confirmandum, quam munitiora loca in suam redigere potestatem, eò præsulem istum carcere, & inedia adegit, vt hoc, & alterum ad Slefozd castru, velit, nolit, sibi tandem in manus traderet, Hinc fluuius se colligens rectà in Septentriones, viculis consitus defertur, nec memorandum quicquam habet priusquam ad Archolme insulam (de qua diximus) peruencrit.

Shirwood.

Mansfeyld.

In occidua huius agri parte (the Sand vocant) Shire= wood, quam alij Limpidam fyluam, alij Praclaram fyluam interpretantur, omnia olim frondibus adoperuit, arborúmq; rami complicati ita syluas commiserunt, vt calles vix singulis perun effent, Nunc verò rarior est, infinitas tamen damas, & surgentes in cornua ceruos alir, oppidaque habet nonnulla, in quibus Mansfeild prælucer, copiosum admodum forum, cuius nomen in argumenti partem arripuerunt aliqui, qui familiæ Mansfeldiæ in Germania suam antiquitatem afferunt, primumque Mansfeldiæ Comitem cum Arthuro nostro mensam rotundam celebrasse volunt. Ex hac sylua scatent multi riuuli qui Trentam petunt, præcipuus Toel censetur, ad quem anno salutis 6 1 6. Ethelredi potentissimi Nordanhumbrorum regis fœlicitas deprehensa plusquam hæsitauit. Cum enim antea sælicissimè semper pugnasset, hic versa fortuna cecidit, à Redwaldo Orientalium Anglorum rege debellatus, qui in eius loco Edwinum auito regno exulantem Nordanhumbris præfecit. Idelton viculus rusticanus huic fluuio apponitur. Hunc AGELOCVM fuisse quem Antoninus memorat, & alibi SEGELOCYM dicit, corruptéque Agelocum, pro

Adelocum

Idel fl.

Adelocum. Idelton. le

V-

18

773

0-

ia

1-

)-

d

a

r-

1-

i-

-

d

1-

15

1-

t

)-

It

1-

n

X

1-

li

0

Adelocum à librarijs conceptum iam diu existimaui. Cúmque distantia non multum reclamet, neque aliquid aliud hoc meum iudicium infirmet, ita in eo perfistam, vt existimem illum frustra Agelocum quærere, qui ad hunc fluuium non quæret. Ab hoc sex ad occasum milliaribus abest mozkensop non minus lætissimo prouentu Glycu- Workenson. Workensop. rizz, quam Comitis Salopiz zdibus przelarum, ad quem ¿ Louetotis primis huius dominis sub Normannis, per Furniuallos, & Neuillum, cum lauta hæreditate deuolutum eft. Paulo superius ad eundem fluuium Blithe mercatum Blith. celebrem vidimus, quem Bulleum, vel Bufly Normannici generis nobilem castro muniuisse accepimus, sed ne ruinz eius iam comparent, ita omnia delet remporis vetustas : & hoc vltimum ferè est Nottinghamiensis agri ad Septentriones oppidum.

Guilielmus cognomento Conquestor huic agro Guiliel- Nottinghamum Peuerell filium fuum nothum non Comitis, fed Do- mie Domini, mini de Mottingham titulo præfecit, cui eiusdem cognominis successit filius, & etiam nepos, quem Henricus secundus hæreditate exclusit, qued Ranulpho Cestriæ Comiti venenum miscuerit. Subrogatusque est in eius locum Robertus de Ferrary, iunior cum Comitis honore. Longo post tempore, hoc titulo Richardus Secundus Ioannem Mowbrey exornauit, è qua familia quinque præter hunc, Nottinghamiæ fuerunt Comites, & vno excepto, omnes Norfolciæ Duces. Sed cum eorum proles mascula desecisset, Richardus Tertius, Guilielmum Marchionem de Barkley, & Henricus v 1 1 1. filium suum illegitimum Henricum Fitzroy, quorum vterque nullis susceptis liberis ex hac vita migrarunt, hoc Nottinghamiæ Comitis titulo honorarunt.

Visuntur in hoc agro ecclesia Parochiales 168.

Aa4

Darbichire.

Darbishire.

Cciduum Nottinghamiensium latus claudit Prouincia Darbiensis, Saxonice Deonbir-revne, vulgò Darbishire, quæ & ipfa clauditur ad medium Solem agro Leicealo color ftrensi, ad occidentem Staffordiensi, ad Aquilonem Eboracenfi, forma quafi triangulari, sed non æquilatera. Ab apice enim, qui ad auftrum, vix sex pass.mill. pater, ita vtring; exspatiatur, vt qua Septentriones spectat, triginta plùs minùs mill.paff.in latitudine occupet.In duas partes Deruentione flumine intercurrente dividitur, qui è Septentrionali limite profusus, nigrantibus è terra aquis in Austrum devolutus Trentam petit: Trenta enim, quem dixi, apicem Australem intersecat. Pars orientalis & meridionalis culta, fœcunda, & viuarijs frequens est. Pars occidentalis vitra Deruentionem, Deate vocamus, tota petrosa, montibus, & aspretis sterilescit, plumbi tamen prouentu opulenta, & ouibus pascendis satis commoda.

Repton.

Burthredus Rex.

Chattefworth.

In australi angulo ad Trentam Repandunum cernitur, sic historici nostri vocitant, Saxones hpepanoun, & nos Repton vocamus, quod in tenuem viculum ex amplo oppido decreuit: olim enim admodum erat celebre, cum fepultura Æthelbaldi boni illius Merciorum regis, qui suorum fraude occubuit, tum Burthredi vltimi Merciorum Regis fortuna, qui cum prece & pretio regnum viginti annos tenuisset, hic à Danis imperio exutus, vel potius splendida regnandi miseria exemptus, documento est quam lubrico stant loco quæcunq; pecunia susfulciuntur. Vix quinque hinc milliarium interstitio ad Arctum Deruentio flu. voluitur, qui, vt dixi, in extremo agri ad Septentriones limite fontem è montibus deriuans, nunc inter saxa collisus, nunc prata viridantia fouens per triginta plus minus milliaria iter quasi rectà in meridiem vrget. In tam longo tamen decursu nihil quod suspiciat habet præter Chatteswoath zdes sane amplas, elegantes, & suspiciendas, quas Guilielm. Candish Eques auratus è nobili, & antiqua familia de Canedish in Suffolcia oriundus inchoauit, & clarissima eius vxor,

guæ

au-

nofa

c-A-

2ill.

at,

as

è in

m

ri-

i-

C-

0-

ic

os

)-

n

1-

-

C

que nunc Salopiæ Comiti enupta, maximis impensis nuper absoluit. Qua verò Deruentio in ortum se convertit. Darby. Darby cernitur, Saxonice Deonby, vniuerfi agri caput, quod nomen à Deruentione flumine cui imponitur desumptum vniuerso agro communicauit. Oppidum est nec exiguum, nec infrequens, hoc folumodò nomine antiquis memoratum, quòd graffantibus Danis latibulum fuerit, donce Ethelfleda illa victrix Merciorum Domina, inopinato impetu, trucidatis Danis potita fuiffer. Edwardi Confessoris tempore, vt est in libro Censuali, 240. Burgenses habebar, qui tamen ita diminuti erant, ve regnante Guilielmo primo solummodo centum superfuerint. Nunc verò celebritas Ceruista que est è iuridicis conuentibus pro vniuerso agro, & ceruisia, Curmi Diag-quam coquit optima, nos al le dicinus, Britanni antiquo Aic. verbo Kwrw, pro quo perperam Curmi legitur apud Dioscoridem, cum dicat Britannos & Hiberos (fortaffe Hibernos) pro vino, Curmi potu ex hordeo confecto vti. Hoc enim est vinum nostrum hordaceum, quod Iulianus Aug.lepide in Epigrammate vocat Πυρογροίλου Βρόμον & Βρόμιον . id eft. Spicigenam, Bromon, hand Bromium. Priscus hic est, & peculiaris Angloru & Britannorum potus, idémq; faluberrimus, quamuis Henr. Abrincensis Normannus Henrici 111. Poeta false his verficulis irriferit.

Nescio quod Stygia monstrum conforme paludi, Ceruisiam plerique vocant, nil spissius illa, Dum bibitur, nil clarius est dum mingitur, vnde Constat quod multas feces in ventre relinquit.

Cæterum huius oppidi opulentia ferè omnis est ex propolia, scilicer ex frumento emendo, & montanis reuendendo,

funt enim incolæ omnes quasi propolæ.

In orientali latere ordine succedunt ad Boream Cod= Codnores. noz castrum quod à Greiorum familia ad Zouchæos deue- sile. nit; alffreton quod ab Alfredo rege constructum denominatumque credunt; & Chefterfield in Scardale,id eft, Chefterfield. invalle cautibus conclusa; cautes enim Sharres Angli dixerunt. Huic antiquitatem, & ipsum nouum nomen, murorumq; ruine aftruunt, sed nomen pristinum tempore antiquatum & extinctum, prælióque tantum apud authores

celebraturinter Henricum 111. & Barones, in quo Robertus de Ferrarijs vlrimus ex ea familia Darbiz Comes captus, honore suo ex Parlamenti authoritate mulcatus, priuatus deinceps vixit, posteríque solo Baronum nomine floruerunt.

The Peake.

Phonbum.

Pars occidentalis vltra Deruentionem, quæ tota collibus, & montibus eminet, vnde olim Saxonice Peaclono, hodie Deate, fortaffe dicitur, id enim apud nos eminere sonat, Douo citissimo, & lympidissimo flumine à Staffordienfibus secluditur, plumbique est adeò ferax, vt Chymifiz, qui Planetas tanquam criminis reos ad metalla damnant, Saturnum quem plumbo præficiunt, nobis animo esse benigno quòd plumbum concefferit, Gallis infenso quibus denegauit, ridiculo errore tradiderint. Verumenimuerò de hac regione Plinium loquutum arbitror, cum dixerit, In Britannia summo terra corio plumbum adeò large eruitur, ve lex vitrò dicatur,ne plus certo modo fiat. In his enim montibus lapides plumbarij feraces, vt vocant Metallici, quotidiè magna copia effodiuntur, quos in collibus Fauonio obuerfis iuxta Creach, & Workelworth (quod hinc nomen à plumbarijs operibus inuenit)obseruatis téporibus cum Fauonius flare cæperit, quem omniu ventorum pertinacissimum esse vsu deprehenderunt, magna lignoru vi accensa, excoquunt, & effossis canalibus quibus defluat, in massas, somes vocatur, conflant. Nec plumbum solum, sed etiam Stibium (in officinis Antimonium vocatur,) hic in proprijs venis reperi-Antimonium, tur, quo in tingendis cilijs Graca mulicres olim via funt, vnde Poeta Ion वृष्यक्ष्य पुरुष्ण nominat, Lapides etiam molares hic excinduntur, cotes item ad ferramenta exacuanda, & nonnunquam Fluor quidam candidus in fodinis reperitur (Lapides enim è fodinis qui gemmis sunt similes, Fluores metallicis dicuntur) qui per omnia Christallo est simillimus. Præter illud toozkelwozth, quod relatu dignum, non aliud occurrit oppidum, nisi Bakewell ad wie fluuiolum, qui inter hos colles sibi iter in Deruentionem aperit. Babbecanyel hoc Saxonibus dictum fuit, Burgumque ibi Edwardum seniorem conftituisse author est Marianus. Nescio an à thermis hoe nomen mutuatum fuerit, quas Bade & Baden antiqui Angli, vt Germani sua lingua nominarunt,

Lapides mo-Lares. Coles.

Fluores. Christallus.

Bakewell.

er-

P-

ri-

0-

li-

0,

C-

r-

i-

1-

C

IS

c

n

x

2

runt, vnde Baden Germaniæ, & Buda Hungariæ. Sanè ad mie scaturiginem non procul hinc nouem fontes calidis aquis ebulliunt, Burtonwell hodie indigitant, quas cum Buxton. ftomacho, neruis, & vniuer so corpori falubres esse iam vsus Therme. docuerit:honoratissimus Comes Salopiesis ædificijs nuper illustrauit, & denuò nobilissimorum virorum concursu celebrari cœperunt. Antiquitus enim innotuisse Actus, siue Via Romana lapidibus constrata Bathgate dica, per septem hine milliaria ad Burgh viculu oftendit. Iuxta quem colli adfigitur vetustum castrú, nunc Regis, quondam Peuerellorum, The Caltle in the Deake vocatum, ad quod specus, fiue subterraneus meatus (honorem præfabor) Diaboli Podex dictus, magno hiatu patet, multiplicésq; recessus ha- Diuels arse. bet, in quibus pastorem vidisse latissimam regionem, riuulis interfulam, & valtos inertium aquarum conceptus, fiue veri ignorantia, siue mentiendi libidine sinxit Geruasius Tilburiensis. Ex huiusmodi tamen fabulis inter Angliæ miracula censetur hæc specus,nec desunt huiusmodi fabellæ de altera in vicinia specu Elden hole, in qua nihil mirandum, nisi quòd sit immanè præceps, & profunda. Sed quòd ventorum fint hic spiracula, frustra sunt qui scripserunt, nec alterutri harum conueniunt illi Nechami versiculi,

Est specus Lolis ventis obnoxia semper, Impetus è gemino maximus ore venit. Cogitur iniectum velamen adire supernas Partes, descensum impedit aura potens.

Darbiæ Domini è Peuerellorum stirpe, qui etiam Not- Dominies tinghamiz Domini fuerunt, tres Guillelmi numerantur, Comites Darquibus successerunt tres itidem Comites è Ferrariorum fa- bia. milia, Guilielmus nimirum ex Margareta vltimi Peuerelli filia natus, Guilielmus eius filius, & Robertus è filio nepos, qui bello ciuili ita hoc honore excidit, ve ex posteris nulli, quamuis summo splendore vixerint, in integrum restituti fuerint. Sed hunc corum titulum detulit statim Henricus Tertius Edmundo filio suo Lancastria Comiti, vnde Lancastrensi stemmati coaluit, donec Henricus Septimus eundem Thomæ Stanleio contulerit, è cuius posteris iam quartus

CORNAVIL

boures.

quartus Darbie Comes Henricus vir longe honoratiffimus eo honore perfruitur. Hec de Comitatibus Nottinghamia, Mercij Aqui- & Derbiz, cuius incolz Bedz ztate Mercij Aquilonares vocabantur, quod vltra Trentam ad Aquilonem consedêrunt, terrámque, vt inquit.familiarum septem millium habuerunt.

Paracias includit hic Comitatus 106.

CORNAVII.

Eragratis iam ordine Coritanorum regionibus, qui proximi ad occiduam Solis plagam fuerunt, CORNABII, sue CORNAVII sunt perlustrandi: quorum erupor excutiant ali, vim verbi in aliud, at q, alind ducere possum, sed cum ex illis nullum loci

natura, populique ingenio respondeat, furcillis malim eigere, quam his nostris commentariolis intexere. Quodigitur instituti est, provincias quas Cornavij ex Ptolemes descriptione tenuisse videntur, seorsim percurram, videlicet Warwickshire, Worcestershire Staffozofhire, Shaopshire, & Cheshire. In quibus nullum Cornaviorum nominis vestigium hodie superest licet boc nomen ad inclinatum v sque Romanorum imperium permanserit. Sub posterioribus enim Imperatoribus Cornaviorum numeri & turma meruerunt. vt videre est in libro Notitiarum.

Warwick:

Warwicksbire.

lus æ, cs

lê-

12-

!-

3

Arwicensis pagus, qui Saxonibus, vti nobis Warwickshire, ab ortino cardine Leicestrensibus, & Via militari, quam dixi; ab auftrali Oxonienfibus, & Glocestrensibus, ab occiduo Vigorniensibus,& à Septentrione Staffordiensibus finitus. in duas distinguitur partes, in feldon

scilicer, & Woodland, id est, in regionem campestrem, & nemorosam. Quas Auona flumen oblique per mediam regionem ab ortu æstiuo in occasum Brumalem defluens,

quodammodo seiungit.

feldon cis Auonam ad Austrum campestri iacet pla- Feldon fine nitie, frugibus & virenti gramine admodum læta, & quam- Feldinguis plurimis vndiquaque fulgeat oppidulis, memoranda tamen funt solummodò Leamington, à Leamo fluuiolo qui hanc partem pererrat, fic dictum, vbi fons falsus ebullit, Achindon, nunc long Ichingdon, & harbury, Nec alio sanè nomine hæc duo memoranda sunt, quam quòd inter ea Fremundus Offæ regis filius ex insidijs nefarie olim occifus fuerit: Vir magni nominis, & fingularis in Deum pietatis, cui nihil aliud inuidiam conflauit, quam quòd infælici tempore, fælicibus auspicijs hostium audaciam contudifiet. Quod tamen eius fatum in maiorem illi gloriam cessit, nam sepultus ad Offæ patris palatium (Dff= church nunc dicitur) posteritati adhuc superstes est, vtpote qui inter indigites relatus, diuinos honores apud multitudinem meruit, vitáque eius carmine satis eleganti ab antiquo scriptore descripta, è qua non sit piaculum, hos pauculos versus subiungere de homicida qui regnandi libidine percitus illum fustulit.

Non sperans viuo Fremundo, regis honore Optato se posse frui, molitur in eius Immeritam tacitò mortem, gladió g profanus Irruit exerto sernus, Dominiq iacentis Tale nihil veritum sauo caput amputat ictu.

Talia

Talis apud Wydford Fremundum palma coronat, Dum simul & sontes occidit, & occidit insons.

Woodland.

Arden.

Modland trans Auonam ad Septentriones expanditur spatio multo maiori, tota nemoribus insessa, nec tamen sine pascuis, avarijs serri venis. Hac vt hodie modland, id est, regio syluestris, ita etiam Arden antiquiori nomine olim dicebatur, verum eadem plane, vt existimo significatione. Arden enim priscis Britannis, & Gallis syluam significasse videtur, cum in Gallia syluam maximam Arden, oppidum in Flandria iuxta alteram syluam Ardenburg, & celebratam illam Anglia syluam truncato vocabulo Den

nominari videamus.

Manduessedion. Mancester.

In orientali huius latere ad watlingstræte, sic militarem Romanorum viam vocamus, MANDVESSEDV MOPpidum longè verustissimum ab Antonino memoratum locum habuit, quod fuo nomine non omnino viduatum, nunc Mancester dicitur, Nennij Catalogo Caer Manchqued, Quod nomen cum lapidicina adiaceat, è qua structiles lapides effodiuntur, à lapidibus effossis, & excisis impositum suspicari liceat. E Britannica enim lingua Glossarijs Main lapidis, Fosswad effodiendi significationem habere docemur, quæ coniuncta antiquum illud nomen MANDVES-SED v M fatis expresse referre videantur. Quantum autem & qualecunque olim fuerit, viculus hodie perexiguus vix quatuordecem ædiculas numerat, & nihilantiquum præter molem antiquam oftendit. Hinc enim Atherstone mercatus frequens, illine Aunneaton virginibus velatis olim fedes, fua vicinitate exhauserunt. Hzc antea Caton dicebatur, sed cum Amicia Roberti Boffu Leicestrensis Comitis vxor, vt scribit Henricus Knighton, Sanctimonialium monasterium fundasset, in quo ipsa facta Sanctimonialis, à Sanctimonialibus Aumneaton appellari copit. Super hachaud procul ab eadem via in Boreali agri termino floruit etiam Saxonico fæculo, quod nunc ferè euanuit Secandunum vulgò Sekinton, vbi Æthelbaldus Merciorum Rex intestino bello à Bearedo anno salutis 749. transfossus occubuit, & mox Bearedus ab Offa peremptus, co scelere quo inuasit regnum, subitò amisit.

Nunneaton.

Sekinton.

Magis

at,

itur

fine

nd,

ine

icaifi-

op-, &

en

ta-

op-

lo-

nc

sed.

12-

um

ain

ce-

E S-

cm

VIX

z-

me

tis

on 0-

14778 ti-

ud

m

gò

no

& fit

zis

Magis ad occasum, sed in extremo huius agri ad Boream margine Sutton Colfield loco faltuofo, & ingrato Iohan- Sutton Cole nem Voisyeum Episcopum Exoniensem alumnum suum field. prædicat, qui iam diu intermortuum oppidulum (regnante Henrico v I I I.) & dificijs, priuilegijs, & ludo literario excitauit. Sex ad occasum hine milliaribus disiungitur Bremicham cham, incolis refertum, & incudibus resonans, sunt enim plurimi fabri ferrarij, in cuius non vltima laude posuerim, quòd nobilis & bellicosa Bremichamorum in Hibernia familia hinc fuam originem, & nomen duxerit. In medio fyl. Couentrey. uestris huius regionis Couentry seder, à monachorum conuentu dicta, vt credimus, cum Conventria in historijs noftris vocetur, & Conuentum nos nostra lingua Couent appellemus. Quæ superiori sæculo laneis, & pileis conficiendis ditata, vnicum fuit harum regionum Emporium, & plufquam mediterranea, frequens : vtpote vrbs percomodo situ, ampla, nitida, mænibus munita firmis, & edificijs exculta pulcherrimis, inter quæ duo rari operis contigua, & quasi zmula exurgunt templa, alterum fancta Trinitati, alterum Michaeli facrum. Ex intima tamé antiquitate nihil habet. Omnium verò antiquissimum videtur suisse monasterium (cuius parietinas iuxta illa templa vidimus) quod Leofricus Merciorum Comes tanto auri en argenti spectaculo confruxit (Malmesburiensis verbis vtor) vt angusti viderentur ipsi parietes ecclesia thesaurorum receptaculis, miraculo porrà visentium oculis, ex una enim trabe quing, argenti marca fuerunt erafa. Tantoque ditauit patrimonio, vt Robertus de Limseio, Lichfeldensis, & Cestrensis Episcopus huc sedem quasi ad Lydiam arenam transferret:vt, (fic enim scribit Malmesburienfis ille) ex ipsis Ecclesia gazio surriperet, unde Regis manum impleres, unde Papa occupationes falleres, unde Romanorum auiditati wriperet. Verum sedes hæc post paucos annos Lichfeldi. am remigrauit. Ita tamen, vt vnus idémque Episcopus, Lichfeldensis, & Conuentrensis diceretur. Primus huius vrbis Dominus (quod nouimus) fuit Leofricus iste, Florilegue. qui in ciues commotior, gravissimis illos tributis oppressit, que nulla alia lege laxari voluit, Godiua vxore obnixè intercedente, nisi ipsa nuda frequentissimam vrbis partem obequitaret, quod promississimis suis capillis obtecta, à ne-

1050.

mine,

Rogerus de

Montealto.

mine, si fides sit vulgo, visa præstitit, & Couentrenses suos multis pensitationibus in perpetuum exsoluit. A Leofrico per Luciam eius ex Algaro filio neptem, in Cestrensium Comitum possessionem peruenit, nupserat enim illa primo Ranulpho Comiti Cestrie, qui easdem, quas habuit Lincolnia Libertates, Couentria indulfit, magnámque vrbis partem monachis donauit, reliquam, & Chilmore quod predium est Dominicum sub vrbe, fibi & suis reservauit. Quibus defunctis, cum nulla mascula prole superstite, hæreditas inter forores in partes diduceretur, Conuentria ad Rogeru Baronem de Monte alto, siue Monthault mediate per Arundeliæ Comites descendit. Cuius è filio nepos omne ius suum in Ioannem de Eltham Cornubiæ Comitem pretio transcripsir.Ille autem Cornubie Comitatui adiunxit, Iam inde inprimis floruit, Reges varias immunitates dederunt, præcipuè Edwardus 111.qui Prætorem duósq; Balliuos eligere permifit, & Henricus vr. qui aliquot vicinis oppidulis adiun-Etis cocessit, vt Integer Comitatus per se corporatus (ipsius Chartæ verbis vtor) in re & nomine effet, distinctissque à Comitatu de Warwick. Quo tépore pro Balliuis duos instituit Vicecomites, firmissimisque mænibus ciues vrbem obuallare cæperunt. Quod ad longitudinem attinet, x x v. partib. L 1 1. ferup. quod ad latitudinem L I I. grad.x x v. fcrup.definitur. Hactenus de Conuentria, quæ non tamen à me, (vt libens agnoscam, per quem profeci) sed ab Henrico Ferrario de Baddelley viro cum generis splendore, tum antiquitatis cognitione laudatissimo, & mihi amicissimo.

Calcdon.

Brinklo Castle.

Kenelworth.

Iuxta Conuentriam ad ortum Caloughdon, vulgo Caledon locum habet, antiqua sedes Baronum Segrane à quibus ad Barones de Berkley per Mowbraios Norfolciæ Duces descendit, Brinklo etiam non multum hinc abest voi castrum erat antiquum Moubraiorum, ad quod multa circumuicina prædia spectarunt, sed huius etiam rudera temporis vetustas iam prossus erasit. Introssum autem ex altera Conuentriæ parte inter syluas ad quintum milliare lacus dissunditur, qui statim atq; ripis coercitus canalem agit, kenelwozth sibi oppositum, & inde denominatum habet, castrum amplissimum, pulcherrimum, munitissimum, viuarijs circum septum, quod nec Kenulphus, nec Kenelmus, nec Kineglisus

con-

05

CO

m

10

1-

r-

m

e.

cr

2-

2-

m

1-

e

.

e

1-

r-

le

1-

-

0.

n

d

n

1

Lies

\$

construxerunt, vt somniant nonnulli, sed Galfridus clinson Henrico primo à cubiculis, & eius filius, vt prolatis tabellis oftendi possir. A quibus cum ad Simonem de Monteforti Leicestriz Comitem deuenisser, sex mensium obfidionem pertulit, demúmque se in deditionem Henrico tertio commisit, qui, Simone interfecto, hoc castrum in hæreditatem familiæ Lancastrensis adscripsit, ad quam longo sanè tempore spectauit. Nunc verd ex Diuz Elizabetha munificentia sedes est honoratissimi Comitis Leicestrenfis, qui ad illud instaurandum, & ornandum nihil non facit.

Ab hoc castro, si prospectum non impedirent syluz, precipuum totius agri oppidum videres (vix enim quinque milliaribus abest) quod nos warwicke vocamus, Saxones pannyng-pyc, Nennius, & Britanni Caer Guaruic, & Caer Warwick Leon. Qua omnia nomina, quum à Guarth Britannica dictione, que presidium significat, vel à Legionibus que locorú defensioni imponebantur, profluxisse videantur; quodammodo persuaferunt (quamuis ego potius Scepticus, quam Criticus in Etymologijs esse malim) hoc illud oppidum esse quod PRAESIDIVM Romanis in Britannia dicebatur, vbi, vteft in Prouinciarum Notitia, Præfectus Equitum Dalmatarum sub dispositione Ducis Britanniarum egit. Nec quis existimet Britannos Guarth illud à Francis haufiffe, cum origine Hæbraica fit, vt Lazius oftendit, & in ea plurimæ nationes consenserint. Sed hoc Præsidium fuisse, & Annalium nostrorum authoritas docet, qui Romanas legiones hic confediffe memorant, & ipfe etiam fitus in prouinciæ penè vmbilico innuit; Æquali enim spatio hinc ab orientali Norfolcia, illinc ab occidentali Cambria littore difiungitur, cuiulmedi fitumP RAESIDIVM Corficæ oppidum, in ipsa media insula positum, obtinuit. Nec mirum si præsidium, & militum stationem hic Romani habuerint, cum Auonæ flumini rupe satis prærupta immineat, & omnis aditus ex iplo faxo fint effossi. Mœnibus & fossis munitum fuisse apparet, castrum verò & natura, & opere firmissimum. Warwicensum Comitum sedem ad Africum pretendit, oppidumque ipsum ædificijs speciosis est exornatum. plurimumque debet Edelfledz Merciorum Dominz, quz Bb 1 labe-

CORNAVII.

labefactatum anno Christigir, restaurauir, Sub Normannorum etiam ingressum statu erat satis florenti, plurésque (vt vocant) Burgenies habuit, è quibus duodecem Angliæ Reges in bellum comitari (fic in Guilielmi primi libro scribitur) tenebantur. Rogerus de Bellomonte secundus è Normannico sanguine Warwici Comes pulcherrimum B. Marie templum in ipso oppidi sinu poste a construxit, quod Beauchampi, siue de Bello campo qui successerunt, suis sepulchris condecorârunt, præcipuè verò Bellocamporum vltimus, Richardus Comes Warwicenfis, & Normannie Przfectus, qui Rothomagi 1439 fatis concessit, & magnifico funere elatus in hoc coditur. Cui iam cotumulandus illa magna spes hominum, expressissimum virtutis exemplum, & literati orbis amor, Philippus noster Sidnæus, Eques longè claristimus, ex illustri hac Warwicensi familia oriundus, qui acritèr ad Zutphenum Geldriz cum hoste congressus fortiter occubuit. Hic ille Sidnæus est, quem vt Deus ideo natum voluit vt piscorum herôum specimen nostro seculo ostenderet; ita ex improuiso ad se reuocauit, & nobis subduxit, ne deploratissimi nostri zui labes diutiús videret. Verius enim de illo, quam vel de Marcello, vel Ælio Vero Maronianum illud vsurpari poterat.

Ostendent terris hunc tantum fata, nec vitra Esse sinent.

Ignis vtique quo clariùs effulsit, citiùs extinguitur, eripit se ausertq; ex oculis subitò persecta virtus, quicquid est absoluti facilius transsluit, & optimi neutiqua diurnant, Placidè sistas sit loqui, Sidnæ quiescas, nos te no lachrymis, sed admiratione decorabimus. Quicquid in te (vt de optimo illo Britanniæ Præside optimus scriptor loquitur) amauimus, quicquid mirati sumus: manet, mansurumq; est in animis hominum, in æternitate temporum, sama rerum. Multos velut inglorios & ignobiles obliuio obruet, Sidneus posteritati narratus superstes erit, Aperei enim, vt canit ille Græcus researches et pubps.

luxta Warwicum ad Auonam fl. Guy eliffe, alijs Gib-eliffe sedet, quæ ipsa sedes est amænitatis, nemusculu ibi est opacum, sontes simpidi, & gemmei, antra muscosa, prata semper verna, riui seuis & susurrans per saxa discussas, nec

Philippus Sidneus.

1586

Guy-clyffe.

I.Roffus IVarwicenfis.

non

an-

lue

n.

010

sè

B.

od

ul-

ti-

z.

fu-

g-li-

gè

15,

us

co

u.

b-

ct.

ro

ſc

0-

iè

4.

lo

s,

15

05

i-

15

1-

1-

C

n

non solitudo, & quies que Musis amicissima, Hic Guidoné Warwicensem decantatum illum heroem post multos ex- Guy of Warantlatos labores sacellum construxisse, heremeticam vi- wick. tam duxisse, & tandem sepultum fuisse ferunt. Prudentiores tamen locum illum à Guidone de Bellocampo, memoria multo recentiori nomen adfumpfife existimant, & certum est Richardum de Bello-Campo, Warwicensem Comitem sacellum S. Margaretæ hiç instaurasse, statuamque Gyganteam Guidonis illius erexisse.

Plenior hinc Auona defertur per Stratfozd emporio- Stratford vp. lum non inclegans, quod duobus fuis alumnis omnem dig- Pon Auon. nitatem debet, Ioanni de Stratford Archiepiscopo Cantúariensi qui templum posuit, & Hugoni Clopton Prætori Londinensi, qui Auonæ pontem saxeum quatuordecem fornicibus subnixum non sine maximis impensis induxir. Nec allud memorandum Auona ad fuas ripas videt, fed cum iam Vigornienses aditurus est Arrow fluuiolus se socium adiungit, an verò à velocitate sic dictus fuerit, vt Tigris Mesopotamiæ: Arrom enim nobis sagittam, vt Tigris Tigris. Perfis denotat, viderint alij. Huic Alemu fl. vulgo Ilne cofluit, qui inter sylvas cursum agens Henley mercatorium Henley. oppidulum fubluit, cui castrum adiunctum habuit Simon de Monte-forti Comes Leicestria, quod ab amæno in medijs sylvis fitu Bell defert Gallico nomine dixit, sed hoc nunc suis ruderibus inhumarum disparuit. Ad Arrowi verò, & Aleni huius cofluctes vidimus I ulcefter, Mattheo Parisiensi Al- Aulcester. lencester, & rectivis, guod celebratissimum, & antiquissimum esse contendunt incola, vnde Ouldcester dictu volunt: Nunc autem è maximo oppido in exiguum rerum venaliú mercatum decreuit, sed siumentarijs nundinis celebratissimu.

Warwicenses Comites iam sunt recensendi, vtenim omittam Guarum, Morindum, Guidonem Angliæ tympa- Comites Warnum, & eius not a alios quos fœcunda fœcialium ingenia v- wici. no partu nobis enixa sunt. Henricus de Neuburgh Rogeri de Bello-monte Mellenti Comitis filius, primus fuit è Normanico genere Comes, vxoris jure, que filia fuit Turchilli Domini Warwicensis sub Normannorum ingressum. Ex hac familia, hunc honorem gesserunt, Rogerus filius Hentici, Henricus filius Rogeri, Guilielmus frater Henrici, qui Bb 2

CORNAVII.

obije tricessimo Regis Henrici Secundi. Walleranus frater eius, Henricus filius Wallerani, Walleranus frater Henrici, & Thomas filius eius qui mortuus vicessimo sexto Regis Henrici Tertij. Posted vt Ioannem Marescallum taceam, de quo controuertitur, num Comes fuerit, Ioannes de Plesses iure vxorio eundem consecutus, & sine prole defunctus Guilielmo Mandud Baroni de Hanslapreliquit, qui vxorem etiam ex Mellentorum stirpe oriundam habuit. Huius vnica filia Guilielmo de Bellocampo, fiue Beauchampe collocata Warwicensem titulum in Beauchamporum familiam intulit, è qua quinque fuere Comites, & Dux vnus, Henricus scilicer qui nulla suscepta sobole obijt, successorémq; habuit sororis suz Anna maritum Richardum Newill, virum inuicto animo, sed fluitante fide, fortunz quodammodo pilam, qui non Rex, regibus tamen superior fuit. Cum verò hic prælio cecidiffet, nepósque eius è filia & Georgio Clarentia Duce puerulus capite truncatus effet, diù iacuit ille titulus; donec Edwardus Sextus Ioanni Dudlæio detulerit, qui è Beauchampis genus duxit. Quo sublato, filij cius, primum Ioannes, & postea Ambrofius bellica virtute, & naturæ facilitate vir ornatissimus Diuz nostræ Elizabethæ benignitate illam patris dignitatem, nostra memoria, recepit.

> Continentur in hoc Comitatu Parochiales ecclesiæ 158.

Mozcefterthire.

Ornabiorum regio altera mutato nunc nomine Vigorniensis Comisatus Latine, pipecear ceprcype Saxonice, mozcettershire vulgò dicitur, cuius incolæ cum circumuicinis Bedæ ætate priusquam Anglia in Comi-

tatus describeretur, WICCII vocabantur, quod nomen si à sinuoso flumine, quod accolunt, non sit inditum, (fluminis enim sinus Wit, vt iam diximus vocarunt Saxones:) à falinis factum videatur, quas Wither prisci Angli sua lingua nomi-

Wiccy.

er

n-

to

m

0-

ne

c-

m

e-

n-

S,

le

i-

r-

11-

15

2-

0-

t.

-

15

1-

6

nominarunt. Salinæ enim hic funt nobilissimæ pluresque Salina. salsi fontes sæpiùs reperti, qui tamen obstructi eò quòd legibus cautum fit, vno folummodo loco falem excoquere, vt syluis sit prospectum. Nec mirum viiq; sit à salinis loca denominari, cum plurima passim in singulis regionibus occurrant, & maiores nostri Germani, vt author est Tacitus, huiusmodi loca proximè propinquare cœlo, precésq; mortalium à Dijs nusquam propius audiri religiose crediderint.

Hæc regio, cui collimitant ab ortu Warwicenses, à Meridie Glocestrenses, ab occasu Herefordenses & Salopienses, arque ab Aquilone Staffordienses, yt vno verbo dicam, cœlum & solum adeò propitium habet, vt salubritate & vbertate vicinis non concedat: pyrorumq;, fi quæ alia imprimis ferax, è quorum vinoso succo fictitium vinum Ppzrp Pyrry pom dictum conficiunt, quo plurimum vtuntur, quamuis fit, vt id Pyris. genus alia, & frigidum & flatulentum. Nec ab aqua sanè minus est fælix, gratissima enim vbique sunt flumina, quæ pisces delicationes affatim suppeditant. Vt enim quæ obscurioris sunt note omittam, per mediam regionem à Septentrione in Meridiem fæcundantem alueum intendit Sabrina flumen nobiliffimum, & partem Australem perfundir Auona, qui à Warwicensibus descendir, vt Sabrinam adeat.

Sabrina primum in ipfo ingressu inter kidderminfter Kiddermin-& Beamoly interlabitur. Hoc à bello fitu merito fic dictu fter. amœnissimè in decliui colle, flumini ad Occasum impen- Beawdly. det, nuper suspicienda arborum proceritate in topze saltu adiuncto, que iam ferè euanuerut, notu. Vnde Poeta noster

Delitium rerum Bellus locus undig floret Fronde coronatus Viriana tempora sylua.

Nune verò sua tantum amœnitate & elegantia, nec non regijs adibus Eikenhale, quas in Arthuti Principis feceffum construxit Henricus vi i. celebratum oppidulum. Illud autem Kioberminfter è regione ad Ortum fed à ripa remotius, foro tantum cognitum eft, Biffetifq; viris ampliffimis eiuldem quondam Dominis, quotum haredia opima demum inter sorores distracta, partim ad Baronem

de

Mayden Bradley.

Hertlebury.

de Aburgeuenny deuenêrunt, partim ad leprosarum domum in agro Wiktoniensi, quam ex sororibus altera Elephantiasi ipsa affecta Elephantiasis construxit, & suo patrimonio locupletauit. Obliquior inde Sabrina Bertelburg Vigorniensium Episcoporum castrum non procul dissitum salutans, ad Bolt quondam Abtotorum, poste à Beauchamporum castrum se consert, tot suuiatiles muranas alens, vt viuarium hoc in loco illis secisse videatur natura, cuiusmodi olim crescente luxu, Romani excogitarunt.

Durtwich.

Murana.

Fontes Salf.

Infra Bolt Orientalem ripam Salwarpo amni aduentanti Sabrina patefacit, qui à Dzoitwith deuenit (Durtwith aliqui vocant, à salinis & subhumido situ, vti Hyerus Boetix, à lutoso situ dictus) vbi tres fontes gignendo sale fœcundi,fluuiolo salsedinis experte interfluente divisi, peculiari naturæ dote scaturiunt, è quibus sal purissimus & candidissimus sex quotannis mensibus, ab æstiuo solstitio ad brumale fornicibus multis circumpositis excoquitur. Quo opere quanta lignorum vis absumitur, fekenham forrett densissimus quondam saltus & circumuicinæ syluæ, si homines taceant sua raritate magis magisg; indies eloquentur. Si verò Richardum De la Wich, Episcopum Cicestrenfem, qui hinc oriundus, hos fontes suis precibus eduxisse, scriberem, vereor ne in diuinam prouidentiam iniquior, & ad aniles fabulas propensior viderer. Eò vsque tamen prouecta est maiorum credulitas, vt hoc non solum firmiter crediderint, literisque prodiderint; verum etiam illi divinos honores eo nomine detulerint : cum illum ob iuris Pontificij scientiam, & vitæ integritatem in Diuorum numerum Vrbanus I I II. solenni Apotheosi retulisset.

Richardus de la Wich.

Worcester.

Branozenium.

Non quatuor hine milliaria delatus est Sabrina, quin præcipuam prouinciæ vrbem toozcester sibi appositam lentior quasi demirans prætersluit, & admiratione sanè non indigna est, siue vetustatem, siue venustatem spectes. Eius vtiq; meminerunt Antoninus sub Branon incuria suo loco, & Ptolemæus (apud quem Librariorum incuria suo loco exulat) sub Branogenti, quo nomine etiamnum Caer mangon Britannis vocatur, Nennij Catalogo, Caer Guorango, & Caer Guorao, Saxonibus posteà peozape-cear tep, pezconna-cear tep, & pinecear ten, Latinis Vigornia, quo

um

iafi

nio

orlu-

-00

VE

-0

n-

ch

C-

Pli-

li-

u-

0ft

0-

n.

1ċ,

8

)-

r

S

quo nomine primus, quod scia, vsus est Iosephus Monachus Exoniensis (qui Cornelij Nepotis nomine circumfertur) in his ad Hubertum Catuariensem Archi-præsulem versibus:

In numerum iam crescit honor, te tertia poscit Infula,iam meminit Vigornia, Cantia discit, Romanus meditatur apex, & naufraga Petri, Ductorem in mediys expectat cymba procellis.

A Romanis, vt probabile est, condita fuit, cum ad Transabrinos Britannos cohibendos secundum Orientalem Sabrinæ ripam, vti ad Rheni meridionalem, vrbes per interualla disponerent. Posita est in loco modice accliui ad flumen, quod turrigero ponte coniungitur, olim Romanorum, vt habet antiqua membranula, superba manibus, nunc etiam muro satis firmo munita. Sed decus est ab incolis, qui sunt numerofi, humani, & lanificio opulenti, ab ædificiorum nitore, à templorum numero, & maxime à sede Episcopali, quam Sexuulfus Merciorum Episcopus, anno Christi 680. constituir, constructa ad Australem vrbis partem Ecclesia Cathedrali, quæ fæpiùs reparata, & ab Episcopis ita paulatim producta ad occasium, vt iam frontispicium Sabrina allambat, Speciolum fane & magnificum est zdificium, monumentis Ioannis Regis, Arthuri Principis Walliz,& quorundam Beauchamporum nobile; doctiffimisq; viris (Prebendarios vocant) Collegium non minus inclitum, quam olim fuerat Monachorum monasterium, aut præsbyterorum cœnobium. In hoc enim statim à fundatione collocati erant, ve in reliquis Anglie comobijs, præsbyteri coniugati, Presbyteri diúque magna cum sanctitatis opinione Ecclesijs prafuerunt; donec Dunstanus Archiepiscopus Cantuariensis in Synodo decreuisset, vt deinceps religiosi in Anglia sub speciolo cœlibatus nomine, vitam traducerét. Tune enim Ofwaldus huius vrbis Episcopus, quo nemo vnquam rem monasticam magis enixè promouit, præsbyteros submouit, monachólq; induxit, quos, cum in omni rerum affluentia, amplius quingentos annos, quali reru potiti fuillent, Henricus vi i i ciecit, & proillis Decanum, & Præbedarios substituit, Ludumque literarium ad crudiendam inuentutem, erexit. Proxime hane Ecclesiam, nudum Castelli nomen, & Bb 4

C

fr

cella

Marianus.

Huscarles.

area manet, castellum enim ipsum temporis iniquitate, & fortuito incendio plurimos ante annos concidit. Vrbs etiam non semel conflagrauit, anno Christi 1041, ab Haraldo Audaci succensa, qui ciuibus infensissimus, quod Huscarlas suos sic domesticos Danici tributi exactores vocârunt, peremiffent, non modò ignem iniecit, sed ciues omnes occidione occidit, nifi qui in Beuerlege Infula amnica, fuæ faluti consuluêrunt, Nihilominus, vr in Guilielmi Primi libro legimus, Edwardi Confessoris tempore, Burgenses plures habuit, & pro x v. Hidis fe defendis. Anno 1113, fortuitum incendium quod castrum absumpsit, etiam summum templum suis flammis involuit. Stephano item regnante, intestinis bellis semelatq; iterum deflagrauit. Nihilominus è fauillis semper se pulchriori forma resuscitavit, Politiaque floruit optima, quam duo Balliui, è viginti quatuor Ciuibus electi, duo Seniores, siue Aldermanni, duoque Camerarij administrant, cum communi Consilio quod ex quadraginta octo ciuibus constat. Quòd ad Geographicam rationem attinet. Ab occidua linea x x I temporibus, L I I scrupulis distat; Polus verò Arcticus L I I gradibus, x I I scrup. attollitur. A Brannogenio flumen in Austrum proruens non pro-

Maluernhils. cul à dextra ripa Maluerne hils suspicit, colles sane, siuc montes magnos & editos, qui per septem plus minus mill. paff. ve gradus subinde consurgunt, hunc agru ab Herefordensibus dirimentes; quorum supercilio Gilbertus de Clare Comes Glocestrensis fossam duxit ad disterminandas suas, & Ecclesiæ Vigorniensis possessiones, quæ etiamnum non fine admiratione videtur. Ex opposita cadem ferè di-Bredon hils. stantia ab altera ripa Brecon hils, colles multo minores, quafi zmuli tamen se attollunt, inter quos emicat Elmes= lp castrum à nobili familia de S. Hilario extructum, à qua ad Beawchampos hæreditariò deuenit. Ad horum radices Auona Warwicensis Sabrinam petens delabitur, qui in hoc agro Conelham irrigat, quod ab Eoues subulco Egwini Episcopi Wigorniensis sic dicti scribunt monachi, cum priùs Dethicio nomen effet. Oppidum fatis elegans, notum monasterio quod Egwinus ille circa annum salutis 700, conftruxit, notum item valle subiecta Che bale of Gutham inde denominata, que sua fecunditate harum regionum

Eouesham.

The vale of Eusham.

,&

eti-

ldo

rlas

er-

di-

uti lc-

it,

m IIS

is

np.

i,

1-

0 i-

1;

C

cella penuaria dici meruit, ca terra benignitas in optimis frugibus vberrime profundendis. Sed olim notiffimum clade Baronu, & Catilinæ nostri Simonis de Monteforti Comitis Leiccstriz. Iste enim vir prauo ingenio, & profunda perfidia illud nos docuit, quod alter verè dixit, Beneficia cò vique grata effe, dum compensari possint. Cum enim in Simon de illum omnia, quæ potuisset beneficia plena manu conse- Monte Fart. ruisser Rex Henricus I I I.non alium fructum, quam acerrimum odium meduit. Difficillimum enim bellum concitauit, magnam Angliz partem effuse vastauit, sub prætextu Reipub.restituenda, & libertatis afferenda, ve regem in ordinem redigerer, Reipub. statum immutarer, & ex Monarchia Oligarchiam efficerer, nihil non fecit. Sed demùm cum rebus secundioribus aliquandiu vsus fuisset, Edwardi Principis virtute hoc in loco cum multis alijs iusto prælio cecidit, statimque quasi malorum sentina è Repub. exhausta,læra pax, quam ille excluserat, vndique affulsit. Ad eundem fluuium inferius in primitiua Anglorum ecclesia alius etiam locus fuit religiofis cultus, tunc fleodanbyzig, nunc flatbury, & huic vicina Derfoz, Saxonice Penirconan, Flatbury. à pyris nomine facto, quod Egelwardus Dux comobiolo Perlor. ornauit, de quo cum diu decertatum esset inter Canonicos, & Monachos, tandem deflagrauit, jamque desertum Edwardus Confessor Ecclesiz Westmonasteriensi cum omnibus prædijs concessit.

Iuxta hac ad partem hanc Australem Centuria est Di= waldslaw, ab Oswaldo Vigorniensi Episcopo, qui ab Edgaro rege fibi impetrauit, fic dicta, cuius immunitas, dum Anglie lustrum conderet Guilielmus Conquestor, his verbis in acta publica est relata. Ecclesia S. Maria de Wircester habes Hundredam, que vocatur Diwalollam, in qua iacent 300. hide, de quibus Episcopus ipsius ecclesie à conftitutione antiquoris temporum habet omnes redditiones Socharum, & omnes consuetudines inibi pertinentes ad dominicum victum & Regis fernitium & fuum : ita vt nullus vicecomes vllam ibi habere possit querelam, nec in aliquo placito, nec in alia qualibet caufa. Hoc attestatur totus Comitatus.

Locus est sed incerte positionis circa hunc agrum, quem Augurtini quercu, dicitur, ad quam Augustinis Augusti- oke.

1165.

Anno Christi

Augustinus Anglorum Apostolus, & Britanni Episcopi conuenêrunt, & de Paschate celebrando, verbo Dei Anglis annuntiando, & Baptismo secundum ritum Romano celebrado rationibus aliquandiu digladiati, discordibus verinque animis tandem discesserunt.

Comites Wigernic.

Cum hæc prouincia à Normannicis temporibus, satis diu Vicecomites hareditarios habuisset ex posteris Vrsonis de Abtote, cui latifundia cum illa dignitate Rex Guilielmus primus donauit. Stephanus Rex Walleranum Mellenti Comitem, fratrem Roberti Boffin Comitis Leicestrenfis, primum Wigorniz instituit Comitem, cuius liberi cum Anglia posthabita, ad sua in Normannia auita patrimonia rediffent, ante Richardi I 1. tempora nemo Wigornia Comitis titulum gessit. Ille enim Thoma Percio contulit, quem cum bello intestino Henricus I I I interemisset. Richardus de Bello-campo ab Abtotis oriundus hunc honorem à Regevictore accepit. Post illum fine prole mascula defunctum, Ioannem Tiptoft Hiberniæ Proregem Vigornie Comitem creauit Edwardus 1111. Sed cum ille præpostero obseguio ad principis voluntatem in cadibus quasi carnifex se accommodasset, ipse capite truncatus sub Henrico v 1. carnificinam subijt : filium tamen eius Edwardum in integrum restituit Rex Edwardus, cum ipse denuò regnum recepisser, Edwardo autem, Tiptoft sine prole mortuo, Carolus Somersettensis è Lancastrensi familia, Henrici Ducis Somerscttensis filius naturalis, ab Henrico VIII. hoc titulo ornatus erat, quo hodie fruitur Guilielmus eius filius vir longè nobilissimus.

Hic ager Paracias 1 5 2.numerat.

Staffozdibire.

on-

anrã. que

tis

fo-

ili-

el-

n-

m ia

0-

t, i-

)-2

-

G

Ertia Cornabiorum regio nunc Stat= fordshire, Saxonice & Tatronorcyne cuius incole Bedæ, quòd Angliam media am inhabitarunt, Angli-Mediserranei vo- Anglimedicantur, ab ortiua plaga Warwicensibus terranei. & Derbienfibus, à meridiana Vigornienfibus, ab occidua Salopienfibus præcin-

&a, quali rhombi forma ab Austro in Septentriones procedit, medio latior, & extremis se angustantibus. Pars Septentrionalis montana & minus læta, media Trenta flumine perfusa lætior, syluis amicta, aruis & pratis variata; vti & meridionalis, que ctiam carbones fossiles habet, & ferri venas, suo verò commodo an incommodo norint incolæ, & Ferrana. ipli dixerint.

Pars Septentrionalis montibus non magnis leuiter intumescit, qui hinc exorsi, vt Apenninus Italia, per Angliam mediam perpetuum dorsum perpetuis iugis elatum ad Scotiam víque, nomine sæpè mutato, agunt. Hîc enim Mozeland, inde Deake, deinde Blackston edge, posteà Crauen, deinceps Steanmoze, & demum in cornua sciffi Cheuiet vocantur. Ex his collibus plura in hoc agro emanant flumina, præcipua verò funt Doue, Bante, Churnet, & qui hos omnes capit & ad mare defert, Trenta.

Douns, fiue Doue cuius ripæ extructæ funt è solido saxo, quo adusto ad stercorandos agros viuntur, orientalem agri partem magna ex parte citus perstringit, & à Derbiensibus separat, primum Hanso flu. qui absorptus & desideratus ad tertium milliare erumpit, Inde Churnetto auctus, Mtte= Vtceffer. fter, Saxonice Votokcepten, pratis floridis, & repecuaria inclitum præfluit, quod ETOCETY M esse, cuius memi- Erocetum. nit Antoninus, vel ipsum nomen loquitur & distantia à Penocrucio, & Manuessedo non reclamat, etiam siad calculos curiose reuocetur. Postea cum iam Trentam propius accedit Douus Euthury caftru, quod & Stutefbury dicitur, alabastrino colli affixu inuisit ab Henrico Comite de Fer-

rarijs constructum, cui latifundia amplissima in hoc agro

Rob.Comes de Ferrarys. donauerat Guilielmus primus, quibus omnibus excidit Robertus Comes de Ferrarys, & Derbiæ, cum denuò ab Henrico I I I. defecisset. Ille enim cum post multas quas Baronico bello turbas dedisset, in gratiam cum rege redisset, & sidem conceptissimis verbis in officio se permansurum obstrinxisset, poste à tamen homo iniuriarum impatientissimus, vt fortunam quam sectere no potuit, planè frangeret, arma in principem induit, demúmque captus, vt cum historico nostro loquar, secundum formam obligationis sue hanc fortunarum & dignitatum iacturam longè maximam fecit.

Trent fl.

Trensa autem è duobus vicinis fontibus inter hos etiam colles effluit, qui suo quasi iure tertium sibi locum inter Britanniæ flumina vendicat. Malè feriati homines à Gallica dictione Trenta dictum somniarunt, vnde etiam finxerunt triginta fluuios in illum influere, totidémque piscium generain ea natare, quorum nomina rythmo Anglico decantant accola, nec dubitant huic ascribere quod Tibisco suo ttibuunt Hungari, duas scilicer partes aquam esse, tertiam pisces. A fontibus in meridiem primum descendit non procul à Nous caffro Under line, à colle cognominatum, vbi antiqui Lancastrensium Ducum castri plusquam semiruta monia vidimus, inde per Erentham, quondam Ericing= ham, fancte illius, & regie virginis Werburge conobiolum, ad Stone mercatorium oppidu properat, quod Saxonico efeculo enatum, nomen à faxis inuenit, quæ folenni ritu maiores congesserant, ad designandum locum, vbi Wolpherus rex Merciorum paganissimus filios Vulfaldum & Rufinum, quòd Christo nomina dedissent, immani scelere trucidauit. Quò loci cum posteritas in eorum memoriam ecclesiolam facraffet, oppidum statim succreuit, cui ab illis saxis Stone nomen inditum fuisse memorat Historia Petroburgenfis.

vnderline. Trentham.

New caftle

Stone,

Cankwood.

Stafford

Ab hoc in ortum Trenta cursum destectit, & ab Austro Ennot syluam, vulgo Cankwood longe lateque dissusim habet, demumque Sow su sinistra ripa suscipit, qui iuxta peatr castrum à Baronibus de Andley in sedem extructum emergens, Trente quasi parallelus equali distantia sui per Stassozo olim Statsozo, & prius Betheney, voi Bertelinus minorum gentium Dinus heremiticam viram

quon-

H

Staffordhire.

0.

n-

0-

&

b-

G-

t,

0-

T-

n

i-

2

t

1

quondam egit. Cum Angliz lustrum conderet Guilielmus Primus (vt in eius libro legitur) Rex in hac habuit tantum 18. Burgenses in Dominio suo, & 20. mansiones de honore Comitie. Tunc autem, vti etiam nunc, totius agri caput erat, cui maximum tamen decus à Staffozo castro adiuncto, quod Barones de Staffozd fibi in sedem construxerant. Sub quo Penkus fluuiolus Somo illi commiscetur, qui nomen vetusto oppido fecit, quod Antoninus PENNOCRYCIVM di. Pennormxit, nos Denkzioge. Sed nunc tantum viculus & equorum cum. nundinis celebris, qui Romano seculo celeberrimus suisse Penkridge. videtur.

381

His susceptis aquis Trenta medium iam agrum in ortum placide fecat, Chartley castrum duorum milliarium diuer- Chartley. ticulo à sinistra ripa seiunctum prospiciens, quod à Ranulpho Cestriz Comite qui extruxerat ad Ferrarios per Agnetem eius filiam, quam Robertus Comes de Ferrarijs, & Derbiæ fibi in matrimonium coniunxerat, deuenit, & ad eius posteros etiamnum spectar. A dextra ripa eadem ferè diffatia inter fyluas amænistime feder Beau befert, quondam Lichfeildensium Episcoporum,nunc Baronu Pagettorű edes. Guilielmus enim Paget qui ob magnam ferű prudentia, magnam apud Henricum vIII. & Edwardu collegit gratiam, cum res Presulu vndiq; acciderentur, amplissimas Lichfeldensis Ecclesie possessiones consequerus est, simulq; creatus est ab Edwardo v I. Baro Paget de Beudefart.

Lichfeldia inde visitur vix quatuor mill.paff,ab hac dex- Lichfield. trâ Trentæ ripâ semota, Licibfield Beda vocat, quod Rofsus Warwicensis Cadauerum campus interpretatur, & nescio quos Christianos martyrio ibi olim affectos refert. Vibs est humili situ, satis ampla & nitida, in duas partes palude fiue aqua minus profunda partita, quæ tamen duobus aggeribus, quibus subsunt sua emissaria, coniunguntur: Australis pars siue citerior multò maior est, & in varias descripta plateas, sed fine munitione, viterior, minor est, templo verò spectatissimo insignis, quod pulcherrimo mœniú ambitu inftar castelli, & elegantissimis Præbendariorum ædibus, episcopique palatio redimitum, præcellenti specie tribus è saxo pyramidibus in excelsum surgit, multisque retrò ante sæculis Episcoporum sedes suit. Anno enim mundi redempti

redempti sexcentessimo sexto Oswius Nordanhumbrorum Rex,paganis Mercijs deuictis, ad veram Christi religionem propagandam hoc in loco templum condidit, & Duinam primum episcopum ordinauit, cuius successores eam gratiam à principibus inierunt, vt non modò primas tulerint inter omnes Merciorum episcopos, amplissimásque possessiones in suos vius acceperint, Cankwoo fine Canociylua maxima, vberrimisque prædijs donatis; verum etiam Archiepiscopum habuit Eadulphum, cui Adrianus PP. pallium donarat, omnésque Merciorum, & Orientalium Anglorum episcopos subiecerat, aureis rationibus ab Offa Lamberti Cantuariensis Archiepiscopi, qui suam operam Carolo Magno detulit, fi Angliam inuaderet. Sed cum

Hift. Roffens. Merciorum rege permotus in inuidiam Icamberti, fiue Offa, & Eadulpho euanuit hæc dignitas Archiepiscopalis. Inter Episcopos autem quatuor celeberrimifuerunt, Ceada ob sanctitatem Diuis adscriptus, qui, vt inquit Beda, cum nondum luxus Episcoporum animos peruafiffet. Fecerat fibi mansionem non longe ab Ecclesia remotiorem. in qua secretius cum paucis, id est, septem sine octo fratribus, quoties à labore & ministerio verbi vacabat, orare ac legere sole. bat. Eadulphus iste Archiepiscopus, Robertus de Limseio primus è Normannica stirpe qui sedem Couentriam transtulit, & Rogerus Clinton qui Lechfeldiam reduxit, & elegantissimum hoc templum anno Christi 1148, in Beatæ Mariæ, & Ceadæ honorem posuit. Antea verò, vt habet Malmesburiensis: Licetfeild villa erat exigna, longe à frequentia prbium. Nemorofa circà regio, rinulus prope fluit, Ecclefia angusto firm erat, antiquorum mediocritatem, & abstinentiam pra fe ferens, Polum borealem LII. grad, XLII. scrup, sublimem videt, & ab vltimo Occidente xxI. grad. xx. scrup. numerat.

Palus ista Lichfeldensis intra ripas statim coercita citò in Trentam immergitur, qui in ortum cursum continuat donec Tamæ flumini ab austro obuiat, qui Camemozth Subluit, Tamawordinam Marianus vocat, oppidum ita agrorum confinio locatum ve pars altera Warwicensis, altera huius agri censeatur. Nomen verò factum est à Tama præterfluente, & Saxonica dictione peonth, que infulam amnicam,

Tameworth.

Worth, quid Saxonibus fignificat.

um

m

m

ti-

n-

fi-1-

ri-

P.

m Fa

10

m

n

1-

t,

-

-

1,

0

nicam, vel locum aquis circumfusam denotare existimo, cum Keyferswert, & Bomelsweort in Germania Cafaris infula, & Bomeli infula fignificent. Merciorum florente regno, villa eratregia, &, vt est in libro Wigorniensi, locus celeberrimus. Postea Danicis bellis collapsum in integrum restituit Adelfieda Mercia, & Editha Edgari regis filia, que nuptias auersata, castitatis opinione in Sanctarum catalogum irrepfit, ediculam virginibus velatis hic constituit, quam post paucos annos Marmioni Normanni, quibus hoc oppidum largitus est Guilielmus Primus, ad Pollesworth transtulerunt, cum castrum elegans hic construerent, quod ab illis per Freuillos ad Ferrariorum familiam deuenit. Marmioni illi honorarij milites hæreditariò Regibus Angliæ erant. The Kings Quoties enim nouus Angliz Rex inauguratur, familiz hu- champion. ius hæres tenetur Cataphractarius eques aulam regiam intrare, & conceptis verbis ad duellum prouocare, fi quis regis juri se opponere ausit. Sed hunc honorem per alteram Marmioni filiam, & coharedem Dimocorú familia in agro Lincolniensi iam accepit. Nunc Trenta cum Tama consociatus, per loca Alabastrite focunda cursum in Septentrio- Alabastrana. nes deflectit, vt citiùs Douú excipiat, & Burton Alabaftrinis operibus, monasterio ab Vlfruno Spot fundato, & Modwenz Hybernicz mulieris fecessu quondam insigne oppidum ferè circumlambit, Iuxta quod inter Douum & Trentam spatiosa, viuarijsque repleta 12@Dwood sylua diffundi- Needwood tur, in quâ circumuicina nobilitas hilares venandi labores forrest. gnauiter, assiduég; exercet. Hæc in parte huius agri media.

Extremitatem verò australe illustrant Austrunesham= pton à Vulfruna muliere que monasterio oppidum auxit denominatum, nunc Woluerhampton. Theotenhal, ho- Woluerhamdie Tetnal, Danico cruore, anno 911. ab Edwardo Senio- pton. reintindum, weadefbirig nunc wedtbozom ab Ealfleda Wadsbury. contra Danos firmatum, & Dudlep castrum Vigorniensibus conterminum à Paganellis è stirpe Leicestrensi conditum,quod Richardus Sutton miles cum vxore Paganelloru vitima accepit, cuius posteri inde Barones de Dudley dicti Dudley. in honoratiffimam familiam funt propagati. Lacus est alicubi in hoc agro (fi nos non fallit Nechamus) in quam nulla fera yllo modo intrabit, sed cum locus sit incertus, & res

incertior.

CORNAVII.

incertior, folum hos ipfius Nechami verficulos adiungam, quibus pro titulo præfigitur. De lacu in Staffordia,

Rugitus lacus est enentus praco futuri, Cuius aquis fera se credere nulla solet. Instet odora canum virtus, mors instet acerba, Non tamen intrabit exagitata lacum.

Staffordie Co-

Cæterum Staffordiensis titulus in vna Staffordorum famites, & Bare- milia à Roberto de Stafford quem Guilielmus Normannus magnis possessionibus accumulauit, ad nostra vsque tempora permanet. Familia fiqua alia, clara, & antiqua : fed alternantis fortunæ vices subinde experta, primum enim Barones crant de Stafford, inde Comites, postea Duces Buchinghamiz, & Comites Staffordiz. Nunc verò suo fato ad pristinum Baronum titulum reciderunt, & amplissima hareditates, quas honoratissimis coniugijs adierant, quasi diffugerunt, lætiórque successit securitas, quæ cum fortuna in potentium ædibus cohabitare nescit.

Habentur in boc Comitatu Paracia 130.

Shroppshire.

Varta ex illis regionibus, quas insederunt olim Cornauij, Scinippreyne, & Shnobbe. reyne Saxonibus, nobis Shaoppthire, & Latinis Comitatus Salopiensis dicta, cateris pacio multo maior, nec vbertate, aut amœ-

nitate minor, ad Orientem solem Staffordienses, ad Occidentem Montgomerienses, ad Meridiem Vigornienses, & ad Septentriones Cestrenses attingit. Oppidis & castris vndique stipata est frequentissimis, vtpote qua limitanea fuerit, vel ager arcifinius (vt Siculi Flacci verbo vtar,) arcendis finitimis Wallis, vnde maiores nostri Saxonico vocabulo hac confinia the Marches dixerunt, quod limites effent inter Wallos & Anglos: nobilésq; ferè omnes in hoc tractu, duces limitanei erant, & priuata sua iura quodammodo regalia habuerunt, quæ paulatim pacis tranquillitas

The Marches. Lord Marchers.

iam

m,

15

1-1-

3-

1d iam antiquauit. Nec tamen (hoc præfari libet) vniuersam hanc regionem ad Cornauios spectasse existimarim, sed solùm Ciffabrinam; Transabrina verò Ordouicarum fuit, nec ita pridem authoritate Parlamentaria huic agro adiuncta. In has enim duas partes vniuersa commode distribui potest, Sabrina ab Occasu aquinoctiali in Ortum Hybernum interfecante.

In Transabrina limitem Australem Temdus flu. Britannice Tefidiauc, stringit, cui demum cofluit Colunus flu. Bri-Clun. tannice Columny, & contracte clun. Hic interius scaturiens, non procul à frequenti oppidulo Bishops castle dicta, quia Bishops caad Episcopos Herefordenses spectarit, quorum diocœsis ftle. in hac prouincia late pater, Colunno Cattro, vulgo Elune castle, nomen impertit, quod Fitzallani Normanni, qui postea Arundeliæ Comires, construxerunt, cum limitanei efsent cotra Wallos duces, &illos assiduis incursionibus agitarent. Vbi verò Temdo confluit inter vada incerta intereminet antiquæ admodum memoriæ collis, quem Caer Caradoc vocant, cò quòd circa annum salutis IIII. Caratacus Caer Cara-Britannus Rex in hoc tractu clarissimus saxorum vallo doc. præstruxerit, & obfirmato animo cum suis contra Ostori- Caratacus um,& Romanorum legionarios defenderit, donec Roma- Rex." nus, distracta rudi illa saxorum compage cuius reliquiz e- Tacitus. tiamnum supersunt, irrumpens, nostros inermes in iuga montium decedere coëgerit. Ipfe tamen, vxore, filia, & fratribus captis, fuga euasit, sed posteà (ve res aduersæ nusquam tutæ) à Cartimandua Regina, cuius fidei se commiserar Ostorio traditus, Romámque deportatus, cum Romanos longo & difficili bello exercuisset, veniam à Claudio Cafare fibi & fuis, non degenere prece, fed generofa loquendi libertate impetrauit, Ob hunc collem expugnatum, & Regem captum triumphi infignia Ostorio decreta, nec minus clara Carataci captiuitatem censuit Senatus, quam cum Siphacem P. Scipio, & Persen L. Paullus victos Reges Populo Romano oftenderent. Licet verò nec huius belli, nec huius viri nostræ historie farcinator meminerit, nondum tamen memoria apud vulgum prorsus intercidit. Regem enim in hoc colle debellatum fuisse predicant, & Triadum libro inter tres nominatistimos in re militari Brita-

Ludlow.

nos Caradauc Vriechfras primus nominatur, quem hunc ipfum esse Caratacum mihi neutiquam dubitandum videtur. Ludlowe inde, Britannice Dinan, ad eiusdem Temdi cum Coruo confluentes colle attollitur, maiore elegantia, quam vetustate oppidum. Rogerus de Monte-Gomerico primum castrum quod Coruo impendet, & inde mænia, quæ plùs minùs mill. paff, circuitu colligunt, adiecit. Verum filio eius Roberto proscripto Henricus Primus sibi retinuit, obsessumque postea fortiter Stephani Regis insultus pertulit, qui cum grauissima obsidione premeret, Henricus Scotorum Regis filius vnco ferreo equo abstractus, parum abfuit quin intra mœnia abreptus effet, Sed præftò illi adfuit ipse Stephanus & singulari animi magnitudine à tanto periculo exemit. Deinde Rex Henricus 11. hoc caftrum cum subiecta valle ad Coruum , quæ vulgò Co2= uesvale dicitur, Fulconi de Dinan elargitus est. Posteà Laceiorum fuit, & per filiam ad Galfridum de Ienewile è familia Lotharingica descendit, à cuius posteris rursus per filiam, ad Mortuomarios, & inde infacrum principis patrimonium hareditariò deuenit. Ipfique posteà incola in ipso oppidi sinu, æditissimo loco, templum quod vnicum habet, perelegans posuerunt, Tunc in honore esse cœpit, vicinísque prælucere, & quamuis Stephanus Rex, Simon de Monteforti, & Henricus Sextus domesticis bellis afflixerint, semper tamen refloruit, & nunc inprimis ex quo Concilium Limitaneum non dissimile Parlamentis illis Gallicis, Instituit Henricus Octavus, cuius Præses hic plerumque forum agit, quod vix vnquam refrigere videas, adcò mira est iste populus limitaneus ad litigandum alacritate. Constat hoc consilium ex D.Præsidente, tot Confiliarijs quot Principi placuerit, Secretario, Attornato, Solicitatore, & quatuor Comitatuum Wallia Iusticiarijs. Præsidentis verò Personam modò gessit D. Henricus Sidnæus, vir nobilissimus, & omnis antiquitatis pe-

The Councel in the Marches.

Vaci ferrei.

Matth.Paris.

113 9.

Ph.Sidnaus. vide page.370

facer & cælestis cætus iam excepit.

Temdo nunc Salopienses relinquente, ad eius ferè ri-

ritissimus, cui succreuit Philippus filius, Eques clarissi-

mus, de quo quid, & quantum sibi augurabatur Britannia,

non facile dixerim: sed illum immatura morte præreptum

pas

ip.

ide-

mdi

tia,

rico nia,

Ve-

fibi

ful-

en. us,

fò

cà

a-

2=

cà

è

us

ois

læ

i-

Te

x,

1-

X 1-

ic

.

n

t

-

.

•

pas Septentrionem versus protuberant colles faciles, Clethill vocant, hordei optimi prouentu laudati, nec fi- Clechill. ne ferri venis, ad quorum ramentum in Clepburp viculo Hugo de Mortuomari castrum ædificauit, quod statim ita deleuit Henricus Secundus, quod feditionis fue-Bridgmorfe. rit nutricula, vt vix hodie superfint vestigia. Bziogmozfe, vulgò Bziognozth, indè vidimus ad dextram Sabrinæ ripam à Burgo & Dozfe saltu adiuncto denominatum, cum antea Burge simpliciter diceretur, muris, fosfa, amplo castro, & Sabrina qui in stupendam altitudinem depressus inter rupes defluit, tutum. Edelsteda Merciorum domina primum construxit, & Scrobbesburiensis Comes Robertus de Beleimo muro circundedit, locíque ingenio fretus, ab Henrico primo defecit, vti posteà Rogerus de Mortuomari ab Henrico secundo, sed infælici vterque successu, ad deditionem vtroque adacto, & ad ordinem redacto. In huius obsidione (vt in annalibus nostris legitur) Henricus secundus sagitta petitus, confixus fuisser; nisi Hubertus de S. Clara, vir nobilis, & Regi deuotus sese interponens, & sagittam & mortem pro Rege excepifier.

Alia sunt itidem hoc tractu oppida & castella sparsim. nimirum Dewcaltle, Boptoncaltle, Skipton, & ad Cornum fl. Corfham, Bramcroft, & Holgot vulgo How= gate, quod ad Episcopum Bathoniensem olim spectauit, Wenlocke. & posteà ad Louellos. Superius sunt Wenlocke æris fodina, fub Richardo Secundo notum. Acton Burnell Bur- Acton Burnel nellorum, & posteà Louellorum castellum Comitijs Parlamentarijs sub Edwardo primo nobilitatum. Cui proximum est Condouer Manerium quondam Louellorum, nunc verò Thomæ Oweni, Iuris municipalis, & bonarum literarum cultoris summi, Quod de rege tenetur, (vt in archiuis legitur) in capite, ad inveniendum duos pedites per v. num diem in exercitu Wallie tempore guerra. Hoc verò co nomine semel adnoto, vt intelligatur nobiles hoc tractu feoda d Regibus Angliæ tenuisse, vt præsto essent cum militibus ad limites defendendos quandocunque bellum inter Anglos & Wallos existeret. Iuxta hoc Mannerium Pitchford.

Ditchforde est viculus, Richardi Oteley nunc possessio, Fonsbirminis

Cc 2 quem quem sic à picis sonte dixerunt maiores nostri qui bitumen à pice non internoscebant, Fons enim illic est cui liquidum bitumen indies, quamuis diligentissime despumes, innatat, perinde ac in Asphalite Iudez lacu, in Samosatz stagno, & Agrigentino Siciliz sonte; sed non alio quam picis vice viuntur incolz. An vero contra Comitialem morbu valeat & vim habeat attrahendi, consolidandi vulnera, & c. vt illud Iudaicum, nemo quod sciam hastenus expertus est. Magis ad occasu cernutur Douderbathe iam ruinosum, Caurse quod à Corbettis ad Stassordie Barones deuenit; & antiquissimu Bouton, ad occiduu agri terminum non procul à

Pouderbach.

Rusunium.

Watlesbury.

Sabrina quod ad Listerorum familia nunc spectat: Romano autem seculo eodé nomine floruit Antonino R v T v N I v M dictum, nec in hoc falsi este possumus, quandoquidem & nomen, & distantia, quam ille à Vriconio notissimo oppido ponit, exactissime conueniant. Huic vicina sunt & bberzbury castrum, & Wattesbury, quod à Corbettis ad nobilé & Equestrem familiam Leightonorum deuenit. Nomen verò accepisse videtur à Consulari illa, & regia via Wattinstreat, que hac in extremam Walliam duxit, ve author est Ranulphus Cestrensis. Verùm hæc castra, & alia, que enumerare vix possum, non belli surore, sed secura pace & labentibus annis iam tandem euista, magna ex parte collabascunt.

Nunc slumine transmisso Cissabrinam partem adea-

mus, quam Cornauiorum propriam suisse diximus. Hanc rursum in duas quodammodo partes à Septentrione in meridiem dessuens dividit Terna sluvius, sic dictus, quòd è lacu dissussore, (cuiusmodi nostra lingua Tear-new vocamus) inter Staffordienses promanat. In harum citeriori siue Orientali parte, vbi Sabrinæ Terna consociatur, V R I C O N I V M suit, sic Antonino vocatur, quæ Ptolemæo V I R O C O N I V M, Nennio Caer Vruach, Saxonibus ppeken-ceap ep, nobis surechtester, & suractetet dicitur. Vrbs Cornauiorum præcipua, à Romanis, vtvidetur, condita, cum hanc Sabrinæ ripam munirent: sed quia nihiliam præter parietinas cernitur, The old worke of Wrocetet indigitant incolæ. Saxonico etenim bello laceratum, Danico prorsus concidit,

Vriconium. Wroxcester. men

lum

tat,

3,0

vice

leat

llud

gis

irse

nti-

ulà

no

VM

18

pi-

er=

ilé

rò

at,

ul-

ic-

la-

2-

a-

10

in

s,

=

1-

12

2-

er

=

1,

.

-

cidit,iámque rusticorum viculus est pertenuis,& Romanos nummos vetustatis suz quasi testes aratoribus sapius exhibet, Nomen autem antiquum expressius se in colle proximo ostendit Wzekenhill dicto, Gilberti montem alij vocant, è cuius vertice, qui in amœnissimam procumbit planitiem, fonticulumq; habet limpidum, gratissimus in subiechâm regionem vndiquaq; patet prospectus. Longè hic collis procurrit, nec procul à radicibus in conualle deuexa, ad Militarem Romanorum viam Dhenyate viculus itinerantibus benè cognitus ita subsider, eadem distantia qua V s-O C O N AM cum à Vriconio, tum à Pennocrucio seiungit Antoninus, vt hanc Dhenvate illam fuiffe V s-o C O N A M non est cur quispiam dubitet. Nec abnuitipsum nomen, hæc enim dictio Ys quæ Britannis inferius sonat, ad inferiorem eius fitum defignandum adiuncta videatur. Ex altera Charleton. parte sub hoc colle Charleton castrum cernitur olim Charletoniorum, qui Powisiæ erant Domini, & magis ad Ortum proxime Staffordienses Cong castle, quod Vernonij non ita pridem instaurarunt.

Vltra Ternam in ipsius ripa Daniton iacer, vbi in æstu Draiton. ciuilium bellorum inter familiam Lancastrensem & Eboracensem, prælium nobilibus agris Cestrensis admodum funestum commissum erat. Illi enim, quamuis æquo ferè Marte discessum fuerit, cum discordibus animis ab veraque parte starent, confertissime ceciderunt. Infra hanc ad Roden amniculum, Mozton Cozbet Corbettorum caftrum con. Morton . spicitur, qui antique sunt nobilitatis in hoc agro, & latifun- Corbet. dia multa iure clientari à Rogero Montegomerico huius agri Comite tenuerunt. Haud multò inferiùs ad Sabrinam amænissime assidet huius agri vrbs longe clarissima ex antiqui Vriconij occasu exorta, quam nos Shrewsburye, & Shaowsbury hodie emollito vocabulo dicimus, Shrewsbury. cum maiores Scrobbelbirig vocauerint, quod collis fuerat arboribus condensus, quo sensu & Graci suam Beffam, & Britanni hanc vrbem etiam Pengwerne, id eft, caput alneti, dixerunt, sed vnde nunc illis Ymwithig, & Normannis Sloppelbury, & Salope, Latinoque nomine Salopia vocatur planè me latet, Collem occupat subrusescentem, Sabrináque duobus pontibus peruius, se ferè in circulum

Cc 3

1459.

CORNAVII.

ducens ita incingit, vt Ishmo perexiguo debeat, quòd non sit insula, Vnde Poeta noster Antiquarius

fe

u n

Lelandres.

Edita Penguerni latè fastigia splendent, Vrbs sita lunato veluti mediamnis in orbe, Colle tumet modico, duplici quo z ponte superbit, Accipiens patrià sibi linguà nomen ab alnis.

Nec natura folum munita, sed etiam arte, Rogerus enim de Montegomerico, cui Conquestoris dono obtigerat, surgentirupi, qua Boream spectat, castrum inædisicauit, & Robertus eius filius cum ab Henrico primo defisceret, mœnibus obuallauit, quà flumine non defenditur, quæ tamen vim hostilem nunquam, quod sciam pertulerunt. Primis Normannorum temporibus fatis culta, & frequens erat, vt enim in veteri libro Angliæ Censuali legimus, 2 5 2. ciues censebantur, è quibus duodecem (vt innuit ille liber) apud Angliæ reges excubare, cum in hac vrbe agerent, totidémque concomitari cum venatum prodirent, tenebantur. Quod institutum creditur, quia non multos ante annos Edricus Streona Dux Merciorum, vir omnibus sceleribus notatissimus Alfhelmum principem hîc inter venandum ex infidijs fustulisset. Nec tantum munimentis Comes ille Rogerus verum etiam alijs ædificijs cum publicis, tum priuatis instaurauit, Monasteriumque S.Petro, & Paulo posuit pulcherrimum, cui plures possesfiones concessit, & vna cum illis Ecclesiam S. Gregorij, eo scilices tenore (ex priuata Monasterij historia loquor) ve cum Canonici, qui in ea Prabendas habebant, morte deficerent, Prabenda in dominium monachorum dewenirent. Vnde controuersia orta est non parua, Canonicorum enim filij litem monachis intenderunt, vt in paternis Præbendis succederent. Eo enim tempore Canonici, & Sacerdotes in Anglia celibem vitam non egerunt, & inoleuerat vsus vt beneficia ecclesiastica cognationis iure hæreditariò descenderent, Sed hæc controuersia sub Henrico primo composita, in beneficijs Ecclesiasticis hæredem non debere succedere, & leges de Sacerdotum cælibatu sub id tempus rogatæ. Subsequente

Prebende hereditario delata. Shroppshire.

sequente tempore alia etiam hic surrexerunt templa,nam vt Dominicanorum, Franciscanorum, Augustinensium fraterculorum conobia omittam, que Charltoni, Ieneuilli, & Staffordi posuerunt; duz Collegiatz ecclesiz, altera S.Ceddæ cum Decano & x. Præbendarijs, altera B. Mariæ cum Decano itidem & rx. Præbendariolis, erectæ erant. Hodie verò vrbs est eximia, frequens, mercium copiosa, ciuium diligentia, pannis conficiendis, & Wallorum commercijs opulenta. Huc enim omnes ferè Walliz commoditates, quasi ad commune vtriusque gentis emporium confluunt: 2 Wallis enim & Anglis incolitur, quibus vtraque lingua in víu, & quibus inter alia, hoc in maximam laudem cessit, quod scholam erudiendis pueris totius Angliæ numerosissimam instituerint, cui Minerual honestissimum Thomas Afton primus Scholarcha vir optimus, & integerrimus sua opera comparauit. Ad hanc vrbem, quum Henricus Percius iunior, seditiosum animum in Henricum 1111. induisset, & iam mænia oppugnaturus esset, quæ ille omni Pralium apud ratione constituerat, potentior fortuna subitò discussit. Rex Shrewsbury. enim ex improuiso à tergo cum exercitu instabat, in quem iuuenis animose inuectus post longam & difficilem pugnam, desperata victoria, in destinatam mortem ruit, locum verò adhuc Battellfeild à prælio vocant, in quo sacellum, & vnum alterumq; facrificum rex victor inftituit,ad impetrandam (si fieri posset) illo prælio occisis peccatorum remissionem. Ab Asorijs insulis gradibus xx. minutis xxxvII. ab Æquatore partibus LII. scrupulis LIII. distat hæc Salopia.

Iuxta hanc vrbem multiplices gyros trahit Sabrina, in quibus antiquissimu illud nauigij genus, quod vetustas rates dixir, est vsitatissimu, scilicet, ex rudibus afferibus, & tignis conexe trabes, que secundo flumine onera subuehunt, Rates, vulgo quorum vsum & nomen à Germanie Rheno nostrates de-Flotes. portarunt, codémque cum Germanis nomine flotes vocitant. Flumini verò adiacent Shawerden olim A- Shrawerden rundeliorum Comitum castrum, nunc verò longè honoratissimi viri Domini Thomæ Bromlæi Cancellarij Angliz, Enocking à Dominis Le Strange confiruc- Knocking. tum, & à flumine remotiùs ad Occiduum agri limitem

1401.

Cc 4

Dimeftre,

non

im ıroz œ-

en i-15

i-1-C

n r

392 Ofwestre. CORNAVII.

Diweltre, sue Diwaldire, Britannicè Croix Oswalde, vrbecula fossa & muro inclusa, exiguóque castello munita, mercatu verò scelix, pannorum præsertim Wallicorum raro tenuique textu, (Leuidensas si placet voces) quorum magna vis singulis septimanis hic distrahitur. Nomen habet ab Oswaldo Nordanhumbrorum rege, (cùm anteà Maser=stelo vocaretur,) quem Penda paganus Merciorum Princeps graui præsio, & occidit, & occisium summa cum immanitate discerpsit, vnde de illo Poeta Christianus satis antiquus.

642 Oswaldus inzerfectus.

> Cuius & abscissum caput, abscissosque lacertos Et tribus affixos palis pendere cruentus Penda iubet; per quod reliquis exempla relinquat Terroris manifesta sui, regémg, beatum Esse probet miserum, sed caussam fallit vtramg, Vltor enim fratris minime timet Osvius illum, Imò timere facit, nec Rex miser, imò beatus Est, qui fonte boni fruitur semel, & sine sine.

Primam autem originem ex religione habuisse videtur, fanctissimum enim locum habuerunt eius ætatis Christiani, & Beda miracula hic claruisse vbi Oswaldus cecidit, prodidit. Madocus frater Mereduci (vt est apud Caradocum Lancabernensem) instaurauit, mænibus Fitzallani Normanni posteà eiusdem Domini, & Arundeliæ Comites circumuallarunt. Solaria verò in Ariete deliquia fibi admodú infesta sensit, anno enim 1542. & anno 1567. cum Solis in Ariete eclipses vires suas exercerent, incendia passa est grauissima, Post recentiorem enim hanc eclipsim, adeò latè se fudit incendium, vt ædes plus minus ducentæ in vrbe, & fuburbijs conflagrarint. Sub hac ad Circium collis est triplici fossa circundatus, quem Hendinas, id est, vetus palatium, vocant. Vrbem suisse cotendunt vicini, alij tamen sunt qui Pendæ, vel Oswaldi castra existimant. Vix tribus hinc millibus passuum whittington abest Firzguarinorum non ita pridem castrum, & ad Borealem agri limitem White= church rumulis Talbortorum clarum, qui ante multos annos hareditatem Baronum Le Strange de Blackmere hoc

Eclipses in

Whittington: Whittchurch.

in

in l

hoo

cu

ma

Hu

ine

ip

8

ne

de

fe

D

P

OI G

R

in loco, vxorio iure creuerunt. Illi enim limitanei erant in hoc agro Domini, zdefque corum Blackmere à nigro la-

cu dictæ in proximo visuntur.

)

Rogerus de Belesmo, siue Montgomery, primum Salopiæ Comites Salo-Comitem instituit Guilielmus primus, cui & longe maxi- pie. mam huius regni partem assignauit. Huic successit primum Hugo filius natu maximus fine prole in Wallia occifus, de- mibelio de inde Rogerus è filijs alter, vir efferata immanitate in suos vita miseris. ipfius filios, & obfides, quibus fuis manibus & oculos eruit, & testiculos execuit : sed tandem læsæ maiestatis reus in carcerem perpetuum ab Henrico primo conditus, pænas nefarijs sceleribus dignas persoluit, & hic Comitatus in Adeliziæ reginæ dotem transcriptus. Post multa tandem fecula Henricus v 1. anno regni sui decimo nono, Ioannem Dominum Talbott, quem ad bellicam virtutem & natura peperisse, & voluntas exercuisse videatur; hoc honore exornauit, à quo iam sex Salopienses Comites suerunt ad Georgium qui nunc floret, virum clarissimum, & in magnis Reipub.negotijs spectatissimum.

Sunt in hac Regione parochia plus minus 170.

Chelibire.

Omitatus Cestrensis, Saxonice Cerenercyne, vulgo Cheffhire, & The Countie Palatine of Chefter, (quod eius Comites iura palatina habuerint, omnésque incola illis solis in feudo, id est, in fide fuerint) quinta & vltima ex illis est prouincijs quas antiquitus tenuerunt CORNAVII. Regio (vt non alijs quam Malmesburienfis verbis vtar) farris, & maxime tritici ieiuna, & inops, pecorum & piscium ferax. Eximia verò nobilitatis altrix, nec enim alia est in Anglia prouincia, que plures nobiles in aciem eduxerit, & plures equestres familias numerarit. Ab Austro agro Salopienfi, ab Ortu Staffordienfi & Derbienfi, a Septentri-

one Lancastrensi, ab occasu Denbighensi & Flintensi cir-

cum-

P

CC

it

q

præcla-

cumscribitur, ad Circium verò Chersonesso longiùs in altum abit, quæ inter duos finus conclusa vtrinque infinuantem Oceanum admittit, in quos etiam finus omnia huius agri flumina conueniunt. In Occidentaliorem DEVA qui à Denbighensibus dirimit, in Orientalem, tum weuer qui mediam regionem intermeat, tum Merfer qui à Lancastrensibus secludit. Nec commodiorem huius describendi video rationem, quam si horum fluminum tractus persequar. Loca enim que sunt præcipui nominis his impendent omnia.

Dec fl.

Deua, Anglice De, Britannice Dyffyrdwy, id est, aqua Dui, Salmonibus admodum ferax è duobus in Wallia fontibus enascitur, & inde denominatum credunt. Dwy enim duo illorum idiomate denotat. Alij verò vim etiam verbi sequentes aquam nigram, alij Dei aquam, & diuinam interpretantur. Quamuis autem fontem dijs facrum Duinonam antiqua Gallorum lingua, quæ eadem erat cum Britannica Ausonius dixerit, & omnes fluuios Siomereis & diuinos iudicarit antiquitas, Britanníque nostri divinos honores fluminibus detulerint (vt est apud Gildam;) vnde tamen huic nostro Dwy præ alijs diuinitatem tribuerint non video. Plamina sacra Thessali, vt legimus, Pæneum amnem ob amcenitatem, Istrum Scythæ ob amplitudinem, Rhenum Germani quòd coiugalis fidei iudex haberetur, honore diuino affecerunt; verum nihil video, vt dixi, cur huic flumini nomen divinum indiderint. Nisi forte quòd alueum subinde mutarit, & certò victoriam accolis demonstrarit; cum inuicem infesti esfent, prout his, velillis, relicto alueo, magis incubuit. Hoc enim prodidit Giraldus Cambrensis: Vel quod observarint pluuijs contra quam flumina solent parum increscere, & quoties crebriori verberatur Austro, vicinis agris effusius innatare. Christianis etiam Britannis sancta huius fortasse aqua videbatur, Scribitur enim quòd cum in procinctu contra Saxones starent terram osculantes, ex hoc in memoriam sacratissimi Christi sanguinis deuotissime bibisse. Caterum Deua qui è Wallia potius ruere quam fluere videtur, cum Cestrenses attigerit, lentior Bontvm interluit, quod nonnullis Antonini exemplaribus Boviva dicitur, quæ vrbseo sæculo fuerat insignis, postea monasterium

Bonium.

1-

n-

us

à

ui 2-

di

e-

11

i,

3

0

præclarum, à cuius choro Banchor Britannis, Anglis Baanconnaby nyze, & Banchoz vocabatur, alumnumq; habu- Banchor. it (vt aliqui scribunt) inter multos optimos viros, hærefiarcham illum pessimum Pelagium, qui in gratiam Dei ini- Pelagiu Maquissimus pestifera doctrina occidentalem ecclesiam diu resiarcha. exercuit, Vnde Prospero Aquitano Coluber Britannus illo versu dicitur

Pestifero vomuit coluber sermone Britannus.

Nec alio nomine huius memini, quam quod vitia, & venena nosse intersit omnium. In hoc monasterio (vt inquit Beda) santus fuit monachorum numerus, vt cum in feptem portiones, cum prapositis sibi rectoribus dinisum esset, nulla harii minus quam tercentos homines haberet, qui omnes de labore manuum fuarum vinere solebant. Quorum mille ducentos Edilfredus Rex Nordanhumbrius è medio sustulit, quòd pijs precibus Christi opem pro Britannis Christianis contra Paganos Saxones imploraffent. Refloruisse tamen videtur, imò refloruisse demonstrat, in Malachiæ Hibernici vita, Diuus Bernardus Clareuallensis his verbis de Monachis, qui longo post tépore hîc egerunt. Banchor inquit, monasterium nobilissimum multa millia monachorum generans, multorum monasteriorum caput, locus verè Sanctus, facundus q' Sanctorum, copiosiffime fructificans Deo, ita ve vnus ex filys fante illius congregationis centum folus monasterioris fundator extitisse feratur. Denique Hiberniam & Scotiam ita eine germinarepleuerunt, nec modò in præfatas, sed etia in exteras regiones, quasi inundatione facta, illa se sanctorum examina effuderunt, ex quibus ad has nostras Gallicanas partes, S. Columbanus Luxoniense construxit monasterium. Sed post hæc tempora omnind concidit, Malmesburiensis enim ætate, qui statim à Normannorum ingressu vixit. Tos (vt inquit ipse)hic superfuerant antiquitatis indicia, tot semiruti parietes ecclesiarum, tot anfractus portarum, tanta turba ruderum, quantam vix alibi cernas. Ipseque Bernardus prodit Malachiam suum loco diruti monasterij Oratorium ex lignis leuigatis construxisse. Nunc verò intermortuz vrbis vel monasterij vix facies remaner, duarumq; portaru nomina Port hoghan, & Port Cleis que mil.paff.difiuncte funt reservantur, inter quas Romanorum numismata sepiùs reperiuntur. Sed yt hoc moneam, non huius agri censetur Bonium,

h

Bonium, sed Flintensis, cuius portio quasi à reliqua diuulsa

hîc inter Cestrenses & Salopienses interiacet.

Deunona. Chefter.

Decem à Bonio mil. paf. ad idem flumen propè zstuarium, quod SETEIA pro Deia, Prolemzo dicitur, vrbs clara sedet, quam Ptolemæus ille DEVNANAM, Antoninus DEVAM à flumine, nos Chefter & westchester, Britanni Caerlegion, Caerleon Vaur, Caer leon ar Dufyr Dwy, & Caer per excellentiam, vt Saxones Legeacer Ten dixerunt, nominibus à Legione Vicesima Victrice deductis. Hæcenim Galba Imperatore 1 1, & Tito Vinio Coff. in Britanniam transmissa fuit, quæ cum nimia & formidolosa legatis tam Consularibus, quam Prætorijs extitisset, Iulium Agricolam à Vespasiano tandem præsc tum habuit, quo tempore sedem, hac in vrbe accepisse videtur, quam nec multos ante annos constructam, & Ordevicarum ceruicibus impositam, opinor: quamuis non defint qui velipsa Luna hanc vetustiorem esse contendunt, à Leone nempe Vaur Gigante infinitis ante sæculis positam. Sed plebeios hos Antiquarios vel ipsum nomen ab errore tam crasso auerteret. Leon Vaur enim Legionem magnam Britannis sonare diffiteri non possunt, vtrum verò zquius melius fuerit vrbem à Legione magna, vel à Leone Gigante denominari viderint docti, cum in Hispania Tarraconensi à Legione v I I. Germanica regnum nunc Leon dicatur, & Legionem x x, quam Britannicam, Valeriam & Victricem, dicunt, hac in vrbe egiffe Ptolemæus, Antoninus, & Septimij Getæ nummus antiquus comprobent, è quo hanc etiam Coloniam fuisse constat: inscribitur enim in parte auersa COL. DIVANA LEG XX VICTRIX. Romanz autem magnificentiæ argumenta nunc supersunt paucula præter pauimenta teffellata, superiori ætate plurima exhibuit, quod suis verbis Ranulphus huius vrbis monachus, è suo Polichronico tibi dicet. Via funt hic subterranea lapideo opere mirabiliter testudineata, triclinia cocamerata, insculpti lapides pragrandes antiquorum nomina praferentes, hic & numismata Iulij Cafaris, aliorumque illustrium inscriptione insigniti quandoque suns effossa. Vrbs hæc quadrata forma, mænibus quæ duo plus mill. paff.ambitu colligunt, includitur; ad Lybonotum. castrum eminet propè flumen à Comitibus constructum, vbi

Legiovij victrix.

١.

vbi fora Palatinatus, & Affifæ (quas vocant) bis quotannis habentur. Ædificia sunt nitida, & proiectis Menianis porticus viring; per primarias plateas ducunt, Sed rebus fecundis non perpetuo tenore vía eft, primum ab Egfrido Nordanhumbrio, inde à Danis excisa, restaurara tamen ab Adelfleda Merciorum Domina, statimg; Eadgarum Regem de Britannicis principibus pompa magnifica triumphanté vidit. Ipsum enim in triumphali nauicula ad proram sedentem Kinnadius Rex Scotorum, Malcolinus Cumbroru, Ma- Circiter anconus Manniæ & Infularum, omnésq; Walliæ principes in fidem adacti, quasi remiges, remis incumbétes per Deuam fluuiu la to spectaculo duxerunt. Insequente tempore, quà Aquilonem spectat templum, à Leofrico Comite extrui cæptum, quod Werburgæ virginis reliquijs, Henrici 1111. Germanie Imp. sepultura, quem abdicato imperio heremeticam hic vita duxisse aiunt, & Episcopali sede celebratum. Quam statim à Normannica victoria Lichfeldensis Episcopus Petrus à Lichfeldia huc transtulit, sed ea ad Couentriam, & posteà ad sedem suam pristinam reducta, Deua diu hac dignitate viduata iacuit, donec patrum memoria Henricus viri, denuò Episcopum restituerit, cui hunc agrum, Lancastrensem, & Richmondiam subject, & in jurisdictione Archiepiscopi Eboracensis esse iustit. Cum iam templu conditum effet, Normannici Comites mænia, & castra adiecerunt. Vi enim Episcopus tenuit de Rege quod ad suum pertinet Episcopatum (sic enim legitur in libro, quo Angliam cenfuit Guilielmus Magnus) ita totam reliquam cinitatis partem, Comites cum suis hominibus de Rege tenuerunt. Iam inde inprimis floruit Cestria, nec quicquid abest, quod in florentissima ciuitate desideretur, nisi quod Oceanus molendinis quibusdam in Deuz alueo quasi succensens, se subduxerit, nec ciuibus, vt pridem, portus oportunitatem prebeat. Longitudinem gradibus x x, scrupulis x x 111, Latitudinem gradibus L III, scrupulis x I. definitam habet.

Ab vrbe in Circium procurrit laxior Chersonessus hinc Deio estuario, illinc Merseio conclusa, nos mirall, Britanni Wirall. quòd angulus fit, Kill-gury vocant, Olim tota faltuofa, & inculta fuit, ve perhibent incola, nunc verò oppidis vndique confita, salo tamen quam solo fœlicior habetur; hoc enim frugibus

Hebre.

frugibus est minus benignum, illud piscibus inprimis fæcundum, Huius extremitati Infula modica, ieiuna, & arenofa, Tlebze vocant, adiacer. Ad ingreffum autem faltus obiacet celebris, videlicer, The forrett of Delamere, in quo vrbem fuam Cadefbury poluit Ædelfleda Mercia, quæ exoleto iam nomine, rudetum effectum, The Chamber in the fozest vocatur, & ad vnum & alterum hine milliare alterius oppidi finbogrow ab eadem extructi parietina visuntur.

Finborrow.

Befton.

Per superiorem huius saltus partem weuer flu.defertur, qui è lacu effunditur ad Ridly, claræ & vetustæ familiæ E. gertonorum ades, non procul à Beston castro, monte precipitión; defenso, quod vltimus Ranulphus Cestriz Co-

mes construxit. De quo Lelandus noster.

Assyrio rediens victor Ranulphus ab orbe, Hocposuit castrum terrorem gentibus olim Vicinis, patriag sue memorabile vallum. Nunc licet indignas patiatur fracta ruinas, Tempus erit quando rursus caput exeret altum, Vatibus antiquis si fas mihi credere vati.

Arbores terra obrute.

Saline. Nantwich. Northwich.

Midlewich.

Hinc fluuius primò Austrum petit, vt Australem agri limitem attingat per ericeta & iacentia loca, in quibus, vti etiam alibi, arbores ab inundato mundo, vt credunt, defossas fæpè eruunt, inde in Septentriones conuersus fertiles irrigans agros per Mantwich, non procul à Diblewich ad Mozthwich decurrit. Hæ funt falinæ nobiles, quinque vel fex mill.paff.inuicem diftantes, vbi è puteis aque falfæ hauriuntur, quas non lignis ardentibus infundunt, vt veteres Galli & Germani solebant : sed subiecto igne decoquunt, vt sal conficiatur. Candidissimus verò ad Mantwich coquitur, vnde Britannis Hellath wen,id eft, falina candida dicitur, minus candidus ad Miblewich, & Mozthwich, que inde Hellath du, id est, Salina nigra vocitatur. Nec addubito quin hæ Romanis cognitæ fuerint, & quod Salarium vectigal hine pensitatum. A Didlewich enim ad Mozthwich via nobilis duxit, quæ è glarca in cam altitudinem educta fuerat,vt Romanorum opus facile agnoscas, cum glarea tota hac regione fit admodum rara, & inde ad privatorum edifi-

cia

in

ft

m

i

A

0

9

fæ.

no-

bia-

Vr-

XO-

the

rius

tur.

ur,

E.

nte

0-

1-

1-

13

i-

d

1

3

cia hodie deuchatur. Scribit Matthæus Parisiensis Henricum I I I.has Salinas obstruxisse, cum hunc agrum hostilem in modum deuastaffer, ne inde tumultuantibus ea tempestate Wallis commeatus suppeditaretur. Sed cum placidi pacis radij illucerent, denuò aperta fuerunt. Sub @oath= mich in Weuerum Danus flu.euoluitur, qui ad ortiuum huius agrilimitem CONDATE præterit, prilcu oppidum, ab Condate. Antonino memoratum, nunc Congleton, nec alio quam Congleton. vetustatis nomine nobis memorandum. Dano admisso, in occasum rectà prolabitur Weuerus inter frobesham antiquioris noræ castrum, & Bocksauage Sauageorum recens Rocksauage. extructas ædes, demumque Merfey aftuarium fubintrat. Merfey fl. Hoc verò fic nominatur à Mersey flumine, quod Cestrenses & Lancastréses interluens ibi tandem exoneratur, cum inter alia minus nota oppidula Thelwall alluerit, nunc vi- Thelwall. culum obscurum, olim vrbem satis magnam ab Edwardo Seniore constructam, & fic dictam, teste Florilego, ab arborum truncis, ramis accifis, & in terram defixis quibus murum circumduxit. Saxones enim truncos Thell, & murum Wall, sua lingua nominarunt. Et ad ipsum fluminis oftium Bunckhozne seder, codem sæculo ab Edelsteda conditum, Runckhorne, & eodem fato nunc in pauculas casas redactum. Edelfleda illa, ve semel dicam, cuius sæpe memini, Regis Edwardi Senioris foror, & Ethelredi Merciorum subreguli vxor, Mercijs (defuncto marito) difficillimis temporibus magna lau- Ethelfleda. de octo annos præfuit, de qua in Henrici Huntingdonensis historia hæc Encomiastica carmina leguntur:

O Elfleda potens, ô terror virgo virorum, Victrix natura, nomine digna viri. Te quo splendidior sières natura puellam, Te probitas fecit nomen habere viri. Te mutare decet, sed solam, nomine sexus,

Tu Regina potens, Rexq trophea parans, Iam nec Cesarei tantum meruere triumphi,

Cafare splendidior virgo virago, vale. Quod ad Comites spectat, Saxonibus omissis, qui tantum Comites Ce-Comites officiales, non hæreditarij erant. Guilielmus Pri- ftrie-

mus Hugonem cognomine Lupum Vicecomitis Abrincenfis in Normannia filium, primum hereditarium, & Palatini Ceftrix Comitem creauit, totima, hune Comitatum tenendum fibi, or haredibus, ita libere ad gladium: ficus ipfe Rex tenebat Angliam ad coronam, dedit, (hæc enim funt verba donationis) qui statim sibi Barones substituit, Nigellum Baronem de Haul. zon, Guilielmum Malbanc Baronem de Nantwich, Robertum filium Hugonis Baronem de Malpas, Guarinum Vernon Baronem de Shipbroke, & alios. Hugonis filio fubmerfo, Ranulphus de Meschines eius è sorore nepos successit, qué perpetua serie sequati sunt Radulphus filius, Hugo nepos, & Ranulphus abnepos, quo fine liberis defuncto, Ioannes cognomento Scotts Angusta Comes, ex eius sorore natus, hanc hæreditatem adijt, qui cum itidem nulla suscepta prole diem obijffet, Henricus 111. Rex tam lauto patrimonio oculu adijciens, Domanio Regio adscripsit, Iohannisa; sororibus alios alibi reditus affignauit. Ne (vt inquiunt nostri) tanta hereditas inter colos diduceretur, honórg; ille posteà Regu primogenitis cessit, & primum Edwardo Henrici 111.filio, qui cum à Baronibus captus, detineretur, Simoni de Monteforti Leicestrensi Comiti, vt redimeretur, in manus hunc Comitatű tradidit : sed Simone statim interfecto ad Regiã familiam citò redijt. E Comitatu posteà in Principatu erexit Parlamentaria authoritate Richardus Secundus, ipfég; Cestric Princeps dictus suit: verum pauculos post annos euanuit illa appellatio, cum eius Parlamenti leges refixisset Henricus IIII. recidito; in Comitatum Palatinum, hodiéque iurisdictionem Palatinam retinet quam administrant Camerarius, Iudex specialis, Barones Scaccarij duo, Seruientes ad legem tres, Vicecomes, Attornatus, Escaetor, &c.

Principatus Cestria.

Regnum Mer-

Nunc perambulauimus CORNAVIORM regiones, quz vnà cùm CORITANIS, DOBVNIS, & Catuellanis regnú in Heptarchia Saxonica costituêrunt, quod illi Myncnanic, Latini Merciam dixerunt, cuius periodo annis 189. cofecta, in Visisaxonu potestaté serò concidit, cum omni bellorum iniuria à Danis non paucis annis suisset dilaniatum.

> Paracias plus minus 68.habet hic Comitatus.

SILVRES.

m

c-

a.

0-

10

ű 15

ű

0,

C

ã

Onsultissimum nunc videtur, prinsquam reliquas Anglie partes ag grediamur, ad Wal-] liam, sine Cambriam antiquorum Britannorum etiamnum sedem paulisper digredi, nec boc erit in mea opinione digredi, sed natura ordinem recta sequi. Cornauys enim

proxima obtenditur, & quasi suo iure postulare videtur , vt suo loco & ordine dicatur : maxime cum Britanni, sine Walli eins incola eodem sint nobiscum iure, & nostra Reipub.nobiscum quasi inserantur.

WALLIAM igitur, cuius nomen vniuersam quondam Transfabrinam regionem complettebatur, nunc verò minus late patet, tres elim populi insedèrunt: SILVRES, DIMETAE, & ORDOVI- Wallia. CES. Hi enim non folum duodecem, quos vocant, Wallia Comitatus, sed duos etiam illos Transfabrinos Perefordshire, & Monmouthshire, qui Anglia Dimera. Comitatibus annumeratur, tenuerunt. Et vt a primis Ordonies. primum exordiar SILVRES eas regiones ex Ptolemai descriptione incoluerunt, qua Wallis sua linqua uno nomine Deheubarth, id est, pars Australis, & nouis hodie nominibus, Herefozofhire, Rad nozhire, Bzecknockshire, Monmouthshire, & Glamozganchire, appellantur, in quibus & no-DdI minis

Tacitus.

minis Silurum nonnulla superfunt reliquia. Quod tamen adnominis notionem attinet; nibil habeo quod cum gentis natura consonat. Quod ad originem vero spectat, ex coloratis vultibus, crinibus tortis, & positu contra Hispaniam, origine Iberos fuisse coniectat Tacitus, affirmat vero Florianus del Campo Hispanus, qui mirum in modum se torquet, vt Siluras in Hispania inveniat, & nescio quid de Soloria, & Siloria in Asturibus nobis obtrudit. Caterum gens hac magna fuit (è Plinio, enim & Tacito, omnem Suthwalliam occupasse videntur) aspera, valida, pugnax, seruitutis impatiens, andacie prompte, peruicaciam vocant Romani, nec atrocitate, nec clementia mutabilis: in quibus singulis nec adhuc degenerarunt posteri. Cum Romani imperitandi libidine eos adorirentur, Carataci Regis virtute viribusque confist, & Claudy Casaris voce proritati, qui bos ita extinguendos dixerat, vt olim Sugambri excisi fiserant; adeo difficili bello Romanos dinexarunt, cohortibus auxiliaribus interceptis, Legione, cui Marius Valens preerat, fusa, & vastatis sociorum agris, vt P. Ostorius Britannia Proprator, his arumnis fessus & confectus diem obierit, Veranius etiam qui sub Nerone prafuit, hos frustra ag gressus est, nam quod habet Tacitus illum modicis excursibus syluas populatum esse, lege Siluras cum nostro eruditissimo Lipsio,& verissimè leges . Nec tamen soporasum fuit hoc bellu v [q, ad Vespasiani tempora. Tunc enim Iulius Frontinus armis eos subegit, & legionario milite cobibuit. Quod vero quidam e nostratibus illum in Chrispinum Innenalis versiculum ad nostros Silvres detorserit,

Lib.Annal. * 1111.

magna

magna qui voce solebat. Vendere municipes fracta de merce Siluros.

Quasi nostri Silures capti vanum Roma fuerint expositi, mea side, germanum Poeta sensum non expiscatusest. De piscibus illum, non de hominibus loqui, qui pensiculatius legerit, facillime videbit.

Werefozochire.

Comitatus siue Bereford=: H lari, ab ortu Vigornienfibus, & Gloceftrensibus, à meridie Monumethensibus, ab occafu Radnoria & Brechinia, à septentrione Salopia definita, regio est preter amænita-

té, aut pascendis pecoribus, aut alendis frugibus nusquant non mitissima, & ab omnibus ad vitam necessarijs instructissima, adeò vt secunda fertilitatis laude inter Angliæ prouincias acquiescere haud facilè sit contenta. Ad quas etiam commoditates flumina accedunt eximia, Vaga, Lugus, & Munow, quæ cum floridissima prata, & lætissima arua placide irrigauerint, demum confluent, & vno aluco Sabrinæ æstuarium adeunt.

Munow verò ex Batterell montibus, qui fatis confurgen- Munow fl. tes instar cathedræ ad Libonotum hunc agrum obuallant, descendens, primum in Austrum per corum radices eluctatur ad BLESTIVM, oppidum ab Antonino co fitu & Blestium. distantia locatu, vt non possit non esse illud, quod huic flumini appositu Britannis Castle hean, nobis The olde towne Ould towne. vocitatur, viculus tenuis, sed cuius vetustati noun hoc nomé patrocinatur, vtraq; enim in lingua oppidu fiue castrum vetustu sonat. Proxime hoc Blestiu Alterynnis aquis , quasi in- Alterynnis fula amnica circumfunditur, que antiqua fedes veteris & Ceculiorum Equestris familie Sitsiltorum, siue Cecilioru, vnde Honora- sedes. tissimus Patronus noster, omnibus virtutis, prudentiæ, & nobilitatis ornamétis instructissimus D. Guil. Cecilius Baro Burghlæus & summus Angliæ Thesaurar. stemma ducit.

Ab hoc Munom in Ortum conversus aliquandiu hanc Dd 2 regi-

SILVRES.

Mapherald.

regionem a Monumethenfibus dirimit, & ad Mapheralo Tregosforum, & postea Grandisonorum castrum, Doro flumine augetur, qui à Septentrione defluens per Snothill castrum vbi nobile marmor exciditur, conuallem mediam

Marmer.

Gilden vale. Vallu aurea.

fecat, quam à flumine Diffrin Dore vocant Britanni, Angli verd, ve vim verbi exprimere viderentur, The gilden bale, id est, vallem auream, siue auratam nominarunt, quo nomine ob auream, opulentam, & amænam hubertatem neutiquam indigna censeatur. Colles enim quibus includitur vtrinque sunt syluis amici, syluis subsunt vtrinque arua, aruis floridissima prata, & in medio fluuius limpidissimus interlabitur, cui monasteriolum elegans impositum quod nobilium huius agri quasi commune fuit sepulchrum.

Irchenfeld.

Kilpec.

Ab hac valle pars huius agri quæ ad ortú diuergit nunc Trchenfeld, in Censuali Guil.primi libro Archenfeld dicitur, quam à Danis ann. 7 1 5. ferro flammaque vastatam capto Camalaco Episcopo Britanno produnt nostri historici. In hac Kilper castrum floruit, sedesq; fuit nobilis familie Kilpecorum, quos primis Normannorum temporibus honorarios fuisse regum Angliæ milites perhibent nonnulli. Quibus tamen non ego facile credam, Ad Alanos autem. fiue Plonkenettos hoc castrum spectasse ipse alicubi legi, & certum est virimi Domini de Kilpec filiam & cohæredem R. Marmioni, qui antea tamen honorarius erat Regu Anglia miles, enupram fuisse. In hac etiam Arcenfeld (vt in libro

Archenfeld.

Censuali legimus) quidam proventus vni & alteri Presbytero, veteri instituto assignati erant, ea lege ve pro Angliæ Regibus Legationes in Wallia obirent.

Hereford.

Quousque pertigit hæc regiuncula nescio, verum affinitas inter hac nomina Ereinuc Arcenfeld, ARICONIVM oppidum, cuius hoc tradu meminit Antoninus, & Hare= ford fine Bereford, que nunc vrbs est Comitarus prima, in eam me sententiam paulatim perduxerunt, vt existimé hac fingula ab ARICONIO deducta. Nec tamen vnum idemg; Ariconium, & Herefordiam existimo, sed vti Basilea Germaniz, Augustz Rauracorum, & Baldach Assyriz, Babyloniz nomen fibi vindicauit, quòd hec ex Babyloniz, illa ex Augustæ ruderibus originem duxit: fic Barifozo noftra, (ita enim vulgus appellat) & nomen, & ortum à vici-

no Ariconio, ve mea fere opinio, reperir, qua nullam hodie integram oppidi faciem habet, terra motu, vt ferunt,conquaffata, Nominis tantum vmbram retinet, Benchefter Kenchefter. nuncupata, & mænium minas aliquas oftendit, quas Renchefter walles dicunt, ad que lapides teffellati, lateres Britannici, Romanorum numismata, &c. sæpe eruuntur. Herefordia verò proles, que expressius eius nomen gerit, ad ortum vix tribus milliaribus Italicis abest, pratis gratissimis,& aruis vberrimis intersita, fluminibus ferè incincta, ad Septentrioné & Occasum anonymo, ab austro Vaga, qui è Wallia per Clium Fortem, fine Clifford, Cliffordorum Clifford, quondam castrum in ipso occiduo regionis limite, huc fæpiuscule arcuatus accelerat. Adulta Saxonum Heptarchia primum emicuisse creditur, ab Edwardo Seniore, vescribunt aliqui, constructa, nec sane antiquior de ea facta est mentio. Britanni etenim priusquam Herefordiæ nomen innotuit, locum Trefamith à fagis, & Henford à via antiqua. ipfiq; Saxones Fennlez à filicibus dixerunt. Incrementa, ni fallor, maxima religioni, & Ethelberti Orientalium Anglorum regis martyrio accepta ferat. Qui cum nuptias Ethelbernus filiz Offæ regis Merciorum ambiret, à Quendreda Of- Marryr. fz vxore, que potius Orientalium Anglorum imperium, quam honestam filiæ conditionem captauit, ex infidijs nefarie sublatus, Martyrumque catalogo insertus, templum hic sibi habuit à Milfrido regulo extructum, quod Episcopali statim condecoratum dignitate, in summam creuit opulentiam, munificétia primum Merciorum, inde Visifaxonum Regum, Hos enim demum hac vrbe potitos è Malmesburiensi colligitur, vbi scribit Athelstanum Visifaxonem Walliz Regulos hac in vrbe eò adegisse, vt fibi vectigalis nomine (præter canes venaticos, & accipitres) fingulis annis x x. libras auri, c c c. argenti penfitarent. Integra, quod legi, semper vsa est hæc fortuna, præterquam anno Domini 1 09 5. quo Gruffinus South-wallia Princeps, & Algarus Anglus seditionem in Edwardum Simplicem fine Confessorem concirantes, cum Radulphum Comitem fugaffent, vrbem diripuerunt, templum deleuerunt, & Leofgarum Episcopum captiuum abstraxerunt. Sed Haraldus statim compressa eorum audacia, vallo, ve Dd 3 habet

habet Floriacenfis, lato, & also ministe. Hinc in Pontificibus scripfir Malmesburienfis, Herefordia non grandis cinitas, que tamen fossatorum præruptorum minis oftendit se aliquid magnum fuiffe. Normanni posted ad orientalem templi partem, secundum Vagam, castrum erexerunt maximum, & munitissimum, opus, vt ferunt nonnulli, Comitis Milonis, quod nunc vetustate victum ruinam agit. Moenibus deinceps vrbem obsepserunt. Reinelmus Episcopus, regnante Henrico primo, speciosum hoc, quod nunc cernitur, templum pofuir, successor esq; adauxerunt, adiuncto Collegio nitido, & pulchris Præbendariorum ædibus. Nam præter Episcopu qui 302. Ecclefijs præeft, funt in hac Ecclefia Decanus, Archidiaconi duo, Præcentor, Cancellarius, Thefaurarius, & Præbendarij xxviii. In templo præter Episcoporum nulla fere monumenta vidimus, Thomam verò Cantalupum Episcopum nobili loco natum Mausolæum habuisse accepimus, qui ob fanctitatem inter Diuos relatus parum abfuit, quin pieratis opinione Regio Martyri Ethelberto præluxerit, Huius fitum Longitudine xx, gr. x x 1111. fcrup, Latitudine L 11. grad. v 1. scrup, dimetiuntur Geographi.

Vix tertiu hinc milliare confecit Vaga, quu Lugi fluminis aquas intercipit, qui è Radnoriæ montibus præcipitatus hanc regione ab occasu solstitiali, ad ortum brumalem silens interlabitur, In primo ingreffu wigmoze vidit, Saxonice pinzinzamene, olim ab Edwardo Seniore restauratum, posted à Mortuomarijs, quorum iuris erat, castro munitum, cui ad tertium milliare alterum vicinum est castrum Richards Castle dictu, primum Sayorum, posteà Talbottoru, vr accepi, possessio. Sub quo natura, quæ nusqua magis quam in aqua miraculis ludit, fonticulum eduxit pisciculoru officulis semper scatentem, quamuis subinde exhauriantur, vnde Bone well vocitatur. Inde Vaga Lemfter adit. quod Leonis monasterium dictum à Leone per quietem viso fomniârunt nonulli, Britanni autem Lhanlieni vocant, quod eum monialium fanum denoter, & monialibus hic templum Merewaldum Mercium poluifle confter, aliam originem indagare, quid aliud effet quam ventos venari. Nec desunt tamen qui à lino deducunt, quod hic nascitur laudatissimum, sed przcipua hodie gloria est à lana in circum-

uicinis

Wigmore.

Richards Castle.

Fons officulorum. Berefozofhire.

98

d

O

Ł

uicinis agris (Lemfter Dze vocant) cui (excepta Apula & Lemiter Ore Tarentina) palmam deferunt Europæi omnes, Frumento Lana optima. irem adeò est fœlix, & pane è purissimo polline, ve huius panis, & Weableie potus, (oppidű hoc est familie D'Eureux adiunctum) in prouerbium cefferint. Has Lemfteri dores, & inde forum frequentiffimum Herefordia, & Vigornia nimis intuendo eò inuidiæ processerunt, vt Regia authoritate intercedente, statum mercatus diem mutare coegerint, suam infrequentiam ex huius frequentia subinde causantes. Lugus inde ad Vagam per Marden, & Southton, fine Marden. Sutten properat, quorum hoc tenues reliquias palatij Sutton. Offe oftendit, quod Ethelberti cæde infame fuit, iftud Ethelberti tumulo qui diu inglorius hic iacuerat, priusquam Herefordiam transferretur, celebre habetur. Prope autem confluentes Lugi, & Vaga ad ortum collis quem Barcley Marcley hill. hill vocant, anno salutis septuagessimo quinto supra millessimum, quasi somno solutus consurrexit, & triduum se immanissimam molem propellens horrendo rebeans mu- Mons semogitu, & obuia queq; prosternens in superiorem locum mag-wens. na cum admirarione se promouit, co terremotus genere, ve iudico, quod Physici Brasmatiam vocant. Nec ab hoc longè distat etiam ad ortum sub Maluernicis collibus, qui orientalem agri partem hoc in loco terminant, Leobury notum oppidum Leddeno fl. adpositum, quod * Edwinus Saxo * Alnodum vir potens ecclesiæ Herefordensi donauit, eò quòd Ethel- vocat Guals. berti precibus se paralysi liberatum sibi persuaserit. De vallo suestris silimilitari in colle proximo non est cur loquar, cum in hoc um finiste affetractu, qui limitaneus erat, & belli area primum inter Ro- vie. Lib.de numanos, & Britannos, posteà inter eosdem & Anglos, eius- gis Curial.2. modi plurimis in locis occurrant. Sed Vaga Lugoiam recepto plenus, obliquior inter iloffe fabris ferrarijs notum, & wilton è regione, castrum antiquissimum familiæ Greiorum, vnde eius cognominis tot Heroës originem traxerunt, Monumethenses petit, & Herefordensibus valedieit.

Elanguente iam Anglorum imperio præfuit huic agro Comitis officialis titulo Radulphus Gualteri Medantini, Comites filius ex Goda Edwardi Confessoris sorore, quem Norman-Herefordia. ni hoc honore exuerunt, cui suffecerut Guilielmum filium. Osberni fiue vt Normani vocarunt Fing-Osbern Normaniæ

Ducibus

Map & Edrici

SILVRES.

Ducibus arctissima propinquitate conjunctum. Huic in bello Flandrico perempto successir Rogerius eius filius de Britolio dictus, qui fine prole mascula proscriptus obijt. Non ita multis posteà interiectis annis, Matildis Augusta, fine Imperatrix Milonem Gualteri Constabularii Glocestriz filium, eo honore auxit, cui quatuor filis Rogerus scilicet. Gualterus, Henricus, & Mahel, nulla suscepta prole inuicem successerunt. Humfredus autem Bohun corum fororem Margaretam in vxorem accepit, eiusg; pronepos Henricus primum hoc vius est titulo, einique posteri donec deficiente masculo, primum * Henrico Plantagener obtigit, qui Herefordiæ Dux creatus erat, & postca Rex Anglia, duxerat enim ille alteram vltimi Bohunorum filiam : deinde Staffordis, qui ex altera sorore nati sunt, & non ita pridem suis honoribus exciderunt, Nostra verò memoria Edwardus fextus Gualterum D'Eureux, qui longa cognatione Bohunorum stirpem attigit, Vicecomiris Herefordie titulo infigmuit, eiusque è filio nepotem, posted etiam Essexie Comitem creauit Diua nostra Elizabetha.

Henricus 4. Rex Angua.

Continentur in boc Comitatu paracia 176.

Raonozhire.

H

Erefordensibus annectitur ad occasum estiualem isannozhire, Britannicè Sire Maiseuch, forma triquetra, quantò magis in occasum protenditur, in angustú magis magísque contracta. Ad austrum Vaga flu. Brechnochienses discludit, ad septentrionem adiacent Montgomorienses.

Pars eius orientalis & australis cultior, reliqua montibus asperior vix vllo cultu mitescat, syluis tamen satis vestita, profluentibus irrigua, & stagnis alicubi aspersa.

Illustrant orientale latus, preter alia limitaneorum ducum castra suis iam ruinis ferè inuoluta, Castle Baine à Pagano Normanno extructú denominatúmq;, & Rabnez

Radnor.

præci-

Mar.

13

przeipuum totius pagi oppidum, Baitannice Maifemeth, pro regionis more culmeis tectis fatis elegans. Moenibus autem & castro quondam tutum fuit, sed postquam Oënus ille Glendowerdmy feditiofus fuccendiffer, fenfim extenuatum clanguit, codem fato quo mater fua DID Radnoz, id eft, Old Radnor. vetus Radnor, Britannice Maifeneth hean, & ab adito fitu Penerag, quam, regnante Ioanne, Rhefus Gruffini filius igni dederat. Si hanc Maifeueth fuifle MAGOS vrbem dixero, Magi. quam Antoninus Mag no svocare videtur, vbi (vteft in Notitiarum libro) Præfectus militu Pacensium sub Britanniarum Duce, Honorij temporibus egit, à veritate, opinione certè mea, fortaffe etiam aliorum, non desciuero. Huius enim tractus incolas MAGESETAS vocatos, Comitésque Mageseta. Masegetenses & Magesetenses apud mediz ætatis scriptores legimus, distantica; ratio cum à Gobannio, fiue Abergenenny, tum à Branonio, fiue Vigornia, vix tantillum ab Antonini dimensione discrepat. Vix tribus hinc ad ortum milliaribus Prestaine, Britannice Lhan Andre, id est, Andreæ fanum Prestaine. cernitur, quod è minimo viculo auorum memoria, opera Martini Episcopi Meneuensis in forum adeò celebratum. in eam elegantiam emicuit, vt Radnoriam hodie quodammodo obscaret. A quo etiam vix quatuor mill. passabest knighton Prestaniæ zmulum, Britannis, vt accepi, Trebudo pro Trefyclaudh, à fossa subiecta quam mirando opere ad disiungendos Britannos à suis Anglis Offa Mercius per hanc à Deux oftio víque ad Vagx 9 o.plus minus mill. paff. duxit, vnde Claudhoffa, id est, Offæ fossa Britannice voca- Fossa Offa. tur. De qua in Polycratico suo Ioannes Sarisburienfis. Ha- Offadike. raldus legem statuit, ut quicung, Wallorum, citra terminum, quem euprescripsis, fossim scilices Offe, cum telo inueniresur, ei ab officialibus Regys manus dextra præcideretur.

Post hoc quicquid ad occasum, & septentrionalem limitem adiacet, magna ex parte effætum, & iciunum, incolis Melienish vocatur, eò quòd montes flauescant. Castrorum tamen plurima vestigia ostendit, præcipuè verò Kenenless,& Tinbed quod acuminato colli affixum Leolinus Wallize princeps anno 1260 euertit. Hæc Melienith ad Vagam vsque pertingit; qui occiduum agri angulum transuersum secat, & occurrentibus faxis fractus, subitò solo destitutus

410 Raihader Gowy.

SILVRES. præcipitatur. Vnde loco Raiheder Gowy nomen,id est, Vagæ Catarracte, & nescio an inde hoc nomen Badnoz primum vniuerfo agro, deinde primario oppido excuderint Angli. Castrum erat ad has Catarractas, quod Rhesum Suthwalliæ principem sub Richardo primo restaurasse legimus. Iuxtà vasta est quodammodo solitudo itinerum anfractibus, & montium horrore penè formidolosa, in quam, vtpote tutissimum perfugium se subduxit pestis ille patriz Vortigernus Dijs hominibusque inuisus, cum inuocatis in hanc infulam Saxonibus, & fua ipfius filia horrendo incestu sibi in vxorem accepta, nefariorum scelerum magnitudinem sera æstimatione perspexisser. Sed numinis telo volante, vindice igne cœlitùs demisso cum vrbe fua Caer Guortigern quam in prasidium sibi construx

erat, deflagrauit. Nec procul hinc quasi hoc fati suisset, non solum iste Vortigernus vltimus è Britannico sanguine Britanniæ monarcha, sed etiam yltimus è Britannico genere Walliz princeps Leolinus ex infidijs intercep-

tus, anno reparatæ salutis 1 28 2. fatum compleuit. Caterum à Vortigerno regiuncula illa Guortigermaur Gilda dicitur, necdum nomen intercidit : vrbis verò ne memoria quidem nisi ex scriptoribus superest. Sunt qui existi-

Fortigernw.

Levinus.

Guarth Brizannice caliimia, co Eniawn iusta.

Comices Marchic.

mant Guthrenion castrum ex eius ruderibus extitiffe, quod anno 1201. Walli in inuidiam Rogeri de Mortuomari Guarthenion folo complanarunt. Guarthenion etiam hæc regionis pars olim vocabatur, vt author est Nennius, qui scripsit Vortigernum illum cum aperte, & acriter à Germano illo Sancto admoneretur, non modò animum ad Dei cultum à vitæ prauitate non conuertifie, sed etiam calumnias in fanctiffimum virum adhibuiffe. Quapropter Vortimerus Vortigerni filius (vt inquit Nennius) pro illata a patre suo S. Germano calumnia, terram ipfam, in qua Episcopus opprobrium tale sustinuit, in aternum suam fieri sanxit, unde & in memoriam S. Germani Guarthenian nomen accepit, quod Latine fonat, calumnia iuste retorta.

> Mortuomarij primi Normannorum hanc regionem fulo Edrico Syluatico Saxone, sibi deuicerunt, posteria; tres numero huius limitis Wallici Comires erant, vulgo Comites De Marchia dicti, quem honorem ab Edwardo ter-

> > tio

ti

0

8 F

tio acceptum reliquit Edmundus vltimus è Mortuomariorum stirpe familia Eboracensi, è qua item tressuerunt Marchia Comites, Richardus, Edwardus, qui poste Rex. & Edwardus v. eius filius, qui patri in regno successir. Radnoriæ autem titulum nullus, quod sciam, seorsim

Bzechnocksbire.

agz

ùm gli

val-

us. aiım, pa-

10orleed

ımı

X-

et,

11-

11-

p-

Znj

z

Q-

L-

d

ri

rs

-

0

n

n

.

U.

.

Adnoriz subiungiur ad Austrum Brechinia, Britannice Brechiniauc, Anglice Brechnockshire, à Brechanio principe sic dicta, vt existimant Walli, quem numerosam, & sanctam prolem, viginti quatuor scilicet filias,omnes sanctas sufcepisse ferunt. Hæc multo est Radnoria

amplior, sed in montes densiùs consurgit, conuallibus tamen passim fæcundis. Abortu Herefordia, ab Austro Monumuthia, & Glamorgania, aboccasu Caermardinia terminatur. Verumenimuerò cum ad hanc prouinciolam describendam nihil inueniri potest, quod non diligentia Giraldi Cambrensis qui hic ante quadringentos annos Archidiaconum egit, præripuerit, mihi aliquantisper tacere, & illum cum suo stilo in partem vocare operæpretium videatur.

Brechiniauc (inquitille in Cambria Itinerario) terra est satis abundans grano, & si quis est defectus ex Anglicana vicinitatis copia affatim suppletur, pascuis & syluis, feris & armentis terra facunda, flunialibus quoq, piscibus abundas, quos hinc Osca, inde Vaga ministrat, salmonibus enim, & tutris vtraque, sed plus, egregijs, quos Vmbras vocant, Vaga facunda est. Montibus excelsis preterquam à Borea undique concluditur, à Zephyro montana de Canterbochan, ab Auftro montes habes meridionales, quor i principalis Cadier Arthur dictus, id eft, Cathedra Arthuri, propter gemina promontory cacumina (est enim fixopopos)cathedra modum præ se ferentia, Et cum in alto cathedra, & in arduo sita est, summo & maximo Britonum Regi Arthuro vulgari nuncupatione 412

eft affignata. In excelfo buiss montie versice fontis ebullit fcaturi. go. Est autem fons in putei modum alsus, fed quadratus, nullumen le rinulum faciens, in quo tamen tutra inneniuntur. His igitur obstaculis ad meridiem opposisis, à Phabeio pasriam fernore frigidior aura defendit, & infisa quadam aeris falubritate temperatiffimam reddit. Ab Euro verò Talgar & Ewias montana prætendit.

A Borcali autem parte, vt dixit ille, apertior est & planior, quà à Radnoria Vaga flumine discluditur, cui duo incum-

bunt oppida sua antiquitate nota, Buelth scilicet & Bay: Buelth fyluis & fitu amænum, caftro etiam munitum, fed recentiori à Breofis scilicet, & Mortuomarijs, cum vetustius deiecisset Rhesus Gruffini filius. Nunc fori frequentia, olim sua dignitate celebre fuisse videtur, quòd eius situm è cœlestibus observarit Ptolemeus, cui codem nomine By L-LEVM Silurum dicitur. Ab hoc regio circumuicina, aspera & montana, Buelth dicitur, in qua cum Saxones iam infula persultarent, & Vortigernus in has partes secederet, Pascentius eius filius rerum potitus est, permittente Aurelio Ambrofio, ve author est Nennius, qui in mirabilibus suis, nescio quid hîc admiratione suspiciendum prodit, de cumulo lapidum, in quo vestigium canis Arthuri extaret. Bay autem Britannice Trekethle, id est, oppidum in coryleto, ipfa agri extremitate proximè Herefordiam Vagz affidet, Romanis, vt videtur, nota, quorum numismata fapiùs effodit, mæniúmque ruinas oftendit. Nunc verò quali confecta, profligatissimi rebellis Oëni Glendowerdwy furores conqueritur, qui cum per has regiones graffaretur,

Vtiste Vaga Borealem agri partem alluit, ita Isca, fiue Ofca eximius item fluuius mediam percurrit, qui è Nigro monte proruens, presso in solu alueo præterit Brecknock primarium agri oppidu in eius ferè vmbilico positum, quod Britanni Aber-Hodney vocant, quia Hodneius, & Isca eò loci aquas commisceant. Hoc Romano seculo fuisse habitatum è Romanorum Casarum nummis subinde erutis apparet. Bernardus de New-march qui hanc regiunculam deuicit, caftrum amplum posuit, quod Breosi, & Bohuni instaurarunt. Patrúmo; memoria Rex Henricus octavus collegiatam ecclesiam x1111. Prebendariorum (in Dominicanorum cœ.

Bulleum.

Buckth.

Hate

Brecknock.

scelerate succendit.

nobio

Bzechnockshire.

nobio) conflituit, quam ab Aber-guilly in Maredunenti agro huc transtulit.

truri.

im ex

rob.

idior

MAN

ior,

um-

ap:

fed

ıfti-

tia,

mè

V L-

era

ulá

af-

lio

iis,

cuct.

-0

gæ

Z-

afi

u-

ır,

ro

k

d

ci

n

t.

Duobus hine ad ortum milliaribus, lacus diffunditur, quem Britanni Linfauerhan, & Linfauarhen, id eft, lacus stag- Linfauarhen nans. Giraldus Clamofum vocat, quod horrendo strepitu tonitrua ementitur, quoties in eo glacies resoluitur, Angli Brechnockmere appellant, duobus mill. paff.longitudine, Brecknocknec minus latitudine patet, lutris, perchijs, tincis & anguillis, quas nauiculis vitilibus pifcantes capiunt, feracissimus. Leuenus fluuiolus hunc inuectus, inconfusus faciem suam seruat, & quasi odio mixtura refugiens, quod colore oftendir.hospitales suas aquas, non largiores, quam intulerit, euehere creditur. Fama inter accolas logo iam tempore obtinuit, vbi nunc lacus est, vrbem olim fuisse, que terre mowabsorpta, locum aquis fecerit. Et in argumentum, præter alia, vocant, quod omnes publicæ huius agri viæ, ad hunc vndiquaq; ducant. Quod fi verum fit, quam aliam vrbem ad Lesseny flumen existimes, quam LOVENTIVM, quam hoc Louentisms. tractu collocat Ptolemzus, & nusquam nunc mihi sedulò indaganti, vel è nomine, vel fitu, vel ruderibus comparere Bricenaupoteft. Bzicenaumere (quod mihi fere exciderat) hunc la- meare. cum Marianus vocare videtur, qui prodit Edelfledam Merciam anno 913. Britonum terram intrasse ad expugnandum arcem apud Bricenaumere, ibiq, vxorem Regis Britonum cepiffe. An Brecknocke. hæcarx fuerit ipfa Bzecknocke, aut castrum Dinas quod huic impendit in rupe, que quò magis excelsa surgit, exilior euadit, non liquidò constat.

Regnante Guilielmo Rufo, Bernardus de Nono-mercasu, Brechinia Defiue Newmarch Normannus, vir animi, confilijq; plenus, coscripta non parua Anglorum, & Normannorum manu, primus hunc agrum aggressus, difficili bello à Cambris extorfit, munimenta construxit, commilitoribus inter quos præcipui erant Aubrai, Gunteri, Hauerdi, Waldebeofi, & Prichardi agros, & prædia affignauit, vtque gradu certo, & confirmato inter infensos Cambros confisteret, Nestam Gruffini Principis filiam in vxorem accepit, Que mulier proie-Az, & vindicis audaciz tam se existimatione, quam filium patrimonio spoliauit, Cum enim Mahel filius Bernardi vnicus nobilem adolescentulum, quocum illa stupri consue-

udinem

tudinem haberet, duriuscule exagitaret, illa, vt inquit Poeta, iram, atque animos à crimine sumens, iureiurando conceptis verbis coram Rege Henrico secundo contestata est, Mahelem filium ab ipsa exadultero susceptum, & non à Bernardo natum, vnde Mahele excluso, Sibylla eius soror patrimonium illud lautissimum adijt, virúmq; suum Milonem Heresordia Comitem hoc honore auxit, à quo successiue ad Breosos, Bohunos, Staffordos, illisque proscriptis, ad Regem redditus in hoc agro longe amplissimi deuenêrunt.

Monmouthshire.

Rechinia, & Herefordia ad meridianam plagam subiacet Comitatus Monumethensis, vulgò Monmouthshire Anglis, olim wentset, & Wentsand, Britannssq; Guent, ab vrbe antiqua appellatus. Includitur à Septentrione Munow flu. qui Herefordienses, ab ortu

Vaga, qui Glocestrenses, ab occasu Remneio, qui Glamorganses seiungit, & ab Austro Sabriniano astuario, in quod illa sumina vnà cum Isca, qui mediam intersecat regionem, euoluuntur. Rebus ad victum necessarijs non solum sibi sufficit, sed etiam vicinis astatim suppeditat. Pars Orientalis herbida, & nemorosa, Occidentalis nonnihil montana, & lapidosa, non tamen colono ingrata, Gens (vt inquit Giraldus, de sua atate loquens) Mariys constitibus assistima, strenuitatis opera laudatissima, et arte sagittifera pra caterii Wallia sinibus instructissima.

Ewias. Lanthony. In extremo ad Circium angulo qui Ewias dicitur, non procul à Munow flu. Lanthony sedit vetus cœnobiolum inter Patterell montes, quos, quòd instar Cathedra confurgunt, Munith Cader dicunt, cuius situm pro me describat, qui plenius nouit Giraldus Cambrensis. Stat (inquit) in valle de Emias profundissima, quantum est iactus sagitta arcu transmissa, montibus atherijs orbiculariter undique conclusa Ec-

clesia

Poc.

con.

a cff.

on a

oror

Ailo-

cef

ptis,

nê-

lia-

10.

ire

nd,

ap-

ne

rtu

or-

od

10-

m

ri-

n-

iit

Ti-

i

n

1-

.

"

.

elesia S. Ioannis Baptista, plumbeis laminis operta, lapideóque subulatu pro loci nasura non indecenser extructa, in loco videlices vbi paupercula prins S. Dauidie Archiepiscopi capella steterat musco Sylvestri folim, & heder e nexibus adornata. Vere religioni locus idoneus, & disciplina Canonica pra cunctis Insula Britannica canobis competentissimus, à duobus heremitis in honorem heremite primò fundatus, ab omni populari strepitu in solitudine quadam, longeremotus, super flumen Hooney, per vallis ima labentis situs, vn- Hodney. de & ab Hodney Lanthodeny dictus, Lhan enim locus Ecclefiaficus sonat. Exquisitius tamen dici potest, qued propria loci illius nuncupatio Cambrice est Nanthodeney : Ma hodie enim ab accolis Lhan Deui Nanthodeney vocatur, hoc est, Ecclesia Danid super riuum Hodeney. Plunia verò quas montana creans, hic creberrime, venti pranalidi, nebula sub bruma ferè continua. Et tamen aerus quanto obsusioris, tanto benignioris, & clementioris salubri temperantia, morbi rarissimi. Hic claustrales in claustro sedentes, cim respirandi gratia forte suspiciunt, ad quaslibet partes trans alta tectorum culmina, montium vertices quasi calum tangentes, ipl'asque plerumque feras, quarum hic copia, in summo pascentes, sanquam in vltimo visus Horizonte prospiciunt. Hora verò diei quasi inter primam, & tertiam, supra montium cacumina vix emergens, etiam sereno tempore, corpus hic solare primo conspicitur. Et paulò polt, Rogerum Salisburiensem Episcopum principalem regni sunc sub rege rectorem buc fama attraxit: qui cum aliquandiu loci naturam, heremeticam folitudinem, fratrum ibidem Deo feruiensium fine querela flatum, & fine murmure conversationem in fingulis admirans considerasset. Renersus ad regem, relatisque que ibirepererat relatione dignis, cum maximam diei partem in loci prascripti titulos expendiffet, tandem in hoc verbo laudis praconia consummauit. Quid,inquit,plura? Totus tam Regis, quam Regni thefaurus soli claustro erigendo non sufficeret. Cum itaque tam Regis, quam curia totius animum in huius verbi stuporem diutius suspendisses: tandem de montium claustris quibus vndique vallatur, Aenigma sermonis exposuit. Sed de hoc satis supérque.

Ad Munow flumen visuntur Groffemont, & Skinffrith, Groffemone, olim Breosorum, postea Huberti de Burgo castra, qui vt Skinsfrith. aulicam inuidiz tempestarem in tranquillum conferrer, hæc, & alia duo castella, Blancum scilicet castrum, & Hanfeldiam Regi Henrico Tertio, ve habetur in Minori Matth. Parifienfis

Parificnfis historia, probonapace, & priffina charitate refor

manda in manum resignants.

In altero ad Aquilonem angulo, Monom & Vaga, sie toir

Monmouth.

Prarogaziua Regis.

confluences, primarium regionis oppidum ferè circumfluunt,& nomen imponunt, Mongoy enim Britannis dicitur,& nobis Monmouth, Ad Septentriones qua fluminibus non defenditur, muro & foffa præcinctum erat, in medio proximè forum castellum prætendit, quod Ioannem Baronem de Monmouth excitatie credunt, à quo ad Lancastrensem familiam deuenit, cum illum patrimonio exuiffet Rex Henricus terrius, eò quò à Baronibus pertinaciter contra ipsum steriffer, vel potius, ve in Regis Prærogatiua legimus, quod hæredes illius fidem Comiti Britannia Aremorica præftitiffent. Iam inde suis immunitatibus, quas Lancastrenses concesserunt, oppidum celebre floruit. Sed nulla re eque infigne habetur, quam quod Henricum v. Galliz triumphatorem. & alterum Lancastrensis stemmatis decus Anglisin lucem eduxerit. Illum inquam Henricum, qui Galliam Gallis militari virtute extorsit, & Carolum vi. Gallic Regem cò adegit,vt regno quodammodo renuntiaret. Galfridum etiam Arthurum Britannica historie confarcinatorem alumnum suum iactat, virum sanè antiquitatis bene peritum, sed fide, vt videtur, non antiqua, tot Milefias nugas paffim ex fuo ingenio interferit.

Hinc flexuoso volumine descendit in Austrum Vaga, limes hodie inter Glocestrenses, & Monumethenses, olim inter Wallos, & Anglos, iuxta illum Nechami versiculum:

Inde vagos Vaga Cambrenses, hincrespicit Auglos,

Chepkow.

Comites Aucenfes five de Ogyc. Qui cum iam ad oftium ferè deuenerit, Cheptom præter-fluit, id est, si è Saxonico interpreteris, forum, vol negotiationis locus, Britannis Castle went, Oppidum hoc est celebre, quondam mænibus, nunc solum castro sirmum, cuius Domini suerunt è Clarensium familia nobiles, à proximo castro Swighall, quod incoluerunt, Striguliæ Comites dicti, quorum vitimus Richardus, vir infracto animo, & proiectissimis brachijs Strongbom cognominatus, quod arcu intentissimo veretur, & nihil leui brachio ageret, Hiberniam Normannis primus sua virtute aperuit. Catterum non admodum

modum prisca est huius verustas, affeuerant enim plurimi, nec fine ratione è VENTA vetuftiffima vibeino ante multafacula, exortum fuille, qua quatuor hinc ad Occasum milliaribus Antonini ztate floruit , cui VENTA SILV- Venta. av M. quafi corum vrbs præcipua appellatur, quod nomen Caer-went nec furor hostilis , nec dies adhuc interpolauit, Caer wens enim hodie dicitur, i. Vrbs Venta. Vrbem autem ipsam vel hec velille ita abstulit, vt tantum iam è semirutis mænibus, tessellatis pauimentis, Romanorumque nummis extitisse appareat. Quanti tamen fuerit olim nominis, velhine colligatur, quod ante Monmuthie nomen auditu, vninersa hac regio ab illa Guent, Wentfet, & Wentfland dicta fuerit.

Sub hac ad aftuarium iuxta Vaga oftium Portskeweth Portskeweth adfidet, Mariano Postfeith, qui prodidit Haraldum anno salutis 1065 munitionem eò loci contra Wallos obiecisse. quam illi statim, duce Caradaco, euerterunt, Inferius in eiusdem littoris, quod sensim prominendo procurrit, ipsa prominentia, Bolocliffe extollitur,i.vt inquit Giraldus, ru- Gold-cliffe, pis aurea, ed quod aurei coloris faxa foie repercuffa miro fulgore funt rutulantia, nec mihi de facili, att ille, per suasio fieri posses, quòd frufratum dederit natura nitorem faxis, quodq, fuo fuerit flos bie fine fruciu, si foret qui venas ibidem, & penitima terra viscera arte

preuia transpenetraret.

Die

Au-

.&

on

Xi-

de

fa.

ri-

ım

od

fi-

les.

in-

-01

in

al-

eò

ti-

m.

ed

ÇX

li-

m

D:

S,

r.

i.

e,

0-

2.

ti,

C

1-

m

1

M

Post hanc, per palustrem regionem, ad Isca oftium per- Isca.fl. uenimus, quem Britanni Vak, & Wyak, alij Oscam nominant. Hic medium agrum, vt dixi, intermeans tribus prime vetustatis vrbeculis affunditur.

Primo in ipfo agri limite ad Circium, Antonino Go-BANNIVM dicitur, ad Ifcz & Geneny confluentes, vnde nomen inditum, hodiè verò integra antiqua appellatione Abergeuenny, & contracte Abergenny vocatum, quod Geuenni, fiue Gobannij confluentes fignificat. Muris & ca- Abergeuenstro munitur, quòd, ve inquit Giraldus, proditions infamia, ny. ex omnibus Walliæ castris, frequentius maculatum fuit; primum à Guilielmo Comitis Milonis filio, posteà à Guilielmo Breofo, quorum vterque nonnullos Walliz proceres fide publica huc aduocatos per amicitiz fimulationem nefarie obtruncauit. Sed non fine diuina vindicta; hic enim omnibus bonis exutus, matre & filio fame enectis, profugus

Ec 1

Gobannium.

Same?

obijt;

Abergeuennia Domini,

obijt; ille faxo in caput impacto, dum Brenlais castrum destagraret, scelerum tandem pænas dependit meritas. Abergeuenij, siue Gobanij primus, quod sciam, Dominus erat Hamelinus quidem Balun, qui cum sobole careret, Brienum Wallengfordensem, siue Brientium de Insula, Filium Comisis dictum, hæredem scripsit. Ille itidem duobus suis liberis qui leprosi erant, constructo hic Nosocomio, Miloné Herefordiæ Comitem in partem hæreditatis suæ longè maximam vocauit. Per cuius filiam ad Breosos, & abillis conubij iure per Cantelupos, & Hastingios ad Greios Ruthinienses descendit, qui R. de Bello-Campo addixêrunt, per cuius filiam deuenit hæc Baronia ad Neuillos, quorum iam quartus eo honore gaudet, primúmque honoris locum inter Angliæ Barones suo iure obtinet.

Burrium.

Vske.

Secunda vrbecula, quam B v R R I v M Antoninus dixit, & ad duodecimú à Gobannio milliare ponit, sedet vbi Bitzthim profluens Iscæ commiscetur, Britanis hodie transpositis litteris, Brunebegie pro Burenbegie & Caer Vsk, Giraldo Cafirum Osca, & Anglis Aste, nunc solum castri ampli & muniti ruinas ostendit, quod amænissimè intersidet inter Iscam slumen & Oilmy riuulum qui per Ragland elegans Comitis Wigorniæ castellum cursum ab oriente agit.

Isca. Gaer Leon ar V sk.

Vrbs tertia Antonino Is CA, LEGIO II. dicta, ad Isca alteram ripam duodecem exactè milliaribus Italicis à Burrio, vt ille notauit, distans, Britannis Caerleon, & Caer Leon ar Vsk appellatur, id est, vrbs Legionis ad Iscam fl. à Legione Secunda Augusta, que etiam Britannica Secunda nomi natur. Hac legio ab Augusto instituta, à Claudio è Germania in Britanniam sub Vespasiani auspicijs translata, cui imperium affectanti præstò fuit, Britannicasq; legiones sibi adiunxit, hic demum in præsidio contra Siluras locabatur. Quanta hæc Isca tunc temporis fuerit, audi Giraldum nostrum è suo Cambria Itinerario. Erat hac urbs antiqua & autentica, à Romanis olim collilibus muris egregie conftructa. Videas hic multa pristina nobilitatie vestigia, palatia immensa aureis olim sectorum fastigijs Romanos fastus imitantia, eò quòdà Romanis principibus primo constructa, & adificijs egregijs illustrata fuiffet. Turrim giganteam, thermas infignes, templorum reliquias , & loca theatralia muris egregys , partim adhuc extantibus om-

Legio 11, Au-

0

m

c.

1-

m i-

ié

is

1-

t,

m

m

&

:= 1-

1-

1. **f**-

)-

z

r-

ar

10 ni

2-

111

i-

1-

m

14 4.

G 4

4-

j.

7-

nia claufa. Reperias ubique iam intra murorum ambitum, quam extra adificia subterranea, aquarum ductus, hypoga of q meatus, & quod inter alia, notabile censeas, stuphas undique videas artificio miro confectas, lateralibus quibusdam, & praangustis, spiraculis occulse calorem exhalantibus, I acent his duo nobiles, & post Albanum & Amphibalum . pracipui Britannia maioris protomartyres, & ibidem martyrio coronati, Inline, scilicet & Aaron, quorum veerque ecclesiam in urbe insignem habebat. Tres enim egrégia in hac wibe antiques temporibus fuerant ecclefia. Vna Iuly Martyris virginum Deo dicatarum choro venustata, altera verò B. Aaron soci eiusdem nomine fundata, & Canonicorum ordine præclaro nobilita-1a, Amphibalus criam B. Albani doctor, of fidelis ad fidem informasor hic oriundus eras. Situs urbis egregius super Oske flumen nauigiomari influente idoneum, fyluis & pratis orbs illustrata. Hic magni illius Arthuri famofam curiam Legati adiere Romani. Vbi & Dubrisius Archiepiscopus David Meneuensi cessis honorem, abhinc Meneuiam Metropolitana sede translata. Hac regnante Henrico Secundo, scripsit Giraldus, quo tempore satis validam fuisse videtur, Trwith enim de Caerleon animolus Britannus diu cam contra Anglos tutatus erat, donec à Rege deuictus, eius possessione exturbaretur. Nunc verò. ve documento fit, vrbium, non miniis quam hominum fata volui, in exiguum oppidulum decreuit, qua tantæ olim amplitudinis erat, & ita vtraque ripa porrecta, vt S. Iulians ades clariffimi Equitis aurati Guil. Herberti, qui non minus ingenij iudiciją; dotibus, quam generis claritate celebris, in ipsa vrbe fuisse, & Iulij Martyris ecclesiam eò loci extitisse ferant, qui mille plus minus passus iam ab oppido abest. Ex eius etiam ruinis paulò inferius ad Oscæ ostium accreuit Nomus Porsus, Giraldo Nomus Burgus, nobis Rem= Newport. post recentius oppidu castro & portus opportunitate non ignotum, quo loci olim aliqua Via militaris erat, cuius his versibus meminit Nechamus.

e verilimita. Intrat, & auget aquas Sabrini fluminis Oska Praceps, testis, erit Iulia strata mihi.

Hanc Inliam Stratam viam fuiffe non est eur dubitemus, &firem ad coniecturam reuocare licear, à Iulio Frontino Ec 2

Silurum debellatore ductam fuisse non omnino absurdum videatur. Serpis, inquit Giraldus, in huius Noui Burgi sinibus rinulus cui nomen Nanspencarn, non tâm aquarum prefunditate, quâm aluei concanitate, palustriq, limositate, non nisi per certa rada transmeabilis, habuer ás q, antiquis is vadum, cui nomen Rydpencarn, id est, vadum sub rupis capite. Quod cùm iam ferè in cognitum Henricus Secundus Anglie Rex sortè sortuna trasmeasset, Walli (qui se nimis credulos vaticinijs præbent) quasi conclamatum esset, omnem meliorem spem abiecerunt, eò quòd Merlinus Siluester Wallorum Apollo vaticinatus suisset, tunc Wallorum vires sore proterendas, cùm sortis & lentiginosus princeps (cuius modi Henricus ille errat) vadum illud transsret.

Dunsettan.

Saxonica Heptarchia paruit hæc regio Wallis montanis, quos illi Dunsettan vocarunt, qui tamen, vt in legibus antiquis videre est, sub occiduorum Saxonum imperio erant. Normannotum verò primis temporibus limitanei duces grauissimè assistant, præcipuè Hamelinus Balun quem dixi, Hugo Lascy, Gualterus, & Gilbertus Clarenses Striguliæ Comites dicti, & Brienus Wallingsordensis, quibus cùm donassent Reges, quicquid hoc tractu, deuictis Wallis, occupare potuissent, hi superiorem agri partem, illi inseriorem, quam setter swent dixerunt, in suam paulatim potestatem redegerunt.

Glamozganshire.

Glamorgania un de nomen.

Ltimam Silurum regionem eam fuisse existimo, qua nunc nobis Glamozgan; thire, Britannis Morganuc, Glathmorgan, & Glad Vorganuc id est, regio Morganuc, vocatur, à Morgano principe vt plurimi suspicantur, à Margan coenobio vt alij. Si verò ego à Mor, quod Britannis mare

fignificat deducerem, nescio sane an veritati illuderem.
Maritimum tamen Armoricæ oppidum quod nunc Morlais. Ptolemæo, & priscis Gallis Vorganium, sue Morganium.

(M

(Menim & V consonans sepius hac in lingua transmutantur) dici observani, & vnde queso, nisi à mari. Ethec etiam nostra Morganuc tota est maritima, minus enim latitudine, quam recta regione porrecta, Sabriniano freto à meridie pulfarur. Qua terram verò spectat, ab ortu Monumethenses, à Borea Brechnochienses, ab occasu Maridunenses adiacent.

Pars Septentrionalis montibus est aspera, qui in austrum descendentes paulatim mitescunt, quorum ad radices planities in meridianum Solem extenditur, ea politione, quam optimam iudicauit Cato, & ob quam Italiam tantoperè commendat Plinius. Hæc enim pars gratislima fæcundita-

te, & crebris oppidis vndiquaque niter.

m

145

e,

a-

22-

)-

ſ-

t)

e-

1-

m

c-

n-

in

m us

C-

il-

1

id

u-

1:

ê-

Te

n,

ac.

ni

re

n.

4.

Iustinus huius regulus, regnante Guilielmo Ruso, cum à Glamorgania Rhelo principe suo defecisset, viribusq; minime par fuisset, debellatio. præcipitato confilio, quod sera pænitentia subsequuta est, Rob. Fitz-Robertum Fitzhaimon Normannum filium Haimonis Den-haimon. tati Comitis Corbulenfis, ex Anglia per Iuonem nobilem, cui filiam desponderat, in auxilium accersit. Qui habito statim delectu, adscitisque in belli societatem duodecem equestris dignitatis viris, primum infesto agmine Rhesum interfecit, deinde verò fertilitate regionis inescatus, quam certa spe iam antè deuorauerat, in Iustinum ipsum conuerfus, quod Iuoni fidem non liberaffet, illum auita possessione facile exuit, regionémque inter suos partitus est, Montium inculta Iuoni concessit, vberiores agros sibi, & duodecem illis, quos Pares vocauit, ea lege diuifit, vt clientelari iure, à se, quasi Domino tenerent, socijs & auxiliaribus armis se inuicem tuerentur, stationem quisq; suam in castro eius de Caerdiffe defenderent, & fibi cum ius diceretur, przsto Caerdiffe. adessent. Illorum nomina attexere non pigebit ex libello quem hac de re Edwardus Maunsell eques auratus, vir veteris Prosapiæ, & antiquitatis peritissimus scripsit. Ea verò fic fe habent.

Guilielmus Londinensis, siue de Londres. Richardus Granuille. Paganus Turberuille. Olivarius S. Iohn.

Ee 3

Robertus

Robertus de S. Quintino.

Rogerus Bekeroul.

Guilielmus Easterling, quòd è Germania effet oriundus, cuius posteri Stradlings vocantur.

b

iı

n

Gilbertus Humframuill. Richardus Siward. Iohannes Fleming. Petrus Soore.

Reginaldus Sully.

Remnius fluuius è montibus dimiffus, orientalis est limes, quo hæc prouincia à Monumethensibus dividitur, & Remni dividere Britannis fignificat. In huius vicinia vbi per inuia agitur inter montes palustri loco nutantia mœnia Caerphilli castri cernuntur, quod adeò vastæ magnitudinis & admirandi operis fuit, vt Romanorum præsidium suisse afferant ferè omnes, nec ego inficias ibo, licèt quo nomine illis cognitum fuerit nondum perspicio. Nec enim à nostris memoratur ante Edwardi secundi tempora. Tunc enim, cum Spenceri coniunctionem inter Regem, Reginam, & proceres malis artibus diffuiffent, Hugolinum Spencerum diu irrito conatu in hoc castro obsederunt. Ad hunc etiam fluuium, sed loco incerto, Faustus Vortigerni, vt author est Nennius, pessimi patris optimus filius magnum locum construxit, vbi cum alijs sanctis viris assiduis precibus à Deo contendit, vt ipse (quem pater sceleratissimo incœstu ex sua ipsius filia susceperat,) parentis culpas non malè lueret, vt pater tandem seriò resipisceret, & patria à Saxonico bello respiraret.

Paulò inferiùs RATOSTABII fiue RATOSTIBII oftium posuit Ptolemzus, mutilato vocabulo pro Traith Taff, id est, Taffi sluminis sabulosum zetuarium. Taffus enim sl. montibus deiectus ibi mare petit per Landaff, id est, fanum ad Taff, tenuem vrbeculam, episcopali tamen dignitate, cui subsunt parochiz 165. cathedralique ecclesia Teleano eiusdem przsuli sacra insignem: & Caerosse, Britannis Caerosse, portúmo; satis

commo-

Ratostabij estium.

Caerphili.

Landaffe.

Caerdiffe.

:[-

B

i-

&

er

12

is c

C

5

C

commodum, quam Firzhaimo ille, fiue Filius Haimonis in belli sedem, iustitizq; forum mænibus & castro communiuit, in quo præter delectam cohortem, duodecem illi milites suas stationes tueri tenebantur: Nihilominus paucis interiectis annis Two Bach Britannus montanus, erecto animo homunculus, filenti agmine vrbem noctu occupauit, Guilielmumq; Glocestriz Comitem, Fitzhaimonis è filiz nepotem cum vxore & filiolo captiuum abduxit, secumque retinuit, quoad ei de iniurijs cumulate satisfieret. Quomodo verò Robertus Curchose Guilielmi Conquestoris filius Rob. Curthose natu maximus vir bellica virtute stolide ferox, spe Anglici mannie. imperij à minoribus fratribus excussus, oculisq; orbatus in hoc castro consenuerit, ex nostris, si placer, historicis quzras, fimúlo; discas ex clarissima familia nasci nec tranquillum,nec tutum effe.

Vix tribus à Taffi oftio milliaribus in ipso littoris flexu

infulæ sternuntur due, exiguæ, sed amænæ, tenui freto tum le, tum à cotinente discreta, citerior Silly dicitur, ex oppido obiecto cui Robertus de Sully (illi enim in diuisione ob- Sully. tigerat) nomen fecisse creditur, si non illum inde denominatú mauis. Vlterior Barry vocatur à Barucho viro sancto i- Barry. bi sepulto, qui yt loco nomen, sic locus cognomen fecit suis posteà dominis, Clara enim Vicecomitum Barrorum familia in Hybernia inde originem duxit. In huius rupe marina, inquit Giraldus, apparet rima permodica, ad quam si aurem apponas audies strepisum quasi opera fabrilis, nunc follium flatus, nunc martellorum ictus, nunc cotis, & ferri sonora fricamina, stridentes q cauernis stricturas chalibum, & anhelum fornacibus ignem. Caterum hand difficile crediderim ex aquis marinis occulte subintrantibus sonum huiusmodi prouenire posse, nisi quòd no minus refluis flu-Etibus, vacuato pror sus littore, continuatur, quam repleto. Nec disfimilis erat locus ille, cuius in Stromatu v 11. his verbis meminit Clemens Alexandrinus. Dicunt qui conscripserunt hiflorias in Britannia infula effe quandam speluncam monti subiecta, in fastigio autembiatum, cum autem ventus incidit in speluncam

se patefacit, cui interius superimponitur Combaioge, Bri- Cowbridge.

tannis

Ec 4

& in eius sinu allidisur, audiri sonum cymbalorum, qua numerose pulsantur. Relectus enim spiritus sonat vehementins. Ab his Infulis rectain occidentem Solem littus agitur, fluminiq; vni Bonium.

Neath.

Kinfeage.

Margan.

Coitie.

Nidum.

tannis à saxeo ponte Pontuan, mercatorium oppidum, & ex tribus illis secundum, quod victor Fitzhaimo sibi retinuit. Cum autem hoc in tractu, & ad hanc ab Isca distantiam Boviv M, qued etiam corrupte Bomiv M concipitur, collocarit Antoninus, & hoc nomen Cambuidge cum Bouio fignificatione confonet, ita me veritas amet, non alibi Bo-VIVM indagare ausim. Nec à bobus nomina locis accommodari nouum effe, loquuntur Bosphorus Thracius, Bouianum Samnitum, & Bauli Italiæ quafi boalia, fi Symmacho credas. Sed hoc fie instar omnium, quindecem mill.à Bouio NIDVM oppidum Latino etiam nomine posuit Antoninus, quod licet Antiquarij nostri frustra iam diu venati fint, ad eandem tamen ipfam diftantiam feath notiffimum oppidum nomine vetusto quasi incolumi sese offert. Qua intermedia funt castra, S. scilicet Donati Stradlingorum, Itinfeage ipfius Firzhaimonis, Margan ad mare quondam cœnobium, nunc Maunsellorum, interius verò Ogmor quod à Londinensis familia ad Lancastrenses deuenit, & Coitie tunc Turbeuillorum, posteà Gamageorum & nunc vxorio iure Roberti Sidnæi adolescentis generosissimi sciens prætermitto. Cæterum negabit opinor nemo Antonino NIDV M fuiffe quod nobis Meath, ad cuius nominis flumen viuo sabulo infame, fit u habet, Hoc in sortitione Richardo Granuillo obtigit, qui, cœnobio fub ipso oppido fundato, & Deo, monachísq; portione sua consecrata, ad fuum ipfius in Anglia patrimonium, quod ampliffimum habuit, reversus est.

Loghor.

Th Walfing-

Post Nidum flu. quicquid ad Loghoz flu. qui ab occasu huius agri limes est, iacet, nobis Gower dicitur, Britannis & Nennio Gubir, in qua, vt inquit ille, filij Keiani Scoii se dilataueruns, donec à Cuneda Britano regulo suerint exturbati. Edwardi secundi tempore huius Dominus erat Guilielmus Breosa, qui cùm multis hanc suam hereditatem addixisset, & demum cæteris illudens in Regis gratiam Hugoni Spencero in manus tradidisset, in causa suit (inter alia) cur proceres in Spéceros exitiali odio exarserint, & Regis authoritatem temerè proiecerint. Hæc nunc in Orientalem & Occidentalem diuiditur: In Orientali Smeinsey præcellit oppidum à porcis marinis ita Anglis dictum, Britan-

nis

t.

n

1-

0

.

1-

1-

0

0

ri

.

t,

c

ò

k

0

n

nis Abertaw, à Taw præfluente, quod Henricus de Bellomonte Warwicensis Comes muniuit; Verum hoc multo vetustius est ad Logher flu. quod Antoninus L By CARY M, Leucarum. & nos integro nomine Loghoz appellamus. Vbi fub mor- Logher. tem Henrici primi, Powell ap Meredic ex improviso cum fuis montanis Anglos superfusus, melioris notæ plures oppressir. Gower Occidentalis huic subiacet, & infinuante vtrinque freto, fit Cherlonessus, frugibus magis, quam oppidisprædicanda, & Kinedo in Diuos relato quondam celebris, qui solitariam hîc vitam egit, de quo si plura velis, Capgrauium nostrum consulas, qui eius miracula pleno ore decantauit.

Ab ipla huius prouinciz expugnatione Domini fuerunt Glamergania à Fitzhaimone recta finea descendentes Glocestriz Co- Domini. mites, Clari, & Spenceri, inde Bellocampi, & Neuillus vnus & alter, & per Neuilli filiam è Spenceris oriundam Richardus III. Angliæ Rex, quo interfecto, Henricus vII. huius agrihæreditatem creuit, Gaspariq; Bedfordiæ Duci patruo suo concessit, quo sine prole defuncto, ad se vniuersum ius Rex reuocauit, & filio Henrico v 1 1 1. reliquir, cuius filius Edwardus y 1.maximam eius partem Guilielmo Herberto, qué Penbrochiz Comité, & Baronem de Caerdiff crearat, venundedit. Ex Equitum autem x 1 1, fobole folummodò supersunt in hoc agro Stradlingi multis imaginibus clari, & Turbeuillorum nonnulli ex iunioribus fratribus prognati.In Anglia verò Baro S. Iohn de Blesso, Granuilli in agro Deuonienfi, & Siwardi, vt audio, in agro Somerfettenfi, Reliquorum mascula proles iam olim desecit, hæreditásq; eorum variè per filias eft diftracta.

DIMETÆ.

Weltwales.

Eliquam huius regionis partem, qua longiùs in occasum proiecta Anglis Unestivales dicitur, agrumque Maridunensem, sine Caers mardenshire, Penbrochiensem, & Cereticam sine Cardigan-shire complectitur, Plinius

Siluras etiam tenuisse existimanit: sed Ptolemaus qui exploratius Britanniam nouit, alium hic populum constituit, quos DIMETAS & DEMETAS dixit, DEMETIS aque nomine pro hoc tractu vsi sunt cum Gildas, tum Nennius noster, unde Difed Britanni incola mutata pro lingua Idiotismo M in F, hodie vocitant.

Si non smistra curiositatis videretur, hanc Demetarum appellationem à Deheu Meath deducerem, idest, planities ad Austrum, vti omnem hanc Suthwalliam, siue Australem Walliam Deheubarth, id est, partem australem, & qui aliam in Britannia campestrem regionem coluerunt, Meatas Britanni ipsi nominarunt. Nec ab hac certè significatione aliena est huius regionis positio, qua cùm huc perueneris, molli deuexitate considentibus ingis, in planitiem paulatim expanditur.

Caermardenshire.

Ger Maridunensis, qui Anglis Caermardenthire, frugibus fa- Caermardintis fertilis, gregibus abundans, fosfiliúmque carbonum alicubi ferax, continetur ab ortu Glamorgania & Brechinia, ab occasu Penbrochia, à Septentrione Ceretica, intercurrente Tiuio flu. & à meridie Oceano, qui finu adeò magno hîc terras

excauat, vt hæc regio interius quasi perterrita se subduxisse

videatur.

onus

in

1n-

ici-

ri-

ers

10-

am

ire

ius

eus

um

ix-

unt

Pri-

bo-

ne-

m,

th-

id

775-

ipsi

est

olli

im

IT:

Ad hunc finum Kidwelly se primum offert, cuius territorium filij Keiani Scoti aliquandiu occuparunt, donec a Cuneda Britanno expellerentur. Nunc verò patrimonij Lancastrensis censetur per filiam Mauritij Londinensis qui è Glamorgania mouens hoc difficili bello sui iuris fecit, oppidumque Kidwelly vetus adiecto castro mænibus obsepsit, quod nunc vetustate quasi desertum fatiscit. Incolæenim Vendraeth Vehan fluuiolu transgreffi, nouum ktowelly substruxerunt, portus commoditate eò allecti, quæ iam tamen tenijs obiectis ferè nulla est. Dum Mauritius hec loca inuaderet, Guenliana Gruffini Principis vxor, vltimæ audaciæ mulier, vt rem mariti proclinatam adiuuaret, in Mauritium infestis signis acriter irruit, sed cum filio Morgano, & alijs nobilibus (vt author est Giraldus) in acie cecidit. Paucis infra Kidwelly milliaribus, Tony flu. qui Ptolemzo Tobi- Touv. vs Oceano tandem excipitur, cum agrum hunc ab Aqui. Tobius. lone in austrum permensus fuerit, primum per Lanandyffry à fluuis confluentibus ita, vt opinantur, denominatum, quod Hoelus filius Rhefi, iam olim in Anglorum inuidiam proftrauit. Inde per Dineuor principum Suthwallia, dum illi florerent, castrum Regium in montis vertice sublimè elatum, Demum per Caermardin, quod ipsi Britani Caer Firdhin, Ptolemæus MARIDVNVM, Antoninus MVRIDVNVM Maridunum. dixit, qui non viterius sua itinera persequitur, & librario- Caer Mardin rum incuria hoc in loco male habitus. Duo euim itinera à

Galena

Merlinu.

DIMETA.

Galena Iscam, & à Mariduno Viroconium temerè confudêrunt. Vrbs hæc est totius conuentus primaria, pratis & fyluis amæna, anriquitate suspicienda, coctitibus muris, yt inquit Giraldus, partim adhuc extantibus egregiè clausa supra no. bilem Touium flunium, qui nauigiolis subuehendis par est, licèt arenarum puluinus iam oftio obtendatur. In hac natus eft Britannorum Tages, Merlinus scilicet noster, vt enim ille Genii filius Atuspicinam suis Hetruscis, ita hic incubi filius, vaticinia, imò mera Orestis somnia nostris Britannis effinxit. Vnde in hac infula apud credulam & imperitam plebem vates celeberrimus audit. Statim à Normannorum in Walliam ingressu hæc vrbs in eorum potestatem, auspicijs verò nescio cuius, concessit, multisq; diu conflictata est difficultatibus, fæpiùs oppugnata, semel atque iterum succensa, primum à Gruffino filio Rhesi, inde à Rheso eiusdem Gruffini fratre, quo tempore Henricus Turberuill Anglus castro subuenit, & pontem interscidit. Posteà verò opera Gilberti Comitis Clarenfis qui huius mœnia, & castrum vicinum Dinenor firmauit, has miserias exuit, curisque laxata facilius bellorum tempestates deinceps pertulit.

Cantredbichan.

Adiacet huic vrbi ab ortu Cantredbichan, id est, Centuria minor (Cantredum enim vocant Britanni terræ portionem, quæ centum villas complectitur) in qua præter ruinas caftri Careg, quod præcipiti vndique, & abruptæ rupi infixum: & suffossa plura, siue specus spaciosissimas, virenti cefpite nunc obtectas, quibus, furente Marte, imbellemmultitudinem habitasse creditur; etiam fons eft, vt scribit Giraldus, qui naturali die, bis vndis deficiens, & toies exuberans marinas imitatur inftabilitates.

Specus Subter. ranci

Cantredmaur.

Talcharne.

Taf fl.

Ab Aquilone autem longe patet Cantredmaur, id est, Centuria magna, tutissimum olim Britannis perfugium, vtpote quæ syluis densa, confragosa, & collium flexibus viæ implicata. Ad Austrum Talcharn & Lhanftephan castra marinis Lhaustephan scopulis inhærent, quæ bellicæ virtutis, cum in Anglis, tum Britannis testes sunt locupletissimi. Sub Takharne in mare effunditur Taf ad cuius ripas olim celebris erat Twy Gwin ar Taf, id est, domus alba ad Taf flu. quod ex corilis albis pro æstiuo domicilio constructa fuit, vbi anno reparatæ falutis 914. Hoël cognomento Bonus, Walliz princeps, frequentibus

frequentibus Comitijs (conuenerant enim præter alios ecclefiastici ordinis centum quadraginta) antiquatis maiorum institutis, nouas leges suo populo tulit, ve testatur ipsarum legum proæmium. In quo postez loco monasteriolum extructum, quod Whiteland dixerunt. Quum verò, qui Whiteland. Normannorum primi hanc regionem Wallorum principibus extorferunt ex historijs eruere non postim, vt ad Penbrochienses nunc me conferam, ordo postulat.

Wenbzokshire.

u-

8

n-

10.

i-

13

il-

G. is m

m i-

ft

-2

n

15

2

i-

2

2

5

S

Am in Austrum mare se reflectens, & ingenti ambitu, varijfque receffibus littora incuruans, Comitatú Penbrochiensem, vulgo Benbrokshire, & Westwales vndiq; vrget, nifi ab ortu, quà ager Maridunenfis, & ab Aquilone qua pars Ceretica obtenduntur. Terrahæc, vt inquit Giral-

dus, trisicea est, marinis piscibus, vinóque venali copiese refersa, ér quod omnibus prastat, ex Hibernia confinio aeris salubrisate semperata.

Primum in littore ad Austrum descendente Cenby oppidum mænibus quondam firmum, è sitienti rupe mare despicit, nauium statione, & piscium copia admodum celebre, vnde Britannice Tenby y piscoid denominatur. Inde in occasum reducto littore, tenues apparent reliquiz castri Manober, quod Pyrrhi mansionem vocat Giraldus, cuius Manober tempore, vt iple prodit, turribus & propugnaculis erat eximium, caltel. ab occidente portum extensum à Circio & Borea, sub ipsis muralibus vinarium habens egregium, tam fui venuftate, quam aquarum profunditate conspicuum.

Continuum non multis hinc procurrit milliaribus littus, tandémque submouens vtrinque terram longé inuehitur mare, portumque efficit, quem Milford hauen Angli vo. Milfordhacant, quo non alter est in Europa aut nobilior, aut tutior, tot angulofis recessibus, tot portuofis stationibus distinguitur, quibus, vt fibris, ripa vndique sunt incifa, & vt Poeta verbis year, and out.

Penbroke.

Hic exarmatum terris cingentibus aquor Clauditur, & placidam discit seruare quietem.

Nec hac securitate magis celebris hic portus, quam quod

fælicissima memoria Henricus v I I. in eodem appulsus, Angliz iam intestinis malis elanguescenti signum ad bene sperandum hinc sustulerit. Ad interiorem orientalémque huius portus finum, in agro totius Wallia amanissimo, principale prouincie municipium Demetieque caput, Giraldum legis, in faxofa quadam & oblonga rupis eminentia fitum, lingua marina de Miluerdico portu profiliens in capite bifurco complectitur, Vnde Britannis Penbro dicitur, quod caput marinum sonat, & nobis Denbrocke. Primus hoc caftrum Arnulfus de Montgomery fra. ter Roberti Comitis Salopia sub Anglorum rege Henrico primo ex virgis & cespite senue satis, & exile construxit, quad postmodò in Angliam revertens viro prudenti Giraldo de Windefora Constabulario suo primipiloque cum paucis custodiendum exposuit, nec mora totius IV allie australis Cambrenfes castrum obsidione cinxerunt. Sed ita animis, magis quam viribus Giraldus cum suis resistebat, vt illi irrito incæpto regrederentur. Castrum posteà muniuit Giraldus ille, vnde circumuicinas regiones latè persultabat, demúmque ve res sua, & suorum commodius his regionibus adolesceret, Nestam Gruffini principis sororem sibi in matrimonium adiunxit, ex qua egregiam suscepit prolem per quam (vt inquit Giraldus noster ex co oriundus) Anglis & Australis Cambria maritima funt retenta, & Hibernia mania sunt expugnata. Omnes enim ille nobiles Giraldoru, fiue Giraldinorum, quos Fitz gerald vocant, in Hibernia familia, ab hoc nostro Giraldo genus deducunt suum.

Origo familia Giraldorum in Hibernia.

Gledawh.

Influent hunc portum coniunctis ferè oftijs flumina duo, quæ Gledawh Britanni vocant; id est, si interpreteris, gladij, vnde Aberdugledhen, id est, duorum gladiorum portum ipsi appellitant. Partem illam huius regionis quæ vltro portum iacet, & his solis fluminibus perfunditur Rossam sine Ros dicunt Britanni, facto è re nomine, quò d viridante procumbat planitie, & ericeto.

Flandrins Wallia.

Flandri è Belgio hanc incolunt, qui Henrici primi permissu huc commigrarunt, cum Oceanus ruptis aggeribus magnam Belgij partem obruisset. Lingua & moribus eti-

amnum

56

us,

ne

uc

a-

in

de

de

bis

4.

ex

in

4-

ra

28.

fi-

à

tè

is

0-

c-

1-

į.

1-

r-

,

j,

-

05

1-

amnum à Wallis dignoscuntur, & ita eiusdem linguz soci- Little Engetate cum Anglis contuncti funt, qui ad Belgieam linguam land beyond proxime accedunt, vt hac corum regiuncula à Britannis Anglia Transwallina nucupetur. Gens hac, vt inquit Giraldus, fortis, & robufta, continuoque belli conflictu gens Cambrensibus inimicissima, gens lanificis, gens mercimonis vstatissima, quocunque labore fine periculo, terra marique lucrum querere. Gens pravalida vicissim loco & tempore, nunc ad aratra, nunc ad arma gens promptissima. Et vt hoc addam, Gens Anglorum regibus deuotisfima, Anglisque fidissima, & quæ Giraldi tempore, Extispicinam ad miraculum víque calluit. Walli collatis sape in ynum omnibus viribus, dum hanc vetuste corum ditionis regionem repeterent, in hos Flandrenses irruerunt, effusique populationibus corum fines peragrarunt, paratissimo tamen animo illi fortunas, nomen, & salutem semper defensitârunt.

Ad duorum gladiorum Occidentaliorem, locum habet Harford Barford west, Anglis olim Bauerford, Britannis Hul- weft. phord sua elegantia & frequentia inprimis celebre. Clarenses Comites munitione & mæmbus vallaffe fama tenet. & nos legimus Clarensem Comitem Richardum, Tancredifilium huic castro Castellanum præfecisse. Post Rossiam spatiosum grandifronte in Oceanum Vergiuium longe procedit promontorium. OCTOPITARYM Prolemæus dixit, Octopitarum. Britanni Pebidiauc, & Cantred Deni, nos S. Dautos land, land. terra, vt author est Giraldus, faxofa, sterilis, & infæcuda, nec fyluis veftita,nec fluminibus distincta,nec prais grnata, ventis solim & procellis semper exposita, Viroru tamen sanctissimorum seceffus, & altrix, Calphurnius enim presbyter Britannus, ve est in nostra historia Ecclesiastica, hicin valle Rosina ex Concha coniuge Martini Turonenfis forore Patricium Hiberniæ Apostolum suscepit, & Deni Episcopus religiosissimus Archiepiscopalem sedé ab Isca Legionum in remotiffimum huius angulum ad Meneuiam transfulit, quam ab illo Britanni Tij Dewi, i. Domus Deui, Saxones Daujomynrcen, Angli hodie . Dautos vocant, diúque suos habu- S. Dauids. it Archiepiscopus : sed cum pestis hac in regione atrociter graffaretur, pallio in Britanniam Armoricam Dolam translato, desijt hæc dignitas. Superioribus tamen sæculis

litem contra Archiepiscopum Cantuariensem Anglia & Wallia Metropolitanum hac de re intendêrunt Wallenses, sed causa ceciderunt. Qua & qualis hac olim suerit, cum toties à Danicis piratis excisa sit, non facile quis dixerit; nunc verò vrbecula est pertenuis, solumq; pratendit templum Andrea, & Dauidisacrum, quod sapius euersum, ea qua nunc cernitur forma, Petrus, regnante Ioanne, Episcopus, & successores erexerunt, qui in circumuicinis regionibus Ecclesis 3 3 1. prasiunt.

Aded verd in occasium hoc se immittit promontorium,

Arborum flipices in mari.

Falcones.

vt sudo cœlo Hiberniam ostendat, & hinc breuissimus sit in Hiberniam traiectus, quem Plinius à Silurum gente (Silures enim huc pertigisse existimauit) x x x mill. pass. falso mensurauir, sed longius hanc terram procurrisse, formamque promontorij fuisse immutatam ex his Giraldi verbis intelligi potest, Quo tempore in Hibernia egit Henricus Secundus, ex nimia præter folitum procelle vehementia falubofis huius ora lissoribus, folo tenus fabulo nudatis, longis operta retrò faculis terra facies apparuit. Arborum quoque in ipfo mari stantium stipites vndique pracifarum, ichifque fecurium tanquam hefterni, terraque nigerrima, lignaque truncorum hebeno simillima, ve non listus iam, fed lucus effe videresur, mirandis rerum mutationibus, aut forte à diluni tempore, ant longe post, sed antiquitus tamen, tam pracifus, quam marie violentia femper excrefcentis, de terram eluentis paulatim absumptus & absorptus. Nec magno divisas hie pelago terras Guilielmi Rufi verbum oftendit, qui cum Hiberniam ex huius rupibus prospiceret, dixit (vt habet Giraldus) se facile Angliænauibus pontem constraturum, quo ex Anglia in Hiberniam pedes mare transiret.

Falcones egregij, & generosi hic in scopulis nidificant, quibus Henricus noster secundus, vt author est Giraldus ille, primas deferre solebat. Ex illo enim sunt genere, si accolæ mihi non imponunt, quos Peregrinos rei accipitrariæ periti vocant, Sunt etiam illis, vt non alijs verbis, quam longè nobilissimi nostræ ætatis Poetæ Augusti Thuani Esmerij ex aureo illo Hibra a cosophio y libro, ver-

fibus ytar.

Depressus capitis vertex, oblong ag toto

Corpore

0

Corpore pennarum series, pallentia crura, Et graciles digiti, ac sparsi, naresque rotunde.

Caterum ab hoc promontorio recedentes terras magno Fiscard. molliq; ambitu circumagit mare, ad quod filtaro, Britan- Newport. nis Abergwain, & Dewpost vifuntur fola, dum ad Tiuij flu.

qui Ceretican ab hoc agro leparat, perueneris.

nalibus hoc Epitaphium:

&

5,

m

t; 9-

12

1

0-

n,

in

u-

6

n-

n-

u,

1-

re

n-

He

m,

2 u,

4-

30

m

ſe

n-

ıt,

us

i.

is,

u-

r-

376

Penbrochiæ Comites è varijs familijs varij fuerunt. Arnulphum Montgomeriensem qui primus expugnauit, & po- Comites Penfted proscriptus fuerat, eiusque Castellanum Giraldum, quem posteà vniuersæ tegioni præfecit Henricus primus, Comites fuisse vix autim affirmare. Walterus Comes de 0gie, fiue Aucenfis primus Comitis titulum geffit, quo fine prole mortuo, Stephanus Rex nepoti eius Gualtero contulit, Ille Richardo Swengbew filio, Hiberniz domitori reliquic, qui, ve inquit Giraldus, è clara Clarenfium familia oriundus. Huius vnica filia Ifabella Guilielmum Marefeallu maritum eodem adauxit. De quo extat in RudburniAn-

Sum quem Saturnum fibi fenfit Hibernia, Solem, Anglia, Mercurium Normannia, Gallia Martem.

Filique eius quinque successiue Penbrochiz Comites suerunt, quibus omnibus fine prole sublatis, Comitatus huius gladio Henricus I I I Guilielmum de Valentia è Lufigniana in Pictonibus familia cinxit, qui vxorem habuit Ioannam filiam Gwarini de Monte Canifio ex Guillelmi Marefcallifilia naram. Guilielmo de Valensia successir filius Andomarus, cuius altera foror, & coheres Elizabetha Ioanni Domino Haftings enupta in nouam familiam hunc honorem intulit. Laurentius enim Hastings eins è filio nepos, Ioannéfque vous, & alter, Laurentij illius filius & nepos, Penbrochia Comites fuerunt; Quibus cum defecisser proles, longo post rempore Ioannes dux Bedfordia, & post illum Humfredus Dux Glocestrix, cius frater, Regi Henrici Quarti filij eundem titulum sunt consequuti: Deinde Guiliemus De la Pole factus est Penbrochiæ Marchio, eog: sublato Henricus vr. fratrem simm vterinum Gasparem de Hatfield Penbrochiz Comitem creavit, cui Edwardus 1111

fuccefforem

DIMETA

fuccessorem dedit Guilielmum Herbertum, illi codem nomine successit silius bello ciuili interemptus. Henricus vii i.
Annam Bolleniam quam sibi desponderat, poste à Penbrochiz Marchionissam dixit. Demum memoria nostra Edwardus v i. Gulielmum Herbertum Dominum de Cardisse
codem honore ornauit, quo Henricus eius filius vir clarissimus hodi è latatur. Herbertorum hac familia in his Wallie partibus long è est amplissima, & antiqua sane. Originem
enim repetit ab Henrico Filio-Herberti qui regis Henrici
Primi suit Camerarius, & in vxorem habuit matrem Reginaldi Comitis Cornwalliz, vt mihi author est D. Rob.
Glouerus, qui in studio Genealogico long è perspicacissimus.

Horbertorum familia.

Cardiganshire.

Cardigan-

Carataens Kex. B Octopitaro, siue S. Dauidis promontorio retroacta oblique in Ortum littora vasto & lunato sinu mare admittunt, cui tertia Demetarum regio incumbit, quæ Anglis Care Diganshire, Britannis Sir Abertiny, vetustis

feriptoribus Ceretica, à Carataco Rege, si quis existimet, è suo sensu, non antiquorum authoritate hæc eius deprompta videatur coniectura: & tamen celeberrimum illum Caratacum hîc rerum potitum suisse legimus. Campestris est hæc regio ad Occasum quà mare prospicit, vti ad Meridiem, quà Tiuius slu. Maridunenses secludit: ab ortu verò & Aquilone, quà ad Brechinienses & Montgomerienses spectat, continui montes pabulo sæcundi perpetua latera trahunt, sub quibus passim dissunduntur lacus. Non vrbibus, sed tuguriolis, hanc olim, vt reliqua Wallia, suisse distinctam ex illo principis sui Carataci dicto colligatur, qui cum Romæ splendorem & amplitudinem captiuus persustrasset, soitra tuguriola concupiscitis ? Quæ sunt tamen vetustioris notæ paucis percurramus.

Zonaras.

fin. Tiuius flu. Ptolemæo Tvero bivs, corrupte pro Dm Tinius, i. Tiuius flu. e lacu Lin-Tiny, sub montibus, quos dixi, primum

Tuerobine fla.

primum faxis impeditus, & fremens fine alueo deuoluitur. per lapidosum admodu tractum, iuxta quem ad Roff nundi. Roff. næ pecuarie montanorum frequentissime celebrantur, donec Stratfleur coenobium iampridem Cluniacenfium mon- Stratfleur. tibus circundatum accesserit. Inde alueo accepto per Tregaron & Landeni-breni, in Dauidis Meneuenfis Episcopi memoriam constructum, & nominatum, vbi ille frequenti Synodo Pelagianam heresim in Britannia renascentem, & sacris scripturis, & miraculo labefactauit, excrescente, vt ferunt, subitò in tumulum terra, qua ille concionaretur. Huc vique, & etiam viterius in Meridiem se agit Tiuius ad Lan Patern Vaur, i. fanum Paterni Magni, qui ex Armorica oriundus, Cereticorum, vt habet eius vita, Ecclesiam & pascendo rexit, & regendo pauit, cuius memorie hoc templum sedémque Episcopalem consecrauit posteritas, oppidumq; adiunctum longo poit tempore Edwardus Primus communiuit.

Hinc converso in Occasum cursu, olim castoribus, nunc Salmonibus abundans labitur Tiuius, per castrum, quod Nousm hodie vocant, eò quòd Rhesus ap Thomas bellico- Emelin. sus Britannus Henrici v I I I. deliciæ renouarit, priùs enim Elmelin dicebatur, Quod nomen si Angli ab vlmis fecerint, quas Etmes vocant, crederem illud effe Demetarum Lo-VENTINYM, cuius meminerit Ptolemzus, vlmos enim Llwyfen vocant Britanni, nec fitus certe repugnat.

is

t,

1-

1.

A

i-

80

e-

12-

15,

m

0.

Iri.

·u

יותו (

xi, mú

Inde Tiuius latior fertur, subitoque ad Kilgaran, à Giral- Kilgaran. do munitum laplus ruit ex alto preceps, Salmonis faltum vo- Salmonis falcat Giraldus, quòd Salmones interiora fluminis ex Oceano perentes, cum obstaculum hoc occurrit, caudam ad os replicant, interdum etiam ad maiorem faltus efficaciam caudam ipsam ore comprimunt, dúmque à circulo huiusmodi fe resoluunt, cum impetu quodam tanquam virge circulate explicatione, se ab imis ad alta cum intuentium admiratione transmittunt, vt scitissime scripserit Ausonius:

Nec te puniceo rutilantem viscere Salmo Transierim, lata cuius vaga verbera cauda, Gurgite de medio summas referentur in undas.

Vix duobus hine milliaribus Cardigan abest, Britanni A- Cardigan,

ber-Tiny i. Tiuij offium nominant, przcipuum huius regionis oppidum à Gilberto filio Richardi Comitis Clarensis munitionibus sirmatum, quodpostea proditione deditum diruit Rhesus silius Gruphini, capto Castellano Roberto Fitzstephen, Stephanidem nonnulli vocant, qui (cùm diu precariò animam inter insensos Wallos traxistet, demum ea lege liberatus, vt possessionibus in Wallia renunciaret,) primus è Normannico genere Hiberniam auspicatò cum exigua militum manu intrauit, & Anglis aditum sua virtute aperuit.

A Tiuij ostio molliter recedit littus plurimis riuulis peruium, inter quos, superiori agri parte memorandus est, quem Ptolemzus memorat, STYCCIA, cuius nomen etiam hodie integrum in ore vulgi versatur, Yswith scilicet qui ad sontes plumbi habet venas, & ad ostium Aberystwith oppidum totius conuentus copiosissimum, quod Gilbertus etiam Comes muris armauit, & Gualterus Bec Anglus diu

contra Wallos tutatus fuit.

Eodem quoq; oftio in Oceanum etiam se eijcit Ridol slu. è Plinlimon monte præruptè altissimo descendens, qui A, quilonarem agri partem claudit, & è suo gremio Sabrinam & Vagam nobilissima, quæ dixi slumina, essundit. Nec multum supra Stucciæ ostium Deui slu. qui inter hanc & Merionish regionem limitis vice sungitur, in mare se condit.

Vix confirmaffent suum in Britannia imperium Normanni, cùm statim hanc oram classe tentarint, & sceliciter quidem res successit. Maritima enim paulatim, regnante Guilielmo Ruso, Wallis extorserunt, sed maximam eius partem concesserunt Cadugano silio Blethini, Britanno prudentissimo, cuius gratia plurimum in vniuersa Wallia poterat, & quo amicissimo vtebantur Angli. Sed cum eius silius Oënus iuuenis amentia præceps, pacis odio Anglos, & aduenas Flandros assiduis excursionibus insestaret, insessi pater patrimonio mulctatus, silij commissa luit, qui & ipse solum vertere coactus, in Hiberniam se subduxit. Cereticam verò Henricus primus Comiti Clarensi Gilberto donauit qui præsidia disposuit, & castella muniuit. Sed Caduganus cum Oëno silio in gratiam posteà ab Anglis receptus,

Stuccia fl. Yitwith,

Ridol flu.

ceptus, quæ sui erant patrimonij etiam recepit. Oënus verd ad ingenium reuersus, iterúmque res nouas molitus, à Giraldo Penbrochiensi, cuius vxorem Nestam rapuerat, occiditur. Pater autem in Angliam abductus mitiores fortunæ vices diu expectauit, tandémque suis senex redditus, à Madoco nepote ex improuiso transfoditur. Rogerus de Clare poste à Cereticam Henrici I I. muniscentia accepit, sed Richardo Comite de Clare eius, ni fallor, filio à Wallis, dum terrestri itinere huc contendit, interempto, Rhesus Suthwalliæ princeps, Anglis magna strage prosigatis, victore exercitu sui demum iuris secit: nihilominus in Anglorum potestatem sine cruore sensim denuò recidit.

Ff 3

ORDO-

ORDOVICES.

ABontgomerpünce.

Ilurum, & Demetarum, quas hastenus peragrauimus regiones, posteritas cum tribus Principibus pareret Wallia, sua lingua Deheubarth, id est, dextram partem,nos South-Wales (vi distum est) vocauimus. Reliquos duos principatus (quos

illi Gwineth & Powis, nos Posth-Wales & Polivisland dicimus) insederunt olim ORDOVI-CES, qui & ORDEVICES, & alicubi, sed corruptissime Ordolucæ. Gens valida, & animosa, vtpote qua montibus inharet, & solo animatur suo, quaq, diutissime cum Romani, tum Anglici imperi immunis agitâuit: nec ante Domitiani tempora à Romanis deuista, tunc enim Iul. Agricola vniuersam prope gentem debellauit, nec ante Edwardi primi tempora ab Anglis in Provinciam redasta. Libertate enim diu luxuriarunt, sua fortitudine, locorúmque difficultate freti, qua insidiys, & protrahendo bello quodammodo nata videantur.

Horum sines determinare non adeò difficile, nominis autem veram rationem reddere quam difficillimum existimo. Opinionem tamen concepi, cum supra duo slumina Deui, qua vicinis fontibus orta in diuersa feruntur, consederint, & Oardeui supra Deui slumina lingua Britannica significet, inde illos Ordeuices dictos suisse, perinde ac Aruerni, quòd supra Garumnam, Armorici quòd super mare, Horesci

Ordonices.

resci quod supra Escam fl. habitarint, fuerint denominati. Nec sine vestigis intercidit Ordonicum in hoc tractu nomen, magna enim eius pars, que mari adiacet Ardudwy etiamnum incolis vocitatur, ex quo Ordouic, & Ordouices molliori sono conflasse videantur Romani. Sed vno vniuersa regio nunc nomine Latinis (prater vnam regiunculam,) Guine- Guineth. thia, & Venedotia, Britannis Guineth nuncupatur, & si fas sit unicam literulam immutare, arbitrarer hoc nomen Gracis, & Pausannia innotuisse, qui in Arcadicis prodit Antoninum Pium malè multasse Brigantes nostros, eo quod GENOV-Genounia. NIAM Romanorum in Britannia provinciam incursassent. Certe si Genouthiam pro Genounia legere fas fuerit, ita illa voce ad Guinethiam accedit, & Guinethia hac situ adeo Brigantibus contermina iacet, vt nisi hanc regionem intellexerit Pausannias, quanam illa fuerit Sibylla ipsa viderit. Caterum ad Ordonices spectarunt regiones illa, qua nunc Anglice nouis nominibus Montgomerythire, Werioniththire, Caernaruonthire, Denbinhhire & Flinthire appellantur.

Montgomerychire.

rt

15

j

-

t-

g

is

is

pè

ra

m

eln-

21li-

r4

di-

e-

r-

Gu-

0-

Ontgomerpfhire, Britannice Sire Tresaldwin, ad medium Solem Ceretica & Radnoria, ad Orientem Salopia, ad Boream Denbighia, & ad occasum Merionithia circumscripta, licet montibus plurimum emineat, conuallibus tamen Equi lauda grata fœcunditate, cum pascuis, tum ar-

uis veique fœlix est regio, laudatissimorumque equorum Ff 4 focunda

ORDOVICES.

focunda olim genetrix, qui, vt habet Giraldus, nobilem picture formam protrahente natura, tam membrofa sua maiestate, quam incomparabili velocitate valde commendabiles fuerunt. In extremo huius agri ad occasium, vbi quasi in conum definit, Machleneth. Machleneth feder , forfitan Romanis MAGLONA, in qua sub Duce Britanniarum præsidium egit Honorij Augusti tempore, Præfectus numeri Solenfium, ad montanos cohibendos. Quinque hine mille paff. Plinlimon mons, quem dixi,in eximiam exurgit altitudinem, & ea parte, qua huius agri latus claudit, SABRINAM secundum à Tamis Britanniæ flumen effundit . Haffren Britanni , Seuerne Angli indigitant, Quæ nominis origo non legerim, fabellæ affine videtur, quod de Sabrina virgine in eo demersa commentus est Galfridus, & l'oëta, qui illum sequutus

> In flumen pracipitatur Abren, Nomen Abren, fluuio de virgine, nomen eidem Nomine corrupto deinde Sabrina datur.

Hic statim à fonte ita crebris incuruus flexibus agitur, ve fape reuerti credatur, procurrit tamen, seu potius lentus

peruagatur hunc agrum, Salopiensem, Vigorniensem, & postremò Glocestrensem, vitalemg; humorem glebz vbique suppeditans in Sabrinianum frerum se tandem placide exonerat. Hoc verò agro syluis obumbratu per Lanidlos, & Trenewith frue Memtawn in Boream cluctatur, & non proculab Orientaliripa relinquit Montgomery primarium conuentus oppidum, furgenti faxo, cui amœna planities subjacer, à Baldwino limitis Wallici præfecto, regnante Guilielmo primo constructum, vnde Trefaldwin, id est. Baldwini oppidum Britannis vocatur. Sed Angli à Rogero Montgomerico Salopiæ Comite, cuius patrimonij erar, Montgomery, & Montem Gomericum dixerunt, & tamen cum Henricus tertius hoc è cineribus excitarer, (subuerterant enim Walli anno salutis 1 0 9 5. interfectis præsidiarijs, iacuito; annos plus minus ducentos) illum à loci fitu Montem Gomericum nominaffe fabulatur Florilegus, Superiùs Sabrina Trellin allabitur, id est, oppidum ad lacum, vnde Welchpole Anglis nuncupatur, castrum ab austro ad-Welchpoole iunaum

Magiona.

Plinlimon.

Sabrina. Scuerne.

cecinit.

Newtown.

Trefaldwin.

iun dum habet à subrufo saxo quo construitur Castle Coch appellatum, quod vno mænium ambitu duo castella complectitur, alterum Domini Powisia erat, Baronis Dudlai alterum. Caduganus filius Blethini celebratissimus, quem dixi, Britannus, dum huius constructioni intenderet, à nepote Madoco(vt est in Lancarbanensis epitome) fuit interfectus. Huic è regione altera fluminis ripa obijcitur Buttington Danorum Hybernis notum, è quo Adheredus Merciorum Comes illos anno Christi 8 9 4. exturbasse author est Marianus. His relictis in ortum paulatim se fledit Sabrina, vt Tanes fluuiolum citius excipiat, quo confo-

ciato, Salopienses adit.

C

C

u

Hoc in agro Ordonicum MEDIOLANYM fuiffe, quod Mediolenum. & Antoninus, & Prolemæus celebrant, est mihi persuasissimum, quia verissimum videtur. Cuius vestigia sagaciter odoratus sum, sed indagine parum fœlici, ita vrbium etiam cadauera absumit ætas. E situ tamen si coniccturæ sit locus, cum compertissima sunt oppida, quæ vtrinque ponit Antoninus, scilicer hinc Boniv M, nunc Bangoz ad Deuam, inde R v T v N I v M.nunc Bowton castle, ab hoc enim xII. abillo xx. Italicis milliaribus separat; Positionu, sita dicere liceat, vel potius distantia linea se mutuo inter Matrafal, & Lan-wethlin, quæ vix tribus distant mill. paff. intersecant, & quasi & of entracie Mediolani nostri situm demonstrant. Hæc enim ratio eliciendi tertij loci situm è duobus cognitis incerta esse non potest cum neque montes interiaceant, nec itineru flexus sit impeditus, Matrafal hæc, quæ Matrafal. quinis à Sabrina ad occasum abest milliaribus, & quod vetustati ex parte suffragetur, licet nunc nudu sit nomé, Principum Powific Regia sedes erat, & ea quidem à scriptoribus celebrata, qui memorat in ea à principibus iam relicta. Robertum de Veteri ponte, siue Vipont Anglum castrum condidisse. Lan-nethlin verò id est fanum Vethlin, oppidulum Lanuethlin. mercatorium, etfi à linearum intersectione sit paulò remotius, nominis tamen cognatione cum Mediolano multò est coniunctius, Vethlin enim ex Methlin linguæ Britannicæ Idiotismo factum est, vt Caer Verden, ex Caer Merden, Arson ex Armon Nec Methlin magis à Mediolano abludit, & diffonat, quam vel Millano in Italia, le Million in Xanctoni-

bus

ORDOVICES.

bus, vel Methien in Belgis, que omnes vrbes Mediolani nomine olim infignes fuiffe nemo dubitat. Quæ verò coniectura ad veritatem fit propensior tuum erit dijudicare, mihi fatis est coniectare. Si hoc nostrum Mediolanum, & illas eiusdem cognominis in Gallia vrbes, vel Medum Ducem, vel Olanum principem construxisse, aut dum construerentur, suem mediatim lanatam effossam dixerim, nonne nubes & nugas captare viderer? & hæc fingula tamen de suo Mediolano scriptitant Itali. Sed cum hac ab eiusdem linguz populis constructa fuisse, sit certo certius: (Gallis & Britannis communem linguam fuisse docuimus,) eandem ob causam eandem habuisse denominationem satis est probabile. In nullo tamen quod sciam Mediolanum nostrum cum illa Italia conuenit, nisi quòd planitie inter riuulos intersideat vtraque, Italúsque non indoctus ex eo Mediolani sui nomen duxit quòd sit vrbs media inter lanas, id est, inter fluuiolos vt interpretatur ille.

Principes Pomilie.

Powisiæ Principes à tertio filio Rotherici magni prognati hunc agrum cum alijs (licet Rogerus & Hugo Montgomerienses partem nonnullam abrasissent) perpetua serie ad Edwardi Secundi tempora tenuerunt. Tunc enim Oënus è Britannico sanguine vltimus Powisia Dominus (Principis enim nomen iampridem exoleuerat) Hawisiam vnicam filiam reliquit, quam Ioannes Charletonus equestri dignitate Anglus in vxorem duxir, Edwardúmque Powisia Dominum ex ea suscepit, per cuius duas, quas solas fuscepit filias, ad Greyos qui nunc Powisiæ nomen gerunt, & Tiptoftos perampla descendit hæreditas, & per Tiptofti filias ad Barones de Dudley, & alios.

Merionethihire.

Montgomerici pagi tergo Merionethihire, Britannice Sir Verioneth, Latine Merminia, Gitaldo Terra filiorum Canani, ad finum vs. que lunatum quem dixi, & Oceanum pertingit, quo ab occasu ita pulsatur, vt nonnul-

lam

Merionethihire.

la-

rò

di-

12-

le-

m

m,

2-

C-

is:

11-

2-

m

bd

n

55

ur

0-

t-

-

n

IS

n

)-

,

lameius partem abripuisse credatur. Ad Meridiem Deuo flumine, a Ceretica dirimitur, ad Septentriones Caernaruoniam, & Denbighiam attingit. Ipfavero inter montium conglomerationes omnium totius Wallia terrarum (yt Montes admeinquit Giraldus) hispida magis & horribilis. Habet enim montes altisfimos, arctos tamen & in modum arcis acutissimos, nec varos quidem, sed creberrimos, & tanta equalitate confertos, ut in summis eorum verticibus pastores confabulantes, vel conuitiantes, s concurrere forte flatuerint à mane ad vesperum vix conuenirent. Numerosi ouium greges in his montibus errant, nec vllum est à lupis periculum, qui tune per vni- Lunin Anuerfam Angliam deleti erant, cum Edgarus Vissaxo Lu- gha extineti. duallo harum regionum principi tricenos lupos in singulos annos vectigalis nomine imperaret. Incolæ qui rei pecuariæ omnino sunt attenti, & lacticinijs vescuntur, Butyrovidelicer, caseo, &c. (quamuis Strabo Britannos nostros quasi casei conficiendi ignaros olim irriserit) statura, colorenitido, habitu visendo, & corporis lineamentis vix alteri in Britannia genti concedunt, fed ob præproperam Venerem, & otia, malè apud vicinos audiunt. Oppida habent rara, ad occasium qua Auon flumen defluit Dolegethle est vi- Dolegethle. culus mercatorius à valle in qua conditur, sic dictus. Proxime mare in regiuncula Ardudwy, Harlech olim Caer Colun abruptissima rupe castrum in mare prætendit, quod ab Edwardo nostro Primo, (vt ferunt incolæ) extructum, à situ nomen accepit, Harlech enim super saxum Britannis denotat. Cum domestico bello Anglia conuulsa esset, Danid AEnea vichan Britannus nobilis, qui à Lancastrensi familia stetit, pertinaciter contra Edwardum Quartum defendit, donec Guil. Herbertus Penbrochiæ Comes per medias Walliz Alpes difficillimo itinere perrumpens, valido fragore in castrum ita detonuerit, vt deditione receperit. Incredibile ferè est quantas viæ impeditissimæ difficultates ille eluctatus est, cum hic ascendendo repere, illie descendendo se cum suis quasi prouoluere cogeretur. Vnde le Harbert via illa vicinis hodie vocatur. Superius in Herberti via. iplo agrorum confinio, æstuaria inrepunt duo celeberrima, Traith maur, & Traith bochan, id est, astuarium maius, & minus.

Via Helena.

Nec procul hine iuxta Fostineog viculum via publica, fiue militaris quæ faxis conftrata per montes hos præpeditos, & quodammodo inuios ducit. Quam cum Britanni Sam Helen, id est Helene strata, nominant, Helenam Constantini matrem, cuius multa, & egregia erant per Rom.imperium opera, constrauisse par est vt existimemus.

Dene fl. forses.

In orientali agri parte Dena flumen è duobus fontibus exortum (vnde nomen gestare credunt, Dwy enim illi vocant, quo nomine & binarium numerum denotant, licet alij à diuinitate, alij à nigro colore dictum contendant,) & Statim Lhintegid Anglis Pimblemeare, & Wenlimmeare Pimblemeare lacum longe lateque diffusum integer transmeat, & exit tantus, quantus venit, Nec enim Guiniad peculiarem lacui piscem in Deua videas, nec Salmones in lacu, qui tamen in flumine,passim capiuntur. Sed vide si placet lacum illum Poetæ Antiquarij versibus accurate depictum.

L. Lelandus.

Guiniad

pifcu.

Hispida quà tellus Meruinia respicit Eurum, Est locus antiquo Penlinum nomine dictus. Hic lacus illimeis in vallo Tegeius alta Late expandit aquas, & vastum conficit orbem, Excipiens gremio latices, qui fonte perenni Vicinis recidunt de montibus, atque sonoris Illecebris captas demulcent suauiter aures: Illud habet certe lacus admirabile dictu. Quantumuis magna pluuia non estuat : atqui, Aere turbato, si ventus murmura tollat, Excrescit subito rapidis violentior undis, Et tumido superat contemptas flumine ripas.

Huius supercilio insidet Bala oppidulum immunitatibus dotatum, sed raris incolis, adificijsque incultissimis, nihilomi-

nus præcipuum forum montanorum.

Hugo Comes Cestrensis primus Normannorum hanc regionem dispositis præsidijs occupauit, cum Grussinum silium Conani captiuum teneret, sed postea ille hanc cum reliquo principatu recuperauit, posterisque reliquit, donec fatali sua periodo confecta, in Leolino desijt.

Caer=

n

in

P

ri

d

n

q

Caernaruonihire.

iue

os,

arn ini

ım

rus 10-

èt

&

ITE

Xit

cui

in

ım

0-

i-

10 G-

m

:0

1

Vpra Merionithiam iacet, qua Britannis Sir Caer ar-von, Anglis Caernaruonfhire, & priusquam Wallia in Comitatus describeretur, Snowdon forrett, historicis Latinis Snaudonia, ab illo faltu, & Arnonia quod Mo-

namè regione oppositam habet. Latus Septentrionale & occiduum mari obiacet, australe claudit Merionithia, & orientale Denbighiensis ager Conouio flu. interlabente. Quà mare prospicit, potissimum quà promontorio longius in occasum Hibernum euecta, incurua littora contra Octopitarum fiue . Dauids land obrendit, gleba eft fatis fertili, & oppidulis redimita. Interiora autem Natura longè Snowden lateque montibus, quasi hic compages huius Insulæ visceribus terræ denfaret, confertim extulit, receptaculumque Britannis tutissimu ingruente bello fecit, tot enim aspreta, rupésque, tot conualles saltuosa, stagnisque impedita interiecta sunt, ve non modò exercitus, sed ne expediti quidem calles inueniant. Alpes, si placet, Britannicas meritò Niuicellini. hos montes appelles, nam preterquam quod totius Infulæ maximi funt, etiam incifis vndique rupibus, non minus quam Alpes, præcipites, omnésque vnum ambiunt, qui in medio vaste supereminens, ita caput effert, vt non cœlo minari, sed inserere iuga videatur : quæ tamen niuibus sunt fida, toto enim anno, niue, seu potius niuium senio canescunt. Vnde vno nomine omnes Britannis Craig Eriry, Anglis Snowdon, id est, vtraque lingua, Niuiferi montes vocantur : vti etiam Nifates Armenia, & Imaus Scythia à niue nomen (testante Plinio) affumpserunt. Nihilominus aded funt pabulofi, ve tritiffimum fit inter Wallos, Eriry montes omnibus Walliz armentis in vnum coactis sufficere posse. De duobus in horum verticibus lacubus, quorum altero enatat Infula erratica, altero plurimi pisces, sed monoculi omnes reperiuntur, nihil dicam, ne fabulis indulgere videar, etfi Giraldi authoritate hoc nonnulli crediderint. Horum incolas Ninicollinos nouo verbo vocauit I. Sarisburienfis in Polycratico, de quibus Henrici secundi tempore sic scripsit.

Canganum. Lhein.

Pullhely.

Newin.

scripsit. Niuicollini Britones irruuns, & iam protendunt terminos suos egressi de cauernis, latebrisque sulvarum plana occupant procerum nobilium, videntibus ipsis impugnant & expugnant, & diruunt, aut sibi retinent, eò quòd inventus nostra que testo & vmbra

Sed à montibus in campestria descendamus, quæ cum

gaudet nata fruges consumere in lucem dormit, &c.

fola fint secundum mare, necesse est ve tantum littus legamus. Promontorium quod in occasum brumalem proiectum diximus, Ptolemeo pro exemplarium varietate, Carigan van diximus, Ptolemeo pro exemplarium varietate, Carigan van diximus, Ptolemeo pro exemplarium varietate, Carigan van van diximus, Ptolemeo pro exemplarium varietate, Carigan van van dicitur, quod verissimum nescio, hodie incolis Lhein vocatur, angusto & equali Chersonesso procurrit, magis quam catera regio patentibus campis, & hordeo feracissimis. Duo tantum memoranda pratendit oppidula, interius ad sinum Pullhely, id est, palus salsa; exterius ad mare Hibernicum, quod alteram Chersonessi partem diuerberat, Newin villam mercatoriam, in qua anno Christi 1284. Angli proceres de Wallis triumphantes militari decursione & sestiua pompa (vt author est Florilegus) memoria Arthuri magni celebrarunt. Si qua alia sloruerunt sic oppida, tune deleta suerunt, cum Hugo Comes Cestria. Robertus de Rudland. & Guarinus

Vita Gruffini. Hugo Comes Cestriæ, Robertus de Rudland, & Guarinus è Salopia primi Normannorum huc penetrantes, hoc promontorium ita popularentur, vt totum septennium desola-

tum iacuerit.

Menai. Segonsium.

A Newin littus femel, iterumq; prominentijs distinctom in septentriones se agit, Deinde obuersa in Circium fronte, coarctato in angustias freto (Menai vocant) Monam insulam à Continente discindit. Huicfreto SEGONTIVN vrbs cuius meminit Antoninus superimposita erat, quod nomen à præterfluente fluuio sumpsit, qui etiamnum Seiont appellatur, & è Lin-Peris lacu profluir, in quo piscis est peculiaris non alibi visus quem à rufescente ventre Tor-coh accolæ vocitant. Cum verò Setantiorum portum hocin situ collocarit vetustus Ptolemzi codex, quem alia exemplaria longiùs remouent, fiego Segontiorum portum legerim, & ad huius oftium fuisse dixerim, veritatem fortaffe limarem, fin minus coniectura veniam ab aquo lectore impetrarem. Hanc vrbem Nennius Caer Custenith, & qui scripsit vita Gruffini filij Conani prodit Hugonem Cestrie Comi.

0

1

t

1

Tor-coh pifcis.

100

ce.

14.

74

1

m

23

Q.

N.

16

12.

n-

10ft,

m

rilis

u-

nt.

m

us

0-

13-

m

te, u-

M

od

inc

e-

coh

in

m-

cli-

n.

jui

PIC.

ai-

Comitem castrum construxiss in Hean Caer Cuffenniid eft. vi vertit Latinus interpres, in antiqua vrbe Constantini imperatoris, Authorque est Matthæus Westmon. (sed ipse fidem suam liberet) corpus Constantij Constantini maximi patris hic inuentum fuiffe anno 1 28 7. & in Ecclefia nouz vrbis honorifice locatum iussu Edwardi primi qui Caernarnon ex huius ruinis co tempore eduxit Caernaruen vrbem paulò superius ad fluminis oftium. Que ve ipsa nomen sumpfit, quod è regione Monz Insulz obijeitur, hoc enim vocabulum denotat : ita vniuerfo agro fuum nomen communicauit, hinc etenim Anglis Caernaruonshire dicitur. Angusto admodum & orbiculari mænium ambitu continetur hæc vrbecula, sed firmo; castrúmq; ostendir pulcherrimum; nec minus est prinatis adificijs pulchra, & ciuium, qui rei mercatoriæ student, humanitate prædicanda. Edwardum primum conditorem, & Edwardum secundum eius filium hic natum, & de Caernanon cognominatum, qui primus erat ex Anglico sanguine, Walliz Princeps, summa sibi gloriz incolæ existimant. Ad septimum hinc milliare eidem freto infidet Bangor, fiue Banchor à Choro pulchro fic appella- Banchor. ta. Quæ sedes Episcopalis Parzeijs 9 6.præsider. Danieli eiusdem olim præsuli, sacrata est ecclesia, non illa admodum speciosa ftructura. Ab Oëno enim Glendouerduy perditiffimo rebelle, qui Walliæ vrbes excidio destinarat, incendio deformata, posteà Henrici Denzi sui episcopi opera, regnante Henrico v I I. restaurata vix pristinam dignitatem recuperauit. Oppidum est satis amplum, ab Hugone Cestriz Comite castello firmatum, & ad ipsas freti fauces fitum, quas Edwardus primus, vr in Monam fiue anglefep (de qua inter Britanniæ infulas agam) exercitum tranfmitteret, ponte obnixè, sed frustrà, continere conabatur. Quo etiam loco Paulinus Suetonius Romanos milites ante in Monam transmisit, equites vado, & pedites pandis nauiculis, vt author est Tacitus.

Decliui hinc ascensu pergit littus per Penmaen-maur prz- Pen-maencellam & abruptam rupem quæ mari eminens, angustum callem itinerantibus prabet, hinc impendentibus faxis, quali ruinam minarentur; illinc fremente Oceano in immensam profunditatem depresso. Sed hac vn2 cum Pen-

macrine-

Conouius fl. Margarita. Cononism.

Conwey.

maenuehan, id est, monte saxeo minori, superara, planities se pandit vique ad Conouium flu.vulgo Conwey, qui ab oril ente hunc agrum determinat. Hic fluuius apud Prolema um compendiaria Grace scribendi ratione Torsovivs pro Conovivs concipitur. E palude eiusdem cognomi. nis in meridiano prouinciæ limite emanans angustiorial. ueo víque ad oftium ferè collifus properat, conchas alens que calesti rore gravida margaritas parturiunt; Conovioque oppido, quod memorat Antoninus, nomen impertir. Quod licet nunc proftratum, nomeng; illud cò loci extini Etum, nouo tamen nomine vetustaté suam subindicat. Tel nuissimus eniminter eius rudera viculus Caer hean, i. yrbs antiqua vocatur. E cuius spolijs novum oppidum Edwardus primus ad ipfum fluminis oftium excitauit, quod inde Aber Conwey vocant, id est, Conouij ostium, quem locum Hugo Cestrensis prius communierar. Ipsum verò Conouium recens munitum fitu, munitumque opere, & pereleganti caftro, vrbecula, potius quam oppidi nomen mercatur. Ex huius opposito cis flumen prominet inflectente cubi-

to, quasi stationem moliretur natura, promontorioli quod huius etiam agri censetur, Gogarih dictum, In quo, Conouio mare subeunti Diganny antiqua vibs impendebat, qua multa antè secula ictu sulminis deslagrauit. Dictivi autem vibem esse credimus, vbi sub posterioribus imperatoribus præpositus Numeri Nermorum Dictensium excubias egit. Quod autem Diganny posteà appellatum suerit, quis non videt Ganney illud ex Conney prostixisse, & inde Anglicum nomen Banot: sic enim nominatum erat castellum,

I

ć

t

1

b

d

el

ni

pl

us

H

ui

fer

c. quod posteà eò loci construxit Henricus tertius.

Præfuit huic regioni statim à Normannorum in hane insulam ingressu Grussinus silius Conani, qui cum insulam tes Anglorum in Walliam copias reprimere non potuisses, tempestati subinde cessit, demúmque cum sua integritate regis Henrici primi gratiam redemisset, facile etiam ab Anglis sua recuperauit, posteritat (q; reliquit, ad Leolinum vsque, qui cum fratres iniurijs, & vicinos Anglos incursionibus irritasset, eò adductus suit, ve hane montanam regionem cum Mona, sue Angleseia insula, ab Ewardo primo clientelari iure teneret, eòque nomine mille marcas quotannis

Gogarts. Dictum. Diganwy.

Ganoc.

tannis perfolueret; quibus conditionibus cum posted non staret, sed suam perfidique fratris pertinaciam, potius, quam spem sequutus, aleam belli denuò tentaret, interfectus,& fibi,& Britannorum in Wallia imperio finem attulit.

Denbighshire.

fe

ri

2

V S ni. al

ens I-

cit,

m)

d

bs

us

erv

go

re.

ca-

bi

od

104

uz

u-

TI

as

uis li

m,

ne

114

ct.

ite

ab

m

0-

10

no.

10nis

Is Conouium Denbighiensis ager, Anglis Denbighinire, Britannis Sire Denbighinterius à mari recedit, & in ortu viq; ad Deuani flu.procurrit. A Borea aliquandiu mare, inde Flintenfis regiuncula, ab occafu Merionithia

& Montgomeria, ab ortu ager Cestrensis, & Salopiensis circumcingunt. Pars occidua sterilis, media qua in vallem succumbit, fœcundiffima, Orientalis statim à valle naturam sibi iniquiorem, ad Deuam verò multò aquiorem sentit.

Occidua pars, nifi quòd l'atior fit, quà Oceano pulfatur, sparfim habitata, glabris & macilentis montibus plusquam protuberat, quorum tamen maciem in montium pronis, ve Ranioglebas alibi in Wallia, cultorum diligentia, & folertia iampridem vincere cœpit. Terræ enim corium latiore vomere in cespites, five bracteas abradentes, eos artificiole congestos inie-Roigne in cineres redigunt, quibus in agros illos excoriatos inspersis, corum iciunam sterilitatem ita lætificant, vt auenam, fuprà quam credi possit, profundant. Nec hæc glebas comburendi ratio noua est, sed admodum antiqua ve è Virgilio & Horatio videre est.

Ad vallem vbi hi montes iam rarescere incipiunt, pendenti rupi affigitur Denbighia, vetustiore nomine Britannis Denbigh. cled Brinen Ros, id est, confragosus collis in Rossia, (sic enim illam regionis partem vocant) quam Edwardus primus eum alijs amplissimis latifundijs Dauidi Leolini fratri donauit; verum cum ille statim læfæ maiestatis reus capite plecteretur, eam ex Edwardi dono accepit Henricus Laceius Lincolniensis Comes, qui non magno, sed valido mænium circuitu, & ad Australem partem turrito castello muniuitin cuius puteo cum filius eius vnicus forte demerfus fuiffer, mæstissimus pater, nondum imposito fastigio, ab opere destitit.

GgI

comburendi.

1468.

ORDOVICES.

C

P

n

b

li

R

E

rí

de

fr

tr

a

a

fei

na

cu

tur

hai

ip.

destitit. Eóque postea defuncto, oppidum cum reliqua possessione ad Lancastrensem familiam per superstitem eius filiam Aliciam descendit, à qua tamen primum Edwardi II liberalitate, cum illa familia iaceret, ad H. Spencerum, inde ad R. Mortuomarium ex pactione cum Edwardo I I I. Sed co morte mulctato, ad G. Monteacutum Sarisburia Comitem, flatimque rurlus ad Mortuomarios, & per eos ad Eboracensem familiam demum deuenit. Scriptum enim est, in Edwardi IIII. ex Eboracensi familia inuidiam magno damno à Lancastrensibus affectum fuiffe. Ex quo tempore fiue quod fitus præruptus non incolis placuerit, nec enim subuectio erat commoda, siue quod aquis effærum erat, paulatim ita demigrarunt, vt vetus hoc oppidum fit iam exhaustum, & nouum longe maius sub ipsa rupe surrexerit, Quod adeò frequens est, ve templo multitudinis non capace, iam in antiqui oppidi area nouum, tum Domini sui Roberti Comitis Leicestrensis sumptibus, tum collatitia plurimorum per Angliam pecunia, condere inceperint. Comitem enim illum anno 1 5 66, Diua nostra Elizabetha Baronem Denbighiæ creauit. Nec inter Angliæ Baronias alia est, quæ plures nobiles clientelari jure sibi deuinctos habet.

Baronia de Denbigh.

Dyffrin Cluyd.

Iam venimus in regionis meditullium, vbi submotis vtrinque montibus, Natura, ve quid in aspera regione posset, oftenderer, vallem longe pulcherrimam substrauit, ab Austro in Septentrionem x v 1 1. mill. pass. porrectam, v plus minus latitudine expansam, quæ Oceano & serenanti Boreæ solummodò pater, aliàs vndique montibus continetur altis, & ab Ortu pinnatis, mira enim naturæ folertia montium horum juga mænium pinnas mentiuntur. Inter quos æditiffimus eft Moi wenlleh qui in suo cacumine vallum habet militare, & fonticulum limpidum. Vallis hæc à salubritate, fertilitate, & amænitate verè fælix. Incolarum color est sanus, capitis firma synceritas, inoffensum oculorum lumen, & annosa admodum senectus. Ipsa verò virentibus pratis, flauentibus aruis, creberrimis villis, & templis spe-Cantium oculos mirum in modum pascit. Cluida flu.labentibus vndigue profluentibus auctus eam mediam ab ipfo fonte intersecat, vnde olim Stratchid, (Marianus enim Strat-

Cluida fl.

06.

us

II

de

cd

0-

ad

im

g-

m.

ec

c-

am

C2-

nt.

tos

S V-

30-

tur

nti-

uos ha-

rat-

Stratcludwallanorum Regem nominat,) & hodie Diffrin chid, i.vallis Cluidæ denominatur, in qua Britannos è Scotia aduenas, pulsis Anglis, regnum constituisse prodiderunt nonnulli. Ad Cluidæ Orientalem ripam in Australi vallis parte Ruthunia, Britannis Ruthun, Anglis Buthin adfider, Ruthin, maximum vallis emporium, viris & zdificijs frequens, celebreque non ita pridem castro amplo, pereleganti, & familiz quantumuis numerose capacissimo. Quod conftruxic Rogerus Grey, cui pro portione nauata in Wallos opera, Edwardus primus totam ferè vallem elargitus erat : posterisque eius qui titulo Comitum Cantij illustres, sedes erat. donec Richardus Grey Comes Cantij, & Ruthuniæ Dominus quum nullam suscepisset prolem, non habita aliqua rit, fratris Henrici ratione, HENRICO VII hoc auitum patrimonium pretio addixerit. Ex quo tempore castrum tefui donudatum fatiscere copit. Nunc autem ad nobihffimum tia. Ambrofium Warwicensem Comitem cum opimis in valle redditibus ex D. ELIZABETHAE munificentia speha ctat. ias

Evalle ad ortum ascendentem excipit Yale regiuncula Yale. montana, & si ad regiones subiectas, & circumuicinas conferatur, aspera, algida, & ventis vndique perstata. An ab Alen fluviolo, qui in hac exortus semelatque iterum se relet, condit cuniculum agens, nomen accepit, nescio. Montes bobus, ouibus, capris sunt referti, conualles alicubi frumentisatis feraces. Memorandum verò nihil habet præter monasteriolum dirutum, lætissime, & amænissime in valle situm, quæ inter nemorosos colles se in crucis figuram decuffat, vnde Vallis-Crucis, Britannice Lhanegust appella.

Ab hac magis in ortum, territorium Mailor, Anglis bri. Bromfield, vique ad Deuam pertingit, læta admo- Plumbuns. dum regiuncula & plumbi ferax, præcipuè iuxta Molumolath viculum qui à fodinis nomen affumpsit. 102ex= Wrexham.
bus jam hic cernitur, Saxonicè pri Telpham, sacra turpee elegantissima conspicuum, Musicisque in Ecclesia oren te elegantissima conspicuum, Musicisque in Ecclesia orpio sione x x victrice, que paulo superius ad alteram Deuz Hole, ipam egit, forte fic dictum, nunc Boit vulgo vocatur, in-Gg 2

stauratumque creditur nuper à Gulielmo Stanleio, & olim à Ioanne Comite Warrenniz, qui tutor fiduciarius hanc prouinciolam à pupillo Madoco Britannico regulo vni cum Yale fibi interuertit. A Warrenniæ verd Comitibus ad Fitzallanos Arundelia Comites, & abillis ad Guil. Bean champ Baronem Aburgeuenæ deuenit, posteaque ad Guilielmum Stanley qui cum capite plexus effet, hæc & aliz eius possessiones fisco fuerunt adiudicata.

Chircke.

Castle Dinas Bran.

Bromfeldiz ad Austrum Chirke subiacet, Britannich Gwain, satis etiam illa montuosa, sed duobus castris nobilitata, Chirko scilicet, quod nomen dedit, à Rogero de Mortuomari posito, & Caftle Dinas Bran in aditissimo fasti. giati montis iugo suspensum, cuius nunc nihil nisi parie 7 tinæ supersunt. Hoc vulgus Brennum Gallorum ducem in ni ædificaffe, & denominaffe fabulatur : fed à fitu excelfon colle, quem Bryn vocant Britanni, alij nomen esse conten. Ac dunt, & quidem mea opinione, multò probabiliùs. Hen opici Tertij tempore sedes erat Gruffini filij Madoci, qui cil cum ab Anglis contra Wallos staret, in hoc se continereso lebat, sed illo defuncto Rogerus de Morinomari, qui eius fi lio Leolino curator datus, perinde vt Ioannes (quem dixi)
Warrenniæ Comes Bromfeldiam, ita hanc Chirkam fibi oc cupauit.

Cum res Wallorum feditionibus, & Anglorum incurfic nibus in lapfum prona iam fisti non poterat, Comites Co striæ, Warrenniæ, Mortuomarij, Laceius, & Greij, quo rati dixi, primi Normannorum hanc prouinciolam paulatin Sco coff

occuparunt, & suis possidendam reliquerunt.

Flintshire.

Enbighiensi agro ad Septentrionem long or, quam latior præiacet Flintensis proum copuciola, Anglis Flintshire. Hibernico mari, copuciola, Anglis Deua æstuario ab Arcto pulsar ant Denbighiensi finita. Non illa quidem montana, sed colling prominentia aliquantulum surgens, quæ leniter in fertil sent

Gmd

vel

not

quo ous per:

ugi

lim

anc

vnì

bus

au.

Gui.

Liz

nice

1or-

fimos agros resupinatur, qui, præsertim qua mare prospiciunt, hordeum laudatum tam benigne profundunt, vt fempernono, à primo satu, mense, demetant agricole. Occidua verò eius pars in vallem Cluidanam, qua illa mari proxima, descendit, & superiorem eius partem occupat.

In huius & Denbighiensis agri confinio, qua molliori deuexitate montes se subducunt, & faciliorem in vallem descensum, & transitum præbent, in ipsis faucibus vrbeculam VARIM posucrunt Romani, quam à Conouio ad XIX Varis. milliare locat Antoninus , hæc nulla fui nominis parte truncata, Bod-vari, i. mansio Vari hodie vocatur, ostenditg; Bod-uari. affi. dirutæ vrbis vestigia in proximo monticulo, quem illi Moyl rie y Gaer, i. Mons vrbis, appellitant. Quæ verò fit nominis fignin nificatio non liquet, nos Variam transitum Britannis priscis oin sgnificaffe alibi opinati, & Durnouariam, Isanna Variamque ten Aque & Isanne transitum interpretati sumus, & a nostra len opinione facit hæc VARIS eò loci sita, vbi solum patet fa-

cilis inter montes transitus. qui Infrà hanc Varim in valle prolabitur Cluida, statímque e fois fi Eley fluuiolus vnà confluit, vbi Episcopalis est sedes, cui lixi) paræciæ subsunt multæ. Hæc à flumine Lanelwy Britannis, patrono Afapho, S. Maph Anglis, & Afaphenfis hifto- S. Afaph. ricis nominatur. Nec oppidum sua elegantia, nec templu, rfic vel structura, vel ornatu prædicandum, vetustatis tamen Ce nomine neutiquam tacendu eft. Circa annum enim repaquo ratæ salutis 560. Kentigernus Episcopus Glasguensis, è capgrauim. atin Scotia profugus, Episcopalem sedem, coenobiumque hic tostituit, congregatis sexcentis sexaginta tribus fratribus, quorum trecenti illiterati agriculturæ, totidem alij operibusintra monasterium exercendis, reliqui diuinis rebus peragendis vacarent; quos ita per conuentus distribuit, ve ingiter aliqui in templo, Deo inferuirent. Cum autem in Scotiam rediret, Afaphum virum integerrimum huic cœoun pous huius sedis paræcias sibi plùs minùs i 28, subiectas ari, sopus huius sedis paræcias sibi plùs minùs i 28, subiectas ari, subiet, quarum beneficia, vi vocant, Ecclesiastica, sede vallat labet, quarum beneficia, vt vocant, Ecclesiatica, sede va-lat cante, Archiepiscopus Cantuariensis liberè ad Henrici vs-llin de vi i i tempora, Archiepiscopali iure, quod nunc regale llin tensetur, conferre solebat. Hoe enim in historia Cantuari-rii tensetur, conferre solebat. Hoe enim in historia Cantuarienfi Gg 3 Gmd

Ruthlan.

enfi legitur. Superius Buthlan, à subrufa Chida ripa cu adiacet, appellationem fortita, castello nitet egregio, fel ferè vetustate confecto. Leolinus Sisili filius Wallia prin. ceps primò condidit, Robertus autem quem de Rublan vo. cant Hugonis Cestrensis nepos, primum à Wallis extorsit, præfectusq; erat Hugonis, qui illud nouis operibus muniuit, postea, vt Abbas de Monte scripsit, Henricus 11 hoces strum restauratum Hugoni de Bello-Campo dedit, Sul quo ftatim Cluida mari immilcetur, & licet vallis ad ipfun oftium inferiore libra, quam marc depressa videatur, nun quam tamen superlabitur, sed obstaculo naturali, non sint fumma divini confilij admiratione, in ipsis marginibus ha. ret aqua. Hinc littus in ortum paulatim descendendo pro cedit, primum per Difare castrum sic dictum, quod sueni situ accliue, inde per Balingwerke, quod etiam Henri cus 11 Hugoni de Bello-Campo concessit, sub quo Balt well, i. fons facer, Wenefridæ virginis nicmoria quæ fluprum per vim oblatum ibi morte luit, & musco gratissimi odoris longè est celeberrimus, Ex quo emanat fluuiolu statim eximius, párque mola agenda, tanto impetu proruit. Prope hunc locum Giraldi ztate, erat vt ipfe scribis, dines vena, fruduosimque argenti scrutinium, vbi pecuniam scru tando itum est in viscera terra.

Arzentum.

Baling-

werke.

Haly-well.

Hanc regionis partem quòd formoso situ intuentibu arridet, & in Anglorum potestatem iam olim cesserat, Britanni Tegengle, id est, formosa Anglia, dixerunt. Quòd verò Tegeniam quidam appellarit, Igenósque ibi consedisse existimarit, tua sit cautio ne facilè credas. Corruptum Iceno rum nomen optimo viro imposuit. Inde in littore silm castrum conspicitur ab Henrico secundo inceptum, & ab Edwardo primo persectum, quod huic agro nomen secil Postea ad Orientalem agri limitem proximè Cestrenses Postea ad Orientalem agri limitem proximè Cestrenses Damarden castrum vulgò parden haud multum à littore sedet, è quo cum Rogerum Clissord Walliz Iustitiarium Dauid Leolini frater captiuum abduxisset, funestissimum bellum sibi & suis excitauit, quo Wallorum imperium sunditùs euersum.

Australem sub his regionis partem pererrat Alen fluuio lus, propè quem in monte ad Kilken viculum, fons est qui

Flint Castle.

mark

1

1

C

2

h

n

u

CU

fed

rin.

VO.

rfit,

uni-

C2.

Sub

fum

run.

fine

ha.

pro.

ierii

nri

ali

flu. Timi

olus

pro-

ibit,

Cr4

ibus

Bri.

verò

e exeno-

lint

z ab ecit

nfes

tore ium

num fun-

uio-

qui

aru

maris amulus statis temporibus suas & reuomir, & resorbet aquas. Hope Castrum Britannice Caergurle in quod Hope Castle Edwardus primus se recepit, cum suos incompositos Walli subitò adorti estent, vbi lapides molares è rupe excidun- Lapides metur, & Mold Britannice Guiderue, castrum olim Baronis de Monthault, fiue Monte Alto, huic Aleno superimponuntur, quæ antiquitatis indicia præ fe ferunt plurima.: luxta hope cum hæc scriberemus Hortulanus dum altius terram moliretur, in opus peruetustum incidit, de quo plurimæ plurimorum enatæ sunt opiniones, sed qui M. Vitruui- Hypocaustum um Pollionem diligentius legerit, perspiciet nihil aliud Rom. fuisse quain Hypocausim, vel Hypocaustum à Romanis incæptum, qui crescente cum diuitijs luxuria, balneis plurimum funt vsi. Longum erat vlnas v.latum 1111. altum plus minus dimidium vlnæ. Includebatur parietibus ex viuo faxo, pauimentum ex testa cum calce trullissata, columellis lateritijs innitebatur concameratio, quæ ex tegulis erat tectorio opere politis, & hinc inde perforatis, quibus fictiles impositi erant, quasi tubuli, per quos caloris vis deferebatur, & vt inquit ille, voluebant hypocausta vaporem. Et quis non ex his fuiffe existimet que lice precipue suspiciebat Giraldus? cum hæc scriberet de Romanorum operibus. Quod inter alia notabile censeas, stuphas undique videas miro artificio confectas, lateralibus quibusdam, & angustis spiraculis occulte calorem exhalantibus. Quorum verò hoc opus fuerit LEGIO xx. tegulis impressa loquitur, quam vix sex hinc milliarium diuerticulo Cestriæ egisse iam antea do-

Iuxta hunc Alenum fl. in angustijs syluestribus Coles Coleshull. thull est, Carbonarium collem vocat Giraldus, vbi cum Henricus 11. bellum fi vnquam alias magna cum cura in Wallos apparauisset, Angli incondita multitudine laxius tendétes ceciderunt, & ipsum Regium vexillum ab Henrico de Essex hæreditario Regum Angliæ fignifero defertum fuit. Quo nomine ille posteà lasa maiestatis delatus, & à delatore lingulari cercamine deuictus, bonis in fiscum relatis, ignauiam suam pertæsus, cucullum induit.

Alia est huius regionis portiuneula cis Deuam fl. ab hac English quafi auulfa quam Angli English Maticz vocant. De hac Mailor,

ORDOVICES.

cum de Bonio loqueremur, in Cestrensi Comitatu egimus,

nec est quod iam dictum denuò dicamus.

Cestrenses Comites leuia pralia ex occasione, & opportunitate cum Wallis conserentes, hunc agrum primi Normannorum fibi subiecerunt. Sed cum illi iam desissent, Edwardus primus, quod ad suas opes tuendas, & Wallos coercendos commodiffimum ratus erat, hanc, & omnem Walliz oram maritimam fibi tenuit, interiora proceribus fuis, vt visum erat, assignauit, consilium Augusti sequutus, qui validiores, & exteriores prouincias iple suscepit, cateras proconsulibus sortito permisit. Factum id autem specie quidem vt imperium defenderet, sed reipsa, vt exercitus omnes in sua haberet potestate. Edwardus ille primus, (ne hoc tacitus præteream) cum Leolinum Walliæ Principem fudiffer, Wallicique Principatus quafi neruos incidifset, anno regni sui duodecimo, Walliz Principatum, quem ille à patre acceperat, Angliæ regno adunauit, & vt loquuntur lurisperiti nostri, incorporauit, Filioque eius Edwardo de Caernarvon, quem Walliz Principem designauit, fidem & obsequium vniuerla Prouincia præstitit. Iam inde titulus ille filijs regum Angliz natu maximis cessit, qui Wallie Principes dicuntur, vt apud Romanos defignati imperij hæredes, Cefares, & Innentutis Principes, apud Gallos Delphini, apud Hispanos Infantes appellantur. Hunc verò titulum apud nos gesserunt post Edwardum II. Edwardus cius filius, Edwardus cognomine Princeps niger, Richardus de Burdeaux, Henricus de Monmouth, Edwardus de Windfor filius Henrici Sexti, Edwardus de Westminster filius Edwardi Quarri, Edwardus filius Richardi Tertij, Arthurus, & Henricus filij Henrici Septimi, Maria, Diua nostra Elizabetha, & Edwardus Sextus, Quo tempore Wallia Parlamentaria authoritate regno Angliz denuò coniuncta, vi ijsdem, cum Anglis, legibus (antiquatis patrijs) solum-

modò vteretur. Iam à Wallia in Angliam, & ad Brigantes nostros pedem referamus.

Prudens Ed. wards primi confilium.

Wallie Principes.

29 Ediv. Primi.

36 Henr. ostaui.

1

1

ORDOVICES BRIGANTES.

-

1-

r-

1-S,

ai

25

ic

us

ne ci-

if-

m

0-

dit,

de

jui

m-

os

rò lus

lus

lor

ar-

,&

Z2la-

, vt

m-

pe-

N-

Nfula nostra, qua huc v sque enormibus enelta promontorijs, hinc Germaniam, il-I line Hiberniam propius intuendo, nunc quasi irruend tem expaneret Oceanum, introrsum se renocat, & la-Stiora terrarum dinortia faciendo recedit, in multo mi-

norem latitudinem contrasta. Nec enim plus centum mill. pass.inter littora patet qua virinque rectis fere littoribus in Septentrionem ad Scotiam vique pertinent. Hanc partem fere omnem, integris Britannorum rebus, insederunt BRIGANTES. Ab orientali enim mari, vsque ad occidentale eos habitasse scribit Ptolemaus. Gens hac erat validissima, numerosissima, & apud meliores authores inprimis celebrata, apud quos omnes Brigantes vocantur, prater unum Stephanum in vrbibus, qui BRIGAS dixit, quo in loco, quod de illis scripserit, abrupta sententia, hodie in libris desideratur. Si hos Brigan- Brigantes tes dictos existimarem à Briga quod priscis Hispanis orbem denotauit, mihi neutiquam satisfacerem, quum dictionem esse Hispanicam è Strabone constet. Si cum Goropio è lingua Belgica, Brigantes quas fræhands, id est, liberi manibus, denominatos sentirem, nonne eius somnia vigilantibus obijcerem? Vt vt se res habet, Britanni nostri, si quos prauo ingenio, & audacius grassantes viderint, peruulgato dicterio, Wharret Brigans, id est, Brigantem agere

gere dicunt. Gallique hodie ex prisca, vt videtur, Gallorum lingua eiusdem farine homines Brigand, & predatorias naues Brigantin vocitant. Anvero ea vis fuerit verbi olim in Gallica, vel Britannica lingua, vel nostri Brigantes eiusmodi fuerint, affirmare non ausim. Si tamen non male memini, Brigantes Alpinum populum graffatores vocat Strabo, & Iulius Belga innenis proiecta andacia, cui vis authoritas, & virtus nomen videbatur, Briganticus apud Tacitum cognominatur. Cuiusmodi vitio Brigantes nostri affines videantur fuisse, cumitain vicinos grassarentur, vt illis ea de caussa magnam agri partem ademerit Antoninus Pius,

In Arcadicis.

vti author est Pausanias qui sic scribit : A'meréputo de Arτωνίνος ο δυσεβης κι τ ον Βριτανία Βριγαντων τ σολλω. ότι επεσβαίνει κή έτοι σων τοις οπλοις πρέαν τ Γενενίαν μοιραν ύπηκόες Ρωμείων. Nec alignos ignominia loco hoc laturos spero, me sanè mei dissimilem praberem, si prinatum quempiam, nedum gentem ignominia notarem. Neque hoc ignominiam habuit bellicosa illà etate, cum ius in viribus omnes gentes haberent. Latrocinia (inquit Casar) apud Germanos nullam habent infamiam, quæ extra fines cuinsque ciuitatis fiunt, atque ea iuuentutis exercendæ, & desidiæ minuendæ caussa fieri prædicant. Nec à dissimili ratione Pæones apud Gracos quia percursores, Quadi apud Germanos, & Chaldai, quod graffatores nomen innenisse memorantur.

Remeccius.

Quod vero Florianus Del-Campo Hispanus, no-Brigantes tamenillin Hy- stros Brigantes ab Hispania in Hyberniam, & inde in Britanniam ambitiose nimis deduxerit, nulla alia bernia, in nonmulu oxemconiectura suffultus, nisi quod Brigantiam urbem plaribus vecantur.

-

i-

1-

42

7ė,

5,

100 113

ov.

nè

-

i-

45 ()

1,

ie

æ

ne ed

7-

0-

de ia

m in

in Hispania sua inuenerit, à veritate male metuo ne se abduxerit. Si enim non eadem caussa idem & nostris, & Hybernia Brigantib.nomen fecerit, malim cum eruditissimo meo Th. Saulo iudicare Brigantes nonnullos, & alias Britannia gentes, iam inde à Romanorum aduentuin Hyberniam secessisse, alios quietis, & ory cupidine adductos, alios, vt oculos à contagione dominationis Romanis inuiolatos haberent, alios denique, ne quam libertatem à natura pueri acceperant, senes voluntate amitterent. Caterum Claudium Imp. primum Romanorum hos nostros Brigantes ag gressum fuisse, & sub imperium, ditionémque suam subdidisse his versibus in suo Ludo innuit Seneca.

Ille Britannos Vltra noti littora ponti, & cæruleos Scuta Brigantes, dare Romulæis colla catenis luffit, & ipsum nouæ Romana iura securis Tremere Oceanum.

Ego tamen non illos tunc deuictos, sed potius in Romanorum fidem se permisisse existimaui. Nam quod ille Poetice lust, historici non memorant. Tacitus enim-prodit eo tempore discordias apud Brigantes exortas Ostorium noua bella destinantem retraxisse, quas ille paucis interfectis facile consopiuit. Quo tempore, Brigantes suam Reginam Cartismanduam nobilitate pollentem habuerunt, qua Caratacum captum Romanis tradidit. Hinc opes, & rerum secundarum luxus, maritog, suo Venutio spreto, Vellocatum e- Cartismanius armigerum, in matrimonium regnumg, accepit, dua. unde concussa statim flagitio domo, funestum exarsit Tacism. bellum. Pro marito studia ciuitatis, pro adultero libi-

do regina, & sanitia. Illacallidis artibus, fratrem, & propinguos Venunty intercipit. Venutius stimulante ignominia, accitis auxiliys, simul ipsorum Brigantum defectione, in extremum discrimen Cartismanduam adduxit. Tum petita à Romanis presidia ale, & cohortes illam varys pralys exemêrunt. Ita tamen vt regnum Venutio, bellum Romanis relictum fuerit, qui non ante Vespasiani tempora Brigantes sub iugum redigere potuerunt. Tunc enim Petilius Carealis hanc regionem aggressus, multa prelia, & aliquando non incruenta gessit, magnamque Brigantum partem, aut bello, aut victoria amplexus est. Quod vero Tacitus habet Brigantum hanc Reginam Caratacum captum Claudio tradidisse, eoque Claudi; triumphum instruxisse, manifestus est in optimo illo authore ανπχεονισμός, & à Lipsio qui antiquorum authorum genios possidet, iampridem notatus. Nec enim Caratacus bic Silurum in illo Claudy triumpho ductus, nec Caratacus Cynobellini filius (sic enim in Fastis dicitur, quem Catacratum Dio vocat) de quo Aulus Plantius, si non eodem anno, certe sequenti ouans triumphauit. Sed hac aly excutiant. Adriani tempore, cum, vt inquit Ælius Spartianus, Britanni sub Romana ditione teneri non poterant, Brigantes nostri à Romanis etiam desciuisse, & turbulentam aliquam seditionem commonisse videantur, id ni esset non erat cur caneret Iunenalis, qui tunc vixit.

Dirue Maurorum attegias, & castra Brigantu. Nec posteà Antonini Piy tempore se animo admodum demissse videntur, cum ille eos agriparte mulctaret, quòd Genuniam, siue Guinethiam sociam Romanorum provinciam, vt diximus, incursassent.

Temporu pro tempore posi-

Si per Criticos nostros qui bodie audacia sunt admodum ingeniosa mihi liceat, vnam & alteram mendam, qua Tacito de Brigantibus inharet, me hîc tollere posse videor. Altera est in Annalium libro 12, vbi Venutium, quem modo posuimus è Ingantum cinitate Tacimemenfuisse dicit, è Brigantum ciuitate, ego legerim, quod datu. in Historiarum 3, ipse Tacitus innuere videtur. Altera est in Agricola vita. Brigantes, inquit, fæmina duce, exurere Coloniam, &c. Trinobantes vt legas veritas iubet, de Boadicia enim Regina loquitur, cui cum Brigantibus nihil erat, Trinobantes autem illa in seditionem concitauit, & Camalodunum Coloniam exussit.

0

7

u

7

t

77

Caterum amplissima horum regio, que angustior, quam caperat, procedit, in medio, vt Italia Apennino, perpetuis montium ingis attollitur, qui Comitatus, in quos nunc describitur interdinidunt. Sub illis enim montibus, ad Ortum & mare Germanicum subiacent Comitatus Eboracensis, & Episcopatus Dunelmensis: & ad occasum Lancastrensis, Westmorlandia, & Cumberlandia, qua omnes pronincia in prima Bernici. Saxonici Imperij infantia Deirorum regno continebantur. Saxones enim has regiones Nordanhumbrorum regnum dixerunt, & in duas partes diviserunt, Deiram scilicet, que nobis proximior, cis Tinam fl. & Berniciam, que viterior à Tina ad Fretum vsque Scoticum pertinuit, qua partes quanquam suos reges aliquandin habuerint: tandem in unum tamen regnum coaluerunt.

Ger Eboracenfis, Saxonice Euchpiercyne, Errnocreyne, & Chonarcyne, vulgò Yozkihire, qui totius Angliæ prouincia est longè maxima, temperatz censetur vbertatis. Si hîc saxosa, vel arenosa fit sterilitas,illic lætissima aruorum fœcunditas, si hîc fyluis sit nuda, illic densissimis nemori-

bus obumbrata, ita prouide temperante natura, vt ipfa regiò etiam sua varietate gratior & lætior videatur. Quà declinat in vesperum montibus, quos dixi, Lancastrensi agro, & Westmorlandia terminatur, vnde Arctum suspicir, Dunelmensem Episcopatum habet continuato Tesis fl. cuisu diuisum. Quà Sol exsurgit, Oceano Germanico vrgetur. Latus Austrinum primum ager Derbiensis, inde Nottinghamiensis, & posteà Lincolniensis claudunt, vbi loci nobile illud æftuarium Dumber interfunditur, in quod ferè omnia flumina, quæ hanc regionem perfundunt, tanquam

in conceptaculum se euoluunt.

Prouincia hac omnis in tres partes diuiditur, qua à tribus cœlis plagis, Weltriding, Eltriding, & Mozthriding vocantur. Westriding, siue pars occidua, aliquandiu Ousa fl.Lancastrensi limite, & australibus regionis finibus continetur, vergitque ad occasum, & meridiem. Gastribing, siue pars orientalis ad orientem folem, & Oceanum spectat, quo vnà cum Deruentione flu. comprehenditur. Posth= riding, fiue pars Septentrionalis, ad Septentriones pertinet Tesi fl. Deruentione, & longo Ousæ decursu, quasi conclusa. In occidua parte, occidui, siue limitanei montes multa emittunt flumina, quæ singula vnus Ousa hospitio accipit,& in Humbrum secum deducit. Nec alia mihi commodior videtur ratio hanc partem describendi, quam si Dani, Calderi, Iri, Nidi, Wherfi, & Ouse fluenta persequar, qui ex his montibus exorti, potiora sunt flumina, &locis potioribus affunduntur.

Humber.

Westriding.

Danus,

in

tri

mi

te !

qu

bili

fini

13

:

i,

5

S

Danu, vulgo Don, & Dune, ira, vti videtur, nominatus, Donfl. quòd pressiori & inferiori in solum labitur alueo, id enim Dan Britannis fignificat, primum Sheafield oppidum pre- Sheafield. terit, quod castro, Louetotisq, olim, nunc Talbottis suis dominis gloriatur, farimq; alnis, taxis, alijsq; arboribus amictus Botheram eius amulu adit, quod Eboracensem Epis-Rotheram. copum T. Rotheramum virum prudentem suo nomine infignitum, optimumque fibi patronum, alumnum fuum non minus oftentat. Vtrumq; ferrarijs fabris celebre, quia sunt in vicinia ferrariæ plures. Inde castellum antiquum Con= row. nifbozom, Britannice Caer Conan, rupi affixum fufpicit, in Florilegus. quod, cum Saxones Aurelius Ambrofius ad Maisbelli ita diffipaffer, vt illi, qua cuique proximum fuit, in fugam effunderentur, Hengistus corum dux se recepit: paucosq; post dies pro castris suos in aciem produxit contra insequentes Britannos, & prælium fibi, & fuis funestum conseruit: magna enim vis hominum concisa est, ipsumq; interceptum capite obtruncârunt Britanni. Dispartito deinde alueo Danus vetusto oppido allabens nomen impertit suum, quod nos hodie Dancaster, Scoti Doncastel, Saxones Donacey Ten, Dancaster, Nennius Caer Daun, sed Antoninus DANVM, vti & Notitiarum liber, qui prodidit præfectum Equitum Crispinianorum ibi sub Duce Britanniarum stationem habuisse. Igne cœlitus demisso circa annum Domini,7 5 9.ita deslagrauit, fuifq; ruinis depressum iacuit, vt vix denuò respirarit. Magnam arcis aream oftendit, quam tunc incendio absumptam credunt, quò loci nunc templum elegans S. Georgio facru, quod vnicum est hoc oppido, vidimus. Diuisas hinc recolligens Danus aquas, cum aliquantisper solidus fluxerit, iteru distractus, hinc Idelum Nottinghamiensium flumen, illine Aram petit, vt vnà cum illis Humbrum æftuariú subcat. Quo inloco circum funditur his fluminibus Marthland paluftris regiuncula, seu potius insula amnica, que x v. plus miminus mille paff. in circuitu colligit, luxurianti viriditate lætiffima, pascendis pecoribus admodum apta, & vndique viculis quasi redimita.

Calderus in ipso Lancastrensium confinio scatens igno- Calders. bilibus prætexitur oppidis, primumq, inter ipsos montes à smiltra halpfar relinquit, oppidum celebratissimum cum Halyfax.

487.

fuis

Aliqui volunt The chapell in the Groue prim dictum fui∏e.

suis privilegijs, & lege illa qua furto deprehensos statim capite obtruncant, tum authore de Sphæra Ioanne de Sacro Bosco, quem suum fuisse alumnum prædicat. Nec multis ante faculis hoc nomen assumpsit : Bozton enim anteà dicebatur, vt ex incolis perhibent nonnulli, qui & hanc historiolam de nominis immutatione habent, Clericus quidam, vt vocant, virginem impotenter deperibat, cuius pudicitiam, cum nullis lenocinijs expugnare potuiffet, amore in amentiam verso, caput virginis sceleratus abscidit, quod posteà taxo appensum, vulgus ad putredinem vsque sacrosancum habuit, & inuifit, arborisque ramusculos quisque sibi decerpfit. Sed arbore iam denudata, honoris & religionis opinionem conseruauit sacrificulorum commentum. Populo enim persuaserunt venulas, quæ tanquam comæ, vel stamina intercorticem & truncum taxi extenduntur, ipfifsimos suisse virginis capillos. Vnde peregrinatio à vicinis huc instituta, & ita frequentata fuir, ve 10 ozton viculus in amplum oppidum accreuerit, noménque nouum Balegfer fiue Balifer, id eft, facri capilli, acceperit. far etenim Transtrentanis Anglis capillum fignificat. Vnde etiam nobilium familia in hocagro faierfar, à pulchro capillitio nominatur. Qui ergo ex nominis similitudine hoc Ptolemai Olicanam statuunt, frustra funt. Ad sextum hinc milliare, non ita procul à dextra Calderi ripa, propè 31 mon: bury viculum in colle satis prerupte ædito, qui vnà tantum parte ex aquo adiri possit, valli, murorum aliqua ruina,& castelli, quod triplici munitionum, quasi corona præcingebatur, manifesta indicia cernuntur. Hunc etiam O LICA-NAM fuiffe volunt nonnulli, fed aliud vult veritas, nimirum Cambodunum. effe CAMBODVNVM, quod perperam Ptolemzo CAMV. LODVNVM, & Bedædiuiso vocabulo CAMPO-DVNVM, Hoc probat hine à Mancunio, illine à Cacaria, ipfa quam statuit Antoninus, distantia. Primis etiam Saxonum temporibus summo honore floruisse videtur, basilicámque habuit à Paulino huius gentis Apostolo constructam & Albano facratam, vnde pro Albonbury, Almonbury nunc di citur, Sed cum Ceadwalla Britannus, & Penda Mercius Edwinum harum regionum principem acerrimo bello perse querentur, hostili igne (vt à Beda scribitur) destagrauit, quod ctiam

0

n

CC

gr

ni

WI

Almonbury.

etiam adustus in saxis color etiamnum testatur. His relictis, Wakefeldiam alluit Calderus noster, repannaria in- Wakefeild. clicam. Comitum Warrennia & Surria hac olim poffessio erat, yerum Ioannes Comes Warrennia, qui libidini mentem nunquam claufam habuit, Lancastrensi familia, (vt legimus) ad maculam eluendam addixit : cum Thomæ Comiris Lancastriz vxorem familiarius quam pudicitia postularer, tractaffet. Sub hac, cum Anglia intestino, & ipfis visceribus inhærente bello vreretur, Eboracenfis Dux Richardus, Edwardi 1111 pater, qui fortunam potius mouere, quam expectare elegit, à Lancastrensibus interfectus occubuit. Vix quintum hine milliare Calderus emensus eft, cum & aquas & nomen in Aro deponit fuum.

.

l-

)-

1-

i

is

7.

el

ſ.

is

in

er

m

0-

10

le.

il.

n=

m

,&

ge-

A.

im

1 V.

M,

am

m-

ha-

ba-

di

Éd-

ric

uod

iam

Arus ex Pennigenti montis radicibus, qui inter occiduos montes altius se effert, ortus, statim ita mæandris ludit, quali dubius fontes an mare petat, yt lepties femihorz fpatio recto itinere mihi traijciendus effet. Tranquillus, compolitus, & vix fluens leniter fluit, vnde fortitum nomen credimus. Lenem enim, & lentum Ara Britannis denotare diximus, vnde lentus ille Galliz Araris nomen habet, Regio- Araris Gallia. nem ad huius fontes Crauen vocamus, forte à Britannica Crauen. Crage, id oft, Saxum. Saxis enim, arque pendentibus rupibus, & aspretis omnia inhorrescunt, quibus media, suis quaflatebris, non proculab Aro fabfidet Skipton, interque Skipton. præcipitia quodammodo inclusa later, perinde ac Italiæ Latium, quod fic dictum autumat Varro, quia fub Apennino, & Alpibus lateat. Oppidum pro ratione edificiorum interhos montes fatis est nitidum, castrumque habet ornatum sane, & munitum, à Roberto de Rumly constructum, per cuius posteros hareditario ad Albamarla Comites deuemit, Cum horum caduca hereditas, vt aiunt, Regibus obtigiffet, Cliffordi, quorum posteri nunc sunt Cumbria Comites, commutationisiure, & hoc castrum, & amplissima circumquaque latifundia ab Edwardo fecundo funt consequuti.

Cum Arus Crauen superaueric, diffusior latiores agros circumiectos præterlabitur, & demum Leebes, Saxo- Leedes. nice Loides inuifit, oppidum lanificio opulentum, vbi Ofwius Northumbrius Pendam Merciam fudit. es magna cum

Hh r

ysriuf q

Winwidfield. veriuf q, populi veilitate, ve inquit Beda, nam & fuam gentem ab hoftili paganorii depopulatione liberanit, & ipfam Merciorum gen. sem ad fidei Christiana gratia conversit. Locus verò iple in quo pugnatum eft, Winwidfield à scriptoribus vocarur, quod nomen à victoria impositum suspicor, vii locus in Westphalia, vbi Quintilius Varus cum suis legionibus cæsus erat. Germanice Winfield,i. Victoriæ campus, appellatur, vt annotauit doctiffimus, & mihi fumme amicus Abrah. Ortelius. Calderum deinde quem dixi, hospitem recipit Arus. Vbi ad ipfos confluentes, Caftlefozd est viculus Casterfozd, Marianus vocat, qui prodit ciues Eboracenses plurimos ex Edelredi Regis exercitu ibi cecidisse, quos insequentes carptim lacesserunt, cum ille ob fidem violatam hanc regionem incurfaret. Sed vetustiore nomine hic locus Antonino LEGE-OLIVM, & LAGETIVM dicitur, quod præter vetustatis expressa atque illustria indicia, etiam distantia à Dano & Eboraco, quibus interposuit, planissimè edocet: vt situm ad ipsam militarem Romanorum viam taceam, Hinc Arus Calderi incursu grandior à finistra Brotherton

Legeolium.

Castleford.

Brotherton.

Pontfreite. T.de Castleford. gliæ Marescallus, peperit. A dextra, longiùs à ripa Ponsfracte, siue Pontem fractum, vulgò pontstreite præterit, quod è Legeolioccasu quasi in vitam prodijt. Saxonicis temporibus Kiprby vocabatur, sed Normani à fracto ponte, Gallicè Ponsfract nominârunt. Loco sedet peramœno, ædiscijs excultum nitidis, castrúmque ostendit, si quod aliud magnificum, crebrisque propugnaculis non minùs speciosum, quàm tutum. Hildebertus Lacy Normannus, cui hoc oppidum cum vicino agro (Alrico Saxone exturbato) Guiliemus Primus dederat, castrum hoc primus condidit, Comitésque Lancastrenses, ad quos Laceiorum hæreditas deuluta est, plurimùm adauxêrunt. Nec longè inserius Arus recepto Dano in Ousam se immergit.

oppidulum relinquit, in quo Æleonora Regina è venatione diuertens, partu leuata, marito suo Edwardo primo Thomam de Baotherton, inde nominatum, qui poste à An-

Aberford.

Calcaria.

A Legeolio militari Romanorum via alta eminentia aggesta, ad Abertord peruenimus, qui nunc viculus est situs ad viam illam militarem, & aciculis conficiendis, quibus primas mulieres deserunt, celebris. CALCARIAN

hanc

tı

B

fu

tu.

QL

hanc fuiffe, fiue Cacariam ciuitatem, quam Beda Caltatefter vocat, preter distantiz rationem vndiquaque congruentem, Coc fluuiolus (Cokarus in libris concipitur) qui fubrerlabitur, & in descensu ad fluuiolum vetusti castri radices, quod Caltle Carp vocant, probationem præstant, In Cary Castle. his enim Cacariæ nomen se plane prodit. Probabile est antiquius nomen exoleuisse, nouumque hoc 3 berford inualuisse ex Abbatia ibi posica ab Heina muliere, quam primam in hac regione vestem Sanctimonialis habitus suscepisse, atque hoc in loco sedem sibi posuisse testatur Beda, Monasteria verò multis vrbibus nomina subripuisse in recentiori historia paululum modò versatis notissimum est. Tunc verò concidisse opinor, cum regiam villam Nordanhumbrani reges ad Barnolfwic, nunc Barwic in Elmet vix duûm Barwic in hine milliarium interuallo, conftruxerunt, quam muris cir- Elmet. cumseptam suisse vel rudera loquentur. Ab Aberfordia Cokarus fluuiolus statim Wherfum flu. quasi mæstior petit, ciuilia detestatus bella, ex quo Anglorum sanguine cruentus Pretum a fluxerit. Ad eius enim ripam iuxta Comton viculum rufticanum, verèfuit Pharfalia nostra. Nullo vnquamin loco tantum virium, tantum nobilitatis Anglia nostra vidit, centum scilicet hincilline millia, nunquam acriores, nunquam alacriores partium duces, qui Dominico Palmarum 1 461, instructis agminibus, collatis signis, concurrerunt, cúmque anceps pugna in multum diei varium certamen extraxiffer, Lancastrenses impetum non sustinentes, quibus res nulla magis exitio fuit, quam ipfius exercitus incompolita magnitudo, datis tergis effuse fugerunt, adeóque concirato cursu cædi instantes, sequuti sunt Eboracenses, ve nobilibus plurimis occifis, triginta quinque Anglorum millia co die fuerint deleta.

i

T

:

n. n

0-

10

n-

18-

bc

0al-

135

g-

m,

pi-

10-

ni-

110-

re-

tia

eft

dis,

AM anc

Pralium ad

Ex Crauenæ montibus descendit etiam Wherfe, fiue Wherfe f. wharfe, Saxonice Guenr, & Aro aquidistans diu defertur. Si quis nomen detortu existimat ex Guern dictione, que Britannis rapidum sonat, næ illius opinioni fluminis natura suffragatur, prærapida enim celeritate fremens, quasi contumax, & iratus deuchitur, faxísque crebris exasperatur, que non fine admiratione prouoluit, prefertim cum hibernis aquis intumuerit. Ipla etiam zstate perinfestus est, quod

Hh 2

iple

2.

BRIGANTES.

iple nec fine meo periculo fenfi, cum has regiones perlustrarem. Saxa enim haberaded lubrica, vt equi vestigia fallant, aut vnda rapidior subducat. Cursu satis longo, quem quinquaginta ferè pass. mill, à fontibus ad Ousam'conficit, obscura tantum perstringir oppidula, quorum primum est Dtley, (è fitu & nomine OLICANA videatur) sed nihil memorandum haber præter arduam & rigentem cautem, Cheuin vocant, cui fuffigitur. Alterum wetherby vocatur, quod nihil omnino oftendit præter locum sub ipso, quo Romanorum militaris via flumen transit, D. Helenæ vadum nune vocitant. Tertium Cabcalter eft, quod veruftum nomen, vetusti castri aream, & recentem pontem rantummodò iactat, quem cum Wherfus subierit, iam sedatior Oulæ suas aquas placide confundit.

Nidfl.

Otley.

Cheuin.

Whetherby.

S.Helenes

ford. Tadcaster.

Superius Nidus fluvius foeculentior è radicibus Crauenniorum montiu primum per Medherdale vallem à se denominaram, fyluis coronatus descedit, inde Gnaresbury, vulgo knaríbozrow castrum rupi asperrimæ impositum, vnde & nomen inditum, profundo suo alueo communit, quod Serlonem de Burgo fratrem Eustacij Vescij condidisse ferunt, posteà Estoreuili sedes erat, nunc verò patrimonij Lancastrensis censetur. Sub hoc fons est in quem ex impendéribus rupibus aquæ guttatim distillant, vnde D20p= Fons lignum in ping Well vocant, in quem quicquid ligni immittitur, lapideo cortice breui obduci, & lapidescere observatum est. Hoc castrum Nidus præteruectus, post breue iter Ousam obuium vndis adauget fuis.

Dropping well Saxa convertens .

Knarsborow castle.

Oule fl.qui & Vre. Vrc.

Rippon.

Ousa autem ex his occiduis item montibus, sed in altera regionis parte scilicer in Mozthriding emanans, longo decursu, Mae dicitur, cumque hoc nomine septentrionalem agri partem irrigarit, paulò antequam ad Rippon peruenit, fit limes inter septentrionalem, & occidentalem huius prouincia partem. Rippon verò illud, Saxonice h nippun, inter Vrum, & Skell fluuiolum locatum, religioni fuam dignitatem debet, inprimis monasterio à Wilfrido Eboracenfi Archiepiscopo, in primitiua Saxonum ecclesia, conftructo, miro, vt inquit Malmesb. fornicum inflexu, lapidum Mbulain, porticulum anfractu, quod posteà Dani, cum nec diuinis; neque humanis præ impotenti rabie parcerent, vna

cum

n

t,

il

1,

1-

0

n

)-

1-

10

1-

1,

ſ-

)-1-

1=

a-

t.

m

ra

30

a-

r-

u.

p.

m

a-

n-

d-

11-

nà

m

cum oppido exciderunt. Denuò tamen instauratum floruit, opera Odonis Archiepiscopi Cantuariensis qui maximus mystagogus nescio quas Wilfridi reliquias hinc Cantuariam transtulit. Sed à Normannico imperio potissimum viguir, cum, vt inquit ille, monachorum castra copiosius extrui cœpissent, tunc enim & oppidum sub suo magistratu, quemantiquo Saxonico vocabulo Wakeman, quafi excubitorem vocant, & lanificij industria, quæ hodie valderemiffa est, inclaruit: & monasterium sub Eboracensium Præfulum tutela mirum in modum florere cœpit. Templumque fanè perelegans nobilium vicinorum, & sui Thesaurarij impensis positum, quod tribus excelsis pyramidibus, & aduenientibus quasi gratulatur, & Fontibus opulento canobio à Thurstino Eboracensi Archipræsule in conspectu fundato zmulabatur. Ad alteram huius Templi partem Cantorum collegiolum ab Henrico Both Archiepiscopo Eboracensi constructum vidimus : ab altera parte tumulum terreum satis grandem, Hillhow dicunt, quum à Danis aggestum perhibent. In ipfo templo auorum memoria Wilfridi acus celeberrima fuit, id erat angustum in cryptoporticu fora- s. Wilfrids men quo mulierum pudicitia explorabatur, Quæ enim ca- n eedle. fix erant facile transibant, quæ dubia fama, nescio quo artis miraculo constricte, detinebantur. Fontibus illis, foun= Fountaines. taines nos vocamus, originem dederunt duodecem! Monachi Eboracenses, qui cum astrictiore vitæ genere Deo inseruire arderent, sua claustra deseruerunt. Quibus post multas molestiarum messes hoc monasterium Thurstinus Archiepiscopus Eboracensis construxit. Horum non meminissem si D. Bernardus corum institutum non tantoperè in suis epistolis approbatlet.

Vro non multò inferius adfidet exiguum oppidulum Burrowbzioge appellatum, à ponte quo flumen jungitur, Burrowqui nunc pons è viue faxo sublimis & eximius est, sublicium bridge, autem Edwardi secundi tempore videtur fuisse. Legimus enim cum Anglorum proceres regem illum & Remp. agitarent, Humfredum de Bohun Herefordie Comitem dum per hunc transiret, ex rima à milite sub ponte latente, per inguina transfossum suisse. Iuxta hunc pontem ad occasum in tribus diuerfis agellis, quatuor vaftos lapides pyramidali

Hh 3 forma,

470

BRIGANTES.

Piramides.

forma, sed rudi admodum opera recta quasi linea positos vidimus. Dua media Pyramides, quarum alteram sacra illa auri sames srustrà nuper subuertit, serè contigua erant, exteriores non magno, sed pari serè interstitio ab his virinque distant. De his nihil alsud habeo, quod dicam, niss quòd cum nonnullis existimem Romanorum susse tropha a ad spsam militarem viam erecta qua hac duxit. Vulgi enim sabellas, qui has Cacadamonum sagistas vocant, quibus antiquas vrbes consixerunt, libens omitto. Non tamenhoc omittam quòd plurimi, & illi quidam docti has non è viuo saxo, sed arena pura & vnctuoso aliquo sacta esse existimarint. Cuiusmodi cisternas Roma suisse ex arena sossitia & vehementissima calce ita constructas meminit Plinius, vt lapides viderentur.

I furium.

Aldborrow.

Eboracum. Yorke.

Magis ad orientem ab hoc ponte I s-v R I v M Brigantum vrbs vetusta à præterfluente Vro nomine accepto olim floruit, sed multis retrò saculis à fundamentis excisa. Viculus autem qui eius loco emicuit, ad testandam vetustatem Galbburg, & Albbogrowid eft antiques Burgus, dicitur. Naminipfa vrbis area restibiles fut agri & pascua, vix quidem, vt vestigia eius notari possint. Laboraret certe ipsa Annalium fides, vt hoc Isurium fuisse crederemus, nisi Vrus fluminis nomen, Romani nummi affiduè eruti, & distantia quam inter hoc & Eboracum interposuit Antoninus, fidem facerent, Ad x v 1. enim milliare Italicumhine defluens Vrus, quem Saxones iam Dufe dixerunt, quod Dufburne amniculum receperit, EBORACVM five EBVRACVM VIbeminterluit, quam Ptolemæus in libro Magne Constructionis secundo BRIGANTIVM vocat, filiber non sit corruptus, quòd Brigantium caput effet. Nennius Caer Ebrauc, Britanni Caer Effroc, Saxones Cuenpic & Corenpic, nos hodie Yozhe dicimus. Nec mihi persuaderi patiar, aliunde Eburacum deductum, quam ab Vro flumine, ita vt foner, ad vel secundum Vrum; sic EBVROVICE's Galliz ad Eure flumen, juxta Eureux in Normannia consedêrunt, sic E B y R o-NES Belgicæ propè Ours flumen in diocœfi Leodienfi, & EBLANA Hibernia, Lefny flumen attingit. Vrbs hac totius Angliz fecunda, huius regionis pulcherrima, vniuerfzque septentrionali parti, & præsidio, & ornamento est singulari,

gulari. Amæna, ampla, munita, edificijs tam priuatis, quam publicis exculta, opibus, ciuibusque referta, & Archiepiscopali sede præclara. Vrus, qui nunc Duse, à seprentrionali parte in meridiem placide delabens, vt dixi, interfecat, & quasi in duas vrbes dividit que lapideo ponte, vastissimo omnium quos vidi fornice, coniunguntur. Pars occidentalis que minus frequens est, mænibus pulcherrimis, cum Hu. quadrata facie concluditur, portaque vna Mitell barre, id est porta magna, vocant, aduenientes admittit, à qua longa & spatiosa protenditur ad pontem platea elegantibus obsessa adibus quibus à tergo subiacent vtrinque horti consiti, & post cos ad mænia vsque campi exercitijs dicati. In quorum auftrali quem faciunt cum flumine angulo, molem zditiorem futuro caftro, vt videtur, iactam, Dibe bale no. Oldebale.

minant, eminere vidimus.

20

la

K-

1-

b

d

1-

i-

oc

10

2-

8

VE

m

0-

13

m

1.

i-

fa

15

12

m

7-

10

r-

c-

r-

IC,

25

c

d

1-

)-

8t

i-

2

1

i.

Pars orientalis quæ tota est ædificijs condensa, & angustioribus plateis conclusa, formam habet quasi lenticularem, firmissimis item mænibus armatur, & ad ortum brumalem Fossi profluentis satis limosi profundo alueo muni- Fossa. tur, qui in ipsam vrbem czca via penetrans, ponte contineturita ædificijs continuo, vt non pontem, sed perpetuum vicum nemo non indicet: pauloque inferius Ouse confluit, vbi ad ipsos confluentes è regione molis quam dixi, ad reprimendos ciues firmissimum castrum loco opportuno excitauit Guilielmus Normannus. In quod verustas liberè iam diu fæuijt, ex quo Angli munita loca tanquam ad detrectandam militia receptacula neglexerunt. In hac etiam parte ad ortum æstiuum Cathedrale templum Diuo Petro sacrum, magnificum sanè & perelegans consurgit, iuxta quod extra mænia, sed suis mænibus & flumine inclusum nobiliffimum Diuz Mariz floruit monasterium, quod Alanus tertius Britanniæ Armoricanæ, & Richmondie Comes opulenta cum dote condidit, nunc verò in ædes regias conuersum, vulgo The Manour appellatur. Vnde Eboraci primordia repetam nisi à Romanis non habeo. Vt enim Ebrancum regem quem curiosa credulitas ex Eboracinomine progenuisse videatur, taceam. Certissimum est Legionem sextam Victricem hic stationem egisse, Romanorumque Coloniam fuisse, cum ex Ptolemzi & Antonini Hh 4 CHEFFE.

The Manour

BRIGANTES.

authoritate, tum ex verufta inferiptione quamin zdibus cuiusdam Senatoris vidimus in hæc verba.

M. VEREC. DIOGENES IIIIII. VIR. COL. EBOR.IDEMQ MORT CIVEIS, BITVRIX HÆC SIBI VIVVS FECIT.

i

t

R

te

li

171

te

fe

pi

21 hí

V

ip

Bi

25 cù

no

re

ar

CC

no

Victor ille quem Andr. Schottus nisper adidis.

Municipium.

Colonia,

Seuerus.

Bellone tem plus 71.

Nec non ex Seueri nummo in cuius parte auerfa legitur. COL. EBORACYM LEG. VI. VICTRIX. Vnde verò Victor in Cæsarum historia Eboracum Britanniæ Municipium dixerit cum Colonia fuerit, peto vt deliberem; nifi maluerint Eboracenses, vt olim Prænestini ex Colonia in Municipij statum redigi. Coloniæ enim cum,vt Agellius habet, inttituta, iuráque omnia populi Romani, non sui arbitrij haberent, magis obnoxia, & minus libera conditione videbantur. Municipia autem suo iure ac legibus vtebantur, Municipésque tantum muneris cum populo Romano honorarij participes erant, nullis alijs necessitatibus aftricti, vnde Colonias in Municipia immutari neutiquam mirandum. Sed quorfum ista ? Hæc nominum differentia in Imperatorum historia, non ita ad amussim obseruara est, quin vnum idemque locus, & Colonia, & Municipium dicatur. Seuerum verò ex illo nummo Coloniam hanc duxisse non asseuerare ausim, cum Antoninorum tempore Legionis v 1. sedem suisse docuerit Ptolemeus. Seuerum tamen hac in vrbe suum palatium habuisse legimus, animámque in hæc verba híc exhalaffe, Turbatam Rempublicam vbique accepi, pacatam etiam Britannis relinque. Corpus eius hic militari more à militibus elatum, impositumque in rogum honestatum militum, & filiorum ipfius decursione, in loco, sub hac vrbe, quem sua ætate Radulphus Niger Siners à Seuero dictum tradidit. Cineres in vrnulam auream fiue vasculum Porphyriticum repositi, Romæ in Antoninorum monumentum illati erant. Nec filentio inuoluendum, quòd hac in vrbe Bellonæ templum extiterit. Inquit enim Spartianus de hac ipfa loquens, in cinitatem veniens cum rem dininam vellet facere, primum ad Bellonæ templum ductus est errore aruspicis rustici. Quo tempore huius vrbis pretorium fiue Tribunal fuit, vel hoc nomine longe fœliciffimum,quod Æmilium Paulum Papinianum iuris, & iurisprudentiæ oraculum audiuerit, yt testatur Forcatulus. Anno

Anno post Seueri obitum plus minus centessimo Fl. Val. Constantine Constantius cognomento Chlorus, Imperator omnibus Chlorus. virtutibus & Christiana pietate infignis, qui huc (vt inquie Panegyriftes) dijs iam ad intimum terrarum limen vocantibus, accessit, hac etiam in vrbe diem obijt, & Apotheosi in Dinos est relatus, ve è númis antiquis videre est. Quamuis Florilegus prodat cius tumulum in Wallia repertum fuiffe, vtiam diximus, fide digni tamen nobis retulerunt cum patrum memoria Monachorum ædes diruerentur, in cryptoporticu ædicule in qua Constantiú situm susse opinio crat, lampadem ardentem repertam fuisse. Veteres enim auro in pinguedinis liquorem arte foluto, diutiffime, & per multafæcula arfurum ignem in sepulchris fouisse scribit Lazius. Hic ex priore conjuge Helena Coftantinum Maximum Romanæ vrbis, ve est in antiquis Epigraphis, liberatorem, Magnus. quietis Fundatorem, Reipublicæ instauratorem suscepit. Qui Eboraci patris spiritum excepit, statimque in Imperatorem leuatus. Purpuram (vt habet Panegyricus) milites vtilitati publicæ, potius quam affectibus servientes illi iniecere lachrimanti, equismque calcaribus incitanti, ve deposcentis exercitus fugeret conatum: sed modestiam eius vicit reipub, falicitas. Vnde Panegyriftes exclamat, O forunasa, & nune omnibus beatior terris Britannia, que Constantinum Cesarem prima vidit.

Hinc colligi potest quanta illis temporibus dignitate præluxerit Eboracum nostrum, cum Imperatorum fuerit sedes. Memorant etiam patrij scriptores à Constantio Episcopali sede hanc vrbem exornatam fuisse: Taurinum autem Martyrem, Eburouicum fiue D'Eureux episcopum hîc præfulem egiffe, non ego tamen cum alijs dicam, nam Vincentius è quo illi hunc errorem hauserunt, me falsi suis ipsius verbis conuinceret. Cum vero Romani cessissent, & Britanniam predæ barbaris reliquissent, suas etiam miserias hæc multis malis conflictata pertulit, & vix aliud crat, cum Scotica, & Saxonica bella senescerent, quam magni nominis ymbra. Cum enim Paulinus, Saxonibus qui hanc regionem occuparant, Christianam religionem annunciaret, in eam solitudinem redacta iacuit, vt non superfuerit ecclefiola in qua Edwinus Rex baptismum subiret, qui annoà virginis partu DCXXVII. oratorium ex ligno posuit, cumque

9

r

5

fe

ri

71

ex

id

8

d

ci

D

di

ba

fo

tis

to

gr

Gi

dec

ad

lie

CIC

&

isa

gin

res

diff

cere

libr

te]

eft

fit

fun

cec

Scotia Archiepisco Eboracensi olim fisbiocta.

BRIGANTES. cumque maiorem iam ecclesiam è saxo moliretur, vix ia-Ais fundamentis, morte præreptus successori suo Oswaldo perficiendum reliquit. Iam inde ecclesiastica dignitas in hac vrbe conualuit, pallióq; ab Honorio PP. misso facta est Ciuitas Metropolitana, que preter duodecé in Anglia Episcopatus, in omnes Scotiæ episcopos Primatis iure fungeretur: sed ante quingentos annos defecit à sua Metropoli Scotia, & ipía Metropolis alios vicinos episcopatus, tenues illos quidem, & ferè ymbratiles ita deuorauit: vtiam quatuor folum in suo Diocœsi habeat, Dunelmensem scilicet, Cestrensem, Carliolensem, & Mannensem siue Sodorensem in Mannia insula. Egbertusque Archiepiscopus (qui circa annum Salutis 740. floruit) omnium Liberalium artium

Bibliocheca.

Flace. Alowimus, fruc Albi-

(fic habet Malmesburienfis) armarium, ve ita dicam, & facrarium fuit, nobilissimam Bibliothecam Eboraci conflituit. De qua Alcwinus Eboracensis Caroli Magni Przceptor, Parifiensis Academiz primus institutor, atque vnicum huius vrbis decus, in Epistola ad Carolum illum. Date mihi exquisitioris eruditionis scholastica libellos, quales in patria habii, num flornie 780 per bonam , & deuotissimam Egberti Archiepiscopi industri. am. Et si placet sapientia vestra, remistam aliquot ex pueru vestris, qui excipiant inde quaque necessaria, & reuehant in Franciam flores Britannia, ut non sit tantummodo in Eberace horsus conclusus, sed essam in Turonica emissiones Paradisi. Sic vrbs Saxonico imperio aliquandiu florentissima fuit, donec Danica tempestas ab Aquilone proruens eam ruinis ingentibus rurfus deformarit, & funestis czdibus cruentarit, Id quod Alcuinus ille in Epistola ad Egelredum Northumbriz Regem præsagijsse videri possit. Quid significat, inquit, plunia sanguinis, quam Quadragessimali tempore, in E. boraca cinitate que totius regni caput est, in ecclesia B. Petri vidimus de borealibus domus sereno aere de summo tecto minacitet cadere. Nonne potest putari de Borealibus partibus venire sanguimem super terram. Maximis enim, & miserrimis sequentis? culo calamitatibus in Danica vastatione intabuit. Anno certe salutis 8 67. bellis continuis ita quaffata erant mœnia, vt Osbrightus, & Ella Nordanhumbrorum reges, dum Danos persequerentur, nullo negotio in vrbem irruperint, Qui ambo cruentissimo pralio in media vrbe interfecty ia-

do

in

cft

E-

ın-

oli

ics

12.

ct,

n-

qui

4m

r4-

De

2.

ius

ui-

sti,

ri.

TH

in

400

Sic

lo-

nis

ta-

-10

at,

E.

vi.

tet

ui.

no

œ. Im

)c.

fecti, Danis qui in vrbem se receperant, victoriam reliquêrunt. Vnde Guil. Malmesburienfis. Eboracum fuvori Aquilonarium gentium prima semper obnoxia, barbaricos Danorum motus excepit, & ingemuit, multis ruinis conquassata. Verum vt ipse idem testatur author, Athelstanus noster Danis extorsit, & castellum quod hic firmauerant, funditus subuertit. Nec fuccedentibus tamen annis se omninò bellis explicuit, cum seculum illud vrbium subuersionibus farale decurreret.

Verum vt his malis finem, ita etiam Eboraco ferè excidium intulerunt Normanni, cum enim Suenonis filij Danica classe c cx L. naujum in proximo terram conscendiffent, præsidarij Normanni, qui in vrbe duo castella tenebant, veriti ne domus suburbanz hostibus ad implendas fossas vsui forent, eas succenderunt : sed agitantibus ventis, ita diffusum est in vniuersam vrbem incendium, vt iam tota arderet, cum Dani irruentes miseranda voique cæde Decimatio. graffarentur, Normannis trucidatis, Guilielmo Mallet, & Gilberto Gant viris primarijs reservatis vt cum militibus Alfredus Bedecimarentur, Decimumq; enim quemq; è Normannis sorte uerlacensis in ad suppliciú elegerunt. Vnde ita in vltioné excanduit Gui- Bibliotheca lielmus primus, vt in ciues, quasi à Danis stetissent, interne- D. Burghlei Thes. Anglie. cione, in ipsam verò vrbem redintegratis flammis sauiret; & (vt refert Malmesburiensis) isa vicos adiacentes corrupis, ita fertilis provincia nervi prada succisi erant, humusq, per sexaginta milliaria penitus inculsa iacuit, vt vrbes olim praclaras, turres proceritate calo minantes, agros pascuis lætos, si quis tum vidiffet peregrinus, ingemisceret: si quis vesus incola, non agnosteres. Quanta autem antea fuisset ex Censuali Angliæ libro habe. Tempore Edwardi Confessoris fuerunt in ciuitate Eboraca sex scyra, prater scyram Archiepiscopi, una vastata est in Castellis, In quinque scyris fuerunt 1 428. mansiones hospitate. In scyra Archiepiscopi 200. mansiones hospitate. Post funcitas has euersiones de hac Nechamus noster sic cecinit.

Visitoquam fælix Ebraucus condidit vrbem er. Petro se debet pontificalis apex Ciuibus ti, was

BRIGANTES.

Cinibus hac toties viduata, nonifg, repleta

Diruta prospexit mœnia sape sua.

Quid manus hostilis queat, est experta frequeter, Sed quid? nunc pacis otia long a fouent.

C

C

n

n

8

a

n

b

o

q

h

ri

oft

có

ne

th

br

te

ta ft:

16

Re

tis

lat

Eius enim tempore, cum placidissima pacis tranquillitas has turbulentas tempestates excepisset, rediuiuis opibus refurrexit, licer sæpius à Scotis, & seditiosis excidio destinata: Regnante tamen Stephano, damnum fecit longè maximum ex fortuito incendio, quo hausta fuerunt Cathedralis ecclefia, Mariæ monasterium, aliæq; religiosæ ædes, & etiam (vti creditur) instructissima illa Bibliotheca, quam Alcuinus Egelredum Archiepiscopum præceptorem suum instituisse prodidit. Mariæ verò monasterium citò pristinam dignitatem noua structura recuperauit, Ecclesia autem Cathedralis serius, nec ante Edwardi primi tempora, tunc enim noui operis fundamenta iecit Ioannes Romanus ecclesiz Thesaurarius, quod Ioannes eius filius, Guilielmus Melron, & Ioannes Thoresby omnes Archiepiscopi, paulatim ad fummam, qua nunc cernitur, elegantiam, perduxerunt, non fine vicinæ nobilitatis ope, præcipue Perciorum, & Vauasorum, quod corum insignia gentilitia in ipso templo, & proforibus oftendunt. Sub idem tempus etiam ciues nouis mænibus, & crebris dispositis turribus vrbem circumunierunt, optimifq; legibus instituerunt. Richardus que secundus, vt Comitatus per se incorporatus esset, concessit, & Richardus tertius castrum ex integro construere cæpit. Et ne quid deeffet, Henricus v 1 1 1. patrum memoria Concilium fiue Senatú híc conftituit, non diffimile Parlamentis Gallicis, ad Septentrionalis huius plagæ caufas ex zquo & bono iudicandas, quod constat ex Præside, Consiliarijs v 1 1 1. Secretario, & subadiuuis. Quod ad Eboraci Longitudinem artinet, x x 1 1. partibus, x x v. fcrup. Latitudinem LIIII.part.x. fcrup. Mathematici nostri descripse. runt. Hactenus de Occidentali parce, & vrbe Eboraco, quz nec illius, nec cuiusquam alterius partis censetur, sed suis gaudet immunitatibus, iurisdictionémque in vicino ad occasum agro habet, quam libertatem de Inftie, alij Che Muncientie, ab antiquitate vocant, alij verò à Germanica dictione

The Councell established in the North.

Anflie.

diftione Intoffen, que limites denotant, coniectura fatis

probabili deduxerunt.

23

us i-

gè

e-

m

m

li-

U-

2,

12li-

p1,

er-

ci-

ofo

m

m uf.

n-

ere

ria la-

CX

ıfi-

aci

tufe-

uz

uis

oc. he

ic2

ne

Quía Eboracum iam relinquens vertigine illa aquarum quam Higram dicimus, subinde exagitatus Humbrum petit, per Cawood Archiepiscoporum Eboracensium ades, 18te= call vbi Haraldus Haardread cum numerofa Danorum claffe applicuit, & Selbre oppidulum non infrequens vbi Rex Guilielmus Primus Collegium in S. Germani memoriam posuit, qui Pelagianam hydram sæpius in Britannia renascentem fæliciter confixit.

Caltriding, fine pars Orientalis fecunda huius regio. Fastriding. nisportio, in qua PARISOS locauit Prolemæus, ab Ebo. Parifi. raco ad ortum iacer. A Septentrione, & occasu Deruentionis fluminis arcuato decursu, à meridie Humbro æstuario, & ab Ortu Oceano Germanico circumclusa. Ad mare, & Deruentionem vtcunque est gleba fœlici, media verò nihil aliud cft, quam surgentium montium congeries, Yozbet= molo, id est, montes Eboracenses, vocant. Deruentio, nobis Derwent, non procul ab ipfo littore effusus primum in occasium, inde in meridiem se flectit per Witon Baronis Aiton. D' Euers sedem, Malton quondam Vesciorum oppidum, qui primis Normannorum temporibus potentissimi fuere Montserrant his partibus Barones, & Dontferrantiam folo zquatum, illis temporibus Petri de Malolaen castritm. Indesed infe- Deruentio. rius fui cognominis civitarem habuit, quam DERVENTI-ONEM vocat Antoninus, & ad vr 1.ab Eboraco lapidem statuit. Notitiarum liber præfectum numeri Deruentienfis sub Britanniarum Duce in hac egisse memorat, Saxonicoq; imperio villa illa regia fuiffe videtur, quam iuxta amnem Dorouentionem fitam tradit Beda, in qua, vt ille author est, Eumerus sicarius Edwinum Regem Nordanhumbrorum gladio petijt, & transuerberasset, nisi famulus se interponens principis vitam sua morte redemisset. Locum tamen fignare non poffum, ad Standfozdbzige ex distantia fuisse colligamus, qui etiam à bello ibi commisso Battlebridge Battlebzidge vocatur. Ad pontem enim illum Haraldus Rex Anglie Haraldum Baarozead Norwegum, qui ducentis nauibus Britanniam infestabat, & iam ad Bichal populabundus terra conscenderar, magna Danorum zdita stra-

BRIGANTES.

ge iusto prælio interfecit, tantúmque auri pondus victori Anglo inter spolia obuenit, quantum duodecem iuuenes ceruicibus vix sustinere poterant, vt author est Adamus Bremensis. Hoc prælium vix nouem dies ante Guilielmi Normanni aduentum consectumest, quo tempore solutior Anglorum luxus excidium prædixisse videbatur, sed de hoc iam antè diximus.

Wreshill.
Abus astua-

Howden.

Howdenshire.

Deruentio, qui imbribus auctus & quasi irritatus sepius ripas contemnit, & vicinis pratis superinfunditur, hine maestili castrum nitidum, & munitum præteriens quod Thomas Percius Vigorniæ Comes construxerat, velocior in Ousam prosilit. Qui iam auctiores vndas trahens delabitur prope pomben oppidum mercatorium, cuius celebritas non est ab elegantia, aut frequentia, sed quòd nomen territoriolo adiuncto secerit, (quod pombenshire inde dicitur,) & Collegiatam iampridem quinque Præbendariorum ecclesiolam ostendat, cui adiunctæ sunt Dunelmensium Episcoporum edes, qui amplissimas possessiones eò loci habent. E quibus Walterus Skirlaw qui sloruit circa annum 1390, vt in libro Dunelmensi legitur, Campanile huius ecclesia summa magnitudinis construxit, ve si sortuita aquarum eueniret inundatio, incolie esse perfugium.

Y

n

T

21

D

C

P

g

C

Pfu

C

Ce

la

qu

lu

fe

m

ue

70

hi

de

& uc

ob

pr:

Humber.

Iam Ousa spatiosior, celer, freménsque in A B v M zstuarium aquas inuehit suas, sic enim Ptolemzo vocatur, quod Saxonibus & nobis humber, vnde regionem vltra hoc generali nomine Nordanhumbriam dixerunt. Vtrunque nomen ex Aber Britannico deslexum videatur, quod suminis ostium illis denotat, & huic ror i zorti impositum existimem, quòd Vrus, siue Ousa plurimos sluuios suo hospitio exceptos in hoc deducit, aliáq; maximi nominis slumina in illud e uoluuntur. Et certe totius Britanniz zstuarium est amplissimum, & piscossissimum. Exzstuantis Oceani accessibus adaustum, & ijsdem retrò remeantibus, suas illiúsque aquas vehementissime vasto cum murmure, non sine mageno nauigantium periculo agit, vnde Nechamus.

Fluctibus aquoreis nautis suspectior Humber, Dedignans vrbes visere, rura colit.

Historiámq; nostram sequetus quasi ab Hunnorum Rege

. Youkilitre. nomen inditum fuerit, fubiungit.

m

CS

us mi

ti

de

ùs

ne od

or

24

le.

10 re

24

u-

10-

uit

DAin

12-

od

C-

cn

ti-

m,

tos CH

m-

Mi-

luc

ag+

10

ge

cn

Hunnorum princeps oftendens terga Locrino. Submersus nomen contulit Humbris aque.

De quo etiam alius Poeta

Dum fugit, obstat ei flumen, submergitur illic,

Deg suo tribuit nomine, nomen aqua.

Neg; Nechami quidem tempore vrbes ad hoc zstuariú visebantur, sed superiori & inferiori ætate floruit his locis, vrbs vna & altera. Romano fæculo non procul à ripa ad foulnes minoru gentiu flumen, vbi wighton nunc'cernitur frequés agricolaru oppidulum, olim fuit DE L GOVI- Delgouiria. TIA, quod vt distantia à Deruentione in argumentu non arripiam, nominis tum similitudo, tum fignificatio docet. Delgwe enim Britannis Deorum gentilium statuas fignificat, & in viculo huic oppidulo adiuncto Saxonicis etia temporibus idolorum fanú maxima in gloria erat, quod à dijs gentilibus tunc Godmundingham, nunc Godmandham Beda. codé sensu vocant. Nec dubito quin ipsis Britannicis rem. Godmanporibus celebre fuerit aliquod oraculum, cum superstitio ham. fusa per omnes gentes hominu occupasset imbecillitatem. num. Cum autem Paulinus Nordanhumbris Christu predicaret coi-fi qui sacroru gentiliu pontifex erat, Christianam religioné complexus, hoc fanum impietatis domiciliú iniecta lancea primus profanauit, destruxit, & eum omnibus, vt inquit Beda, septis suis succendit. Hinc magis ad Ortum Hullus flumen Humbrum petit, qui fontes habet iuxta Dzif- Driffeild. feild vicu, Alfredi eruditiffimi Nordanhumbrorum Regis monumento notum. Properat vicinus Beuerlez, fiue 282= Beuerlez. uerly, quod monasterium in Deirwaud, i. in sylua Deirorum, vocare videtur Beda, oppidum amplum & perfrequens. P E- Petuaria. TVARIAM Parifiorum è nomine & fitu coniectes, licet nihil vetustius prætendat, quam quod Ioannes cognomento de Beuerly Archiepiscopus Eboracenfis, vir, teste Beda, &pius, & doctus cum episcopatu se abdicasser terrena auerfatus, huc se contulerit, & diem circa annum salutis 721. obierir. Huius memoria adeò sanca habuerunt Reges, & przcipue Athelstanus, qui illu vr Deum tutelare ita coluit, Vita 1.4 Postqua Danos fudiffer: ye multis & magnis immunitatibus Benerley.

locum

Afylum.

Hull fl.

BRIGANTES. locum dotauerint, & afyli ius concesserint, fredtoleille

Kingston vppon Hull.

Stockfish.

Holdernelle. Ocellum.

Pratorium. Patrington.

ztas vocauit, id eft, libertatis cathedra, que oberatis, & rerum capitalium tuspectis liberum, & tutum erat perfugium. Vnde in justam magnitudinem creuit oppidum, inquilinorum magna indies cofluxit multitudo, ciuesq; ex Hullo fl. ad maritima commoda incile duxerunt, quod nauiculis fubuchendis par est. Hallus cum iam sex mill. pass, hincemensus fuerit, in Humbrum effunditur, juxtaque offium sui nominis vrbem haber, Kingfton boon Bull, fed vulgo bull, olim ve nonnullis placet Ginenengeliff. Paucos ante annos, tempore nimirum Richardi Secundi hæc ex viculo, & piscatorum casulis in cam dignitatem emersit, vi magnificis ædificijs, firmis propugnaculis, nauibus instru-Rissimis, mercatorum copia, & rerum omnium affluentia fit nunc emporium huius tractus longe celeberrimum. Quz omnia accepta ferunt ciues partim Michaeli De. La-Pole, qui priuilegia huic impetrauit, cum illum è mercatore Hullensi ad Comitis Suffolciensis dignitatem Richardus 11, euexisset, partim quæstuosæ mercaturæ ex Islandiæ piscibus induratis, (Stockfilh vocant,) è quibus diuitias congefferunt maximas : vnde břeui admodum spatio lateritio muro, crebrifque turribus vrbem fuam sepserunt, qua flumi-Coble-stones ne non defenditur: tantamque vim lapidum in nauium saburram detulerunt, yt inde omnes vrbis regiones pulcherrime conftrauerint. Pro magistratu (ve à ciuibus accepi) primum Custodem habuit, inde Balliuos, postea Maiorem cum Balliuis, Ab Henrico autem Sexto demum impetrarunt vt Majorem & vicecomitem haberent, & ipfa vrbs Co. mitatus effet (yt noftri Iurifconsulti loquuntur) per se incorporatus.

Ab hac vrbe promontorium auido procursu in marese emittit, quod OCELLVM Ptolemæus, nos Holdernelle,& Monachus quidam Canam Deiram, quasi cauam Deirorum regionem vocat, eadem fignificatione qua Calofyria, i. Syria caua, nominatur. Huic promontorio adfidet antiquum oppidum quod Antoninus PRAETORIVM dixit, sed noftra æras Batrington, vt Itali ex Prætorio oppido etiam Petronina fecerunt. Hic me falsum non esse & distantia Delgouitia, & ipsum superftes nomen probat, quod quodammodo muipo.

t

Y

q

CI

q

21

q

ne

iu

au

rin

VO

ni

dammodo etiam innuit, hoc idem effe quod in Ptolemai exemplaribus PETVARIA pro Pratorium corrupte concipitur. An verò hoc nomen acceperit, vel ex Prætorio vbi ius diceretur, vel ex laxo aliquo, & magnifico edificio, quod Prætorium etiam à Romanis vocabatur, non constat. De vetustate autem sua, & portus olim opportunitate gloriantur incola, nec de amœnitate minus glorientur, Amœniffimo enim fruitur prospectu, hinc Oceanum apertissimum. illine suis littoribus nobile astuarium conclusum, & viridantes Lincolniensis agri oras è regione prospicit. Militaris Romanoru via * à Vallo, quam primum Antoninus per- *Picts wall, seguutus est, hic terminatur. Ad mare enim, flumina, aut vrbes, publicas eiusmodi vias terminari scripsit Vlpianus. Inde in ipfa promontorij lingula, quæ maxime in conum contrahitur, & Spurnhead dicitur, Bellnfey vifitur vicu- & Rauenflus , qui plane loquitur hoc ipfissimum esse O CELLYM burge. Prolemai, non vti ex Ocello Belinsep deducitur, ita O Kellnsey. cellum proculdubio ab Y-kill factum est, quod Britannis promontorium, fiue angustum terræ tractum fignificare

iam ante diximus.

&

į.

i-

lo

lis

e-

wi

n-

V1-

W

u-

tia

12 ole,

ul-

I,

ci-

on-

tio

ni-

fa-

er-

pi)

cm

ra-

Co.

or-

cfe

8,9

um

Sy-

mun

no: iam

iaa

uo:

odo

Ab Ocello littus fensim se retrahit, & molliter incuruum ad Septentriones pergit per Duerthozne, & witherenfey ecclesiolas à sororibus quæ construxerune, Sitterfairhe Sisterskirke. appellatas: & vbi iterum in altum prouehi incipit, finum admittit, Ptolemao Euniphor Gabrantouicorum, quem La- Sinus Salutatinorum interpretes : alij Portvosym Sinym, alij ris. SALVTAREM verterunt. Quorum neutrum vim Græci verbi melius exprimit, quam viculi nomen in eius recessu, quem Suerby vocamus, Quod enim tutu, & periculo vacuum, id Britanni, & Galli Seur dicunt, vti nos etiam Angli qui forsitan à Britannis illud hausimus. Non est ergo cur ambigamus hunc ipsum fuiffe Euxiphor Gabrantouicorum, qui in vicinia habitarunt, vbi nunc 252idlington oppidum, notifimum Ioanne de Bridlington vate monastico, in cu- Gabrantonici. ius vaticinates rythmos omnino ridiculos incidimus. Vnde autem hic popellus GABRANTOVICI nominati fuerint, rimari non aufim, nisi à capris quas Gaffran Britanni vocant, & quarum non alibi in Britannia maior copia inueniatur. Nec hæc absurda nominis notatio videatur, cum

Ii I

Ægira

Flamborough head.

Ægira Achaix à capris, Nebrodes Sicilia à damis, & Boitia Gracia a bobus nomina mutuentur. Promontoriolum quod suo flexu hunc finum effecit, flambozough head vulgo, Saxonice Fleambung ab authoribus dicitur, qui Idam Saxonem harum regionem primum domitorem, ad hoc appulisse memorant. A Pharo nomen sumplisse credunt nonnulli, que noctu ad portum illum indicandum flammas prætenderit. Flam enim è lingua prouinciali Britanni etiamnum retinent, & hoc flammato capite in chartis suis Hydrographicis depingunt nauta. Sunt tamen qui existimant hoc nomen ex Angloen Daniz, auita Anglorum fede in hanc infulam deveniffe, ibi enim est Flemsburg oppidum, Anglofq; inde fic nominaffe; Quemadmodum Galli, authore Liuso, Mediolanum Italiz appellarunt à nomine relicti ab eis in Gallia Mediolani. Nihil certi hoc in loco percunctando accepi de riuis illis (Mipseis vocant) quos cæcis fontibus emanare alternis annis, magnóque & torrenti impetu mare petere iuxta hoc promontoriolum scripsit Gualterus Hemingburgensis. Habe tamen quod de illis scribit Guilielmus Newbrigensis qui eò loci natus. Famofa ille aque, quas vulgo Ulipseps vocant, numerofa fcasurigine è terra profiliunt, non quidem iugiter, sed annis interpositis. & facto torrente non modico, per loca humiliora in mare labuntur, que quidens cum siccantur signum bonum est, Nam earum fluxus futura famis incommodum non fallaciter portendere dicitur.

Vipscis aque admirande.

Hanc Holdernessiam regiunculam Guilielmus primus Drugoni de Bouer Flandro dedit, cui etiam neptem in vxorem dederat, quam cùm ille veneno sustulisset, sugaq; saluti consuluisset, successoré habuit Stephanum Albæmarlæ in Normannia Dominum, ex Campaniæ Comitum samilia oriundum, quem Guilielmus Primus quod sibi è sorore vterina nepos erat, Comitem Albæmarlæ, & Holdernessiæ dixit, cui successit filius Guilielmus cognomento Crassus. Eius autem vnica filia Hawisia tribus maritis ordine enupta singulos hoc titulo adauxit, Guilielmum scilicet de Magna-villa Essexia Comitem, Balewinum Betonium, & Guilielmum Fortium, siue de Fortibus, è quo solo prolem suscepti Guilielmum, quem sequutus est Guilielmus silius, Cuius

21

pr

Re

m

ra

32

Comites Albemarlæ& Holdernessiæ. Genealogia antiqua.

Cuius vnica filia Auclina Edmundo *Gibbofo Lancastrensi * Crouch-Comiti in matrimonium data, fine prole obije. Lautum ta- backe. men fuum patrimonium mariro, eiusque posteris reliquit, vnde Lancastrensi familia coaluit.

Vix duobus paff. millibus fupra Flamburgi promontorium pars borealis huius regionis, fine Posthatoing incipit, que carteris partibus pretenta, à mari auspicata longissimo. tractu, sed minus lato per 1 x. mill.pass. ad Westmorlandiam in occasum protenditur, hinc Deruentione, & aliquandiu Vro fl. illinc continuò Tesis decursu, quo, à Dunelmenfi Episcopatu ad Boream seiungitur, comprehensa. Nec incommode hæc regio in tres partes distribui possit, 15 lacke amoze, Mosthalluertonibire, & Richmondibire.

i

a

)-

82

m

le

5.

a-

0-

re m

ere

us

0-

a-

ar.

fa-

fo-

er-

ote

di-

cet

ım, em

us, ius

Quæ ad ortum & mare vergit Blackamoze, & Cliue= land, hoc est terra nigra, montana,& cliuosa dicitur, cautibus enim, montibus, & syluis passim exasperatur. Oram maritimam Starbozough castrum celeberrimum illuftrat, Sceanbunz, id eft Burgus in prærupta rupe, olim dictum, cuius descriptionem habe tibi ex Guilielmi Newbrigensis historia. Ruper stupendæ aliitudinis, & amplitudinis, præruptis ferè ex omni parte scopulis inaccessa mare irrumpit, quo tota ambitur, exceptis tanquam faucium quarundam angustis, quas aperit ad occidentem, habens in summo planisiem speciosam, herbidam, & fatiofam, tanquam fexaginta ingerum, vel eo amplins, fonticulum quoque aque viue ex saxo profluentem. In ipsis autem faucibus, ad quas fine labore non afcenditur, turris regia fica est, do sub ysdem faucibus vrbis initium est in Austrum & Aquilonem virumque laties fargentis, frontem verò ad occidentem habentis, & à fronte quidem proprio muro, ab oriente verò rupe castelli munitur. porrò virumque eius latus mari alluitur. Hunc locum Guilielmus (Crassius ille Albemarle & Holdernessi Comes) castro construendo idoneum contemplatus, sumptuoso opere naturam iuuans, totam rupis planitiem muro complexus eft, & turrem in faucium angustijs fabricauit, qua processu temporis collapsa, arcem magnam & præclaram Henricus secundus ibidem ædificari præcepis. Cum ille iam Angliæ proceres qui in soluto illo Stephani imperio, Regium patrimonium acciderant, imprimis verò Guilielmum illum Albæmarlium, qui in hoc tractu solus regnauerat, & hunc locum quafi ful iuris occuparat, in ordinem re-I1 2 degiffet.

Northriding.

Scarborough

Halecum quæstuosa piscatura. digiffer. De proiectissima Thoma Staffordi audacia, qui cum pauculis Gallis, yt magnis excideret aufis, hoc caftrum, regnante Maria, ex improvifo capit, biduumque tenuit, nihil attinet dicere : Notius hoc est, quam vt meis scriptis possit innotescere. Operæpretium tamen videatur adnotare vberrimam, & quæstuosistimam hie in subiecto mari Halecum (fiue Leucomænidarum, aut Chalcidum, si ita mauis) piscaturam Hollandos, & Flandros exercere, cum veniam prius veteri instituto ex hoc caftro impetrauerint. Veniam enim piscandi semper concesserunt Angli, honore sibi reservato, vtilitate verò exteris quafi per desidiam resignata. Incredibile enim ferè est quantam pecuniæ vim ex hac in nostro littore piscatura Hollandi sibi corrogant. Haleces hæ (ignosce quæso si paucis diuini erga nos beneficij extra ordinem meminero) Britanniam nostram non fine diuino confilio, numerofis examinibus quotannis circumnatant. Circa folstitium æstiuum ex alto littora Scotiæ petunt, quo tempore quia pinguiores sunt statim divenduntur, Inde Anglica littora adeunt, & ab Augusto medio ad Nouembrem optima & vberrima eorum est captura à Scarboz= rough vique ad Tamifis oftium. Postea aliqua vehementiori procella in Britannicum mare deferuntur, & in eo ad Christi vsque natalitia se piscantibus offerunt, hinc Hiberniam vtrinque pernatantes in Septentrionalem Oceanum, circumnauigata Britannia, se transferunt, & ad Iunium quasi subsistunt, Sed ad rem iam se recipiat oratio.

Teffe.fl.

Robyn Hoods Baye.

Dunum.
Dunesley.

Inflectitur inde littus cautibus præcisum vsque ad Esse shuium, sinusque circumducto littore essicitur plus minùs mille pass. Patens, quem à nominatissimo exlege Roberto Hoode, Bobyns hoos Baye vocamus, Illum enim (Richardo primo regnante) storuisse author est I. Maior Scotus, à quo prædonum principis & prædonis mitissimi elogio honestatur. Inde Dvnvs sinus, à Ptolemæo memoratus, statim resugiente vtrinque littore ostenditur, cui Dunesley viculus adsidet, & huic contiguum Whithy, Saxonicè Sopeaney heale, quod Bedasinus Phari interpretatur. Nec illam interpretationem

in

A

in quæstionem vocare liber, quamuis nostra lingua aded referat Sinum falutis, vt hunc ipfum fuiffe Salutarem finum dixerim, nifi apud Geographum fitus aliud persuaderet. Lapides hie inveniuntur, serpentium in spiram revolutorum effigie, nature ludentis miracula, que, vt inquit ille, Natura cum veris & serijs negotijs quasi fati- Serpentes lagata, ludédo efformat. Serpentes olim fuifle crederes, quos pidei. lapideus cortex intexisset. Hildæ autem precibus adscribit credulitas, tanquamilla commutaffet, quæ primitiua Saxonum ecclesia, sacerdotum tonsuræ, & Paschatis iuxta Romanum ritum celebrationi pro viribus obfistebat, Synodo his de rebus anno 664. habita in monasterio suo, quod hoc in loco poluerat,& cui ipla prima præfuit. Edelfleda Olwini regis filia amplissimis redditibus hoc posteà adauxit, vbi & patri iusta soluit. Sed demum Danicæ deprædationis tempestas omninò euertit, & quamuis Serlo Percius instaurarit, cum statim a Normannoru aduentu eidem preficeretur: nunc tamen antiquæ dignitatis vix tenue pre fe fert vestigium. Iuxta hunc locum, & alibi in hoc littore, repertum eft Succinum nigrum, fine Beate. Gagatem aliqui esse existimant, quem inter rariores lapides, gemmás- Geate. que habuerunt veteres. Enascitur verò inter cautes vbi rimis dehiscunt, & priusquam expoliatur, colore est subrufo, & zruginofo, expolitum autem verè est, vt inquit Solinus, nigro-gemmeus. De quo Rhemnius Palemon è Dionisio.

Prafulget nigro splendore Gagates. Hic lapis ardescens austri perfusus aquarum, Ast oleo perdens flammas, mirabile vifu Attritus rapit hic teneras seu succina frondes. Et Marbodæus in suo de Gemmis libello,

d

-

1d

3.

id

us ge

m

12-

ni•

lc-

nzu-

fi-

em in

Nascitur in Lycia lapis,& prope gemma Gagates, Sed genus eximium facunda Britannia mittit, Lucidus & niger est, leuis & lauissimus idem: Vicinas paleas trabit attritu calefactus, Ardet aqua lotus, restinguitur unctus olino.

Alij sunt,qui carbonem nostrum fossilem Gagasem effe credunt.

Audi etiam Solinum : Gagates in Britania plurimus, optimisf-

que lapir , f colorem requiras , nigro-genmeus , si qualitatem, millius ferè ponderis, si naturam, aqua ardet, oleo restinguisur, fi poteflatem, attritu calfactus applicita detinet.

Cliucland.

Historia Can-

suar.

A Whitby recedunt in occasum littora, quibus adiacet Clineland, à cliuis, (ve videtur, nomine accepto, quos Cities nostra lingua vocamus,) Montes enim hic paffim latera trahunt, & vbique fatis eft cliuosa. Nihil tamen est quod adnotem, nisi Baronem Menell nonnulla prædia hoc in agro de Archiepiscopis Cantuariensibustenuisse, & pro ifidem Coignieros, & Strangwaios & alios qui ab co prognati funt, ad obsequia, & servitia militaria Archiepiscopis præstanda astrictos esse. Cúmque ex Prærogatiua, Rex Anglia (Prærogatiuæ verbis vtor) habebis cuffodi-

Prerogatusa Regis, 17. Ed. 2

am omnium terrarum eorum, qui de ipfo tenent in capite per fer-Wardshipp. uitium militare, de quibus ipfi tenentes fuerint seisiti in dominico suo vt de feodo, die quo obierunt, de quocunque tenuerint per huiusmodiseruitium, dum tamen ipsi tennerint de Rege aliquod te-

nementum, ab antiquo de Corona, víque ad legitimam ætatem heredis: Excipiuntur tamen hæc feoda & alia Archiepif. coporum, ita ve habeant huiusmodi terrarum cuftodiam, lices

alibi tenuerint de Rege.

Blackamore.

Interius à mari inter montes de Blackamoze, præter vagos riuulos, & rapidos torrentes, qui passim conualles sibi vendicant, memorandum nihil occurrit, nisi Dickering Lancastrensis patrimonij oppidum non procul à Deruentione fl. Elmelly (quod ni fallor) Vimesum Beda vocat, vbi Robertus Dominus Rossus, dictus Furfan,castrum, vt legi , construxit , & illi proxima , ad Kit amniculum, Rinallis fine Bienale, locus, vt inquit Newbrigensis, vasta solitudinis, & horroris, prinsquam Gualterus Espec Cluniacensibus monachis concesserat, & conobium fundarat.

Elmesly.

The Forest of Galtres.

Sub his ad Auftrum Calaterium nemus , vulgo The fo= rest of Galtres subiacet, arboribus alicubi opacum, alicubi vliginosa planitie madescens: hodie equorum solenni cursu in quo victori equo campanula aurea præmio proponitur, celeberrimum. Vix enim credibile, quanta hominum multitudo ad hæc certamina vndique confluar, & quantis depositis pignoribus de equorum velocitate con-

Equorum decursus solennis

F

cerretur. In hoc nemore Creat cernitur, quod Egfridus Creat, Nordanhumbrorum Rex anno 685. cum tribus in circuitu milliaribus S. Cuthberto elargitus est, per quem ad Dunelmelem ecclesiam deuenit. Vix quarto hine milliari Sher= rphutton summæ elegantiæ castrum, à Radulpho Neuil primo Westmorlandiz Comite extructum, inter nemuscula amænissimè sedet.

Post montes ad occasum vbi in planitiem, & lætiores campos regio denuò se explicat, Bluertonshire, vulgo North-Al-Rozthallerton regiuncula Wisko fluuio irrigara iacet, no- uertonfbire. mine à Mosthaluerton oppido sumpto, quod nihil est nisi platea longior. Guilielmus Rufus rex hoc ecclefiæ Dunelmensi cum agro adiacenti donauit, cuius episcopis plurimum debet. Castrum enim Guilielmus Comin qui Dunelmensem sedem vi occupauit, construxit, nepotiq; suo conceffit, quod nunc disparuit, & qui subsequuti sunt episcopi, immunitates quasdem indulserunt. Libro enim Dunel- Cap. 126. mensi legitur, quod Hugo de Puteaco Dunelmensis episcopus, oppidum firmauit, impetrato à rege vt inter * Adulterina, que tunc * Lupanaria sparsim per Angliam destrui videbantur, hoc folum privilegium in- intelligere tegritatis obtineret, quod rex tamen poste à mandauit euerti, & folo funditus aquari. Iuxta hoc, prælium, quod vulgo de Standardo dicunt, factum, in quo Dauid Scotorum rex, qui his regionibus ferè solitudinem inaudita crudelitate fecerat, Bellum de tanta suorum strage in sugam coniectus erat, vt tum de- Standard. mum iuftæ iræ parentatum existimarint nostri. Verè enim hoc in bello effectum, quod Radulphus Episcopus dum Housedenus. Anglos oratione ante prælium acueret, dixit: Multitudo difciplina insolens ipsa sibi est impedimento, in prosperis ad iniuriam, in adversis ad fugam. De Standardo autem hoc prælium dictum est, quod Angli circa regium vexillum, siue Standardum defixum conglobati primum Scotorum impetum exceperint, sustinuerint, cósque demum profligauerint.

fi

2-

ie

2.

1.

1=

i-

ni

0-

9-

8

1

r-

-133

1137

In hac etiam regiuncula, Treft, vulgo Thuft memo- Thresk. radum est, quod olim munitissimum habuit castrum, è quo Rogerius Mowbraius seditionis signú sustulit, & Scotorum regé ad patrie incendiú euocauit, cum Henricus y confilio parum sano sibi quodammodo sepulchru effodisset, filiu æquara potestate regé designando. Sed hec seditio sanguine demum

Comes Northumbrie à Jeditiosis interfectus. demum erat restincta, & hoc castrum sunditus euersum. Alia etiam seditionis sax, Henrico Septimo regnante, hic erupit, cum enim vulgus indomitum leue tributum grauissime ferrer, quod à regni ordinibus imperatum, & Rationales, siue Collectores abegissent, protinus, vt sælix temeritas nunquam muenit modum, in Henricum Percium Northumbria Comitem qui prouincia prassuit, hoc in locoirruunt, intersiciunt, & Ioanne Egremondo duce, arma in patriam, & principem induunt, verum paucos post dies panas Reipublica graues, & iustas persoluerunt.

Eboracenses Comites, & Duces. Houedenus.

Duces Brunswici.

Eboracensis prouincie, (post Edricum Saxonem, Guilielmum Mallet, & Estoteuilum vnum & alterum è stirpe Normannica, quos hæreditarios Vicecomites fuisse volunt) primus & vnicus Comes erat Otho filius Henrici Superbi Ducis Bauariæ è Matildi filia Henrici secundi regis Angliz, qui posteà Imperator Augustus salutatus & Otho quintus appellatus, vnde oriundi funt Duces Brunfuicenfes in Germania, qui in huius cum Angliæ regibus cognationis argumentum, isidem infignibus, quibus primi reges Angliz è sanguine Normannico, duobus scilicet leopardis fine Leonibus aureis in clypeo rubro vtuntur. Longo post tempore, Edmundum Plantagenet Edwardi tertij filium Eboraci Ducem instituit Richardus secundus, cuius filius primogenitus Edwardus Dux Eboracensis prælio ad Agincourt cecidit. Secundò genitus Richardus Cantabrigiæ Comes capite truncatus Richardum Eboraci Ducem suscepit, cui maternus splendor tantos spiritus extulit, ve regni spe inflatus, exitiabile illud bellum inter Lancastrensem & Eboracensem familiam, quo ipse occubuit, concitârit. Sed eius filius Edwardus, deturbato Henrico fexto, regnum tanquam hæreditarium obtinuit, Edwardi quarti nomine notus, secundóque suo filio Ducatum Eboracensem contulit, vti Henricus septimus filio suo iuniori, qui posteà Henrici octaui nomine in regem Anglia inauguratus.

Numerantur in hoc Comitatu Paræciæ 459. quibus subsunt plurimæ capellæ etiam magnis paræcijs incolarum multitudine adæquandæ.

Richmonothire.

n.

îc f-

2. 25

r-

r-

in

cs

li-

De

0-

uis

10

n-

1-

es

15 ft

m

us

4i-

u-

K-

cr

u-

1-

4-

m

1ź

BRICANTES

Vius agri pars reliqua, quæ Solstitialem oc-H fine Richmountshire vocatur, nomine fado à castro, quod Alanus Britanniæ Armo-Toolog ricz Comes extruxerat, cui Guilielmus

Normannus victor, hunc agrum, qui priùs Edwini Saxonis erat, hoc breui diplomate donauit. Ego Guilielmus cognomine Bastardus Rex Anglia, do, & concedo tibi nepoti meo Alano Britania Comiti, & haredibus tuis in perpetun omnes villas, & terras que nuper fuerus Comitis Eadwini in Eborashira, cu feodis militu, & alys libertatibus, & cofuetudinibus, ita libere, & honorifice, ficus idem Eadwinus eadem tenuit. Data obsidione cora cinitate Eboraci.

Incisis rupibus, & montuosa collium eminentia hæc regio ferè tota eminet, quorum conuexa sunt alicubi satis herbida, radices, conuallésque non omnino infrugifera. Montes verò ipsi plumbo, carbone fossili, nec non ære gra- AEs, Plumuidi. In Edwardi enim Quarti Charta, mentio habetur de bum, & Carbo minera fiue fodina cupri, altera ad Alstenmoze, altera iuxta ipfam Richmondiam vrbem. Sed auaritia, quæ mortales etiam ad inferos agit, in hos montes, nescio an diffici-

liori euectione deterrita, minus penetrauit.

Quòd in corum autem summitatibus, yt etiam alibilapides nonnunquam fuerint reperti cochleas marinas, & a- cochlea lalia aquatilia referentes, si non sint nature miracula: refusi in pidee. omnem terram sub Noe diluuij certa esse indicia, cum Orosio Christiano historico iudicabo. Sic enim ille scribit: Refuso sub Noe in omnem terram mari, immissoque dilunio, cum toto orbe contecto, unum spatium cali effet ac pelagi: deletum fuiffe vniuer sum genus humanii paucis in arca fidei sue merito ad substituendam origine reservatis, evidentissime veracissimi scriptores docet. Fuisse tamen etiam illi contestati sunt, qui praterita quidem tempora,ipsimq, auctorem temporum nescientes, tamen ex indicio & coniectura lapidum quos in remotis montibus conchis & offreis scabros, etiam sape canatos aquis visere solemus, conjciendo didicertit.

Proximè Lancastrenses, inter montes adeò vasta solitaria, squallentia, & muta funt omnia, vt quosdam riuulos hac reptan-

BRIGANTES.

bi

6

H

n

1

(

r

ŧ

490 Hellbeckes.

repranter, Beltbeckes, quafi rinilos infernales fiue Stypi. os dixerat finitimi. Securáq; funt hoc tractu cubilia capris damis, & ceruis, qui hîc vifuntur magnitudine fua, & ramofis cornibus spectatissimi.

Vrus flu.iam fæpe dictus ex his montibus occiduis decid Wentsedale. dir, primumque vallem Wentsedale gregibus satis reple tam, mediam stringens, dum adhuc fontis vicinia exiguus eft, ab Auftro fluuiolo augetur, qui è fragno Semare renui alueo emittitur. Ad ipsos verò confluentes vbi tuguriola funt pauca, quæ à ponte quo primum Vrus calcatur, 25ans baia vocant, olim præsidium fuit Romanorum, cuius & reliquie hodie superfunt. In colle enim qué à Burgo Burgh nunc dicunt, inter alia multa Romanæ vetustatis argumé. ta, non ita pridem eruta fuit Aurelij Commodi Imp. statua, qui vii haber Lampridius, ab adulatoribus BRITANNE Cemmodi Imp. c v s cognominabatur, cum Britanni Imperatorem etiam contra eum eligere voluissent. Tunc posita hec statua vide atur, cum ille immodicus sui zstimator, eò vesaniz proceffit, vt Herculem Romanum Iouis filium se dici iusserit. Es enim Herculis habitu efformata, & dextra claua armata, cui subest mutila, & lacunis interrupta inscriptio.

-- CÆSARI AVGVSTO MARCI AVRELII FILIO

SENIS IOVIS AMPLISSIMI VENTS PIVS.

Nappa.

flatua.

Extat hæc hodie in Mappa villa præcipua Medcalfo. rum, quæ numerofissima totius Angliæ familia his temporibus censetur. Christophorum etenim Medcalfe virum equestris dignitatis, & familie huius primum, trecentis equitibus eiusdem familiæ, & cognominis codem amichu stipatum, cum Comitatus Vicecomes nuper effer, Iusticiarios Affiffarum excepiffe, Eboracumque deduxiffe accepimus. Vt hanc Banbrig GLANNOBANTAM five GLANO VENTAM, que præfidio Cohortis Prima Morinorum 2 Romanis firmata erat, credam, aliqua me ratio mouer, & inbet illa que est nominis, & significationis affinitas, (vt VENT in inscriptione taceam,) Vallis enim Wentsedale dicitur, nec eius nominis aliquod in illa flumen (à fluminibus

Glannobanta.

tygi

PEIS mo

legia

pla

guus enui

iola

ans

re

rgh mé.

rua,

NIam

de

cel-

EA

ta,

0.

0. C-

11-

2-

03

15.

0.

8

vt

le

j-

bus enim valles apud nos denominantur) nifi profluens ille Venta olim dictus fuerit, qui nunc Semare Water appellatur, quod è stagno promanet, cuiulmodi stagna de= mare Saxonice alicubi dicta fuiffe observani. Er Glanobata, fine Glancuenra Ventæ flu. ripam Britannice fonat, vnde e- Glanon Gallia tiem littoralis illa Galliz ciuitas Glanon, cuius meminit Mela, nomen traxisse videri possit, De Glanouenta nihilominus ve comperendinem, & laxior ad deliberandum dies dicatur, ab Antiquitatis Prætore postulo. Hinc citus defermirVrus, & inter duas rupes, vnde Attfcare loco nomen. praceps voluendo deuchitur, non longe à Bolton Baro- Bolton num de Scrope antiqua fede, & castro, quod Richardus Do- Castle. minus Le Scrope & Angliz Cancellarius, sub Richardo 11 maximis impensis construxit, Iamque in Orientem solem seagens, Didethame oppidum adir, cuius honorem, vrin Middleham, Neuillorum Genealogia legimus, Alanus Richmondiæ Comes fratri iuniori Ribaldo contulit, cum omnibus terris, quæ ante corum aduentum ad Gilpatrick Danum speflarunt. Huius è filio Randolpho nepos, Robertus Fitzrandolph dictus, Wentsebale etiam omnem à Conano Britannix, & Richmondia Comite dono accepit, & ad ABible= hame castrum sirmissimum excitauit. Sed Roberti huius nepote fine mascula prole defuncto, Maria filia eius vnica Roberto Domino Neuill enupta, in Neuillorum familiam hanc hæreditatem amplissimam suis nuptijs transtulit.

A Dideham, postquam paucula permensus fuerit milliaria, fit limes, vt dixi, Vrus, nec alios locos hac in parte memoratu dignos præteruchitur, donec Swalam flu. mag- Swale fl. no aquarum affultu influentem acceperit, qui etiam ex occiduis montibus vix quinque mill. paff. supra Vri fontes in ortú procurrens, valle patenti primum deuchitur, que inde Smaldale nominatur. Satis illa quidem graminofa, sed syluis indiga. Inde Richmondiam, vulgo Richmond, pri- Richmond. mariam regionis vrbem exiguo mœnium circuitu inclufam, sed productis ad tres portas suburbijs satis frequentem perfundit, quam Alanus primus Comes contra Anglorum & Danorum impetus, quos Normanni hæreditate spoliarunt, mænibus & caftro præmuniuit, cum Billing villa, fi- Gilling. ue Manerio suo proximo minus consideret. Erat enim villa

ille

illa Billing religione magis sancta, quam municione firma, ex quo tempore, in hac (quam Beda Bethling vocauit) Oswius Nordanhumbrorum Rex hospitis insidijs interfectus suerat, cuius ad cædem expiandam ædiscatum erat monasterium, quod in summo honore est à Saxonibus nostris habitum.

Caturactonium. Cattarick.

Tribus infra Richmondiam mill. paff. Swala vetustamil lam vrbem præterfluit, quam Prolemæus, & Antoninus, CATYRACTONIVM & CATARRACTON dicunt, Beda autem Catarracton, & alibi Vicum iuxta Catarractam, vndea Catarractis nomen illud inditum existimo, cum Catarra Eta iuxta fit. Occurfantibus enim scopulis per dirupta al quis confractis ruit hic potius quam fluit Swala. Et cur ille Vicum iuxta Catarractam diceret, si ibi non esset fluminis Catarracta? Vrbem illis temporibus celeberrimam fuisse, ex Ptolemæo colligatur, quòd ibi cœleftis observatio facta fuerit: nam & Magnæ Constructionis libro 2, cap. 6. Parallelum quartum & vigessimum per Britannia Catarractonium describit, distaréque ab Aquatore partibus L v 1 1facit, at in Geographicis longissimum diem horis x v 11 1 Aquinoctialibus definit, vt iuxta suum ipsius & no no no L v I II partibus distet. Hodie verò, vt inquit ille, magnum nil nis nomen habet. Viculus enim est pertenuis , Catarricke, & Catarrickebziog dictus, notus & suo ad prætoriam illam Romanorum viam situ, quæ hic flumen transit, & rudetis hinc inde dispersis, que nonnullam vetustatis faciem pre fe ferunt, præfertim ad Bettericfwart, & Burghale, quæ funt à ponte paulò remotiora. Quid olim à Pictis & Saxonibus pertulerit, cum illi omnes Britanniæ vrbes ferro & flamma foedarent, nihil certi habemus; confirmato autem Saxonico imperio, floruisse videtur, (licet Beda vicum vbique vocet,) donec anno salutis D C C L x Ix ab Eanredo, siue Beanredo tyranno, qui Nordanhumbrorum regnum conuulfit, incensa deflagrauit. Sed & ille statim miserè incendio perijt, & Caturractonium è cineribus emicuit, Septuagesimo enim septimo post anno, Etheldredus Rex nuptias cum Offæ Regis Merciorum filia hîc celebrauit. Nec diu tamen rebus integris stetit, Danica etenim vastitate, que subsecuta est prorsus corruit.

Catarrickebridg.

Longo

qu

ca ta

on vb

DE

pa

VC

fe

ft

gi

ru

C

L

N

tr

iu

Y

CI

ri

C

d

n

P

u

il

q

f

C

2

Richmonothire.

493 Longo inde tractu, nec inoffensus Swala suas ducitaquas non ita procul ab hozneby familiæ de S. Quintino Horneby. caftro, quod ad Cognieros posteà descendit, prætérque læ-

mondie agro relicto, propius ad Ousam, siue Vrum accedit,

vbi Copecliffe Perciorum primariam fedem inuifit, Ca= veneliffe Marianus vocat, qui Northumbriæ ordines ad parendum Eldredo Vififaxoni Edmundi fratri, anno 949 iureiurando interposito se illic obstrinxisse scribit. Ad ipsos verò fluminum confluentes Ditton sedet villula parua, Mitton.

tapascua, & rusticanas villas nihil vidit, nisi cum Riche-

sed non parua cæde signata. Scoti enim anno 1319, cum peftis Angliam ferè exhausisset, huc vsque populabundi progreffi, non exiguam facrificulorum nostrorum & rusticorum manum, quam Eboracensis Archiepiscopus sub signis

eduxerat, facile profligarunt.

fir-

ca-

in.

m

Jus

ik

115,

da

ca

ra.

2lle

nis le,

Aa

al-

0-2

E

H

nif

8

m tis

2

12

0-

8

m

1-G-

m

R-

0.

D-

20

e,

0

Sed, vi pedem referamus. A Catarractonio ad x I I.mill. LEVATRAS oppidum statuit Antoninus, in quo Explora- Leuaires. torum numerum sub suo præfecto excubias egisse meminit Notitiarum Liber. Has fuisse in aspero illo saxeto inde patria lingua Stanemoze dicto, quod longius in occasum folftitialem víque ad Tesis fontes procedit, non dubito. Et iuxra Bowes, fine Bough viculum ad ipfam Prætoriam viam fuiffe, distantia credi postulat. Et qui non credatur? Bowes. cum Romana vetustatis monumenta hic ad 250wes fuerint effossa, vnaque & altera Romanorum Inscriptio in ecclesiola extet. Quamuis hodie nulla re æque sit celebrandus, quam quod præclaræ, & equestri familiæ De Bowes nomen impertijt, quæ in difficillimis temporibus egregiam Principi, & patriz contra seditiosos nauauit operam. Leuatras verò fuiffe Maiden tastle, quod superius est ad ipsam etiam viam, vt credam adduci non possum, cum & distantia refragetur, & tantum collis sit fossa incinctus, in quo nulla plane ædificiorum indicia, omniáq; circumcirca funt solitaria, nifi quod sit Nosocomium exiguum in ip. Spittlevpso saxeti medio, & ad ipsum Crux lapidea, nos Bere= pon Stanetroffe, Scoti Beitroffe, id eft, Regiam cruce vocant, in iplo Rerecroffe. agrorum confinio. Quam quafi lapidem Anglia & Scotia terminalem positam suisse prodit Hector Boëtius Scotus, cum Guilielmus primus Cumbriam ea lege Scotis permi-

fiffet,

fiffet, vt clientelari iure à se tenerent, & nihil quod Nor.

Comites Richmondie.

Comites Richmondiz fuerunt multi pro principum fauore, & ex varijs familijs, quos sua tamen serie quam posto. mus accurate & perspicue subijeiemus. Alanus Rufus Comes Britannia Armorica. Alanus Niger frater eius. Ste. phanus Comes Britanniæ frater eius. Alanus Comes Brit tanniæ, filius Stephani, Conanus Dux Britanniæ filiuse. ius. Galfridus Plantagenes filius Henrici Secundi regis Angliz qui Constantia filiam vnica Conani primò duxit. Ar. thurus filius eius à Ioanne Rege Anglie sublatus. Guido Vicecomes Thoarenfis cui Constantia secundò enupsit. Ranulphus tertius Comes Cestriæ cui Constantia tertiò nupta. Petrus de Dreux fiue Druidenfis, regio Francorum fanguine oriundus, qui Aliciam vnicam Conftantiæ filiame Guidone Thoarense susceptam duxir. Petrus de Sabaudia auunculus Æleonoræ vxoris Regis Henrici tertij. Ioannes Dux Britanniæ, filius Petri de Dreux. Ioannes Dux Britanniæ filius eius. Ioannes filius eius, Arthurus filius Ioannis Robertus de Arthois Comes Richmondia anno decimo Edwardi tertij creatus. Ioannes de Gaunt Dux Lancastria, qui Comitatum Richmondiæ cum rege pro alijs terris commutauit. Ioannes Dux Britannia Comes Montisfortis & Richmondiæ. Ioannes Dux Britanniæ gener regis Edwardi tertij.Radulphus Comes Westmorlandiæ. Ioannes Dux Bedfordiæ. Humfredus Dux Glocestriæ, Comes Richmondiæ, Arthurus filius Ioannis de Montisforti Ducis Britanniz. Edmundus frater vterinus Henrici Sexti. Henricus filius eius posteà Rex qui Henricus v I I. dictus, & dum ille exularet, Georgius Dux Clarentiz, qui non Comes, sed Richmondiæ Dominus appellatus. Richardus Dux Glocestriæ. Et Henricus filius nothus Henrici Octavi Dux Richmondiz à patre institutus.

Dux Richmondia.

Continentur in hoc agro Paracia magna prætersacella. 1 04.

EPISCO.

d

li

EPISCOPATUS DUNELMENSIS.

ţ.

4-

4000

n.

.

1

A

p-

1.

è

12

CS

0-

IS.

d

ui

u-

h-

r-

d-

z.

Z,

us

x.

h-

z.

z

).

Piscopatus Dunelmensis, vulgo the bishon= Prick of Durham, fine Durelme, Eboracen-E Sibus ad Septentrionem confinis, in Trianguli speciem efformatur, cuius apex ad Ocalo colo casum cocuntibus ibi Septentrionali limite. & Tesis fontibus figuratur. Laterum alterum quòd Meridiem spectar, continuo Tesis decursu terminatur; alterum. guod Boream intuctur, primum breui ab apice linea ad Derwentum flumen, inde Derwento ipso, & Tina flu.cum Derwentum admiserit, describitur. Basim verò trianguli, quæ Ortum respicit, ora maritima affingit, quam magno fremitu Oceanus Germanicus grauissime diuerberat.

Quà in apicem coarctatur, campi funt nudi, fylux rara, colles glabri, sed non fine ferri venis, conualles autem fatis graminosa, Angliz enim Appennius, quem dixi, hunc angulum interfecat. Ad Orientalem autem partem, fine triangulibafim, vti etiam ad latera, culturæ terra eft perquam grata, redditusque cum agricolarum labore contendunt, Sea Coale. pratis, pascuis, aruis distincta, oppidis passim consita, & Carbofossibi. carbone fossili quo pro ignis alimento plurimis in locis vtimur, copiosa. Carbonem hunc aliqui bitumen terrenum nigrum, alij Gagatem, alij Thracium lapidem esse volunt, que omnia candem rem esse probauit magnus ille in rebus Fossilibus philosophus Georgius Agricola. Certe hic noster nihil aliud est quam bitumen calore sub terra induratum, & excoctum, Bituminis enim odorem reddit, & fi aqua aspergatur, acriùs, & luculentius ardet, an verò oleo extinguatur non sum expertus. Si verò obsidianus lapis apud nos fit, illum, esse credam qui alijs Angliæ locis reperitur, Canol Cole vulgo appellatur : eft enim durus, fplendidus, leuis, & affulatim subscissilis, accensusque citò ardet, Sed hæc illis qui natura penetralia penitius rimantur relinguamus.

Totam hanc regionem cum alijs etiam vicinis, S. Cushberti serram, fine patrimonium vocant in suis scriptis Monachi. S. Cuthberti Sic enim vocârunt illi, quicquid ad Dunelmensem specta-

patrimonium,

uit ecclefiam, enius Cuthbereus quafi patronus haberur. qui in prima Saxonica ecclefia infantia Lindefarnenfis Episcopus vitam tanta sanctirate, & integritate transegit. yt inter Diuos relatus fuerit. Regésque nostri, & proceres, quod tutelarem illum fuiffe Dinum contra Scotos credide. rint, non solum eius corpus deuoti sepenumero inuiferint. quod integrum incorruptumque durasse persuaserunt, Monachi; sed etiam amplissima larifundia donarint, & plutimas immunitates irrogârint. Egfridus Rex magnos redditus in ipla vrbe Eboraco, Crecam, quam dixi, & Luguballi. am civitatem ipfi Cuthberto viuo dedit, vt est in historia Dunelmenfi. Alfredus rex, & Guthrunus Danus, quem ille Nordanhumbris præfecit, ported totam inter Were flu. & Tinam (libri antiqui verbis vtar) Cuthberto, & in eius ecclefia mi. nistrantibus perpetuo possessionis iure largiti sunt, ex qua illu ne inopia laborarent, vita subsidia procurentur; pratered eius ecclesa tutum profugis locum refugi constituerunt, vt quicunq ue qualibes de causa ad eius corpus confugerit, pacem per triginta septem dies nulla vnquam occasione infringendam babeat. Edwardus, Athelstanus reges, & Cnuto, siue Canutus Danus, qui nudis pedibus ad Cuthberti tumulum accessit, has leges & libertates non modò confirmarunt, sed etiam auxerunt; nec minus Guilielmus Normannus, à cuius tempore Comitatus Palatinus iudicatus eft, & iura fua regalia habuit Episcopus, adeò vt profcriptorum bona illi, non regi cederent; & ipfa plebs immunicatibus elata merere in Scotia sub rege recufarint. Dicebant enim (historia Dunelmensis pro me loquetur) se effe Haliwerke folkes, & terras suas tenere ad de. fensionem corporis S. Cuthberti, nec debere se exire terminos Episcopatus, scilicet vlira Tinam & Teisam provege, vel episcopo. Verum Edwardus primus has libertates primus præcidit. Cum enim ille se tanguam arbitrum honorarium inter Antonium Beccu episcopum, & Priorem, de possessionibus interse acriter digladiantes interponeret, necilli ex eius arbitrio facerent, feifinit (inquit author meus) libertatem Episcopatus in manum fuam, & ibi rimata funt multa, & libertas in multis la. fa. Iura tamen fua posteà recuperauit ecclesia, illæsaque te nuit víque ad Edwardum y 1. cui, dissoluto Episcopatu, oma nes eius redditus, & libertates, ordines in Parlamento concefferunt.

Comitatus Pa-

Haly-workfolke. ur,

fis

nt,

es,

e-

nt, 10-

ri-

di-

li.

112

lle

ri.

ni

710 Fä

bes

ies

1

i.

CS ùs

2-

2-

fa

u-

0le-

0-

m

m 11-

(c

10

168

e.

C

nna

ít.

cofferant . Sed fratim Maria Regina eadem authoritate hanc constitutionem refixit, & omnia farta testa ecclefia restiruit, quibus hodie gauder. Nuper enim Iacobus Pilkintonas Episcopus DIVAM ELIZABETHAMdebonis Caroli Neurlli Comitis Westmorlandia, & aliorum in hocagroproscriptorum, qui in patriam bellum nefarie mouerant, in ins vocauit, causamque persequutus effet, nisi authoritas Parlamentaria intercessisser, & proco tempore (fie fe habent verba) Reginz adjudicatier, quod impensis fuis maximis cum episcopum, tum Episcopatii è feditioforum faucibus eripuiflet. Sed his omiffis ad locorfi descriptionem iam ftilum promoueamus.

Flumen quod meridionalem huius agri partem vallat, Latinis Tefis & Teifa, vulgo Cos, Polidoro Italo, cui fuz Tees fl. Italia Athefis animo obuertabatur, fine vlla ratione Athe-

firdicitur, Ptolemao Timor, & Tvesis appellari videtur. apud quem camen Librariorum incuria fuo loco exulare existimo. Cum enim T v Es I N & T I N A M in remotiori Britanniz parte, vbi Scoti nunc agunt, ille ftarueriti& hze regio Tefi & Tina includitur, fi in veterem Geographum Criticus effe aufim, postliminio huc in sua loca reuocarem. & cum bona, vtifpero, Scotorum venia, qui nulla habent fomina, quibus hac nomina verè afferant. TEsts è faxeto illo Stanemoze erumpit, raptisque secum multis vndique torrentibus, per rupes fluens, è quibus ad Entelton marmora cæduntur, primum Bernardcaftle,id eft , Bernardi castrum pulsat, à Bernardo Balliolo Ioannis Ballioli castle. Scotorum Regis abauo conftructum, & denominatum, Cuius filius Ioannes, quem Edwardus primus Scotiz regem declarauerat, illud amisit, cum alijs in Anglia possessionibus, quod fidem Edwardo daram prodidifier. Quo tempore rex Antonio Dunelmenfi episcopo infenfior boccastri

(ve habet liber Dunelm.) cum persinentijs ab eo abstitite, & Comiti de Warmicke contulit, Herbs, & Bertnes Roberto Cliffordo Bewerlton Galfrido de Herstpole, que Episcopus habiis ex forisfactura 1.de Balliolo, R.de Bruis, & Christopheri de Seson. Sed paucis post annis Lodouicus de Bellomonte Episcopus regio Francorum languine natus, de hoc castro, & cateris possessionibus litem intendit, causamque obtinuit; lata

KkI

in

BRIGANTES.

in hæc verba sententia, Episcopus Dunelmensis debet habere so.
ris facturam guerrarum infra libertates. Episcopatus, verex habet
extra.

Raby castle.

Neuillorum

familia.

Non quinque hinc mill.paff.abest paulò remotius à Ten Standzope, quod & Stanthozpe, i. viem Saxem, dicitur, oppidulum mercatorium, vbi Collegiata erat ecclefia, Ne. uillorum & opus, & tumulus. Huic contiguum est Rabre. quam Cnuto fiue Canutus rex Danicus ecclesiæ Dunelmenfi, vna cum circumuicino agro & Stanthozpe libere in perpetuum poffidenda donauit. A quo tempore (vt habet author meus) familia Neuillorum, sine de Nona villa Baby de ecclesia tenuis reddendo quatuor libras, do ceruum quotannis, Stemma e. nim illi à Waldano Saxone Domino de Raby repetunt, qui illis temporibus floruit, cúmque vnicam filiam Normannici Domini Galfridi de Nova villa Robertus Dominus de Raby duxiffet, posteri Neuillorum nomen sibi asciuerunt, & in familiam longè potentissimam succreuerunt, qui castrum admodum spatiosum hic erexerunt, quod eorum prima, & præcipua sedes erat.

i

ſ

n

d

90.11

n

ri

C

20

2

ta

ta

us

Derlington.

Tefis inde laplus per sockburne antiqua, & nobilis familiæ de Cogniers domicilium, prope Derlington frequens forum agitur, quod Seir filius Vlfi Saxo, impetrata ab Etheldrego rege venia, ecclesia Dunelm. donauit, Hugoque de Puteaco, fiue Pudsey templo, & ædificijs exornauit. In huius agro tres funt miræ profunditatis putei, Bell kets tels vocat vulgus, id est, Inferni caldaria, quia per antiperistafin calescat in illis aqua. Prudentiores hausta terra motu tellure, subsedisse credunt, & probabiliter quidem, legimus enim in Chronicis de Tinmouth. Anno Domm. 1179. in Natali domm. apud Drential in territorio de Derlington, in episcopatu Dunelmensi, eleuauit se terra in altum ad similitudi. nem procere turris, & mansit ab illa die quasi immobilis vique ad vesperam, & tunc cecidit tam horribili strepitu, quod vicinos terruit omnes, & absorbuit eam tellus, & fecit ibidem puteum profundum, qui est ibi in restimonium vsque in hodiernum diem. Illos autem subterraneos habere meatus, & exitus Cuthbertus Tunstallus Episcopus primus deprehendit , reperto in Test ansere, quem signatum in horum maiorem experiendi gratia demiserat. Post Derlington nulla que melioris

Hell-kettels.
Putei profundi.

ris sunt notæ oppida adposita habet Tesis, sed viridantium camporum margines, & rufficanas villas flexuofo meatu lambens, randem amplo oftio in Oceanum se eijeit, vnde

Trianguli basis ad oram maritimam inchoatur.

ibes

ch

ur,

Ve-

ye,

cl-

e in

101

esia

LC.

qui

ni-

R4-

in

um

&

fa.

ns

E-

uc

In

et=

)c-

rx

n,

79.

on,

di-

7110

7105

um

m,

h-

to

ri-

0-

ris

Littus enim hinc in Septentriones decurrit vno & alterotantum amniculo interscissum, promontoriolóque sofilm vno prominet vix septem supra Tesis ostium milliaribus, cui Barticpole emporium celebre, & ftatio fida, fitu Hartlepole. percommodo infidet. Deozteu Beda vocare viderur (quod Huntingdonensis Cerui insulam interpretatur) vbi Heiu mulierem religiosam monasterium olim fundasse memorat : fi Bengten non fit potius territorioli illius nomen, innoftralinquod Dunelmenfis liber innuit, & Beogeneffe alibi appel- gua Neffe lat, quod in mare longius procurrit. Ab hoc per x v. mill. dienur. paff. littus continuum sparsim oppidis redimitum grata facie nauigantibus arridet, donec VEDRAE flumini se ape- Vedra fl. nt, fic enim Ptolemæo nominatur, qui Bedæ Wirus, Saxo- Weie. nibus peon, & nobis were. In ipfo trianguli apice, parte scilicet regionis ad occasum extrema, è duobus rigulis Kellop, & Burnhop coalescit, qui vbi in vnum coierint, hoc nomen affumit, &m orientem properat per vasta ericeta, magna episcopi viuaria, & Witton castellum Dominorum Witton. de Euers, qui antiquæ sunt in hoc agro nobilitatis, vipote à Familia Vescijs & Attonis Baronibus oriundi, & bellicæ virtutis d'Euers sine gloria clari, quod Scotia testetur. Kettnes enim oppidulum de Eure. in Scotia viteriori Edwardus primus illis ob operam egregiè nauatam dedit, & Henricus vi II. patrum memoria Baronum titu'o illustrauit. Inde Vedra decurrit crebrò eminentibus faxis interpolatus, quibus fi aqua infundatur parumque misceatur, salsam imbibit qualitatem. Et post pauca milliaria Gauntelle fluuiolum ab Auftro admittit, vbi adiplos confluentes æditiori tumulo imponitur Authand Aukland. iquercubus (vt Grecie Sarron) denominatum, quod turritas Episcopi ædes, ab Antonio Becco magnifice restauratas, pulcherrimumque pontem pretendit, quem Gualterus Skirlaw Episcopus, circa annum 1400. construxit, qui has ades etiam adauxit, & ad Yaram Tesim ponte coniunxit. Hinc in Septentriones Vedra iter flectit, vt diutiushunc agrum irriget, statimque in modici collis super-

500

Vinouium.

Binchefter.

cilio, antique vrbis non morientis, sed plusquam mortus reliquias suspicit, quam Antoninus VINOVIAM, Ptoleme us BINOVIVM dixit, apud quem ita suo loco exturbatur, a alio quasi sub axe locatur, vt semper delituisset, nisi digitum intendisset Antoninus. Binchester nobis hodie vocatur, vnóque tantùm & altero tuguriolo constat; vicinis tamen tumrudetis, tum Romanorum nummis sepiùs esfossis no tissimum, quos Binchester penies illi vocant. Nec aliud de illa legi, quam quod liber noster memorat Northum briz Comites ab ecclesiz dominio, hanc cum alijs villis ab ripuisse, cùm sacra illa auri sames etiam sacras ecclesiz sa cultates deglutiret.

Branspeth castle.

Dunelmum, Durham.

Banfpeth caftru inter consurgentes colles in altera Ve. dræripa apparet, quod à Bulmeris constructum filia Ber. nardi Bulmeri vnica Galfrido Neuillo nuprijs coniunca Neuillorum familiæ cum alijs possessionibus adiunxir. Moz Vedra quafi infulam molitura, primariam regionis vrbem colli impositam vndique ferè circumluit, vnde nomen Dunholm à Saxonibus inditum. Collem enim, vt ex Bedi colligas, Dun, & infulam amnicam Holme dixerunt. Ex hoc DVNELMVM fecerunt Latini, sed vulgus Durham corruptissimè vocat. Originem non admodum antiquam haber. Cum enim Lindisfarnenses monachi belloru cala mitate à Danis exagitati, incertis sedibus, cum Cuthbert fui reliquijs vagarentur: hic tandem oraculo, fi crederoli bet, admoniti circa annum falutis 9 9 5. confederunt. Sel rem accipe ex authore meo Dunelmenfi. Comitans fanctiffim patris Cuthberti corpus universus populus in Dunhelmum, locum quidem natura munitum, & non facile habitabilem venit, quen densissima undique sylua totum occupanerat, tantim in medio era planisies non grandis, quam arando, do seminando excolere confut. uerant, vbi Episcopus Aldwinus non paruam de lapide ecclesiam pofled construxit. Igitur prafatus Antistes totius populi auxilio de Comitis Nordanhumbrorum V thredi adiutorio, totam extirpans fol nam succidit, ipsumque locum breui habitabilem fecit. Deniqued flumine Coquedo v que Teifam, univer fa populorum multitudo tam ad hoc opius, quam ad construendam postmodò ecclesiam prompa animo accessis : & donec perficeretur, denote insistere non ceffaun. Eradicasa Itaque fylua, & vnicuique mansionibus forse distribuin, praful

ortus preful antedictus amore Christi, & S. Cuthberti feruens, honesto, nec paruo opere inchoauit ecclesiam, & ad perficiendam omni studio eme ur.

intendit. Hæc ille.

a Ve

ma

men

ham

uam

cala

berti re li-

Sed (Fimi

ocum

7#em

eral

of set.

n po-

10,0

s fal

que a

tan

mon

eun.

sitil,

a ful

Non muleis post annis Angli illi, qui Normamicum imitum perium æquis oculis intueri non poterant, loci ingenio freatur ii, in belli sedem eligerunt, negotiumq; non paruum Guimon lielmo Normanno facesserunt. Scribit enim Guilielmus is no Gemiticenfis , Concesserunt in partem Comitatus aquis , & Sylvis aliud inaccessibilem, firmissimo vallo erigentes castrum quod Dunholmum าเกร s ab nuncuparunt, ex quo dinersos crebrius exagitantes excursus, aliquandin ibi delituerunt, Sueni Danorum regis aduentum præstoæ fa lantes. Sed cum res ex sententia non cecidisset, fuga illi sibi consuluêrunt; Dunelmumq; adiens rex Guilielmus, multis ad ecclefiaftica libertatis firmamentum indultis priui-Ber. legijs, castrum iuxta ecclesiam, in eminentiori collis parte extruxit, quod posteà in Episcoporum habitationem cessit, Mox ciúsque claues, cum Episcopatus vacaret, veteri instituto bem

Cuthberti Mausolzo appendi solebant.

Cum hoc castrum iam extructum esset, Guilielmus Mal-Beda mesb. qui sub id tempus vixit his verbis hanc vrbem de-. Ex feribit. Dunelmum est collis ab vna vallu planitie paulatim, & molli cliuo turgescens in cumulum, & lice situ aspero, & prærusto rupium,omnem aditum excludat hostium, tamen moderni collibus imposuerunt castellum, advadices pedis Castelli defluit amnu piscofus prafertim Isiio. Eodem ferè tempore, vt habet vetuftus ille liber, Guilielmus de Carelepho Episcopus qui monachos hic denud congregauit (corum enim clauftra Danus vbique subuerterat) demolita illa ecclesia, quam Aldwinus zdificarat, aliam meliori opera incœpit, quam Radulphus successor perfecit, nouámque postea fabricam Nicholaus Fernham Episcopus, & Thomas Melscomberior anno Christi 1242, adiecerunt. Radulphus autem ille Episcopus (vt tradit historicus noster) locum inter ecclesiam, & castellum quem multa occupauerant habitacula, in patentis campi redegit planitiem, ne vel ex fordibus contaminatio, vel ex ignibus ecelesiam attingerent pericula. Vrbem etiam licet natura muniret, muro reddidit munitiorem, & augustiorem, à cancello ecclesia ad ecem ofque cattelli perducta murum confiruxis longisudine, qui iam verustari sensim cedit, nec hostilem vnquam, quod ac-Kk 3 ceperim

BRIGANTES.

Bereparke.

Prelium ad Neuils crosse 1346.

ceperim, vim fenfit. Cum enim Dauid Brufius Rex Scoto rum ad Beaupark vique, fine Bereparke, (viuarium eft il lud fuburbanum) ferro, & flamma fæuiffet, (Edwardo In Caletum Galliz obfidence) Henrieus Percius, & Guiliel. mus Zouchæus Archiepiscopus Eboracensis cum tumulu arijs suorum cohortibus, se Scotis obiecerunt, & ita animole aggreffi funt,vt primam & fecundam aciem, capto rege, ad internecionem fere ceciderint, tertiamg; in eum timo rem coniecerint, vt citatiffimo, quam potuerant, agmine fugerint, nec præruptissima loca pauori, donec in sua se recepillent, obstiterint. Nobilis hec illa pugna est, & intet multas memoranda Scotorum strages, quam prælium ad Neuilli Crucem nostri vocitant.) Nobilistimis enim Scororu in hoc cæsis, & Rege capto, multos agros in confinio no ftris cedere, & plurimas arces dedere coachi fuerunt. Sed hæc de Dunelmo satis, cui si placet, cum Nechami disticho valedicam.

Arte, situá, losi munita Dunelmia salue, Qua storet sansta religionis apex.

De Monachis eiectis, Præbendarijs x11. Archidiaconísq dubbus substitutis, & de Prioris nomine in Decanidignitaté mutato, quam nunc gerit D. Tobias Matthæus Theolo gus præstantissimus, in quo cum pietate doctrina, cú natura ars certant, nihil est quod ego scribam, cúm sint retenti memoria, & cuiuis notissima. Longitudinem gr. xx11. scr.o. Latitudinem verò gr.11111. scr. 1 v.11. definitam habet.

Shirburne.

Sub Dunelmo, ne hoc omittam, ad orientem egregium admodum cernitur Nosocomium, quod Hugo ille de Pute-aco Episcopus opulentissimus, & momentaneus Northumbriz Com Leprosis (vt habet Neubrigensis) indulgentior, profusa quidem, sed tamen ex parte minus honesta largitione construxit. Alieni quippe iuris non modicum huic deuotioni per potentiam applicans, dum propria sufficienter impendere gravaretur.

Finchale.

Rectiori hine lapsu in Septentriones Vedra suas aquas ducit per finchale vbi, Henrico secundo regnante, Godricus vir antiqua, & Christiana simplicitate, totus deo defixus solitariam vitam egit, & peregit, eodem loco sepultus, quo (vt habet G. Newbrigensis) vel orans procumbere, vel e-

grotus

oto ftil

III

liel.

ultu

mo

cge

ma-

nine

re

tor n ad

rorú

no-

Sed

cho

ilq

ni-

olo

TU-

nti

r.o.

um

ste-

m-

10%

011-

en-

125

ri-

ix-

115,

a-

SHE

groeus decumbere confuenerat . Qui tantam fui admirationem hac fandta fimplicitate excitatir; ve eins memoriam ecclehola R frater opulenti illius Episcopi Hugonis de Puteaco honorarit. Inde Vedra defertur per Lumley castrum vi- Lumleiorum untioinclusum, sedem Lumleiorum vetustam, quoru Mar- familia. maducus matris infignia fibi afcinit, cuius iure opimam hereditatem adierat. Filia enim illa & hæres Marmaduci Tweng Domini de Kilson, Radulphus verò Marmaduci illius filius primus Baro de Lumley à Richardo fecundo creatus erat, quo honore Ioannes ab eo nonus hodie gaudet, vir nobilissimus, mihi ob singularem in me humanitatem non tacendus.

Eregione non procul ab altera fluminis ripa fedet Che= Cheffervpfter bppon the ftræte, id eft, vrbecula ad viam publicam, pon the Concester Saxonibus dicta, vnde Conder cvm egoiu- treete. dicarim, in quo Alam primam Aftorum Romanis temporibus stationem habuisse memorat liber Notitiarum ad lineam (vt inquit) valli, Pauculis cnim milliaribus à Vallo, de quo posteà dicendum, abest. Lindifarnenses Episcopi cum Cuthberti sui corpore, Danica intonante tempestate, in hoc annis extra delituerunt. In cuius memoriametim Egelricus Episcopus Dunelmensis nouz ecclesia ed loci fundamenta iacerer, tantam pecuniæ vim defossam repetit, vt abunde iam diues episcopatuse abdicaret, & Petroburgum reuersus, cuius prius Coenobiarcha erat, vias per paludes municrit, & alia opera non fine maximis impenfis excitarit.

Interius ad ipfius ferè Trianguli medium alius etiam exiguus est vicus Collegio nuper notus, Lanchester di- Langchester. cunt, quem Longovicvm effe, vbi (vteft in Notitiarum Longouicus. libro) Numerus Longouicariorum egit, & nomen & fignificatio argumentantur, quod enim Latinis Longo-vicus, id eft Saxonibus Langcear Ten.

Sed ad Vedram reuertamur, qui iam tandem in Orientem fe convertit, & Hilton Hiltoniorum caftrum præter- Hilton Auens in mare se condit ad Wiranmuth, vt Beda vocat, Castle. nunc Monks weremouth, id eft, Vedra oftium, quod ad Monachos spectauit. De quo oftio sic scribit Guil Malmesburiensis. Hhe Vedra pelago influus naues serena innectas aura placido Kk 4 SACTORA

Vitrary primim in Angliå.

Beda, qui obijt

placido estij excipit gremio. Cuius unasque ripas Benedistus Biscop ecclesija insigninis, de monasteria ibidem construxis; alterna Patri, alterna Pauli nomine. Huius industriam mir abitur, qui es iua visam leget, quòd copiam librorum aduexeris, quòd antisces lapideasum adium. En ritrearum fenestrarum primus omnismin Angliam adscinis. Ic hoc S. Petri monasterio Beda noster Angliz splendor singularis, pietate & esuditione VENERABILIS cognomen adeptus, meditandis seriptus ris, vi inquit ipse, operam dedit, plurimaque volumina imter decumanos barbariz suctus doctissimè conscripsis. Quo mortuo, vi inquit Guilielmus ille, sepulta est cum corerum gestarum omnis penè notitia vique ad nostra tempora. Cum enim pigro semper succederes pigrior, multo tempora in esta insula studiorum detepuit servor.

Quinque mill. pass. superiùs, Tinz etiam ostium est, quem cum Derwento latus Septentrionale nostri Trianguli delineare diximus. Ad Derwentum qui propè Trianguli apicem sontes habet, nihil insigne adiacet, nis Eba chester quem nunc vocant, viculus, ab Ebba virgine regio Northumbrorum sanguine nata, que tanta sanctitatis opinione circiter annum salutis 6 3 o. claruit, vi Romana Apotheosi in Diuas relata, plura in hac insula templa sibi dicata habeat, que . Tabbs, pro S. Ebba, vulgus

vocitat.

Gateshead.

Ebchefter.

S.Ebba.

Ad Tinam autem memorandum eft Gatelhead, Saxonice Gae Theued, & historicis, quodidem fonat, Capracapus, quafi Noui caftri, quod alteram Tinz ripam occupati Suburbium.cui ab Edwardo va. adiunctum etat, cum Epifcoparum diffoluiffet, sed Maria station Ecclesiæ restiruir. Vulgus hoc ipío nouo castro multo vetustius esse existimat. nec falso quidem, Si ego etiam hoc limitaneam illam stationem fuife dixero quam GABROSENTYM Britannico faculo vocârunt, & Cohors secunda Thracum defendit, nihil vei spero veritati absonum dixero, Gaffer enim pro capra & Hen in fermonis contextu pro Pen quod caput eft, viurpant Britanni, & cadem plane fignificatione Capra caput nostris Latine dicitur, yt Brundusium Meffapiorum linguaà Cerui capire nomen haber. A diverforio aliquo cui Capræ caput interfignium erat hoc nomen huic loco inditum

Gabrofentum.

L

0+

-

722

10

14

p)

t.

tu

la

b

M

14

13

H

H

1

S

4

á

3

9

. •

9145

num existimem, non minus quam Gallus Gallinaceus Africa. Tres forores Hispania, Piram Italia loca apud Antoninum, que ab huiusmodi infignibus, ve docu nonnulli credunt, sua nomina acceperunt Historici autem nostri, vno quafi ore. hoc Capra capus nominant, dum memorant Walcherum Dunelmensem Episcopum, quem Nordanhumbris Comieis authoritate præfecerat Guilielmus Primus, hoc in loco à furenti multitudine, ob prouinciam malè habitam interfedum fuille- is a sampling a por a service

1080

Infra hune vicum fere ad ipfum Tinz oftium Birmye Girwe. nunc larrow cernitur, venerabilis Bedæ natale folum, vbi etiam monasteriolum olim floruit, quod Dani ita afflixerunt, ve primis Normannorum temporibus, cum monasticum ordinem quidam his regionibus infraurarent, & Walcherus Episcopus hunc locum illis assignaret, Stabant (vt inquit author meus) foli fine culmine parietes, vixa vilumfigmem antique nobilitatis fernabant, quibus tamen culmen de lignis informibus, o fano illi superponentes, dinini culeus officia celebrare caperant, or a And we ambigive strong of the 20 ging

Dunelmenses Episcopos qui Comires Palatini censen. Episcopi Dutur, non est cur hic enumerando persequar. Satis fit innue- neimenses. re, ex quo cathedra his constituta fuerit, anno falutis 9 9 5. triginta tres Episcopos víque ad nostram ætatem sedisse. Quorum celeberrimi funt quatuor, Hugo de Puteaco qui præfenti pecunia, mille scilicet tredecim libris Comitatum Nosthumbriz dum ipse viueret, Sathbregiamque iure perpetuo successoribus possidendam à Rege Richardo Primo emit, & Shirburne Nosocomium pulcherrimum conftruxit. Anthonius Beccus Patriarcha Hierofolymitanus, qui in substructiones infanas, splendidumque apparatum infinitam pecuniam effudit. Thomas Wolfzus Cardinalis evius fœlicitati, nisi moderatio nihil deerat, sed peruulgata est eius historia. Et qui nobis pueris obije, Cuthbertus Tunstallus summarym arcium scientia (absit inuidia verbo)illorum omnium instar, & magnum Britannia nostra ornamentum.

Numerantur in hoc agro, & Northumbria, Ecclesia Parochiales 1 18. prater facella plurima.

in lama I . . Lancathire.

anoracintal and Maco Carta Sancola

Ter aliò versus iam conferendum est meum, ad reliquos scilicet illos Brigantes, qui trans montes ad occiduum Oce-I anum consederunt, & primo ad Lancastrenses, quos subinuitus (quæ res mihi benè vertat) quodammodo adeo. Vere or enim ne mihi fatisfecero, nedum tibi.

Ex voto enim paucula admodum successerunt, cum partem eius longe maximam perlustrarem, ita vetustas prisca nomina vbig; abrafisse videbatur. Sed ne Lancastrensibus deesse videar, audendum est, nec dininum numen, quod

hactenus mihi affulfit, defuturum confido.

Sub montibus, qui ve iam sæpiùs dixi, per Angliam mediam procurrunt, & quafi arbitri inter regiones, fiue Comitatus se interponunt, facet ad Occasum Lancastrensis ager, Saxonice Loncar cenrevne, vulgo Lonkathire, Lankafhire, & The Countie Palatine of Lancaffer, quod fit Comitatus Palatini titulo infignis. Inter Eboracenses ab Ortu, & Hybernicum Oceanum ab Occasu ita includitur, vt ab Austro quà Cestrenses aspicit, sit lation, sensing; in Boream procedens, qua Westmorlandia confinit, coarctetur. Ibique irruente maris finu abrumpitur, fuiq; partem non exiguam vltra finum habet, quæ Cumhome fitte hing acomorphist ourgr berlandiæ adiaces.

Moiles.

Turues.

Vbi in campos æquatur, hordei, & tritici est fertilis, ad montium radices auenæ fertilior, vbique folo tolerabili,nifivliginosis quibusdam, & minus salubribus locis Molles vocant, qui tamen hec sua incommoda commodis refarciunt vberioribus. Abrafa enim superficie vnctuosos cespites (Turffes dicunt,) ad ignis fomitem, & nonnunquem arbores, quæ diu defossæ iacuerunt, præbent. Inferius verd margam ad stercorandos agros affatim alicubi suppeditant, qua tellus, hominum opinione, frugum impatientiffima, ita mitescere ineipit, vt maiorem olim hominum fuisse inertiam, quam terræ ingratitudinem existimare liceat. Sed regionis bonitatem ex incolarum habitudine, qui ab aspectu

aspectu sunt inprimis decori, dijudices: & etiam si placet, ex armentis. In bobus enim, qui funt proceris cornibus, & Boues Lancacomposito corpore, nihil quod Mago Carthaginensis apud Strenses.

Columellam requirit, facile desideres.

3

1

ft

n-

0-

1-

hi

e.

i.

1

2

15

d

e-

1-

1-

0,

r,

Į.

a

r,

12

r,

1-

18

4

1

g

P

:

ò

c 12

e

ť.

b

u

Adpartem Auftrinam à Coffrensibus Merseio fl. dirimitur, qui in medijs montibus exurgens, parum iam a fonte digreflus fir limes, ferturg; in Occasum lento fluxu, quasi alia flumina, ve cum Poeta loquar, in caruleum finum fuum vocans, statima; à Borea Irwellum, qui omnes huius orientalisplage fluuros secum defert, gratanter excipit. Ad cuius cum Irko confluentes ripa finistra quæ è subrufo saxo surgit, vix tribus à Merseio mill. pass. peruetus illud oppidum floret, quod MANCVNIVM, & MANVCIVM variante le- Mancunium. ftione Antonino nominatur, nec dum vetufto nomine prorsus deleto, Manchester nobis dicitur. Hoc circumui- Manchester. cinis oppidis suo ornatu, frequentia, lanificio, foro, templo, Collegio à Grislais & La-waris, vt ex infignibus deprehendi, constructo longè præcellens. Superiori verò ætate multo præcellentius tum lancorum panorum honore, (Man= thefter cottons vocant,) tum afyli iure, quod Parlamentaria authoritas sub Henricov I I I. Cestriam transfulit. In adiuna Comitis Derbienfis viuario antiqui propugnaculi radices quadrata forma, vbi Medlocus amnis Irwellum subintrat, vidimus, Mancastle appellitant. Quod ipsum antiquum MANCVNIVM fuisse non dixero, spatium adeò angustum includit, sed potius stationem aliqua Romanorum, vel munimentum illud quod Edwardus Senior tum conftruxit, cum, vt inquit Marianus, Anno Christi 920, exercitim Merciorum mist in Northumbriam, vi vrbem Danches ster restauraret, & ibi prasidium locaret. Danico enim bello corruisse videtur, contra quos quia se fortiter viros præstitiffent incole,oppidum fuum Manchester appellatum volunt, id est, vt illi interpretantur, vrbs viroru, & huic opinioni, que cu sua laude conjuncta videatur, mirum in modum adblandiuntur. Sed nesciunt boni illi viri Mancunium Britannicis temporibus fuisse nomen, vt etymologia è nostra Anglica lingua non sit petenda. Malim igitur ego à Maen Britannica deducere, que faxum fonat, faxeo enim tumulo insider, & sub ipsum oppidum ad Colphurft latomiz Colvhurft.

funt

508

Excerum.

funt nobiles & notiffima. Mancunio in Antonini Itinerario fuccedit Coccivi, quod ad Cochip facellum fuiffe iuxta Burp credam ego donec dies certiora dederit. V-

nág; credam necesse est, apud Antoninum eo loco numerum esse corruptum,idg; cum bona, vt spero, Lectoris venia, cum author ille fit corruptiffimus : fi modò illo tempore non impeditiores erant viarum anfractus, dum vadofa in fluminibus loca perquirerent. Cæterum vt regrediamur,

Charmoffe.

Merseius Irwelli aquis iam plenior iter Oceanum versus fuscipit, per Chatmoffe vliginosum agrum longe, latéque patentem, cuius partem non exiguam inflati amnes pa-

trum memoria non fine magno periculo abripuerunt,

Mosses vade

vnde flumina corrupta, & magna perijt fluuialium piscium multitudo. Quo in loco subsidet iam vallis amniculo irrigata, arboresq; prostratæ repertæ fuerunt. Ve suspicari hceat, cum terra neglecta iaceret, & riuulorum procursus in patentibus vallibus non deducerentur, meatusque vel incuria vel vastitate intercluderétur, quicquid humilius erat, in

Arbores fub terra.

funt.

na fuisse conuersum. Quod verum si fir, non est cur miremur tot arbores huiusmodi locis passim per Angliam, sed præcipuè hoc in agro obrutas & quasi sepultas iacere. Cum enim nimia vligine radices soluerentur, vt deciderent, &

huiusmodi vliginosos tractus (Mostes vocamus) vel stag-

tam molli folo haurirentur & immergerentur necesse est. Vicini contis, & verubus tentando vbi latent explorant, loco notato effodiunt, & pro ignis alimento vtuntur, sunt enim flammis & lumini, zquè ac tæda, gratæ : quod fortaffe fit è bituminofa terra qua funt circumfusa, vnde vulgus

Abies in Britannia Cefaris tempore non prouentt.

abietes fuisse credunt, quas tamen in Britannia prouenisse negat Cæsar. Scio receptissimam esse opinionem ab inundato mundo has vi vndarum prostratas iacuisse, coque magis quòd æditioribus in locis alicubi effodiantur : locos tamen illos æditiores quos dicunt vligine permadere non

diffitentur. Sed curiofa philosophorum natio hæc pleniùs indagarit. Interim nos Merfei decurfum perfequemur, qui iam per marrington notum suo foro & frequétia oppidu-

Warrington.

lum defertur, quo superato, se diffundens statimo; contrahens, patenti gremio, commercijsque percommodo Oceanum ingreditur, vbi Litherpole floret, Saxonice Lyren.

Litherpole.

pole

2le

V-

C-

e-

0-

fa

ır,

us

ue

2-

it,

m

aıt,

a-

u-

in

g-

e-

ed

m

80

A.

it,

nt

1-

us

Te

nue

os on

ùs

ui

u-

2.0 2-

1.

le

pole, vulgo Lirpole, à diffusa paludis in modif aqua, ve opinio est, nominatus, qui commodissimus & vitatissimus est in Hyberniam traiectus, elegantia & frequentia, quam antiquitate celebrior, Nec enim eius nomen apud antiquiores scriptores vipiam occurrit, nifi quod Rogerus Pictauenfis, qui Dominus crat (vteo tempore loquebantur) de honore Lancastria, castrum hic construxerit, cuius custodiamiam longo sanè tempore habuit nobilis illa, & equestris familia de Molineaux, cuius primaria sedes est in proximo. Evehitur hine magno flexu littus apertum, interiufq; à mari cernitur Dameibirke mercatorium oppidum, sepultura Stanleiorum Derbiensium Comitum insigne, quorum primaria fedes Latham in vicinia est ædes magnæ & magnificæ, Latham quas illi continenter auxerunt ab Henrici I I I I. tempore, Quo Ioannes Stanleius Miles, pater Ioannis Proregis Hiberniz ex eadem stirpe qua Barones de Audley oriundus, Isabellam filiam & hæredem Ioannis Lathami Equitis clariffimiduxit, cui hoc amplum hæredium cum multis alijs possessionibus dotale fuit. Duglesse fluuiolus præter hoc tacite serpit, ad quem Arthurus noster (vt author est Nennius,) Saxones memorabili prælio fudit. Ad huius fontes Wiggin eft oppidum, wibiggin olim dictum affirmant, Wiggin. de quo nomine nihil habeo quod dicam, nisi Lancastrenses ædificia Biggin vocare, vunec de oppido, nifi quod fit & cultum, & copiofum, Prope Dugleifi oftium Merton palus fatis diffusa alirur, quæ suo emissario in hunc se exornerat, statimque Ribello flumini in suo astyario obniam se offert. Hicenim proximus est post Merseium fluuius qui Oceanum accedit, nomine suo vetustiori non prorsus exoleto. BELLISAMA enim æstuarium Prolemæo, & nobis IRhi= Bellisama, bel appellatum, forraffe ex adiectione Saxonici verbi Rhe quod flumen denotat. Ex Eboracenfis agri collibus prope- Montes edirantibus aquis primum in meridiem defertur hic fluuius uffims. per tres præcelfos montes, Inglebogrow hill ad fontes, Ingleborrow quem vasto dorso in occidentem solem gradatim quasi afcendentem, & in sui extremo alio quasi imposito colle euechum demirati sumus. Penigent fortaffe ab albicante, & Penigent niuoso capite, hoc enim Britannis Pengwin denotat, qui vasta mole, sed non perinde excelsa attollitur. Vbi verò

Pendle hill.

Lancastrenses adit Rhibellus, (nam hi sunt inter Eboracenfes) Dendle hill fublimi admodnin faftigio in metæ modum erigitur, damno quod subiecto agro iampridem intulit, maximam aquarum vim eructans, & certiflimo pluuiæ indicio, quoties eius vertex nebula vestitur, infignis. Horum libentius meminerim, tum quod in Apennino nostro funt eminentilfimi, vnde vulgò vsurpatur.

Inglebogrow, Bendle, and Benigent, Are the higheft hils betweene &cotland & Crent:

Pen quid Britaims.

Clethero.

Tum, vt intelligatur quod ante dixi, cur Alpes fummæ Pennine, & ipfa montium fummitas Pennum. & Apennini ita prif cis Gallis dicta fuerint. Pen enim montium fummitates Britannis denotat. Ad ramentum vero montis Pendii Ciethero castrum à Laceis extructum propè Rhibellum adsidet, qui protinus in Occasum conversus nomen suum inf-Riblechefter, pertit vico quem noftra atas Riblechefter appellat, vbi tot

Romanæ vetustatis vestigia, statuæ, numismata, columnæ, columnarum bases, epistylia, aræ, marmora, inscriptiones subinde effodiuntur, vt non abs re fuisse videatur, quod incolæ claudicante rythmo dictitant.

It is written byon a wall in Rome,

Ribchester was as rich as any Cowne in Chai= ftendome.

Inscriptiones autemita deformarunt rustici, vt quamuis in plures inciderim, vix tamen vnam & alteram legere potuerim.Ad Salesbury hall que funt vicine ades nobilis & antiquæ familiæ Talbottorum,columnæ bafim inscriptam vidimus.

DEO MARTIET VICTORIÆ P-R---- NO H-CC- NN

In proximo pariete huic adiun dus est alter lapis, Cupidinem, & alteram imagunculam præ se ferens, in cuius parte auersa hæc mutilata legitur inscriptio, quam quia me diu follicitum habuit, vt aliorum opinionem eliciam, hic subjungam.

SEO.

27

6

Se

po

al

pr

pr

44

16

di

mi

ric

fu

Ri

fuc

IC

SEOESAN BEDIANIS ROLNASON ANTONI OSALVEDN VSMEG. VI AL.Q. Q. SAR IC. DOMY BREVENM ELITER

0-

it,

n-

m

nt

n

77

if

i-

e=

6-

17-

ot

æ,

cs

n-

1=

in

C-

8

m

di-

rte

liu

ib-

0.

Sed ex his nihil planè luminis ad priscum huius loci nomen eruendum, de quo ambigitur, nisi subinde nomen mutârit, quod nonnunquam viu venit. Hoc enim fitu Ptolemeus RIGODVNVM, fipro RIBODVNVMà Riblechefter Ribodumon. non omnino abludit, & Antoninus BREMETONACYM posuit. BREMETVRACVM Notitiarum liber vocat, qui Armaturatum Cuncum sub Britanniarum Duce ibi egisse docet; Duplares verò an Simplares hæ armaturæ fuerint in dubio reliquit. Armaturas duplices illa vocauit ætas, quæ binas consequebantur annonas, Simplares quæ singulas. Sed qui fit, occurrat quispiam ex Notitiarum libro, vt cum Vegetius lib. 2. Armaturarum Cuneus ad valli defensionem institueretur, cap.7. in hac vrbe ageret, qui Vallo plus minus 6 o.mill.paff.abeft. Hunc scrupulum tollit Zosimus, cum Notitiarum librum post Constantini rempera scriptum suisse constet. Scribit enim ille libro secundo. Quum imperium Romanum extremis in limitibus ubique Dioclesiani providentia, quemadmodum à nobis supra dictum est, oppidis & castellis, asque burgis municum esset, omnésque copia militares in is domicilium haberent : fieri non poterat, vt barbari transirent, vbique copis hostium repellendorum caussa occurrentibus. Hanc prasidiorum munitionem Constantinus abolens,maiorem militum partem, de limitibus submotam in oppidis presidy nullius egentibus collocauit : limites à barbaris vexatos prasidio nudanit, tranquillas en quietas vrbes militum peste gra-Romana Reinauit, qua iam complures ad folisudinem redacta funt, milites apfos pub.occasu. theatris, & volupratious addictos emolliuit : denique simpliciter ve dicam, rerum hactenus pereuntium internecioni principium, & femina ille prebuit.

Cæterum cum Bremetonaci huius fortuna, confecta periodo, fiue bello, fiue terræ motu, quod vulgus fuspicatur, luccubuisset, inferius qua regurgitantis Oceani vim patitur Ribellus, Belisamaque aftuarium Geographo vocatur, eius Succedanea proles Brefton furrexit, amplum, &, vt in his regionibus elegans, & frequens oppidum. 19 zefton in 3 n= dernesse

Andernesse.

The File.

Grenhaugh Castle.

Salis conficiendi noua ratio. Quicklands.

Lunefl

Salmones.

Ouer-Bur-

dernelle vocat vulgus hominum, pro Il cmundefnelle, fic enim hanc agri partem dixerunt Saxones, quod inter Ribellum & Cocarum fluuios promontorio quafi naso extenditur. Hordei hæc est impatientior, sed pascuis lætior, prafertim ad mare, qua tota est campestris, vnde The file pro fello appellatur : quiatamen palustris, minus falubris censetur. Wyre fluuiolus hanc citus perstringit, qui è Wier. dale loco pleno folitudinis deuplutus Grenhaugh caftrum præterlabitur, quod Thomas Stanleius primus ex hac familia Derbiæ Comes extruxit, cum immineret illi pericula à quibusdam huius agri proscriptis nobilibus, quoru posses. fiones ab Henrico Septimo dono acceperat, Multos enim in illu impetus dederunt, & subinde infesti in agros eius irruerunt, donec viri optimi moderatio has inimicitias prudenter extinxerit. In ora hic maritima multis in locis fabuli cumulos videas, quibus aquam subinde infundunt, donec salfuginem contraxerit, quam postea, subditis glebis in candidum salem excoquunt, Nonnulle sunt hic etiam infide arenæ, & rapaces, (fabulum viuum dicunt,)itinerantibus adeò periculofæ dum compendia recedente æftu fectantur, ve maxime caucant ne terreno itinere, cum Sidonio loquor, pedestre naufragium faciant; præcipue verò circa Cocari oftium, vbi Syrtico quafi agro Cockersand Abbey, Cluniacenfium iampridem monasteriolum ventorum yiolentiz expositum inter Cockari & Luni, siue Loni oftia interiacer, & mare Hibernicum longe lateque diffusum prospectat.

fi

0

9

R

tu

ta

fit

cu

nu

cu

vil

rep

ten

ned le,

lin

Lonus ille, vulgò Lune, ex Westmorlandia montibus scatens, in Austrum ripis impeditioribus, & inaquali alueo de lapsus, accolas astiuis mensibus opima Salmonum piscatione ditat, qui cùm aqua limpida, & arenosis vadis pracipuè latentur, in hunc, & alios huius ora fluuios consertim penetrant. Quam primum Lancastrenses inuiserit, Lacem amniculus ab ortu aquas illi committit suas. Quo in loco nunc Duer Burrow est pertenuis sanè rusticorum viculus, quem vrbem magnam suisse, amplósque campos inter Laceum & Lonum occupasse, & ad extrema deditionis, same nihil non experta, compussam nobis memorarunt incola, quod à maioribus quas per manus traditum, acceperunt. Et varijs certè prisca vetustatis monumentis, insculp

n-

ŗ.

de

15

.

m

2.

lű

·ſ·

in

u.

n-

·u·

al.

di-

e-

cò

vt

or,

ari

ni-

12

,&

ca-

de-

ti-

CI-

im

cus

oco'

cu-

tet

fa-

mpê

up. TIS

tis lapidibus, teffellatis pauimentis, Rom.nummis, & nomine hoc nouo quod nobis Burgum denotat, locus iste antiquitatem fuam afferit. Nomen verò antiquum fi recuperet, Auriolo illi Lacco, & Antonino debet, qui GALACYMVIbem, quam Ptolemæus C A L A G V M dixerit, circa hunc locum statuerit, in quo Galaco, Lacci illius nomen quis non planissimè perspiciat ? Ve taceam hune viculum eandem cum Isurio, & Cataractonio rationem habere, que est apud ipsum Prolemeum. Solummodò in Antonini exemplaribus A L ONE in eius locum subrepsisse videtur, Sic enim ego iter illud disponendum existimo. GALACYM XIX. ALO-NEXII. BREMETONACI XXVII. ALONE enim ftatim à Bremetonaco, Galaco non interpofito, locat Notitia Prouinciarum . Ab hoc Burgo Lonus flu. cum Churland Tunstallorum propugnaculum , & Hoanby egregium ca- Hornby fellum, quod N. de Monte Begonis conditorem, Harring- castle. tonios, Stanleios Barones de Montis Aquila, & nunc Baronem de Morley Dominos suos venditat, præteruectus fit. Lancafter ad Australem ripam videt, præcipuum regi- Lancafter. onis oppidum, quod incola verius Loncafter, vti & Scoti, qui Loncastell vocant; A Lono enim flu.nomen affumpfir. Cur igitur non hanc vrbem illam fuisse existimem, quam Romani ALONE, & Notitiarum liber ALIONE dixerit? Alone. Qui Tribunum cohortis tertiz Neruiorum ibidem constituit. Distantia verinque suffragatur, nec absurdum erit, si Romanos Alone pro Arlone nominaffe putemus, quod Britannis ad, vel super Lonum sonat. Quamuis hodie oppidum fit minus frequens, & incole omnes rei rustice vacent, (circumuicinus enim ager cultus est, apertus, florens, nec syluis nudus) in Romanz tamen vetustatis argumentum Czsarum nummos nonnunquam inueniunt, maxime vbi fraterculi fuum claustrum habuerunt, Aream enim ibi antiqua whis fuiffe predicant, quam Scoti cuncta obuia excursione repentina populati, anno falutis 1322 succenderunt. Ex quo tempore ædificare cœperunt propius collem viridantem ad flumen, cui imponirur castrum, non magaum quidem, nec verustum, sed elegans, & firmum : adsidetq in ipso colle, vnicum quod habent templum, vbi Monachi exteri olim hum habuerunt comobiolu. Sub quo ad pontem pulcher-

rimum, quo Lonus consternitur, in ipsa præcipiti collis decliuitate, parietis antiquissimi, & Romani operis pendet fragmentum præceps, Wery Wall vocitant illi, recentiori Britannico huius oppidi, vt videtur, nomine. Hoc enim oppidum illi Caer Werid, i. vrbem viridem dixêrunt, à viridanti forsitan illo colle, sed hæc viderint alij. Polum Arcticum, vt hoc non omittam, Gradib. LXIII, scrup. v. eleuatum aspicit, ab vltimo verò Occidente x x scrup. x L v I I I remouetur.

Fournes.

Dum ex hoc colle circumspicerem, vt Loni oftium viderem, quo non multo inferius effunditur, fournelle altera pars huius regionis ad Occasum oculis occurrit, quam mare quodammodo auulsit. Cum enim littus hinc se vastius in Occasum proijceret, Oceanus quasi infensior, obstinatiús illud lancinauit, imò incrudescente æstu littus deuorauit, finusque tres laxiores efficit, Rentsand, quo Ken flu, emit. titur, Leuensand, & Duddensand, inter quos ita prominet terra,vt inde nome fit fortita. fornelle enim, & fore: land, idem est nobis, quod promontorium anterius Latinis, Tota, nisi ad mare, excelsis montium cacuminibus, & crebris rupiu molibus affurgit, (fornelle felle indigitant,)inter quos Britanni diu secure agitauere, his defendentis natura munimentis freti, licet nihil inuium Saxoni victori, Anno enim vicesimo octavo super ducentissimum ab aduentu Saxonum, Britannos hîc fediffe colligimus, quòd eo tempore Egfridus Nordanhumbrorum Rex, Cuthberto illi fancto terram, quæ vocatur Carthmeil, & omnes Britannos in ea, (fic enim in eius vita scribitur) elargitus est. Carthmell enim partem huius agri effe ad kentfand, notissimum est, idémque nomen oppidulum in ea etiamnum feruat. Si apud Ptolemzum SETANTIORYM Alpani,i.lacus, vt aliqui concipiunt libri, & non Setantiorum \upuni, portus, legas, SETANTIOS dictos fuiffe hos Britannos, aufim affirmare. Inter hos enim montes lacus totius Angliæ maximus,nunc minander mere, Saxonice pinpaonemen,i tortuofo forfitan meatu, per decem plus minus milliaria ripas incuruat, pisce sibi peculiari (quem accolæ Charevocant) fœcundus, suíque nominis adpositum habet viculum, in quo anno Christi 7 9 2, Eathredus Nordanhumbrorum Rex Elfwoldi Regis filios Eboraco abstractos interemit, vi

h

di

V

ça

ris

us

CX

fuo

Fournessefells.

Carthmell.

Setantiorum lacus.

Charepifcis.

rosensis.

suo scelere, & illorum sanguine fibi regnum confirmaret.

ri

).

ti

Vt

t,

c-

ra

a-

in

ús

it,

it.

ni-

23

15.

e-

in-

tis

to-

ad.

co

illi

an-

est.

no-

um

us,

or-

fim

ma-

n,à

a ri-

VO.

um,

rum

fuo

Inter hunc lacum, & Dudden flu. promontorium quod proprie fornelle dicimus, se proijeit, insulamque walney quafi antemurale longo tractu prætenta habet, tenui freto divisam, cuius fauces munimentum (quod Dile of foul= drey. bzep dictum) scopulo in medijs fluctibus impositu tuetur. In iplo verò promontorio nihil visendu est præter parietinas monasterij de fournesse dicti, quod Stepha. rex extruxit. è cuius monachis, & no aliunde, (vt ipfi retulerut) Manniz Insule que obiacet, Episcopi veteri instituto eligi solebant.

Quod ad nobiles qui Lancastriæ titulo vsi sunt, pri- Domini Lanma Normannici imperij infantia tres fuerut qui Domini de castrie. honore Lancastria dicebatur, Rogerus scilicet Pictauenfis, filius Rogeri de Monte-gomerico, qui Pictauensis cognominatus (authore Guilielmo Malmesburiense) quod vxorem è Pictonibus Galliz accepiffet, Verum cum ille hoc honore sua perfidia excidisset, cundem accepit à patre Guilielmus flius Regis Stephani, Comes Moritonij, & Warrenniæ. Eo autem defuncto, Henricus Secundus Ioanni eius filio minori, qui posteà Rex Anglia, eundem contulit. Satis longo post internallo Rex Henricus Tertius Ioannis filius. Edmundum Gibbosum filium suum natu minorem, Comitis Lancastrensis titulo primus exornauit, in quem hæ. Comites Lanreditates, & honores Simonis Montisfortis Comitis Lei- castria. cestrie, Ferrarij Comitis Derbie, & Baronis Monumethenfis, quod seditionis vexilla in illum sustulissent, transcripsit. Vrque hec in illum pater contulit, ita vxor ipfius secunda Auelina familiæ Albemarlie vnica hæres, è qua nullos fufcepit liberos, hæreditatem suam Thome Edmundi illius ex priore vxore Blanchia Nauarrena filio in manus tradidit. Hic Thomas secundus erat Lancastriz Comes, qui cum Principem Edwardum 1 1, & fortunam minus reuerenter haberet, ciuilisque belli incendia foueret, capite truncatus diem fine prole obijt, Sanctufq; à multitudine est habitus. Vxor eius Alicia Henrici Lacei Comitis Lincolnienfis vnica filia, & fuam & materna hereditaté, scilicet Comitis Sarisburiensis, Henrico mariti sui germano reliquit, qui tertius censetur Lancastrie Comes. Hunc etiam vxor A. filia & exasse hares Pagani de Cadurcis, fiue Chamorth, non solum

BRIGANTES.

Duces Lan-

fuo, sed etiam magnis in Wallia patrimonijs, Mauritij scilicet Londinensis, & Siwardi, à quibus stemma illa duxerat, adauxit. Vnicum hic reliquit filium Henricum, quem Edwardus III è Comite in Ducis honoré extulit, secundúsq; fuit è nostris proceribus Ducis nomine insignis. Verum nulla prole mascula suscepta obijt ille, duabus relictis filiabus, Matilde, & Blanchia, inter quas dispertita hereditas. Matildem duxit Guilielmus Bauarus Hollandie, Zelandie, Frisie, Hannoniz, & iure vxorio, Leicestric Comes. Illa autem fine liberis defuncta, Ioannes Gandauensis, siue de Gaunt dictus, quòd Gandaui Flandrie natus, Edwardi III filius natu minor, qui Blanchiam, alteram Henrici filiam in vxorem acceperat, & Dux Lancastriæ erat, vniuersam hæreditatem adijt; iámque opibus par multis regibus, mortua Blanchia, Constantiam Petri Castilia Regis filiam duxit, nominég; regis Leonis & Castilia vsus est, & à Patre iura regalia impetrauit, qui Comitatum Lancastrensem in Palatinatus dignitatem huiusmodi rescripto euexit, cum memorasset quam egregiam operam patriz, domi bellique nauasset. Concessimus, inquit, pro nobis & haredibus nostris prafato filio noftro, quod ipse ad totam visam suam habeat infra Comitatum Lancastria Cancellariam suam, ac brevia sua sub sigillo suo pro officio Cancellary deputando, confignanda, Iustitiarios suos tam ad placita corona, quam ad quacunque alia placita communem legem tangen. sia, tenenda, ac cognitiones eorundem, & quascunque executiones per brenia fua, & ministros suos ibidem faciendas. Et quacunque alia, libertates & iura regalia ad Comitatum Palatinum pertinensia, adeò libere & integre ficut Comes Cestriæ infra eundem Comisatum Ceffrie dignoscisur obtinere, &c.

Post Ioannem, Henricus de Bollingbrok eius filius, in Ducatu Lancastriæ successit, qui cum exturbato Richardo Secundo, Angliæ regnum obtinuisset, vt sibi susset, in his hæreditatibus caueret, ita ex authoritate Parlamentaria his verbis censuit. Nos nolentes dictam hæreditatem nostram, am libertates eius dem, occasione instantia assumptionia regalia status, di dignitatis nostra, in aliquo mutari, transferri, diminni, seu derogari, sed eandem hæreditatem nostram cum iuribus & libertatibus suis prædictis, eis dem modo & sorma, conditione & statu quibus nobis descenderuns, & enenerunt, ac esiam cum omnibus, & singulis tali-

bus

bus libereasibus & franchesijs, ac alijs privilegijs, commodisatibus, & proficuis quibuscunque, quibus dominus, & pater noster dum vixit, eam ad terminum vita sua ex concessione Richardi nuper Regis habnit, & tennit, nobis & dictis heredibus nostris in dictis chartis specificatis plenarie & integre consernari, continuari, & haberi volumus. Ac tenore prasentium ex certa sientia nostra, de affensu prasentis Parliamenti nostri concedimus, declaramu, discernimus, & ordinamus pro nobis & haredibus nofirm, quod tam Ducatus noster Lancastria, quam vniuerfa, & fingula alia, Comitatus, honores, castra, maneria, feoda, aduocationes, possessiones, annuitates & dominia quecunque nobis ante adeptionem dignitatis nostra regia qualitercunque, & vbicunque iure hareditario in dominico fernitio, vel in renersione, seu alias qualitercunque descensa, nobis, & dictis heredibus nostris in charis predi-Etis specificatis informa prædicta remaneant in perpetuum. Qua forma & conditione iam inde mansit, nisi quod Edwardus IIII suo tempore, coronz, (vt loquuntur) appropriauerit: à qua tamen Henricus v I I statim seiunxit, Suosque nunc habet seorsim Officiarios, Cancellarium scilicet, Attornatum, Receptorem, Clericum Curiz, Affessores sex, Tabellarium, Auditores duos, Receptores viginti tres, & tres Superuisores.

Recensentur in hoc agroprater plurimas capellas,paræciæ tantum 36.sedillæ quidem valde populose, & que maximas alibi paracias incolarum multitudine longe Superant.

Weltmozland.

3 ;

S

t

t.

)-

.

14

1.

es

1-

7.

j-

in r.

iš

iz

us

ď

74

iiis

bis

li.

1115

D extremos Lancastrenses succedit magis in Septentrionem altera Brigatum regiuncula, Latinis Westmorlandia, nobis wellmoz= land, & scriptoribus nonnullis Westmaria, ab occasu, & Arcto Cumberlandia, ab ortu E-

boracenfi agro terminata. Que quia tota inter montes altè pertingétes fit fita, (Appenninus enim noster hîc magis magisque in latitudinem excurrit) & magna ex parte inculta iaceat, hoc nomen in nostra lingua inuenit. Loca ete-

LI3

nim

nim inculta, & que non facile agricultura subleuari posfint, Mozes Angli Septentrionales vocant, & mettmoze= land nihil aliud est nobis, quam inculta ad occasum regio. Ex veneranda igitur antiquitatis schola illud de Mario Rege eijciatur somnium, quem Pictos contudisse, & de suo nomine hanc regionem denominasse resupini nostri histo-

rici per quietem viderunt.

The Baronie of Kendale.

Barones Candalia.

Comites Candalie.

Concangu.

Kellenten. Gallana.

Parshuius Australior, quæ angustiori spatio inter Lonum fl. & minantermere concluditur, fatis ferax in vallibus habetur, licer & suas asperas, glabrásq; cautes oftendat, vnog; nomine, The Baronie of Bendale,id eft Baronia de Kendal, fiue Candalia, id est, vallis ad Kanum nominatur, Kan enim fl. qui saxis asperatus hanc valle perstringit, nomen indidit, ad cuius occiduam ripam frequentissimum oppidum Randale, five Birke by Randale, id eft, fanum in valle ad Canum, duabus productis plateis se intersecantibus sedet.Lanificij gloria, & industria ita præcellens, vt eo nomine sit celeberrimum. Incolæ enim copiosam, per vniuerfam Angliam, laneorum pannorum exercent mercaturam. Suoq; honori inprimis effe existimant, quod suos Barones, & Comites habuerint. Barones cognomento Rossos, quoru castrum è regione oppidi vetustate iam consenescit: Comites verd tres, loannem Ducem Bedfordiæ à fratre Rege Henrico v. co honore auctu, Ioanné Ducem Sommersetti, & Ioannem de Foix ex illustriffima Fuxenfium in Gallia familia quem Henricus vr.ob fidelem in Gallico bello opera eò dignitatis extulerat. Vnde fortaffis est quòd aliqui ex hac Fuxensi familia in Gallia etiamnu de Candalia denominentur. Vetustatis autem gloriam sibi nullam vendicat, nisi CONCANGII fint, apud quos Numerus Vigilum stationé olim habuit, vt est in Notitiarum libro. Com-Can etenim idé fonat Britannice, quod Candale Anglice, & Vallis ad Canum Latine. Sed cum Latinæ aures Comcangios non paterentur. Concangios leniori voce vocasse videatur. Non igitur prorsus improbabilis hec putanda coniectura, improbabilius forfita videbitur fi viculum illum, qui in hac Baronia, nunc Rel= lenton dicitur, eandem ipfam effe quæ Antonino GAL-LANA, & CALLANA eft, dixero : & tamen nunc ita se res habet, & ea est obscuritas, ve habita nominis,

nis, & fitus ratione, non alius vípiam occurrat locus, cui Callana nomen probabilius afferas. Frustra etiam fortasse quæratur, & funditus cocidisse credamus, vel primis Pictorú, & Saxonú vastationibus, vel cum Donaldus Scotus regnate Henr. 1 1. truculéta irruptione hac regioné excidio, & ruinis dediffer. Hec in australi & angustiori regionis parte.

Deinceps supra Loni, fiue Luni fontes latius se explicat regio, multifq; gyris, & flexibus montes excurrunt, quibus interiacent alicubi conualles prærupta altitudine, crebris locis speluncarum in modum subruptis. @den flumen no- Eden. bile, qui Ptolemzo I TV NA, caput in Eboracensi agro tol- Ituna. lens, primum languida aqua, sed sensim confluentibus riuulis increscens, inter hos montes iter quærit in Occasum zstiuum, per Pendragon castrum, cui præter nomen & saxorum struem nihil reliquit zui vetustas, inde per What= Wharton ton hall sedem Baronum de mharton, quorum iam terti- hall. us Baro floret, postea per Fanum Stephani vulgo Kirkby Stephen forum notum, & Dufgraue viculum vnum & Musgraue. alterum, qui bellicosæ Musgrauiorum familiæ nomen dederunt. Hîc aquas Ituna quasi remoratur, vt alijs riuulis consocietur, quorum vni, vix duobus mill. paff. ab ipso Ituna, VERTERAE incubuerunt, priscæ memoriæ oppidum Vertera. ab Antonino, & Notitiarum libro memoratum, qui innuit Romanum Præfectum ibi cum Directorum Numero, sub posterioribus Imperatoribus egisse. Nunc verò ipsum oppidum in tenuem vicum exiguo propugnaculo munitum, & nomen in Burgh abijt, nostrates enim Burgh bpon Burgh vpon Stanemoze, id eft, Burgus in Saxeso, nuncupant. Nec aliud Stanemore. de illo legi, quam quòd inchoato Normannorum imperio conjurationem in Guilielmum Normannum hîc Angli habuerint, Burgum hunc Verteras fuisse vel affirmare aufim, quòd diftantia hinc à Leuatris, illinc à Brouonaco in Italica refoluta milliaria exactè Antonini numeris respondeat, quódque via militaris Romanorum suo aggere etiamnum conspicua hac ducit ad Brouonacum, per ABALLA- Aballaba. BAM cuius meminit liber Notitiarum, que adeò incorrupto hactenus mansit nomine, vt ipsa se clarissime oftendar, & omnem scrupulum eximat. Pro ABALLABA enim nos Thelby contracte vocamus, Sola huius vetustas & positio Apelby.

.211

est suspicienda, nimirum Romano suculo statio erat Maurorum Aurelianorum, & agro non inamœno ad Australem
Itunz ripam locatur: sed ita infrequens est, & ineleganti
structura, ve nisi vetustate meruisset primarium regionis
censeri oppidum, & iuridicos conuentus, siue Assassi in suo
castro habere, quod publicum est malesicis ergastulum, parum admodum 2 vico abesset. Hanc tamen & Burgum, qué
dixi, regias municiones vocat Guilielmus Newbrigensis, vbi memorat Guil. Scotorum regem illas ex improusso
capisse, paulo antequam ipse apud Alnewick caperetur.

Intento hinc cursu in occasum aftiuum fertur fluuius. &

Browniacum.

via militaris rectà in occasum Æquinoctialem ducit per Whinfield vivarium amplum ad BROVONIACYM, XX milliaribus Italicis, xVII. Anglicis à VERTERIS, vt posuit Antoninus, locatum, cui etiam Brocomum, vti Broconiacum in Notitiarum libro nominatur, qui Numeru Defensoru hîc fua habuisse statiua docet. Huius ædificia, & dignitaté licèt absumpserit vetustas, nomen tamen ferè inuiolatum superest, 1820ugham enim vocamus. Romanis solummodò numismatibus sæpissimè effossis, & castro vetusto superbit, quod à Vipontijs, fiue familia de Veteri Ponte ad Cliffordos hæreditariò deuenit, & vulgus sensim subsidere credit, prudentioresque non negant, qui Eimotum flumen per subterraneos meatus subintrare, & fundamentum convellere existimant. Hic enim flu.ex amplo lacu Wife dicto effusus castrum subluit, cumque limes aliquandiu fuerit inter hanc regionem & Cumbriam, se cum suis & alienis aquis in Itunam post paucula milliaria immergit.

Vise lacus.

Brougham.

Comites West-

Comites habuit hæc prouinciola ex vna solum Neuillorum familia. Richardus enim 11. Radulphum de Neuill, siue
Nona-villa Dominum de Raby, primum Westmorlandiæ
Comitem creauit, cuius posteri eo honore sloruerunt ad
quintum vsque Comitem Carolum, qui cum impotenti animo, & scelerata conspiratione sidem in DIVAM ELIZABETHAM, & patriam exuisset, clarissime familiæ maximum dedecus impressit, suumque ipsius splendorem nesariè maculauit.

In hoc Comisatu 26 numerofa paracia babentur.

Cumberland.

ti

0

1-

1o

Sc

12

X

it

n

ic

t

e-

1-

t,

3

1-

r-

-

2-

10

1-

-

10

2

id 2-1

1-

1

100

in

Estmorlandiz ad occasum prziacet Cum-bria, vulgò Cumberland, vltima in hac par-W te Angliz prouincia, vepote que ipsam Scotiam ab Arcto attingit, ab Austro & Occidente Hibernico Oceano pulsara, ab Ortu

verò super Westmorlandiam Northumbriz contigua. Nomen ab incolis traxit, qui veri, & germani Britanni fuerunt, & se sua lingua Kumbri, & Kambri indigitarunt. Britannos enim diu hîc insedisse, fremente Saxone, historiæ testantur, ipséque Marianus, qui hanc regionem Cumbrorum terram dixit; vt taceam Britannica passim locorum nomina, cuius modi sunt Caerluel, Caerdronoc, Penrith, Penrodoc, &c. quæ hoc planissimè loquuntur, & affertioni mez probationem præstant vel apertissimam.

Terra autem quamuis ob Septentrionalem fitum frigidior, & ob montes asperior videatur, sua tamen varietate perluftrantibus arridet. Post verrucosas enim rupes, & cofertos montes metallis grauidos, quibus lacus omni volațilium genere abundantes interiacent, succedunt pabulosi colles gregibus referti, quibus rursus substernuntur porrectz planities frugibus fatis fœcundz. Ad hzc Oceanus, qui ad littus alliditur, piscium optimorum innumera examina alit, & negligentiam accolis quafi exprobrat, quod minus

gnauiter piscaturam exerceant.

Pars huius meridionalis Copeland dicitur, quod acu- Copeland. minatis montibus quos Kopa Britanni vocant, caput suum exerit, vel, vt alijs placet Copeland, quafi Copperland ab opulenta zris vena. In hac ad fabulofum Dudeni oftium, quo à Lancastrensibus disterminatur, Mtllum est, antique fami- Millum liz Hodlestonorum castrum, vnde circumducto in Boream littore, Battenglaffe frationem duo riui commode circumcingunt. Superius Itton amniculus mare petit in quo conche cum rorem, quem veluti maritum appetunt, ofcitatione quadam hauserint, fiunt grauidz, margaritasque fine, ve cum Poeta loquar, baccas concheas pariunt, quas Vide Plinium. accolz cum refederit aqua venantur, gemmarijque nostri Margarita. minimo

BRIGANTES.

minimo ab egenis emunt, & maximo reuendunt. De his, & huiusmodi Marbodæus in isto versu loqui videatur.

Gignit & insignes antiqua Britannia baccas.

S.Bees.

Egremont

Caftle.

Iam littus in occasum pedetentim se prouehit, promontoriolumque efficit, quod 5. 15@s, pro S. Bega vulgo vocatur. Bega enim virgo Hibernica pia & religiosa, vitam illic solitariam egit, cuius sanctitati miracula ridicula affinguntur, de tauro cicurato, & copiosissima niue qua Solftitialidie, illa precante, valles & montium summitates altè intexerat. Vix mill. hinc passus Egremont castrum colli imponitur sedes olim Guilielmi de Meschines, Guilielmi Fitz-Duncani, & Luciorum, qui Coplandiz huius Domini fuerunt, à quibus per Moltonios, & Fitzwalteros Egremontis titulus ad Radcliffos Suffexiz Comites descendit, Sed filia vltimi Luciorum H. Percio Northumbriæ Comiti enupta, quamuis ex illo nullam susceperit prolem. Perciorum tamen familiam fibi hæredem scripfit, ea lege, vt Luciorum infignia, tres scilicet pisces Lucios, A ipsorum clypeo gentilitio præponerent, quod hactenus quasi religiosè obseruarunt.

Luciorum

Listora mu-

Moresby.

Morbium.

AEris fodina.

Procedit hinc littus paulatim se subtrahendo, & vt ex rudetis apparet, vbique à Romanis permunitum suit. Vhi mus enim erat Romani imperij limes, & hanc oram Scoti inprimis insestam habuerunt, cum ex Hibernia in hanc insulam quasi belli diluuio inundarent. Mozesby viculum ex his munimentis suisse, par est existimare. Multa inscriptorum lapidum fragmenta ibi eruuntur, quorum vnus Lyciym Severinym Ordinatym, alter Coh. VII præse fert, sed nullus adhuc repertus Morbiym fuisse docet, vbi Equites Cataphractarij meruerunt, quod nomen tamen quodammodo subindicat. Post hoc Deruentis sumen Oceano se occulit, qui in Mozrobale valle curum montibus incincta exortus, inter montes Derwentsels

n

n

8

T

C

ft

re

Y

0

m

ti

ñe

docet, vbi Equites Cataphractarij meruerunt, quod no men tamen quodammodo subindicat. Post hoc Deruentio summon Oceano se occulit, qui in Boarobale valle curui montibus incincta exortus, inter montes Derwentself vocatos serpit, in quibus ad Mewlands aris vena opulenta non sine auro & argento nostro tempore à Th. Thurlando, & Germanicis quibus dam metallicis sunt reperta de quibus memorabilis disceptatio inter Sereniss. D. E. p. ZABETHAM Reginam, & Thom. Percium Northumbris Comitem,

his

pro

ilgò

tam

a af-

quz

ita-

Ca-

ines,

lte-

ites

um-

erit

105,

nus

/hi-

coti

in.

lum

rip-

LV-

LI

aiffe

no-

ntio

FUU fels

pu

nur-

rta

LI

2112

cm,

Comitem, cuius haredium terrafuit, interceffit, fed ratione regiæ prærogatiuæ & quod auri & argenti in illis venz, lis secundum D. Reginam data. Tantum abest vt verum fit hoc Ciceronis in Epistolis ad Atticum, Illud cognitum eft, neque argenti scrupulum esse vilum in insula Britannia. Nec Cafar fi has fodinas noffet, Britannos importato areveifcripfiffet, cum hæ & aliz ærariæ non folum vniuerfæ Angliæ sufficiant, verumetiam magna vis quotannis exportetur. Hic etiam passim reperitur terra illa metallica, five faxum induratum & micans, nobis Black leade dictum, quo ad ducendas lineas, & monochromata pictores vtuntur. Quod an fit Dioscoridis Pnigitis, vel Melanteria, huvelochra terra calore in nigrum adusta, aut veteribus incognitum, non facile dixerim, & perquirant alij. Per hos montes lapfus Deruentio in lacum spatiosum diffunditur, pragrande stagnum vocat Beda, in quo tres eminent insulz, vna domicilium habet equestris familia Radclifforum, al-Pfit tera à Metallicis Germanis habitatur, qui æs suum ibi conflant, tertia illa existimaturin qua Herbertum heremiticam vitam duxisse scribit Beda. In huius margine agro satis leto, quem roscidi montes circumuallant, & Skiddaw mons æditus ab Aquilone defendit, Reswike oppidulum Keswike. mercatorium iacet, æraria fectura ante multos annos notum, vt in Charta quadam regis Edwardi quarti videre est, &hodie Metallicorum habitatio.

Hinc Deruentio modò ripis arctatus, modò alueo laxatus in Septentriones maturare videtur, vt Cokarum recipiat. Qui confluentes verò Cokarmouth forum copiosum, ca- Cokarmouth strumque Comitum Northumbriz ferè circumluunt, cui è regione obiacet antiqui castri cadauer, Papcastle vocant (vbi loci Prolemzus Epracy m constituit) cui Romanam vetustatem monumenta non pauca adstruunt. Adunatis posteà aquis Deruentio ad mirkinton piscatorium oppi- Wirkinton. dum, & sedem antiquæ equestris familiæ Curwennorum, Oceano se submittit,

Hine murum ad defendendum littus quatuor plus mimis mill.paff.perductum fuiffe credunt nonnulli, adeò continuæ funt parietinæ ad Oleni fine Eleni oftium, Elne nune nominant, qui non longum permensus iter ad fontes Ter= Ierby. WIN CELL

by

S24

Elenborrough. Olenacum. BRIGANTES.

by habet, forum non minimum, ARBETAM fuisse iudicamus vbi Barcarij Tigrienses stationem egerunt; & ad ostium Elenburrough, id est, Burgu ad Elenum, quem OLENACVM fuisse vbi Ala prima Herculea in præsidio erat, si coniecturæ sit locus, tam ex antiquitatis vestigijs, quam nominis agnatione coniectarem. Tot enim inscripta saxa, & statuæ hic eruuntur, vt in columbarijs, surnis, & caminis nihil sit frequentius; sed quæ ita obliterata sunt, vt præter Romana nomina planè nihil elicias. Ecce tamen vnam quæ nuper ibi ad æsingshall collem essossa.

GENIO LOCI FORTVNÆ REDVCI ROMÆ ÆTERNÆ ET FATO BONO G? CORNELIVS PEREGRINVS TRIB. COHORT EX PROVINCIA MAVR CÆS DOMOS, ÆDES DECOR-----

Hæcaltera etiam ibidem extat inscriptio
DIS, ET DEABVS O??
PS POSVIMVS
COH, I. DELM.

Moricambe.

Holme Cultrame. MORICAMBE illud, quod apud Ptolemzum hoc in loco statuitur. Ita loci ingenium, & nomen quadrant, Æstuarium enim est incuruum, & Moricambe mare incuruum Britannice significat. Ad hoc Canobium de Vlmo, vulgo holme Cultrame posuit D. rex Scotorum, & eius Cznobiarchz statistep propugnaculum vicinum in gazophylacium, & librorum, diplomatúmque receptaculum contra repentinas Scotorum incursiones excitarunt. Sub hoc monasterium illi zstuario illabitur Wauer amniculus, ad cuius scaturiginem proiestum antiquz vrbis cadauer nihil extra humanitatis aleam in terris esse docet. Dide Carlile hzca vicinis nominatur, sed Vore da musus sed Antonino me-

Cum paulisper littus hine recta perrexerit, finuato, & incuruato æstuario ita reflectitur, vt non possit non esse

Voreda.

moratam

F

1

1

B

20

Ca.

fti.

LE-

t,fi

àm

X2,

inis

ter

am

ffa.

,&

effe

oco

ari-

Bri-

me

hz

, &

nti-

eri-

tu-

hu-

ca

ne-

am

moratam & distantia probat, & cafulz adiuncta Welma= red appellatæ confirmat. An nomen à descensu habeat (descensum enim Guored Britanni dicunt) an à Waner illo amniculo non certò affirmarim. Eius ciuis in antiqua ara Deo patrio, voto inscripta, V A A R A E x dici videtur. Sic enim illa sehabet, vt eruditissimus vir Oswaldus Dikes diuini verbi in hoc agro minister mihi descripsit.

DEO SANCTO BELA TVCADRO AVRELIVS BIATO VAARÆX X VOTO POSVIT LL. MM.

Alteri etiam peo indigeti huiusmodi reperta est inscripțio. DEO

> CEAIIO AVR M RTI. ET MRS ERVRACIO PRO SE ET SVIS. V. S. LL. M.

Repertus etiam ante paucos annos arcus fic inscriptus. 10. M.

OB HONOREM ----- VXORIS GORDIANI ----

Pyramis etiam octogona cum hac inscriptione.

OB HONOREM PHILIPPI IM-PERATORIS NOBILISS. PER AVGVSTI, ET PHILIPPI CÆSARIS NOBILISS.

Præter infinitas imagunculas, statuas equestres, aquilas, leones, & alia verustatis testimonia plurima, que quotidie occurrunt. Paulò superius promittitur promontoriolum, magnumque æstuarium nunc Angliz, & Scotiz, olim Romanæ Prouinciæ, & Pictorum diuorria aperiens. Promontoriolo huic incumbit antiquum illud oppidum BLATVM-BVLGIVM (fortaffe à Bulch Britannorum, quæinterstiti- um. um fine dinortium fonat) à quo Antoninus tanquam à re- Bulneffe. motissimo loco, & prouincia limite, Britanniarum itinera incipit. mesess

incipit. Bultelle hodie incolis dicitur, & viculus est admodum exilis, qui suum tamen munimentum habet, & in vetustatis indicia preter platearum tractus, & parietinas, portumiam oblimatum, & viam hinc O LENACV My siue ad Elenborrom vsque stratam ostentat.

Castra Exploratorum. Burgh vpon fands.

1307.

Edwardm Pri-

Adidem æftuarium interius CASTRAEXPLORATO. RYM statuit Antoninus, quos Afeanos illa ætas vocauit, fed his locus nunc in nouum nomen mutata 25 urgh bp: on fands, id eft, Burgus ad fabulum nominatur, vnde vicinus ager Baronia de Burgo appellatur, Morullósque, vi alibi legi, Dominos olim habuit. Sed nulla re magis innotuit, quam quod Edwardus Primus, Scotorum triumphator hic immatura morte diem obierit. Princeps longè clarissimus, cuius fortissimo animo hospitium metatus est Deus dignissimum, ve Regiæ maiestatis apicem, non solum fortitudine, & sapientia, sed decore etiam, & corporis dignitate, adæquarit. Quémque fortuna primo ætatis flore plurimis bellis & difficillimis Reipub. temporibus exercuit, dum Britannico imperio aptârit : quod cum Rex inauguraretur, ita administrauit, deuictis Wallis, & triumphatis Scotis; vt non secundum, sed alterum Britanniz ornamentum optimo iure habeatur. Sub hoc Burgo, in iplo estuario Scotos & Anglos, & classe, & reverso estu equitatu decertaffe ferunt incola, qua res perinde mira videatur, quam quod Plinius non fine admiratione de fimili in Caramania loco retulit. Solwey frith,i. Freum Solwey, vtrique genti dicitur hoc aftuarium à Solwey Scotorum oppido apposito. Sed rectius Ptolemeo IT VN A dicitur. Eiden etenim egregium flumen qui Westmorlandiam, & interiora huius regionis pererrat, maximam aquarum molem in illud effundit, nondum oblitus quam zgro nixu inter congesta Scotorum cadauera, anno salutis 1216, eluctaretur, cum illos præda ex Anglia onustos libenter hauriret, & suis flu-Ribus prædatoriam illam manum demergeret.

Ituna. Eiden fl.

Historia Mal-

Isuna verò hic, vbi hanc regionem adierit, ab Occasu Eimotum flu. admittit è lacuillo VIJe, quem dixi, promanantem, cuius propè ripam ad Dacore riuulum Dacor castrum adsidet, nobis notum quòd familiz Baronum de Dacors nomen secerit, à Beda memoratum, quòd monasterium co

tcm-

Į

P

1

t

ri

r

C

C

F

VF

& fe

pi

tr

fa

po

ni

di

cu

fig

In

tempore habuerit, vti etiam à Malmesburienfi, quòd Confantinus Rex Scotorum, & Eugenius Rex Cumbrorum, se

cum suis regnis Athelstano Anglo ibi dediderint.

Haud multo superius, parum etiam ab Eimoti ripa abest Benrith, id eft, si è Britannica lingua interpretaris, Prima- Peryth. rium vadum, vulgo autem Derith dicitur. Quondam ad Episcopos Dunelmenses spectauit, sed cum Antonius Beccus Episcopus nimia opum affluentia inflatus infolesceret, abfulit ei Edwardus Primus (ve in Dunelmensi libro legimus) Werk in Tinedale, Perith, & ecclesiam de Simondburne. Nunc emporiolum celebre est castro Regio satis firmatum, in cuius vsum R. Stricland Episcopus Carliolensis incile duxit è Peterillid eft, è Petero fluniolo, qui ad suam ripam prope Alomp= Petriane. ton parke, dirutz vrbis reliquias multas oftendit, quam illi Antiquum Perith nunc vocant, PETRIAN As fuille iudicarim ego, vbi Alam Petrianam in præsidio locat Prouinciarum Notitia. Præter multa alia vetustatis indicia, & hanc etiam non ira pridem hic effoderunt inscriptionem.

C. LIMISIVS CHARISSIMÆ CONIVGI, ET PIENTISS. POSVIT. FILIÆ

VIXIT ANNOS XXXX. VXOR

FILIA XX.

0.

C.

)r.

ad

0-

it,

0:

ci-

Vt

213

ri-

n.

2-

n,

&

00

ri-

m

ri-

iz

olo

tu

11,

2-

rı-

p-

len

12

il-

C.

m

u-

i.

n.

m

0-

CO m-

Cum Eimotum Ituna iam receperit, obscurioribus viculis, & propugnaculis affusus in Septentriones contendit, & iam fein fuum zstuarium immersurus duos simul fluuios accipit, Peterillum scilicet & Caudam, qui pari spatio discreti, ab Austro quasi gradus conferunt. Ad Pererillum, præter Petrianas quas diximus, Breittocke eft illuftris iam pridem Greyftocke. familie Greiorum castrum, que circa Henrici Septimi tempora desijt, & ad Howardos per Barones de Dacores iam venit hæreditas.

Ad Caudam præter æris fodinas ad Caudebeck, & ni- AEris fodina. tidum Carliolensis Episcopi castrum, The Rose castle didum, CONGAVATA etiam fuiffe videtur, vbi Cohors Se- Conganata, cunda Lergorum stipendium meruit, Conganata enim vallis ad Gauatam, quam in Caudam nunc contraxerunt, Britannis fignificat. Sed huius locum digito designare nondum porui, Inter horum confluentes optima & opportuna positione vrbs

Carlile.

Lugu-Val-

Lucus,& Lugus quid Brizannis,& Galtu piscis.

Lugdunum. Lucotecia, siue Lutetia Gallia.

vibs vetuftifima Cartile interponitur, à Septentrione profundo Itana aluco, ab Ortu Peterillo, ab Occasu Cauda munita. & præter hæc defendentis naturæ munimenta, firmis mænibus è saxo quadrato, castello, & Citadella, qua vocant. armata, Romani, & Britanni hanc Lv Gv-v ALL v M, & Lv. GV-BALLIVM, fine LVGVBALIAM, Saxones, tefte Beda. Luel. Prolemaus, (vt nonnullis vifum,) LEVCOPIBIAM. Nennius Caer Lualid, ridicula Britannorum vaticinia vrbem Duballi, nos Carlile, & Latini Carleolum, recentiori vocabulo dixerunt. Luguballiam enim & Carleolum eandem fuiffe vno ore consentiunt historici nostri. Sed in Etymologia rimanda, Deus bone, quam obnixe sudauit Lelandus noster. ed tandem adactus, vt crederet Itunam Lugum dictum fuifse. & Ballum à valle descendisse, vt Lugu-uallum sonet vallis ad Lugum, Ego autem, liceat & mihi meam proferre conjecturam, Vallum illud & Vallia, à nominatiffimo illo Romanorum Vallo militari, quod sub vrbe cernitur deductum affeuerarim, Lygy VALLVMenim AD VALLVM, Antonino dicitur. Lugum etiam fiue Lucum, priscis Celtis, qui cum Britannis eiusdem linguæ erant, turrim significasse docet Pomponius Mela. Quod enim Antonino Lugo Augusti dicitur, Turrim Augusti vocat ille; ita vt Lugu-nallum fit, & sonet turris. vel munimentum ad vallum. Ab hoc fonte fi Lugdunum quafi turrim in colle, & Lucoteciam (fic enim quam nos Lutetiam, prisci vocârunt) quasi surrim pulchram deriuassent Galli, (ez enim verboru vis est in lingua Britannica, rectius) forraffe collimaffent, quam cum hanc a Luto, illam à Lugdo fictitio Rege deducerent. Romanis remporibus hanc floruisse varia antiquitatis indicia subinde eruta, & celebris eius tune temporis memoria satis affirmate loquuntur. Post Picticos etiam, & Scoticos furores pristini splendoris nonnihil retinuit, & ciuitas habebatur. Anno enim Christi 68 9, Egfridus Rex Northumbrorum Cuthberto illi fancto in hæc verba dedit. Donaui etiam cinitatem, que vocatur Luguballia, é in circuitu eius x v milliaria. Quo tempore mænibus etiam fir ma erat. Cuibbertum, inquit Beda, duxerunt cines, ve cinitati mania videret, fontémque in camiro quondam Romanorum opere extructum. Qui tunc, ve inquit liber Dunelmenfis, Congregat

tionem Sanctimonialium, & Abbatifam ordinanit, scholasque ibi

con-

1

P

(

(

п

fe

u

be

at

m

m

ra

cir

an

&

giu

gli

tur

Yt]

gen

pe]

١,

i,

1 le

1

r,

ø

ad.

4

m

2.

D-

0-

17-

s,

2+

n,

CZ

lie

10

20

ne

0\$

tie

ri-

100

in inle

116

21

49

ible

-110

conffirmit. Posted à Danis ingentibus ruinis deformata, annos plus minus ducentos fuis cineribus sepulta incuit; donec Regis Guilielmi Rufi auspicijs denuo reflorescere copit, qui nouis ædificijs infrauranit, caftrum conftruxit, & Coloniam primim ex Belgis (quos meliore confilio ductus in Walliam ftarim transtulit) postea ex Australibus Anglis ed deduxit. Tunc, ve haber Malmesburienfis, vifum Trichnium erat triclinium Romanum, ex lupidibus, fornicibus concameratum, Rom, quod nulla vinquam tempestatum contumelia, aut ignium flamma labefactari posnit, in cuius fronte inscriptum erat MARII VIC- Marim. TORTAE. Hunc MARIVM aliqui Aruiragum Britannum effe voluerunt, alij Marium illum fuiffe contendunt, qui Imperator contra Gallienum falutatus, tanti roboris fuiffe perhibetur, ve in digitis non venas, sed neruos habuisse, scriptores tradiderint. Frequentior iam Luguballia fuum Comitem habuit Radulphum de Micenie, à quo Cestriz Comites prognati, & succedente tempore ab Henrico primo in Episcopalem dignitatem euccta, Athulphum primum Episcopum habuit. Quod suz Ecclesiz fraudi fuiffe scripserunt Monachi Dunelmenses. Cum Ranulphue, inquiunt, Dunelmenfis Episcopus exularet, & Ecclesia defensorem non haberet, Epifcopi quidam Carleil, & Cinidale ad fuas diacefes applicanerunt. Quomodo verd Scotus regnante Stephano. hanc vrbem cæpit, & Henricus fecundus recuperauit quomodo etiam Andræas de Hertlea homo perdite & perfide ingrarus, quem Edwardus primus Carleoli Comitem crearat, fide patriz fefellit, & postea summo cum dedecore discinclus capite perfida ingratitudine luit, in Annalibus faris fuse explicatur. Ego Luguballic nunc valedică que Meridianti grad.xxx, ferup. xxxx, ab vltimo Occidente diftantem. & Polum Boreafem grad. LITIT, ferup. Lv, fublimem habet.

Imnam nunc transmittens, in Willelland venio, que re- Gillelland. giuncula est impedita torrentibus, vnde nomen, (torrentes enim Biffes vocant,) & Scotis contermina. Ibi enim Angli & Scoti Kirfoppo fluuio, feu potius mutuo metu feparantur, vnde Battable ground, i.belli area, vocatur, & incola Battable vt limitanei, velox, infidiofum, & expeditiffimum militum Limitanei, genus. In hac præter propugnacula nonnulla minora prope Luguballiam, & proxime Iribing flu. Dawozth eft ca- Naworth.

Mm I ftrum,

A spied

ftrum, nuper Baronum de Datore, quorum vitimus cum puer ante paticos annos diem obijfier, Leonardus eius patrus us, qui maluit bello cum Principe, quam hidicio cum nepribus de hareditatibus conflictari, boc caftrum occupanis & feditiofam cohortem in principem conferipfit, qualrino biliffimus Baro Hunfdonius cum prafidiario Berwicens milite magna cade, & fuga effufiore, qua ipfe criam Leo. nardus fibi confuluit, facile diffipanit

Beau-castle.

Eske fl.

AEfica.

1569

Propius Scotiam interprasupta faxa, Beamcallie caftrum regium militum manus tuetur. Paulo magis ad Occasum, Esca flu, ex Scotia descendens luna astuarium petin& Anglici se esse imperij faretur, magnarum virtutum v. trique genti teftis locupletiffimus. Ad hunc vbi fetherby, viculus ex vna & altera cafula iam cernitur, adeò mira & magna funt prifcæ vrbis rudera, & præfluentis Efcæ nomen ita confonat, vt A s r c A m ibi fuiffe fuspicemur in qua Tribunus prima cohortis Aftorum excubias olim contra Barbaros egit. Vltra hunc Escametiam ager per aliquot milliaria Anglici cenferur imperij, in quo Sollommolle Thoma Dacore, Spurij, & Musgrautvirtute inclaruit, qui Scotis ibi superatis, maximam nobilitatis Scotica partem cap-

tiuam abdux érunt, vnde statim animum despondit lacobus

Labente Romandrum in Britannia imperio, quamui

V.Rex Scotorum, & vi mœroris animam exhalauit.

d

i

B

b

t

ÇI

n

tr

ti.

til

111

eri

VE.

200

924

940

ma.

miz

qua

phant dans

10 X541

hæc regio à Scotis, & Pictis grauissime dilacerata fuerit Britannos tamen primæuos incolas diutiffime feruauit, ferò in Saxonum potestatem deuenit. Cum autem Saxo num res Danieis bellis accifa præceps iret, suos Regulos qui Cumbrorum Reges dicebantur, ad annum Domini 94 habuit, quo tempore (ve inquit Florilegus Westmonaster enfis) Rex Edmundus, adiutorio Leolini regis Demetia frem Cumbriam totam cun Sis opibus spolianit, ac duobus filijs Dumma einsdem provincia regis oculorum luce privatis, regnum illud Ma colmo Scotorum regi, de se tenendum concessit, vt Aquilanares As glie partes terra marique ab hossium aduentantium incursione to vetur. Ex quo tempore filij Regum Scotiz natu maxim ad Cumbriæ præfecti aliquandiu tam sub Saxonibus, qua para Danis dicti erant. Gum autem Normannis Angliase ded hab diffet, hæc etiam pars in illorum manus concessit. Sed Stand

Cumbriareges.

Cumbria prafecti.

phanus Rex, vt Scotorum gratiam iniret, illis denuò reddidit vt clientelari iure 21e, scregibus Anglie tenerent, Henricus auté secundus, qui successit cum hane profusam Stephani liberalitatem fibi, & fuo regno fraudi fuiffe fenfiffet. Northumbriam, Cumbriam, & Westmorlandia a Scotorebetit. Scotte enim, ve habet Neubrigensis, prudenter confidevans Regem Anglia in hac parte cum posentia virium, tum merito caussa prastare, quamuis posset obtendere invamentum, quod ano suo Danidi praftitiffe dicebatur cum ab to cinquiti acciperes militare : prenominatos fines repetenti cu integritate restituis, er ab eo vicisfim Comitati Huntedwenfem prifco fibi inre competentem recepit.

Comites Cumbria ante x v I t. Henrici Octaui annum Comites non erant, ille enim co tempore Henricum Chifford qui à cumbris Dominis de Veteri ponte, fine Vipont genus duxit, primum Cumbriæ Comitem creauit, cuius nepos Georgius, tertius iam Comes vir omnibus modis nobiliffimus, & qui magnum militaris virtutis specimen nunc in ztatis flore exhi-

ber eo honore hodie lætatur.

2

ij.

働 6

*

131

4

4

C-

V-

p,

&

cn

11 AF-

ul-

10-

tis

ap.

bus

13

un

III.

t, &

XO. los

94

beri

etu

na Mal

A

: 41

cim

De Prefectis limitis occidui qui confinia regni ad Scotia werur, & nobis The wardens of the west Marches di- Wardens of cantur, non est cur hic aliquid attexam, nifi quod nobilisti- the west mus Dominus Henricus Baro Scrope, vir in maximis pa- Marches. triz negotijs cognitus, & probatus, fingulari cum vigilantianunc illam gerit præfecturam, qui (vt a limitaneis militibus accepi) Vlpij Marcelli expressistimum est exemplar. Vivilantia Ille enim sub Commodo Imp.circa annum Christi 180. ex- Vini Marercifui Romanorum in hac Britanniz parte pezfuit, Dux celli. re habet è Dione Xiphilinus, omnium vigilantissimus : cumque wellet caseros qui cum ipfo crant vigilantes effe, duodecem tabulas, quales ex tilia fieri folent, quotidie perferibebat vesperi, mandabatque vni ex sus, ve alias aligs arque aligs horis perferres ad distersos milises, quo Imperatorem suum vigilare semper rati, ipsi minus dormirent. De cuius etiam temperantia hoc adiungitur. Es manquem fomno alioqui resisteret natura, tamen quo magis id facare poffes, inedia perfecerat. Nam vi ne pane repleretur, eum Roma ad fe inbebat exportari, ne paulo plus quam effet neceffe, propter

ded hab Hic ager 58. Parochiales Ecclesias prater Stool had all the capellas numerat. In a range and anudnaci

Mm 2

MVRVS PICTICVS.

Munimenta in lumitubus Provinciarum Clusturas quia hostes excluderent, & Pratemuras, quia hostibus pretederentur feritus Vide P. Punsemin Adverfarijs, Lib. 1. cap. 14.

Vperiorem huius regionis partem interfecat, qui itulio modo tacendus est, Murus ille celeberrimus, Romanz prouinciz limes, & Przeentura, siue Clusura, (sic enim antiqui vocarunt) que Dioni Διαθείχουμα, Herodiano χώμα, Antonino, Cassiodoro & alija, Vallym, Bedæ Myrys, Britannis Gual Sener, & Mm

8

P

te

T

V

C

Pc

Seuer, Scotis Scottiswaith, nobis, & accolis The Picts wall, five The Pehits wall, id est, murus Picticus, &

The heepe wall, id eft, cuftodiæ murus.

Romani enim cum vlteriores Britannia regiones colo & folo vrig; afpero, & à barbaris Britannis inhabitari viderent, in quibus perdomandis laboris plurimum, emolumenti parum admodum erat, varias varijs temporibus Pretenturas ad provinciam defensandam instituerunt. Primam posuisse videtur Iulius Agricola cum angustum terrarum fpatium inter Bodotriam & Glottam præfidijs firmarit, quod postea subinde communitum erat. Secundam fecit Adrianus, qui primus, vt inquit Lampridius, murum per x x c. mill. paff. duxit, vt barbaros à Romanis divideret, quem ex stipitibus magnis in modum muralis sepis funditusiactis, & connexis fuiffe ex subsequenti Lampridij narratione colligi possit. Tertiam Lollius Vrbicus Antonini Pij Legatus excitauit. Ille, inquit Capitolinus, Brisannos vicit, alio muro cespisisio submosis barbaris ducto. Cuius belli in Britannia confecti laudem, Fronto (vt habet antiquus Panegyricus) Antonino principi dabat, & quamuis the in spso orbis palatio residens gerendi eius mandasset auspicium, veluti longa naus gubernaculis prafidentem totius velificationis, & cur. sus gloriam meruisse testatus eft. Quarta verò hæc est de qua agitur. Seuerus enim posthabita viteriori illa, & rigentiregione, murum per transuersam insulam ab Ituna aftuario, fiue

a

13

6

L

2

+

m

Hi

9,

15,

5,

ur

ts

8

15

10

c-

u-

ri-

r-

2-

fe-

m

le-

pis

řīn.

TI.

us

ti

in

uti nt.

lua.

re-

10, iuc

fine Solwey frith ad Tine offium, fine Cimmouth duxit, & receptas Pronincias, vt habet P. Diaconus, omni securitate muniuit . Receptam, inquit Orofius, parsem insula à cateria indomitis gentibus vallo diffinguendam putauit . Itaque magnam fossam , firmissimique vallum crebris surribus communicum per CXXII. mill, paff. a mari ad mere duxie. Cum quo Beda consentit, qui non libenter Vallum, audit Seuerum Murum duxisse, quod vallum è cespiti- Muru. bus factum fuiffe contendit, Murum tamen vocauit Spartianus, & tam murum, quam vallum Seuerum duxiffe his verbis innuit ille. Post murum apud Vallum in Britannia misfum, Ex Beda tamen colligitur vallum illud nihil alind fuisse, quam è cespitibus murum. Seueri verò opus suisse, vel ab Adriano inchoatum à Seuero perfectum Britannicum nomen Gual Sener, & Bedæ authoritas quam statim adhibebo, comprobant, licet Scotici scriptores semper Adriani Murum appellarint. Quod in CxxxII, mill paffeius longitudinem extenderint libri, mendam in numerum subrepsisse existimo. Non enim tanta est insulæ eò loci latitudo, etiam si ipsum anfractuosum muri ductum ascendentem, & descendentem persequaris, quod si etiam in Italica milliaria resoluas, vix centum mill. pass. colligas. Pauculos post annos hac neglecta, ve videtur, munitio fuit. Cum enim Alexander Severus Imp. (vt est apud Lampridium) fola qua de hostibus capta eram limitaneis ducibus, & Agricur limimilitibus donasset, ita vt eorum essent, si hæredes illorum milita- taneis ducibus rent, nec unquam ad privatos pertinerent, existimans attentius concessi. eos militaturos, fi etiam sua rura defenderent; Romani vitra murum progressi & in barbarico solo stationes extruentes, & instruentes, ad Bodotriam vsque imperij fines denuò propagârunt, quos tamen barbari, continenter bellum ex bello serentes subinde ad Seueri vallum repulêrunt. Sed interiectam hanc inter Clusuras siue Prætenturas regionem Theodosius Theodosij Augusti pater ita recuperauit, & Marcellinus. pristino statui reddidit, vt rectorem legitimum haberet, & VALENTIA in honorem Valentiniani deinde vocaretur. Valentia. Cum autem res Romana plusquam aperte iam labi cœpillet, & Picti Scotique cespititium ad Bodotriam murum perrumpentes, has partes immaniter depopularentur: Mm 3 Romana dur.

deferens.

Blondus.

Circiter annum falutis 430.

Romana Legio, quam Arius Mb Gallione Rauennate in auxilium milerat, submotis barbaris, cum ad Galliam tuendam reuocaretur, murum non cefpiritium, fed hunc de quo agimus, ex solido lapide à mari ad mare secundum Seueri vallum construendum curanit. Cuinsmodi etiam murum in spatia longa prærentum Assyriam ab externis incurfibus muniuisse author est Marcellinus, Et hodie Seres (vein Oforio legimus) valles, & camporum planities muris muniunt, vt Scycharum impetum à se facile propulsent. Sed hæc Beda suis, & Gildæ verbis te melius docebit. Quinetiam, inquit, Romani, quia & hor focijs quos relinquere cogebantur, aliquid commodi allaturum putabant, murum à mari admare recto tramite inter vrbes que ibidem ob metum hoffium facta fuerant (vbi & Seuerus quondam Vallum fecerat) firmo de lapide locaruns. Quem videlices murum hactenus famosum, asque confpicuum sumpeu publico prinatóque, adiunca fecum Britannorum manu, conftruebant octo pedes latum, & duodecem altum recta ab oriente in occasum linea, vi vique hodie intuentibus clarum eft. Ex quibus Bedæ verbis videas optimum illum Scotum suos sibi oculos confixisse, dum se cornicibus oculos configere putet, & valde vehementérque contendat, Seueri vallum in Scotia fuiffe. Nonne Beda postquam de vallo in Scotia egerit, Murum è firmo lapide, vbi Seuerus vallum fecerat, excitatum explicate scribat, & vbi quæso Murus ille è saxo nisi hoc loco inter Tinz ostium, & Irunz zstuarium ? Vbi igitur & Seueri Vallum ? Muri verò etiamnum hic adeò expressa habentur vestigia, ve ipsius tractum sequaris, & in vastis, que vocant, magna eius fragmenta in longa spatia porrecta, & tantum pinnis nudata hinc inde videantur.

*Thewastes.

Qui tractumeius sequuti sunt, retulerunt nobis per motium ardua, & prona mirabiliter ascendere, & descendere, qua patentiores sunt campi, sossam latam & altam exterius præiacere, que nunc multis locis coæquatur, interius aggerem, siue viam militarem, per eius longitudinem ducere, Castella habuisse crebriora, millenis passibus disparata, quorum radices quadrata forma alicubi visuntur, & his turres interpositas, in quibus dispositus miles barbaris immineret, & stationes Areani haberent, Genus id hominum se

Areani ex-

741

tu

vas à veresibus institutuo garram, ve inquit Marcellinus, officium eras, ve vitrà citraq per longa spatia discurrentes, vicinarum Tubulm ad gentium frapitus noffris Ducibus intimarent. Tubulum item 2- voces deferenreum so artificio muro infertum inter fingula castella, & das. turres intercurriffe ferunt accola, vt fi quis vocem in eum. quacunque turri, immissifet, statim sonus in proximam, inde adtertiam, & omnes deinceps non interruptus perferretur, ad fignificandum vbi loci hostium insultus timeretur. Cummodi miraculum de Bizantij turribus in Seueri historia è Dione refert Xiphilinus. Sed cum Murus nunc' iaceat, & tubulus fit nullus, multi hic circumquaque pradia & fundos in Cornage (ve iuridici nostri loquuntur) à re- Cornage, gibus nostris tenent, videlicet vt cornu irruptiones hostium vicinis fignificent, quod à veteri Romanorum instituto deductum nonnulli existimant.

Sed ve fignatius Muri ductum fequar, ad BLATVM BV1-GIVM fine Moulnelle, ad Oceanu Hybernicum incipit, & Muritratiu. secundum Ituna astuarium per Castra Explora-TORVM, five Burg boon lands, ad L v G VBALL V M pergit, vbi Itunam transit. Inde procurrit, Irihingiang, fl. subiedum haber, Camb-becke riuulum meandris fe curuantem transmittens, vbi castelli magna indicia. Si auderem CAMBOGLANAM, id eft, Cambiripa, pro AMBOGLANA apud Notitiam legere, Camboglanam ad Cambum hunc fuiffe etiam affirmarim, vbi olim vigilias habuit Cohors prima Alia Dacorum. Irthingo posteà traiecto Northumbriam intrat, & inter montium conglomerationes secundum fluuium quem Tinam Australem vocant, continuus progreditur ad ipsum vsque Oceanum Germanicum, solummodò Tina Boreali interfluente diuisus, vbi olim ponte coniunctus erat. Admiranda tamen hac substructio hostilem tempestatem neutiquam auertere potuit. Sed vbi Romani è Britannia soluissent, Picti & Scoti inopino impetu murum adorti, præsidiarios vnciatis telis distrahunt, munitionem perfringunt, Britanniamo; intestinis tum seditionibus conuulsam longe lateque persultant.

Hoc verò observatione dignum, vti Romanorum prudentia hunc murum ita duxit, ve alterius quali munimenti Romanorum loco ad interiorem partem duo maxima flumina subiecta in muroduhaberet, tia,

8

12

ij

2

0

\$

2

e

e

Ì

a

'n

a

n

n

e

ě.

MVRVS PICTICVS.

haberet, Tinam scilicet & Iribing que angustissimo terrarum spatio dirimuntur sita barbarorum solertia eò precipuè loci aditum sibi aperuit inter hec slumina, quo liberum, nullo slumine occurrente, in Provincia sinum
ingressum haberent, ve in Northumbria statim monstrabimus. Vulgi de hoc Muro sabellas sciens pretermitto,
hoc vnum tamen quod à side dignis accepi lectori subducere nolo. Durat tradita persuasio in magna parte populi
circumuicini, simitancos milites plantas vulneribus salutares olim in suum vsum hic passim plantasse. Vnde Empirici Scotorum Chirurgi quotannis ineunte estate huc
ad plantas colligendas confluunt quarum vtilitatem longo temporis vsu edocti, mirisicè laudant, & saluberrimas
esse affirmant.

Plante falutares.

or se free a coron sed var homes

mutor sine of transport, entire and a

proportion after water many experience

a change and change

at the man is a first than a first distance of

Ve Joéen ได้เลย คนที่การเลย ข้องเกิดของโรก โละ qualit กับภาคา โดยอาสิกา (ค.ศ. ค.ศ. ที่ pair em ข้อง การพาการ มีการที่เลย โดโดย R

By compare out a Expression of

n

d

on the fin

2

fe

m

s achains

OTTADINI

C

Ost Brigantes statuuntur apud Ptolemaum, qui pro exemplarium variante lectione OTTALINI, OT-TADENI, & OTTA-DINInominantur, pro quibus omnibus, ego si auderem, OTTATINI facili admodum mutatione, substitu-

erem; vt significaret trans, vel supra Tinam flumen. Sic sane incolarum nomen cum regionis positione undig conveniret. Vltra Tinam enim hi consedêrunt, & regionem in Wallia trans Cononium flunium Vch Conwey, vitra montes Vchmynyth, vitra filuam Vch-coed, vltra Gyrway fl. Vch Gwyrway vocant hodie Britanni. Nec certe omnino absurdum esse possit, si eadem rations hanc regionem vitra Tinam, Vch Tin dixerint, unde hoc nomen O T T A-DINI paululum luxata dictione, sed gratiori sono Romani efformasse videantur. Cum autem (vt è Dione Nicao habet Xiphilinus) Britanni omnes qui iuxta Murum, quem modo diximus, habitarent, Mauata, fine M A T A dicerentur, Ottadinos nostros ad Mease. murum incolentes inter hos Maatas fuisse aquum est vt credamus, qui memorabili illa Britannorum defectione, aduocatis in belli societatem Caledoniys arma sumebant. Quo tempore Seuerus Imperator, militibus, vt Britannos omnes occiderent, his Homeri versibus pracepit.

Summer of the street of the street of

Muldon 1

Fliades. 3.

Valentia.

imentum non haben resters rights vis cuspris an all ta medic

Kiege d'imperteur, pued de autre parier pulsup Kiege ibron piege, pued de autre auxil drenger.

Nemo manus fugiar vestras, cædemque cruentam

Non færus, grauida mater quam gestar in aluo

Horrendam effugiat cædem.

Sed huius defectionis tempestas Seueri morte, qui in ipso belli apparatu Eboraci obist, sedata fuit. Longo post tempore hac regio V A L E N T I Æ pars suisse videtur. Sic enim in Valentis Imperatoris honorem Theodosius nuncupanit, cum barbaros contudisset, & amissam hane provinciam recuperasset. Verum Saxonico bello antiqua hac nomina exoleverant, & regiones omnes qua trans Humbrum astuarium ad Septentriones iacet, Saxonico nomine Nophanhumbpa-pic, i. Nordanhumbrorum regnum, vocari caperunt. Quod tamé nomen, in reliquis agris nunc obliteratu, in vna Northumbria, qua iam adibimus, quasi superstes remanet.

di

ip

ba vic

gio

pas

me

he

cùi

qui

mı

der

lan

中山

Posthumberland.

Orthumbria, Saxonice Norhan-humberilono, vulgo porthumberiano Trianguli, fed no aquilateri figura quodamodo inclusa iacet. Meridionale latus Derwentus in Tinami influes, & ipse Tina claudit, qua Dunelmenses spectar. Orietale latus mari Germanico pulsatur. Occidentale verò quod ab Occasu brumali in Ortum assiuum, primum concatenatis motibus, inde Tweda slu protrahitur, Scotia obuertitur, limésq; est regnorum, cui duo prasiunt prassecti, quoru alter medij limitis, alter occidui prassectus vocatur. Terra ipsa magna ex parte aspera est, cultu dura cultorumque corpora durâsse videtur, quos serociores saciunt vicini Scoti, nunc bello exercentes, nunc pace suo ritus miscentes, vnde bellicosissimi sunt, & velites oprimi. Cumque omnino Marti se quasi consecrarint, non est interecos quispiam melioris nota, qui suam turriculam, aut munimentum

Limitum prefects.

Ranke riders. 173

01

SPAC

1

e

06

5-

CO

es

1-

c,

ıt.

113

CS

UB

13

li fa

m n-

10

11,

II,

nt

us

24

O\$

11.

CD

u-i

m

Seacoales.

Hexamshire.

distantant.

nimentum non habear. Ad mare & Tinam adhibita mediocri cultura fatis est colono grara, alibi verò multo ingratior & quan horridior. Plurimifq; in locis lapides illi Lithangraces, quos Sea-coales vocamus, magna copia effodiutur. Pars citerior que ad Occasium brumalem vergie becam= thire dicta, Archiepiscopum Eboracensem diu dominu agnouit, & Comitatus Palatini iura nullo iure fibi arrogauit. Sed nuper cum facro, fine Regio patrimonio coaluiflet ex comutatione cum Roberto Archiepis, facta, Parlamétaria authoritate Northumbrie Comitatui connexa fuir, vt eodé effet jure, & Northumbriæ Vicecomité in causis spectaret.

Tina Australis, (qui sic dictus quod in arctum cocunti- South Tine fl. bus ripis constringitur, hoc enim Tin Britannica lingua fignificare affirmant nonnulli,) ex Cumbria æditus, propè Mitenmoze vbiantiqua est fodina graria; cum aliquandiu se in Septentriones prouoluerit, in Ortum conuersus, rectà cum muro procurrit, qui nusquam tribus mill, paff. ab eo distat. Murus enim Cumbria relicta, & Irthingo Murus, fine mulo superato, primum pedamentum castri ostendir, quod the Picts nunc Caeruogran vocant, (pristinum enim nomen nifi hoc Caer-vorran. iplum fuerit, euanuit) à quo viam Militarem filice conftratam per confragosa loca ad Maiden castle in Stanemoze ducere limitanei equites prædicant. Proximum huic Chirlewale est castrum, vbi aditum in prouinciam Scoti Thirlewale. fibireferarunt inter Iribingum & Tinam. Sed hoc melius intelliges ex Ioanne Fordono Scotorum historico, cuius verba, quia non voique prostat liber, subtexerc operæpretium videtur. Obtinentes,inquit, Scoti que cis citráque murum funt regiones inhabitare caperunt victores, ac citato repente rurali vulgo cum suis sarpis, quilibus,i. ligonibus,raffris,tridentibus, & fosforys, patulas in eorimas, foramináque crebra perfodiunt, quibus viique premptum habeant aditum, & recessium. Abillis ergo foraminibus, hec deinde maceria nomen hodiernii cepit, Anglica en im lingua locus dicitur Thirlewall, Latine Murus perforatus. Hinc murus, cum infanienti riuo, qui Tinam petit, se patefecerit, obliquior progreditur ad seuenthale castrum, cuius nomen a Seuenshale. tumecum à Sauiniana Ala profluxisse credas, ego confidentius dicam illud Hynnym fuisse, vbi Sauinianam Alam excubaffe meminit Prouinciarum Notitia. Inde post Car= Филополь

OTTADINI.

Carraw. Wallton. North Tine fl.

Collerford. Cilurnum. Scilcester. Houedenus.

St.Ofwalds.

Circa annum 6 3 4. Christiana relugio prima in Northumbria. Beda.

Heafon-field munc Haledon.

Carram, & Walltonne, vbi vererum municionum funcma nifesta vestigia, Tina Borealis è limitaneis montibus, socia cus Redo fluvio infesto qui Bedefonte, id est vallem Redi, lap. datiffimorum velitum altricem rigat, Murum interfeca ad Collerfozd, vbi ponce fornicato conjunctus erat. Si hoc CILVENVM non fuit, in que Ala Secunda Aftorum fin Stating habuit, in proximo fuit ad Scilicester in Muro, vi postquam Sigga Patricius Elswaldum Nordanhumbro rum Regem perfide trucidaffet, Ecclefia à fidelibus extru-Aa fuit in honorem Cuthberti, & Oswaldi, cuius nomen ità cæteris offecit, ve pristino nomine obliterato, . Di soaldes nunc dicatur. Ofwaldus hic Nordanhumbrorum rex, propè hunc locum Ceduallam Britannum, qui Cumbriæ, vt viderur, præfuit, & iam duos Nordanhumbrorum reges occidisset, regionémque istam esfuse vastaffet, iusto prælio peremit. Ex qua pugna, prima Christianæ religio nis lux huic prouinciæ affulfit. Cum enim opem Christi, quam implorarat, hoc in prælio præsentem sensisset Ol waldus, protinús Christo nomen dedit, Aidanum Scotum ad fuos Christiana religione imbuendos euocauit, & ipsum victoria locum Beafontield, id eft, Campus coeleftis, vocârunt posteri, qui hodie codem sensu Balebon appellatur. De quo ecce tibi qualescunque ex Oswaldi vita vers

Tunc primum sciuit causam cur nomen haberet Heuenfeld, hoc est calestis campus, id illi Nomen ab antiquo dedit appellatio gentis Praterita, tanquam belli prasaga futuri: Nominis & causammo: assignauit ibidem Calitùs expugnans calestis turba scelestam. Neue senestutis ignauia possit honorem Tam celebris delere loci, tantiz, triumphi, Ecclesia fratres Hangustaldensis adesse Deuoti, Christumq, solent celebrare quotannis. Quóg, loci persistat honos in honore beati Oswaldi regis ibi construxere capellam.

Infra

1

.

u

CI

ú

20

bi

a

UC

tie

TI

ad

na

CIR

311

cat

hoc

fun

vbi

ro-

TU

nen Df:

um

mum

itto

10

fti,

10

um um

VO-

lla-

rfi

128

11

13/3

al.

11/48

15.7

1

fra

Infra Collerfozdy vierque Tina confinit, qui iam auems, fubindéque audior, vno alueo vrget ad Oceanumiter, per Berham, Bedæ Hanguftald, Saxonice Dex veloerham, quod Romano faculo A X B L O D V N V M fuiffe nomen per- Hexham. funder, vbi cohors prima Hispanorum stationem habuit. Saxonico faculo fiscoregio, ve inquit Malmesburienfis, famulebaum, quiem Wilfridus Episcopus ab Etheldreda regina pro alis wose fionibus commutarit. Ibi edificia minaci alsitudine murorum cretta, & diuerfis anfractibus per cochleas mirabile quantim expoliuit, cementariorum opera, quos Roma spes munificentia astrareras, adeò us ambisionem Romanam præ fe ferrens, diuque vesufta. uluctara confisterent. Quo tempore Episcopalem sedem hac in vibecula constituit rex Egfridus. Se dignitas illa post uanuit. Deinceps vero tantum Archie ilcoporum Eboracensium villa habebatur ante commutationem cum Henricovi II.factam, qua fuo iure cefferunt, celebraturque prelicillo funesto, quo Ioannes Neuillius Dominus Montifacu-Lancastrenses duces magno animo aggressus, maiori succeffu fudit, & ideo ab Edwardo Quarto Comitis Northnmbria titulo decoratus. inaminalah ri

Axelodiensein

これに いっちゃ デタ

esels been ad

Ad alteram Tinz ripam Cv Bra Ottatinorum iacet, Curia. cuius meminit Prolemzus,nunc à ponte Carbridge, Ho- Corbridg. uedeno Cozobzige, Huntindonensi Cure, vbi antiqui operis superfunt reliquiz non paucz, inter quas defossum an- Thesaurus tiquorum thesaurum quasinit Rex noster Ioannes : sed il- frustra queselusit illi fortuna per sui ipsius vanitatem, non minus quam ". anted Neroni illuserat, cum abditas Didonis opes Carthagini inuestigaret. Huic adiacet vetustæ munitionis tudetum, quod Colecester appellant fquam ego PROCOLI- Procolitia. TIAM Cohortis prima Batauorum stationem fuisse tantisper suspicabor, donec dies certiora dederit. 1920bo cafrum hine Tina noster inuisit, hoe tantum nomine celebre, quod ad Vmfranillos magni nominis viros; posteáque ad Bedfordiæ Ducem spectarit, & Henrici Secundi tempore Guilielmi Scotorum regis obsidionem fortiter eluserit, cum casso, & suis noxio labore (vt habet Neubrigenfis,) sudasses.

Sed vr ad Murum pedem referamus. Poft Scuttefter, locus Doztgate dictus cernitur, vbi portam fuiffe in muro Portgate. OTTADINI.

Pons AElij.

Borcouicus.
Borwic.
Walton.

Admurum.

Vindolana. Windchester.

New-caftle.

visverbi in veraque lingua oftendiri Sub quo Ponna Hanin featens, per aliquot milliaria muro prætenditur, & in fil ripis pro przsidio habuit cohortem primam Cornoulorum ad PONTEM AELII, ab Alio Hadriano forfican extra dum,nunc Donteland dictum, ad quem Henricust Titte Rex Scotiz anno 1 2 44.pacem funt pactis & iuxta huncol hors prima Tungrorum ad Bozwick egit, qui in Notini Prouinciarum Borcovicvs dicitur. A 49 oztgate procurrit murus ad Waltowne, quam, cum nomini fignificatio consoner, & x I I mill.paff.ab Orientali Oceano abbt, capdem credimus esse villam regiam, quam AD MVRV M vocat Beda, in qua Segbertus Orientalium Saxonum Ren. baptismo in Cha Ecclesiam à Paulino insitus. Huic vicinum eft propugne blum vetus, winchefter nominatuin, VINDOLANAM credam ego, quam cohortis IIII. Gallorum olim limitaneam fuiffe stationem, docet Liberille No. -titiarum unadolo antificio a ou cibran, mafallatt a ved

6

Ì

D

a

r

L

1

(

D

C

5

1

D

1

'n

.

fi

ri

OD

2 101

ab.

101

- Iam vbi Murus & Tina fere cocunt, Dewtaltte vrbium in hac plaga ocellus prælucet, portu nobilis, quem Tina efficit sua profunditate naues valde magnas admittens, &ita defendens, vr nec tempestatibus facile iactari, nec vadis afflictari possint. Quodnam olim fuenit in comperto non eft. Cum Normannicum imperium inciperet, à Monachis Montecester vocabatur, statimque à Nouo castro, quod Robertus Guilielmi Normanni filius extruxit, hoc nouum nomen Pemeaftle induit, magnaque paulatim incremenra cum occiduis Germanis contrahendo, & fossiles carbo nes, quibus regio abundar, in alias Angliæ partes subuehendocœpit. Edwardo Primo rerum potiente, ciuis quidam opulentissimus è media vrbe à Scotis captiuus abreptus, cum fe magna pecuniæ vi redemiffer, vrbem primo quoque tempore præmunire cœpit. Reliqui verò ciues eius exemplo commoti opus peregêrunt, & mænibus municilsimis vndique obsepserunt. Ex quo tempore adeò secure Scororum minas elufit, & mercaturam exercuit, vt commerciorum frequentia, & opibus fit iam florentiffimum, que nomine in Comitatum per le incorporatu Henricus Sextis instituit. Distat à primo Meridiano xx1. part.xxx. scrup.ab Æquatore Arcticu versus LIIII gr.Lvrt.scrup.De Suburbit Bate

Batelhead, quod pulcherrimo ponte conjungitur, & ad Dunelmensem perrinet Episcopum, superius diximus.

Wix tribus hine milliaribus abest viculus Wallend no- Wallfend minatus, id eft, finis muri. Hunc fignificatio ipía stationem fuiffe Cohortis fecundæ Thracum docet, quæ Notitiarum libro VINDOBALA, Antonino VINDOMORA appellatur: Vindobala, hoc enim finem muri, illud finem valli in Provinciali Britan- Vindomore. norum lingua fignificaffe videatur, cum Murum Mir, & vallum Gualiam olim dixerint.

mu -

it

od. rib

PG-

tto

an-

va-

CX,

C)

m, lo.

Vo.

um

ef-

si. dis

ion his

100

um

cnpo-

ue-

jui-

CP-

mo

ius cil

atç m

que

THE

ab. 510

te

Sates

Nec credibile est Vallum, vel Murum vlterius perductum fuife, cum nulla vicerius fint eius indicia, & Tina iam proximus Oceano alueo suo altissimo pro munimento est firmissimo. Sunt tamen qui ad ipsum Tinz oftium, quo Einmouth nuncuparur, pertigiffe volunt, illudque Pen bal Tinmouth. cragicaput valli in rupe, dictum contendunt, quibus nec ego refragabor. Sed hoc Romanorum faculo-TVNNOCEL- Tunnocellum. LVM fuisse ferè asseuerabo, cum Tunnocellum promontorium Tunne, vel Tine sonat, vbi cohors prima Ælia Classica (ab. Ælio Hadriano, vt probabile cft, instituta) naualibus operis meruit. Naues enim Luforias dictas in fluminibus li- Luforia naues. mitaneis habuerunt Romani, tam vt vicinorum excursus cohiberent, quam incursus vicissim facerent, ve videre est in Codicis Theodofiani libris, sub titulo De lusoriis Danubii. Saxonica Heptarchia Tunnacer Ten vocabatur, non à Tunna Abbate, vt Beda minus confiderate tradit, sed à flumine, monasteriolumque à Danis sape direptum, habuit. Nunc autem Einmouth Caltle appellatur, caftrog; magnifico & munito superbit, Quod, vt vetustus scriptor inquit, ab orientis plaga, of Ceptentrionis altissima supra Oceanum rupe fe inaccessibile prabet, alibi verò situ altiori facili desensione indiget. Vnde Robertus Mowbraius Northumbriæ Comes sibi in belli sedem delegit, cum res nouas contra Guilielmum Rufum moliretur. Sed res, vt affolet, parum fæliciter proditoricecidit, qui statim acriter obsessus in monasterium adnunctum se subduxit, quod asyli jure sacrosanctum habebaotar, sed inde extractus diuturno carceris squalore, proditionis pænas ferò perfoluit.

Munc littus mihi legendum est. A tergo promontorij cui Seton. Tunnocellum infidet, Seton, olim SEGODYNYM cohor- Segodunut

tis I 1 Tr. Lergorum fratio mari impendet. Hinc littus pol paucula milliaria Blithe flumini viam in mare aperit, qui Belfey Midleroniorum, & Dale Ogillorum caftrum alluens hic cum Ponto flu. exoneratur.

Pauld superius Wanspeth flu. ab Oceano ebibitur, cum

Wanspeth.

præterlapfus fit Misfordiam Berthrami Bethalli quondam caftrum, & interlapfus Mozpit celebratum oppidulum Ad Borealem enim fluminis ripam oppidum feder, ad an stralem templum, Castrumque vmbroso in colle adsidet quod vna cum oppido à Rogero de Merley Barone de Morpin ad Dominos Greistochios, & inde ad Barones de Dacres de. uenit. Nihil ex antiqua memoria de hoc habeo, nifi quod anno Christi 12 1 5.ab ipsis incolis in inuidiam Ioannis Rel Historia Malgis succensum fuerit. Sin autem venia vnius literulæ commutandæ mihi detur, forfitan & Antoninum fuæ integrital ti,& hoc oppidu fuz verustati restituero, hoc est, si Monsi TOPITYMPIO CORSTOPITYM in primo Antonini itine. re substituero. Tunc enim ipsum vocabulum capite & calce cum Moznit ira conuenir, & distantiz ratio aded commode tam à Vindomora, quam à Bramenio respondet, vt, meo iudicio, qui Corstopitum alibi quarat, nusquam inuenerit. Non procul ab hoc Mozpit vt Bonle caftru quondam, (vt

Corstopitum.

20%.

Withrington.

Coqueda fl.

Harbottle.

Haly-ston.

Alaunus fl. Alne.

withzington Saxonibus olim piopingtun, antiquum caftru prope littus cernitur, quod nomen fecit nobili, & equefiri familie de Withrington cuius virtus in Scotico bello subinde emicuit. Coqueda, fine Coquet fl.inde mari immiscetur, qui inter Cheuiora afpreta furgens, ad fontes harbottle habet, Saxonice Denbottle, id est exercitus statio, vnde Harbottellorum familia superiori ztate floruit. Caftrum olim habuit, sed quod à Scotis anno Salutis 1314. subuersu. Huic contiguum est Dalpston, i. faxum facrum, vbi in primitiua Saxonum ecclesia Paulinum tria millia hominu baptisasse Warkworth, fama obtinet, & ad ipfum oftium Warkworth Perciorum

legi) Bouterhamorum, & minoris famæ turriculas omittam)

Littus deinde ALAVNO flumini se patefacit, qui necdum illo nomine viduatus, quo Ptolem zo innotuit, 3 int contracte dicitur, ad cuius ripam prater @wiffor b, id eft, Duplex vadum, vbi Synodus sub Egfrido rege celebrata fuit,

castrum non inelegans locum habet, & littus tuetur.

ctiam

B

V

iA

R

CO fir

ha

fea

W

San

fun

01

qu:

mu

mu

Mo

nen

dux

teft

iap

mire

cft,

100

H

oraci

des c

Dostbumberiand. ciam I memit, Saxonice Calnepic; vulgo I muick cubat, Alnewick.

victoria Anglorum in Scotos nobiliratum oppidum, qua maiorum virtus Guilielmum Scotorum regem Henrico noftro secundo capriuum tradidit; & castro firmatum egregio, quod none Perciorum ett, quendam Vesciorum fuit, quorum vitimus Guilelmus, Velcius, cum Antoninum Bec Episcopum Dunelmensem hæredem fiduciarium instituiffer, ve hoc caffrum cum latifundijs filio notho, quem folu fusceperat, traderet; interuertit hæreditatem Episcopus,&

田田田田

ñ

e de

721

c.

od

et

常

23

50

Ci

ce

04

u

125

vt

1)

2.

Ć. 6.

ır,

te

de

m

ic

ua ffe

m

C4

ne

ſt. ıt,

m

an Gran

1174.

castrum Guilielmo Percio præsenti pecunia diuendidit. In diversos hinc angulos littus le cuneans tendit per Dunstaburge patrimonij Lancastrensis castrum, quod Dunsta-Bebbam aliqui falsò suspicati funt, quæ superinis sedet, & pro burge. Bebbanburg, nunc Bambogrow vocatur. Beda nofter vbihoc castrum à Penda Mercio obsessium, & incensum fuisse memorar, Bebbam Reginam sic cognominasse scribit. Florilegus verò, Idam primum Nordanhumbrorum regem construxisse refert, quod prius ligneis palis, postea muro firmauit. Sed huius descriptionem ex Rogero Houedeno habe. Bebba, inquit, est ciuitas munitifima, non admodum magna, fed que duorum, vel trium agrerum fatium complectiour, habens umm introitum canatum, o gradibus miro modo exaltatum inque summitate montis ecclesiam perpulchre factam, & in occidente in summitate ipfius fons est miro ornasus opere, dukis ad posandum, o purissimus ad videndum. Nostra verò atate castrum porius quam ciuitas habetur, fed aded amplum vt ciuitatis fit &mulum. Nec aliud quam castrum habebatur, cum Guiliemus Rufus excitata è regione turre Male-vicina dicta, Male-vicina Moubraium illum proditorem in illo delitescentem contimenti labore oppugnaret, qui furtiua fuga se tandem subduxit. Decoris maximam partem longo post rempore, intestino bello amilie, cum Breffius Normannus vir militaris qui Langastrensi familiæ studuit inclementiùs in illud fæmer. laminde verò cum tempore, & ventis conflictatum eff, qui incredibilem vim fabuli ex oceano in cius munitiones perfenoferas parentes conuerrerunt.

Hoo listore deinceps nihil memoratu dignum occurrat Tueda fl. pieter Insulam sacram, de qua suo loco, donec ad Tuede Taum AEsteoffine, Tavm Aspvar Ivm vocat Tacitus, ventum fit, arum.

OTTADINA

qui Angliam à Scoria longo spatio discludir, limésque orientalis dicitur, vnde Nechamus noster.

> Anglos à Pictis seiungit limite certo Flumen, quod Tue dam pristina lingua vocat.

Carram.

Werke.

Bramish fl. Bramton. Bramenium.

Mww Lolling Trbici.

Barbaricum folium.

Hic fluuius copiosa scaturigine è Scotiæ montibus e rumpens inter limitaneos equites, & abactores ne gravius quid dicam, quibus, ve air ille, ius fibi vendicar enfis, din tortuolus errat. Vbi vero proxime Carram vicum accellorit, multis aquis conualescens regnorum collimitia disent minare incipit. Cumque Werke Greiorum castrum allue rit,in quod Scoti non rarò detonuerur, Tilli fluui binomihis aqua augescit. Ad fontes enim qui funt in parté huis regionis interiori Bramish appellatur, viculusque 152amton admodum obscurus & nullius ferè numeri illi incumbit, qui finon fit quod Antonino BRAMENIVM, & Prolemeo BRE. MENIV M dicitur, vr ingenue fatear, Bramenium ex fuis ruderibus excitare ingenij non est mei. Nominis tamen confonantia, fitus ratio cum Alauni offio apud Prolemzum, & distantia à Morstopire apud Antoninum me in hanc sem tentiam inclinarunt. Quod Antoninus Pius iter ab ho Bramento tanquam à limite auspicatur, à me etiam facito sententiam confirmat. Charta enim Angliæ Chorographica fatis antiqua, inter Prætenturam ad @Denboaron Frith, & Vallum Seueri, hic tertium Murum, qui ad Efcan pertigit, interponit. Quem eundem fuiffe qui à Lollio Vrbi co Antonini illius legato extructus fuerit, non abfurde col ligimus, cum hinc Antoninus Itinerarium, tanquam abyl timo,id tempus, Imperij limite inceperit. Nec eft cur qui pen eius vestigia nune quærat, cum tantum cespititius fuerital nati Statim (regnante Commodo) à Barbaris prorutus, contil We quos Vlpium Marcellum vigilantiffimum Ducem ille mi dicu fir. Memineris etiam hoc Barbaricum fuisse solum. & aler fine nante belli fortuna, nunc Romanorum, nunc Barbarorum elim qui nihil Romanum æquis oculis intueri poterant. Cau has rum cum Bramish tandem in Tilli nomen abierit, & for tilr bellicole famile Hermorum castrum salutarit, in Tucda sin le le immittit.

n

ni

no

ali

AL

Ber

nih

mic

Ego

Ex aduerlo huius Fordiad occasium mons surgit pratina,

Porthumber land.

3

f

11

9

13

0

45

H 0

DE 10 ni-

1115 on

qui

RE

ru-

On

1, &

cn hot

itgå

gra

rus, flobben dieunt, lacobi tri regis Scotorum cade, & fuorum ftrage fignatus, qui dum Henricus vi 11. Tornacum in Gallia obfideret, magno animo, & maiore spe (nostras enim vrbes in antecessum diviserant) signa in Angliam intulerunt. Sed Thomas Howardus Surrie Comes instructis Prelium ad seminibus hoc in loco animosè excepit, pugnatumque a- Floddon. criter est vtrinque, donec nox incertis quà data victoria esfer interuenit. Lux autem insequens victorem, victumque ostendit, & ipse Scotorum rex non paucis vulneribus confectus, inter confertas cadauerum strues reper-

547

1513.

Tueda, Tillo iam recepto, plenior decurrit per Pozham, Norham. quondam Abbanfozo Dunelmenfium Episcoporum oppidum. Egfridus enim Episcopus construxir, & Ranulphus successor castro in excelso præruptæ rupis comuniuit. Sub quo ad Kyllay viculum vicinu, auorum memoria ornamenta balthej militaris, & enfis manubrium è folido auro reperta fuisse accepimus, quæ T. Ruthallo Episcopo Du- Manubrium nelmenfi donata erant. Paulò inferiùs Tuedæ ostium cer- aureum. nitur, cui in vlteriori ripa impendet vltimum Anglie, & munitissimum totius Britanniz oppidum Berwick. Quod nomen à Berengario Duce, quem somniarunt, deducunt aliqui, Lelandus ab Aber, quod oftium Britannis sonat, vt com Abernic vicum ad oftium fignificaret. Sed qui nouit quid fcatt Bervicus fonet in Regum nostrorum Chartis, in quibus Vrbi nihil frequentius, quam Dono C. & D. oppida cum fuis Bercol vicis, næ ille viderit veram huius Berwici etymologiam. by Ego quid velit conijcere non possum, nisi vicum, quasi apqui pendicem loco cuipiam celebriori annexam denotet. Dorital nationibus enim Edwardi Confessoris @ ottehill Bernicus onth Westmonasterij, & Wandlesworth Berwieus Patricseiz e mi dicuntur, & id genus fexcenta. At quorfum hæc? operam aled fine ludimus, fi (vt aliqui volunt,) Beonnicapic Saxonice orum dim dixerint, i. Berniciorum vicus. Bernicia autem nomine for this regiones infignitas fuisse notius est quam dici possit, for this ancea diximus. Vndecunque verò nomen haber, eda su longiùs in mare porrigitur, ita vt mari & Tueda seration quod de Palmyra Syria Plinius dixit, prima sem-

1177.

per in discordia verique genti fuit cura, adeò vrab eo tempore quo Edwardus primus Scotis primum extorierit, fapius à Scotis occupatam Anglus recuperauerit. Sed eius historiolam summatim hic si placet contexamus. De Berwico hoc nihil antiquius legi, quam quòd Guilielmus Sco. torum rex ab Anglis bello captus Henrico nostro secundo, vt se carcere liberaret, ea lege tradiderit, vt in perpetuum Anglica ditionis effet, nifi ad certum diem redemptionis pretiú persolueret, protinúsq;,vt est in Polychronico Dunelméli, Henricus noster castro muniuit. Verum numerata pecunia Richardus primus Scoto restituit. Multis post annis cum Ioannes Balliolus Rex Scotorum iusiurandum violâsser, Edwardus primus Berwicum anno humanæ salutis 1297. in suam potestatem redegit, breuitamen cum Mars Scotis arridere cœpit, desertum occuparunt illi ftatimque per deditionem nostri receperunt. Posteà in soluto illo Edwardi I I. regno, Roberto Brusio Scotorum regi acriter oppugnanti Petrus Spaldingus per proditionem tradidit, nostrique frustra obsederunt, donec Hector ille noster Edwardus I II. anno Christi I 2 2 3. fortiter adortus, fæliciter potitus sit. Regnante tamen Richardo I I. prædones quidem Scotici ex improviso castellum cæperunt; fed ante nouem dies Henricus Percius Northumbriæ Comes recuperauit. Vix septimus agebatur annus cum Scoti iterum non viribus, sed pecunia expugnarent, qua de causa Henricus ille Percius, qui loci pra fectus era in læsæ maiestatis crimen vocatus; verum ille Scotorum fidem & fortitudinem itidem pecunia labefactauit, flatímque recepit. Satis longo post tempore cum intestino bello Anglia plusquam intabesceret, Henricus v 1. iam in Scotia profugus, Scoto, ve fibi securitatem in Scoti præstaret, in manus tradidit. Sed post annum vicessimum fecundum Thomas Stanleius non fine fuorum cæde in Ed wardi 1111.potestatem reduxit. Ex quo tempore reges no ftri operibus subinde firmarunt & communierunt, maxim verò Diva nostra Elizabetha, que nuper hostina terrori, ciui umque præsidio, astrictiore ambitu intra veter mænia, excello muro firmissimo lapidu connexu copad circumclufit, quem rurfum fossa profunda, cotinuo agger aggo

X

P

n

r

C

qu

W

du

xa

lo

ne

do

tan

lan

cm

1378.

aggestitijs molibus, & hypethræis ita præmuniuit, vt oppugnantibus omnem spem, munitionum forma, vel firmitas facile præcidar. Vr interim præsidiarij militis virtutem, & bellicum apparatum omnium opinione maiorem prætermittam. Qui huic oppido cum authoritate præest(vt hoc etiam adnotem) semper aliquis est ex prudentissimis & spectatissimis Angliæ proceribus, simúlque orientali huic ad Scotiam limiti præficitur. Qua præfectura nunc fungitur clarissimus & nobilissimus vir Henricus Baro Hunsdonius Regiæ Maiestati à cubiculis, qui præterquam quòd è Regia Somersettensium Ducum familia sit oriundus, etiam D.E LIZABETH AE ex Maria Bolenia est consobrinus. Longitudine part.xx1.scrup. x L 1 1 1. Latitudine L v. grad. x L v I I I. scr. definitur vti obseruarunt Mathematici.

LS

r-

0-

0,

m

is

u-

ta

n-

vi-

lu-

ìm

ta-

lu-

re-

em

tor

ra-

rdo

cœ.

ım-

nus

ent,

erat

rum

fta.

efti-

iam

otil

num

Ed.

s no-

xime

tium

eten

radi

ger

aggo pan

Hæc prouincia ab Osca Hengisti fratre, & filio eius Reges, duces, so Iebusa in Saxonum potestatem redacta, primiim suos Du- Comites ces clientelari iure Cantij regibus obstrictos habuit. Inde cum regnum Berniciorum, quos Britanni Guir a Brinaich, id Bornici. est, quasi montanos dicunt, constitutum esset, quod à Tesi ad Scoticum fretum pertigit, pars eius optima fuit, paruitque Nordanhumbrorum regibus, qui cum fuam periodum confecifient, quicquid vltra Tuedam erat, in Scoticum nomen cessit; hunc autem agrum Egbertus Orientalium Saxonum rex suo imperio per deditionem adiecit. Alfredus posteà Danis permisit, quos Athelstanus pauculos post annos exturbauit, Eilricum tamen Danum populus posted in regem extulit, quem Ealdredus rex statim expulit. Deinceps verò regium nomen in hac prouincia desijt, Comitésque vocabantur qui præfuerunt. E quibus hi ordine in historijs nostris memorantur, Osulfus, Oslacus, Edulphus, Waldcofus senior, Vchtredus, Adulphus, Alredus, Siwardus, Tostius, Edwinus, Morcarus, Osculphus. Nunc subtexam quod in antiqua membrana hac de re in bibliotheca Ioannis Stowæi honeftissimi ciuis, & seduli ciuitatis Londinensis antiquarij legi. Copsi factus Northumbriæ Comes dono Guilielmi Conquestoris expulit Osculphum, à quo tamen paucos post dies interfectus erat. Osculphus deinde lancea à latrone traiectus diem obijt. Tum Gospatricus emit Comitatum à Conquestore, à quo non multo post eo Nn 3 honore

Northumbrie

OTTADINI.

honore deturbatus, successorem habuit Waldeofum Siwardi filium. Huic capite truncaro subrogatus est Walcherus Episcopus Dunelmensis, qui vti Robertus Cominus succesfor, populari tumultu occubuit, Robertus Mowbraius posteà eundem titulum cofequutus est, quem sua ipsius scelerata perfidia statim perdidit, Deinde Stephanus Rex Henricum filium Dauidis Regis Scotiz, vt in Dunelmenfi Polychronico legitur, Northumbria Comité instituit, Multosq: post annos Richardus primus hunc Comitatú Hugoni de Pureaco Episcopus Dunelmési dum viuerer, pretio addixit. Hodie verò Perciorum familia illo honore gaudet, que à Brabantiæ Comitibus oriunda, Percij nomen cum Percij possessionibus accepit, ex quo loscelinus filius Godfredi Ducis Brabantiz Agnetem Guilielmi Percij filia. & ex affe heredem in vxorem duxerat. Richardus 11. Henricum Dominum Percium anno regni sui primo, Northumbria Comitem creauit, qui apud Branhamore occisus successore habuit Henricum ex Henrico seditioso filio nepoté beneficio Regis Henrici Quinti natalibus restitutu, qui dum Henrici vipartes contra Eboracenses tueretur, in prælio apud S. Albani Fanum cecidit, vti filius eius Henricus tertius Northumbrix Comes eadem caussa in pralio ad Towton anno. 1461. Iam Lancastrési familia quasi depressa, Perciorumg; nomine fimul conculcato, Edwardus Quartus Ioanné Neuillum Dominu Montisacuti Comitem Northumbriz constituit, sed ille post breue tempus hunc titulu regi in manus reddidit, & Marchio Montif-acuti ab eo est effectus. Posteà tamen Henricus Percius Henrici illius (quem modo posuimus) filius paterhu titulu recepit, sed non diu eo lætatus, à seditiosis rusticis occisus. Huic successit Henricus eius itide filius, qui cum fine prole dié obijsset, Ioannes Dudlæus ab Edwardo Sexto Northumbrie Dux creatus erat, verumillo statim extincto, Maria Regina Thomam Percium, Henrici illius vltimi è fratre nepotem in auitam dignitaté restituit, quam ille sua in Principem & patria perfidia, vna cum vita amisit, singulari tamen DIVAE nostræ ELIZABETHAE benignitate, cui nihil antiquius est, quam priscarum familiarum dignitari consulere, antiquus ille honor in antiqua hac familia etiamnum efflorescit.

1

.

S

.

1-

Ċ

t. à

11

li

e

)-

)-

1-

0

ci

r-

0.

9;

C-

1-

15 1

i-

à

lé

b

lo

ci

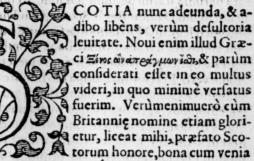
t,

12

L

i-

12

incæptum persequi, & leuato obscure antiquitatis velo, antiquiora loca, si potero, digito indicare. Vt in hac Septen- R. Bacoms in trionali Britannie parte describenda falsus est Ptolemaus, sua Geograqui (Casarem forte sequutus) longo tractu in Ortum pro- phia hoc noijeit, cum in Septentriones feratur: ita in antiquis cius po- meum notas, pulis restituendis tota via errarunt recentiores. Ottadinis nostris vicini erant LADENI, (Tadhroi inuerfa litera Ptolemæo dicti) in illis regionibus, quæ hodie Lauden, Berch, & Tepfidale vocantur. Tepfidale, i. vallis ad Teifium flu. inter abruptas rupium crepidines nobis proxima est, à bellicofa gente infessa, sed que latrocinijs & abactionibus infamis. Nil autem celebre habet preter Mailrofe monafterium admodum vetustum, in quo surgente nostra Ecclesia, monachi erant veteris illius instituti, qui precibus vacabant, & manuum labore victum quærebant. In Merchia, que quoniam limitanea, ita nuncupatur, Coldingham cernitur, Bede Vrbs Coldana, & Coludi vrbs, Ptolemæo fortaffe Co-LANIA, multa ante facula virginibus velatis facra. Laudonia,quæ & Lauden, & olim à Pictis Pictlandia dicta, à Merchia adfretum vique Scoticum, fiue The frith, montibus crebris, arboribus raris, sed humanitatis cultu laudata procurrit, Circa annum falutis 975, Anglici iuris erat, Eadgarus enim Anglorum Rex, vt author eft Matthæus Westmonaste-Nn 4 rienlis.

rienfis, Keneso Scotorum Registotam terram que Landian patria lingua nuncupatur, hac conditione dedit, vt annis fingulis in festinitatibus pracipuis, quando rex & eine successores diadema portarent, venirent ad Curiam, & cum cateris regni principibus festum cum latitia celebrarent. Dedit ei insuper rex mansiones in itinere plurimas, vt ipfe, & eius successores ad festam venientes, & denud renertentes hofbitari poffent, erc. In hac funt Dunbarte. Had= Dinaton, & Duffelborrow, bellicæ Anglorum virtutis teftes locupletiffimi. Athelftanfozo item prope Badding= ton ab Athelitano nostro denominatum, qui eò loci Sco-

1. Fordonus.

tos & Danos funestissimo pralio fudit. Inferius propè fretum Scoticum E DENBURGUS feder, ipfis Hiberno Scotis Dun Eaden, i. oppidum Eaden, vulgd @Denborrow. quæ proculdubio ipla cadem est, que Ptolemao spatimoli meegriv, i. CASTRYM ALATYM, EDenborrow enim idem

Ale apud Architectos.

Volaterranus.

plane fignificat, quod castrum alatum : nam Adain alam Britannis denorat, & Coenborrow (composito è Britannica & Saxonica lingua vocabulo) nihil aliud cft, quam Burgus alatus. Ab alis igitur nominis ratio petenda, & repetant Scoti, si placet, vel ab Equitu ordinibus, qui Ale vocantur, vel ab Alis illis, quas Græci Architecti Pteromata vocant, i. vt docet Vitruuius, muri gemini ita in altitudinem furgentes, vt alarum speciem præ se ferant. Quibus, quoniam vrbs quædam Cypri caruit Aptera, i. fine alis, vt apud Geographos legimus, olim dicta. Ab Ebranco igitur Britano, aut ab Hetho Picto Edenburgum deducere, quid aliud effer, quam feriò ineptire. Vrbs hæc Scotorum Regia est, situ aditiore, longitudine ab Oriente in Occidentem mille paff. porrecta, latitudine dimidio minore, multis opibus opulenta, & muro satis firmo incincta. Ad Orientem palatium est regium, cui mons impender ab Arthuro nostro cathedra Arthuri dictus. Ad Occidenté verò preruptissima rupis celsum in cacumen elata affurgit, cui caftrum imponitur firmiffimum, quod Britanni Caftel myned Agned, Scoti Caftrum Puellarum, & Castrum Virginum, quod verè Alatum illud castrum erat. Verùm huic Virginali castro vim, & vrbi vastitatem subinde intulit Anglus. Et nuperrime sane, cum

0 P

r fl

feditiofi quidam propugnarent contra Iacobum v I, qui Iacobus V1. Scotorum Rex. nunc Sereniflimus Rex Scotorum in ipfo atatis flore, supra ætatem -

12

73

3

0

=

2

-

)-

æ

4-

n

n

1-

n

-

1.

)-

m 1-

d 1-

d G-

le

0-

1-

4-

4

i-

4-

1bi

m

ui

ra m

ztatem omni virtute & Regia cruditione efflorefeit. Longo tempore hac vrbs in Anglo-Saxonum noftrorum porestate fuit, qui hanc Orientalem Scoriæ partem insederunt, feriusque in Scotorum imperium cestit, circa annum scilicet salutis, 9 6 o. cum Anglicum imperium Danicis bellis conuulfum quafi exanimatum jaceret. Vetuftus enim liber de Scotiz divisione, qui in bibliotheca honoratissimi Domini Burghlæi, summi Thesaurarij Angliæ latet. Indulphus, Indulphus inquit, regnauit 8 annos. Huius tempore oppidum Eden vacuatum regnauit circa eft, or relictum Scotis reque in hodiernum diem. Ad primum hine annum falutie lapidem Letha portus commodissimus subest, quem anno 1560. Galli, qui Scotiam iam spe deuorarant, & Angliæ im- Galliè Scotia minere cœperant, magnis munitionibus firmarunt:verum deturbati, Diua nostra Elizabetha, sua potentia, & prudentia ita ex eorum faucibus eripuit,vt munitiones illæ folo fint adæquata, & Scotia iam inde à Gallis minime metuerit. Fretum cui hic portus impendet, Britannice Ptolemzo BoDE-RIA, Tacito B o D o T RIA, a profunditate, vr coniectamus, Scoris forth & frith, nobis @Denborrow frith, alijs Mare Scoticum, Eulogio Mor Weridh nominatur, aftuariumque est nobilissimum, in quo plures sluuij obuij Oceani exæstuantis accessibus in magnam amplitudinem diffun-

Gadenis ad occasium proximi erant SELGOVAE ad fretum illud alterum quod Angliam & Scotiam interluit: & à Solway oppido, à Selgouis fic dicto Solway frith appellatur. Occuparunt hi Eftedale, Eusedale, Innandale & Middeldale, que à fluuis præterlabentibus hec nomina susceperunt. In Eskedate Horestos habitaffe iudicemus, in quorum fines I. Agricola deuictis Britannis qui hoc in tractu sederunt, Romanu exercitum deduxit; si Horescos pro Horestis legamus. Ar-Esc enim Britannis locum iuxta Escam A.fignificat. In Gulevale V z E L L v M fuiffe existimarim, & prope hoc TRIMONTIVM, vbi nunc atterith. Huic ad occasum adhæret Mibbelbale, à Nido fluuio, qui perperam Prolemæo Nobios, pro No Dios concipitur. Elacuverò Logh=Cure nascitur ad quem Corda Selgouarum floruit, & per Dunfrise oppidulum notum, & Solway in mare defertur. Paulò superius Blencar est, quam Ptolemei

effe CARBANT ORTGYM , fitus ipfe loquitur, proxime DE A M flu. qui etiamnum nomine incolumi, De vocitazur. Inde vero Novantes in vallibus terram illam coluerunt que in occidentem folem magnis spatijs procurrit, ita tamen recessibus excauatur, ve subinde angustetur, & in ipfa rurfus extremitate laxata liberius dilatetur, vnde Nowantum Chersonessum nonnulli dixerunt, hodie verò Gall= way. Hacregione LEVCOPIBIAM vibem statuit Ptolemæus, quam vbi quæram planè nescio. Locus tamen postulat, vt sit illa sedes Episcopalis Niniani, quam Beda Candidam Cafam, Angli, & Scoti eadem notione Whittern appellitant. Quid ergo fi Candidam Cafam, quam Britanni dixerunt, Ptolemæus suo more Græce Asun' omidia converterit, id eft, domicilia candida, pro quo librarij Leucopibiam nobis obtruserunt. Adhæc si Whittern Leucopibia fuerit, subterlabenti flumini I E N A olim nomini erat, luxta quam mare vasto recessu subit, & prominet vtrinque terra, que No-VANTUM PROMONTORIUM Ptolemzo dicta, nobis The Mull of Ballway. Sub hoc ad Arctum finus infulis confertus magno ambitu paret, in quem plurima vndique se exonerant flumina. Primum verò ex ipso promontorij vertice ABRAVANVS, qui suo loco paululum submorus. fic Ptolemæo dicitur, pro Aber-Ruanus,i.ostium Ruani. Hodie enim fluuius ille Bian, & lacus è quo effunditur Logh-Rian dicitur. Inde in Caricta regiuncula, que pascuis satisferax, RERIGONIVM finum, & RERIGONIVM oppidum, statuit Ptolemæus, pro quibus prima immutata litera, Gerigenium legerim. Birgeny enim oppidulum ibi ad finum cernitur. Sequitur Coila, tenui, & iciuno folo, Bedæ Campu Coyil dictus, quem, vt inquit ille in sua Epitome, Eadbertus Nordanhumbrorum Rex, cum alys regionibus regno suo addidit. VINDAGORA finus, & eiusdem cognominis oppidulum in hac fuiffe videtur, vbi Burmin fluuiolus fe in mare effundit. Interius à Nouantibus habitarunt DAMNII, vbi nunc Sterling, Menteth, & Cluididale. In qua inter Craufordiz tesqua tempore Iacobi I I I, Aurifodina reperta, & Azurum fine vllo labore quotidie eruitur. Hîc Chida flu. Tacito G LOTTA, delabitur per Blafco, fedem Archiepiscopalem exiguamq; Academiam, & ad Dunbaits ton

ti

8

fi

C

G

Autum. Azurum

750

Azurum fosfile.

ton mare fubit. Hac olim McLuid, i. fupra Cluidam, vel vt alii volunt, Perra ad Cluidam; sed posteà à Britannis, qui longo tempore contra Scotos tenuerunt, Dunbritton, i. Britannorum oppidum, dici cœpir. Verum Britanni nostri (vt haber Houedenus) vndique à Pictis, Scotis, & Saxonibus circumclufi, rebus desperatis, Eadberto Nordanhumbrorum, & Wimusto Pictorum Regi deditionem fecerunt, licet rupe præalta, & prærupta sedeat hinc Glotta, inde Leuino incinctum. Hic Leuinus regioni illi quam contracte Lennes Lennos. vocant, nomen fecit, & LELANONIVS finus Ptolemæo vocatur, è lacu Lomundo insuloso & amplissimo profluens, de quo fabulæ inualuêrunt plurimæ, & ecce tibi ynam, fi placer, in Nechami nostro disticho:

-

-

-

.

E,

15

-1

C)-

is

is

IC

ij

s,

b-

e-

n,

.

m

w 146

įt.

m

f-

bi

er

6.

41-

I-

te

110

Ditatur fluuys Albania, saxea ligna Dat Lomund multa frigiditate potens.

Infulam verò hic fluctuantem in quæstionem vocare non libet, cum nihil prohibet corpus leuius, & pumicosum aqua innatare, & in Palatinatu Germaniæ inter Villeca, & Vei- Insule fluctudam infulæ arboribus vestitæ, cum venti fuerint, vltro ci- amer. troque fluctuant. Hoc in loco tractus ille est, quo Glotta,& Bodotria angusto terrarum spatio dirempta in diuersum feruntur, Glotta scilicet in Occasum, Bodotria in Ortum, quod interstitium L. Agricola qui primus Romanorum huc penetrarat, (vt eft apud Tacitum,)præsidijs firmabat, submotis veluti in aliam infula hostibus. Longo post tempore Theodofius Theodofij Augusti pater, sub Valente Prætenturis muniuit, & postea Maximus quidam, vt ferunt Scoti, Pretentura, (Magnum Maximum qui contra Gratianu purpura sump- siue Muru. fit, existimarim,) murum cespititium, & fossam hic duxit, cuius indicia etiamnum extant ad Penuahel,i.valli caput,vt habet Beda, vix fecundo lapide ab Aber-Curuen, i. Caronis offium. Hoc Ptolemzo Cori A vocatur, ad quam antiqua substructio visitur è quadrato lapide, altitudine viginti quatuor cubitorum, latitudine x 1 1. Itlitus hoff vocant vicini, &à Iulio Cæsare constructam opinantur; ego autem à Iulio Agricola, qui hanc partem præmuniuit. Coriz in Scotico freto VICTORIA vrbs in infula obiacuit, Bedæ Vrbs Guidi, nunc autem infulz nomen Caergwich, & quis minus credat

SCOTIA.

Guith, quid fignificat.

credat Romanos hanc Guith in Victoriam deflexiffe, quam noftram infulam Guith, fine Dight, in Vitefim & Vectam. Certe cum veraque sit à littore auulsa, eadem in veraque constabit originatio, Guish enim Britannis divortium, five separationem denotat. Murus ifte ab Aber-Curnen per Blascoe, & Kirkpatric, ad Dunbatton pertingit, & à Gramesdike vulgo Gramesotte appellatur, vel à Gramo viro bellicoso,

velà Grampio monte, ad cuius radices visitur. De hoc cecinit optimus ille Poëta Georgius Buchananus.

Aber-Curren

Roma securigeris pratendit mænia Scotis, Hic spe progressus posita, * Carronis ad undam, Terminus Ausony signat divortia regni.

Huic muro contermina erat LINDVM, quod doctioribus adhuc Linlithquo, vulgo Lithquo, regijs zdibus, templo celebri, & piscoso lacu infigne; à quo lacu nomen illud factu videatur, Lin enim lacum Britannice sonare, iam ante diximus. Striuelin non procul inde abest, vrbecula item Regia, vbi in æditi montis supercilio arx eminet firmissima, & fub hac, quæ Ptolemzo A LAVNA, nunc Bllaway, Inde Difertum ericetum se pandit, vbi locus satis amplus, quem Carbonum aream vocant, terreno bitumine abundat, & partim non fine incolarum damno ardet. Post hos ad Septentriones consederunt CALEDONII, quos sic dictos existimarim à Kaled Britannico quod durum fonat, & multitudinis numero Kaledion parit, vnde Caledonij, i. homines duri, asperi, inculti, & agrestiores, quales maxima exparte Septentrionales habentur, qui ex cœli rigore sunt truciores, & ex sanguinis abundantia audaciores. Accedit etiam ad cœli positionem terræ ratio, quæ tota horridis, & confragosis montibus attollitur; montanos verò duros, robustósque esse agnoscimus omnes. Quod tamen è Pacuuio Varro habet, Caledonia altrix exuberantium corporum virûm, de illa Græcie regione, quam de hac nostra intelligere malim, licer & suo iure, & nostra hoc sibi elogium vendicet. Inter hos Sylva erat Caledonia, Lucio Floro Saltus Caledoniss, in immensum spatium diffusa, procerifq; arboribus inuia, & GRAMPIO monte, nunc Grantzbaine, i. mons in-

Carbonum area.

Caledonij.

Montani duri, & afperi.

Vlifts ara.

curuus, diuifa. In Caledonia Vliffem appulfum, inquit Solinus, manimanifestat ara Gracis litteris inferipta voto: at in Vliffis potius honorem, quam ab iplo Vliffe positam ego iudicarim. Certe hoc Caledoniorum vocabulum ita apud Romanos scriptores inualuit, vt pro Britannia vniuerfa, & omnibus Britanniæ syluis vsurparint. Hinc L. Florus Cæsarem Britannos in Caledonios sylvas sequurum prodir, quas ille tamen nunquam vidit. Hinc Val. Flaccus ad Vespasianum.

Caledonius postquam tua carbafavexit Pro Britannico Oceano. Oceanus.

Hinc de Vectio Volano Britanniæ sub Vitellij tempus prz-

fecto, ad Crispinum filium cecinit Statius.

ũ

3,

n

1-

i-

i-

te

0.

m

n-

u-

io

de

n, er le-

us

n-

IS.

11-

Quanta Caledonios attollet gloria campos, Cum tibi long auus referet trucis incola terra, Hic suetus dare iura parens, hoc cespite turmas Affari,ille dedit, cinxitque hac mænia fossa, Belligeris hac dona deis , hac tela dicanit, Cernis adhue titulos; hunc ipfe vacantibus armis, Induit, hunc regi rapuit thoraca Britanno.

Sed in his, vt in alijs, Crefcit in immen fum facunda licentia vatu. Nec enim Cæsar, nec Volanus, vel Caledonios nouerunt. Plinij ætate, (vt ipse testatur) triginta prope annis à Claudio, Britanniæ notitiam non vltra vicinitatem Caledoniæ fylue Romana arma propagârant. Iulius enim Agricola fub Domitiano, primus Caledoniam intrauit, cui Galgacus Galgacus Britunc præfuit, (Galanc ap Liennauc, Triadum libro inter tres tamm. Britannia heroas appellatur,) vir animo magno, fortíque, qui fusa Legione 1 x, magno animi ardore, cum Romanis concurrit, acerriméque patriam defendit, donec fortuna, potius quam virtus desereret. Seueri ærate, vt eft apud Xiphilinum, Argetecoxus regulus hoc in tractu regnauit, cuius vxor a Iulia Augusta conuitijs vt adultera exagitata, li- Argesecomu. berè respondit : Nos Britannica cum optimis viris consuetudinems Romanarum habemus at vos Romanas perditissimus qui sque occulte constuprat, muherum im-Caledoniorum regio nunc incolis Allibann dicitur, & Alba- pudicitia notania Latine complectiturque Ernuale, vbi Dunkeledon Epif- ta. coparus, qui Caledonia nomen conferuat, Strathern,

Stozie, Rollen, & Argile, que rectius Argathelia, & Arg- Argathelia.

withil nominatur, id eft ad veliuxea Hibernicos, Hibernis enim adiacet, quos Guithell, & Gaothell, appellant Britanni, Supra Caledonios ad occasum E PIDII vastam regionem & crebris paludibus intersciffam coluerunt, que nunc Cantire, id est, terræ angulus, siue capur, eorumque promontorium Epidium, The Mull of Cantire: necnon Loquabriam ab Aber lacu fic dictam, ad Longvm vique flu. qui hodie Lough Langas. Deinde CERONEs, vbi nunc Affin= thire, regio plurimis astuarijs lancinata. His proximi erant CREONE s, nunc Strathnaern, inter quos I TINfl.nunc Affin, & Vols As, forte vbi Foiles oppidum cernitur, fatuit Ptolemaus. Post hos verò CARNOVACAS, ad Bope promontorium locare videtur. Ab Orientali parte Caledo. nios contigérunt VERNICONES in Fifa regiuncula fœcunda, vbi S. Andrez oppidum, Pictis olim Rigmud, totius Scotiz Metropolis, non ita procul à Tay o zstuario, nunc Caw, ad quem Derth, fiue vt alij vocant, S. Ioannis fanum, vulgo & Johns towne, adfidet, superiori faculo conditum, cum eiusdem nominis alud aquis haustum fuisset, de quo Nechamus:

Transis ample Tai per rura, per oppida, per Perth, Regnum sustentant istius orbis opes.

Sub Fifaiacet Angusia, vbi Scone inaugurandis Scotorum regibus notiffima, & forfaire, que Ptolemzo fortaffe ORREA, vbi, vt est apud Hectorem Boetium, magna antiqnissimi oppidi supersunt vestigia. Inde Marnia, Marriaque regiones maritima, & qua DEVANA Ptolemao, pro DE-NANA, vrbs perantiqua, ad DENAMflu. qui falsò itidem apud Ptol. DIVA legitur, nunc verò Academia est celebris, & Aberdene, i. Denæ offium, Britannica dictione ab ipsis Scotis appellatur. Verniconibus TAIZALI successerunt, vbi nunc Buguhan, & corum promontorium cognominis eiusdem. Hinc reducto in Occasum littore, ad sinum maximum Murrey frith dictum V ACOMAGI fedes habuêrunt in Rollemurray, & Melleland, vbi Banatta, que nunc Banfey, & Lox A flu. se in mare infinuat, qui etiamnum Loffe dicitur. Iuxta quem Spea etiam in mari hospitatur, de quo Poeta noster Nechamus:

Spey loca mutantis praceps agitator arena Inconstans certas nescit habere vias. Officium lintris corbis subit, hunc regit audax Cursus labentis nauta fluenta sequens.

in

ora rc-

re,

ım ab

lie

n=

nt

nc

11-

pe

0-

r-

us

10

m.

i-

le

6,

)-5-

1-

10 E-

1s,

is t, S .

e

Interiori receffu V ARARIS finus eft, qui Invernelle oppidum adpositum habet, Post hunc sinum C ANTAE angulum in mare proiectum insederunt, inter quos LITTYS ALTYM, vbi nunc Carbarth, id eft Britannice terra minus profunda, hinc Cromero portu tutissimo, illinc C E L-NIO, nunc Billian flu.inclusa. Procurrentibus hinc in Ortum æstiualem terris, sensim in cuneum tenuatur regio, & interius qua Bean Roffen, & Sutherland, LvGI, & MERTAE tenuerunt. Huc vsque Anglorum virtus Duce Edwardo Primo, Scotiam, profligatis vbique Scotis, victo- Anglica vicrijs fæliciffime permenfa eft. Vlterius quà Catneffe iacet, toricin Sco-CATINI perperam CARINI Ptolemzo, & CORNA. BII, omnium vltimi egerunt, vbi I L Aflu. hodie Wiffle, BE-RVBIVM promontorium, nunc Ardehead, iuxta Bernf= wale viculum, & VIRVEDRVM, nunc Dunibye, quod remotissimum Britanniæ promontorium existimatur; OR-CAS tamen, quod TARVEDRVM, & TARVISIVM, omnium vltimum constituit Ptolemaus, nunc howburne dicitur, & certe quod Britanniam finiuit, Taruisum nomen Taruus quid inuenit. Taruus enim Britannice finiendi fignificationem Britannis fighaber, cum quo & nos huic libro finem imponamus,

nificas.

FINIS.

HIBER.

CHIEF ? San View meet and proof of the or the second a succession of the factor of the factor of was in the said same in the said said in the land of the למנות לחובר פוני

The Lope of the Property of the Rail September of the Trepelations raise of misseng re and specifical relation and training างเราะสายเกรียวรู้เรื่องการเกาะสายเกาะสายเกาะ esta de la companya esta de la companya de la compa

Sain P. III

30. 00

rement Bitconni; tramonorium tradicioni CO st men, quod l'acte bit i 8 l'Accessi com-lumium co l'eur Pol manis nunculous. 1941 s corte quod Linientiquet e a Tarnifigu de corte . Amount caren it count of energy ligarity from a ferming a faction of miscon of the countriest of cup must

HIBERNIAE,

INSVLARVM BRI-

TANNIÆ ADIA-CENTIVM DE-SCRIPTIO:

Authore GVILIELMO CAMDENO Londinense.

Per Radulphum Newbery.

Cum gratia & privilegio Regiz Maiestatis.

1 5 8 7.

CLARISSIMO, ET OMNIBVS VERÆ NOBILITATIS
ORNAMENTIS GENEROSISSIMO VIRO, DOMINO
EDWARDO HOBEIO, EQVITI AVRATO, AMICORVM OPTIMO,

GVILIELMVS CAMDENVS
HANC SVAM HIBERNIAM, INSVLASQUE BRITANNIÆ ADIACENTES DEDICAT,
CONSECRATQVE.

Astissimo, & apertissimo Oceano Britannia nostra vndique circumfunditur, qui tantis afti- Mare Britanbus concitus accedit, & rece- micum. dit, vt octogenis cubitis supra Britanniam intumescere Pythæas Massiliensis prodiderit, & B. Bafilius mare magnum, & nauigantibus horrendum dixerit. Latè certè modò campos vici-

nos inundat, modò refugit, & nudat, &, ve cum Plinio loquar, in magnitudine hac aperta, Lunz vim laxè graffantis efficacius sentit, tantáque vi semper immittitur, vt non solum flumina retroagat, sed aut terrestria deprehendat animalia, aut marina destituat. Tot enim & tanta marina monstra in littore nostro derelica singula quaque atas vidir, & obstupuit, ve non temerè cecinerit Horatius,

Belluosus quiremotis Obstrepit Oceanus Britannis.

Et Iuuenalis:

Quanto Delphino Balana Britannica maior.

Tantúmque erat vel hoc nostrum mare hyeme nauigare, ve Iul. Firmicus, non ille Astrologus, sed alter Christianus, in libello de Errore profanarum religionum ad Constantem & Constantium Impp.exclamarit. Hyeme (quod nec factum eft aliquando, nec fiet) tumentes, & fauientes undas calcastis Oceani Britannici, subremis vestris. Incogniti iam nobis penè maris unda contremuit, & insperatam Imperatoris faciem Britannus expanit. Quid amplius vuleis ? Virtutibus veffris victa elementa cefferunt, Quòd verò in hoe nostro mari naues primum repertas 00 3 fcribunt

scribunt nonnulli, mihi non credere libet. Vitiles autem naues corijs intectas, quas Corraghs hodie appellant, Britannis in viu fuisse cum Plinio etiam testatur Lucanus, qui canit:

Primum cana salix madefacto vimine paruam Texitur in puppim, casóg, induta iuuenco. Vectoris patiens tumidum super emicat amnem: Sic Venetus stagnante Pado, fusóg, Britannus Navigat Oceano.

Maris Britannici commoda.

Margarite.

De commoditatibus quas hoc mare præstat, de tepore quo terras recreat, de vaporibus quibus aërem nutrit, & agros irrorat, de piscibus varij generis, Salmonibus, passeribus, paguris, afellis, halecibus, &c. quorum infinita examina nobis alit, nihil attinet dicere : vti nec de Margaritis quas rotunda specie mari Britannico gregatim natare ducem sectantes, more apum Iubas memorat. Quas quanqua paruas & decolores vocat Plinius, harum tamen fpe Cæfarem Britanniam petijsse author est Suctonius; casque tanta magnitudine fuisse, vt in nonnullis manu pondus exegerit, thoracémque ex illis Veneri Genetrici dicauerit, quod & subscriptione testatus est. Varias hoc mare pro locorum varietate sortitur appellationes, quà ad Austrum Galliam pulsat BRITANNICYM dicitur, ad ortum quà Germaniam habet, GERMANICVM, ad Septentriones Hyper-BOREYM, adoccasum O CEANVS DEVCALEDONIVS. HIBERNICVS, & VERGIVIVS vocatur. Infulæ nonnullæ quasi quodam naturæ spectaculo per hæc maria sparguntur, ad ortum, & Austrum rarius, ad occasum, & Septentriones confertius. Mare enim ibi suo interuentu quodammodo distinguunt, & quasi suis coloribus amænissimè depingunt.

0

N Vergiuio mari, quod non à vergendo, vt Cheneius Scotus existimat, deducitur, sed à Mor Weridh, hoc enim nomine Britannis dicitur, vel à Farigi quo Oceanu Verpro mari illo vtuntur Hibernici, giuins. Britannia nostra latus occiduum claudit celeberrima infula vulgo HIBERNIA: dicta, Or-

phæo, Aristoteli,& Claudiano IERNA, Iunenali & Melz IVVERNA, Diodoro Siculo IRIS, Eustathio Oseppia, & Bepvia, incolis Erin, Britannis Yuerdhon, & nobis Anglis Ireland. Vnde hac profluxerint nomina, variæ vt in re obscura subinde enatæ sunt opiniones. Hiberniam alij ab hyberno tempore, alij ab Hibero homine Hispano, ab Ibero flumine alij, Eulogij author ab Irnalpho Duce, Postellus dum Melam Luteriæ nuper prælegeret, vt altum sapere videretur, ab Hebræis repetit, vt fit Irin, quafi Imin,id eft, Hebræorum terra. Hebrai (inquit si dijs placet) cum effent Magi peritissimi, scirentque Imperium Vniuersi futurum in angulo fortissimo, qui est ad Caurum,illas partes, & Hibernia quam primum occuparunt, Syria, & Tyry illas regiones us basim fusuri impery ponerent, incolere fategerunt, Ignosce queso si his suffragari non ausim, ne receptissimæ quidem isti de Hiberno tempore opinioni, quamuis legerim in hac Insula ex omnivento aërem brumescere. Hibernia, Iunerna, & ossovia proculdubio ab Orphai & Aristotelis Ierna dimanarunt, Ierna autem illa, Iru, Iuerdhon,& Ireland, ab incolarum Erin. Ab Erin ergo gentis vocabulo originatio petenda. Hîc ego cum magnis illis Philosophis imizonec quid opinione augurari possim habeo: nisi forsan fit ab Hiere Hibernica dictione quæ illis Occasum, fiue plagam Occidentalem sonat, vnde Erin quasi Occidentalis regio deducta videatur. Hoc ego coniectura blandiente iampridem putaui, tum quòd totius Europæ regio sit ad Occafum remotiffima, (vtpote quæ x 1 1 tantum partibus ab vltimo Occidente absit:) tum quod Occidentalissimum hu-

S

-

-

d

n

n

i-

-

S x

n-

ri-

n-

C-

21

003

ius insulz flumen Prolemzo ternus, & Occidentalissimum Hispaniz Promontorium, (vnde nostri Hibernici deuenetunt.) IERNE Straboni, proximulq; huic flauius, qui ctiam Hispaniz maxime Occiduus, Ierna Melz nominerur. Ab Occiduo etiam hoc situ Hispania dicta est Hesperia, & Occidentale illud Africæ promontorium Hesperium Cornu, & in ipla Germania Weltrich, Weltphalen, &c. regiones ab eo fitu denominatæ funt, vt non mirum fit ab Occiduo fitu nomen factum fuille. Præter hæc Hibernie nomina, que dixi, Hibernici Bardi in suis cantilenis hanc Insulam etiam Banno appellitant; vnde verò me latet, nisi Bannomanna illa fit, Ваннотанна. quam ex Timzo memorat Plinius, dum extrema Europz, & littus Oceani Septentrionales in læua à Scythia ad Gades vique legit. Que enim illa Bannomanna fuerit, Geographis nondum constat. Si O GYGIA illa quam ad Britannie nostre Occasum statuit Plutarchus, non orapsed onap fuerit, Hiberniam illo nomine designare videatur; licet quæ de illa fabulatur figmenta plane fint poetica, & nuge Milefiz. Nec quis facile dixerit cur Ogygiam nominarit, nisi forsitan ab antiquitate, nihil enim nisi quod perantiquum Ogygiam dixerunt Græci. Toto autem coelo erraffe videtur Rob. Constantinus, cum CERNEM apud Lycophronem nostram fuisse Hiberniam afferat. Lycophron enim ipse, & Commentator eius Tzetzes Cernem ad Auroram statuunt,& doctiffimi quique Madagafcar effe existimant, qua alio quali orbe sub Tropico Capricorni, Æthiopiæ obtenditur. Hæc de Hiberniæ nominibus, vt tamen interea meminerimus posteriori tempore Scotiam etiam dicam fuisse Isidoro, & Bedæ à Scotis incolis, & inde Scotiæ nomen cum Scotis in Britanniam nostram commi-

Hibernia Scotia dicta.

tendum.

Cerne infula.

Ogygia. In lib.de ma-

culain Luna.

Protenditur hæc infula ab Austro in Aquilonem, forma lenticulari, siue ouali non viginti dierum nauigatione, vt Philamon apud Prolemaum tradidit, sed ccc ctantum Hibernie situs. mill.pass. Latitudine vix c c implet. Ab Ortu Angliam turbido mari difiunctam habet, quod Hibernicum vocant : ab Occasu, immenso Oceano Occidentali, à Septentrione Deucaledonio, ab Auftro Verginio alluitur, Regio vt Giraldum audias,

.81

graffe. Sed hoc iam antea à nobis dictum, nec hic repe-

audias inequalis est, montuofa, mollis, aquofa, filuestris, ventis expesion, & adeo paludosa, vi supra montes aquas stagnare videas. Calum, (vt inquit Mela,) ad maturanda semina iniquum, verim adeò luxuriofa herbis non læsis modò, sed esiam dulcibus, ve fiexiqua diei parte pecora se impleant, & nisi pabulo prohibeantur, diusinspasta dissiliant. Vnde pecorum infinita multitudo, vtique Pecora. que prime, & pracipua incolarum opes, ouium etiam greges plurimi, quas quotannis bis tondent, & è rudi lana lanas, siue villosa saga, & stragula conficiunt que ad exteras and rugges. gentes deferuntur. Equittem optimi (Dobpes vocamus) Equi. quibus non idem qui cæteris in cursu gradus, sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio. Accipitres etiam funt non illaudati, sed hæc vt reliqua animantia omnia (præter homines & canes illos venaticos, quos Grey= hounds vocamus) minora hic funt, quam in Anglia. Cali autem & soli humor est nimius, vnde ventris proflutio, & Morbi. catarrhis plurimi, przcipuè verò aduenz, vexantur: ad quz tamé fistenda Aqua vite optima habet, quæ multo minus, Vske-bah, quam nostra, inflammat, & magis exsiccat. Quod Giraldus ille scribit hic natos non vila trium genere specie febricitare, falsum quotidie deprehenditur. Terra autem, (ve Giraldum in partem hic mihi aduocem) terrarii temperatissima, nes Cancri calor exastuans compellit ad ombras. Non ad focos Capricorni rigor inuitat. Aeris amanitate, temperiég, tempora ferè cuncta tepescunt. Apum tanta multitudo vt non folum in aluearijs, sed etiem arborum truncis, & terræ cauernis reperiantur. Vites etiam habet, sed vmbræ magis quam fructus gratia. So- Iul. Scaliger. lem námque è Leone egressum frigidiusculæ auræ in hoc nostro Climate excipiunt, & pomeridiani in Autumno ca- Vuein Brilores dilutiores sunt, & breuiores hîc, & in Britannia tannia cue non matures nostra, quam vt perfectam vuis maturitatem afferre pos- cum. fint. Prætered nullus hic anguis, nec venenatu quicquam, lupis tamen vbique infestatur, Vtque vno verbo dicam, siue terræ fæcunditatem, fiue maris, & portuum oportunitatem, fiue incolas respicias, qui bellicosi sunt, ingeniofi, corporum lineamentis conspicui, mirifica carnis mollitie, & propter musculorum teneritudinem agilitate incredibili; à multis dotibus ita fælix est Insula, ve non male dixerit Giraldus , Naturam hoc Zephiri regnum benigniors 00 4 Serbire.

a

n

12

m

r-

b

10

m

5,

Irish mantels

benigniori oculo respexisse. Quò d verò malè nonnunquam audit, ab incolis est, qui alicubi sunt incultiores, qui mira naturæ diuersitate, & inertiam amant, & quietem oderunt, quique in præproperam Venerem sunt essusiones. Virgines enim inter agrestiores illos, cum decimum, vel duodecimum ætatis annum attigerint, viris quasi maturas tradunt, nec vllo modo annorum maturitatem, quæ alijs regionibus obseruatur, præstolari volunt. Sed de Hibernicorum moribus in calce huius libri pleniùs dicemus. Nunc si placet Hiberniam literatissimi Adr. Iunij versibus de se & suis commodis loquentem audi.

Illaego sum Grays olim glacialis Ierne Dicta, & Iasonia puppis bene cognita nautis: Que Tarthessiaco propior se tingere soles Flumine conspicio, Cauro subiecta procaci: Cui Deus, & melior rerum nascentium origo Ius commune dedit cum Creta altrice tonantis, Noxiane nostris diffundant sibilain oris Terrifica creti tabo Phorcynidos angues: Et forte illati compressis faucibus atris Viroso pariter vitam cum sanguine ponant. En ego cum regni sceptro, Manortia bello Pectora, & horriferas hominum, nil fingo, figuras, Qui cursu alipedes norint prævertere ceruos, Dedico, piscosofg, lacus, volucruma, paludes Omnigenum lustris fætas, stannig, fodinas, Et puri argenti venas, quas terra refossis Visceribus manes imos visura recludit.

Hibernia cur Ozygia dicta. Si verum sit quòd Hibernici tradunt historici, non immeritò hæc Insula Ogygia, id est, perantiqua, Plutarcho dicta suit. A profundissima enim antiquitatis memoria historias suas auspicantur, adeò ve præ illis omnis omnium gentium antiquitas sit nouitas, & quodammodo infantia. Cæsaream quandam Noachi neptim ante Diluuium hanc incoluisse scribunt, inde Bartholanum Scytham trecentessimo

Iteland.

à Diluuij anno aduenisse, & maxima cum Gigantibus bella gestisse. Longo post tempore Nemethum Scytham appuliffe, illumque statim à Gigantibus eiectum; posteà Delam cum Græcis quibusdam insulam occupâsse, mox Gathelum cum Scota vxore Pharaonis Ægyptij filia huc delatum, & ex vxore infulam Scotiam, & ex suo nomine linguam Gaothelam denominaffe, idque eo tempore quo Ifraeliez ex Ægypto demigrarunt. Paucis verò post sæculis Hiberum, & Hermionem Hispanos Gurguntij Regis Britannorum permiffu in hanc regionem pestilentia exhaustam colonias deduxisse prodit historia Britannica. Hæc nec affirmare, nec refellere in animo est, in his detur sua antiquitati venia. Certè vt hanc Insulam antiquitùs habitatam fuisse, cum per vniuersum orbem genus humanum proseminaretur, non dubitauerim; ita ex Britannia nostra primos incolas commigraffe in aperto est. Nam ve taceam infinitam vim Britanicarum dictionum in lingua Hibernica, antiqua nomina quæ Britannicam sapiunt originem, & cul- Britanni tum veterem, (vt inquit Tacitus,) non multum a Britannia nie incole. differentem. Ab antiquis omnibus Infula Britannica dicitur, Diodorus Siculus Irin Britanniz partem dixit, & Strabonis Epitome incolas disertè Britannos vocat. Nec alia est regio è qua ratione vicinitatis commodiùs in Hiberniam demigrari potuit, quam è nostra Britannia. Posteà verò, cùm suum Romani imperium vndig; propagassent, multi proculdubio ex Hispania, Gallia, & Britannia huc se subduxêrunt, vt iniquissimo Romanorum iugo colla submouerent, nec aliter illa Taciti verba capio. Hibernia valentissimam impery partem magnis inuicem vsibus miscuerit.

primi Hiber-

Quamuis autem Hibernia situ Romano imperio inprimis Romani Nifuerit necessaria, aditus, portusq; per commercia Romanis berniam non cogniti, & Iulius Agricola regulum Hibernicum seditione ingressi. expulsum in occasione inuadendæ Insulæ retinuerit : nihil tamen Romanos hîc tentâsse legimus. Tentâsse nihilominus credunt nonnulli, & zgrè colligunt ex illo Iuuenalis.

Arma quid oltra Littora Iuuerna promouimus, & modo captas Orcades of minima contentos nocte Britannos?

Panegy-

Panegyricus camen Constantio A. dictus sub eius nutu His berniam fuife innuit. Britannia, inquit, ita recuperata eft, ve illa quoque nationes terminis eiusdem insula cobarentes vestri nutibus obsequantur. Hieronymus eriam in suis Chronicis Hiberniam cum Britannia & Thule Constantino Constantini Maximi filio in imperij divisione obvenisse scribic, Ea quoque de Cafarea Noachi nepte fabella Cafarum nos men ita præ se fert, ve alicuius Cæsaris in Hiberniam aduentus in ea latitare videatur, Veruntamen ego animum vix inducere possum, vt hanc regionem in Romanorum potestatem vllo tempore concessisse credam. Caterum inclinante iam Romano imperio, Scotorum, fiue Scytharum natio, quæ diu per incerta vagata fuerat, in Hiberniam infusa videtur, antea enim Scotorum nomen inauditum, Sub Honorio autem & Arcadio Augg. à Scotorum gentibus habitatam fuiffe scripsit Orosius. Vnde eius ouz xegros Claudianus.

Scotorum cumulos fleuit glacialis Ierne. Et alibi.

Totam cum Scotus Hibernem Mouit.

Et quanquam paucis post annis, cum Hispania Vandalorum, & Gundrici rabie lacerata fuerit, plurimi huc se subduxerint, Ilam Octor (cuius meminit Nennius) tum aduenisse suspicor; ita tamen Scoti primas tenuerunt, vt ab illis SCOTIA regio dicta fuerit. Nec multis interiectis annis nomen Christo dare primum coeperunt (quamuis illam de conversione Hiberorum in Asia historiam ex Rufino ad se rapiant.) Palladiúmq; episcopum ad eos misit Cælestinus Pontifex Romanus, vnde contra Collatorem Prosper Aquitanus. Calestinus Pelagiano morbo Britannias liberauit, quando quosdam inimicos gratia solum sua originis occupantes etiam ab illo secreto seclusit Oceani, & ordinato Scotis episcopo, dum Romanam infulam ftudet feruare catholicam, fecit etiam barbaram Chriffianam, Palladium tamen morte in Britannia præreptum nihil præstitisse author est Nennius, qui ex Hibernicis scriptoribus Christianam religionem à Patricio hîc disseminatam scribit. Hic enim natione Britannus, & Martino Turonensi affinitate coniunctus, Palladio defuncto à Cœleftino

Religio Christiana in Hibornia.

Anno Christi 43 I. Palladius.

Patricim.

leftino fubrogatus, tanto fuccessu Christianam religionem per Hiberniam propagauit, vt longe maximam infulæ partem ad Christum converterit, Hibernorum Apostoli nomen meruerit, & eius discipuli tantos progressus in re Christiana fecerint, vt subsequenti atate Scoticis monachis nihil fanctius, nihil eruditius fuerit, & in vniuer fam Monachi Europam fanctiffimorum virorum examina emiferint, qui- Hibernici bus Falda Germaniæ, S. Gallus Heluetiæ, aliæque vrbes, & fancti, & emonasteria originem debent suam. De his monachis inrelligendus Henricus Antifiodorenfis cum ad Carolum Caluum scribit. Quid Hiberniam memorem contempto pelagi discrimine pene totam cum grege philosophorum ad littora nostra migrantem ? quorum quifquis peritior est, vltrò sibi indicit exilium, vi Salomoni sapientissimo famuletur ad votum. Longè tum alia Monachismi quanquam recentis & nuper instituti facies erat, quam hodie cernitur. Re ipfa cupiebant effe quod dicebantur, nihil fucatum illis, nihil personatum placebat, fimplicitatis erat, non malitia, longe minus obstinatia siqua inre errabant. Opum autem & rerum sæculi tantus illis contemptus, vt eas non folum non ambirent, sed oblatas etiam, & hæreditarias respuerent. Præclarè enim Columbanus & ipse Hybernie monachus, qui, vt Abbas Wala- Walafridus. fridus scribit, à Sigiberto Francorum rege magnifica pollicitatione, ne Regno suo decederet, inuitatus, hoc ipsum respondit, quod & de Thaddeo Eusebius lib. eccles. histor. Diuitiarum primo retulit, Non decere videlicet, vt alienas dinitias amplec- contempus. terentur, qui Christi nomine suas dereliquissent. Episcopique Britanni non minus divitias sprevisse videntur, cum tam pauperes essent vt nihil proprium haberent. Tresenim (vt habet Sulpitius Seucrus) Britanni episcopi in Ariminensi confilio inopia propri publico vsi funt. Anglosaxones etiam nostri illa ztate, in Hiberniam tanquam ad bonarum literarum mercaturam vadique confluxerunt, vade de viris sanctis fæpissime in nostris scriptoribus legitur, Amandatus est ad disciplinam in Hiberniam, & in Sulgeni vita, qui ante sexcentos annos floruit,

Iteland.

3

is

1

5

Q.

d.

m

i.

10

LS

-

iching

Exemplo patrum commotus amore legendi, Init ad Hibernos Sophia, mirabile, claros.

Indéque

5712 mes literac as blibersont accepife videntis.

> Korwegi Hiberniam vastant.

Oustmanni.

Dermicius Murchardi filius.

Richardus Strongbowe.

Indéque nostrates Saxones rationem formandi literas accepisse videantur quum codem plane charactere vsi sucrint, qui hodie Hibernicis est in vsu. Sed hoc sanctitatis & bonarum literarum studium citò restinxit bellorum rabies. Anno enim sexcentessimo quadragessimo quarto à Christo nato, Egfridus Nordanhumbrorum rex cadibus & incendijs Hiberniam Anglis amiciffimam confudit, quo nomine à Beda grauissimis verbis subaccusatur. Inde Norwegi Turgesio duce regionem per triginta annos indignisfimis populationibus deuastauerunt, sed illo demum ex insidijs sublato, in Norwegos cæde adeò atroci grassati sunt incolæ, vt vix nuncius tantæ cladis superfuerit. Norwegi hi procul dubio Normanni illi fuerunt, qui, vt inquit Eginhardus, Caroli magni temporibus, Hiberniam Scotorum infulam ag greffi, à Scotis in fugam conversi erant. Posteà Oustmanni, id est, viri orientales, è maritima Germania in Hiberniam venerunt, qui cum magnæ & copiolæ mercaturæ specie quasdam vrbes occupassent, difficillimum bellum breui concitârunt. Eodem ferè tempore Eadgarus rex Anglorum potentissimus, magnam Hiberniz partem deuicit, sic enim in eius quodam diplomate legitur. Cui concessit cum Anglorum imperio propitia divinitas omnia regna insularum Oceani cum suis ferocissimis regibus vique Norwegiam, maximamque partem Hibernia cum sua nobilissima ciuitate Dublina Anglorum imperio subingare. Has externorum bellorum procellas grauior intestinæ seditionis tempestas excepit, quæ Anglo ad debellandam Hiberniam viam patefecit. Dermicius enim Murchardi filius (Dermot Mac Morrog illi vocant) qui orientali Hiberniæ parti (quam Lageniam fiue Leinster vocant) cum imperio præfuit, ob tyrannidem, & libidinem regno exturbatus, ab Anglorum rege Henrico fecundo, vt auxiliaribus armis in regnum restitueretur, impetrauit, Pactusque est cum Richardo Comite Penbrochia, cognomento strongbowe ex Clarenfium familia oriundo, vt ad eum restituendum auxilium ferret, & ille Comiti cum Eua filia regni successionem confirmaret. Comes verò statim conscripta ex Wallis, & Anglis lectissima militum manu, & adscitis in belli societatem Giraldidis, fiue Fitz Giralds, Stephanide, fiue Fitz Stephens,

D

1

n

n

ſ

9

tı

r

I

d

q

Stephens, & alijs ex Anglia nobilibus, Dermicium socerum in auitum regnum restituit, & paucis annis tantam Hiberniæ partem victoria complexus est, vt eius potentia Anglorum regiiam suspecta fuerit, qui promulgato edicto cum graui comminatione, Comitem & commilitones ex Hibernia reuocauit, & nisi nulla interposita mora parerent, publicatis bonis, proscripsit. Vnde Comes quicquid vel vxorio iure creuit, vel bello acquifiuit, regi pacto, & tabulis concessit, & ab eo yrbem vnam & alteram cum quibusdam castris, tanquam beneficiarius cliens recepit, Coastis ergo copijs transmisit in Hiberniam Henricus noster secundus Henr.2. Hianno Christi CI3. C. LXXII. & infulæ principatum berniamingreobtinuit. Omne enim imperium suum, & potestatem in il- dirur. lum transtulerunt Hiberniz Ordines, Rothericus insulz monarcha, proceres, & populus, vt Adriani PP. diploma, & annulum in inuestituræ fignum omittam. Ille verd Hiberniæ dominium Ioanni filio in manus tradidit. Quem cum Hibernia was iam Rex effet, scriptitant Hiberniam vna cum Anglia Ro- quam Rom. mana ecclesia tanque seudalem concessisse, & ab ea tanq; Ecclesia feusecundarium recepisse successoresque obligasse, ve trecen-dala. tas marcas Pontifici Rom. foluerent: Sed hoc in veritate falsum effe afferit, qui Pontificias partes ad morté propugnauit clarissimus vir Thomas Morus. Romanos enim eiusmodi concessionem non posse exhibere, illam pecuniam nunquam exegisse, & reges Angliz nunquam hoc agnouisfe scribit (Nec hoc sane Augustinus Steuchus reticuisset qui Rom. ecclesiæ vassallos sigillatim enumerat.) Negat etiam Morus ille regé suo iure in Hibernia per se cedere potuisse. Sed hæc extra callem: Iam inde à Ioanne Anglorum reges, Hibernia Domini dicti fuerunt, donec Henricus v I I I. patrum memoria in Hibernicis Comitijs Hiberniæ rex ab infulæ ordinibus declaratus fuit, quòd quibufdam feditiofis Domini nomen non perindeac regis sanctum, & verendum videretur.

zi

-

i,

n

C

ui

-

ic

7

2-

10

178

1-

d

n

1-

)-

m

0,

2-

e,

)-

1-

3-

is

2-

17

150

Cùm autem in illorum nobilium nomina inciderimus, qui primi Anglorum Hiberniam aggressi sunt, & fortissime sub imperium Anglicum subiunxerunt : ne illis, & eorum posteris hanc gloriam inuidisse videamur, ex Hiberniz (vt præ se fert titulus) Cancellaria apponemus.

Qui

Qui venerunt cum Dermitio Murchardi filio in Hiberniam.

Richardus Strongbow Comes Penbrochia.

Robertus Stephanides.

Hernaus de Monte-Marisco.

Mauritius Prendergest.

Robertus Barrensis.

Meilerius Meilerinus.

Mauritius filius Giraldi.

Redmundus nepos Stephani.

Guilielmus Ferrandus.

Milo de Cogan.

Richardus de Cogan.

Gualterus de Ridensford.

Gualterus ?

Alexander filiy Maurity Giraldi.

Guil. Notte.

Robertus Bernardi filius.

Hugo de Laceio.

Guilielmus filius Aldelmi

Guilielmus Macarellus.

Humfredus Bohunensis.

Hugo de Gundenilla.

Philippus de Hasting.

Hugo Tirellus.

David Gualenfis.

Robertus Poerius.

Osbertus de Herlotera.

Guilielmus de Bendenges.

Adam de Gernez.

Philippus de Breoso.

I Jeland.

Griffinus Stephani nepos. Radulphus Stephani filius. Gualterus Barrenfis. Philippus Guallenfis. Adam Herefordenfis.

> Quibus ex Giraldo Cambrense adiungi possint,

Ioannes de Curcy. Hugo Contilonensis. Redmundus Cantimorensis. Redmundus Hugonides. Milo Meneuensis,& aly.

Bernia ex incolarum moribus in duas dispertitur partes, qui enim legibus teneri uisio. recusant, & incultius viuunt Irishty, & vulgo Wilde I= rish, id est, syluestres Hibernici, vocantur; qui verò legu potestatem sanctam habent, & iudicijs se sistunt, Anglo-Hibernici dicuntur, & eorum

regio The English pale. Verum ex situ, seu potius Rectorum quondam numero, quinque continet portiones (Pentarchia enim olim erat) Momoniam videlicet ad Austrum, Lageniam ad Ortum, Connactiam ad Occasum, Visoniam ad Septentriones, & Mediam in ipso ferè medio.

Mounfter.

Mountter.

OMONIA, Hibernice Mown, Anglice Mounster, Vergiuio mari ad Austrum exposita iacet, à Connactia Sineo, à Lagenia Neoro slu. alicubi discreta, bisariam quondam diuisain Momoniam Occidentalem & Australem. Occidentalem antiquirùs habitârunt Gangani, Luceni, Velabri, & Vie-

in

in

de

Or

hea

no o

non

cat,

rini Australem Vdie, siue Vodie. Nunc autem in septem Comitatus describitur, Kerryensem, scilicet Limiricensé, Corcagiensem Tripporariensem, S. Crucis, & Watersordiensem, quorum etia in numerum Desimonia iam accensetur.

GANGANI ex nominis affinitate ijdem cum Concaniu Hispaniæ suisse videantur, quos origine Scythas, sanguinéinque equinum potâsse (quod non insolens iam pridem syluestribus Hibernicis) testatur Silius:

Et qui Massagetem monstrans feritate parentem, Cornipedis fusa satiaris Concane vena.

Et præter eum Horatius:

Et letum equino sanguine Concanum.

Kerry (vt nunc vocatur) ad Sinei ostium eorum sedes erat. Regio auijs, & syluestribus montibus ædita, quibus crebræ intersunt valles cauæ, nemoribus etiam condensæ. Comitatus Palatini dignitatem, & iura Desmoniæ Comites in hoc habuere, sed hominum iniquitate, qui libertate vti & noluerunt, & nescierunt, in malorum sentinam, & seditios forum persugium iam pridem conuersa erat. Syluestrium Hibernicorii animos ridicula opinio peruasit & etiam persuasit, illum qui in militari illo barritu, siue clamore quo in congressu magna vocis contentione vtuntur, reliquorum clamori non respondeat, subito à terra arripi, & quasi volantem in has desertas valles deserri, ex quacunque Hiberniæ regione, ibi gramine vesci, aquam lambere, nec male, nec

Gangani.

Kerrye.

nec bene effe fibi fentire, rationis, non orationis vium tenere, à venatibus demum ministerio canum capi, & domos fuas deduci. Huius regionis mediam fluuíolus nunc anonymus Eratles oppidulu (vbi Defmoniz Comites zdes ha- Trailes. buerunt) præterfluens interfecat, quem Dv Reffe Prole- Dur. fl. mæi, fitus quodammodo innuit, & affeuerarem fi Dwis, qui inter huius occiduz orz portus hodie censetur, ad huius sit oftium, ve à nonnullis accepi. Non procul hinc Smermic Smerwic. statio (sic contracte pro S. Mary wic) cernitur, ad quam nuper cum Iacobus Desmoniæ Comes vir profunda in principem, & patriam perfidia, scelerate affiduis agrorum vastationibus Momoniam attereret, appulsa est tumultuaria Italorum & Hispanorum manus à Gregorio PP. & Hispano in eius auxilium submissa, qui loco hic statiuis munito. quem Fort del Ore vocarunt, minis cœlum terrebant. Sed il- Fort del Ore. lustrissimi & bellicosi Baronis Domini Arthurij Grei Proregis aduentus, & primus impetus rem decreuit. Protinus enim se dediderunt, & maximam partem è medio sublati, quod rebus huius regni fic ferentibus, & feditiofis vndique imminentibus, confultiffimu, & tutiffimum videbatur. Ipféque Desmonius tandem trepida fuga in vicinas sylvas coiectus.iamdudum in tuguriolo ab vno & altero milite irruente primum fauciatus, posteà agnitus, capitéque tuncatus perfidiæ, & vastatæ patriæ pænas dependit.

n

,

t.

2

1-

in

8

0-

m

T.

in

m

0.

Carrie

lè,

CC

Ganganis subiecta est longe lateque ad Austrum Desmonia, Hibernis Daffown, Anglis Defmond, quondam à tribus Definond. insessa populis, Lucenis Scilicet, Vellabris, & Ibernis, qui Vierini in nonnullis exemplaribus concipiuntur. Lyceni a Lu- Luceni. censijs Hispaniæ, qui oppositam oram tenuerunt, & nomen & originem traxifle videantur. VELABRI ab Aber, id eft Velabri. zstuarijs, sic sunt nominati, quod ad zstuaria sederunt, vnde etia Artabris, & Cantabris facta appellatio. Hos statuit Orofius ad Notivm Promontorivm, hodie Biar Notium promo head nautis, quod Hispaniam spatioso internallo procul Biarhead. spectat. Sub Notio hoc promontorio, I ERN v s fl. ab Ocea- Jernus. no ebibitur, ad quem Dunkeran sedes Episcopalis cernitur. Dunkeran hæc quæ Hiberno-Scotis oppidum Eran denotat, non folum fe effe I v ERNIN vrbem, quam Prolemæus voear, sed flumen etiam esse lernum illum expresse loquitur;

1580.

1583.

Pp I

Fberni. Berehauen. Baltimore.

Mac-Carti, More.

Defmonie Comites.

Vodic. C. V. dic.

Korke.

Briocus.

cuius appellatio vt totius Infule ab Hier Hibernicorum faeta videtur, quod Occasum significat. Est enim vltimus huius regionis ad Occidentem fluuius, vt ipfa Hibernia vltima tetius Europe Infula. I BERNI qui etiam steppos id eft. vt ego interpretor, superiores Hiberni hunc fluuium ad alterum promontorij latus accoluêrunt, vbi Werehauen, & Baltimoze, copiosa halecum piscatura portus notissimi. Iuxta quos habitat Mac Carti More, ex Hibernica origine regulus, qui anno 1566, possessiones & latifundia sua DI-VAE ELIZABETH AE in manus tradidit, & ab ca recepit,vt Anglico more, clientelari iure, fiduciæ nomine teneret. Eodemque tempore Comes de Glencar, & Baro Valentiz creatus est, vir in hoc tractu magni nominis, & potentiæ, Giraldidis olim infensissimus, qui maiores fuos, vtille contendit, Desmonia Reges his auitis sedibus exuêrunt. Giraldidæ enim ifti, fiue Fitz-Giraldes, ex Kildariensi familia oriundi, deuictis Hibernicis, amplissima hîc fibi latifundia acquifiuêrunt, & ex illis Mauritius Fitz-Thomas primus Desmonia Comes anno salutis 1 3 55. ab Edwardo tertio creatus, hæreditatem adeò stabilem, & firmam reliquit, vt ad decimum ab eo Comitem perditiffimum hunc rebellem Iacobum, quem dixi, ille honor perpetua quafi ferie descenderit.

Post Ibernos solaisqui & Vo DI AE, & VDI AE habitarunt, cuius nominis vestigium expressiori indicio se patesacit in agro Kilkenniefi, pars enim eius maxima Idon, & Idonth nominatur. Incoluêrunt hi Comitatum Corcagiensem, Triparariensem, Limiricensem, Kilkenniensem, & Waterfordensem. In Corcagiési Comitatu vrbs est corcagia Giraldo, Booke Anglis, & Korcach indigenis, aftrictiore mænium ambitu conclusa, & vna quasi directa platea protensa,emporiolum tamen frequens, & celebre, sed ita seditiosis vicinis circumsessa, vt perpetuas excubias agitent, quasi perpetua obsidione essent incincti, & in agrum filias elocare non audeant, vnde contractis inter se nuptijs, ciues omnes aliquo affinitatis gradu se inuicem contingunt. Briocum virum fanctissimum, à quo Sanbriochiana in Britannia Armorica diœcesis vulgò S Brieu, nomen assumpsit, hinc oriundu scribir Robertus Canalis. Sed in hoc à veritate abijt, quod Cori-

n

H

Coriondos Hiberniz in hac vrbe fratuerit. Non enim huius yrbis meminit Ptolemæus. Flumen tamen quod prefluit idem videatur, quod DAVRON A Ptolemeo dicitur, SAV- Daurona go RENV 5 enim, & Sauerenus Giraldo, vna tantum immutata Saurenus. literula, nominatur. Que intercedit inter hec nomina affinitas, hoc mihi dictauir, & maiori fanè cum probabilitate, quam fi Dauronæ nomen proximo flumini adaprarem, qui Corcagiensem Comitatum, & Triparariensem interfluens Lismor. per Liftnoz Oceanum petit, & historicis Auen mor, id eft. flumen magnum, appellatur, de quo Nechamus:

Vrbem Lissimor pertransit flumen Auenmor, Ardmor cernit vbi concitus aquor adit.

Ardmor enim viculus est ad oftium, cui ad alteram ripam Ardmor. Yoghalia, statio satis tuta opponitur, quam nuper prodită ille seditionis fax Desmonia Comes misere diripuit, sed huius proditionis pænas Prætor mox suspendioluit. In huius vicinia magnos habet prouentus Vicecomes Barrensis. à Roberto Barrio Anglo prognatus, qui in expugnanda Hi-

bernia operam nauauit egregiam.

t,

n

0-

1-

r-

0,

m

m-

ci-

e-

on

alivi-

10-

dű

100 ori-

In Tripararienfi Comitatu, nihil memoratu dignum fe offert, nifi quod fit ibi Palarinatus, & Holycroffe in co op. Holycroffe. pidulum magnis gaudeat immunitatibus, quæ in honore, ve persuaserunt monachi, fragmenti Crucis Dominica concessæ fuerunt. In Limirincensi agro Limiricum vrbs est, de qua posteà. Suirus flumen nobile, accolis Shwor ex Suyrus. hoc Triparariensi agro in Kilkenniense defertur, qui è Bladina monte profusus per Offiriam inferiorem, quæ Butleris Comitis, & Thurles, quæ illis Vicecomitis titulum præbet, primum Cassiliam vrbem adit Archiepiscopali dignitate Cassilia. ab Eugenio PP. exornatam, cui nouem subsunt suffraganei Episcopi. Indéque iuxta Waterfordiam alijs duobus Waterford. fluuijs adauctus in oceanum exoneratur. Vnde Nechamus noster:

Suirius insignem gaudet ditare Waterford, Æquoreis undis affociatur ibi.

Hac vrbs Porth largy Hibernis & Britannis, Waterford An-Pp 2 glis fly Conani.

Vita Gruphini glis appellata, à Norwegis Piratis constructa quamuis cœlo fit crassiusculo, solo minus læto, & angustioribus coar-Etata vicis, ea tamen portus est oportunitas, vt opulentia & frequentia secundas in Hibernia ferat, fide & obsequio in imperium Anglicum semper singulari. Ex quo enim, Richardus Comes Penbrochiæ expugnauit, Anglis Hiberniam subigentibus turam fide sua, & quiete, securamque à tergo pacem semper præstnir. Vnde Reges Angliæ plurimas, & maximas immunitates concesserunt, quas Henricus septimus auxit, & confirmauit, eò quod contra ementitum illum principem Perkinum Warbec qui plenis impudentiæ velis ad summum regiæ dignitatis gradum enitebatur ciues se fortiter & prudenter gessissent.

Lepnster.

Ltera Hiberniæ pars incolis Leighnigh, Britannis Lein, Anglis Lepnter, scriptoribus Latinis Lagenia, & antiquis Sanctorum vitis Lagen, tota maritima ad Ortum iacet, à Momonia Neoro fluuio, quem multis tamen in locis transcendit, à Connacthia aliquandiu Sineo, ab Media suis limitibus

ru

terminata. Fertilis & frugifera est terra, mitissimo colo, nec inclementibus incolarum ingenijs. Prolemæi ætate sedes erat Brigantibus, Coriondis, Menapys, Caucis & Blanis; & ab his Blanis fortasse deducta, & contracta illa recentiora nomina Lein, Leinigh, & Leinster . Nunc autem distinguitur in Comitatu Wexford, Caterlogh, Kilkenny, Dublinensem, Kildariensem, Comitatum Regis, Comitatum Regina, Long fford, quibus Fernes, & Wicklo nunc annumerantur.

BRIGANTES sederunt inter Suiri ostium, confluentesque Neori & Barrowi, qui BIRGVS Ptolem20 dicitur, fub vrbe Waterfordia. Quia verò Brigantium vrbs fuerit antiqua in Hispania BRIGANTIA dicta, omnem mouer lapidem

Briganues. Brugus nunc Barrow. Brigantia.

pidem Florianus del Campo, ve hos Brigantes ex sua deducat Hispania. Si vero huiusmodi coniecturæ sit locus, æquè probabiliter à nostris Brigantibus, que gens vicina, & numerofissima, deducerentur. Sin autem verum sit quod quedam exemplaria habent hos BIRGANTES dictos fuiffe, Birgames. cornicis oculos confiximus vterq; à BIRGO enim flumine quod circumcolunt, nominatos fuiffe, ipsum nomen ferè

Inter Neorum & Birgum, habitarunt Corton DI, vbi Coriondi. nunc Carloo, fine Caserlogh Comitatus, & agri Kilkenniensis pars non minima, atque etiam vlterius vbi Offiria Superior, & Ormondia, quæ Hibernicis Vrrown, Anglis Damond, & Ormond. vulgò corruptissime Wozmewod. Harum neutra quicquam præter suos Dominos memorandum habet. Offiria Superior enim suum Baronem Barnabam Fitz-patric, ab Edwardo Sexto eo honore auctum habet. Ormondia autem ex clarissima Butlerorum familia, duodecem Comites numerat à Iacobo Primo, quem Edwardus I I I eò honoris euexit, cuius maiores iam olim honorarij erant Hiberniæ pincernæ, vnde illis hoc nomen Butler impositum. Fæciales nostri hanc familiam arctissima affinitate Th. Beckettum Archiepiscopum Cantuariensem attigisse persuadent, & post eius cædem, in Hiberniam à Rege Henrico I I fuisse translatam, qui existimauit se facti inuidia deoneraturum, fi Becketti affines prouentibus, & honoribus augeret. Quòd verò nonnulli Hibernici, & qui fide digni videri volunt, homines quosdam in hoc tractu quotannis in lupos conuerti Lycamhropia affirmant, fabulosum sane existimo, nisi forte illa exube- merbus. rantis atræbilis malitia, quæ λυκανθεφπία medicis dicitur, corripiantur, quæ eiusmodi phantasmata ciet, vt sese in lupos transformatos imaginentur. Nec ego aliud de Lycaonibus illis in Liuonia transmutatis opinari aufim.

1-

1-

0-

11-

n-

iu

us

ec

cs

nis

ni-

in

ri-

bus

téf-

fub

nti-

1a-

lem

Infra Ormondiam Bliew Blemy, (Bladinæ montes vo-Bladine cat Giraldus,) se leuiter conuexis iugis attollunt, è quorum visceribus quasi maternis Suirus quem dixi, Neorus, & Birgus æduntur, & divisis alueis decurrentes, priúsquam Oceanum adeunt, concordibus se consociant aquis, vnde Tres Sorores ab antiquis dictz. Neorus præter multa quæ Tres Sorores, Pp 3 Aringa

1318

stringit propugnacula, Kilkennye appositam habet, id est, Cella, sine Fanum Canici, qui antiquitus ob vitæ solitariæ sanctitatem hoc tractu maxime inclaruit. Municipium est nitidum, elegans, copiosum, & inter mediterranea huius infulæ facilè primum. Dividitur in oppidum Hibernicum, & Anglicum; Hibernicum quasi suburbium est, & templum illud Canici habet quod & nomen dedit,& Episcopo sedem præbet. Anglicum verò oppidum multò est recentius, à Ranulpho tertio Cestriæ Comite, vt legi, constructum, mænibúsque ab Occasu, à Rob. Talbotto viro nobili, & caftro à Butleris, vt existimant, firmatum. Inferius ad eundem Neorum fedet oppidulum munitum, Anglice Tha= mas towne, Hibernice Bala mac Andan, id eft, oppidum filij Anthonij, vtrumq; nomen ab extructore Thoma Fitz-Anthonio Anglo inditum est, cuius hæredes etiamnum huius Domini agnoscuntur. Posteà Neorus in Birgi sororis am-

plexus ruit.

Birgus.
Barrow.
Rebam.
Reban.

Thomas towne.

Barronet of Reban.

Cauanaghi.

BIRGVS, nunc Barrow, è Bladina etiam monte profluens, solitarius multis anfractibus delatus, antiquam illa vrbem R HEBAM, à Ptolemxo memoratam prætermeat, que nomine etiamnum farto tecto, Bheban dicitur; fed pro vrbe est plane molis amolis, ve inquit ille, pauculæ scilicet casulæ cum propugnaculo, Nobilem tamen virum N. de S. Michaele Baronetititulo exornat, qui vulgo The Baro= net of Rheban appellatur. Inde Birgus Lechliniam, Hibernice Leighlyn, adit regium oppidum à Bellinghamo illo nobilissimo Prorege, patrum memoria, castro munitum, iámque Baroniam de Odrona intermeat, quæ ad Carewos Deuonios spectauit, ex quo Rogerus de Carem Miles Anglicus Digonis Hibernici Baronis filiam in vxorem duxerat. Cananaghi hic circumquaque agunt, qui à Duuenaldo Dermicij vltimi Lageniæ Regis iuniori, siue notho, (vt aliqui tradunt,) filio oriundi, in numerosam familiam propagati, viri bellicofi, reiq; equestris gloria insignes, & qui antiquam adhuc in summa paupertate spirant nobilitatem. Sed ob nescio quæ inuicem homicidia ante multos annos admissa capitali odio dissidétes, per mutuas iniurias & clades se quotidie conficiunt. Inter hos Neorus & Birgus aquas commiscent, vbi loci Boste vrbs ampla floruit mercimonijs

h

9

n

PI

& habitatoribus frequens, ab Isabella Comitis Richardi Strongboi filia mænibus magno ambitu armata, quæ folummodò nunc oftendit. Discordia enim inter ciues & religiosos flagrante, iam pridem ferè in nihilum recidit. Neorus & Birgus pauca hinc milliaria vno alueo emenfi Suiro forori maxima, & nomen, & aquas offerunt suas, qui flatim in Oceanum scopuloso oftio immergitur, vbi à sinistra angusta ceruice excurrit promontoriolum, quod æditam turriculam nauigantibus prætendit, à Rossensibus cum floruê-

runt, positam, quò tutiùs ostia subirent.

1.

2-

15

Sub hoc oftio MENAPII tenuerunt promontorium ad Menapij. Lybonotum, vbi nunc Comitatus Weshfordiæ Hibernicè County Reogh. A Menapijs maritima inter Belgas gente hos Menapios aduenisse, nomé quodamodo innuit. Verum an ex his, vel illis Caraufius ille fuerit, qui affumpta purpura Britanniam contra Dioclesianum occupauit, dixerint alij.Illum enim Menapia ciuem vocat Aurelius Victor, & Menapia vrbs no in Belgica, sed in Hibernia à Geographis statuitur. Hoc ipsum promontoriu HIERON, i. Sacrum, vocat Hieron prom. Ptolemaus, & eadem fignificatione ab incolis etiam voca- Byaun Hitu fuisse non dubitarim. Huius enim extremum oppidu ad bernice Sacrii quod Angli prima exscensionem in hanc insulam fecerunt, significat. Banna, quod sacrum sonat, lingua patria vocârunt. Ab hoc Sacro promontorio littus in Ortum obuersum ad Septentrioné longo tractu procurrit, cui vadosa obiacent in mari loca nauigantibus infidiofa, que nautæ The grownds vo- The grounds cant. Hic Mo Do NAMflu. & ad eius oftium MENAPIAM Modona flu. vrbe statuit Ptolemeus, quæ ita suis nominibus exciderut, Menapia. ve aliquid lucis in tantis tenebris elicere plane diffidam. Verumenimuerò cum vnum solummodò flumen hoc loco fe effundit, quod nunc Slane dicitur, & ad eius oftium vbi Slane. ftagnat, vrbs fit Germanico nomine toepffozd, totius Co- Wevfford. mitatus caput; & Slane Modonam, & Weylford ME-NAPIAM fuisse, cosidentius coniectarim:eóq; magis quòd hoc nomen fit recentius, & ab illis Germanis impofitum, qui Oustmanni Hibernis appellantur. Czterum non primz magnitudinis vrbs est, sed cum primis memoranda, quòd primum totius Hiberniæ in Anglorum fidem, Stephanide Duce fortissimo oppugnante, se contulerit, Anglorúmque Pp 4 facta

facta fuerir colonia, vnde totus hic ager Anglis est refertifimus, qui Anglorum antiquo vestitu, & idiomate etiamnum vtuntur, ita tamen vt Anglohibernicè planè loquantur. Dermicius qui Anglos in Hiberniam vocauit, hanc vrbem, & viciniam Stephanidi in perpetuum concessi: sed cùmille ius suum Regi Henrico Secundo in manus tradidistet, in Strangbowum Comitem ille transtulit, vt clientelari iure à se, & Regibus Anglia teneret, vnde per Comites Marescellos, Valentios è stirpe Lusigniana, & Hastingos ad Greios Dominos de Ruthit descendit, qui passim in antiquis Chartis Weisfordia Domini nominabantur. De hoc sumine habe hunc qualemcunque Nechami versiculum:

Ditat Enestorti slumen quod Slana vocatur, Hunc cernit Weisford se sociare sibi.

Eauci.

Quoca fi.

CAV C 1, qui item gens erat maritima Germaniæ proximè Menapios habitarunt, no eo interuallo quo in Germania diffiti. Horum fuit maritima illa regio, quam O More, & O Brin, Hibernic & familie incolunt, vna cum Comitatu Kildariensi. In maritima hac regione O v o c A flumen, à Prolemæo ponitur, ad quod Arcklo castrum seder, qui fluuius, ve inquit Giraldus, non minus influentibus, sinumque replentibus, quam elapsis omninò marinis aquis, innata dulcedinis saporem retinens illibatum veque in ipsum mare impermixtas salsedini undas conseruat. Adiungam etiam quod ille in eodem capite, de Wikelo proximo portu habet, quem Winchiligello appellat. Est portus apud Winchiligello eo latere Hibernia, quo proximius Wallias respicit, qui in generali maris refluxu undas recipit influentes, in reversione verò flutum, quas iam recepit, emittit ac amittit. Est & aliud ibi notabile, quia cum totum iam finum elapsis undis refluum mare deferit, per omnem tamen anfractum continua falsedine fluvius influens amaricatur.

Kildare.

Kildariensis Comitatus ager est lætissimus, de cuius pascuis Giraldus illos Virgilij versus vsurpat: ti

liu

m

Et quantum longis carpunt armenta diebus, Exigua tantum gelidus ros nocte reponit.

S.Brigida.

Kildaria primum, & præcipuum est oppidum, cui honori erat in prima Ecclesiæ Hibernicæ infantia, Brigida virgo sanctitate,

fanctitate, & virginitate venerabilis, cuius miracula, & ignem inextinctum tanquam in Vesta adytis penetralibus à virginibus facris afferuatum cinere nunquam excrescente. commemorare non libet. Maximo verò nune ornamento funt huic agro eiusdem Comites Giraldidz, fiue Firz-giral. di, qui in expugnanda hac infula fumma cum virtute defudârunt, longóg; post tempore loannes filius Thomæ Firzgiraldi, ab Edwardo 11. primus Kildariæ Comes est creatus. à quo iam recta ferie duodecimus Comes eo la ratur honore.Gigantum verò choream quam hoc in agro statuit Giraldus, fabulofæ antiquiratis admiratoribus libenter relin- Gigantum quo. Non enim ego fabellis indulgere decreui.

chorea.

Vltra Caucos egerunt EBLANI, vbi nunc ager Dubli- Eblani. nenfis, & Meth, altera è quinque Hiberniæ portionibus. Comitatus verò Dublinensis ad mare est gleba fertili, pascuis lætis, syluis autem ita nuda, vt cespite bituminoso, vel fossili ex Anglia carbone plerumque vtatur. Incolis autem & oppidis refertissimus; sed vnum pro cunctis fama loquatur, vrbem scilicet illam, quam Prolemzus E B L A N A M dixit, nos Eblana. Deuelin, Latini Dublinium, & Dubliniam, Cambrobritanni Deuelin. Dinas Dulin, Saxones olim Durlin, & Hibernici Balacleigh, id est, oppidum super crates, subject is enim in palustri loco cratibus, conditam affirmant, vti Hispalis Hispania, quam fic nominatam tradit Isidorus, quòd in palustri solo suffixis profundo palis locaretur. Regia hæc Hiberniæ vrbs eft, emporium nobilissimum, & primz iustitiz forum, mænibus validum, adificijs splendidum, ciuibus frequens, castello ab Henrico Loundreo Archiepiscopo firmatum, & quindecem templis exornatum, è quibus nobilissima sunt S. Patricij ades à Roberto Cumino extructa, seu potius restaurata, quæ sedes Archiepiscopalis;& Christi, in qua Richardus Strongbous Penbrochiæ Comes, expugnator ille Hiberniz, splendido sepulchro conditur. Immunitatibus etiam gaudet multis. Olimpro fummo magistratu Præpositum habuit, sed anno reparate salutis 1409.vt Maior, & duo Balliui quotannis eligerentur, concessit Henricus Quartus, Balliuos autem postea in Vicecomites Edwardus Sextus commutauit. Nec quicquam hic deest, quod in florentissima vrbe desideres, nisi quòd portui plurimum officit are-

0

c,

1220

nofus

Libinius fl.

nosus cumulus reciproco maris meatu, in Auenlismi ostium aggestus, sic enim præsuentem suuium vocant, id est, amnis Lisnius, qui proculdubio à Ptolemæo memoratus, Librariorum incurias uo loco exulat. LIBNIVS enim suuius eadem planè Latitudine ad alteram insulæ partem, vbi nullus eiusmodi sluuius, in Ptolemæi exemplaribus statuitur, sed de exilio, si placeat ad suam Eblanam, iam postiminiò redeat, & habeas, si placeat, hosce Nechami de isto slumine versiculos:

Visere Castelenot non dedignatur Auenliss, Istum Dublini suscipit vnda maris.

De vetustate verò Dubliniæ quod dicam, nihil certi occurrit, vetustissimam tamen esse Ptolemai authoritas persuadet, & eo sanè tempore, quo Prolemzus floruit, ab Auellano conditam ciues produnt. Saxò Grammaticus Danicis bellis miserè conuulsam fuisse tradit : posteà in Eadgari Anglorum Regis potestatem deuenit, quod Diploma iam dictum confirmat. Deinde occuparunt Norwegi, vnde in vita Gryffithi ap Cynan, Principis Walliz legitur, Haraldum Norwegum, cum maximam Hiberniæ partem subiugaffer, Dubliniam condidiffe. Demum verò in primo Anglorum aduentu corum virtuti concessit, & ab illis fortiter defensa eft, cum Asculphus Dublinensium Princeps, & postea Gortredus Rex insularum eam acriter vndique adorirentur, Iam inde verò deducta in hanc ex Anglis, præcipuè ex Bristoliensibus Colonia, multis trepidis rebus, & angustijs, præclara suæ fidei in Anglorum Reges documenta dedit. Vbi Lifnius flu.in mare se condit Houth mari fere circumfunditur, à quâ S. Laurentinorum familia Barones de Houth nominantur. Interius Dublinensibus adiacet ad Aquilonem Fingall, cultiffima regiuncula, & quasi huius regni horreum. Tantam frumenti vim quotannis suppeditat. Certátque hîc quodammodo tellus cum agricolarum laboribus, quæ alibi per hanc infulam neglecta & inculta de ignaua incolarum defidia grauissime conqueri videtur.

Finzall.

Methe.

A

m

de

00

qui

ho

hur

Latis Michilly Wethe.

Eliquus Eblanorum ager, olim regnum fuit, & quinta Hiberniæ portio, quam patrio vocabulo Mih dicunt, Angli Deth, Giraldus Midiam, & Mediam, fortean quòd sit in ipso Insulæ medio. Vmbilicum enim Hiberniæ Killair, in hac parte ca-Aftrum, quod videtur effe Ptolemæi L ABER v s, perhibent, ip- Laberus.

fumq; nomen non aliud innuit, Lair enim lingua Hibernica medium fignificat. Hzcab Hibernico mari ad Sineum vfq; flumen protensa iacet, quoad glebam (vt inquit Bartholomzus Anglicus) fertilis in frumento, pascuis, & armentis, abundans in piscibus, carnibus & alijs victualibus butyri, & casei, atq. lactis, fluminibus est irriqua. Aspectum habet delectabilem, aerem salubrem. Quoad sylvas, & paludes, in eius extremitatibus habet aditum valde fortem, & ideo propter populi multitudinem, castrorum, & oppidorum fortitudinem CAMERA vocatur HIBERNIAE bernic. vulgariter propter pacem. Patrum memoria in duas partes publico ordinum conuentu dispertita fuit hæc regio; in Mediam scilicet Orientalem, & Occidentalem. Orientalem Boandus flu. qui Prolemzo B v v I N D A primum inter- Buuinda. fluit, & posteà cum Droghda elegans & frequens oppidum à Droghda. ponte sic dictum alluerit, hanc partem ab Vltonia secludit. A velocitate hunc fluuium nominatum, quid si existimemus? Boan enim tam Hibernice quam Britannice velocem denotat, Nechamúsque noster de hoc cecinit:

S

i

n

n

n

t, n

2

t-

r.

1.

s,

it.

1-

th

0-

r-

rri-

g-

e.

Ecce Boand qui Trim celer influit, istius undas Subdere se salsis Drogheda cernit aquis.

Occidentalis Media præter Laberum iam dictum, & Deluin, que clarissimam Nogentorum ex Anglia familiam Baronis honore exornat, nihil memorandum habet. Gilbertus enim Nogentus (vt habet ille nobilis eruditissimus Richar. Stanihurstius, qui nuper de rebus Hibernicis diserte scripsit) vir cenfus

HIBERNIA.
census equestris ob operam bello Hibernico egregie naua-

tam Deluiniz, & Fourie colonijs ab Hugone Laceio Medie expugnatore muneratus erat, è cuius stirpe Deluiniz Barones enati sunt. Hibernicas gentes O Malaghlen, Mac Conlan, O Madden, Magoghigan, quorum vel nomina barbarum quiddam strepunt, lubens alijs relinquo. Scribunt Hibernici regionem hanc suos quondam habuisse reges, Slaniúmq; Hiberniz Monarcham posteà regali mense appropriâsse. Cùm autem Angli pedem in Hibernia fixissent, Hugo Laceius maximam eius partem subiugauit, illíque in feodum Hugo Laceius. concessit rex Henricus II, Dominimq, de Media dixit, à cuius ex filio Gilberto neptibus Margareta, & Matilde, altera pars per Ienuillos ex familia Lotharingica, & Mortuomarios in dominium regium, altera per Verdonos ad varias in Anglia familias est deuoluta.

Sineum flu, inter Mediam & Connactiam interlabi dixi-

Senus.

mus, hic Prolemzo SENVS, Orofio SENA, & nonnullis exemplaribus S A C A N A, accolis verò Shamin dicitur, id eft vt aliqui interpretantur, flumen antiquum. E Therne montibus in Vltonia effunditur, continuoque secans in meridiem agros, modò se in stagna refundit, modóque in angustias se resorbet, cumque vnum & alterum lacum diffuderit, intra margines se colligens MACOLICYM,nunc (vt vt eruditissimus Geographus G. Mercator observauit) Male, cuius meminit Prolemzus, inuifit, fatimque ab altero spatioso lacu excipitur (Lough Regish appellant) cuius nomen,& fitus RIGIAM vrbem quam Ptolemæus ed loci statuit, non procul abfuisse quodammodo subinnuit. Vbi verò lacum hunc præteruectus angustiori aluco intra ripas se colligit Athlon oppidum illi infidet, sub quo flumen ponte è viuo saxo pulcherrimo magno seditiosorum terrori Dominus Henr. Sidnæus laudatissimus Hiberniæ prorex nuper coniunxit. Inde verò Senus maximarum nauium capax diducto alueo Limiricum vrbem, Hibernicis Loumneagh, Anglis Limeriche amplectitur, emporium Momoniæ celebre, à Reimundo Crasso Anglo Guilielmi Giraldidis filio primum expugnatum, posteà à Duuenaldo Hibernico Thuermoniæ regulo incensum, deinceps Philippo Breo-

fo Anglo in feodum datum, & a Ioanne rege castello mu-

8

m

no

tu

di

ap

op

ma

ad

tz

qu:

nitum.

Macolicum.

Rigia.

Limericke.

Breland.

nitum. Hinc per sexaginta plus minus milliaria Senus rectus, grandisque in occasium properat, demumque in Oceanum occidentalem vasto ostio ad Knoc Paric, idest, Patricij collis, euoluitur. Sic anim Nechamus locum illum vocat in his de Seno versiculis:

Fluminibus magnis latatur Hibernia, Sineus Inter Connatiam, Momoniamá, fluit. Transit per muros Limirici, Knoc Patric illum Oceani clausum sub ditione videt.

Connagh.

n

1-

ı-

i.

is

ft

i-

m

(c

ra

i-

us

fo G-

on

m

zit

uo

us

n-

di-

nle-

lio

CO

-00

ıu-

m.

Varta Hiberniæ pars occasum respiciens Seno flumine, Banna, & Oceano inclusa, Giraldo Connacia, Anglis Connagh, & Hibernis Connaghty dicitur. Hodie distribuitur in Comitatus Clariæ, Letrimme Gallweiæ, Rosecomin, Maio, Sligo, Antiquitus autem Ptolemæi ætate A V T E R I, & N A G N A T AE,

totam insederunt. Tam arcta verò cognatio inter Nagnatas & Connaghty intercedere videtur, ve vel Connaghty inde enatum, vel hoc nomen Nagnata à Connaghty detortum existimare liceat. Niss quis à NAGNATA portu cuius meminit Ptolemaus Connaghty factum suspicetur, & inde regioni nomen impositum. Portus enim Cuon patria lingua dicitur, cui si addas Nagnata à Connaghty non multum abludet. Caterum regio ve alicubi lata, & serax, ita subunidis quibus dam locis, herbidis tamen, quos à mollitie Boghes appellitant, ve reliqua passim insula, periculosa, & syluis opacioribus, & crebrioribus condensa. Ora autem maritima multis sinubus, & nauigabilibus alueis peruia. Accolas ad nauigationes quodamodò inuitat, & provocat, sed innata desidia dulcedo ita detinet, ve ossiatim malint victum quarere, quam honestis laboribus paupertatem repellere.

AVTERI.

A v T E R I, quos dixi, Australiorem huius Connachiæ partem olim occuparunt, vbi nunc Twomondia, Claria, Clan-Richardi regio, & Baronia de Atterith, quæ Auterorum no-

men in se planissime prodit.

Twomond, Giraldo Thuetmonia (quæ quamuis vltra Senum iaceat, Momoniæ adiudicatur) grandiori promontorio in mare proijcitur, sede Archiepiscopali, quam Toam dicunt, & suis Comitibus celebris, O Brenis scilicet, qui è veteribus Connachtiæ regulis oriundi, ab Henrico v 1 1 1 Comitum titulo sunt honorati.

Claria Comitatus huic ad Austrum subijcitur, cui à Claris è Glocestrensi familia victoribus nomen impositum.

Clan-Richard, id est, serra filiorum Richardi his est contermina, nomen Hibernico more à Richardo quodam sumpsit ex Anglica familia, de Burgo, sue Burgensis dicta, que poste à maximi-nominis, & posentie in hoc tractu suit, & è qua Richardum de Burgo Henricus v i i r Clan-Richardi Comitem creauit.

Asserish bellicosum Baronem suum Ioannem de Birmingham Anglum in suam laudem rapit, è qua familia Comites de Louth sunt prognati, sed Berminghami hi Atterithienses quasi degeneres in Hibernicam iam barbariem prolapsi se

Anglos vix agnoscunt.

Inter hos Auteros Avsobae flostium à Geographo statuitur, nunc The bay of Balway dici videtur. Balway enim Hibernice Galline, in eius recessu cernitur elegans sanè & turritum oppidum, quod sluminis beneficio diuersas opes terra marsique facili permiseet commercio.

ſ

t

V

Nagnate.

Ausobæfl.

Galway.

The bay of

Connachtiæ reliquum ad Boream occupârunt olim NAGNATAE víque ad Bannum flumen qui Vltoniam & Connachtiam interdiuidit, vbi O Conor, O Roere, & Mac Diamod fyluestres Hibernici rerum quodammodo potiuntur. Littus verò ab Ausoba dorsum agit per insulas Arran, Iniscath Colmanni monasterio olim notam, & Inis Bonind, quam Beda ex Scotico sermone, virule alba insulam interpretatur, Retrahitur inde littus ad LIBNII fluuij ostium, quem exulantem ad suam Dubliniam modò reduximus, sed locus quem designat Ptolemæus nunc The bay of Slegah vocatur. NAGNATAM vrbem hic ponit Ptolemæus, sed quenam

Libnius flue

The bay of Slegah.

namilla fit, eruere non est mei ingenij. RAVIVM fl. post Rauius fl. hæc statuit Geographus, sed inuersis pro B A NIVM litteris, quo etiamnum nomine innotescit Bamy accolis nominatus, qui ex Erno lacu emissus Connachtia, & Vitonia limes

dignoscitur.

es (e

2-

ay

saas

im

1 & r Di-

tur. rifeiam

etaiem ocus VOquęnam In Hibernicis proditum est historijs Turlogbum O-mor O- Connachtia Conor huic regioni cum imperio olim præfuisse, totámque inter duos filios, Cahelum, & Brienum diuififfe. Aduenientibus verò in Hiberniam Anglis Rothericus prafuit, qui Hiberniæ Monarcham se dixit, sed ille mole Anglici belli imminentis territus, se in Henrici nostri secundi fidem, non tentata Martis alea, contulit, cum auté statim à side desicerer, Milo Coganus primus Anglorum Connachtiam, sed irrito inccepto, aggressus est. Postea Guilielmus filius Aldelmi, cuius posteri de Burgo, & Bourki Hibernice vocantur, Gilbertus de Clare, Comes Glocestrensis, & Guilielmus de Bermingham primi Anglorum hanc regionem perdomuerunt, & ad humanitatem imbuerunt. Bourkus verd fiue De Burgo, & eius posteri totiùs Connachtiz Domini appellati, hanc prouinciam cum Vltonia diu fumma tranquillitate administrarunt, & opimos redditus collegerunt, donec vnica Richardi de Burgo filia Connachtiz, & Vltoniz ex affe hæres elocata fuerat Leonello Clarentiæ Duci regis Edwardi tertij filio. Cum autem ille in Anglia ve plurimum hæreret, & qui illi successerunt Mortuomarij, patrimonium in Hibernia negligentiùs haberent, Bourki affines, quos illi suis terris præfecerunt, Dominorum absentia, & turbulentis in Anglia temporibus freti, contempta legum authoritate, inita cum Hibernicis societate, & contractis nuptijs, vniuersam Connachtiam sibi occuparunt, & paulatim degenerantes, Anglico cultu deposito, Hibernicos mores induerunt.

Milfter.

Milter.

Ars quinta, & vlrima Hibernie. quæ ad Hyperboreum mare protenditur, & hinc Buinda à Media, illine Erno lacu, & Bannio flu. à Connachtia secludi. tur, Vltonia Latine dicitur, Anglis Wifter , Hibernicis Cui Gully,id eft, prouincia Gully, Britannis Wirw. Regio ampla, multis, & immenfis ftagnts interfusa, immanibus syluis vmbro-

9 &

de

im

fin

Ron

víq

cur

opp

Hib

non Dir.

fa, alicubi ferax, alicubi macra, viriditate tamen ad afpectum vbique iucunda, & pecoribus refertissima. Sedvtregio fine subactione inhorrescit, ita incolarum ingenia fine humaniori cultura maxime efferantur. Vt tamen in officio continerentur, qui omnia iuris, pudoris, & officij repagula perfringere solebant, pars eius citerior in tres olim Comitatus, Louth scilicet Down & Antrimme diuisa erat, & nunc reliqua in septem nouos Comitatus partitur. vz. Monahon, Twoen, Armach, Colrane, Donergall, Fermanagh, & Canon. Prolemei verò atate hanc vniuerfam incoluerunt V o LVNTII.

DARNI, ROBOGDII, & ERDINI.

Volumny.

VOLVNTII, vnde Guly, & Milter forfitan profluxerunt, eas regiones tenuerunt, quarum nomina Latino fermone eloqui vix datur, Tiroen scilicet, quam aliqui Eugeniz terram Latine interpretantur, Brenny, Ineagh, Mourne,& regiones illas quas Anglica Firz Vesorum familia occupat, qui nunc degeneres codem sensu Mac Mahon, id est, Vris filis, appellantur, cum Kilwarny, & Kilulto Iyluis denfissimis, & Chersonessis duabus Lecale, & Arde. Nihil in his memoraru dignum occurrit nisi Hibernicos regulos commemorare velim. Melioris not z intervrbes solummodò est Armach sedes Archiepiscopalis, & totius infulæ metropolis, ab Armacha regina sic dictam fabulantur Hibernici; sed mihi eadem effe videtur, quam Dearmach vocat Beda; & Roborum campun,

Armach.

Campum, ex lingua Scotica fine Hibernica interpretatur, vbi circa annum falutis D Lx. monasterium extruxit celeberrimum Columbanus. Quod tandem codem quafi tempore, tum in Metropolitanam sedem à Viuiano legato euectum, & à Ioanne Curcio in Anglorum potestatem redactum, nostraque ætate templum illud antiquum à profligariffimo rebelle O-Nealo incendio est deformatum, Statim ab Armach, lacus Eaugh late diffunditur; & ad orientem folem Kilulto, Kilmarney, & Dyffrin fyluz impeditiores via; ad finum illum pertingunt, qui angusto meatu admisfus ita fe infinuat, & varijs recesfibus terram excauat, vt duas faciat Chersonessos, Lecale ad Meridiem, & Arde ad Aquilonem. Lecale totius Hiberniæ longissime in ortum pro- Lecale. miner extremumque eius promontorium, quod nune nautis S. Johns foreland, Prolemzo Is a NI v M vocatur, S. Johns forfitan à Britannico I/a, quod infimum sonat. In ipsius ifth- Foreland. mo D v N v M floruit, cuius meminit etiam, sed non suo lo. Isanium. co, Ptolemeus, nunc Down, vetustæ sanè memoriæ oppi- Down. dum, sedes Episcopalis, & Patricij, Brigidæ, Columbæque Salangam etisepultura insigne, quorum monumenta Leonardum Grei- am aliqui voum proregem demolitum fuisse fama obtinet, certumque cant. est cum ille provinciæ male habitæ ageretur, & capitis damnaretur, interalia obiectum fuisse hoc Patricij templum profanâsse. Arde è regione iacet tenui alueo divisa, Arde. qua Sauagi Anglica familia iam degener, olim occupanit. & in quam Thomas Smith Eques Auratus, & Reginæ à fecretis præclaro aufu, sed infesto fato Coloniam non ita pridem duxit : filium enim naturalem, quem præfecerat ex infidijs interceptum canibus obiecerunt Hibernici, cuius immanitatis pœnas perditissimi illi rebelles posteà grauiffimas perfoluerunt,interfecti,& lupis in prædam dati.

9

r4

24

8

t,

lij,

8

tu

re

zch

11-

C-

34795

NATA

DARNI vitra Voluntios confederunt, vbi nune Claneboy, Darini, Rome, Glynnes, Krine, omnémque illum tractum maritimum Vinderius fl. vique ad Loghfoyle. Inter hos primum VINDERIVS flu.occurrit, qui nunc The Bay of Enocfergus, ab imposito Knocfergus, oppido munito, & portu tuto, quem Angli Enocferque, Hibernici Caregfergus vocant, id eft Fergufi fcopulur, quod nomen à Fergusio nominatissimo Scoto ibi submerso inuenic Claneboy quod lingua Hibernica Gens flaua fonat, O-Ne-

1572

QqI

alorum

594

HIBERNIA.

1567.

alorum fuit poffessio , & nequissimi allius rebellis Ioannis O-Nealifato nota, qui inter poculatic à Scoto-Hibernis ex Hebridibus fuit interfectus: post cuius obitu hunc agru

Rowte.

1000

Gualtero D'Euereux Effexie Comiti concessit Daya Elizabetha. Rowte fedes erat Mac-Guillinorum non obscura in hac ora familia. Glynnes, id eft, Conuallis, ad Barones Biffettos quondam spectauit, qui ob prinaras fimultates cum Cumminijs ex Scotia huc exulatum venerunt, ac luz gentis familiam illustrem reliquerunt. Patrum vero reinporibus Scoto-Hiberni abactores ex Hebridibus duce Iacobo Mac-Conell hanc viurparunt fed ilios, duce occifo, facile profligauit Ioannes O-Nealus, reuersi tamen denuò sunt. & hoc in tractu latrocinia immaniter exercer, leditionesque fouent. Verum nuperrime honoratissimus Hibernia Prorex D. Ioannes Perrott eò adegir, vt se in Dominæ Reginæ Angliæ fidem permiferint, & beneficiario iure a-

grum hunc abilla tenere iam iurarint. Inter hos immanes prædones qui æquum, iniquum, turpe, honestum in nullo discrimine ponunt, nescio quæ maiestatis iura Comitem Argatheliæ habere falso innuit eruditus ille in Politicis Gallus, qui auditionibus, & incertis rumoribus nimium fer-

uire videtur.

Supra has Glynnes, ex aduerfo infulæ quam Ptolemæus RICNEAM, nos Baclones vocamus, Krine fita eft O Cahani regiuncula per quam Banna eximie, vt inquit Giraldus, pulchritudinis fluuius quod *nomen testatur ex lacu Eaugh se in Oceanum duplici ostio transfundit, salmonibus totius Europe longe fæcundissimus, eò quòd ve aliqui existimat, fit omnium fluuiorum limpidiffimus, cuiulmodi aquis falmones vnice delectantur. Log I A flucuius meminit Ptolemæus, qui nunc Lough Foile paulò superiùs spatioso ostio in mare prorumpit. Ad hoc flumen non obscura supersunt nominis Darmorum vestigia in lacu Der, de quo Nechamus nofter:

Ricnea. Raclynes. * Banna Hibernica lingua pulcher. Salmones.

Logia flu.

Lough Der aquis dines lacus est, VItonia nonit; Commodus indigenis viilitate placet.

Nec non in castro Deny, vbi ann. 1566. Edwardus Randols phus veterane militie nomine clarus viram patriz fumma

cum

ob

rei cu

frug

De

retr

cum gloria profudit, &uta O. Nealum omnibustune ad vltimum copijs in Anglos connixum fudit, vriam inde vires nunquam recolligeret. flog : auts ment met audibridefe es

Robos DIT supra Logiam locati omne Septentrionale Robosdij. illud Hiberniæ littus tenuerunt, vbi O Dongherry, obscurioris notæ regulus multum valet. Inter hos Rabogh viculus Epifcopalis antiqui Robogdiorum nominis expressa retinet vestigia, sed quodnam sit Robogdi prom niss fit faire foreland, plane nescio . Ab hoc scopuloso Faire Foretractu extrema reflectuntur littora per Swilly lacus oftium, land. qui Ptolemzo ARGITA dici videtur.

VIterius magis ad occasum VENNICNII egerunt in Vennicny. Tirconell, vbi Mac Rwyny Fayd, Mac Swyny Nesoeth, & Mac Vennicium Swyny Bannigh plurimum possident VIDVAM fl.quod nunc prom. Rames Crodagh, & VENNICNIVM promontorium quod nunc head. Rames head, & BORAEVM promontorium, quod nunc Boreum prom.

Deleng head inter hos fratuit Ptolemæus.

À

15

۲,

1.

0-

10

ne

2-

13%

621

ok

mã um

A Boreo Promontorio vnde retrahuntur in meridiem littora, vbi nunc O Donel, O Buil, & Mac Guir magni nominis reguli habitant, consederunt olim ERDINI. Erno lacus è Erdini. quo Bannius flu.in occiduum emittitur Oceanum hic xxx, Erno lacus mill.paff.in longitudine, xv.in latitudine diffunditur, fyluis opacis coronatus, & adeò piscosus, vt piscatores nimiam frequentius piscium copiam, retiumque rupturas, potitis quam defectus conquerantur. Fama est inter accolas hune olim agrum fuisse cultissimum, & incolis frequentissimum; sed subitò propter eorum infandam cum bestijs venerem. superfusis aquis in lacum redactum. Terram, inquit Giraldus tam turpium contra naturam facinorum consciam, non tantim primis sed cunctis in posterum habitatoribus indignam author nature indicanis. Vix xv. ab hoc milliaribus ad Arctum, quà via continuis syluis ferè inexplicabilis ducit, alter abest lacus, in quo infula eminet, & in ea ad monasteriolum specus obuersantium nescio quorum spectrorum terrore, & hor-rendis visis decantatus, quem aliqui Vlissem essodisse ridi-Purgatorye, cule somniant, cum inferos affaretur. Incolis hodie Ellan u' frugadory, id est, insula purgatorij, & Patricij Purgatorium nominatur. Patricium enim Hibernorum Apostolum à Deo ardentissimis precibus impetrasse creduli affirmant, VS

Argica. Vidua fl. S. Helens bead.

Regia.

Brendani purgatorium.

ve poena, & cruciatus qui impios post hanc vitam manent, ob oculos hie proponerentur, ve insita suis Hibernis peccata, & gentilium errores facilius exterparet. Caterum cum Reglis hic locus in Patricij vita nominetur, REGIAM alteram fuiffe quam Prolemæus memorat, iudicarim, & fuffragatur ipfe apud Geographum fitus. Præter hoc Patricij, etiam aliud in hac intula Brendani Purgatorium fuit, fed cum locum non inuenerim, accipe quod folum inueni, Nechami de illo tetrastichon.

Asserit esse locum solennis fama dicatum Brendano, quo lu: lucida sapemicat, Purgandas animas datur hic transire per ignes, Vt digna facie indicis esse queant.

Hi sunt antiqui Vltoniæ incolæ, quibus tandem permisti

Scoti.

Vlonie Comites.

Scoti, hinc Scotorum nomen in Borealem Britanniæ plagam transuexerunt. Sex enim (vc author est Giraldus) Murediregis VItonia fili, Boreales Britannia partes circa annum falutis CCC Coccup arunt, unde SCOTIA specificato vocabulo appellata, Ioannes Curcius primus Anglorum hanc regionem aggreffus est, & Duno, Armacháq; expugnatis, vniuersam aut bello, aut deditione complexus est, primusque Vltoniæ Comes est dictus, sed cum illi res prospere gestæ ita inuidiam conflaffent, vt ex suis virtutibus, aliorumque vitijs in exilium ageretur; Hugo de Lacy qui illum bello persequebatur, datus erat à rege loanne successor. Huius vnicam siliam Gualterus de Burgo Dominus Connacthia in vxorem duxit, & vxorio iure creatus est Vltoniæ Comes, permanfirque ille honor in Richardo filio, Ioanne nepote, & Guilielmo Muto abnepote qui à suis interfectus Elizabetham vnicam filiolam reliquit, quæ Leonello Clarentiæ Duci enupta. Per huius verò vnicam filiam ad Mortuomarios,& abillis rurfum per filiam ad Richardum Ducem Eboracensem Vltoniæ titulus est devolutus, cuius filius Edwardus 1111 rex Anglia, facro patrimonio, fiue Domanio, vt vocant, regio adiunxit. Quo tempore cum Anglia in partes discederet, intestino exardescente bello, & Angli qui hic meruerunt, Vltonia relicta, domum profecti partes sequerentur, 0-Neal, & alij Hibernica originis in has regiones

O-Neale.

inuo.

1

Treland. I H

inuolârunt, & ita barbarie efferârunt, vt nihil suprà. Iam inde enim non folum qui ex O-Neali funt familia, sed etiam qui viribus & gratia plurimum valent, O-Neali titulum tanquam honorarium vsurpant, Vltoniæ Dominos se gerunt, & miserum popellum pensitandis tributis exhauriunt, aded vt hæc prouincia quæ fuis Comitibus olim triginta millia Marcarum dependit, nunc vix pauxillulum nummorum Anglo reddat. Sed qui ad hanc barbariem fugandam tanquam salutare sidus affulgere crepit, nobilissimus ille Comes Esfexie Gualterus D'Euereux Effexiæ Comes, & Vltoniæ Marefcallus immaturo fato occidit, & incredibile fui defyderium bonis omnibus reliquit.

Locus nunc postulat ve de gentis huius moribus aliquid Hibernorum attexam, & attexam fane quod ad veteres spectat ex vete- mores. ribus, quod ad recentes recentiori quodam scriptore cum

docto tum fedulo, qui hæc accuratifisme adnotauit,

Strabo in libro 1111. de Hibernicis. Longe magis quam Brisanni, fyluestres illius funt incole, Anthropophagi, id est hominum carne vescentes, manduconésque magni. Defunctos etiam parentes ese, in eximia honestatis parte ponunt. Nec minus alienis in propatulo v xoribus immisceri, matribus esiam atque sororibus. Horum etiam que commemoramus, dignos fide testes non sane habemus. Atqui commanducandorum hominum morem Scytharum effe tra-

Pomponius Mela in libro tertio: Cultores inconditi funt, & omnium virtutum ignari, pietatis admodum expertes.

n

1-

n

15 0.

es

îc

e.

CS

0.

Solinus cap.x x 11 T 1. Sanguine interemptorum hausto priùs victores vultus oblinunt, fas & nefas eodem animo ducunt, puerpera si quando marem edidit primos cibos gladio imponit mariti, inque os pariali summo mucrone auspicium alimentorum leuiter infert, & gentilibus votis optat, non aliter quam in bello, & inter arma mortem opperat . Qui fludent cultui, dentibus mari nantium belluarum infigniums enfium capulos, candicant enim ad eburneam canditarem. Nam præcipus viris gloris est in armorum tutela.

Sedhæc vetustiora: medij temporis mores sparsim Giraldus, & ex eo alij, nunc autem recentiores ex recentiori illo viro studioso habe & suis ipsius verbis, ordine verò noftro, Hoc folummodo pro illo præfabor, nihil eum ad calumniam, sed omnia ad veritatem collimare, & tantum de

inconditis illis, & merè Hibernicis loqui, qu'in extremis delitescunt, & humaniores mores nondum induérunt.

Liberis, cum ad facrum Baptilmum accedunt, profana nomina imponunt, annectentes semper aliquid nomini, vel ab euentu acceptum, vel à vetula, vel ex colore, vt Rufus, Albus, Niger, vel ex morbo, scabie, caluitio, vel ex scelere, vt latro, superbus; & licet contumeliarum fint imparientiffimi; hæc tamen nomina non dedignantur optimates illi, qui ob eminentiam O literam nominibus præfixam habet. Parentis nomen, vel alicuius ex ea familia tum viuentis liberis imponere fas non est, mortem sibi inde accelerari persuasum habent. Mortuo verò patre, eius nomen assumit filius, ne nomen intercidat, & si quis ex maioribus eo nomine præliando infignis fuerit, fimilis ab hoc virtus expectatur. Augent hanc opinionem Poëtæ, qui antiquorum illorum res gestas literis confignatas habent, & multa commentitia adnectunt, vnde Poëtis his diuitiæ accrescunt. Nouæ enim nuptæ, & puerperæ, se infames existimant, si vestes suas, quas habent optimas, non huic laudatori donent. Matres post sextum à partu diem ex integro se maritali operi dedunt, paruulos ad nutrices exponunt, Nobilioribus multæ nutrices ex longinquis statim aderunt, qui infantis nutritionem ambiunt, suó sque hisce alumnis postponunt. Et quamuis intemperatissimi sint propter cœli intemperiem, soli ciboruma; humiditatem, & juris exilium, cumq; fuis liberis lac præbere pro probro habeant, alumni tamen gratia, & vir & vxor à commissione abstinent, Si secus fiat, suis sumptibus nutrice aliam substituunt. Tot ferè funt nutrices, quot adolescentule famule, & stupri pretium lactendi infantulu facultatem putant. Si infantulus ægrotet, lotio veterrimo aspergunt, & contra infortunia non sodum principium Euangelij Ioannis, sed clauum etiam obliquum ex equi vngula acceptu, aut lupine pellis particulam pueris ex collo appendent. Gestanta; in eam rem tam nutrices, quam infantes, zonas ex mulierum crinibus contextas, Amasijs etiam armillas ex illis crinibus concinnatas donari compertum est, an Veneris Ceston cogitant nescio. Nutritij multo plus opera, opum, & amoris alumnis, quam natis impendunt, ab ijs vestes, sumptus ad studia, ad arma,

A I Freland. arma, ad quæuis flagitia, ab ijs dotes & pecora non tam fuo iure accipiunt, quam extorquent, etiam prædis abactis. Omnes abijsdem enutiri, chariores se habent inuicem, plus amant mutuò, plus credunt, quam fi germani effent; aded etiam vt præ his, & propter hos etiam germanos odio habeant. A parentibus reprehensi, ad hos altores suos confugiunt, & ab his animati in apertum fape bellum contra parentes prorumpunt, ab his ad omnem flagitiorum immanitatem instructi, perditissimi euadunt: vii nutrices virgines quas nutriunt, ad omnem obscornitatem erudiunt. Si alumnus aliquis è morbo laboret, incredibile quam citò audiant nutrices, etiam magno locorum interuallo feiuncta, quam sollicitæ die noctéque ægrotanti adfideant. Nec aliunde quam ex his nutritijs maxime Hiberniæ corruptelæ Vide Hibernie profluxisse creduntur.

corruptela.

Conjecre licer hanc quam reliquæ gentes, & calidioris, & humidioris esse naturæ, quod ex mirifica illorum carnis mollitie colligitur, quam fibi tam terræ ingenium, quam lotionum quarundam artificium, exercitiumque conferre non est ambiguum. Pollent etiam propter eandem musculorum teneritudinem incredibili agilitate, & omnium corporis partium flexibilitate. Otio inprimis sunt dediti, summas reputant diuitias labore carere, & fummas ducunt delicias libertate gaudere, Musica inprimis delectantur, cytharág; maxime chordis æneis quas aduncis ynguibus numerose pulsant. Si qui religioni se consecrant, religiosa quadam austeritate ad miraculum vsque se continent, vigilando, orando, & ieiunijs se macerando, ve neutiquam fit mirum quod de illorum monachis superiori saculo scribitur. Ipsæ etiam aded mulieres,& puellæ iciunium per totum annum die Mercurij, & Sabbathi observant. Quadam etiam eo die quo festum Catharina contingat; nec hoc Natiuitatis festo, nec grauissimis morbis deserunt. Caussam aliqui assignant, in puellis, vt bene de marito sit prouisum; in mulieribus, vt in melius mutent coniugium, vel mortuis viris, vel relictis, vel etiam mutatis illorum moribus. Qui verò nequitie se semel emanciparint, ipsa nequitia sunt nequiores, Latrocinia apud cos nullam habent infamiam, que passim summa cum immanitate exercentur. Latroci-STEVE

a

S

Latrocinaturipreces ad Deum fundunt, vt præda offeratur, & prædam pro munere à Deo oblatam arbitranturineque vim neque rapinam, neque homicidium Deo displicere persuadentur. Audies à sicariis, & incendiariis Musericors est Dominus, & non finet pretium sui sanguinis in me irritum. Patrum porrò vestigijs se insstere dicunt, & eam sibi viuendi rationem reliquam este, nobilitatis autem suz infamiam esle, si velint ex labore manuum victitare, & afacinoribus abstinere. Progredientes ad predam, vel aliquod aliud opus, observant mane quem primum obuium habent, fi bene res cedat, vr idem quotidie fibi occurrat, curant; fin secus, studiose euitant, Nocte tempestuosissima stertere, & non pedibus viam longiffimam noctu conficere, & spoliando omnibus periculis se obijcere, abiecti animi esse dicunt. Nuper nec templis, nec facris locis parcunt, quin inde etiam deprædantur, ignem quoque nonnunquam inijeiunt, homines ibi latitantes interficiunt; & in caussa est curpissima sacrificulorum vita, qui è templis domos prophanas constituunt, & meretricibus indulgent, quæ illos quocunque concedunt, subsequuntur, abdicatæ verò per veneficia nocendi artes quærunt, Sacrificulorumque horum filij qui studia non consectantur, plerumque latrocinio sunt infignes. Qui enim Mac Decan, Mac Pherson, Mac Ofpac, id eft, fili Decani, Ecclesia rectoris, & Episcopi, maximi existunt prædones, & ex parentum liberalitate ad seditiosorum manum conscribendam potentiores, eóque magis quòd ad paternum exemplum hospitalitati vacant, Filiæ autem horum facrificorum, patribus superstitibus, magnis dotibus elocantur, si nubunt, Patribus verò defunctis, aut mendicant, aut se prostituunt. Ad tertium quodlibet verbulum iusiurandum interponere solemne habent, nimirum per Trinisatem, Deum, Sanctos, Patricium, Brigidam, Baptismum, Fidem, Templum, Compairis manum, tuam manum, Sed vt fidem præstent hæc tria maximi sunt ponderis. Primum, vt juret ad altare, libro tacto, aperto, supérque caput posito, Secundo, vt adhibeat fibi testem Sanctum aliquem, cuius baculu recuruum, vel campanam tangat, & osculetur. Tertio, vt juret per manum Comitis, vel Domini sui, vel potentis alicuius, nam si periurus conuincatur, per priora duo infamiam Subcat,

subeat; si hoc terrio peierabit, grandem summam pecuniarum, & vaccarum extorquebit potens ille, quasi suo nomini maxima ex perturio illata suerit iniuria. Vaccæ enim
solæ, & gratissimæ sunt opes. De quibus non videtur indignum hoc annotare. Res certa, (vt ille scribit) quòd lac
non præbent vaccæ in Hibernia, nisi adiungatur sibi ad latus vitulus suus viuus, aut corium mortui stramine suffertum, vt viui imaginem referat; quasi odorem enim sui
vteri in corio agnoscunt. Si inutilis siat vacca, aduocatur Maga, quæ herbis alieni vituli amore capi faciat, vt
lactescat.

Extra oppida rarò matrimonia contrahunt, non de presentissed de futuro promittunt, vel fine deliberatione affentiunt, inde enata leuissima lite divertunt, vir ad aliam foeminam, illa ad alterum maritum, nec an contractus veri falfiuè fuerint, ante extremum spiritum vnquam exploratè cognitum est. Hinc bella circa agroru possessiones, prædationes, homicidia, odia capitalia, Magæ consuluntur ab ciectis mulieribus quæ viro priori, aut nouæ nuptæ vel fterilitatem, vel genitalium impotentiam, vel morbos periculofiffimos inferre creduntur. Omnes enim mirum in modum in incæstum propensi, & conscientiz prætextu divortia creberrima, Mulieres verò perinde ac viri, comas suas plurimi faciunt, præsertim si aurei sint coloris, & prolixæ; oftentant enim ad longum complicatas, & ornate contortas depédere finunt, cum capiti interim multas vinas renuissimæ syndonis circumuoluunt. Hoc genere corone vtútur omnes quæ possunt comparare post puerperium, siue ex matrimonio, fiue ex stupro.

Huc accedunt superstitiones non paucæ. Nescio an Lunæ diuinum honorem deserunt, cum enim primum ab interlunio vident, vulgò genu slectunt syluestres illi, & orationem Dominicam recitant, & sub sinem, Lunam alta voce alloquuntur: Tam sanos nos relinque, quam inuenissi. Lupos sibi adsciscunt in patrimos, quos Chari Christ appellant, pro eis orantes, & bene precantes, & sic se ab illis lædi non verentur. Spatulare os ouis carne nudatum transpiciunt, & inde aliquem ex illis ædibus essendum prædicunt, si aliqua macula in ipso obscurior videatur. Malescam eam

arbitran-

arbitranturquecunque à le ignem Calendis Maispetit nec dabunt nisi zgro, & cum impregatione, ca de causa arbitrantur candem fequenti aftate butyrum omne fuffuraturami Leporem per armenta Calendis Maij occidunte vetulam enim arbitrantur quæ butyrum fit furieptura. Butyrum furreptum mox restirui opinantur, si è stramentis super limen pendentibus auferant, & in ignem inijeiant. Calendis verò illis Maij, ramum arboris virentem ad ades statuere lactis abundantiam per æftatem tribuere credunt. Vt miluus non abripiat pullos Gallinaceos, putamina ouorum ex quibus pulli sunt exclusi, alicubi in tecto suspendunt, Non fas est equi pedes tergere, aut corpus strigili curare, aut gramen in eius pastum colligere die Sabbati, cum hec celeberrimis alijs festiuitatibus fiant, Si nunquam dent ignem è domo proximis, credunt equis longiorem vitam, & fanitatem dari, Si equorum possessores oua comedant, prouidere debent, ve paria fint, alioqui periculum equis. Equifonibus prohibentur oua. Equitibus etiam lex est post oua manus lauare. Mortuo equo, pedes cum tibijs in domo fufpendunt, imò vngulæ pro facris habentur. Laudare equum, aut aliud animal, nullo modo oportet, nifi dicas, Serues eum Dew, vel nifi in illum expuas, Si aliquid mali ad triduum equo accidat, laudatorem quærunt, vt orationem Dominicam in dextram aurem insusurret. Credunt quorundam oculos fibi equos fascinare, & tum adhibentur vetula quadam que preculis tacite recitatis, valetudini restituunt. Laborant equorum pedes vermiculo, qui sensim serpendo plurimos sui generis procreat, & corpus corrumpit; contra hunc vermen aduocatur Maga, quæ ad equum deducatur diebus Lunæ duobus, & vno louis, illa locum quo vermis infidet, anhelitu fouet, & carmine recitato, equus conualefcit. Hoc carmen precio dato multos edocent, adiurantes, vt nemini aperiant. Ad omnia mala incantationes efficaces habent, (vt credunt,) inter fe fæminæ divisas & distributas, ad quas quifque pro mali ratione properat, Præponunt incantationibus femper, item subiungunt Pater nofter, & Aue Maria. Vbi aliquis cecidit in terram, ftatim exilit,& ter fe in gyrum ad dextram vertit, gladio vel cultro terram fodit, & cespitem cruit, quod illi terram vmbram reddere dicunt:

.

0000

m

ec

bi-

14-

14-

ım

li-

dis

FC

il-

CX

on

ut

le-

em

ni-

ui-

fo-

ua

uf-

m,

um

e-

m-

0-

2-

2-

do

tra

tur

nis

ef-

cs,

ca-

FI-

00-

ter,

,&

me

ere

at;

dieunt; & fiinter biduum vel griduum eger fiar; mittitur ad eum locum mulier que in illo genere pollet, & ibi dicir, vocote Nab Oriente, Occidente, ab Auftro, & Aquilone, à nemoribus, fyluis, fluminibus, paludibus, 2 nymphis fylue-Aribus, albis, rufis, nigris, &c. & certas preculas ciaculatur. deinde domum ad ægrum rediens, vt probet, an fit morbus ille qui dicitur Efane, quem à nymphis immiffum arbitrantur, & aliam preculam cum Pater nofter, in aurem immurmurat, carbones quosdam in poculum mittit aqua munda plenam, & certius indicat de morbo quam multi medici.

Militia corum constat ex equitibus, triarijs, quos Galeglasios appellant, qui securibus vtuntur acutissimis: & leuiores armaturæ peditibus Karni dicuntur, qui iaculis amentatis & machæris dimicant. Cuiuis pediti, aut equiti exeuntiè porta acclamare auspicatum habetur, cui non acclamatur, aliquid mali portendi credunt. In bello pro tuba tibia vericulari in viu est, ligaturas portant, preculas recitant, & in congressu Pharrob quam acerrime clamant, (Barritum illum militarem existimo, de quo Ammianus.) cum hac persuasione, ve qui reliquorum clamori non respondeat, ei hoc accidere, vt accipiatur subitò à terra, feratúrque quafi volans, semper posteà hominum conspectum

fugiens, in vallem quandam in Kerrye, ve iam dixi.

Decumbenti affistentes nunquam de Deo, nec animæ falute, aut testamento condendo verba faciunt, sed omnia in spem conualescendi: pro deplorato habent, si quis Eucharistiam postuler. De testamento non laborant vxores, quod mos inoleuit, trientem bonorum eis dari, reliqua in liberos distribui aquis portionibus, nifi quod in hareditate adeunda plus potest, qui plus valet. Qui enim potentissimus, siue patruus, siue nepos, in hæreditatem exclusis filijs, sæpissime inuolat. Moribundum aliquem antequam fatis concedar, præficæ in quadriuio stantes passis manibus, vocant quibusdam clamoribus, ad hoc aptatis, & animam elucantem remorari conantur, commemoratis bonorum, conjugum, formæ, famæ, agnatorum, amicorum, equorum commoditatibus; interrogantque cur velit, & quò, & ad quos recedere, cúmque anima expostulant, quòd ingrata fit: denique animam euolantem ad muliercularum illarum de

HIBERNIA.

de nocte & nigrodine apparentium speciem transire conqueruntur, & affirmant, egressam verò de corpore, viulatibus. & palmarum complosionibus lamentantur. Funus autem tantis vociferationibus proseguuntur, ve viuos & defunctos conclamatos effe existimes. In his planctibus vehementissima funt nutrices, filia, & concubina. Nec minori planctu in prælio interemptos, quam morbo sublatos lugent, etfi hos leuiùs perijise dicunt, qui praliando, vel latrocinando occumbunt; aduerfarios tamen omnibus conuicijs proscindunt, & odium capitale in omnes eius cognationis diutissimè fouent, Defunctorum animas in confortium abire existimant quorundam in illis locis illustrium. de quibus fabulas & cantilenas retinent, vt Gigantum, Fin Mac Huyle, Ofkir Mac Ofhin, & tales fæpe per illusionem se videre dicunt. De capillitio & crinium flagellis, quibus nihil charius habent, de sagis siue lacernis villosis, quas Heteromallas Isidorus vocare videtur, de caligis braccatis, de laxis illis lineis indusijs que flauo colore inficiunt ex populi arboris ramis, cortice, & folijs, nihil attinet hoc loco dicere, cum fint cuiuis notiffima, Hi funt sylvestrium Hibernicorum mores, ex authore nostro, in reliquis qui Anglicam, quam dicunt, provinciam incolunt, nihil abest quod in cultu. & humanitate requiratur.

Herromalic.

INSVLÆ BRITANNICÆ.

i-

1-

C-

È-

i-

20

2-

n-

2-

r-

n,

n,

m

us

25

is,

ex

ÇO

r.

li-

bc

Ram iam tandem foluam, & in altum prouectus infulas per Britanniam sparsas perlustrabo. Si mihi confiderem, aut qua in me effet facultas, adirem fingulas : verum cum antiquitatem eruere nostri fit instituti, quæ obscurioris sunt notæ perstringam, quæ antiquioris sunt nominis inuisam, & tantisper illis immorabor : vt nunc de-

mum bonis auspicijs in suam asserantur antiquitatem. Vt verò ordine, & recta quasi naue hæc instituatur nauigatio, primum in Sabrinianum fretum vela faciam, & per Hibernicum mare, extremam Scotiz partem circumuectus in Oceanum Germanicum descendam, inde per mare Britannicum, quod ad Ligeris víque oftium pertinuit, cursum quam possum secundissimè tenebo. Malè tamen metuo, nè hæc antiquitatis nauis, cum me parum perito vtatur nauiculatore, vel ad errorum scopulos allidatur, vel ignorantiz fluctibus opprimatur, sed audendum est Tóxus, inquit Antiphilus, man aparos, & qui secundo nauiget, fortasse multo foeliciùs cursum conficiat.

In Sabriniano freto primum eminent duz insulz exiguz, quarum nobis altera, quòd plana fit, & proiecta, fila= tholme ca fignificatione, qua Planaria Italia : altera Ste= pholme, quod accliuis, Britannice Reoric, amba Britannico faculo Echni, vti nostro Dolmes appellata. Sic enim plani- Holmes quid ties herbidas aqua circumfusas vocârunt Saxones; nec alia Anglis. re olim celebres fuerunt, quam Danorum stationibus,& Gualchi eximiæ pietatis Britanni sepultura, cuius discipulus Barruchus, Barry infulæ iuxta Silley in Wallia no- Barry. men reliquit, vt Landauensis ecclesiæ antiquú testatur monumentum, quæ itidem Barrorum familia nobili in Hibernia nomé fecit. Inde Calbey eft Britannice Inis Pir, littori Caldey. satis vicina, & huic è regione magis in alto Londey multo Londey. amplior, eiusdem cognominis oppidulo ornata, & cautibus

Flatholme

vndi-

INSVLÆ BRITANNICÆ.

Marth Paris.

Gresholme Scokholme & Scalmey. Silimnus.

Limny.

Ramsey.

Berdsey.

Mona. Anglefey.

vndiquaque redimira ad Devoniensem agrum spectans. E qua Guilielmus de Marisco Pirata profligatissimus omnes has oras, regnante Henrico rertio, infestas reddidit. Inde in Penbrochienfis agn flexu Grethoime, Scothoime,& Scalmep occurrunt fatis graminofa, & thymoagreftiadmodum lætæ. Scalmer Plinij fuiffe SILIMNV molim existimauimus, sed hanc nobis veritas iam immutauit sententiam. Silimnum enim illum Plinij, LIMNI Prolemai ex verbi cognatione verifimile est, hanc esse Britannorum Lymen ipsum pro me vocabulum edocer, cui Anglus hodie nouum nomen Ramlep scilicer,inscripfit. Hæc lan-&i Dauidis Episcopali sedi obracet, ad quam spectar, & Iustiniani cuiusdam viri sanctissimi fato, superiori fæculo, inprimis celebris erat, qui cum ex Britannia Aremorica in feracissimo Sanctorum sæculo huc se recepisser, & totus Deo defixus diu solirarius vixisset, tandem à servulo peremptus, in Martyrum catalogum fuit relatus. In cuius vita hæc Lemeneia insula sæpiùs vocatur. Quæ quidem appellatio cum Britannico nomine Limen, quo hic locus ipfis Britannis innotescit, cius oscitantiam notat qui proxime superiorem infulam Limnom Ptolemæi facit, quam Britanni nunc F thly, Angli Berdfep nominant, id eft, infula anium, Hanc autem effe que Ptolemeo E DRI, & Plinio ANDROS & A DROS alibi legitur, audacius ex vi verbi coniectare possim. Ader enim auem Britannis significat, & eodem senfu Angli Berofey postea appellata est. Enhly enim recentius est nomen, & à viro quodam sancto enatum qui hic heremeticam vitam egit. Infulam enim hanc (quæ ad orientem eminenti est promontorio, ad occasum plana, & fertili gleba) tot fancti viri olim coluerunt, vt præter Dubriciu, & Merlinu Caledonium, 20000 fanctos hic conditos antiquæ referant historiæ. Proxima huic Mon a, Britannis etiam Mon, Tirmon, & Ynis Dowyll, id est, infula opaca, Saxonibus Moneze, tenui freto Menai à Britanniæ continente diuifa, Infula nobilissima, sedes Druidum antiqua, à Paulino Suetonio, & Iulio Agricola in Romanum imperium redacta. Imperante Nerone Paulinus ille Suetonius (vt scribit Tacitus) Monam insulam incolis validam, & receptaculum perfugarum aggredi parat, naués q, fabricatur plano alueo, aduersus breue littus

March Par

Scott lotte

& Scaling Section .

littua de incertum Sic pedites , equites vado fecuti, aut altiores inter vndas, adnantes equia transmifere Stabas pro littore dinersa acies denfa armis virisq, intercurfantibus feminis : in modum furia. rum, vecte ferali, crinibus desectis, faces praferebant. Druidaque Druida. circum preces diras sublasis ad calum manibus fundentes, nonitate aspectus perculere milisem, vi quasi harentibus membris, immobile corpus vulneribus praberet Deniq cohortationibus ducis, & fe ipfs stimulantes, ne muliebre & fanaticum agmen panescerent; inferuns figna sternunt q obuios, & igni suo involuent. Prasidium posthae imposisum vicus, excisia, luci sauis superstitionibus sacri. Nam cruore captino adolere aras, & hominum fibris consulere Deos fas habebant. Postez, vt scribit idem Tacitus: Iulius Agricola Monans insulam cuius possessione renocatum Paulinum rebellione sosius Britannia supra memorani, redigere in potestatem animo insendis. Sed vt in dubys consilys, names deerant, ratio & constantia ducie transuexit : depositu omnibus sarcinis, lectissimos auxiliarium, quibus nota vada, & patrius nandi vsus, quo simul seque & arma & equos regunt, ita repente immist, vt obstupefacti hostes qui classem, qui naues, qui mare expectabant, nihil arduum aut inuictum crediderint sic ad bellum venientibus. Ita petita pace, ac dedita infula, clarus ac magnus haberi Agricola, Multis post sæculis ab Anglis deuicta in corum nomen concessir, Englerea olim Saxonice, nunc vulgo Anglesey quasi Anglorum insula dicta. Sed cum hanc infulam suo nomini, & dignitati afferuerit Humfr. Lhuydus in doctiffima ad eruditiffimum Ortelium Epistola, non est cur hic aliquis operam nostram defideret. Hoc tamen attexam; Romanorum in Britannia iam diuergente imperio, Scoti ex Hibernia in hanc etiam irrepserunt. Nam præter tumulos fossa circundatos, quos Hibernicorum casulas vocant, etiam locus est Yn hericy Gwidil ab Hibernicis denominatus, qui, duce Sirigi, Britannos eò loci fuderunt, vt Triadum libro memoratur. Nec ab Anglis solum, verumetiam à Norwegis grauiter diuexata Marianus, fuit, Anno enim nostræ salutis millessimo Æthelredi nostri classis totam insulam circumuecta hostilem in modum deuastauit. Posteà Hugones duo Normannici, alter Cestriz alter Salopiæ Comes grauissime afflixerunt, castrumque Aber-Llienioc ad coercendos incolas extruxerunt, verum Magnus Norwegus eo tempore ad hanc appulsus Hugo-

nem illum Cestrensem sagitta transfixit, & insulam depra. datus difeessit. Deinceps etiam Angli sæpiùs adortifunt, donec. dwardus primus in fuam potestatem redegerit. Quan s,vt inquit Giraldus, arida, faxofa, afpectu inamiena, do defores, suo tempore hæc terra videretur, nunc tamen admod mamona, & culta est, triticique prouentu aded forcu da vt Mater Wallie vulgo appelletur. Re etiam pecuaria falls est opulenta, lapidesque habet molares, & alicubi terram aluminosam, è qua alumen, & calchantum conficere nonita pridem caperunt. Villas numerauit olim 3 63.hodiéque incolis frequens eft. Verum Bellus-Marifeus, vulgo Beaumarish, quod in orientali parte Edwardus primus conftruxit, mænibus circumsepsit, & bello hoc nomine insigniuit (cum prius locus Bonouer diceretur) primarium censetur oppidum: & ab hoc fecundum Dewburge, id eft, Nouus Burgus, Britannice Roffir, quod ingestis arenis diu conflictatum. De Aberfram, quam Regiam olim Wallorum fuisse

vrbem scribunt, De Sacro promontorio, quod nos Bolp

head, incolæ Caer Guby, à Kibio sancto heremita vocant, & locis alijs nihil habeo quod attexam.* Ynis Moyl Rhoniad

huic ad occasum adiacet, quam ab Episcopis Bangorensi-

bus, ad quos spectauit, ab iniustis occupatoribus retentam Henricus Deneus Episcopus Bangorensis, vt in Cantuaris ensi historia legimus, classe & militibus Henrici v 1 1. tems

Beaumarish.

Newburge.

Holy head.

* Infula Phocarum.

The ylc of

Mona, fine Menauia.

pore recuperauit. Magis ad Arctum Mona illa iacet, cuius meminit Cafar, in medio, vt inquit ille, inter Britanniam & Hiberniam curfu. MonoED A Ptolemzo quafi Mon-eitha, id eft, Mona remotior, ad alterius Monz differentiam. Monabia Plinio, MENAVIA Orofio & Bede, apud quostamen Monania perperam legitur, EVBONTA Gilda, Menaw Britannis, incolis Maning, nobis Anglis The ple of Man, Medio libra mine (ve inquit Giraldus Cambrenfis)inter Boreales Hibernia & Britannia partes porrecta, de qua veri terrarum applicari de inve debuerat, ab antiquis non mediocriter ambigebatur, Demumin hunc modum lis ista quienit, Quoniam aduectos periculi canfa ve nenofos hac terra vermes admisit, eam Britannia applicandam cenfura communis diclauit. Incola tamen, & lingua, & moribus ad Hibernicos proxime accedunt, ita autem vt Normagia C14773

com quiddam admifceatur.

i

d

n į.

18

.

m

12

i-

ia

1.

4

ie

4-4

in

es

n-

US

na.

1773

Mar.

A Septentrione in meridiem x-x x 1 1.plus minus Italica milliaria proiecta, Latitudinem verò, qua maxime paret, vix vlera x v mill extendit. Bedæ ætate trecentas familias, nunc autem x v I I Curias, fiue parochiales ecclefias numerat, Linum, & Cannabim abunde profert, pascua & arna habet fatis læta, Hordei, tritici, fed præcipuè auenæ ferax est, vnde auenaceo pane maximè vescitur, pecorum vbique multitudo, & numerofi ouium greges, fed cum oues, tum pecora minora funt, quam in Anglia. Cum autem fyluis fit indiga, bituminolo cespite ad ignem vtuntur, quem dum effodiunt, sepenumerò in suffossas arbores incidut. In medio montibus densiùs attollitur, è quibus aditiffimus Sceafell, vnde sudo calo Scotia, Anglia, & Hibernia prospici possir. Inter oppida præcipuum censerur Rusin ad austra. le latus fitum, quod à castro vbi præsidium habetur, vulgo Caftle-sown appellatur, sed frequentissimum est Dugles, quod portus sit optimus, aditusque facillimus, ad quem Galli, & alij exteri cum sale suo marino commeant, coria, lanam rudem, & carnem bubulam falitam ab infulanis emercantes. In occidno autem infulæ latere funt Bala-Curi vbi Epifcopus plerumque agit qui Eboracenfi Archiepiscopo subest. & The Pyle munimentum exigua in infula positum, vbietiam non pauci funt milites præsidiarij : Ipsi verò australi promontorio modica eriam infula (The Calfe of Man vo- Bernacles. cant)prætenditur, marinis auibus quas Puffins, & anatibus illis è ligno putrefacto enatis, quas Angli Bernacles, Scoti Clakes, & Soland Geefe vocant, abundantiffima.

Opereprætium videtur, fi huius infulæ historiolam, quam veritas suo iure quasi postulat, hic intexam; vt res gestas, si non sepultas, tamen senescentes ab obliuione hominum,& filentio vindicem; Britannos verò hanc infulam vti Britanniam tenuisse in confesso est; sed cum à Septentrione gentes tanquam infusi nymbi, has australes plagas inunda. rint, in Scotorum potestatem deuenit. Sub Honorio enim. & Arcadio Augg. à Scotorum gentibus (vt est apud Orofium,) æque ac Hibernia ipfa culta fuit, & Binle Scotum quendam hanc tenuisse scripsit Nennius, Scotos hos Edwines Nordanhumbrorum Rex, & infulam (ve prædi-

KII

REGESA MANNIFE

cham Monam) Anglorum insperio subinganit, si veramque Menaniarum nomine (ve volunt scriptores) intelligamus. Verum cum secundo suos fortus emissifet Aquilo, Normannos, Danos, & Norwegos dico: Norwegi, quotum latrocini-js frequentioribus mare Septentrionale insessissimum fost, in hanc insulam & Hebridas inuolauerunt, & regulos constituerunt, quorum historiolam ex antiquo manuscripto libro ne omninò intercidat, ad verbum subiungam. Chronicon verò Mannia inscribitur, & à Monachis monasterij de Russim, quod precipuum in hac insula erat conscriptum videtur.

CHRONICON REGVM

MANNIÆ.

NNO Domini 1 047.
obijt piæ memoriæ Edwardus Rex Angliæ, cui
fuccessit in regnum Haraldus filius Godwini,
contra quem Haraldus
Harfager Rex Norwegiæ
prælium commist apud

Stainfordbrige, & Angli victores existentes, omnes sugârunt, de qua suga quidem Godredus, cognomento Crouan, silius Haraldi Nigri de Iselandia sugiens, venit ad Godredum silium Syrric, qui tunc regnabat in Mannia, & honorisce susceptus est ab eo.

Eodem anno Guilielmus Bastardus debellauit Angliam, & Godredus filius Syrric, Rex Manniz obijt, cui successit filius Fingal.

Anno 1066. Godredus Crouan collegit multitudinem nauium, & venit ad Manniam, pralium cum populo terre commisit, sed superatus & sugatus erat. Iterum exercitum, & naues coad-

Fingal.

coadunauit, venit ad Manniam, pugnauit cum Mainenfibus, victus & fugatus est. Tertiò, congregauit multitudinem copiosam, & venit noctu ad portum qui vocatus Ramfa, & trecentos viros occultanit in fylua, quæ erat in denexo montis supercilio, qui vocatur Scacafel. Orto lucis sydere, Mannenses construxerunt aciem suam, & magno impetu facto, congressi funt cum Godredo. Cúmque pugna vehemens effet, trecenti viri surgentes de insidiarum loco à tergo, Mannenses debilitare coeperunt, & in fugam compellêre. Cum autem vidissent se superatos, nec aliquem diffugij sibi locum patêre, nam reuma maris Ramsa amnis alueum impleuerat, & hostes ex altera parte constanter persequentes, qui tunc remanserant, clamore miserabili, postulabant à Godredo vitam fibi donari. Ille autem flexus misericordia, & miserans calamitatem eorum, qui apud ipsos per aliquod tempus nutritus fuerat, reuocauit exercitum, & prohibuit ne eos diutiùs persequerentur; Godredus sequente die optionem exercitui suo dedit, vt si mallent Manniam inter se diuidere, & in ea habitare, vel tantum substantiam terræ accipere, & ad propria remeare. Illis autem magis placuit totam infudam vastare, & de bonis illius ditari, & sic ad propria reuerti. Godredus autem cum paucis qui secum remaserant de insulanis, Australem partem infulæ, & reliquijs Mannenfium Aquilonarem tali pacto concessit, vt nemo eorum aues aliquando auderent iure hæreditario fibi alioad-bao Rr 2 quam

ui

a-

i,

us

giæ

ud

m-

us,

e I-

um

no-

lla-

Rex

nul-

præ-

atus

quam partem terræ vsurpare. Vnde accidit vt vique in hodiernum diem tota infula folius Regis sit, & omnis reditus eius ad ipsum pertineat. Igitur Godredus subingauit sibi Dubliniam, & magnam partem de Laynestir. Scotos verò ita perdomuit, venullus qui fabricaret nauem vel scapham, ausus esset plusquam tres clauos inserere. Regnauit autem sexdecem annis, & mortuus est in infula quæ vocatur Tle. Reliquit sané tres filios, Lagmannum, Haraldum, & Olauum, Lagmannus maior natu, regnum arripiens, septem annos regnauit. Rebellauit autem contra eum Haraldus frater eius multo tempore. Sed tandem captus à Lagmanno genitalibus, & oculis prinatus est. Post hec, Lagmannus pœnitens quòd fratris sui oculos eruisset, sponte regnum suum dimisit, & signo Crucis Dominicæ infignitus, iter Ierosolimicatum arripuit, quo & mortuus est.

Anno 1075. omnes proceres insularum audientes mortem Lagmanni, miserunt legatos ad Murecardum O-Brien Regem Hibernie, postulantes vt aliquem virum industrium de regali stirpe in regem eis mitteret, donec Olauus silius Godredi cresceret. Annuit eis Rex libentissime, & quendam Dopnaldum silium Tade ad eos misit, monens & præcipiens ei, vt cum omni benignitate & modestia regnum quod sibi non debebatur, gubernaret. Sed ille postquam ad regnum peruenit, paruipendens præcepta sui Domini, cum magna tyrannide abusus est regno, & multis sceleribus perpetratis, tribus

REGES MANNIÆ.

tribus annis enormiter regnauir. Tunc omnes principes insularum vna conspiratione commoti, aduersus eum congregati sunt, & expulerunt à finibus suis. Ille autem fugiens ad Hiberniam, non est vitra reuersus ad eos.

Anno 1077. quidam Ingemundus missus està Rege Norwegiæ, vt regnum Insularum arriperet. Cumq; ad infulam Leodus peruenisset, misst nuntios ad omnes principes Insularum, præcipiens in vnum conuenirent, & constituerent eum regem. Interim verò ipse cum socijs fuis rapinis, & commessationibus vacabat, mulierum & puellarum pudicitiam violabat, & fædis voluptatibus, & carnis illecebris operam dabat. Cúmque hæc nunciata fuissent principibus infularum, iam in vnum ad constituendum eum regem congregatis, nimio succensi furore. properauerunt ad eum, & superuenientes nocte, domumin qua erat, combusserunt, & eum cum omnibus suis partim ferro, partim flammis extinxerunt.

Anno 1098. fundata est Abbatia S. Mariæ Cistertij. Antiochia a Christianis capta est, &

Cometa apparuit.

15

1-

C.

os

10

ni-

u-

OS

00-

re-

aus

en-

ade

um

bor

oft-

ræ-

bu-

itis,

bus

Eodem anno commissum est prælium inter Mannenses apud Santwat, & Aquilonares victoriam obtinuerunt. In quo bello occisi sunt Other Comes, & Macmaras Principes ambarum partium.

Eodem anno Magnus Rex Norwegi filius Olaui filij Haraldi Harfagre, volens explorare incorruptionem S. Olaui Regis & Martyris,

Rr 3 præcepit

REGES MANNIA

præcepit vt eins Mauszolum aperiretur. Episcopo autem & Clero resistente, ipse Rexauda-Aer accessit, & vi regia aperiri scrinium secit. Cumque & oculis vidisset, & manibus attrectaffet incorruptum corpus, fubitò timor magnus irruit in eum, & cum magna festinatione discessit. Sequente nocte, Olauns Rex & Martyr ei per visum apparuit, dicens ; Elige tu, inquam, vnum è duobus, vel vitam cum regno infra triginta dies amittere, vel à Norwegia discedere, & eam ampliùs nunquam videre. Expergefactus Rex à somno, vocauit ad se principes, & maiores natu, & exposuit eis visionem. Illi autem conterriti, hoc confilium dederunt ei, vt cum omni festinatione de Norwegia exiret. Ille fine mora coadunari fecit classe centum sexaginta nauium, & ad Orcadas insulas transfretat, quas sibi statim subiugauit, & transitum faciens per vniuersas insulas, eásque sibi subijcies, peruenit vsq; ad Manniam, cumque applicuisset, ad insulam S. Patricij venit, videre locu pugnæ quam Mannenses paulò antè inter se commiserant : quia multa adhuc corpora occisorum inhumata erant. Videns auté insulam pulcherrimam, placuit in oculis eius, eámq; fibi inhabitationem elegit, munitiones in ea construxit, que vsque hodie ex eius nomine nuncupantur. Galwedienfes ita constrinxit, vt cogeret eos materias lignorum cædere, & ad littus portare, ad munitiones construendas. Ad Moniam infulam Walliz nauigauit, & duos Hugones Comites inuenit in ea, vnum occidit.

Monia pro Anglesey vide Giraldum

cidit, alterum fugauit, & infulam fubiugauit. Cambrasti Wallenses verò multa munera el præbuerunt, cambria, & valedicens eis ad Manniam remeauit. Murecardo Regi Hibernia misit calciamenta sua, pracipiens ei vt ea super humeros suos in die natalis Domini per medium domus fuz portaret, in conspectu nunciorum eius, vt inde intelligeret se subiectum esse Magno Regi. Quod audientes Hibernienses, agrè serebant, & indignatifunt nimis. Sed Rex saniori consilio vlus, non folum, inquit, calciamenta eius portare, verumq; manducare mallem, quam Magnus Rex vnam prouinciam in Hibernia destrueret. Itaque compleuit præceptum, & nuntios honorauit. Multa quoq; munera per eos Magno Regi transmisit, & fœdus composuit. Nuntii verò redeuntes ad dominum suum, narrauerunt ei de situ Hibernia, & amœnitate, de frugum fertilitate, & aëris salubritate. Magnus verò hæc audiens, nihil cogitabat quam totam Hiberniam sibi subiugare. Itaque præcepit classem congregare. Ipse verò cum sedecem nauibus procedens, explorare volens terram, cum incaute à nauibus discessisset, subitò ab Hibernensibus circumuallatus, interijt cum omnibus ferè qui secum erant. Sepultus est autem iuxta Ecclesiam S. Patricij in Duno. Regnauit 6. annis. Quo mortuo, Principes infularum accerserunt Olanum filium Godredi Crouan, qui degebat in Curia Henrici Regis Angliæ, filij Guilielmi.

Anno 1102. Olauus filius Godredi Cronan Rr 4 regnare

Moved tree Angle fee di de Giralaism Argile.

regnare cœpit, & 40. annos regnauit, vir pacificus, habuit omnes reges Hibernia & Scotia sibi confederatos, Accepit in vxorem Affricam siliam Fergusij de Galemedia de qua genuit Godredum. Ex concubinis suscepit Regnaldum, Lagmannum, Haraldum, & silias multas, quarum vna nupsit Sumerledo regulo * Herergaidel, que fuit causa ruine totius regni Insularum. Genuit ex ea silios 4. Dulgallum, Raignaldum, Engus, & Olauum.

1133. Ecclipsis solis tanta 4. Nonas Augu-

sti, vt dies in noctem verteretur.

partem terræ suæ in Mannia ad abbatiam construendam in loco qui dicitur Russin. Et rem ecclesiasticam in insulis & redditibus ditauit, & libertatibus dotauit.

Anno 1142. Godredus filius Olaui transfretat ad regem Norwegiæ, cui nomen erat Hinge, & hominium suum ei fecit, & moratus est apud eum, honorifice susceptus ab eo. Eodem anno tres filij Haraldi fratris Olani, qui nutritifuerant apud Dubliniam congregantes magnam turbam hominum, & omnes profugos regis, venerunt ad Manniam, postulantes ab eodem rege medietatem totius regni Insularum sibi dari. Rex autem cum audisset, placare eos volens, respondet super hoc consilium se habiturum. Cúmque diem & locum constituissent, vbi consilium haberi debuisset, interim illi nequissimi de morte regis interse tractabant. Constituta autem die conuenerunt vtræque

r

b

G

ac

vtræque partes in portaçqui vocatur Ramfa, federuntque feriatim red cam fuis ex vna parte, illi vna cum suis ex altera. Regnaldus autem medius fuerat, qui eum percuffurus erat, stabat seorfim loquens cum quodam viro de principibus terræ. Cúmque vocatus venisset ad regem, vertens se ad eum, quasi salutans eum, securim fulgentem in altum leuauit; & caput regis vno ictu amputauit. Perpetrato autem tanto scelere statim insulam diviserant inter se paucis diebus transactis, congregata classe transfretauerunt ad Galwediam volentes sibi subiugare; Galwedienses autem conglobati, & magno impetu facto, congressi sunt cum eis. Illistatim terga vertentes, fugerunt cum magna confusione ad Manniam. Omnésque Galwedienses qui in ea habitabant, quosdam iugulauerunt, alios expulerunt.

Anno 1143. Godredus filius Olauui ex Norwegia rediens fit rex Manniæ, & in vltionem patris duobus Haraldi filijs oculos eruit,

& tertium occidit.

regnauit. Tertio regni anno Dublinenses eum accerserunt, & regem Dubliniæ illum constituerunt, in quem Murecardus rex Hiberniæ bellum mouit, & fixis tentorijs apud ciuitatem quæ dicitur Coridelis, fratrem vterinum Osibelem cum 3000. equitum ad Dubliniam misit, qui à Godredo & Dublinensibus intersectus erat, cæteris omnibus sugatis. His actis Godredus ad Manniam reuertitur, & tyrannidem exerce-

1156

nus Thorfinus filius Oter cateris potentior accessit ad Sumerledum, & Dubgallum Sumerledi filium regem insularum dixit, subiugans illi multas insulas, cùm hac à Paulo quodam Godredus intellexisset, parata classe procedit obuiam Sumerledo venienti cum 80. nauibus: & anno 1156. commissum est bellum nauale in nocte Epiphania, & multis vtrinque casis, proximo die pacificati sunt, & diuiserunt inter se regnum insularum, factumq; est regnum bipartitum à die illa vsque in prasens tempus, & hac suite causa ruina regni insularum, ex quo filij Sumerledi occupauerunt illud.

1158. Sumerledus venit ad Manniam cum 53. nauibus, & Godredum fugauit, infulam var stanit, Godredus verò transfretauit ad Norwegiam quesitum auxiliú aduersus Sumerledum,

Anno 1164. Sumerledus collegit classem centum sexaginta nauium, & applicuit apud Rhinsiin, volens totam Scotiam sibi subiugare; sed vltione diuina à paucis superatus, cum filio suo & innumerabili populo ibidem occisus est. Eodem anno bellum suit apud Ramsa, inter Reginaldum fratrem Godredi & Mannenses, & per dolum cuiusdam Comitis Mannenses in sugam conuers sunt.

Et Reginaldus cœpit regnare. Quarto autem die superuenit Godredus de Norwegia cum magna multitudine armatorum, & fratrem suum Reginaldum comprehendit, & oculis & genitalibus priuauit. Eodem anno ob-

2531

î

n

d

6

RECES MANNIE

ijt Marcolmus rex Seotie, & frater eins William elmus elmus

Anno 1166. duo Cometa apparuerunt ante folis ortum menfe Augusti, vna ad Austrum,

altera ad Aquilonem.

Gt e-

lli,

和今里路

r-&

10

be m

29

CT

gb

id

io ft.

er

s,

in

u-

13

2-

の出げ

Anno 1171. Richardus Comes Penbrochiæ transfretauit in Hiberniam, & Dubliniam cum

magna parte Hiberniæ subiugauit.

Anno 1176. Ioannes de Curcy sibi subiugauit Vitoniam & Viuianus Apostolicæ sedis Legatus venit in Manniam, Godredúmque regem legitime desponsari secit cum vxore sua Phingola silia Maclotlen, silij Murkartac regis Hiberniæ, matre videlicet Olauui qui tunc triennis erat. Desponsauit eos Siluanus Abbas cui ipsa die Godredus dedit partem terræ apud Mirescoge vbi mouasterium construxit, sed tandem concessa est terra cum monachis abbatiæ de Russin.

Anno 1172. Reginaldus filius Eacmarcat, vir de regali genere in Manniam veniens cum magna turba hominum, absente rege, primo congressu quosdam qui littora custodiebant suganit, & circiter 30. occidit. Posteà eadem die congregati Mannenses ipsum cum omnibus pene suis occiderunt.

Anno 1183. O Fogolt vicecomes de Mannia.

Anno 1185. Ecclipsis solis die Philippi & Ia-

Anno 1187. Obijt Godredus rex Insularum 4. Idus Nouembris proxima verò æstate translatum est corpus ad Insulam Hy. Reliquit tres 6140

tres filios Reginaldum, Olauum, & Yuarum, Dum vixit, Olauum filium hæredem constituit, quòd solus ille legitime natus esset, sed Mannenses quum Olauus esset iam vix decennis Reginaldum ex Insulis accersunt, & regem constituunt.

1178. Reginaldus filius Godredi incepit regnare super insulas, & occisus est Murchardus vir potens in omni regno insularum.

Anno 1192. commissum est bellum inter silios Sumerledi Reginaldum & Engus, sed Engus victoriam obtinuit. Eodem anno Abbatia de Russim translata est ad Dusglas, at post 4. annos monachi ad Russim reuersi sunt.

1203. Michal Episcopus Insularum obijt ad

Fontanas cui successit Nicholaus.

Vltoniam, & commisst bellum cum Iohan. de Curcy, e úmque comprehendit, & Vltoniam sibisubiugauit. Posteà Iohannem liberum ire permisst, qui venit ad Regem Reginaldum à quo honorissicè susceptus est quia eius gener erat, Ioannes siquidem de Curcy habuit in vxorem Affricam filiam Godredi, quæ sundauit Abbatiam S. Maria de Iugo Domini, & ibidem sepulta est.

I 205. Ioannes de Curcy, & Reginaldus rex Insularum cum 100. nauib. Vitoniam ingreisi in portu qui vocatur Stranfeord, segniter obsederunt castellum de Rath, sed Walterus de Lacy superueniens cum exercitu, eos sugauit, dehinc Curcy terram suam nunquam recuperauit.

Anno

Anno 1210. Engus filius Sumerledi cum tribus filijs suis occisus est.

Ioannes Rex Angliæ tùm classem 500. nauium ad Hyberniam adduxit, eámque sibi subiugauit, & mittens Comitem quendam, qui nomine Fulco, ad Manniam, eam in vna quinden â fer è omnino deuastauerunt, & suscipientes obsides ex ea in patriam reuersi sunt. Reginaldus rex, & optimates non erunt in Mannia.

Anno 1217. obijt Nicholaus Episcopus Infularum, & sepultus est in Vltonia, in domo de Benchor, cui successit Reginandus.

Libet aliqua de Olauno & Reginaldo fratribus retexere.

Riginaldus dedit fratri suo Olauno Insu-Lodhus sue lam quæ vocatur Lodhus, quæ ceteris insu-Lewes. lis latior esse dicitur, sed raris colitur incolis, quòd montuosa, & saxosa sit, & serè tota inarabilis. Incolæverò illius plerunque venatione, & piscatura vinunt, ad hanc ergò Insu-lam possidendam Olauns prosectus est, & habitanit in ea pauperem ducens vitam: cúmq; vidisser eam ad sustentationem suam, & sui exercitus minimè sussicere, accessit siducialiter ad Reginaldum fratrem suum, qui tunc morabatur in insulis, & sic allocutus est eum. Frater, inquit, & Dómine mi, Rex, nosti tu quòd regnum Insularum ad me iure hereditario pertinuit:

ued

m,

nm

pit ar-

fintia

ad

in de

fiire n à

euit em

rex elli

seacy de-

ait. no

tinuit: led quia dominus ad hoc gubernandum te elegerat, non inuideo tibis nee moleste fero te essem regali culmine sublimatum. Nuncego te deprecor vt pronideas mihi aliquam portionem terræ in Infulis, in qua honelte vinam. Nam infula Lodhus quam mihi dedifti, me fustentare non valet. Quo audito, Reginaldus frater habiturum se consilium dixit. & die crastina. quum Olauus vocatus venisset ad Colloquium, comprehendi eum iubet Reginaldus, & duciad Guilielmum Scotiæ Regem, vt penes eum in carcere seruaretur, fuitque Olauus cathenatus in carcere 7. ferè annos. Anno verò septimo obijt Guilielmus Rex Scotiæ, cui successit Alexander filius : Qui antequam moreretur, iustit vt incarcerati omnes liberarentur. Olauusigitur liberatus venit ad Manniam, móxque cum non modico comitatu nobilium profectus est ad S. Iacobum, & iam reuerfum Reginaldus frater fecit Olauum in vxorem ducere filiam nobilis de Kentyre, germanam vxoris suæ Lauon nomine, deditqueilli in possessionem Lodbus. Post paucos dies Reginadus Episcopus Insularum Olauum, & Godredum filium & Lauon vxorem congregata Synodo canonicè separauit, vtpote consobrinam prioris vxoris. Posthac Olauus duxit Scriftinam filiam Ferkari Comitis de Roffe.

Hac de re vxor Reginaldi, regina Insularum concitata misit literas nomine Reginaldi regis in insulam Sky ad Godredum filium suum, vt Olauum occideret, Godredo hoc machinanm

ro

e-

1-

m. iu-

us

12-

0-

15,

e-

us

C-

iui o-

n-

ni-

oi-

T-

0-

12-

in ã-

cy-

ım ti-

m

zis

yt

H-

e,

re, & Lodhus intrante, Olauus scapha modica fugitad focerum funn comitem de Roffe Godredus Lodhus depopulatur. Eo tempore vicecomes de Sky Pol filius Boke, vir potens in omnibus Insulis, quòd Godredo consentire noluit, fugit, & cum Olauno apud Comitem de Roffe vna habitauit, & inito fœdere cum Olau--uo venerunt ambo in vna naui ad Sky. Denig: missis exploratoribus, didicerunt quòd Godredus in quadam infula quæ vocabatur infula Sancti Columbæ securè cum paucis hominibus moraretur. Et coadunantes sibi omnes amicos, & notos suos, & eos qui se sponte sibi iungere voluerunt, intempestæ noctis silentio, tractis quinque nauibus de proximo maris littore, quod ad duorum stadiorum spacium distabat à prædicta insula, & insulam circumdederunt. Godredus autem & qui cum ipfo fuerant surgentes primo diluculo, & videntes se vindique circumseptos ab hostibus, obstupuerunt. Sed armis induti bellicis, viriliter resistere conati sunt, sed frustra. Nam circa horam diei nonam Olauus, & Pol pradictus vicecomes cum omni suo exercitu insulam ingressi sunt, & occisis omnibus quos extra septa ecclesiæ repererunt, Godredum comprehenfum oculis, & genitalibus priuauerunt. Quo tamen facto Olauus non cócessit, nec refistere potuit, propter filium Boke predictum wicecomitem. Factum enim hoc anno Christi 12 223. In proxima æstate acceptis obsidibus ab -vniuersis magnatibus insularum Olauus cum claffe :33

×24

classe triginta duarum nauium venit ad Manniam, applicuit que apud Rognolfmaht. Ipfo tempore Reginaldus & Olanus diviserunt interse regnum infularum data Mannia Reginaldo super portione sua cum reguli nomine. Olauus II. acceptis cibarijs à populo Manniæ cum comitatu suo ad portionem suam Insularum redijt Sequentianno Reginaldus affumpto fecum Alano Domino Galwedia cum Mannenfibus ad infulanas partes profectus eft. Vt partem terræ, quam dederat Olauo fratri suo auferret ab eo & eam suo dominio subiugaret. Sed quia Mannensibus contra Olanum velinsulanos pugnare libuit eò quòd diligerent eos, Reginaldus, & Alanus dominus Galwedia, nihil proficientes ad propria reuersi funt. Post modicum temporis Reginaldus sub occasione eundi ad Curiam domini Regis Anglie accepit à populo Mannie centum marcas, & profectus est ad Curiam Alani domini Galwedie. Eodem tempore dedit filiam suam filio Alani in matrimonium. Quod audientes Mannenses indignati sunt valde, & mittentes propter Olauum -constituerunt eum sibi regem.

Anno 1226. recuperauit Olauus hereditatem suam, regnum videlicet Mannie, & insularum quod Reginaldus frater eius gubernaucrat xxxv111 annos, & regnauit securè duobus

annis.

Anno 1228. Olauus cum omnibus optimatibus Mannie & fortiori parte populi transfretauit ad insulas. Paulò post Alanus dominus

Galwe-

Galwedie, & Thomas Comes Etholie, & Reginaldus rex venerunt ad Manniam cum magno exercitu, totam australem partem Mannie vastauerunt, & ecclesias spoliauerunt, & viros quotquot, capere poterant occiderunt, & redacta est australis pars Mannie ferè in solitudinem. Et per hec reuerfus est Alanus cum exercitu fuo in terram Tuam, & reliquit Ballinos fuos in Mannia qui redderent ei tributa patrie. Superuenit autem Olauus rex & fugauit eos & recepit regnum suum. Et ceperunt Mannenses qui antea circumquaque dispersi fuerant,

congregari,& confidenter habitare.

e

0 S

n

n

-

-

1-

t.

1s,

i-

ft

e

it

15

m

1-

g-m

2-

a-

C-

115

2-

e-

us 6Eodem anno inopinatò intépesta nocte, hyemali tempore venit Reginaldus rex è Galwedia cum quinque nauib. & combustit omnes naues Olauui fratris, & optimatum Mannie apud Infulam S. Patricij, pacémque petens à fratre suo mansitapud portu Ragnollwath quadraginta diebus; interim attraxit fibi omnes Infulanos in Australi parte Mannie, qui iurauerunt se animas in mortem posituros donec dimidium regni fortiretur: contra Olauus Aquilonares fibi adiunxit & 14. Februarij apud locum qui dicitur Tingnalla commissum est inter fratres prelium in quo Olauus vicit, & Reginaldus rex à quibusdam interfectus est ibidem, nesciente fratre. Et venientes predones ad australem partem Mannie, vastauerunt eam. Monachi de Russin transtulerunt corpus Reginaldi regis ab abbatiam S. Marie de Fourmes,ibique sepultum est in loco quem ipse sibi SIT elegerat.

elegerat. Post hæc Olauns adijt regem Norwegie, sed antequam illuc perueniret, Haco rex
Norwegie quendam nobilem nomine Husbar
filium Owmundi regem insularum Soderensum constituit, vocaustque nomen eius Haconem. Venit autem idem Haco cum Olauno, &
Godredo Don filio Reginaldi, & multis Norwegiensibus ad insulas, & dum expugnarent
castellum in insula Both, Haco lapide percussus
interijt, & in Iona sepelitur.

Anno 1230. venit Olauus cum Godredo Don, & Norwegiensibus ad Manniam, diui-ferúntque inter se regnum, Olauus Manniam obtinuit, Godredus ad insulas prosectus in Lodhus insula occisus est, & Olauus regnum in-

fularum obtinuit.

redi filius rex mannie in insula S. Patricij, & sepultus est in abbatia de Russin: regnauit 11. annos, duos viuente fratre, & nouem post mortem eius.

Haraldus filius successit, atatis 14. annorum, & regnauit 12. annis. Anno regni primo profectus ad insulas, & Loglenum consanguineum custodem Mannia constituit, sequenti Autumno misit Haraldus tres filios Nel, nimirum Dufgaldum, Thorquellum, Molmore, & amicum suum suum soseph ad Manniam, vt consilium inirent, situr vicesima quinta die conueniunt apud Tingualla, & oborta inuidia inter filios Nel, & Loglennum, pugnatum est vtrinque acriter, intersectis ibidem Dufgaldo, Mormore,

I

â

REGES MANNIE.

more, & pradicto Iosepho. Vere sequenti Haraldus rex venit ad insulam Manniam, & Eoglemus in Walliam sugiens, cum Godredo Olanui filio, alumnosuo, & 40. alijs naustaglo perierunt.

Anno 1238. Gospatricius, & Gillescrist filius Mac Kerthac venerunt à rege Norwegiæ in Manniam, qui Haraldum ex Mannia excluserunt, & tributa ad opus regis Norwegiæ capientes, quòd curiam regis Norwegie adire re-

cufauit.

t

S

9

1

n

1

4

c-

A

n, 0-

eu-

m

114

m

nt

20

ug

F

re,

Anno 1240, Gospatricius obijt, & in abba-

tia de Russin sepelitur.

Anno 1239. Haraldus regem Norwegie adiuit, qui post biennium confirmauit illi, & successoribus suis heredibus sub sigillo omnes insulas quas antecessores possederant.

niam, & ab incolis honorificè susceptus, pacem

habuit cum regibus Anglie, & Scotie.

Anno 1247. Haraldus, vti etiā & pater, factus est miles à rege Anglię, & multis muneribus donatus, venit ad propria. Eodé anno accersitus suit à rege Norwegię, & duxit eius siliā. Et anno 1249. du reuerteretur cum vxore, Laurétio Mannie electo, & multis nobilibus prope sines Radlandie orta tempestate submersus est.

1249. Reginaldus Olauui filius, frater Haraldi cœpit regnare pridie Nonas Maij, & tricesima die eiusdem occisus est ab Yuaro milite, & à suis in prato propè ecclesiam S. Trinitatis ad australem partem, sepultusq; est in ecsision Sf 2 clesia

ecclesia S. Mariæ de Russin.

Eo tempore Alexander rex coadunauit multas naues, vt fibi subijceret insulas, & in insula

Kerwaray, febre correptus moritur.

Haraldus filius Godredi Don regis nomen in infulis vsurpauit, omnes principes Haraldi regis Olauui filij exules fecit, & profugos eius principes, & optimates pro eis constituit.

Anno 1250. Haraldus filius Godredi Don, vocatus per literas adijt regem Norwegiæ, qui detinuit illum in carcere, quòd regnum iniustè occupasset. Eodem anno applicuerunt apud Roghalwaht Magnus Olanui filius, & Ioannes filius Dugaldi, qui regem se nominabat, sed Mannenses ægrè ferentes quòd Magnus non nominaretur, repulerunt eos à littore suo, quorum multi naufragio perierunt.

Anno 1 1 5 2. venit Magnus Olaui filius ad Manniam, & constitutus est rex, sequenti anno prosectus est ad regem Norwegiæ & mansit i-

bi per annum.

Anno 1254. Haco rex Norwegiæ constituit Magnum silium Olauui regem insularum, & consirmauit eas sibi hæredibus suis, & nominatim Haraldo fratrieius.

Anno 1256. Magnus rex Manniæ profectus

in Angliam, fit miles à rege Anglia.

1257. Ecclesia S. Mariæ de Russim dedicata est à Richardo Soderensi.

Anno 1260. Haco rex Norwegiæ venit ad partes Scotiæ,& nihil expediens, versus ad Orcades cades ibi apud Kirkwas moritur, & sepultus est

Berga.

d

0

it

82

IS

ft

ad

r-

es

Anno 1265. obijt Magnus filius Olauui rex Mannię & infularum, apud castellum de Russin, & sepultus in ecclesia S. Mariæ de Russin.

1266. Translatum est regnum insularum

propter Alexandrum regem Scotorum.

Qua sequuntur alio charactere, & recentiore descripta sunt.

Anno 1270. die 7. Octobr. classis Alexandri regis Scotorum applicuit apud Roghalmath, & sequenti die ante solis ortum commissium est presium inter Mannenses, & Scotos, & ceciderunt 535. Mannensium: Vnde quidam versisicator,

L. decies, X.ter, & penta duo cecidere,

Mannica gens de te, damna futura caue.

Anno 1313. Robertus rex Scotorum obsedit castrum de Russin, quod Dingawy Dowyl tenuit contra eum, sed tandé rex castru cœpit.

1316. Die Ascensionis, Richardus le Mandeuile, & fratres eius cum magnatibus alijs Hiberniæ applicuerunt apud Ramaldwath, petentes sibi victualia, & argentum ministrari, quòd depredati erant per hostes super eos cotinuè debellantes. Cùm Communitas respondisset se nihil velle dare, processerunt contra Manneses cum duabus turmis quousq; venerunt sub latere montis Warthfel, in campo, vbi manebat Ioannes Mandeuile, & ibi commisso Ss 2 prelio

630 Hactenu è libro illo antiquo. INSVE MABRITANNICK

pralio denicerunt Hiberniei Mannenies, spotiauerunt insulam, & abbatiam de Russin & cum per mensem insula periendinassent, impletis nauibus ad propria sunt reuersi.

Finis Chronici Regum Mannia.

Sequentis historia seriem nunc ex alije attexam. moros

Vm Scotus non fine cæde rerum in Mannia potitus effet, Maria Reginaldi vltimi filia litem de Infula intendit coram Rege Anglia, sed responsum rulit ve à Scoto peterer, quod ille runc temporis Infulam tenuir; huiusque ex filio nepos Ioannes Waldebeof (nupra enim fuit Maria in familiam de Waldebeofe) ius auitum perfequurus est in Parlamento anno Edwardi primi tricessimo tertio, coram Anglia rege tanquam superiore Domino regni Scotiæ, sed quodille jure non potuit Guil de Monteacuto Eques affinis eius, erat enim è Mannensium Regum familia oriundus, armis obtinuit. Tumultuaria enim Anglorum manu Scotos omnes Infula exturbauit. fed cum ille ad hoc bellum, magnum æs alienum conflaffet, nec vnde nomina dissolueret, haberet; Anthonio Becco Episcopo Dunelmensi, & Patriarchæ Hierosolymitano in v I I. annos oppignorauit, & víum fructum legauit. Inde ad Guil. de Monteacuto eius filium Sarisburiz iam Comitem creatum redijt, qui Manniam cum corond Anno Domini MCCCXCITI. (vt habet Walfinghamus) Guilielmo Scrope grandi pecunia vendidit, quo ob læsam maiestarem capite mulctato & bonis publicaris, Mannia in Henrici quarti Regis Angliæ ius deuenit, qui primum hanc infula (ve aiunt) Henrico Percio Northumbriz Comiti affignauit, ea lege ve ipfe posterique cum Reges Anglia inaugurarentur præferrent enfem quo Henricus ille cinctus effet, cum Angliam redux adiret, vulgo Lanz

IN SIVILAR ABBYTHAN NIGHT

Lancastersword, Morum ille divisi belle interfecto loanni Stanleso contulit; cuius posteri Constatus Derbia titulo infigniti, etiamnum teneut, & Manniæ reguli appelner mentem intula periendinalient julik

631 Hatterwe ? libroillo antiquo.

Hinc ad Novantum Promontorium nisi exigua, planc nullæ occurrunt infulæ; fed hoc superato, in GLOTTA 2- Glotta infula fluario, fiue Dunbaitton frith, GLOTT ainfula eminer, cuius meminit Antoninus, nunc Scotis Arran, vnde Comi- Arran. tes Arraniæ in Scotia, & huic vicina est que olim Rothesia, nunc Buthe, à sacra cellula quam Brendanus posuit, (sic enim cellula Scotice dicitur,) cui vt ferunt, Stewarti Scotorum reges suam originem debent. Inde Hellan, olim Hellan Leneow, id est, vt interpretatur I. Fordonus, Sanctorum infula, & Hellan Tinoc, id eft, Infula Porcorum, in codem fi-

nu conspiciuntur.

Ó

-

-

b

į.

2

Extra finum confertiffima iacent Infula, xLIIII vulgus Hebrides. numerat, quas Scoti Westerne Iles, id est, Occiduz Insulz, Scottish, oz Westerne superiores scriptores HEBRIDEs, sed Ethicus antiquus Iles. Beteoricas, & Giraldus albi Inchades & Leucades, Plinius. Solinus, & Prolemaus E B v DAS, & E'Cudas, appellant. Nominis rationem elicere non possum, nist ita dictas existimem, quod fruges hic non prouenerint, prodit enim Solinus harum incolas fruges nescire, & pisce tantum lactéque viuere, & Ebeid Britannice fine frugibus sonat, Harum triginta effe Plinius feripfit, sed quinque percenset Ptolema-US. Prima RICINA eft, Plinio RICNEA, Antonino RI- Ricina. DVNA, nunc Racline, & Riclina in Antonino legendum pu- Racline. to, clind conjuncto temone facile transit. Infula hac parua est objecta Hibernia, antiquis nota, quod ipso freto inter Hiberniam & Scotiam interponatur, nullo nomine hodie celebris, quam Scotohibernicorum strage, qui subinde hinc ab Anglis exturbati fuerunt, Proxima Epi Diy Meft, quæ ex nomine, Epidiorum promontorio, & littori adiecisse conijcerem cum optimo Geographo Ge. Mercatore. Cúmque in co firu Ila Infula fatis ampla, & campeftri planitie ferax qua Mac Conelli possessio, conspicitur, hanc fuisse Epidium, aut Epidiorum infulam dicam, nam Emilian alicubi logieur. Inter hanc & Scottam Ione interiacet, Beda Hy & Jona. Hand Pictis Scotorum Monachis donata ob propagatum THE H

S . 4

Episcopus Sodorensis.

Maleos.

Hebuda.

Lewes.

Euft. Hirth.

Mula.

INSVLÆ BRITANNICA.

inter cos Euangelium, vbi monasterium Regum Scotiz sepultura, & fanctorum virorum frequentia celebre, inter quos Columba Pictorum Apostolus, prima nota fuit, à cuius cella infula etiam Cobimbkill appellatur, vti & viriple composito nomine Columbail dictus suit, testante Beda. Hic demum Episcopalis sedes constituta erat in Sodere viculo, vnde infulæ omnes Sodorenses etiam appellatæ fuerunt, quod in eius diocœfi censentur. Inde MALEOS est Ptolemæi, núc Mula, cuius Plinius videtur meminifie, cum inquit Reliquarum Mella XXV. mill. paff. amplior proditur. Sic enim antiquissima Plinij editio Venetijs concipit, vbi vulgatis legitur Reliquarum nulla. HEBYDA Orientalior nunc Skie, deinde Scotiz littori longe .obtenditur, & HEBYDA Occidentalior magis in Occasium divergens, nunc Lewes, cui præest Mac Cloyd, & in antiquo Manniæ libro, Lodhus dicitur, monticulis prerupta, saxosa, & raro cultore, sed omnium ampliffima, à qua exiguo Euripo Eust dissungitur. Ceteræ præter Hyrtham ignobiles funt, aut faxis afperæ, aut cautibus inuie, & vix virenti cespite vestite, has tamen omnes velut imperij sui firmamentum numerata pecunia à Norwegis (vt diximus) coëmerunt Scoti, etfi minimum inde fructum percipiat, cum incolæ, antiqui scilicet Scoti,

Orkney Orcades. noscamus.

Ab Hæbudibus ad Ortum æstiuum, si littora legas, O R-C AD E s demùm videas, nunc Orkney, x x x plùs minùs infulas intersuso Oceano discretas, quas ita appellat antiqua quædam membrana, quasi Argath, id est, vt ibi interpretatur, supra Getas: malim supra Cath, obiacet enim Cath regioni Scotiæ, quam ob promontorium Cathnesse nunc appellitant, cuius incolas Carini pro Cathini perperam Ptolemæo nominari videntur. Soliniætate homine vacarunt, & vinceis herbeis inhorruêrunt, nunc verò culte sunt, sed sine syluis, hordei satis feraces, tritici, & arborum omninò indigæ, Ex his Pomonia Episcopali cathedra celebris, pri-

fiue Hibernici, homines erectis animis, & proiecta audacia, legum seueritate, & iudiciorum metu se illigari non patiantur. Quod verò ad mores, cultum, & linguam spectat, à syluestribus illis Hibernicis, de quibus egimus, ne tantillum discrepant, vt facilè vnam eandemque esse gentem cog-

maria

mariaeft; à Solino Po Mon Adintina ob diei prolizitatem Pomona. vocata, hodie Mainland incolis, quasi continens effet, Sede Episcopaliin Kirkmale oppidulo, & duobus castris ornata. Scannique, & plumbi ferax. O CETIS etiaminter has à Oceris. Ptolemzo recensetur, quam Hethy nunc dici coniectamus. An verò Hey, quæ inter has numeratur Plinij Dvm NAM Dumna. dicam, nondu statui. Certe fi no fit, malim Faire Yle, i. infula pulchra, cuius oppidum quod habet vnicum Dumo dicitur, Dumnam existimare, quam cum Becano Wardhuys in Lappelandia censere. Iul. Agricola classe primus Britanniam circumuectus, Orcadas ad id tempus incognitas inuenit, domuítque, tantum abest vt Claudius deuicerit, (quod Hieronimi Chronicis afferitur,) vt Hadriani tempore luuenalis cecinerit:

Arma quid vltra

Littora Iuuerna promouimus, & modo captas Orcades, & minima contentos nocte Britannos?

Deinde verd cum Romanorum cocideret in Britannia imperium, Pictorum sedes suerunt, & Claudianus poetice lufit.

Maduerunt Saxone fuso, Orcades.

Nennius etiam prodit, Ocham & Ebiffum Saxones, qui Britannis meruerunt, cum x L. Cyulis, id est, Myoparonibus circa Pictos nauigaffe, & Orcades deuastaffe. Postea in Norwegorum potestatem & Danorum deuenerunt, vnde Gothice loquuntur incola, & demum Christiernus Danus pacta pecunia, anno 1472. omne ius suum in Scotum transtulit.

Vitra Orcades, & supra Britanniam, antiquus ille in Horatium Commentator, Fortunatas insulas locat, vbi nullos nisi pios & iustos habitare scripserut, suisq; carminibus loci amœnitatem & fertilitatem celebrant Graci, Elifios campos appellantes, Sed de his Fortunatis infulis ali- Infula Forud fabulofi Græculi Ifacij Tzetzis ex suis ad Lycophronem notis (fi placet,) accipe. In Oceano est Britannia Infula inter Occidentalem Britanniam, & Thulem Ortum fectiantem, Illuc ai- Bertrandi. une mortuorum animas transportari, nam in littore Oceani, in quo est Britannia infula, piscatores habitant subditi quidem Francis, tributum

Schedandis

sibnsides.

LESVILLE ABILHEA NENTCALI

tributimenere illis mon pendenses, edunid transmittant moresporte animas, un aiser, Illi enline difer demes, domi virca peferent domi unt, pulfantes verò paulò post; quosidaris ini anna fent inni, de vaceni audiunt illes ad opus vocantem, Surgenies porro ad littur accedints one nonnellie ignorantes qua illos ducat necessitas, videntque naues praparasas. fed non fuas of vacuas hominibue, quas ingress remos mouens of pondus nanium fentiunt, ac fi hominibus onerate effent, fed neminem vident, Impetu deinde vno in Britanniam infulam permeniunt, quum vix abids fuis nauibus vfi, vnins notis & diei nanigatione illue perueniant, Quum verd in insulam peruenerint, run sus meminem vident, fed vocem audiunt recipientium illos qui in nauibne funt,illofque numerantium ex genere patris ac matris, pratered for cundism dignitatem, artem, on namen fingulos vocantium, Caterium illi exonerata naue, rur sus uno impetu domum reuertsmun. Hine multi existimant ibi effe Beatorum infulas.

> Quinque dierum & nostium nauigatione ab Orcadibus THYLE & Solino statuitur. Infula fi qua alia Poëtis celebratiffima, cum difiunctiffimum aliquod innuerent, quafi totius orbis remotissima; hinc Virgilius, Tibi ferniat vitima Thule, Seneca, Terrarum vitima Thule, Claudianus, Thalem procul axe remota, & alibi, Ratibus impernia Thule, Statius, 19. notam vincere Thulem, vt catera omittam. Hoc tamen adnotaffe liceat Thulem pro Britannia a Statio illo istis in

verfibus vsurpari.

Carulus hand aliter cum dimicat incola Thules, Agmina falcifero circumuenit acta conino.

Et pro remotissima quaque regione in illo lunenalis. De conducendo loquitur iam Rhetore Thule.

Nomen traxiffe scribit Suidas à Thule Rege Ægyptio, Isidorus à fole, Reynerus Reneccius à Saxonica dictione Tells i limes, quafi Septentrionis & Occidentis limes fuerit. Verumenimyerò an Thule aliqua fuerit, dubitat Sinefius, & nusquam comparère, seribit Giraldus noster, ancipitiq; de ea sententia distrahutur doctiores. Plerique Islandiam calo rigenti & perpetua hyeme damaatam Thulemolim vocaram afferuerunt, his tamen Saxo Grammaticus, Grantzius, Milius, Iouins, Peucerus refraganturu Ath verum fit quod doctifimus Gasper Peucerus libro de Terra dimenfione eclula:

Thule.

Thule pro Britamia. WARE TO THE

Islandia.

*

i

1

Ś

20

of.

75

36

18

15

G

a

ñ

1

9

C

Ö

E

Sonoroming Schoolandians pauris Thilenfill tocari, (nee cins fidem imminueite aufim.) fane. Thule inventa, & res imm candem confecta Hard enim Schetlandia est infula Schetlandia slipexiguis coronata fub imperio Scoti, frigore obrigens, que nonnullis & vodique procellis exposta, cuius incolis, perinde ve Hethlandia. Mandie, pifcis exficcatus & contulus, pro farre est. Er quanquam huic Polus Arcticus non ita attollitur, vt diem perpetuum vi, menfes habeat, quod de Thule Pitheas Massiliensis à Strabone iuste notatus finxit, nec enim hoc Islandiz ipsi contingit, vbi perpetua quasi hiems. & ferè rigor intolerabilis fedet : vt Schetlandiam tamen Thulem existimem facit primus situs apud Prolemeum: LxIII ènim grad, ab Æquinoctiali definita eft, ve apud illu Thule, such quod inter Normanniam, fine Norwegiam, & Scotiam interfacet, vbi Saxo Grammaticus Thulen ponit, inde quod bidui nauigatione à Calidoniæ promontorio, fiue Cashnes abest, qua distantia Tkulen ponit Solinus. Postremo, quod Bergarum Norwegiæ littori appolita fit, quo loci Thulen posuit Mela, apud quem Belgarum littori, corrupce legitur, pro Bergarum, Berga enim vrbs Norwegiz Schetlandiz obiacet, & Plinius BERGOs hoc tractu no- Bergos. minat, quam non dubito effe regiunculam illam, in qua Berge florent, vt Morwape, Plinij effe NERIGON, ne- Nerigon. mo inficias ibit. Supra has infulas mare Pigrum, Concre- Mare Glaciale tum, & Glaciale dicitur, quod asperum sir ob glaciei con- siue Cronium. glomerationes, & vix ratibus peruium. CRONIVM etiam antiquis appellatur à Saturno, quòd in insula hic quapiam Britannica, vt refert Plutarchus, fabulantur Saturnum in profundo pumicis aurei antro dormientem teneri, illi Saturnus ctiam arctissimum esse somnum à loue pro vinculo im- captium. missum, aues ambrofiam afferre, cuius odore totus locus fragrat, demonas famulos ei multos additos effe, à quibus observatur, à quibus ei ministratur, & servitur. Qua fabella, ni fallor, metalloru venas, quibus Saturnus præeft, his infulis latere fubindicatur, que tamen exercendis fornacibus lignorum inopia damnatæ funt.

Infra verò Thulen ad Austrum, Germanicum mare diffunditur, in quofeptem ACMODAS, Mela HAEMODES Acmode. vocat spargi Plinius afferir, sed cum has Danie constet effe 3goth infulas

alud"

Show Di

Gleffaria.

insulas in sinu Codano, Lelans, Fuynen, Laglans, Muen, Falffor, Leyland, & Femerem, non est cur illis immorer, vti nec in GLESSARIA, siue ELECTRIDA, sic dicta, ob electrum ibi è mari eiectum, quod Sotacus credidit ex arboribus in Britannia effluere, sed cùm Germani antiqui electra Glesse vocarint, Lesse insulam ad Scagen Daniæ Promontorium, Glessariam olim dictam suisse cum eruditissimo viro Erasmo Michaele Læto existimo.

Holy Iland.

In ipfo autem mari Germanico, quà Britanniam alluit, paucæ comparét insulæ, nisi quæ sunt in freto Edéburgenfi, May scilicet Baff, Keth, & Inche Colme, id est, Columba infula. In Northumbria littore, Lindi fluuio vna obiecta est Lindiffarne, Britannis Inis Medicante, quæ vt Bedam audias, accedente, & recedente reumate, id eft, aftu, bis quotidie instar insulæ maris circumluitur undis, bis renudato littore contiqua terra redditur. In hac Aidanus Scotus fedem Episcopalem constituit, quæ tandem irruentibus Danis, Dunelmum transfata fuit. Hæc tamen ob sanctos ibi sepultos, Holy Iland Anglis vocatur, de qua Alcuinus in Epistola ad Egelredum Northumbriæ regem. Locus omnibus in Britannia venerabilior Paganis gentibus datur ad deprædandum, & vbi primum post discessium S. Paulini ab Eboraco Christiana religio in noftra gente sumpfit exordium, ibi miferia & calamitatis sumpfit initium. Inde Farne conspicitur cui aliz maiores, sed fine cultura, adiacent infulz. In hac Cuthbertus ille Diuus tutelaris Borealium Anglorum, vt Deo vacaret, condidit, (vt inquit in eius vita Beda,) ciuitatem suo aptam imperio, & domos in hac ciuitate congruas erexit. Erat enim ædificium situ pene rosundum à muro reque ad murum mensura quatuor, rel quinque persicarum distensum. Murus ipse de foris altior longitudine stantis hominis: nam intrinsecus immanem cadendo rupem multo illum fecit altiorem, quatenus ad cohibendam oculorum, fine cogitationum lasciniam sufficeret.

Farne yle.

Saxonum mfule. Post has, Coquedi insula, vulgò Coques, Coquedi sluminis ostio preiacet carbone sossili satis sœcunda, Nec plures hoc tractu eminent insulæ, sed è regione, Saxonum insulæ, nunc Heilichlane, id est, insula sacra, & multa perpetua quasi serie Frisiæ Orientali, & Occidentali prætexuntur, inter quas Romanis armis notissima erat, quæ Straboni

BRI-

n

m

n

Te

1,

ſ-

t,

1-

æ

ta

m

ie

13-

1-

1-

s,

d

ia

i-

0-

1-

1-

a-

1-

20

0-

ue is

è.

178

i-

es

e,

13

r,

ni

I-

BIRCHANIS, Plinio BURCHANA, & FABARIA Roma- Birchanis. nis, à frugis similirudine sponte prouenientis, quam (vt obi- Lib. 7. ter reftituam, quamnis ad institutum non specter,) 2502= kun effe Amisiæ ostio obiectam, nomen ipsum loquitur. In-

ferius ad Hollandiæ littus qua Rhenus se olim exonerauit, fluctibus obteguntur Armamentarij antiquissimi funda- Armamentamenta, quæ rariùs Oceani inundatione nudata, admiran- nicum in Holdum venerandæ antiquitatis spectaculum, & nobilissimam landie littore.

substructionis formam exhibent, quam elegantissimis typis Abrah. Ortelius veteris Geographiæ instaurator, & amicus mihi coniunctiffimus ex ipfo Oceano vindicauit. Huius libentius meminerim, quod Hollandi Buis te But=

ten, id est, domum Britannicam indigitant, vt faltem nomine sit Britannica. Vt enim in confesso est C. Caligula cum Britanniam cogitaret in ludicra illa expeditione, pro pharo construxisse; ita Septimium Seuerum vetustate collapfam restituisse antiqua inscriptio ibi esfossa testatur, Vn-

de tamen Britten dicta fuerit, in coniectura positum. A-Britannis, vt nomen sortiatur, probabile est, Bressam enim Philip. Melanctonis patriam à Britannis denominari ipse credidit, & Montes in Hannonia Breten à Britannis dictos fuisse, alibi legimus. Veruntamen, vt cum Plinio loquar, cum ille Britannica herba, qua Batauia peculia-

ris, nomen miretur, nisi forte confines Oceano Britanniæ propinquæ dicauerint: sic ego, cur hæc arx, Britannica diceretur, demiror, nisi nostræ Britanniæ oppositæ Bataui consecrărint, Locum in Morinis Portum Morino-

rum Britannicum vocat Plinius, vel quòd inde in Britan- Portus Mortniam traijcerent, vel quod ex aduerso prospiceret. Quid norum Briigitur impedit, quò minus hæc Arx eadem ratione Britannica appellaretur ? Hûc enim Britannos sæpe appulisse, & hinc è Germania in Britanniam traiectum fuisse nemo diffiteri possit, cum Zosimus Oceanum inter

Britanniam, & hoc Rheni Offium interfulum, 9 00 ftadijs tanguam viitatum traiectum dimensus fuerit, scripseritque annonam è Britannia ad hunc locum subuehi solere, & inde fluuialibus nauigijs aduerfo Rheno ad Romanorum ca-

ftra diftrahi : cum Iulianus Aug, horrea extrueres, vt inquit Mar cellinus, vbi condi posset annona à Britanis sueta trans ferri.

Quo

INSVLE BRITANNICE

Quo tempore hoc armamentarium in horreum converfum, & ex Britannica annona, Britannicum appellatum videatur, eoque magis quod in Hollandia monimentis Battenburg concipitur. Illa enim atas caftra opportuna.

Burgus quid & annonz copia referta, Burgos, vt elt in Burgundionum historia, vocauit. Quid (vt hac in re, que tam multos incertat, coniecturam ex coniectura contexam) fi Britanni hoc

occupauerint, & suo nomini adoptauerint, quum Magnum Maximum, quem alij Clementem Maximum nominant,

purpura contra Gratianum induerint ? Ille enim ad hoc Zofinsus lib.4. Rheni oftium adpulit. Si necdum hoc Britannicum nomen acceperit, quid fi Saxones Buts te Britten, vocarint

quod in Britanaiam hine foluerint, cum nostra littora fuis Ciulis, (fic myoparones vocarunt) infestarent. Saxones

enim Batauiam, Salijs Francis expulsis, insedisse docet Zofimus, & inde in Britanniam le infudiffe fatis clare conftat.

Jamu Dourg. Quod eriam, vr antea dixi, Dominus Ianus Douza vir vere nobilis & doctiffime eruditus in fua Ode Lugdunenfi in-

nuit. Audi tamen, ne in Britannicam gloriam effusior videar, cum doctiffi. Batauiæ alumnus Hadr. Iunius Britan-

nicam herbam ad Bzitten fuz gentis vocabulum reuocarit, quod copiose proueniat in cespitibus quos illi Britten

dicunt, & è quibus contra Oceanum aggeres extruunt : neutiquam absurdum erit, fi quis hanc Ihuis te Baitten ad candem originem referat, scilicet ita nuncupatum fuiffe,

quod contra incursantes vndas oppositis aggerum molibus è cespite, fine Batten munita fuerit, quas cum Oceani

violentia interscidisset, etiam adificium depressisse videatur, fed hæc viderint illi qui vim verbi, & loci fitum penitius

perspiciunt, & mihi ignoscant si in alienam messem hic falcem immiserim.

In ea ora Zelandiz etiam infulz Scaldi, Mofa, & Oceano circumfuse sunt, de quibus hoc solum attexam, quod Valachrie nomen (ea inter has prima est) à Wallis nostris enatum conijcit Lemnius Leuinus. E regione Zelandiz Ta-

misis nobilissimus Britanniz flu. in Oceanum illabitur, quo loci duas infulas TOLIAPIN, & CAVNAM, five CON-

VENNON locat Ptolemzus. Hzc nondum nomine conceffit fuo, fed Canuep appellatur, Effexiz littori & Letat

Canucy.

Tobapis. Ванти.

Zeland.

Saxones in Hollandia.

7n Nomen-

statore.

INSKLE BRITANNICE

p

こののいれるのが内

S

n

d

S

u

0

1-

ð

ad Bole hauen per y. mill, objecta iacet, cujus aliqua pars ad Collegiatam Weltmonafterseplem eccleham pertinet. Adeo vero humilis vt lape vniueria inundetur prater editiores tumulos, in quibus tutus est ouibus receptus. Ques emim plus minus 4 0 0 0.palcit, laporis admodú delicati quas adolescentulos muliebri officio mulgere, & caseos ouillos conficere in casearijs illis tuguriolis que ibi miches vocant, vidimus. De altera verò Toliapi sententiam subinde muto, yt Sheppep credam præter fitum nihil video. Ea Sheppey. enim fatis antique est memorie, in scriptoribus nostris Ohimm infula vbique dicta, Monalteriolum Montter nunc vocant habuit à Sexburga Ercomberti Cantiani regis vxore anno 660.constructum. Nunc autem possessio est clarissimi Equitis, D. Edwardi Hobzi mihi semper colendi, qui inter pauculos Angliz nobiles illustre ingenium eruditis studijs excolit. Castellum ad occasum prætendit munitiflimum, quod Edwardus Tertius poluit, & kingfboz= row, id est, Regius Burgus, dixit, pro quo Quinborrow nunc appellatur. Magis ad ortum extra Tamifis oftium longe Tanato infulæ locus vadofus, arenofus, & nauigantibus insidiosus præiacet, quem Bodwine fands vo- Goodwine cant, vbi insulam anno 1097. absorptam, que Comitis sands. Goodwini patrimonium erat, produnt annales. Forfan hæc Toliapis, ni malis pro Toliapis, Thanatis legere,& nonnullis exemplaribus Toliatis legitur, de quâ in Cantio egimus. Hoc in loco immensa aquarum vastitas ita coarctatur, vt Oceani fauces inter Europæ Continentem & Britanniam non amplius x x x. mill. paff. pateant, que angustiz Fretum alijs Britannicum, alijs Gallicu dicitur, & maris Fretum Briest Britannici limes quod sensim littora, que quasi coierat, semouet, & terris vasta æqua portione cedentibus Britanniam & Gallias ab ortu ad occasum interluit. Ab hoc Britannicu mare incipit, in quo tandem occurrit infula, seu potius peninfula Selly, Saxonice Seolrey,i. iuxta Bedam, Insula vitulorum marinoru, siue Phocaru, quas nostra lingua Seales vocamus, sed de haciam ante diximus. Superius Seales. VECTA infula iacet, Guith Britanis, pui cland, & pich-Ca Vetta. Saxonibus (Infula enim Ca vocarunt) nobis Wight, altero latere ad Austrum, altero ad Septentrionem conuerso, x x. mill.

Mynfter-

Quinborro

Cexenery 2

Helisendia

Canucy

Wight water

Guith quid

Ičta.

Mictis.

Sicilia à se-

Panegyricus.

Anno Domi-

mill paff, inter ortum occasumque lenticulari, fiue oriali figura exporrigirur. Occiduo eius angulo The nedles, rupes acuminate vnde nomen, & The Shingelles praiacent, vti orientali The Owres, qui omnes scopuli funt nauigantibus infefti. Tam modico autem interfluente Euripo Solent olim dicto, à Continente Britannie auulfa est, vt cohæfisse videa. sur, vnde Britannicum illud nomen Guith, quod divortiom denotat (vt Nennius habet) factum videtur, quemadmodum etiam Sicilia, quum ab Itala abrupta, & fecta fuerit, Latino vocabulo à secando, vt eruditissimo Iulio Scaligero placet, nomen inuenit. Vnde (faluo femper Criticorum iudicio) apud Senecam in v 1 Quæft. Natural. Ab Italia Sicilia refesta reponerem, vbi vulgo, reiesta, habetur. Ex hac fitus vicinitate, & nominis affinitate VECTAM hanc ICTAM effe opinari licet, quæ (vt habet Diodorus Siculus) maris fluxu infula videbatur, at cum refluxisset, exiccato interiecto littore, Britanni prisci curribus ed stannum deuchere solebant, quod in Galliam exportaretur. MICTIM tamen effe Plinij, quæ arcta item cognatione VECTAM attingit, non judicarim, cum in ea candidum plumbum proueniret, & in hac nulla fit, quod sciam, metalli vena. Terra est bellicofæ gentis altrix, colono admodum grata, lætiffimas fruges, & pabula affarim profundit, cuniculis oppleta, oppidis frequens, triginta enim sex oppida, vicos, & castella numerat, Bedæ autem ætate mille ducentarum familiarum censebatur, & quod ad Ecclesiasticam jurisdictionem spectar, Episcopum Wintoniensem, quod ad ciuilem, Comitatum Southantonensem respicit. Incola facete gloriari solebant, quafi reliquis beatiores effent, quòd cucullatos monachos, caufidicos, & lupos non habuerint. Hanc in Romanorum potestatem redegit Vespasianns, dum prinatus sub Claudio meruit. Ad hanc etiam infulam Alecti classis cum purpuram in Britannia vsurpasset, in speculis, & insidijs collocata Romanorum aduentum præftolabatur, qui tamen nebulæ beneficio hostes præteruecti, littore potiti funt, & nauibus fuis ignes miecerunt, ve nulla fuga prafidium referuaretur. Saxonum primus Cerdicius iuris sui fecir, concesfitque Stuffa, & Whitgaro, qui Britannicos incolas (pauci enim fuperfuerant) ad internecionem fuftulerunt in mohit=

6-

es

ri-

m-

m

a.

m

10-

rit,

ro

iu-

ici-

tus

M

Tis

er-

ere

en

it,

et,

llì-

ru-

dis

ne-

en-

ar,

um

nt,

05,

um

dio

pu-

ca-

ne-

na-

er-

ccf-

uci

1010

it=

25.52

whitentaburg ab co is disto, nanc Carbsa conmade vocatur, Inde Wolpherus Mergioru Rex Vectam in fuam poteltatem redegit, & Edelwalcho Australium Saxonum is gi, cum Meanuarorum pronincia attribuit. Poffes Cad walla Vififaxo Edelwalcho illo occifo, & Aruando infula regulo sublato, suo imperio adiunxit, & tragica sade indigenas omnes occidione ferè occidit quartamque partem terram feilicet trecentarum familiarum Wilfrido Epileopo attribuit qui incolas Christi sacraméris primus imbuit. Voto enim rex ille fe deo obligarar, ve fi vinceret, quartam par. té regionis Domino daret, quamuis ipfe nonduin Christo regeneratus effet. Sed militauit Deo nostro cuncta disponenti bac Cadwalla fauitia, & per eius immanem fauitiam judicia sua insta diuinum numen exercuit. Hoc enim bello cum impiz superstitionis caligo qua antè immersa crat hæcinfula, fugata eft,tum Christianæ religionis fol fimul illuxit : & postqua omnes Britanniaru provincia fidem Christi (ve inquit Beda) suscepissent, suscept & hize insula Vecta. Recentiorem historiam, qui à Notinamorum aduentu tenuerunt, & qua ratione à Riparijs, & Magnavillis ad Reges deuenir, en tibi noftri Lelandi verbis & fide. Baldwinus de Besona sic for sisan à natali folo dictus, Comeserat Velle, qui beneficio Richardi regis in exorem duxis filiam & heredem Guilielmi Comisis Vecte, ac Holdernessie: quo sisulo multim ei accessifict ad dignitatis cumulum, st protem de ea suscepisses. Duxerat ante Baldwinus Vectaniu in vxorem Ioannam filiam, & haredem Guilielmi Vernoni Comitis Denonie: quo coningio auchus est altero Comitis honore, Mortuo Baldwine, eine vxor filia Guilielmi Groffs Comisis Albemarle, secundo nupfis Magnonillano, vulgo Mandewile. Terriò etiamempfis Guilielmo de Forcibus. Disto Albemarle, Vella, & Denonie adhos Fortios peruenis, de honos vierque in Ifabella Forsia ceffanis. Rex Eadwardus, firecte memini, Tertius precibus, & precio ita per interpretes cum Isabella egis, va bec vinens im omne sum de Vecta Infulailli perpetug remisseres. Sed hac Lelandus quafi per transennam vidit, ve D. R. Glouerus, fine Somerfettus qui antiquitatis Genealogica quafolem in manibus geftar, me è libro veruftomonafterii de Carbio dum hag feriberem decuit. of min (inquis liberille) Gullehma Bafterdes conquifade Angliem, tea Guilielmur filius Tti TONIE JA Osber-

INSVLÆ BRITANNICÆ.

Oiberni (qui ema Marescallus, & Comes Herefordia) Pectam infulam conquismit, primulque Vecta Dominus crat, fed breul interiecto tempore, ad eius affinem B. de Redners, fine Riparis denoluta erae hurus infule hereditas atq; per cos in familiam illam Fortiam, five de Fortibus tandem devenit.& inde in facrum patrimonium, fine Domanium (vt vocant) regium Legitur tamen in Chronico Tewkesburiens, Henrieus Comes de Warwic à Rege Henrico Sexto cui chariffimus eras coronatus est in Regem de Wight, & posted nominatus primus Co. mes totius Anglie. Sed cum illo nouus hic & infolitus titulus omnino euanuit. De Portlandia que nune noninfula, fed continenti annectitur, iam antea in Durotrigibus diximus. Hincad oppositum Galliæ littus traijciam, vbi a Beerfleet Normannia, ad medium vique canalem mare scopulis, & cautibus quafi conftratum effe affirmant naute,inter quas Guilielmus Henrici Primi filius Anglie, & Normanniæ hæres dum è Normannia in Angliam transmitteret, anno Salutis 1 1 20 luctuolo naufragio cum forore, fratre notho & alis submersus erar. Vnde eius seculi Poëta,

Fili Henrici pri ni submerst.

Funus plangendum, privat lapis aquoris vinus,

Et ratis vina suo principe regna duo.

Aliùsque eodem tempore hæc carmina de illo naufragio

Dum Normannigena Gallis clari superatis, Anglica regna petunt, obstitit ipse deus:

Aspera nam fragili dum sulcant aquora cymba Intulit excito nubila densa mari.

Dumg, vagi cacorapiuntur tramite nauta Ruperunt imas abdita saxarates:

Sic mare dum superans tabulata per ultima serpit
"Mersit rege satos, occidit orbis honos."

Magis ad occasum nonnullæ insulæ Gallicæ prætentæ, Anglici tamen iuris in alto apparent : primumque Nonmanniæ, fine Lexobiorum littori quos Britanni nostri Lessar, quasi littorales vocanta Cansar a ab Antonio memorata adiacet, quam Gallinuncità contraxerunt

Enfaren.

INSVLÆ BRITANNICÆ

c.

ed

ue

in

,80

t)

ri-

rat

Co. lus

ed

us.

er-

u-

ter

n-

et,

tre

M.

gio

62 1

78 3

pit

er,

OF

Ari

to.

m

friera

Vt Cafarin Burgam in Normannia, & Hispani Cafarangustam in Hispania, Gerzey enim illi indigitant, vt Charburgh pro Gersey. Cafarisburgo, Saragofam pro Cafaraugusta dicunt. In hanc olim damnati relegabantur, Pratextatus enim Episcopus Ado. Rothomagenfis huc relegatus erat, Papiriusque Maffonius Infulam littoris Constantini vocat, quod Constantiz antique vrbiobiacet, que Ammiano CASTRA CONSTANTIA Caltra Condici videantur, & superioribus seculis Moritonium, Scribit Stantia. enim Henricus Montensis, Comes Moritoni, id est, Constantia- Moritonium, Jum Infula hæc triginta plùs minus mill, paff. ambitu colligit cautibus & breuibus (quæ vadosa sunt loca nauigatibus infidiosa) defensa. Terra satis fertilis, varijs frugibus & gregibus abundat, oues habet multas, & exije plurimas quatuor cornibus conspicuas. Cum autem exiguum ignis alimentum ferat, pro lignis alga marina (Vraic vocat) vtuntur. Que Fucus marinus Plinijesse iudicatur, adeóque copiose his scopulis infulis prouenit, vt Syluz condensz eminus videantur. Hæc fole ficcata pro igne eft, & eius cinere tanqua marga, & terræ adipe agros & veruacha letificant, vberrimosque, faciunt. Villis frequens est, parecijs duodecem exornata & castro munitissimo Montorquel colli imposito tuta, cui pro Anglis prefectus constitutus qui vniuersæ insulæ præest, quo munere nunc magna cum laude fungitur honoratissimus Eques Aimulius Powlett vir fide, pictate, &

cura in maximis Reipub. negotijs spectatistimus, cuius

prudentia & diligentia insula se & cultiorem, & lætiorem effeiam agnoscit. Viginti hinc milliaribus ad occasum æstiuum altera abest insula, quæ Antonino olim SARNIA, nobis hodie Barnsep appellata, cytharæ quasi forma ab

ortu in occasum proiecta Casarea quam dixi, nec magnitudine, nec fæcunditate adæquanda, paræcias enim tanrum decem habet. In hoc tamen præferenda, quod nihil

venenosum, vt illa, alat. Natura munimentis tutior, vtique przrupta cautium corona quoque redimita, inter quas

vill yocamus) quo gemmarij lapides expurgant, scinduntg;

& vitriarij vitrum diffindunt. Portus etiam commoditate

mercatorumque commeatu multo est celebrior. In extre-

maenim ferè ad ortum parte, sed australi latere, lunato

Tt 2

Garnicy.

Smyris lapis duriffimus, & afperrimus reperitur (nos Eme- Smyris lapis,

Gnu

INSVLÆ BRITANNICÆ.

ga placea, & angusta productum, bellico apparatu plenum,

644

Porcus S. Petri. finu portus admittitur, cui adfidet oppidulum S. Petrilon-

Libertas tem-

Caftle Cornet.

risas.

Normannia ami∬a.

1259.

& mercatoribus cum bellum ingruit, frequentissimum. Veteri etenim Regum Angliæ privilegio perpetuæ hic funt quasi inducia, & Gallis alijsque quamuis bellum exardescat, vltrò citrò que huc fine periculo venire, & commercia secure exercere licet. Portus aditus verinque castris munitur, ad finistram vetus est castellum, ad dextram alterum (Cornett vocant)è regione eminet in rupe fatis edita, & mari circumflua, Quod regnate Maria, Leonardus Chamberlan Eques auratus, & infulz prefectus nouis operibus firmauit. Hîc enim plerunque agit infulz præfectus & milites præsidiarij qui Gallos & sæminas nullo modo ingredi patientur. Vtraque infula multiplici hortorum viriditate, & pomarijs ridet, vnde vino è pomis factitio (Siferam aliqui vocant, nos Sidre,)plerumq; vtuntur. Incolæ vtrobig; funt origine vel Normanni, vel Britones, Gallicég; loquuntur vtrobiq; Vraic illa pro ignis est fomento, vel fossiles ex Anglia carbones, & piscium vtrobiq; maxima multitudo. Spectarunt olim he infule cum alijs circumuicinis ad Normanniam, sed cum Henricus noster primus Robertum fratrem ann. Christi 1108. debellasset, Normanniam & has insulas Anglie regno adiunxit, ex quo tépore anglie firma fide adhæserunt, licet (Gallus proscripto Ioanne nostro) Normaniam occupauerit, & Henricus Tertius suo in Normannia iure pacta pecuniz summa, & Aquitaniz possessione, cefferit. Quod ad rem Ecclesiastica pertinet, Episcopo Constantiensi in Normannia paruerunt, donec ille nostra memoria Pontificis Rom.in Anglia authoritaté (quod Episcopi nostri faciunt) abiurare recufarit. Iam inde Wintonienfi Episcopo subeste dignoscuntur. De Serke insula modica, que illis interiacet, rupium præcipitijs circumuallata, de Alderney quæ aliquanto maior ecclesiolam, & ochoginta ades habet, de Arme, & scopulosa illa cautium eminencia, que Quafquettes vocantur, cum ab antiquis scriptoribus non

Eodem inde littore LIGA Antonini eminer, que superstire nomine etiamnum nunc Ligon dicitur. Tum septem insulæ sternuntur SIADAE Antonino, à numero Saisse

memorentur, non est cur ego pluribus loquar.

enim

Liza.

Siada.

INSVER BRITANNICA.

-

t

n 1-

.

-

j-

di

c, uı

nt

ur

13-

c.

n-

m

36

d-

ã-

ia

-1-

n-

C-

0-

nfi

Şu

er-

es

12

on

er-

em

ith

im

enim Teptem Brirannica lingua fonat, Gallis hodie Le fee Serylles Ther. Has Sindas enim existimo Hiadasas corrupte apud Strabonem appellari, ab his enim, ve inquit ille, minor eft quam diurnus in Britanniam nostram curfus. A Siadis Barfa. ad BARSAM, cuius etiam meminit Antoninus, VII. inter- Balepole. funt ftadia , Gallis The de Bat , Anglis Balepole, Bar enim quod minus profundum, Britanni vocant, & ex bolide demiffa in minorem altitudinem, mare hoc loci subsidere Speculum Qnautz deprehendunt. Vix enim feptem vel octo cubitis de- ceani. pressum est, cum per reliquum littus 12. 18. 20. cubit. mare altum fit, vi in chartis Hydrographicis videre eft. Interhas tamen infulas & Foy, Cornwalliz mare hoc nostrum Britannicum in maximam deprimi altitudinem observarunt Mare Britan Hine ad Britannia nofer oras ism reading commensurant. iffimum. Hinc ad Britanniz noffrz oras iam transmittam, & oram legens, Idefton, Monshole, Long shippes scopulos potius infames quam insulas præteruectus, ad extremum Cornwallio Lista. promontoriu Lissiam Antonini conspicio, nunc Lethen- The gulfe. for vicinis, alijs verd The gulfe, id eft, fi interpreteris, vorago, que tantum recedente estu nudata apparet. Hano Lissiam antiquorum existimo, quod Lisidem significat, ve accepi, apud noftros Britannos. Lifaenim vafto cum murmure fonum edere, cuiulmodi in vorticolis locis audiuntur, & ed loci Oceani fluxus & in Boream, & Orientem magno cum fremitu eluctatur inter Cornwalliam & infulas Syllye. coarctatus, quas SIGDELES Antoninus, SILLINAS Sulpitius, SILVRAS Solinus, Silly Angli, Sollings naute Callierides. Belgici, HESPERIDAS&CASSITERIDES antiqui Gre- Sillina, & Heci vocarunt. Hefperidas enim dixit Dionyfius Alexandri- fperida. nus, ab occidentali fitu. Caffirerides verò cateri Graci à stanno, quemadmodum & apud Drangos Asia, a stanno locum quendam CASSITERO N Vocat Strabo, & infulam in mari Indico CASSITERAM etiam à stanno dictam fuiffe è Dionyfio memorat in Vrbibus Stephanus, MICTIM auté illam quam fex dierti navigatione introtfum à Britannia abeffe, & candidú plumbú proferre è Timzo scribit Plinius, inter has fuiffe vix aufim affirmare. Non me camen latet erudiriffimum Hermolaum Barbarti pro Millim, Mirswim in manuscriptis codicibus legisse, & pro Minerim, Cat-Tt 2

645

8 78 E

INSVLÆ BRITANNICÆ.

riterim legere. Quod autem has effe CASSITERIDASTOries quafitas dixerim, facit antiquorum authoritat, infal rumque fitus, & Stanni venz. Artabris (inquit Strabo)quibus Britannie Occidentales partes è regione adiacent, ad Aquilone opponuntur infula, quas Caffiterides appellant, quodammodo in Bris sannico climate conflitute. Et alibi : Amplius eft mare inter His Paniam, & Caffiseridas, quam à Caffiteridis ad Britanniam interiectum, Aduersus Celsiberia lasus fectans Caffirerides, inquit Solinus. Diodorus Siculus : In infulis Oceano Ibero proximis, que à Stanna Cassiterides nominantur. Eustathius : Cassiterides infulæ decem funt contigue ad Arctum. Cum vero hæ Sillinæ Artabris,id eft, Gallitiæ in Hispania oppositæ fint, cum ab illis in Aquilonem ad amuffim vergant, cum in Britannico chimate constituantur, cum Celtiberiæ latus spectent, cum longe ampliori mari ab Hispania, quam à Britania desiungantut, cum fint Oceano Ibero proximæ, cum contiguæ fint ad Ar-Rum, & melioris nota tantummodò dece numerentur, scilicet Sancia Maria, Annoth, Agnes, Sampfon, Silly, Brefar, Rufco, fine Triffram, S. Helena, S. Martini, Arthur, & quod caput eff, cum Stanni venas habeant, vt nulla alia hoc tractu infula: & a fodinis duz minores Minampitham, & Minnififand, nome duxiffe videantur: malim ego has Caffiteridas exiftmare: quam vel Afores que nimis in occasium prouedte funt, aut Bifargo, nescio quam cum Olivario, aut iam depressas latere cum Gemma Frisio opinari. Quòd verò Herodotus has non nouerit, neutiquam mirandum est; fatetur enim ipse fe pro comperto nihil habere, quod de Europæ extremis referat; primum tamen plumbum in Græciam hine delatum erat. Plumbum (inquit Plinius libro 8.cap.de rerum inventoribus) è Caffiteride insulæ primus apportauit Midacritus. Sed ad Silly. Infule verò hoc nomine infignitur plùs minùs centum quadraginta quinq; gramine vestite preter horrentes rupes, & faxa eminentia innumera. Frumento nonnulla fatis faraces, cæterum omnes cuniculis, gruibus, cygnis, ardeis & marinis auibus abundant. Omnium maxima eft que à S. Maria nomen habet; castrum habet & præsidium militare.Ha funt infula illa quas Fretum turbidum duarum aut trium borarum nanigatione distinguit à Danmoniorum ora, & quarum incole custodiunt morem verustum, Nundinas, & nummum refusans.

INSVLE BRITANNICE.

rans, dans res & accipiums, musasionibus potitis, quam presija neceffaria parant, Dees percolunt, scientiam futurorum pariter viri, ac famine oftensant, ve haber Polyhistor. Melanchlanos vocat incolas Eustathius, quod nigris vestibus ad talos víque demiffis induerentur, pectore succincti, & cum virgis ambulantes perfimiles Tragicis antiquarum Furijs. Vitáque cedunt (ve habet Sardus) plerumque vita fatiati. E rupe enim fe projeiunt in mare fælicioris vitæ spe, quod procul dubio Britannicorum Druidum fuit persuasio. Huc etiam damnatos ad metalla relegare solebant Romani Imperatores. Sulpitius Se-Maximus enim Augustus cum Priscillanum ob hæreticam uerus. prauitatem capitis damnaffet, sectarios eius Instantium Hispanum Episcopum, & Tiberianum publicatis bonis in Syllanas infulas deportari luffit. Contra has ad Gallicum Axantos, littus Ofissimis, siue Britanniæ Armoricæ præiacet A x a N- Vihant. Tos Plinij, quæ nomine integro etiamnum Vshani vocatur, Antonino V x A N T I S S E N A, qua vna dictione, due coaluerunt, V X A N TI s, scilicet & S E N A. Hæc enim insula in- Siambis. ferius est nunc Sayn, que Breste obiecta SIAMBIS nonnullis exemplaribus, & Sounos corrupte Plinio dicitur, circa quam ab ortu in oceasum plus minus septem mill. Angl. The Seames procurrunt confertissimi scopuli, potius quam insulæ. De naurus hac accipe quod Pomponius Mela refert. Sena Britannico mari Osissimis aduersa littoribus Gallici numinis oraculo insignis eft, cuius antistitei perpetua virginitate sancta numero nouem este traduntur, Galli Zenas, vel Lenas, vocant (fic potius cum Turnebo lego, quam Gallicenas) putantque ingenis singularibue præditas maria ac ventos concitare carminibus, féque in que velins animalia versere, sanare que apud alios insanabilia sunt, scire vensura, & pradicere, &c. Huic aliz fubtenduntur infulz Grane, Venerica. Penmark, id eft, Caput equi, & Belifle, quas VENETICAS Nesiada. vocat Plinius. Venetis enim Britanie aduerfæ funt, & NE-SIAD As ex Dionysio Afro nonnulli vocant, de quibus ille:

0

301182

Nessiadum spationec distant littera longo, In quibus vxores Amnitum Bacchica facra, Concelebrant hedera folis, tettag, corymbis. Non sic Bistonides Absinthi ad flumina Thraces, Exertis celebrant clamoribus elexquáriu.

Tt 4

Be-

INSVLÆ BRITANNICA.

Beliste verò & has pradictas Nessadas esse Possidonij apud Strabonem authoritas convincit. Ligeria enim ostio
praiacet, & in opposita Gallia regione Samnitas positie
Prolemans. Sic enim Strabo: Possidonius in Ossano insulam
paruam non longè in pelago in exitu Ligeria amnia praiacensem esse
inquit, eam inhabitare Samnitas um mulieres Bacchi numine afflatas, ipsas quidem Deo ipsi propisiantes & sestiu risibus exorantes.
De hac etiam Artemidorus apud eundem Strabonem sic
scribit: Insulam Britannia proximam essè in qua similia Samothracibus Cereri, & Proserpina sacrificia siunt. Et hue vique ad
Ligeris ostium mate Britannicum dissundi tradunt veteres.

Nihil aliud nunc restar, cum è scrupulosis Antiquitatio cautibus enauigarit oratio, quam yt nautæ olim Neptuno vela lacera, sic ego etiam aliquod Deo Ort. Maxie Venerando de Antiquitati anathema confectatem, quod libens meritò nunc vouco, & suo tempore Deo volente vota soluam. Interim meminerit lector, me cum inuido & edaci illo hoste Tempo re, hoc in opere colluc-

catum fuiffe, de quo Gracus optime cecinit:

Αργαλέως φέρεται πολιός χένιος, άλλα παρέρπαν.

Καὶ φωνάς κλάπθει φθερξομθμίων μερόπων.

Καὶ μιὰ φαινόμθμος τοὺς φαινομθμίας αφανίζει.

Καὶ μιὰ φαινομθμίας, εἰς φαιρόν φροφέρει.

* Oblectes animun, plebs est more fa legendo. Ille benè de te dices, as ille malè,

Ego verò illo Mimnermi difficho, quod veriffimum effe noui,me identidem affari,& confolari foleo:

> * Τίω σευτε φρένα τέρπε, δυσηλεγέων δίε πολιτών Απός τες σε κακώς, άπος άμεινοι έρει.

> > FINIS.

Britannia antique populi, vrbes, flu-mina, promontoria, &c. quorum memine. Notitia Prouinciarum, & authores alij, cum nominibus recentioribus.

A. A. OLIDAS	The same and some of the Park
A Ballaba. Appleby in Westmon	land to the state of the state
Abone. Aningson in Glocest	
Abus aftuarium. Humber in York	A CONTRACT OF THE PARTY OF THE
Affica. Netherby upon Esk	the contract of the second of
Ad Ansam. Ithanceafter in Effe	in Cumberland, 530
Ad Pontem. Paumon in Lincoln	hire, 341
Adurni Portus. Ederington.	18
Agelocum. Ideleton in Notting	
Alone. Lancaster,	51
Alaunius flu. Auon in Wilshire,	14
Alaunus flu Alne in Northumbe	rland, 544
Amboglanna. Oldrsines at Cambe	
Ancalites. The hundred of Hen	
Amnitum infulz. Yfles upon the H	est coast of Prisaine in
Fraunce.	646
Andates lucus.	291
ANDERIDA. Newenden in K	described to the state of the s
Angli,	55
Antona, fiue Aufona. Aufon in War	wickeshire, 329
Antiuæftæum, The Cape of Co	C
Aquæ solis. Bath in Somme Arbeia. Ierby,	TANK TO THE RESERVE OF THE PARTY OF THE PART
The state of the s	524
Arieonium. Kenchester nea	
Atrebatij. Barkeshire,	42
Augusta, vide Londinum.	161
Axelodunum. Hexhamin N	orsbumberland, 542
The state of the s	orsnamber and, 541
B have	aH niT
Bannauenta. Northamton	330
Belerium, idem quod Antiuestæum.	
Belga. Sommerfeishire, Wilshire	and Hantsbire, 116
아이아를 하는 시간 이번 사람들이 없는 사람들이 없는 것이 없었다.	D.110

্র ভ

20. 472, DO SE

STREET,

70.7	DINAWANTIQUA	regraff
Belifama flore	Rhibell in Lancashire,	595
Bibroci.	The hundred of Bray in Barke his	L 169
Binouium.	Binchester - 100	500
Blatum Bulgium.	Bulnesse in Cumberland,	525
Blestium.	Old sowne in Herefordshire,	493
Bonium.	Banghor in Flinsshire,	394
Bononia.	Bollonge in France,	208
Borcouicum.	Borwic in Northumberland,	543
Bonium.	Cowbridge in Glamorganshire,	474
BRAGE.	Broughton in Hantshire,	149
Brannogenium.	Worceffer,	374
Brannodunum por	tus. Brancester in Norfolke,	310
Bremenium.	Brampton in Northumberland,	546
Bremetonicum.	Ribchester in Lancashire,	510
Brigantes.	Yorkeshire, Lancashire, B. of D	
ERCL HERMAN	Westmorland, Cumberland,	457
Brouonacum.	Brougham,	520
Bullæum.	Buelsh in Breknocfhire,	412
Burrium.	Vske in Monmonth Shire,	420
964	econstitution of the contract of	cont.
it's special to grown	on later - Herry and the co	W A
Cæfaromagus.	Burghfted in Effex,	277
Calcaria.	Abberford in Yorke Shire,	403
Callena.	Wallengford,	163
Camboritum.	Cambridge	313
Camalodunum.	Maldon	279
Camundolunum,	Vide Cambodunum,	mann.
	wines neare Almonbury in Yorkefbir	. 464
Calagum.	Ouer Burrow in Lancashire,	513
Canonium	Canonden in Esfex,	277
Cantium,	Kent,	. 191
Cantium Promonto	orium, The foreland of Kent,	206
Cangi. The	Hundred of Canington in Somerfetshin	
Castra Exploratoru	A SALE OF A LANGUAGE AND A SALE OF A	5351
Caffij. The H	lundred of Caishow in Hersfordshire,	2331
Cassiterides.	The Hes of Sylly,	000
Cattaractonium.	Cattarick in Yorkeshire,	492
Cartieuchlani.	Buchingham hire , Bedfordfhire	
driv 100 collection	TO THE STREET OF A STREET CONTRACT OF THE STR	DASE
author()-		Cenio

NOMINAVARTICANA

KOM	THAT WILLIAM WAY	
Cento flu,	Theriner by Tregeny in Cormen	Ama garf
Ceni-magni.	Vide Iceni,	Bibroci.
Cilurnum.	Collerson in Norshumberland,	
Claufentum.	South-hanton, Bar majola	B 84101 B
Cleuum.	Glouceffer,	222
Coccium.	Coccley in Lancashire,	508
Colonia.	Colchester in Effex,	285
Condate.	Congleson in Cheshire,	399
Concangij.	Barony of Kendall,	516
Condercum, Chefte	r vpon she streate in the B. of Durha	m, 503
Combretonium.	Brettenham in Suffolke,	sio3971
Conouius fly.	Convey in Wales,	448
Conouiu vrbs, Caer	hean voon Conway in Caernarmonsh	ire, 448
Conuennos infula.	Canuey at the Tames mouth,	000
Congauata. A	place upon Candebec in Cumberland	1, 527
Coritani. Northam	psonshire, Leicestershire, Ruslandsh	ire,Lin-
	re, Nottingham shire, Derby shire,	327
Cornauij. Wa	rwickeshire, Worcestershire, Staffe	rdsbire,
Si	propshire, and Cheshire,	364
Croco-calana.	Ancaster in Lincolnshire,	348
Cunetio.	Marleborrow in Willshire,	143
Corinium.	Circester in Gloncestershire,	226
Corftopitum.	Morpis in Northumberland,	544
Coffini.	carons Gargozetinas, et	85
Curia.	Corebridge in Northumberlan	id, 541
Oct.	D	Calmen
V	The state of the s	ant and
Danmonij.	Cornwall, and Denshire,	84
Danmonium promont	orium. The Lizard in Cornwall,	91
Danum.	Dancaster in Yorkeshire,	463
Delgouitia.	Godmundham in Yorkeshi	70,479
Deruentio.	Vpon Derwent in Yorke h	ire, 477
Deua flu.	Dee in Cheshire,	396
Deuana fiue Deua vi	bs, Chefter, or Westchester,	396
Dichum.	Digamer, 2217	448
Dimetz.	Westwales, Caermarden Shi	re, Pen-
492 Ameri	brochshire, and Cardigan,	426
Dobuni, fine Boduni.	Glaucefterfhire, and Oxfordfbi	re, 217
Dubris, maladande,		01.400
Cenick		munu

ROMINA ARTIQUA	NTIOVA.
----------------	---------

N	ONINA ANTIQUA.	
Dunum finus.	The greeke at Dunesby neere W	hitby in
	Torkeshire,	484
Durcomouia.	Vide Corinium,	
Durotriges.	Dorfetshire,	108
Dur-cobriuz.	Heriford,	251
Durnium.	Vide Durnouariam,	1412134
Durobriuz. Caft		re, 326
Durnouaria.	Dorceffer,	III
Durobrouæ.	Rochester,	198
Durolenum.	Lenehamin Kens,	197
Durolitum.	Old foord upon the river of Lee in Effe.	2 7 7 8 8 8 B
Durosiponte.	Gormonchester in Huntingdonshire,	342
Durouernum.	Canterbury,	201
C . 0	rang Lagare Land De Le englishere	1100
1.1	tion in the last of the second	1
Eboracum.	Yorke,	470
Epiacum.	Papcaffle in Cumberland,	523
Erocetum.	Visokcefter in Staffordshire,	379
Extensio Prom.	Easten-nesse in Suffolke,	300
0.00		
	.	
Gabrantvicorum	portuolus linus, Suerby in Yorkeshin	e, 482
Gabrosentum,	Gateshead in B. of Durham,	504
Galacum.	Ouerborrow in Lancashire,	513
Galana.	Kellenson,	518
Garianonum.	Yarmonih,	307
Garienis flu.	Yare river in Norfolke,	304
Ganganorum pr	om. Lheyn in Caernaruoushire.	446
Gaufenna.	Brig-Cafterton upon Wash,	346
Genunia.	Norshwales,	439
Glannibanta lib.	Notitiarum. Bainbrig in Torkeshire.	499
Gleffariz.	Dee in Cheffon	363
Gobannium.	Abergenemy, sty and office	417
Gefforiacum, vid		207
March Park Pers	res Wallender, Can	Dim
Cordinar and	bren smale Al	
Herculis promon	Herry point in Denfbire,	tos
Hunnum,	Sevenflate in Norshumberland,	539
THE WAY		1
		7 3 7 7

APPITAL ARTIQUA

4 64814 A 3 40 3 10 10	The Reaks as Disper	Sign bronestit
Tamefa, vide Ta	mefis.	ratio renach
	Corfolke, Cambridg Shire, & Hun	tinden (hire . Le
Icianos.	Ichorrow in Norfolke,	311
Toumanius flu.	Blackewater in Effex,	.viorolicip 38
Ifannauaria.	Stony-Stratford,	346
Ifca flu.	Ex riner in Denshire,	101.419
Isca Danmonio		man in Iol
	a. Caer Lheon in Monmoush [his	
Iscalis.	Inelcefter,	Tr8
Ifurium,	Aldburge in Yorkeshire,	470
Iugantes, quoru	m meminit Tacitus, nescio	, nisi Cantiani
fuerint	quos Britanni fua lingua	Y-Gaint dicere
Joieban ter pro Tr	t. Æquè tamen probabile vi ugantes legere.	461
Itium.	"Bantes regere.	207
Ituna flu.	Eden in Cumberland,	519.526
\$6\$ 31.0pm	N. Seven Carleson	Mions, more
ope The Color	tastice of the amount to	Keunners,
Option 1		
Lagecium	Castleford neere Pontfreis	466
Legio II. Aug.v	ide Is CA Silurum.	
	, vide Eboracum.	Car critina
Legio xx. Victrix		Occimar
Leuatres.	Neeve to Bowes upon Stanemo	re,
Leucarum.	Lochar in South Waler,	andosno425
Littus Saxonicu		14 Lenamin 193
Lactorodum.	Bedford, my	. Postrobady
Lemanis.	Limebill in Kent,	gramabil ATS
Lindum.	Lincolne,	101bri350
Londinum.		averanod 163
Longouicum	Lonchefter in she B. of Duref	me, 503
Luguuallum.	Carlile,	528
Louentium.	Talkanalur	413
28 2 28 2 28 1	M ₁	Pennyaga
184		continua?
Magi	Old Radnor,	400
Maglona.	Maclenish in Montgon	Magnus

Mediolanum. Magioninium. Meatæ Margidunum. Mena. Morsby in Comberland, Maridunum. Maridunum. Maridunum. Moricambe æst. N Nidus. Neath in Glamorganshire, Nous portus. N Nidus. Neath in Glamorganshire, Nous portus. N Nidus. Neath in Glamorganshire, Nous portus. N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcose neere Croyden in Nous portus. N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcose neere Croyden in Nous portus. N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neath in Glamorganshire, Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcose neere Croyden in Nous portus. Nouids head in Penbrochshire, Oseley in Yorkeshire, Northwales, Ostidamnij. Ottadini Northumberland, Haftengs in Sussex, P Parisi pop. Pennocrucium. Pettuaria. Penkridg in Staffordshire, Beuerley. Penkridg in Staffordshire, Beuerley. Penkridg in Staffordshire, Beuerley. Some place neere Pese-vill in Cumberland, Pidi.		RA ARMIQUA.	NOW
Manchester in Warwickesbire, Mandeuestedum, Manchester in Warwickesbire, Magni. Vide Magis. Mediolanum. Magioninium. Magioninium. Marate Margidunum. Mena. Mena. Meneg in Cornwall. Metaris est. The Washes between Lincolnshire & Norfolk, Mictis vide Vecta. Morbium. Moricambe est. Moribum. Nouus portus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcote neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Octopitarum prom. Ocellum prom. S. Danids head in Penbrochsbire, Olicana. Ocelly in Yorkesbire, Olicana. Ocelly in Yorkesbire, Olicana. Octinum. Vide Danmonium. Ordouices. Northwales, Ostidamnij. Ottadini Northumberland, Hastengs in Susses, Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Beugrley. Pennocrucium. Pettuaria. Pettuaria. Some place neere Pete-rill in Cumberland, Pion.	Bresidium	Percelmouth,	Magnus portus.
Manchester in Warwickesbire, Mandeuestedum, Manchester in Warwickesbire, Magni. Vide Magis. Mediolanum. Magioninium. Magioninium. Marate Margidunum. Mena. Mena. Meneg in Cornwall. Metaris est. The Washes between Lincolnshire & Norfolk, Mictis vide Vecta. Morbium. Moricambe est. Moribum. Nouus portus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcote neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Octopitarum prom. Ocellum prom. S. Danids head in Penbrochsbire, Olicana. Ocelly in Yorkesbire, Olicana. Ocelly in Yorkesbire, Olicana. Octinum. Vide Danmonium. Ordouices. Northwales, Ostidamnij. Ottadini Northumberland, Hastengs in Susses, Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Beugrley. Pennocrucium. Pettuaria. Pettuaria. Some place neere Pete-rill in Cumberland, Pion.	ne Iler op	Mula among the Western	Maleos, and a ser and
Mandeuelledum. Magni. Vide Magis. Mediolanum. Magioninium. Magioninium. Meatæ Margidunum. Meratæ Meneg in Cornwall. Merais est. The Washes between Lincolossire & Norfolk. Michis vide Vecta. Morsby in Cumberland, Maridunum. Morsby in Cumberland, Maridunum. Morsby in Cumberland, Maridunum. Morsby in Cumberland, Moricambe æst. N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcote neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Octopitarum prom. Ocellum prom. Octopitarum prom. Ocellum	- Arman	Manchester.	Mancunium
Magini, Vide Magis. Mediolanum. Magioninium. Meatz Margidunum. Meratz Meneg in Cormulal. Metaris est. The Washes between Lincolnshire et Norfolke Michis vide Vecta. Morsby in Cumberland, Maridunum. Maridunum. Maridunum. Morsey in Cumberland, Caermarden, Moricambe æst. The Bay at Caerdronek in Cumberland N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, sine Nouiomagus, Woodcose neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Octopitarum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Orinum. Vide Danmonium. Ordouices. Northwales, Ostidamnij. Ottadini Ottadini Othona. Hastengs in Susses, Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Beuerley. Some place neere Pese-vill in Cumberland, Pict. Some place neere Pese-vill in Cumberland, Pict.	efbire, 1136	Manchester in Warwicke	Mandeuelledum,
Magioninium. Meata Margidunum. Mena. Mena. Meneg in Cornwall. Metaris est. The Washes between Lincolnshire & Norfolk. Michis vide Vecta. Morsby in Cumberland, Maridunum. Maridunum. Maridunum. Moricambe ast. N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, sine Nouiomagus, Woodcose neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Octopitarum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Orinum. Vide Danmonium. Ordouices. Ostidamnij. Ottadini Othona. Haftengs in Sussex. P Parisi pop. Pennocrucium. Pettuaria. Pettuaria. Pettuaria. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pich.	Provide	Lorr College	
Meatx Margidunum. Margedouerton in Leicestersbire Mena. Menas Meneg in Cornwall. Metaris est. The Washes between Lincolnshire & Norfolke Mictis vide Vecta. Morbium. Morsby in Cumberland, Maridunum. Caermarden, Moricambe & The Bay at Caerdronsk in Cumberland N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcote neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re O Octopitarum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Octopitarum prom. Octopitaru	sery Shire, 44	Lhan-vellin in Montgom	
Margidunum. Mena. Meneg in Cornwall. Metaris est. The Washes between Lincolnshire & Norfolk Michis vide Vecta. Morbium. Maridunum. Maridunum. Maridunum. Moricambe æst. Neath in Glamorganshire, Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcote neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re. Octopitarum prom. Octopita	25		
Mena. Metaris est. The Washes between Lincolnshire & Norfolk, Michis vide Vecta. Morbium. Maridunum. Morsby in Cumberland, Maridunum. Caermarden, Moricambe & The Bay at Caerdronsk in Cumberland N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, since Nouiomagus, Woodcose neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, Ocellum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Ordouices. Ostely in Yorkeshire, Olicana. Ordouices. Northwales, Ostidamnij. Ottadini Othona. Parisi pop. Pennocrucium. Petriana. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pict.	Rate		
Metaris est. The Washes between Lincolnshire & Norfolk, Michis vide Vecta. Morsby in Cumberland, Maridunum. Caermarden, Moricambe æst. The Bay at Caerdronok in Cumberland N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcote neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Octopitarum prom. Octopitarum prom. Octopitarum prom. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Ordouices. Northwales, Ostidamnij. Ottadini Northwales, Ostidamnij. Penkridg in Staffordshire, Penkridg in Staffordshire, Beutrley. Some place neere Pete-vill in Cumberland, Pidi.	tersbire, 34	Margedonerton in Leicest	
Mictis vide Vecta. Morsby in Cumberland, Maridunum. Caermarden, Moricambe æst. The Bay at Caerdronek in Cumberland N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, sine Nouiomagus, Woodcote necre Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Ottopitarum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Oleley in Yorkeshire, Olenacum. Ocrinum. Vide Danmonium. Ordouices. Northwales, Ostidamnij. Ottadini Northwales, Ostidamnij. Ottadini Northwales, Ostidamnij. Ottadini Northwales, Ostidamnij. Pennocrucium. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Penkridg in Staffordshire, Pentuaria. Petriana. Some place neere Pete-vill in Cumberland, Pidi.	Paginga 91	Meneg in Cornwall	diena.
Morbium. Maridunum. Gaermarden, Moricambe æst. The Bay at Caerdronek in Cumberland N Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, since Nouiomagus, Woodcose neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Octopitarum prom. S. Danids head in Penbrochshire Ocellum prom. Kellnsey in Yorkeshire, Olicana. Oseley in Yorkeshire, Olenacum. Oerinum. Vide Danmonium. Ordouices. Ostopitarum prom. Northwales, Offidamnij. Ottadini Northumberland, Hastengs in Sussex. Penhridg in Staffordshire, Penhridg in Staffordshire, Pentuaria. Pettuaria. Pettuaria. Some place neere Pese-vill in Cumberland, Pidi.	Corfolke, 310	s between Lincolnshire & N	Metaris ett. The Wash
Maridunum. Moricambe zest. The Bay at Caerdronek in Cumberlan N Nidus. Neomagus, fiue Nouiomagus, Woodcote neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re O Octopitarum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Octinum. Vide Danmonium. Ordouices. Offidamnij. Ottadini Ottona. Perisis pop. Pennocrucium. Penhyidg in Staffordshire, Penhyidg in Staffordshire, Pettuaria. Pettuaria. Pettuaria. Pettuaria. Some place neere Pete-vill in Cumberland, Pidi.	Keguikan	(ghown)	Mictis vide Vecta.
Moricambe zst. Neath in Glamorganshire, Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcote necre Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Octopitarum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Octopitarum. Octopitarum prom. Olicana. Oteley in Yorkeshire, Olicana. Oteley in Yorkeshire, Olicana. Orinum. Vide Danmonium. Ordouices. Ostidamnij. Ottadini Othona. Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Pettuaria. Pettuaria. Some place necre Pese-vill in Cumberland, Pidi.	A most	Morsby in Cumberland,	Morbium.
Nidus. Neath in Glamorganshire, Neomagus, sue Nouiomagus, Woodcose neere Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re O Octopitarum prom. S. Danids head in Penbrochshire Ocellum prom. Kellnsey in Yorkeshire, Olicana. Oseley in Yorkeshire, Olenacum. Octinum. Vide Danmonium. Ordouices. Northwales, Octidamnij. Octadini Northwales, Octidamnij. Ottadini Othona. Hastengs in Sussex, Penhridg in Staffordshire, Penhridg in Staffordshire, Pettuaria. Pettuaria. Some place neere Pese-vill in Cumberland, Pidi.	427	Caermaraen,	Mariamband 7
Nidus. Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcote necre Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Octopitarum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Oteley in Yorkeshire, Olicana. Ocrinum. Vide Danmonium. Ordouices. Ostidamnij. Ottadini Othona. Parisi pop. Pennocrucium. Penhridg in Staffordshire, Pettuaria. Pettuaria. Petriana. Some place necre Pese-vill in Cumberland, Pidi.	ioeriana,524	ne bay at Caeraronok in Cum	Moricambe art.
Nidus. Neomagus, siue Nouiomagus, Woodcote necre Croyden in Nouus portus. Vide Lemanis, (re Octopitarum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Oteley in Yorkeshire, Olicana. Ocrinum. Vide Danmonium. Ordouices. Ostidamnij. Ottadini Othona. Parisi pop. Pennocrucium. Penhridg in Staffordshire, Pettuaria. Pettuaria. Petriana. Some place necre Pese-vill in Cumberland, Pidi.	this.	N	
Neomagus, fiue Nouiomagus, Woodcote netre Croyden in Nouus portus. Ottopitarum prom. Octopitarum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Ordouices. Oftidamnij. Ottadini Ottona. Parisi pop. Pennocrucium. Penhvidg in Staffordshire, Pentuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.		and the second	
Neomagus, fiue Nouiomagus, Woodcote netre Croyden in Nouus portus. Ottopitarum prom. Octopitarum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Olicana. Ordouices. Oftidamnij. Ottadini Ottona. Parisi pop. Pennocrucium. Penhvidg in Staffordshire, Pentuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	re, 424	Neath in Glamorganshire	
Octopitarum prom. S. Danids head in Penbrochshire Ocellum prom. Kellnsey in Yorkeshire, Olicana. Oteley in Yorkeshire, Olenacum. Octinum. Vide Danmonium. Ordouices. Ostidamnij. Ottadini Ottadini Northumberland, Haftengs in Sussex, Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	ydenin Sur-	magus.Woodcote neere Croy	Neomagus, siue Noui
Octopitarum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Olicana. Olicana. Olenacum. Ocrinum. Vide Danmonium. Ordouices. Oftidamnij. Ottadini Othona. Parisi pop. Pennocrucium. Penhvidg in Staffordshire, Pettuaria. Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-vill in Cumberland, Pidi.	(rey,178	Vide Lemanis,	Nouus portus.
Octopitarum prom. Ocellum prom. Ocellum prom. Olicana. Northwales, Olicana. Olicana. Northwales, Olicana. Olicana. Northwales, Olicana. Olicana. Northwales, Olicana. Northwales, Olicana. Olicana. Northwales, Olicana. Northwales, Olicana. Northwales, Olicana. Olicana. Northwales, Olicana. Northwales, Olicana. Northwales, Olicana. Olicana. Northwales, Olicana. Northwales, Olicana. Olicana. Olicana. Northwales, Olicana. North	nuncoed."	Manager 1	951.
Ocellum prom. Kellnsey in Yorkeshire, Olicana. Oteley in Yorkeshire, Olenacum. Elemborrow in Cumberland, Ordouices. Ostidamnij. Ottadini Othona. Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	Section.	Ameridas 🗸 s Signian.	
Ocellum prom. Kellnsey in Yorkeshire, Olicana. Oteley in Yorkeshire, Olenacum. Elenborrow in Cumberland, Octinum. Vide Danmonium. Ordouices. Ostidamnij. Ottadini Othona. Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	ch (hire, 43 I	S. Danids head in Penbroc	Octopitarum prom.
Olenacum. Ocrinum. Vide Danmonium. Ordouices. Oltidamnij. Ottadini Othona. Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Pettuaria. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	480	Kellnfey in Yorkefbire,	Ocellum prom.
Octinum. Vide Danmonium. Ordouices. Ostidamnij. Ottadini Othona. Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	.2015 468	Oteley in Yorkeshire,	Olicana.
Ordouices. Ostidamnij. Ottadini Othona. Parisi pop. Pennocrucium. Pettuaria. Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-vill in Cumberland, Pidi.			
Ostidamnij. Ottadini Northumberland, Othona. Haftengs in Sussex, Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.			
Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	401	Northwales,	Ordouices.
Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	.21.12. 84	mid micei, ed.	Ostidamnij.
Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	.0 537	Northumberland,	Ottadini
Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	188	Haftengs in Sussex.	Othona.
Parisi pop. Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Benerley. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.			
Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Benerley. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.	Hillian Blick	mu canal and	
Pennocrucium. Penkridg in Staffordshire, Pettuaria. Benerley. Petriana. Some place neere Pese-rill in Cumberland, Pidi.			Parisi pop.
Petriana. Some place neere Pete-rill in Cumberland,		Penkridg in Staffordshire	
Pidi.	481		Pettuaria.
	rland, 527	ice neere Pete-rill in Cumber	
Przúd	A tendidadoo		Pidi.
[No. 1977] 전 1976 - 1975 전 1975 - 1975 - 1975 - 1975 - 1975 - 1975 - 1975 - 1975 - 1975 - 1975 - 1975 - 1975 -	Præsidium.	P	

TO ME THE	in any provide	-
Præfidium.	will wricke, surrog sung	369
Prætorium.	Patringion in Yorkeshire,	480
Pontes.	Colbroke in Buckinghamfhire,	244
Pons Elijours Valent	Ponseland in Norshumberland	542
Procolitia	Coleceaster in Northumberland	SAI
Language and the second	dislanvate Conomic Charter	114
	lo r Rie manning	10
Ratz.	Ratby in Leicester Shire,	337
Ratostibius fl.	Tafin Glamorganshire,	422
Regni pop. Surrye, Suffe	ex, and the fea costs of Hansshire,	172
Regnum.	Regnsted in Hansshire,	146
	Reculuer in Kent,	199
Rigodunum. Vide Breme	nturacum, in Samue	229
	Richborrow neere Sandwich,	204
	Routon in Shropshire,	388
	Sales Community of the	
	S	
Sabrina flu.	Seawern,	440
Salenæ.	Salndy in Bedfordshire,	248
Segodunum.	Seton in Northumberland,	543
Segontium.	Caer Seiont neere Caernayuon,	446
Segontiaci.	In Hantshire,	156
Setantiorum Palus.	Winandermer,	514
Scoti,	Sangi di Perminana	46
Seteia zstuar.pro Deia.	Dee moush,	396
Segelocum. Vide Ageloc	um, NI	mo. 7
Sylures.		401
Sitomagus.	Therford in Norfolke,	302
Simeni. Vide Iceni,	nisma T	nstr-
Sinus falutaris. Vide Gab		1017
Sorbiodunum.	Old Sarisbury.	116
Spinæ. Stuccia flu.	Spene neere Newbury.	165
Stuccia flu.	Istwyth in Cardinan (hire.	436
Sulloniacz.	Brockley hill neere Edgeworth,	
	man. Vide Vrachi Ser and	ou.V
Linde Tof Date in 1984	T	
786		HIV
Tau zftuar. Ptol. Tuefis.	Tweden obniv por /	CAR
Tamarus fla	Tener.	Ser
- Vinden.		nara
CONTRACTOR OF STREET		

ur-

non	acin ingungions	
Tamara.	AND THE PROPERTY	udon
Tamifis.	more Tame, fine Teamer,	Recolar
Tanaros.	idio. Walanti in in	deopt
Tefis flu, all male of		LIDERS
	Timein Northumberland,	alego a
Toifobios. Vide Con		448
Tobius flu.	Touy in Wales,	427
Traiceus,	Paffage neere Auft,	120
Trinobantes.	Middlefex, and Effex,	260
Tripontium, Ha atto	p. Surpe, Sellent thefex	328
Trifantonis Portue.	Southanton,	148
	Berwick upon Twede,	547
Tuerobius flu.	mus Tiny in Wales, W. man	434
	Time-mouth,	543
Trutulensis portus.V	ide Rhutupias, Tacitum Trutu	lenfem
pro Rhutupe	ensi vocare existimat B. Rhena	nus.
677	- arr V	1. 1.2
Vagmiacæ.	Maidstone,	197
Valentia.	resont Court Science	538
Vallum	The Pists Wall,	10313
Varis.	Bod-vary in Flimfbire,	453
Viroconium.	Wroxcester, .	288
	Were in she B. of Durefme,	499
Venta Belgarum.	Winschefter,	150
Venta Icenorum.	Cafter neere Norwich,	704
Wenta Sylurum,	Caer Went in Monmouth Shire	
Vennones,	Bennsford bridge,	934
Verlucio.	Werminster,	337
Verometum.	Bravow hill in Leicester fhire,	338
Verolamium.	Vernlam neere S. Albons,	253
Vertera.	Burgh upon Stanemore,	519
Vzella zituarium		18.121
Viconia. Vide Vinou		Lane of

Binchester in the B.of Duresme,

Walle fend in Northundberland

Vindo

S.Edmunds Burye,

Viconia. Vide Vinouium,

Windobala. Vide Vindonsora,

Vinouium,

Mindomora.

Lamara

Villa Faustini.

100					
	1000	ON THE REAL PROPERTY.	INT		
1000	100 min 100 mi	Add to the second	SCHOOL STATE	Bar A	de la colonia

Vindonum.	Sikeafter.	56
Vindolana. Vindogladia.	1221 1	43
Vindogiadia.	Werewic vpon Eden neere Carlile,	3
Voluba.	Volemoush,	I
Voreda.	Old Carlile, 52	4
Viocona.	Oken yate, 38	19
Vzella.	7 0 1 1	2

Populi & loca antiquioris memoriæ IN SCOTIA.

554	Epidy.	558
556	Gadeni.	55I
558	Glotta.	554
559	Grampius.	556
553	Horesci.	553
556	liena.	554
559	Ilafl.	559
554	Itis fl.	558
559		555
ibid.		554
558		556
552	the same of the sa	559
558	Longus fl.	558
		558
2000000000		559
	Merta.	ibid.
1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	Nouantes.	554
		554
		553
1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1		edrum.
The second second		
		558
		Rheri.
	556 558 559 553 556 559 554 559 558 551 558 558 554 558 554 558	554 Itis fl. 559 Lelanonius. ibid. Leucopibia. 558 Lindum. 552 Littus altum. 558 Longus fl. 551 Loxa fl. 559 Lugi. 553 Merta. 555 Nouantes. 558 Nouantum Prom. 554 Nodios. 554 Orcas, vide Taru 558 559 ibid. Orrea.

점속 하나 하게 하는 것이 되었다. 점점이 되었는 항상 하는 것이 없는 것이 없는 것이 없었다. 그리고 있는 것이 없는 것이 없는 것이 없는 것이 없다면 없다.	559
	559
))) ,	-
	558
	555
- · · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	554
	559
	58
er	53
IN HIBERNIA.	
	77
	88
Auteri. 590 Menapia. 5	83
Birgus fl. 582 Menapiy. 5	83
Boreum prom. 595 Modona.flu. 5	183
Brigantes. 580 Nagnata.	90
Buuinda fl. 587 Nagrate 5	90
Cauci. 584 Notium prom. 5	77
	84
Darny. 593 Ranius fl. 5	91
Daurona. 597 Rhaba.	82
Dunum. 593 Rhobogdij. 5	195
Duris fl. 577 Rhobogdium prom. in	bid.
Eblana. 581 Rigia. 5	88
Eblani. ibid Rigia alter 1. 5	96
Erdini. 595 Sacrum prom. 5	83
Gangani. 576 Senus fl. 588. Velabris	77
0 7	95
	95
	bid.
0 77 1 0	93
	78
·	92
	ulæ

NOMINA ANTIQYA.

Infulæ Britannicæ adiacentes.

A Mnitum inf	ula,645	Monaeda.	608
Adros, qua	5 An-	Mula.	632
dium.	606	Nerigon.	635
Axantos, vide V	xantisa.	Pomona.	633
Barsa.			ibid.
Bergaa.		Orcades.	632
Casarea.		Ricina, sine Riduna.	631
Cassiterides.		Sarnia.	643
Counos.		Sena.	647
Dumna.	The state of the s	Silimnus.	606
Fridium.	621	Siambis.	647
Glota. Hebrides	631	Sicdelis.	645
Hebrides	ibid.	Siata.	643
Ebuda prima.	632		203
Ebuda secunda.			634
Limnos.		Toliapis.	638
Liga. 644 Lift			639
Mictis fortasse			647
640		Vindelis.	109
640 Mona.	608	Uxantisa.	647
	Anolie (Comitatus.	

7

Anglia Comitatus.

Darkthire,	162	Deuonshire,	97
DuBedfordihire,	247	Dozset,	108
Buckingamhire,	243	Durham,	495
Cambzidgeshire,	312	Effer,	275
Cheschire,	393	Blocefferfhir	
Cornwall,	85	Hantshire,	145
Cumberland,	521	Hereford,	403
Darby,	360	Hertfozd,	250
		Vvy	Hunting

value Analia Comitataras To

×30071	in march	ometates.	
Huntington,	322	Bzecknock,	411
Hent, as	191	Cardigan,	434
Lancashire,	506	Carmarthen,	427
Leicester,	324	Carnaruan,	445
Lincolne,	343	Denbigh	449
Midelser,	262	Flint,	452
Monmouth,	414	Glamozgan,	420
Postfolk,	302	Merioneth,	443
Posthampton,	328	Mountgomerie,	439
Pottingham,	355	Penbroke,	429
Posthumberland,	538	Radnoz,	408
Drfozoshire,	229	7.61	and A
Kichmonochire,	489	Insula pracipua	f.
Rutland,	340	Anglesey,	606
Shaopshire,	384	Man,	608
Sommerlet,	117	Wight,	639
Staffozolhire,	379	Barnsey,	643
Suffolk,	293	Berley,	643
Suller,	181	Dzkney,	632
Surrie,	173	Western Iles,	631
Warwickshire,	365	Tanet,	203
Wellmozland,	517	Sheppey,	639
Wiltshire,	134	Canuey,	638
Mozceltershire,	370	Holy Iland,	636
Pozkthire,	462	Silly,	645
Wallie Comitatu	8.	Alhant,	647
Anglesey,	606	Beardley,	606
			-11/2

350

NOTE:

globel and annual

in the Charles

609

Agusta of suits

Rerummemorabilium Index.

ecknock.	2152	ington and	inner
A Bies non prouenit in		Arboru stipites in mari	432
tannia Casaris tem			nnicum
Abergeuenniæ domini	506	Pag. Allulle	637
Academia Oxoniensis 232	418	Areani exploratores	534
		Arma ænea Armaturæ	90
Academia Stanfordiz inco	314	Armorica	511
	A WEST	Arar	19.465
Adamantes	346		
Adeliza Henriei primi vxor	183	Argetecoxus Britannus Arthurus	557
Admiralij Curia	81	Arthuri locus natalis	95.123
Aes 489.522.	4	Afifæ	81
Agalæus canis Britannicus	151	Astroites lapis	348
Agricolæ optimi	323		88.480
Alabastrum	383	Argenti fodina	454
Alabastrites	354	Attacotti	54
Albion	22	Audientiæ Curia	82
Albinus fine Alcuinus	414	Aucupij Diua	342
Albemarlæ Comites	482	Aulafus Danus	149
Alfredus rex	120	Aucenses Comites	416
Ale potus Britannicus	361	Aurum in pinguedinis lig	
Alæ in Architectura	552	folutum	473
Amphibolia Comitis God		Azurum, fiue Cæruleum	
pag	182	pag.	554
Anchora effoffa	256		Paris de
Andates	291	В	
Anderida fylua	181		
Androgeus	261	Bachaudæ	17
Angli	58	Bannomanna	566
Anglia primum fic dica	62	Bancus communis	81
Anglia in Comitatus diuifa	72	Bancus Regius	80
Secundum leges 73. in Pa	aro-	Baptisterium è manubij	s Sco-
chias 75. in Episcopatus	75	ticis	257
Angel in Dania Anglorum		Bardi	12
des	58	Bardocucullus	18
Angli mediterranei	379	Barones 78. de Groby fer	x, 337
Anglorum primum bellum i	nte-	de Wake 346. de Bedfo	rd 250
ftinum .	178	de Barkley 133.de Win	
Anglica victoria in Scotia li	mes	170.Euers 499. Lumley	
	559	Baronia de Denbigh	450
	362	Barbacan quid	272
Apothegma Wiccamij	170	Bathoniæ Comites	130
Aquæ vitæ, fine Vske-bah Hil	er-	Battable ground	529
	567	Becco	18
Aquilæ vaticinium	112	Beda	504
Aquæ folis	128	Bedfordiæ Comites, & 1	Duces,
Arbores terra obrutæ 398.	08.	pag.	250
609		Vv 3	Belgæ
			111111111111111111111111111111111111111

Belgæ Britanniæ è Belgis	Galliæ		Sucasivud.
pag.	116	C	
Bellum de Standardo	487	i cas massa 7 des	Line anni C
Bellonæ templum	472	Caer quid	102
Bericus Britannus	295	Calchantu, fine Cope	ras 114
Bernacles	609	Calgacus Britannus	557
Betula	18	Camera stellata	80
Bernicij	461	Camera Hibernia	587
Bibliotheca Eboraci	474	Campi lapidei	19
Bibroci	167	Cancellaria	82
Bituminis fons	387	Candaliæ Barones	& Comi-
Boues Lancastrenses	507	tes	518
Boadicia, siue Buduica	290	Candetum	18
Black leade	523	Canole Coale	499
Bozhs subuuidi in Hiberni	a loci	Cant quid	192
pag.	589	Cantabrigiæ Comite	
Brachæ	17	Cantianorum virtus	
Branche	18	Cantium Saxonibus	
Brechiniæ Domini	413	Cantij Comites	215
Britania 1. vectigalis Rom		Canes Britannici	151
Præsidialis prouincia 2	o. cui	Cannabis optima	108
figno subiecta 83. mag		Carbo fossilis	425-539
parua, inferior, superior		Carbonum area	556
plex,ibid.quinque partit		Caratacus Rex	385.434
Prima, secunda 70. A		Caraufius	265
dicta	62	Cartifmandua Regin	12 459
Britanniæ primi incolæ 4.nomen		Catigerni sepulchrur	n 198
10. Præfides 31.& feq.		Cærasa in Britanni	
Britannorum mores 13. R	eligio	ta	192
11. Lingua 14.nummi 25		Caruli infula	22
pida 263. naues	534	Cæfar	28. 151. 208
Britanni in expeditionibu		Cataractæ	492
Cymbris 27. Armorican		Caterua	16
magiæ dediti, 129. prim		Cafei	278. 293
berniæ incolæ	569	Caffibellini oppidum	253
Britannica herba	195	Caffis aurea	349
Pritomarus	27	Castra Constantia	643
Erina quid Britannis, &		Cauanaghi	582
iis	252	Cæcilia Neuilla	332
Brunswici Duces	488	Cæciliorum sedes	403
Buchinghamiæ Comites,	246	Cerdicus Saxo	308
Bulga	18	Cerne	566
Burgundi in Britannia	40	Ceruifia potus	19
Burgus quid	638	Cestriæ Comites	399
Burla	273	Cetos	17
Burthredus Rex	360	Chalcondylas	67
Byne	313	Christiana religio	prima in
Byrla	353	Northumbria	540
		the state of the s	Chry-

4.0	7 A	DEA.	
Chryftallus	362	Deuoniæ Comites	106
Cimbri, & Cimmerij	9	Dianæ templum	269
Ciuitas quid apud Cæsarem	260	Dinas quid Britannis	264
Clarentiæ Dux	296	Diuitiarum contemptus	57I
Glaudius in Brit. 29	2.280	Diuona	15
Cnoberi vrbs	301	Divitiacus Celta Britannis	z præ-
Cochleæ lapideæ	489	fuit	28
Coloniarum termini	284	Domesdaye Booke	66
Columbanus	571	Dorfettæ Comites	115
Comites	77	Duces	77
Comes Northumbriæ à sed		Druidæ	2.607
fisinterfectus	488	Duffen	217
Comes littoris Saxonici	193	Dux Richmondiæ	494
Comes de Bridgwater	120	Dufij	16
Comitatus Palatinus	496		
Comitatus Pontiui	244	E	
Commodi Imp.statua	490	Ebbavirgo	594
Concilium limitaneum	386	Eboracenses Comites, &	Du-
Concilium in partib. Boreal.	476	ccs	488
Connaghtiæ Domini	591	Ecclefiastica fora	82
Constans è monacho Casar	151	Eclipses in Ariete	391
Constantius spe nominis e	lec-	Edmundi Regis martyrium	300
tus	37	Edwardus Confessor	64
Constantius Chlorus	473	Edwardus primus 526 Pru	
Constantinus Magnus i	bid.	eius confilium	456
Cornage	535	Edwardus tertius	176
Cornwalliæ Comites	96	Edwardi secundi cædes	224
Cotes	362	Edwardus Randolphus	594
Couinus .	17	Elsteda, siue Ethelsteda	399
Crocum	288	Electrum	636
Cumbriæ reges præfecti 530	Co-	Episcopi	75
mites	531	Episcopi subdola versutia	224
Curia de Arcubus	82	Episcopi Dunelmenses	506
Cynegium Rom.in Britannia	151	Equorum decurfus folennis	486
	35	Equites aurati	79
D		Equi laudatissimi 439. Aftı	irco-
		nes in Hibern.	567
Dæmones Crowlandici	344	Equites Elemosynarij	169
Dani	62	Essexiæ Comites	288
Danica vastatio	63	Ethelbertus Martyr	408
Dani primum in Britannian greffi	in-	Exoniæ Duces, & Marchio	104
	106	F	
Darbiæ Domini & Comites			
Decimatio 174	-	Facultatum Curia	82
	479	Falcones	432
	461	Ferrum 220.181	
	378	Filij Henrici primi submersi	642
-V10-8			Fitz.

38892124518964598a-2288266999767in

I WEDGEVY.

Pieguarini	133163	Guith quid fignificat	Sn33
Flama Cafarientis Elgord	106 70	Gypfulned sursquagidy su	DULA
Flandri in Anglia fedes a	ccepe-		Por
	30.526	science Rom 179.281,281	nferij
Florilegus	367	Habitus idem Gothoru &	
Flumina facra	394	torum fylucftrium	
Fluores	362	Haleces some soll	30
Fons lignum in faxa conu	ertens	Halecum quastuosa pis	catur
pag.	468	epag.	
Fonsofficulorum	406	Hantoniæ Comites	160
Fontes falutares	322	Hakeds, fiue Lucij	320
Fontes Galfi	374	Haftæ Luculleæ	iothe
Fort del Or	577	Hell-kettles	40
Fora, fine Tribunalia Ang		Helena Constantini. M.	
Fossæ limitaneæ	134		280
Fremundus	365	Henricus 4-rex Angliz	401
Franci è Batauia à Saxo		Heus Deus	10
expulfi	57	Herbertivia	
Franci Londini cæli	265	Herbertorum familia	44
Fucus marinus	646	Herwardus Anglus	434
a deus inatinus	040		34
G		Hercules promontorium	104
	485	Hercules nunquam in B	ibid
Gagates Britannus		Herefordiæ Comites	-
Galgacus Britannus	557		407
Gallorum priscorum & B		Hertfordiæ Comites	258
norum idem mores	13	Heteromallæ	604
Galli è Scotia deturbati	353	Hibernia 561. nunqua Ro	
Gallena	163	Subiecta 569.nunquam R	oma-
Galba	18	næ ecclefiæ feudalis	137
Garumna	19	Hiberniæ commoda 567. e	
Genounia	439	natores 574. diuifio 576	
Geffatæ	16	ruptelæ	599
Gelli	16	Hibernicorum mores	597
Gesta	16	Higre	219
	7. 287	Hilda	485
	15.585	Hispani in Hibernia deuici	
Glamorganiæ vnde nomer	1 420	Holmes quid fignificat	605
Glamorganiæ debellatio	427	Honor de Aquila	181
Glamorganiæ domini	425	Hugo Lacy	588
Glanon Galliæ	491	Humfredus Dux Glocestria	296
Gliscomarga	18	Huntingdonia Comites	326
Gloceftriæ Comites	227	Hypocaustum Rom.	455
Gnuia di Maria	18		a out
Godwini fraus	223	Section 1 Section 15	128.7 %
Gomori	9	y 3 Line and the state of France	156
Guith, quid fignificat	640	Iacobus vi. Rex Scotorum	352
Guilielmus Conquestor	65		289
Guardianus quinque portu		Ignis Brigida inextinctus	
		1	maus

INDOE'X.

Imaus seadineil!	Gash ohid	Lutzcia in	TEU 528
Imaus seatingi)	bellitem	Lycanthropia	3: 581
pore H	644	n AnglMiedes accepe-	Fishins 19
Inscriptiones Rom. 15	9.281,283	65,430,435	THUY
-04728524.525.	Habitus at	Magnus Rex Norwegia	608,614
Infulæ fluctuantes	1000555	Maior, fiue prætor	273
Infulæ Fortunatæ	640	Manniæ Reges	610
His qui postea Tamisis	1110-127	Manubrium aureum	547
Ifidis Plocamos	109	Mare Britannicum	565
Itius portus	207	Marchiæ Comites	410
lutæ	000	Marchiones	77
Iudicia Dei	641	Marchiones Mare Britannicum 639	bi altif-
	606	fimum	645
Infliriarij Forestarum	171 itine-	Mare Glaciale	635
Stantes	74	Marius	526
104 K	furning F	Marga ·	342
	1-15 115 11	Margaritæ 448.	521.564
Kildariæ Comites	585	Matildis vxor Henrici pri	imi 154
214		Maxima Cæfarienfis	70
2.44 L	1000	Menna	91
\$01 000000 L		Mercij Aquilonares	364
Lana optima	407	Merlinus	428
Lancastriæ Domini, Co	omites, &	Metallicorum politia	87
Duces	515.516	Milliarium	265
Lapides molares	362.455	Mineruæ templum	128
Latomiæ	333	Montes æditiflimi	509
Leicestriæ Comites	339	Mosses vnde fiunt	508
Legiones in Britannia	29	Mons se mouens	407
Legio vii victrix	369	Mons Badouicus	129
Legio 11 Augusta	418	Montani duri, & asperi	556
Legioxxvictrix	396	Montes admodum æditi	443
Leolinus	410	Monachi antiqui 123. H	ibernici
Lenæ	16.647	pag.	571
Lepra in Anglia	338	Monomachia	223
Leporarium	143	Morini	19.207
Limitanei Velites	529.538	Mores Britannorum	41
Limitum præfecti	531.538	Moritonium	643
Limitaneis ducibus cu	r agri al-	Monumuthiæ Domini	416
fignati	533	Murænæ	374
Lincolnia Comites	354	Municipium	473
Lingua Britannorum	14	Municipia	253
Littora munita	522	Municipalis iuris collegia	
Luciorum infignia	. 522	Murus 532. 539. Lolij Vrb	pici 546
Lucus, & Lugdus, quid I	sritannis,	Muri tractus	535
& Gallis priscis	528	N	
Ligdunum Galliæ	528	विकास के जिल्ला है।	
Lepi in Anglia extincti	443	Naualia castra Casaris	210
Luforiz naucs	543	Nesse promontorium	499
Prison I			Ni.

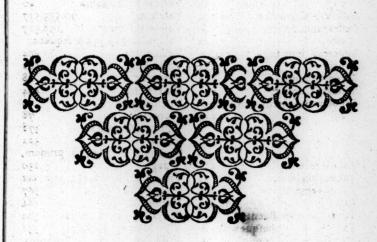
Niphates	445	Pempedula	Heat!
Niuicollini	445	Pen: quid Britannis	30510
Norfolciæ Comites, & I	luces,		mol 17
pag. aidd and in the same	342	Percepier herba	131
Normanni 64. vnde appell.	ati 66	Petoritum	rotse18
Normannia Angliæ adiund	ta, &	Peflis grauissima	164
amissa	644	Pharus	213
Northantoniæ Comites	333	Philippus Sidneius	386 370
Northumbriæ Reges, Duc	es, &	Picti 40. Pictorum more	
Comites	549	nomen 42 lingua	43
Nottinghamiæ Domini & C	Comi-	Pila è rupibus enata	299
tes	359	Planarat	19
Noruegi Hiberniam vastani	572	Plantæ salutares	536
		Plumbum	452
О		Plumbum primum vnde	in Græ-
		ciam delatum	646
O littera nominibns regul	orum	Plumbum	362
Hibernicorum præponitu	ir 598	Pontes	348
Oceanus Vergiuius	565	Portus Britannicus	647
Occidui populi proceri	88	Portus Trutulenfis	204
Ocra	91	Pons Londinensis	273
Odium nouercale	110	Portgreuius	197
Officina monetaria 18	8 267	Præbendæ hæreditariò	
Offa	409	pag.	309
Ogvgia	566	Prædones monachorum	
O-Neale Hiberniæ regulus	576,	pag.	345
& pag.	594	Pra hum ad Hastinges	65
Ordo Equeftis Perifcelidis	169	Prælium ad Neuill Croße	
Ordo 1	83	Mitton	497
Ordonices	438	Prælium ad Towton 467.	
Ordalium examinis genus	109	don	547
Origo familie Giraldorum i	n Hi-	Prælium apud Lewes 18	
bernia	430	Battel	187
Ormondiæ Comites	571	Prælium apud Shreusbury	391
Oftidamnij .	84		16.486
	.285	Prasutagus	290
	.540	Præpostera venus punita	595
	.328	Præfectura	264
Oustmanni qui nobis Ester		Prærogatiuæ Curia	82
pag.	572	Præficium	369
Oxoniæ Comites	240	Prodigia	284
		Prætentura 555. vide Mu	
P		Prætorium	480
		Presbyteri coniugati	375
Parlamentum	80	Princeps Powifiæ	442
Peculiarium Curia	82	Principarus Cestriæ	400
Pelagius Hæresiarcha	395	Principes Walliæ	456
Penbrochiæ Comites	433	Præscilianiste relegati	647
	1,,,		Pugna

Pugna Haraldi & Guiliel.			380
oneft.			
Pupillorum & Liberation		Romaniin Britannia	28
ria	81	Romanorum in Britanni	
Purgatorium Patricij 595.		pag.	30
danı	596	Romani è Britannia r	
Putiones virides	297	pag.	. 38
Putei in Cantio cur facti	199	Romanarum mulierum	- I want to
Pyramides 12	4-470	citia notata	557
		Romescot	256
Q .		Rom. Reipub.occasus	511
Ouandra la resista		Rutlandiæ Comites	342
Quendreda regina	405		
R		S	
		C-L	
Padulahus Edanalia avaC		Sabulum viuum	512
Radulphus Estangliæ præse		Salis conficiendi noua ra	
& pag. Rates	305		512.594
	391	Salmonis faltus	435
Ratio glebas comburendi	449	Salopiæ Comites	393
Regiones quomodo divid		Sampetra	210
Pag. Ratis	60	Salinæ	374. 398
		Saltus, fiue Forestæ	170
Regnum Merciorum	400	Sarisburiæ Comites	141
Reliquiæ ad memoriam occ		Saturnus vbi incarcerati	
Policie Prisonnemum	268		142.470
Religio Britannorum	11	Saxones 55. à Sacis Afia	
Religio Christiana in Brita		Hollandia 638. in Brit	
	1.121	vocati 38. literas ab I	
Religio Christiana in Nort		cisacceperunt	572
bria 540. in Hibernia 5	70. In	Saxones, Angli, Iutæ g	
Vecta		pag.	59
Rex	76	Saxonum mores	59
Res pannaria primum in A	-	Saxonicæ linguæ præle	
Pag.	82	pag.	98 8r
Requestarum Curia		Scaccarium	14
Respublica Britannorum	13	Scoti	46.596
Regnum occidentaliú Saxo		Scotia 551. Archepiscop	
Planting office	172	racenfi olim fubiecta Scouies	478
Rhutupina oftrea Rheda	206		
Richardus tertius occifus	17	Sepulchra effosfa	326
	335		131.485
Richardus de la Wich	374	Seuerus Imp. 34.69.4	The second second
Rith quid Britannis & Galli nificauit		Sicilia à secando dicta	640
	314	Sigilla apud Anglos prin	
Richmondiæ Comites	494		279
Robertus Curthose Dux Nor		Sinapis Significant responsible	160
uiæ	423	Sigebertus rex occilus	Simon
			GIIIIOII

Simon de Monte-forti	Tres forores Hibernia 581
Smiris lapis, fine Emeril 643	Tribus Londini 273
Soldurij 2237010 344001111 18	Tribunalia 80
Solum barbaricum 546	
Somersetti Comites & Duces	Trimarcia equand selle 17
	Tripetia
Specus subterranei 428	
	Tritones & monitra marina,
S. Cuthberti patrimonium 495.	Tubulus æreus 535
	bu 1:1 1:
	Tumuli antiqui 284
	.
Staffordiæ Comites & Barones	Wandali in Drivannia
pag. 384	Vandali in Britannia 40
Suffolciæ Comites & Duces 301	Valentia 70.533.537
Suffraganeus Archiepiscopi Ca-	Vallum militare 158.317
tuar. 211	Vallum 40.3 17.532 & sequent.
Superbia humanitare deuicta,	Vallis aurea 404
Pag. 224	VedæRex 642
Surriæ Comites 179	Vetonica 18
Suffexia Comites 190	Via Helenæ 444
Synodus de sacerdotum cæliba-	Viz militares 30
tu 138	Vicecomites 78
	Vigorniæ Comites 378
	Vinum 321
	Viuarium in Anglia primum,
Tabula rotunda 152	pag
Tacitus explicatus 32	Vites in Britannia 156. 219. cur
Tacitus emendatus 461	vinum non ferunt 567
Tafc 280.254	Vitrum 181
Tama & Isis confluentes 238	Vitriarij primi in Anglia 504
Tamisis 163. quousque maris æ-	Vlpij Marcelli vigilantia 531
Itu augetur 177.quo loco Ce-	Vlisses nunquam in Britannia,
far transmist 000	pag. 27
Tania 25	Vlissis ara 556
Taranis 15	Vltoniæ Comites 596
Tarum quid Britannis 559	Vnde portus in Cornwallia ob-
Taxea 19	structi 93
Terra aluminosa 608	Vnde Scoti in Hiberniam vene-
Teutates 16	runt 48
Thermæ 128.363	Vortigernus 410
Thanatos 203	Vipjeu aquæ admirandæ 482
Thefaurus 541	Vraic 643
Tigris quid Persis 371	Vsura Seneca in Britannia 291
Tot coh piscis 000	Vxellodunum Galliæ 92
Traiectus breuisimus inter Gal-	Vxores facerdotibus in Anglia
liam & Britanniam 207	primum interdica 99
	Walli

Tres forones Hillsenile 582 Tribus Londo W 273	Wiccij Wiltonie Comires 144
Walli vnde dici o A manda 19	Wintonia Comites
Walliæ Princeps 456	Worth quid Saxonibus fignifi-
Warwici Comites 372	x
Westmorlandiæ Comites 520	A Sept.
Wie quid Saxonibus 304	Xythum 19

Age Thomas Age FINIS.

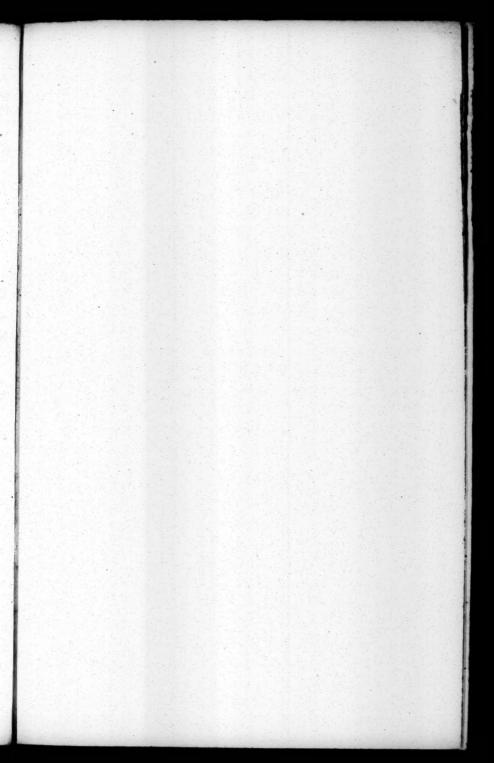

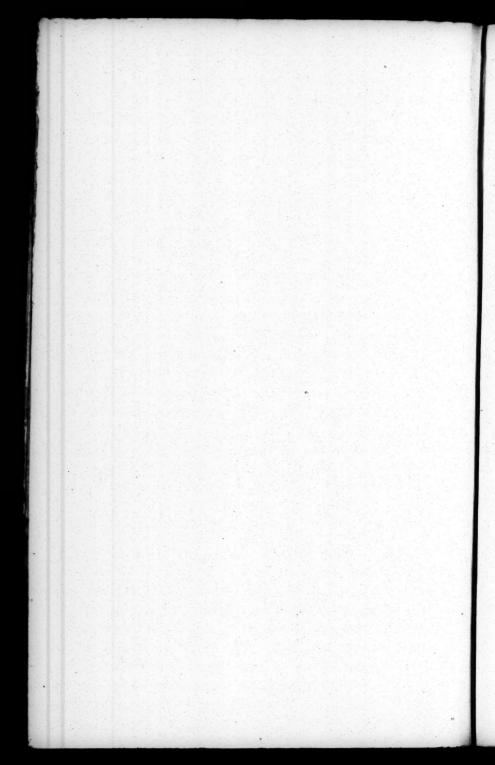
eilgas orce

ee sales and manning

ERRATA.

Pag. 13.linea 36. pro Britannos, lege Britanni. Pag. 213. pro deor fum, lege dor fum. pro nuuc, lege nunc. Pag. 128.lin. 5. pro Bapan, lege Bahan. Pag. 177. emenda Vandalis ebullit in Cafehalton & amniculo à Croyden augetur. Pag 219. lin.25. post verò, interpone alicubi. Pag. 252 linea 14. pro ecciefia, lege ecclefia. Pag. 255. linea 15. pro inprimus Germanus, lege inprimis Germanus. Pag. 348.linea 17. pro hoftos, lege hoftes. Pag. 261. in margine pro Aie, lege Ale. Pag. 264. linea 16. pro Occidentes & Orientes, lege Occidentis & Orientis Pag.337 lin.37.pro octo, lege fex. Pag. 528. in margine propiscu, lege priscis. Pag. 599. in marg. pro vide, lege vnde. aliaque id genus quæ facilius inter legendum corrigantur, quam colligantur.

4504 copy 1

